

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka
(2)\Turtledove_Harry-Krispos_z_Videssosu_3-Cisar_Krispos.pdb

PDB Name: Turtledove Harry-Krispos z Vide
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 30.4.2007
Modification Date: 30.4.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

HARRY TURTLEDOVE
KRISPOS Z VIDESSOSU
3 – CÍSAŘ KRISPOS

Krispos namočil patku chleba v kořeněné rybí omáčce, kterou bylo polito skopové. Dvěma sousty chléb dojedl a spláchl ho posledním douškem sladkého, nazlátlého vaspurakánského vína a odložil stříbrný pohár zpátky na stůl. Ještě než si mohl spokojeně odfouknout, vešel do malé jídelny Barsymes, aby odnesl nádoby. Krispos se na eunucha zadíval s povytaženým obočím. „Jak si to dokážete tak perfektně načasovat, ctěný pane?“ zeptal se. „Vím, že v tom nejsou žádné čary a kouzla, ale pokaždé mně to přijde magické.“

Vestiaros odpověděl téměř okamžitě: „Vaše Veličenstvo, uspokojovat vaše potřeby je hlavním úkolem palácového služebnictva.“ Jeho hlas měl výšku, pro kterou Videsánci neměli žádné pojmenování, něco mezi tenorem a altem. Dlouhými, štíhlými prsty zkušeně sebral talíře, pohár a příbor a odložil je na pozlacený tác.

Jak Barsymes pracoval, Krispos si prohlížel jeho

tvář. Jako každý eunuch, vykastrovaný ještě před pubertou, vestiaros neměl vousy. To byl jeden z důvodů, že vypadal mladší než byl, ale ne jediný. Měl velmi jemnou pleť, na které se ani za ta léta, co ho Krispos znal, neobjevila žádná vráska. Jako eunuch měl nejen stále spoustu vlasů, ale byly pořád černé (ačkoliv šediny by dokázala barva zakrýt).

S náhlou zvědavostí se Krispos zeptal: „Kolik je ti let, Barsyme? Nevadí, že se ptám? Když jsem se stal Autokratem Videssosu, přísahal bych na Phosovo svaté jméno, že jsi mnohem starší než já. Ale teď bych klidně odpřisáhl pravý opak.“

„Nenechal bych Vaše Veličenstvo přísahat ani na jedno,“ odpověděl Barsymes vážně. „Ve skutečnosti neznám přesně svůj věk. Kdybych byl nucen ho odhadnout, řekl bych, že jsme asi přibližně stejně staří. A jestli bude Vaše Veličenstvo tak laskavé a promine, vzpomínky většinou časem trochu vyblednou a vy jste na císařském trůnu - je to už dvaadvacet let? Ano, jistě. Předminulé léto bylo dvacáté výročí.“

„Dvaadvacet let,“ zamumlal si pro sebe Krispos. Někdy se mu zdálo, že ode dne, kdy vstoupil do města Videssosu, aby našel své štěstí poté, co odešel z farmy, neuplynul ani týden. Tehdy měl víc síly než rozumu -ale který mladík nemá?

Jediný povahový rys, který si určitě z té doby uchoval, byla cílevědomost.

Někdy, jako třeba dnes večer, se jeho cesta z rodné vesnice zdála tak vzdálená, jako kdyby se stala někomu jinému. Už mu bylo přes padesát, ačkoliv podobně jako Barsymes, si nebyl moc jistý, jak je starý. Císařské roucho zakrývalo rostoucí bříško. Vlasy získaly věkem ocelovou barvu, ale ve vousech i v obočí měl bílé skvrny. Z jakési zvrácené marnivosti nepoužíval barvu - věděl, že už není žádný mladík, tak proč by měl něco předstírat před ostatními?

„Odpustí mi Vaše Veličenstvo, když řeknu něco, co by mohlo být pokládáno za indiskrétnost?“

„Ctěný pane, v poslední době bych indiskrétnost

uvítal,“ zvolal Krispos. „Jedna z věcí, kterou z počátečních let postrádám nejvíc, jsou lidé, kteří sem chodili a říkali co si myslí, místo toho, aby říkali jen to, co si myslí, že mě potěší nebo co je v jejich vlastním zájmu. Takže klidně řekni, co jsi chtěl.“

„Není to nic světoborného,“ prohlásil vestiaros. „Jenom mě tak napadlo, jestli se necítíte moc osamělý, když tak často jíte sám.“

„Bankety mohou být také nudné,“ odvětil Krispos. Ale tak to Barsymes nemyslel a on to dobře věděl. Tady v rezidenci, kde měl Autokrat a jeho rodina víc soukromí, než kdekoli jinde (i když oproti ostatním to žádné velké soukromí nebylo, protože ho kupříkladu Barsymes každé ráno oblékal), by mělo jídlo být příležitostí se v klidu posadit a popovídat si. Krispos si pamatoval mnoho takových posezení, i když dost často nebylo moc jídla. Byly to šťastné chvíle, které strávil v příbytcích sedláků, mezi kterými vyrůstal.

Možná kdyby ještě žila Dara... Jeho manželství s vdovou po svém předchůdci začalo jako sňatek z rozumu vyhovující oběma, přerostlo i přes nějaké hádky a úskalí v něco víc. A Dara vždycky dobře vycházela s jejich syny. Ale Dara odešla k Phosovu světlu, jak alespoň Krispos věřil, už před téměř deseti lety. Od té doby...

„Předpokládám, že Evripos a Katakolon běhají někde za děvčaty,“ řekl Krispos. „V jejich věku je to normální.“

„Ano,“ řekl bezvýrazně Barsymes. On nikdy za děvčaty neběhal a ani nebude. Někdy pociťoval jakousi melancholickou pýchu, že je povýšen nad sexuální touhy a Krispa často napadlo, že musí být zvědavý o co přichází, ale nikdy se ho na to neodvážil zeptat. Jen ti, kteří byli na hony vzdáleni pokojům v císařském paláci si představovali

Autokrata jako jediného a nesporného pána své domácnosti.

Krispos vzdychl. „No a co se týče Phosta, tak nevím, co má právě za lubem.“

Opět si povzdychl. Phostis, jeho nejstarší syn, dědic - nebo kukaččí mládě? Nikdy si nebyl jistý, jestli ho Dara počala s ním nebo s Anthimem, kterého připravil o trůn. Chlapcův vzhled, nyní už vzhled mladého muže mu také nedal uspokojivou odpověď, protože vypadal jako Dara. Krispovy pochyby mu vždy trochu překážely, aby cítil vřelý vztah k dítěti, kterého pojmenoval po svém vlastním otci.

A teď... Teď uvažoval, jestli byl stejně nesnesitelný, když dospíval v muže. Myslel si, že ne, ale kdo by si to přiznal, když přemýšlí nad svým mládím? Samozřejmě, jeho léta dospívání byla plná chudoby, hladu, strachu a úmorné práce. Toho všeho Phosta ušetřil, ale rád by věděl, jestli byl jeho syn díky tomu lepší.

Asi ano. I ve městě byli lidé, kteří velebili těžký a prostý život, jaký vedli císařští sedláci, někteří dokonce zveršovali ty ctnosti a schopnosti, které život vлил do rolnické krve. Krispos ale věděl, že básně byly plné hnoje, kterého by se jejich autoři určitě nikdy svými pěstěnými prsty nedotkli.

Barsymes řekl přesvědčivě: „Jednou budete na mladé Veličenstvo hrdý.“ Do jeho jinak upjatého hlasu se vkradl laskavý tón. Protože nemohl mít vlastní děti, bezmezně miloval ty, které pomáhal od narození vychovávat.

„Doufám, že máš pravdu,“ řekl Krispos. Dělal si starosti. Byl Phostis takový proto, že mu v žilách kolovala Anthimova krev? Muž, kterého nahradil nejprve v Darině posteli a pak i v paláci, v sobě měl hektickou genialitu, kterou ovšem využíval především ke svému potěšení. Kdykoliv udělal Phostis něco obzvlášť pošetilého, zapochyboval Krispos znovu o svém otcovství.

Nezkazil Posta tím, že vyrůstal obklopen pohodlím? Ale chladná a podezřívavá část Krispovy mysli, která nikdy nespala a která mu pomáhala udržet se na trůnu už přes dvacet let, uvažovala o tom, jestli ho prostě jenom nezačalo unavovat sledovat vládu svého

otce? Chtěl by vzít vládu císařství do svých mladých rukou?

Krispos pohlédl na Barsyma. „Pokud se člověk nemůže spolehnout na vlastního syna, ctěný pane, na koho se pak může spolehnout? Samozřejmě kromě tebe.“

„Vaše Veličenstvo je laskavé.“ Vestiaros se uklonil. „Ale jak už jsem řekl, zůstávám přesvědčený, že Phostis spím všechna vaše očekávání.“

„Snad,“ povzdychl Krispos.

Barsymes ho nechal jeho zasmušilosti a zvedl podnos, aby ho odnesl zpět do kuchyně. Ve dveřích se zastavil. „Bude Vaše Veličenstvo ještě něco potřebovat?“

„Ne, teď ne. Buď tak laskav a dohlédni, ať jsou v pracovně zapálené svíčky. Čeká mě obvyklá hromada pergamenů, které musím projít, ke kterým jsem se přes den nedostal.“

„Zařídím to,“ slíbil Barsymes. „Ehm - a už nic jiného?“

„Ne, ctěný pane, nic jiného, děkuju,“ řekl Krispos. Od té doby, co Dara zemřela, měl v paláci pár žen, ale jeho poslední milenka byla přesvědčená, že z celého jejího přibuzenstva musí nadělat bohaté a vlivné osoby bez ohledu na jejich mizivé zásluhy. Tak ji vypakoval.

Teď - teď jeho vášeň pomalu vyhasínala. Pomyslel si, že se krůček po krůčku začíná dostávat do Barsy-mova stavu. Nikdy by to však neřekl nahlas ze strachu, že zraní komorníkovy city, ale také proto, že by musel snášet jeho poznámky.

Krispos počkal pár minut a pak došel chodbou k pracovně. Ve dveřích ho uvítala příjemná záře lamp. Jako obvykle byla Barsymova služba bez chybičky. Hromada dokumentů na pracovním stole byla už méně potěšující. Někdy ji Krispos v duchu přirovnával k nepřátelskému městu, které musí být obleženo a pak poraženo. Ale město stačilo dobýt jen jednou. Pergameny byly nekonečné.

Byl svědkem toho, jak Anthimos ignoroval správu císařství a raději se věnoval zábavě. Možná právě proto on ignoroval zábavu a věnoval se administrativě. Když však už byla hora pergamenů moc vysoká, jako právě teď, uvažoval, jestli Anthimův způsob nebyl nakonec lepší. Bezpochyby se Anthimos bavil mnohem lépe než Krispos. Ale bezpochyby bylo teď také císařství spravováno daleko lépe, než za bývalé vlády.

Rákosová pera a červený inkoust byly vyhrazeny jen pro Autokrata a spolu s písátkem, voskovými tabulkami a blankytně modrým pečetiním voskem stály vyrovnané v řadě na levém okraji stolu, jako regiment připravený vyrazit do bitvy proti nesmiřitelnému nepříteli. S pocitem pošetilosti jim Krispos zasalutoval sevřenou pěstí na srdci. Pak se posadil a dal se do práce.

Na vrcholu hromady byla zpráva o odvodu daní z pohraniční provincie Kubratu, ležící mezi paristrian-skými horami a řekou Istros na severovýchodě od města Videssosu. Na počátku Krispovy vlády byl Kub-rat nezávislým chanátem, obývaným harbarským národem, jehož jezdci podnikali nájezdy na císařství po celá staletí. Teď tamní stáda, farmy a doly přinášely na jih od hor spíš zlato než hrůzu. Pomyslel si, že je to velký pokrok. Naškrábal svůj podpis, aby potvrdil, že dokument četl a celkové příjmy souhlasí.

Druhá zpráva byla také z Kubratu. Prelát Pliska-vosu mu v ní oznamoval, že i po celé generaci pod vi-desánskou vládou se v provincii stále hojně vyskytuje kacířství a pohanství. Mnoho kočovníků zůstávalo věrných svým bohům a duchům předků a odmítalo uctívat Phose, dobrého boha císařství. A lidé videsánského původu, kteří byli po staletí vystaveni nájezdníkům ze stepí si vypracovali zvláštní zvyklosti a odchylky, protože byli tak dlouho odříznuti od hlavního proudu učení ve Videssosu.

Krispos znovu namočil pero a sáhl do přihrádky pro prázdný pergamen. Autokrat Krispos zdraví svatého pána Balanea, napsal a pak se na chvíli zamyslel. Pero zaškrábalo na pergamentu, když pokračoval: Rozhodně pokračujte ve svém snažení obrátit Kubrat a jeho obyvatele na pravou víru. Příklad našich nových ortodoxních kolonistů vám určitě pomůže. Nátlak použijte jen v krajním případě, ale potom neváhejte, protože máme jen jedno

císařství a musíme v něm mít jen jednu víru. Necht' Phos osvítl svým dobrým světlem vaše dílo.

Posypal dopis pískem, aby vysušil inkoust, nad svíčkou nahřál pečetní vosk, nakapal pár kapek na pergamen a obtiskl do vosku svůj prsten. Zítra vezme kurýr dopis na sever a Balaneus by ho měl dostat během týdne. Krispos byl spokojen s prelátem i jeho prací. Také byl spokojen se svým písmem. Než se stal císařem, moc toho nenapsal, ale od té doby se hodně zlepšil.

Následoval další daňový výpis, tentokrát z úrodné provincie na západě, na druhé straně Dobytčího průlivu. Provincie vynášela čtyřikrát více než Kubrat. Krispos přikývl. Nepřekvapilo ho to. Půda a podnebí v nížinách umožňovaly sklizeň dvakrát do roka a navíc byla tato provincie ušetřena nájezdů už tak dlouho, že některá města neměla ani hradby. Něco takového bylo v napůl barbarském Kubratu nemyslitelné, ne-li přímo sebevražedné.

Další dopis byl zapečetěn. Přišel od nejnovějšího videsánského vyslance v Mashizu, hlavním městě Makuranu. Krispos věděl, že s ním musí zacházet s nejvyšší opatrností. Králové králů Makuranu byli vždy největšími rivaly videsánského Autokrata a jediní vládcí, které považoval za sobě rovné.

Usmál se, když rozlomil pečeť a spatřil úhledné písmo uvnitř. Znal ho tak dobře, jako svůj vlastní rukopis. „Iakovitzes Autokratu Krispovi: Srdečné pozdravení," četl a jako vždy při tom pohyboval rty. „Věřím, že se v našem přímořském městě cítíte svěží a spokojení. Kdyby mělo být Skotovo peklo místem věčného ohně a ne ledu, Mashiz by dal temnému bohu správnou představu o tom, jaké by to bylo."

Krispos se rozesmál. Poprvé se s Iakovitzem setkal

v devíti letech, když videsánský šlechtic vykoupil jeho rodinu a ostatní sedláky z kubratského zajetí. Během následujících čtyřiceti let se jen málokdy setkal s tím, že by se ten obtloustlý drobný muž o někom nebo o něčem vyjadřoval laskavě.

Iakovitzes dopáleně pokračoval: „Král králů Ru-byab zmizel a něco tajně podnikl. Ještě jsem nezjistil, co to bylo, ale vždycky když se uráčí mi udělit audienci, praská navoskovanými konci svého kníru, takže předpokládám, že je to něco, co vám způsobí neklidné spaní, Vaše Veličenstvo. Rozhodil jsem pár zlaťáků — makuranské mince jsou jen stříbrné, jak víte, takže tu lidé touží po zlatě jako já po pěkných chlapcích — ale dosud bez úspěchu. Stále to však zkouším."

Úsměv z Krispovy tváře zmizel. Poslal Iakovitze do Makuranu právě proto, že byl tak dobrý v získávání informací z neobvyklých zdrojů. Četl dál: „Až na ten jeho knír, Rubyab docela slušně spolupracuje. Myslím, že ho přemluvím ke vrácení té pouštní pevnosti, kterou jeho jednotky získaly v naší poslední potyčce za dar, který jste navrhl. Zdá se, že je také ochoten snížit poplatky, které účtuje obchodním karavanám za povolení vstoupit do Videsosu ze své říše. To by možná mohlo, ale také nemuselo, umožnit těm zlodějům snížit ceny."

„Dobře," řekl Krispos nahlas. Snažil se, aby Makuran tyto poplatky snížil už za vlády Rubyabova otce Nakhorgana. Pokud Král králů má konečně v úmyslu v tomhle ustoupit a vrátit jim pevnost v Sarmizegetu-se, možná Iakovitzes přikládá příliš velkou důležitost praskání navoskovaného kníru.

Po Iakovitzově dopisu z Makuranu následovala další daňová zpráva. Krispa by zajímalo, jestli Barsymes záměrně seřadil pergameny tak, aby nebyl zavalen daňovými výpisy. Vestiarious sloužil v paláci už dlouho a každý rok se jeho představa dokonalé služby ještě zdokonalovala.

Poté, co na konec zprávy napsal Přečteno - Krispos,

vzal z hromady další pergamen. Stejně jako Balaneův, byl i tento dopis od duchovního, tentokrát od kněze v Pityosu, pohraničním městě na jižním pobřeží Videsánského moře, odděleného od Vaspurakanu řekou Rhamnos.

„Kněz Taronites poníženě zdraví Autokrata Krispa: Kéž vás potěším, Vaše Veličenstvo. S lítostí musím oznámit vypuknutí nového a zlovolného kacířství mezi sedláky a honáky obývajícími okolí tohoto Phosem opuštěného města."

Krispos si odfrkl. Proč by ho měly takové zprávy potěšit, bylo vždycky nad jeho chápání. Často ho napadlo, že formální videsánský jazyk se užívá spíš proto, aby věci zamlžil, než aby je objasnil. Vrátil se zpět k dopisu.

„Toto kacířství mi připadá zvláště bezbožné a jakoby úmyslně seslané temným bohem Skotem, aby popletlo ty se světlem v mysli i ty, kteří by se za jiných okolností dali nazývat zbožnými. Kdybych to měl shrnout co nejlépe, jejich zásady jsou —"

Čím déle Krispos četl, tím méně se mu to líbilo. Pokud si to Taronites vyložil správně, kacíři věřili, že materiální svět stvořil Skotos a ne Phos. Phosovo světlo lze tedy nalézt jen v duši a ne v těle, ve kterém duše dlí. Takže například vražda pouze osvobodí duši z vězení těla. Žhářství bylo pouhým zničením toho, co je stejně bezcenné. Dokonce i loupež byla prospěšná pro svou oběť, protože omezovala vazbu na hmotný majetek. Pokud bylo někdy vytvořeno učení pro vrahy a zločíníky, bylo to právě tohle.

Taronites psal: „Zdá se, že se tohoto kacířství poprvé dopustil a pak ho rozšířil jistý Thanasios, po kterém si jeho příznivci říkají thanasioi. Modlím se, aby Vaše Veličenstvo rychle poslalo velkou skupinu kněží, kteří by mezi obyvateli zase šířili pravou víru a vojenské jednotky, aby udeřily na thanasioi a chránily bohabojné věřící před jejich řádním. Necht' vás při vašem boji za dobro císařství provází Phos."

Na petici Krispos napsal: Vaše požadavky budou splněny. Pak vzal do ruky písátka a tabulku a napsal si pro sebe dvě poznámky na ráno: aby ekumenický patriarcha Oxeites poslal do Pityosu delegaci kněží a že musí napsat guvernérovi provincie, aby poslal své jednotky na pomoc pohraničnímu městu.

Přečetl si dopis od Taronita ještě jednou, odložil ho a potřásl hlavou. Přirozeně hašteřiví Videsánci nebyli nikdy schopni přijmout víru tak, jak jim byla předkládána. Kdykoliv se sešli alespoň dva, už diskutovali o otázkách víry. Teologické spory byly oblíbeným sportem, stejně jako třeba koňské dostihy v Amfiteátru. Tentokrát podle všeho taková diskuse skončila špatně.

Na třetí voskovou tabulku si napsal další poznámku: připravit návrh císařského ediktu, který by pohrozil vyhnanstvím každému, kdo by se hlásil k učení Thanasia. Patriarcha taky, poznamenal si. Hrozba exkomunikace navíc k vyhnanství by měla účinnost ediktu výrazně posílit.

Poté se s úlevou vrátil k obyčejným a přátelským daňovým výpisům. Další v pořadí, z východní provincie Develtos, ho potěšil. Skupina halogajských nájezdníků z dalekého severu vydrancovala Develtos nedlouho poté, co se stal Autokratem. Letos poprvé byly příjmy z této provincie vyšší, než v době před napadením pevnosti.

Dobrá práce, napsal na konec zprávy. Úředníci a správci daní, kteří vedli záznamy pro státní pokladnu, budou vědět, že byl potěšen. Bez jejich trpělivé a obvykle odsuzované práce by se Videssos zhroutil. Jako císař to Krispos chápal.

Když byl ale sedlákem, měl výběrčí daní rád asi jako kobylky.

Vstal, protáhl se a promnul si oči. Práce při svíčkách byla obtížná a jak se mu v posledních letech zhoršil zrak, byla stále těžší. Nevěděl, co bude dělat, jestli se mu bude zrak dále zhoršovat. Bude si muset nechat petice předčítat a spoléhat se na to, že si je zapamatuje natolik, aby mohl udělat správná rozhodnutí? Netěšil se na to, ale měl ještě dost času najít nejlepší řešení.

Opět se protáhl a zívnl. „Nejlepší řešení právě teď je trochu se vyspat,“ řekl nahlas. Zapálil od svíčky malou lampu a pak všechny ostatní svíčky sfoukl. Do nosu mu vnikla vůně horkého vosku.

Většina loučí v chodbě už vyhasla. Mihotavé plameny těch, které ještě hořely, vrhaly na stěny Krispův stín, který vypadal, že si žije svým vlastním životem. Lampa v jeho ruce obklopovala jeho nejbližší okolí mdlým světlem.

Přešel kolem Barsymova pokoje. Kdysi v něm bydlel on, když byl jedním z mála vestiariů, který nebyl eunuch. Nyní obýval vedlejší pokoj, císařskou ložnici. Spal zde déle než v kterémkoliv jiném pokoji, který kdy měl. Někdy se to zdálo být prostě součástí jeho života. Ale dnes, jak se často stávalo, když nad tím přemýšlel, se mu to zdálo zvláštní.

Otevřel dvojité dveře. V ložnici se něco pohnulo. Po zádech mu přejel mráz. Sehnul se, aby vytáhl dýku z boty a nadechl se k výkřiku na gardisty u vchodu do císařské rezidence. Autokrati Videssosu příliš často umírali násilnou smrtí.

Žádný výkřik mu však z úst nevyšel. Krispos se prudce narovnal. V posteli nebyl žádný vrah, ale jedna z komorných. Přivítala ho úsměvem.

Zavrtěl hlavou. „Dneska ne, Dřino,“ řekl. „Vysvětlil jsem ctěnému pánovi, že mám v úmyslu jít rovnou spát.“

„Mně ale řekl něco jiného, Vaše Veličenstvo,“ odpověděla Dřina a pokrčila rameny. Obnažená ramena jí zasvítla ve světle lampy, jak se ve velké posteli posadila. Zbytek jejího těla zůstal ve stínu a tím působila mnohem tajemněji, než ženy obvykle působí. „Řekl mi, že vás mám potěšit, tak jsem tady.“

„Musel se přeslechnout.“ Krispos to sice řekl, ale sám tomu nevěřil ani chvíli. Barsymes nikdy nepřeslechl jeho pokyny. Dost často se ovšem rozhodl je

ignorovat. Vypadalo to, že se to stalo právě dnes. „To je v pořádku, Dřino. Můžeš jít.“

Komorná špitla: „Kéž Vaše Veličenstvo potěším, raději bych tu ještě zůstala. Vestiarios by se rozzlobil, kdybych vás opustila.“

Kdo tu vlastně vládne, Barsymes nebo já? To ale Krispos nahlas neřekl. On vládl císařství, ale v paláci mělo slovo vestiaria sílu zákona. Někteří eunuchové sloužící v paláci využívali svou známost s Autokratem, aby získali určité výhody pro sebe a své přátele. Bar-symovi sloužilo ke cti, že tohle nikdy nedělal. Na oplátku mu Krispos přenechal řízení chodu paláce.

Takže ustoupil. „Dobrá, jestli chceš zůstat, ať je po tvém. Nikdo nemusí vědět, že budeme spát na opačných stranách postele.“

Dřina stále vypadala ustaraně, i když jako každá dobrá komorná věděla, nakolik může na svého pána naléhat. „Jak myslíte, Vaše Veličenstvo.“ Odtáhla se ke kraji postele. „Lehněte si sem, zahrála jsem vám tady místo.“

„Není ještě zima, dobrý bože, ani nejsem nemocný,“ zavrčel Krispos. Ale stáhl si roucho přes hlavu a přehodil ho přes pelest. Pak si vyzul boty, sfoukl lampu a lehl si do postele. Obklopilo ho příjemné teplo hedvábné přikrývky. Jak si položil hlavu na polštář, ucítil slabou vůni, která tam zůstala po Dnně. Na chvíli po ní zatoužil i přesto, jak byl unavený. Ale když otevřel ústa, aby jí to řekl, vzmožil se jen na zívnutí. Napadlo ho, že se jen vymlouvá, ale usnul dřív, než mohl myšlenku dokončit.

Probudil se někdy uprostřed noci. S ubíhajícími léty se to stávalo čím dál častěji. Trvalo mu jen pár vteřin, než si uvědomil, kdo se k němu tiskne. Dřina dýchala pravidelně a bezstarostně, jako spící dítě. Krispos jí záviděl její bezstarostnost a pak se usmál, když si pomyslel, že je za ni částečně zodpovědný i on.

Teď po ní opravdu zatoužil. Když natáhl ruku a jemně sevřel v dlani její ňadro, něco ospale zamumlala a otočila se na záda. Ani se úplně nevzbudila, když ji laskal a nakonec do ní vnikl. Byl zvláště dojat její důvěrou a snažil se být opravdu něžný.

Když bylo po všem, rychle zase tvrdě usnula. Krispos vstal a použil nočník. Potom se vrátil zpátky do postele. Už skoro spal, když ho napadlo, a zdaleka ne poprvé, že ho možná Barsymes zná lépe než on sám.

Potíž s Palácem devatenácti lehátek je v tom, že má moc velká okna, pomyslel si Phostis. V paláci, kde se pořádaly hostiny a který dostal jméno v dobách, kdy videsánští šlechtici opravdu jedli vleže, bylo v létě mnohem chladněji právě díky velkým oknům. Ale louče, lampy a svíce, které svítily při nočních hostinách přitahovaly můry, komáry, vodní hmyz a dokonce i netopýry a ptáky. Když sledoval přistání tučné můry uprostřed mísy s nakládanou chobotnicí, moc mu to na chuti nepřidalo. A při pohledu na lelka, který se na můru snesl a sezobl ji, si Phostis přál, aby sem nikdy své hosty nepozval.

Napadlo ho, že by mohl zábavu ukončit, ale to také nešlo. Určitě by se to doneslo jeho otci. Už mu v uších zněl Krispův hlas s jeho venkovským přízvukem: To nejmenší co můžeš udělat, synu, je všechno si předem rozmyslet.

Představa byla tak dokonalá, že se rychle ohlédl s pocitem, že se Krispos za něho připlížil. Ale ne — kromě kamarádů tu nikdo jiný nebyl.

Cítil se velice osamělý. Jedna věc se při jeho výchově otci podařila — přinutil ho přemýšlet o tom, kdo se s ním přáteli kvůli němu samotnému a kdo proto, že je mladý Autokrat a dědic videsánského trůnu. Položit si takovou otázku bylo

mnohem snadnější, než na ni odpovědět. Byl proto podezřívavý vůči každému, koho znal.

„Nebudete se muset takhle ohlížet přes rameno navěky, Veličenstvo," prohodil Vatatzes, který seděl vedle Phosta. Vatatzovi věřil daleko víc, než ostatním svým přátelům. Protože byl synem pouhého správce daní nehrozilo, že by si dělal zálusk na jeho korunu. Teď poplácal Phosta po rameni a pokračoval: „Zanedlouho budeš moci pořádat hostiny kdy a jak budeš chtít."

Ještě jedno slovo a už by se dopustil velezrady. Phostovi přátelé se často dostávali až na tuto pomyslnou hranici. Dosud ho však k jeho velké úlevě nikdo nedonutil předstírat, že nic neslyšel. Nemohl si pomoci, ale sám byl zvědav, jak dlouho bude ještě jeho otec u moci. Mohlo to být pár dní, ale také dalších dvacet let. Nebylo to možné zjistit bez pomoci magie a tento způsob v sobě skrýval větší nebezpečí, než byl ochoten riskovat. Bylo to z prostého důvodu, že nejlepší čarodějové císařství chránili Autokratův osud před těmi, kteří by se ho pokusili zjistit. Dalším důvodem byla skutečnost, že předvídám budoucnosti císaře byl sám o sobě hrdelní zločin.

Phostis přemítal, co asi Krispos právě teď dělá. Pravděpodobně vyřizuje státnické záležitosti, jak to obvykle dělal. Před několika lety se Krispos pokusil na něho přenést část svých povinností. Phostis se zpočátku snažil, ale nebyla to příjemná práce zvláště proto, že zatímco se probíral jednotlivými pergameny stál Krispos celou dobu nad ním.

Zase jakoby slyšel jeho hlas: „Pospěš si, chlapče! Tak nebo tak, musíš se rozhodnout. Když to neuděláš ty, nikdo jiný to neudělá."

A svoji vlastní odpověď: „Ale co když se zmýlím?" „Samozřejmě, že se někdy zmýlíš." Krispos to řekl s takovou dávkou jistoty, že měl chuť ho uhodit. „Musíš se snažit o pár věcí. Neudělat stejnou chybu dvakrát a využít každé příležitosti napravit chybu později."

Znělo to tak jednoduše. Ale po pár dnech, kdy řešil jeden složitý případ za druhým, došel Phostis k závěru, že rozhodovat s lehkostí o všemožných záležitostech od rybaření a polykání mečů až po řízení císařství, je možné jen po mnohaletých zkušenostech. Stejně jako většina mladíků v jeho věku byl přesvědčen, že je mnohem chytřejší než jeho otec. Určitě měl lepší vzdělání, byl dobrý v počtech, dokázal recitovat verše světských básníků, znal historii stejně jako Phosovo písmo svaté. A nemluvil přitom jako kdyby právě pustil z ruky pluh.

Ale Krispos měl jednu věc, kterou on postrádal — zkušenost. Jeho otec dělal co bylo potřeba už téměř bez přemýšlení. A to se týkalo všeho. Zatímco Phostis se vtom plácal a kousal se do rtů, aby vymyslel, co je správné a jakmile udělal nějaké rozhodnutí, už ho napadla tři další.

Věděl, že otce zklamal, když ho požádal, aby ho zase zprostil císařských záležitostí. „Jak jinak než prací se chceš naučit všechno, co budeš potřebovat znát?" zeptal se ho Krispos.

„Ale já to neumím dělat správně," odpověděl. Pro něho to tím bylo vyřízené. Pokud něco nešlo snadno, proč nezkusit něco jiného?

Krispos potřásl hlavou. „Nebylo by lepší, kdyby ses to naučil teď, dokud jsem tady, abych ti poradil a ukázal, co je potřeba, než až tu nebudu a ty najednou zjistíš, že máš na zádech plný pytel ječmene a jsi na to sám?"

Ani tato farmářská metafora Phosta nepřesvědčila. Přál si, aby šlechtický původ jeho rodiny sahal dál a aby nemusel nosit jméno chudého farmáře, který zemřel na choleru.

Vatatzes ho vytrhl z chmurných úvah. „Co říkáš, nepůjdeme najít nějaké holky, ehm, Vaše Veličenstvo?"

„Jdi sám, jestli chceš. Nejspíš narazíš na mé bratry." Phostis se nevesele zasmál, spíš nad sebou než nad Evripem a Katakolonem. Nedokázal se radovat ani z výhod císařského života jako oni. Od té doby, co zjistil kolik dívek s ním jde do postele jenom kvůli jeho titulu, vytratila se z toho veškerá radost.

Někteří šlechtici měli malé obory, kde chovali laně nebo divočáky a když byla zvířata krotká jako domácí mazlíčci, tak je postříleli. Phostis nikdy neshledal nic zábavného na takovém způsobu lovu a ani na milování s dívkami, které se ho buď báli odmítnout nebo to dělali se stejně chladnokrevnou vypočítavostí, jakou užíval Krispos v dlouholetém soupeření Videssosu s Ma-kuranem.

Jednou se to pokusil vysvětlit svým bratrům, krátce potom, co tehdy čtrnáctiletý Katakolon svedl, nebo byl sveden jednou z palácových pradel. Ten byl tak pyšný na svou mladickou zdatnost, že Phostovi nevěnoval vůbec pozornost. A Evripes se ho jen zeptal: „Chceš si snad obléknout modré roucho a prožít zbytek života jako mnich? Posluž si, velký bratře, ale takový život není nic pro mě."

Kdyby chtěl žít jako mnich, bylo by velice snadné to zařídit. Ale jediným důvodem takového rozhodnutí by bylo dostat se pryč od otce. Postrádal jak mnišské přesvědčení tak jejich povahu. Nebylo to tím, že by chtěl odpírat svému tělu potěšení, ale spíš proto, že považoval milování bez lásky nebo dokonce za peníze za více ponižující než žádné.

Často přemýšlel, co by dělal, kdyby se Krispos rozhodl ho oženit. Byl rád, že takový den ještě nenastal. Byl si jistý, že až k tomu dojde, vybere mu otec nevěstu spíš se zřetelem na výhody pro císařství než s ohledem na jeho štěstí. Někdy takové manželství fungovalo stejně dobře jako každé jiné. Někdy...

Otočil se k Vatatzovi. „Milý příteli, ani nevíš jaké máš štěstí, že pocházíš ze střední vrstvy. Příliš často pociťuji svůj původ jako klec a prokletí, než něco, z čeho bych se mohl radovat."

„Ach, Vaše Veličenstvo, opil jste se do smutku, to je všechno." Vatatzes se obrátil k flétnistovi a hráči na banduru, kteří podmalovávali hovor hostů tichou hudbou. Luskal prsty a zvýšil hlas. „Přátelé a teď zahrajte něco veselého, aby se mladému pánovi zvedla nálada."

Muzikanti dali na chvíli hlavy dohromady. Potom flétnista odložil svůj nástroj a vzal do ruky bubínek. V Paláci devatenácti lehátek se zvedly všechny hlavy, když jeho ruce zarachotily na kůži bubnu. Hráč na banduru vyloudil zvonivý a ohnivý akord. Phostis poznal vaspurakánský tanec, který hráli, ale ani to ho nedokázalo rozveselit.

Zanedlouho téměř všichni hosté utvořili řady, tleskali a vykřikovali do rytmu. Phostis seděl na místě, i když ho Vatatzes tahal za rukáv. Nakonec to vzdal, pokrčil rameny a připojil se k tanečnímu veselí. Předepsal mu medicínu, která platila na něho, pomyslel si Phostis. On se však nechtěl veselit. Jemu nespokojenost vyhovovala.

Když se postavil, tanečníci zajásali. Ale on se k nim nepřipojil. Prošel otevřenými bronzovými dveřmi Paláce devatenácti lehátek a sešel dolů po nízkém, širokém mramorovém schodišti. Vzhledl k obloze, aby odhadl čas podle postavení bledého dorůstajícího měsíce. Usoudil, že půlnoc už nebude daleko. Zahleděl se do dálí. Císařská rezidence byla oddělena od zbytku budov palácového komplexu a částečně zakryta třešňovým sadem, aby dodala Autokratovi a jeho rodině alespoň zdání soukromí. Přes stromy viděl jedno okno, jasně osvětlené svíčkami nebo lampami. Pokýval hlavou. Ano, Krispos pracoval. S farmářskou vytrvalostí zápasil jeho otec s nezměrností impéria, kterému vládl.

Zatímco Phostis okno pozoroval, světlo zhaslo. Dokonce i Krispos občas podlehl spánku, ačkoliv Phostis byl přesvědčený, že kdyby to šlo, nespál by nejradši vůbec.

Někdo vystrčil hlavu z velkého okna. „Vraťte se zpátky, Vaše Veličenstvo," zavolal hlas zastřený vínem. „Právě se to tu začíná rozjíždět." •

„Pokračujte beze mě," řekl Phostis. Litoval, že večírek vůbec pořádal. Bezstarostnost, s jakou se všichni ostatní bavili, jen prohloubila jeho vlastní smutek.

Roztržitě se ohnal po komárovi. Nebylo jich tu tolik jako uvnitř. Když zhasla poslední lampa v císařské rezidenci, ponořila se do tmy a za třešňovým sadem nebyla vůbec vidět. Pomalu se vydal směrem k ní. Nechtěl se tam dostat dřív, než si bude jistý, že otec šel spát.

U dveří stál na stráž Haloga. Velký blondatý seveřan zvedl sekeru na pozdrav, když poznal Phosta. Kdyby to byl nějaký ničema, sekera by se také zvedla, ale ne v uctivém gestu.

Jako vždy uvnitř čekal jeden z palácových eunuchů. „Dobrý večer, Vaše Veličenstvo," řekl a uctivě se Phostovi uklonil.

„Dobrý večer, Mystakone," odpověděl Phostis. Mys-takon mu byl ze všech komorníků nejbližší věkem a tudíž jeden z těch, kteří ho asi nejvíc chápali a sympatizovali s ním. Nikdy ho ani nenapadlo přemýšlet o tom, jak se asi Mystakon cítí, když prochází obdobím dozrávání plodu svého mužství na, obrazně řečeno, uschlé větvi.

„Otec už spí?"

„Ano, už je v posteli," odpověděl Mystakon s typickým bezvýrazným hlasem, kterým eunuši uměli vyjádřit i rafinované dvoj smysly.

Phostis si však dnes večer žádných nárazek nevšímal. Jediné co cítil, byla úleva, že prožil další den, aniž by se střetl se svým otcem. „Také půjdu spát, ctěný pane," řekl a použil Mystakonův zvláštní titul, který mu v hierarchii eunuchů náležel.

„Všechno máte připraveno, mladý pane," řekl Mystakon zbytečně. Phostis by byl šokován, kdyby neměl svůj pokoj připraven, kdykoliv ho potřeboval. „Kdybyste mě laskavě následoval..."

Phostis se nechal vést chodbami, kde by se mohl pohybovat i se zavázanýma očima. Ve světle lamp se zdály památky na dlouhá století císařské slávy poněkud vybledlé a nejasné.

Kónická helma, která patřila makuranskému Králi

králů, vypadala jen jako kus plechu a z obrazu vide-sánských vojáků, valících se přes hradby Mashizu, byla mazanice, která mohla znázorňovat jakoukoliv potyčku. Byl jenom unavený nebo ho klamal zrak?

Jeho ložnice ležela nejdál od Krispovy, ve vzdáleném rohu císařské rezidence. Celé roky a možná i století byla prázdná, než si ji vybral jako útočiště před otcem nedlouho poté, co mu začaly rašit prvním vousy.

Dveře do komnaty byly pootevřené. Proužek žlutého světla naznačoval, že je uvnitř zapálená lampa. „Budete si přát ještě něco, mladý pane?" zeptal se Mystakon. „Trochu vína nebo chléb se sýrem? Také se mohu zeptat, jestli nezbylo trochu skopového, které měl váš otec."

„Ne, díky," řekl Phostis ostřeji než zamýšlel. Mírnějším tónem dodal: „Nemám na jídlo ani pomyslení, díky. Jen si potřebuju odpočinout."

„Jak si přejete, mladý pane." Mystakon odplul pryč. Jako mnoho eunuchů měl jemné rysy a baculatou postavu. Chodil v měkkých pantoflích, tiše a malými cupitavými kroky. S šaty, povlávajícími při chůzi kolem těla připomínal Phostovi bachratou obchodní loď s napjatými plachtami.

Phostis za sebou zavřel dveře na závoru. Svlékl si své roucho a vyzul sandály. Byly šarlatové, stejně jako jeho otce.

Trpce si pomyslel, že je to jediná císařská výsada, kterou měl s Krispem společnou. Svalil se na postel a sfoukl lampu.

Ložnice se ponořila do tmy a Phostis do říše snů.

Zdál se mu sen. Vždycky se mu zdály živé sny a tento nebyl žádnou výjimkou, jen byl možná trochu živější. Procházel se v něm nahý a tlustý v malé olira-dě. Všude kolem byla spousta jídla — skopové, chleba a sýr, plno džbánů vína.

Otec ho upřeně pozoroval přes vysoký dřevěný plot. Phostis viděl, jak Krispos rozvážně pokýval hlavou... a sáhl po luku.

V tu chvíli se vzbudil s bušícím srdcem a zalitý studeným potem. V prvním momentu si myslel, že tma, která ho obklopovala, znamená smrt. Pak se probral úplně. Přezehnal se slunečním znamením na prsou, když si uvědomil, že to byla jen zlá noční můra.

To ho trochu uklidnilo, než si vzpomněl na své postavení u dvora. Zachvěl se. Možná, že na tom snu bylo přece jen něco skutečného.

Zaidas před Krispem ulehl s tváří k zemi a čelem se dotkl kostek mozaikové podlahy v předepsaném pozdravu. „Vstaň, vstaň," vyzval ho netrpělivě Krispos. „Víš, že si na obřadnosti nepotrpím."

Čaroděj vstal stejně ladně, jako ulehl. „Ano> Vaše Veličenstvo, ale vy zase víte, jakou úctu chovají mágové k rituálům. Bez nich by naše umění bylo k ničemu."

„To už jsi za ty dvě desítky let říkal mockrát," odpověděl Krispos. „Teď však rituál skončil. Tak si sedni, uvolni se a promluvme si." Pokynul Zaidovi na židli v pracovně, ve které den předtím pracoval dlouho do noci.

Barsymes vešel dovnitř se džbánem vína a křišťálovými číši. Vestiaros nalil císaři i mágovi a s úklonou odešel.

Zaidas si přivoněl k vínu, než ho ochutnal. Usmál se. „To je dobrý ročník, Vaše Veličenstvo.“

Krispos se také napil. „Jo, je chutné. Bojím se ale, že nikdy nebudu žádný znalec vína. Všechno víno je o tolik lepší, než jsem byl zvyklý pít, že mám problémy s tím, rozeznat dobré od nejlejšího.“

Zaidas si dopřál dlouhý doušek ze své číše. „Tohle patří mezi nejlepší, Vaše Veličenstvo, to vás mohu ujistit.“ Čaroděj byl vysoký, štíhlý muž, asi o deset let mladší než Krispos, ale už se i v jeho černých vousech začaly objevovat bílé nitky. Krispos si ho pamatoval jako hubeného, dychtivého a velice talentovaného mladíka. Jeho talent se v dospělosti nijak nezmenšil.

Barsymes se vrátil, tentokrát s polévkovou mísou

a dvěma miskami. „Kaše se solenými ančovičkami, Vaše Veličenstvo, vzácný pane.“

Kaše byla pšeničná, hedvábná a smetanová. Ančovičky jí dodaly pikantní chuť. Krispos věděl, že kdyby si přál obyčejnou ječnou kaši, urazil by kuchaře. Stejně jako s vínem, poznal, že tahle kaše je lepší, ale občas zatoužil po jídlech, se kterými vyrůstal.

Když vyprázdnil misku asi do poloviny, řekl Zaidovi: „Důvod, proč jsem tě sem dnes ráno pozval je zpráva, kterou jsem dostal ze západního pohraničí o novém druhu kacífství, které se tam rozmohlo. Podle ní je to vážné a odporné.“ Podal mágovi dopis od kněze Taronita.

Zaidas si ho přečetl a soustředěně stáhl obočí. Když skončil, pohlédl na Krispa. „Ano, Vaše Veličenstvo, pokud se dá věřit slovům svatého pána, tak tihle thana-sioi jsou opravdu ti nejhorší kacíři. Ale přestože existuje značné spojení mezi náboženstvím a magií, předpokládal bych, že se obrátíte spíše na církevní hodnostáře než na někoho jako jsem já.“

„Ve většině případů bych to také udělal. Vlastně jsem už doporučil ekumenickému patriarchovi, aby poslal do Pityosu kněze. Ale ti kacíři se zdají být tak zlí, že mě napadlo, jestli nemají nějaké spojení s naším starým známým Harvem.“

Zaidas si olízl rty a hvízdal. Harvas — nebo spíše Rhavas, což bylo jeho pravé jméno — uštědřil císařství krutou lekci na severovýchodě v prvních letech Krispovy vlády. Byl to bývalý Phosův kněz, který odpadl od víry a přiklonil se k temnému bohu Skotovi a tím si prodloužil svůj hříšný život o více než dvě století. S pomocí Zaida a ostatních čarodějů porazila videsánská armáda Halogai, kterým Harvas velel v Pliskavosu v Ku-bratu. Harvova moc tam byla zničena, ale on sám nebyl ani zajat, ani nalezen živý nebo mrtvý.

„Co přesně mám udělat, Vaše Veličenstvo?“ zeptal se Zaidas.

„Jsi teď hlavou Čarodějného kolegia, příteli, a vždy

jsi byl citlivý na Harvův způsob čarování. Pokud někdo dokáže pomocí magie zjistit, jestli se skrývá za těmi thanasioi Harvas, pak jsi to právě ty. Je vůbec možné takovou věc zjistit z toho mála, co tu máme?“ Krispos poklepal prstem na Taronitův dopis.

„Zajímavá otázka.“ Zaidas se zahleděl nepřítomným pohledem spíše skrz Krispa, než na něho a zamyslel se. Nakonec řekl: „Možná to půjde, Vaše Veličenstvo, ačkoliv to bude muset být velice citlivé kouzlo. Základní magický princip je zákon podobnosti, který říká, že podobné příčiny způsobí podobné důsledky. Nejúčinnější v tomto případě bude asi použít zákon obráceně, abych určil, jestli podobné důsledky - současný rozvrat a ničení císařství, stejně jako plnění Harva v minulosti - prámem z podobných příčin.“

„Ty to musíš vědět nejlíp,“ řekl Krispos. Nikdy se nepokoušel naučit se teorii magie, protože mu záleželo především na výsledcích, kterých bylo možné pomocí magie dosáhnout.

Zaidas však vždycky všechno vysvětloval nahlas, možná proto, že mu to pomáhalo utřídit si vlastní myšlenky. „Zákon dotyku by se také mohl ukázat jako důležitý. Pokud byl Harvas ve fyzickém kontaktu s nějakými thanasioi, kteří se pak dostali do kontaktu s Taronitem, ať už přímo nebo nepřímo, mohla by se na tomto pergamenu objevit určitá stopa. Za normálních okolností by dva nebo tři kontakty navíc zatemnily původce bez naděje na vystopování. Ale Harvova moc byla tak velká a byla takové povahy, že by se měla dát odhalit i po několika dalších kontaktech.“

„Jak říkáš,“ souhlasil Krispos. Možná díky svým přednáškám v Čarodějném kolegiu měl Zaidas zvláštní dar vysvětlit umění magie tak jasně, že ho chápal i Autokrat, přestože postrádal příslušné schopnosti i zájem si magii vyzkoušet sám. Zeptal se: „Za jak dlouho budeš připraven to zkusit?“

Zaidas se zahleděl do dále. „Budu potřebovat tenhle pergamen. Pak musím vymyslet, jak zajistit správné podmínky kouzla, které použiju, a shromáždit potřebné materiály... ne, že by se to nedalo udělat současně, Vaše Veličenstvo. Být to za války, bylo by to zítra, nebo možná ještě dnes v noci. Ale víc bych věřil ve výsledek, kdybych na to měl pár dní, abych měl čas vypilovat své kouzelné formule.“

„Nespěchej,“ řekl Krispos. „Pokud je za tím vším Harvas, musíme to zjistit. A pokud se bude zdát, že není, musíme se ujistit, že se neskrývá pomocí své magie.“

„Máte úplnou pravdu, Vaše Veličenstvo.“ Zaidas si zastrčil dopis od Taronita do koženého váčku na opasku. Vstal a začal uléhat na podlahu před Autokrata, jak bylo před odchodem zvykem. Krispos mu gestem ruky naznačil, aby se neobtěžoval. Čaroděj kývl a řekl: „Začnu na tom pracovat ihned.“

„Díky, Zaide. Jestli je Harvas opět na scéně -“ Krispos větu nedokončil. Jestli Harvas opět rozdmýchává nepokoje, nebude mít klidné spaní, dokud ho nezničí... nebo dokud Harvas nezničí jeho. V tom případě by pak spal navěky.

Zaidas si to uvědomoval stejně jako on. „Aje to jak chce, dozvíme se to, Vaše Veličenstvo,“ slíbil a odešel připravovat kouzla, pomocí kterých by objevil Harvovu spojitost s kacíři.

Krispos poslouchal ozvěnu jeho vzdalujících se kroků. Měl štěstí, že ve svých službách měl muže jako Zaidas. Někdy si neskromně pomyslel, že na tom má sám podíl. Sloužili by snad takoví skvělí a schopní muži zlému nebo hloupému pánovi?

Vstal, protáhl se a vyšel na chodbu. Proti němu se náhle objevil Phostis. Oba muži se zarazili, Krispos ve dveřích, jeho syn uprostřed chodby.

Phostis byl pro Krispa, kromě jiného, neustálou připomínkou toho, že jeho vláda nebude trvat věčně. Krispos si vzpomněl, jak ho převzal z rukou porodní báby a držel ho poprvé v náručí. Ted' byl už téměř stejně vysoký jako on, chybělo mu jen pár centimetrů, ale Dara byla také menší.

Phostis byl také živou vzpomínkou na svou matku. Když si Krispos odmyslel jeho pečlivě upravené černé vousy, které nahradily mladické chmýří, díval se do tváře Dary. Postrádal Krispovy drsné rysy a měl stejně tvarované koutky očí, které Daru tak připomínaly.

„Dobré jitro, otče," pozdravil.

„Dobré ráno," odpověděl Krispos a jako vždy ho napadlo, jestli je Phostisův otec. Mladík nevypadal jako on, ale nepodobal se ani Anthimovi. Phostis neměl Kris-povu vrozenou tvrdohlavost a cílevědomost, to bylo jisté. Kdysi, když mu chtěl ukázat, jak to v císařství chodí, Phostis rychle ztratil zájem. Krispa z toho bolelo srdce, ale zažil toho s Anthimem dost na to, aby věděl, že se nedá vládnout proti své vůli.

Dobré ráno bylo asi všechno, co si Krispos s Phosem v poslední době obvykle řekli. Krispos čekal, že jeho nejstarší syn kolem něho bez dalšího slova projde, jak bylo jeho zvykem. Ale Phostis ho překvapil otázkou: „O čem jste se Zaidem mluvili mezi čtyřma očima tak brzy ráno, otče?"

„Na západě jsou problémy s kacířstvím." Krispos se snažil mluvit věčně, aby Phostis nepoznal, jaké ho tíží obavy. Kdyby se chtěl mladík poučit, byl by se mu rád věnoval. Ale s největší pravděpodobností a k jeho zármutku, se ho Phostis ptal jen kvůli Zaidovi, protože čaroděj byl jako jeho oblíbený strýc.

„Jaký druh kacířství?" zeptal se Phostis.

Krispos mu vysvětlil názory thanasioi jak nejlépe uměl podle Taronitova popisu. Tahle otázka ho nepřekvapila tolik jako ta první. Teologie byla nejoblíbenější zábavou Videsánců. Laik, který si podrobně prostudoval Phosovo svaté písmo se nijak nebál konzultovat své názory ani se samotným ekumenickým patriarchou.

Phostis si zamyšleně mnul bradu, což bylo gesto, které měl s Krispem společné. Pak řekl: „Ano, teoreticky zní jejich věrouka nekompromisně, ale ještě nemusí být inspirovaná Skotem. Možná si jen její přívrženci mylně vyložili, jak se mají podle toho učení chovat, ale -"

„K ledu s teorií," odsekl Krispos. „Hlavní je, že ti fanatici pustoší zemi a vraždí všechny, kdo s nimi nesouhlasí. Schovej si své teorie do školy, synu."

„Prostě jsem chtěl jen říct —" Phostis mávl rukou. „Ale k čemu by to bylo? Stejně bys mě neposlouchal." Se zlostným zamumláním přešel kolem Krispa.

Autokrat vzdychl při pohledu na synova vzdalující se záda. Možná bylo lepší, když si jen vyměňovali zdvořilosti, to se alespoň nehádali. Ale jak se mohl Phostis zastávat kacířů, kteří byli zároveň takovými zločinci, to nešlo Krispovi do hlavy. Až když jeho syn zmizel za rohem, Krispos si uvědomil, že ho přerušil právě, když chtěl dokončit myšlenku o thanasioi.

Opět si vzdychl. Měl by se mu při nejbližší příležitosti omluvit. Ale bylo víc než jisté, že si jeho omluvu vysvětlí špatně a vyvolá to další hádku. No, tak ať. Krispos byl ochotný to zkusit. Když ho napadlo rozběhnout se za ním a omluvit se mu hned, bylo pozdě. Phostis už opustil císařskou rezidenci.

Dalších několik dnů věnoval záležitostem vlády jen asi třičtvrtě pozornosti. Kdykoliv vešel posel nebo komorník, zapomněl Autokrat na to, co právě dělal v naději, že mu nesou zprávu, že Zaidas má kouzlo připravené. Pokaždé se zklamaně vrátil znovu k práci ve stále horší náladě. V době, kdy Zaidas připravoval svá kouzla, nikomu neodpustil žádný přestupek.

Když byl nakonec do slíbených dvou dnů Zaidas připraven začít, přišel to císaři oznámit osobně. Krispos s úlevou odložil pozemkovou knihu, kterou právě četl. „Veďte mě, vzácný pane!" vykřikl vzrušeně.

Jedna z obtíží Autokratova života bylo to, že se sebekratší cesta automaticky komplikovala. Krispos nemohl jen tak odejít se Zaidem do Čarodějného kolegia. Ne, musela ho doprovázet skupina halogájských tělesných strážců, což mělo smysl a asi tucet nosičů slunečniku, jehož lesklý hedvábný baldachýn proklamoval

jeho úřad, což podle jeho názoru žádný smysl nemělo. • Během své vlády tvrdě bojoval, aby se zbavil všech zbytečných ceremoniálů. Ale věděl, že bitvu pomalu prohrává. Zvyk byl houževnatější nepřítel, než krvežízniví barbari pod Harvovým vedením. Nakonec to ani tak dlouho netrvalo a stál v Zaidově pracovně ve druhém patře Čarodějného kolegia. Jeden velký blondatý strážce se sekyrou vešel dovnitř s ním a čarodějem, druzí dva zůstali u dveří. Zbytek čekal před budovou s nosiči slunečniku.

Zaidas vytáhl pergamen, na kterém Taronites vyličil své stížnosti na thanasioi. Vedle něj položil další pergamen, věkem už poněkud zažloutlý. Když si všiml Krispova povytaženého obočí, vysvětlil: „Dovolil jsem si navštívit archiv, Vaše Veličenstvo, abych sehnal dokument napsaný osobně Harvem. Prvním kouzlem je porovná, abych určil, zda jsou oba prodchnuty stejným zlem."

„Aha," řekl Krispos. „Pokračuj, jako bych tu nebyl."

„To budu, Vaše Veličenstvo, především v zájmu své vlastní bezpečnosti," ujistil ho Zaidas. Krispos přikývl. Tomu rozuměl dokonale. Nasadil si korunu po Anthi-movi, který při pokusu zničit ho magií zkazil zaklínadlo a zabil místo něho sám sebe.

Zaidas tiše odříkal modlitbu k Phosovi a zakončil ji nakreslením slunečního známého na prsou. Krispos ho napodobil. Vysoký strážce ne. Jako většina jeho krajanů ve městě Videssosu věřil stále v krvelačné a temné bohy svého národa. Čaroděj vyndal z připravené dózy pár červenohnědých svaštělých předmětů. „Usušené srdce a jazyk sviňuchy," řekl. „Dodají mému kouzlu nepřemožitelnost." Odřízl z nich nožem proužky, jako kdyby odřezával třísky z měkkého dřeva a pak je vhodil do kulaté misky s namodralou tekutinou, která s každým dalším kouskem získávala tmavší odstín modré.

Zaidas levou rukou míchal směs v míse stříbrnou hůlkou, odříkával magické zaklínadlo a pravou rukou nad ní dělal kruhy. Zamračil se. „Úplně cítím zlo, kterému tu čelíme," řekl napjatým a nervózním hlasem. „Ted' musíme

zjistit, jestli vychází z obou pergamenů nebo jenom z jednoho."

Vytáhl stříbrnou hůlku a nakapal pár kapek směsi v míse na roh dopisu z archivu, který psal Harvas vlastní rukou. Tekutina se okamžitě zbarvila jasně červeně, jako čerstvě prolitá krev. Zaidas o dva kroky ustoupil. Přestože nebyl žádný nezkušený mladík, pře-žehnal se pro jistotu znovu slunečním znamením. „Dobrý bože," zamumlal Šokovaně a otřeseně. „Vůbec jsem nečekal takovou intenzivní reakci. Zelenou, možná i žlutou, ale -" zarazil se a zíral na Harvův dopis, jako by ho mohl uštknout.

„Předpokládám, že čekáš, že dopis od Taronita udělá totéž, pokud má Harvas něco společného s thanasioi," ozval se Krispos.

„Upřímně doufám, že se tekutina nezbarví do ruda, Vaše Veličenstvo," řekl Zaidas. „To by znamenalo, že Harvas byl přímo před chrámem, ve kterém Taronites ten dopis psal. Ale změna barvy nám pomůže určit úroveň spojení mezi Harvem a těmi novými kacíři."

Opatrněji než předtím nakapal čaroděj trochu tekutiny na Taronitův dopis. Krispos se naklonil dopředu a čekal, až se barva začne měnit. Nevěděl, jestli se změní na rudou, ale čekal nějakou změnu a ne malou. Ani Zaidas podle svých slov nečekal to, co se stalo.

Tekutina zůstala modrá.

Oba muži na ni zůstali zírat. Strážce taky. Krispos se zeptal: „Jak dlouho musíme čekat, než se změní?"

„Vaše Veličenstvo, pokud by měla změnit barvu, už by to dávno udělala," odpověděl Zaidas. Pak se opravil. „Musím pořád mít na mysli to, že Harvas je mistrem v utajování a zatemňování. Mohl by dokázat vyhnout se takovému testu, i když jsem použil sviňuchu. Ale existuje ještě kontrolní zkouška, které nemůže uniknout, ať dělá co dělá."

Čaroděj vzal oba pergameny a přiložil je k sobě

mokrými skvrnami. „Protože je Harvova podstata přímo přítomná v jednom dopise, nemůže z druhého zmizet beze stopy." Držel oba pergameny u sebe dost dlouho a pak je oddělil.

Modrá skvrna na Taronitově dopise zůstala modrá. Nezměnila se na zelenou, žlutou, oranžovou, červenou ani růžovou.

Zaidas vypadal překvapeně. Krispos nebyl jen překvapený, ale především velmi podezřivý. Řekl: „Tvrdíš, že to znamená, že Harvas nemá s thana-sioi vůbec nic společného? Tomu se mi ani nechce věřit."

„Mně taky ne, Vaše Veličenstvo," odpověděl Zaidas. „Když jste se mě ptal, co si myslím, řekl jsem, že spojení mezi nimi je víc než pravděpodobné. Moje magie mi však říká něco úplně jiného."

„Ale nemýlí se tvá magie? Nebyl jsi náhodou právě teď podveden?" naléhal Krispos. „Můžeš mi jedno nebo druhé potvrdit s jistotou? Vím, že chápeš, jak je to důležité. Nejen pro mě, ale pro celý Vídessos a naši budoucnost."

„Jistě, Vaše Veličenstvo. Potom, co jsem se s Harvem jednou setkal, viděl zlo, které vykonal sám a ke kterému vedl své stoupence, vím, že si chcete být co nejjistější, jestli se mu budete - budeme - muset postavit znovu."

„To jsi řekl dobře," souhlasil Krispos. Pochyboval, že by to sám uměl vyjádřit lépe. Je pravda, že jakmile si přečetl Taronitův dopis, v mysli se mu usadil strach jako duch v románech, které nabízeli prodáváci na Pa-lamově náměstí. Bez ohledu na to, co o thanasioi říkaly výsledky Zaidových kouzel, jeho strach hovořil hlasitěji. Tak pokračoval: „Vzácný pane, nejsou nějaká další kouzla, kterými by se dalo zjistit, jestli se ta první zkouška nemýlila?"

„Nechte mě chvíli přemýšlet," řekl Zaidas a pokračoval v tom, co už několik minut dělal - stál jako socha uprostřed studovny. Náhle rozjasnil tvář. „Vím o něčem, co by nám mohlo posloužit." Spěchal k sekretáři v rohu a začal otvírat malé zásuvky a prohrabávat se jimi.

Halogaj ský gardista se postavil tak, aby byl mezi Krispem a Zaidem pro případ, že by čaroděj náhle vytáhl dýku a pokusil se zabít Autokrata. Udělal to i přesto, že Zaidas byl jeho dlouholetým důvěrným přítelem a přestože v této místnosti byly nepochybně mnohem vražednější zbraně, než obyčejná dýka. Krispos se usmál, ale nepokoušel se seveřana napomínat, protože dělal svoji práci jak považoval za nejlepší.

Zaidas vydal potěšený výkřik. „Tady to je." Otočil se a nevytáhl dýku, nýbrž naleštěný, průsvitný plochý bílý kámen.

„Tohle je nikomar, Vaše Veličenstvo, druh alabastru. Když se správně zařikává, má moc vyvolat vítězství a přátelské vztahy. Takže uvidíme, jestli mezi oběma dopisy, které máme, jsou nějaké, tak říkajíc, přátelské vztahy. A jestli ano, budeme vědět, že Harvas má opravdu ruce v kacířství thanasioi."

„Říkáš alabastr?" Krispos počkal, až Zaidas kývne a pak pokračoval: „Některé části stropu v císařské rezidenci jsou také z alabastru, aby tam bylo více světla. Proč tedy pod mou střechou nevládnou pořád přátelské vztahy?" Myslel na své ustavičné neshody s Phos-tem.

„Řekl jsem, že jen správné zařikávání mu dává takovou moc," odpověděl Zaidas s úsměvem. „Zařikávání není snadné a kouzlo nevydrží dlouho."

„Aha." Krispos doufal, že to neznělo moc zklamaně. JSi ol tak tedy pokračuj."

Čaroděj pronesl kouzelnou formuli nad lesklým plátkem nikomaru a pomazal ho vonným olejem, jakoby to byl prelát nebo císař. Krispos byl zvědav, jestli ucítí v kameni nějakou změnu, jako cítí třeba osoba i bez kouzelnického nadání léčivý proud, který se přenáší z léčitele na pacienta. Ale nikomar zůstal v jeho očích jen obyčejným kamenem. Musel důvěřovat Zai-dovi, že ví, co dělá.

S posledním pohybem, který vyžadoval téměř gu-

mové prsty, Zaidas řekl: „S pomocí velkorysého a milosrdného boha jsem připraven začít. Nejprve vyzkouším dopis o kterém vím, že ho psal Harvas."

Přiložil nikomar na místo, kam předtím nakapal magický roztok. Kamenem problesklo jasně červené světlo. Krispos řekl: „Potvrdilo se to, co už víme."

„Správně, Vaše Veličenstvo," odpověděl Zaidas. „Také se potvrdilo, že kámen pracuje jak má." Zvedl tenký kámen a přidržel ho nad košem s ohněm, ze kterého se ke stropu linul štiplavý kouř františku. Než se ho mohl Krispos zeptat co dělá, vysvětlil: „Vykujuji nikomar, abych z něho odstranil vliv pergamenu, kterého se právě dotýkal. Tak bude

zaručeno, že v rozhodné zkoušce nebude její výsledek ovlivněn. Vidíte?"

Aniž by počkal na Krispovu odpověď přiložil lesklý alabastr na Taronitův dopis. Krispos čekal další záblesk červeného světla. Ale nikomarem pronikalo stále stejné modré světlo. „Co to znamená?" zeptal se Krispos s nadějí i obavami, že mu Zaidas řekne něco jiného, než co bylo zřejmé.

Nic takového však čaroděj neudělal. „Vaše Veličenstvo, to znamená, že neexistuje žádný vztah mezi thanasioi a Harvem."

„Pořád tomu nemůžu uvěřit," řekl Krispos.

„Jak už jsem řekl předtím, já také ne," odpověděl Zaidas. „Ale když si máte vybrat mezi vašimi pocity a důkazy, které jste právě viděl, pro co se rozhodnete? Věřím, že vás znám natolik dobře, abych věděl, že se spolehnete spíše na to druhé."

„Asi máš pravdu," připustil Krispos. „Takže ty jsi bezvýhradně přesvědčený o pravdivosti důkazů, které nám tvé čarování ukázalo?"

„Jsem, Vaše Veličenstvo. Kdyby to byl někdo jiný než Harvas, přesvědčila by mě už první zkouška. Ale když to potvrdil i nikomar, vsadil bych na pravdivost toho, co jsem zjistil svůj život."

„Viš, že jsi to právě udělal," poznamenal pochmurně Krispos.

Zaidas vypadal chvíli zděšeně, pak ale přikývl. „Ano, je to tak. Harvas zpět na tomto světě by vyděsil i ty nejstatečnější." Plivl na podlahu mezi své nohy v gestu odmítnutí zlého boha Skota, kterého si Harvas vybral za svého pána. „Ale při velkorysém a milosrdném Phosovi ještě jednou opakuji, že Harvas není žádným způsobem spojen s thanasioi. Mohli být svedeni ze správné cesty, ale nebyl to Harvas, kdo je svedl."

Řekl to s takovou jistotou, že mu Krispos navzdory svým pochybám musel uvěřit. Jak řekl čaroděj, na důkazy bylo větší spolehnutí než na nejasné pocity. Ale pokud za thanasioi není hrozný Harvas, jak by mohli být nebezpeční? Autokrat se usmál. Během uplynulých let se střetl a porazil dost obyčejných lidských nepřátel, aby věřil, že to zvládne i tentokrát.

„Děkuji, že jste ulevil mé mysli, vzácný pane. Vaše odměna nebude malá," řekl Zaidovi. A pak, protože věděl, že čaroděj má ve zvyku takové odměny dávat do pokladny Čarodějného kolegia, dodal: „Tentokrát si ale nech něco pro sebe, příteli. Nařizuji ti to."

„To se nemusíte bát, Vaše Veličenstvo," řekl Zaidas. „Abych pravdu řekl, už jsem dostal stejný příkaz od někoho ještě výše postaveného než vy."

Normálně, pro každého Videsánce jediným výše postaveným než Autokrat byl Phos. Krispos však velmi dobře věděl o kom Zaidas mluví. Uchechl se a řekl: „Vyříd' Aulisse, že je hodná a rozumná žena a je ti vynikající manželkou. A koukej ji poslechnout."

„Vyřídím jí vaše slova přesně, jak jste je řekl," slíbil Zaidas. „Jiné ženě bych to asi neřekl, protože bych se obával, že se nadme pýchou z vlastní důležitosti. Ale protože moje Aulissa je rozumná jak říkáte, vím, že přijme váš kompliment tak, jak jste ho myslel."

„V tom jste si oba velmi podobní," řekl Krispos. „Máte štěstí, že jste našli jeden druhého."

I když byla Dara ještě naživu, občas záviděl Zaidovi a Aulisse jejich až nadzemské štěstí. Vypadalo to, že znají navzájem své potřeby a přizpůsobují se jeden

druhému, jako kdyby byli polovinami jediné bytosti. Jeho vlastní manželství takové nebylo. Vycházel s Da-rou docela dobře, ale vždycky se v jejich vztahu vyskytla nějaká bouřka a zimní ochlazení, stejně jako vášně horkého léta. Zaidas se svou ženou jakoby prožívali celý rok jaro.

Čaroděj řekl: „Kromě toho, Vaše Veličenstvo, Au-lissa mi připomněla, že Sotadovi už je dvanáct let. Chlapec by se měl začít řádně vzdělávat, což bude podle jejich slov vyžadovat řádnou sumu zlata."

„To ano," souhlasil Krispos, ačkoli jako Autokrat si nemusel dělat starosti s výdaji na vzdělání svých synů. Každý učitel ve městě se snažil získat jednoho nebo všechny jako své žáky. Vyučovat děti císaře mohlo jen zlepšit pověst učence... a jedno z těch dětí se jednoho dne stane Autokratem. Podle Krispových zkušeností učitelé bažili po vlivu stejně jako všichni ostatní.

„Mně se také ulevilo, Vaše Veličenstvo, už kvůli vám a videsánskému císařství," řekl Zaidas a kývl hlavou směrem ke stolku, kde předváděl svá kouzla.

„Já jsem taky rád." Krispos vzal do ruky dopis od Harva, který čaroděj použil a rychle si ho přečetl. Byl to právě dopis, ve kterém mu Harvas oznamoval, že uřizl Iakovitzovi jazyk, protože se mu nelíbilo, jak ho diplomat používal. Krispos pergamen s nechutí odložil. Tohle bylo jen malé zlo ve srovnání s ostatními Harvo-vými zvěrstvy. Být ušetřen dalšího jejich pokračování stálo za pořádnou sumu peněz.

Když Autokrat vyšel z čarodějovy pracovny, strážce ho následoval. Druzí dva muži s velkými sekýrami, kteří drželi stráž na chodbě šli před ním až ven z Čarodějného kolegia. Nosiči slunečníku seděli před budovou a krátili si čas se zbytkem císařské tělesné stráže. Když se objevil Autokrat, baldachýn slunečníku se rozechvěl spěchem. Během chvilky byl vytvořen dvourad, který vždycky Krispa na veřejnosti provázel.

Na zpáteční cestě do palácového komplexu byla přítomnost nosičů naprosto zbytečná, protože téměř celou krátkou cestu procházeli krytou kolonádou. Nebylo to poprvé a dokonce ani po sté, co si Krispos přál, aby dokázal skoncovat s tíživou obřadností, která ho ve dne v noci obklopovala. Ale podle zděšení, které taková myšlenka vyvolala u palácového služebnictva, vládních úředníků a dokonce i mezi gardisty, by si myslel, že navrhl uspořádat obětní rituál Skotovi na oltáři Nejvyššího chrámu. Bitva proti zakořeněným zvykům se prostě nedala vyhrát.

Ohlédl se zpět k budově Čarodějného kolegia. Odměnění Zaida opravdu velkoryse a nejen za to, že ulevil jeho mysli.

Pokud thanasioi přišli se svými kacířskými myšlenkami sami, byl si jistý, že nebude mít žádné problémy je umlčet.

Konec konců za dvě desítky let svého působení jako Autokrat šel od jednoho vítězství k druhému. Proč by právě tato

bitva měla být jiná?

2.

Zvenku vypadal Phosův Nejvyšší chrám spíš obrovský než krásný. Mohutné opěrné pilíře, které nesly celou váhu chrámové klenby Phostovi připomínaly silné, sloupovité nohy slona. Jedno z těchto ohromných zvířat bylo dopraveno do města Videssosu z jižního pobřeží přes Moře námořníků, když byl ještě chlapec. Slon nežil moc dlouho, ale v jeho paměti zůstane navěky.

Kdysi četl báseň, která přirovnávala Nejvyšší chrám k zářící perle ukryté v lastuře. S takovým srovnáním tak docela nesouhlasil. Chrám nebyl zvenku zdaleka tak drsný a ošklivý jako lastury a vnitřek zastínil každou perlu.

Phostis vyšel po schodišti vedoucím z vydlážděného nádvoří kolem Nejvyššího chrámu k chrámové předsíni, tvořící vstupní prostor chrámu. Jako mladý Autokrat nebyl obklopen takovou obřadností jako jeho otec. Doprovázeli ho jen dva halogajští strážci.

Mnoho šlechticů si najímalo tělesnou stráž, proto nikdo z ostatních lidí mířících na mši nevěnoval Phostovi zvláštní pozornost. V Nejvyšším chrámu nebylo v žádném případě plno. Byla to odpolední bohoslužba všedního dne. Místo, aby zamířil úzkou chodbou k císařské lóži, rozhodl se Phostis zůstat s ostatními v hlavní lodi před oltářem. Halogai pokrčili rameny a šli za ním.

Nejvyšší chrám navštěvoval ještě déle, než mu paměť sahala. Byl ještě batole, když zde byl prohlášen Autokratem. Ale i přesto, že ho důvěrně znal, vždycky tu pociťoval posvátnou bázeň.

Ohromovalo ho všechno to úžasné množství zlata a stříbra, naleštěné achátem posázené sloupy s ozdobnými hlavicemi, polodrahokamy a perletí vykládané lavice ze světlého leštěného dubu, tyrkysové desky na severní a jižní straně, desky z čistého bílého křišťálu a růžového křemene, které představovaly ranní, polední a večerní oblohu.

Vyrůstal v podobném přepychu a žil v něm stále. Ale tady sloužilo k tomu, aby přitáhlo oči vzhůru k hlavní chrámové kopuli, která se klenula nad oltářem a k mozaice uprostřed, znázorňující Phose.

Kopule samotná měla zvláštní kouzlo. Díky slunečním paprskům pronikajícím dovnitř mnoha malými okny po jejím spodním okraji vypadala, že se spíš vznáší nad zbytkem chrámu, než že je jeho součástí. Hra světla na pozlacených nerovných kamincích mozaiky kolem Phosovy hlavy a ramen způsobovala, že při změně osvětlení nebo při pohybu pozorovatele jiskřily a dodávaly obrazu boha zvláštní kouzlo. Phostis si nedovedl vysvětlit, jak může pouhý materiál tak dokonale vyjadřovat nehmotnost Phosových nebes.

Ale blýskavé světlo kopule nebylo pro Phosta to nejdůležitější. Velkorysý a milosrdný bůh shlížel na věřící očima, které se nikdy nezavřely, ale sledovaly každíčký pohyb. Když někdo spáchal hřích, Phos ho viděl. Jeho protáhlá vousatá tvář měla přísný a vážný výraz. V levé ruce držel knihu života, kde byly zapsány všechny lidské skutky. Po smrti přišlo účtování: ti, jejichž špatné skutky převážily dobré, byli odsouzeni k životu ve věčném ledu, zatímco ti, kteří učinili více dobra než zla se dostali do nebe k Phosovi.

Pokaždé, když Phostis vstoupil do Nejvyššího chrámu, cítil na sobě Phosův pohled, který na něho doléhal takřka fyzickou silou. Velkorysý a milosrdný bůh zobrazený v kopuli byl určitě spravedlivý, ale měl i slitování? Jen málo lidí se odvážá žádat absolutní spravedlnost ze strachu, že by se jim ji mohlo dostat.

Síla obrazu zasáhla i pohanské Halogai. Vzhledli, aby zkřížili své pohledy s pohledem věčných očí v kopuli. A jak zjistily už celé generace mužů a žen před nimi, takovou zkouškou nemohl obyčejný smrtelník projít úspěšně. Když byli přinuceni sklopit zrak, učinili tak pokradmu, jakoby doufali, že si nikdo kolem nich nevšiml, že se stáhli z boje.

„To je v pořádku, Bragi, Nokkvi,“ zamumlal Phostis, když usedal na lavici mezi ně. „Žádný člověk se nemůže postavit našemu dobrému bohu.“

Mohutní seveřané se zamračili. Bragi zrudl ve tváři. Nokkvi řekl: „My jsme Halogai, Vaše Veličenstvo. My se nebojíme ničeho a nic nás nezastraší. V tom obraze sídlí nějaké kouzlo, které nás nutí považovat se za bezvýznamné.“ Přezněl se znamením proti zlým duchům.

„Ve srovnání s dobrotivým bohem jsme všichni bezvýznamnější, než za jaké se považujeme,“ odpověděl tiše Phostis.

„Právě tohle nám obraz v kopuli připomíná.“

Oba strážci zavrtěli hlavami, ale než se mohli přít dál, uličkou k oltáři přicházeli dva kněží v modrých róbách, s oholenými temeny a rozčuchanými vousy. Oba měli na prsou zlatem vyšívané kruhové znamení slunce, největšího zdroje Phosova světla. Z drahokamy posázených kadidelnic, kterými kývali se linula příjemná vůně kadidla.

Jak kněží procházeli mezi jednotlivými řadami lavic, věřící postupně vstávali, aby pozdravili Oxeita, ekumenického patriarchu Videssosu, který kráčel za nimi. Jeho roucho bylo ze zlatého brokátu, pošítoho perlami a drahými kameny. V celém císařství měl jen Autokrat honosnější oblečení. A stejně jako byl císař jediný, kdo mohl nosit rudé boty, jedině patriarcha měl výsadní právo nosit boty modré.

Chrámový sbor pěl chvalozpěvy a Oxeites zaujal své místo před oltářem. Chrámem zněla líbezná melodie a ozvěnou se odrážela od kopule, jakoby vycházela přímo ze rtů dobrého boha. Patriarcha zvedl obě ruce nad hlavu a pohlédl vzhůru k obrazu Phose. Phostis ho spolu s ostatními kromě jeho dvou strážců, napodobil.

„Modlíme se ktobě, Phosi, Pane velkorysý a milosrdný,“ začal odříkávat Oxeites, „náš laskavý ochránce a troufáme si doufat, že ve velké zkoušce života se ctí obстоjíme.“

Všichni opakovali známá slova. Byla to první modlitba, kterou Videsánci slyšeli, protože byla běžně pronášena nad novorozencem, byla to první modlitba, kterou se děti učily a také často poslední slova, která ze sebe věřící vypravili před smrtí. Phostis ji znal tak důvěrně jako tvar svých rukou.

Následovaly další modlitby a chvalozpěvy. Phostis pronášel požadované odpovědi bez přemýšlení. Obřad ho uklidňoval. Pozvedl ho nad chmurné myšlenky a problémy a vytvořil z něho součást něčeho velkého, moudrého a v

podstatě nesmrtelného. Hrál ho pocit, že někam patří, možná proto, že tady to bylo mnohem snazší než v paláci. Oxeites nechal věřící ještě jednou zopakovat vyznání a pak jim dal pokyn, aby usedli. Phostis chtěl odejít z Nejvyššího chrámu dřív, než patriarcha začne své kázání. Kázání, která byla vždy konkrétní a věnovala se určitému tématu, ho vytrhla z pocitu sounáležitosti, který zde vyhledával. Ale protože kromě zpět do paláce neměl kam jít, rozhodl se, že zůstane a kázání si vyslechne. Ani jeho otec by ho nemohl nařknout z nedostatku zbožnosti.

Ekumenický patriarcha začal: „Rád bych, abychom se všichni, kteří jsme se tu dnes sešli, pozastavili a zamysleli se nad množstvím a rozmanitostí způsobů, kterými nás honba za bohatstvím vystavuje nebezpečí věčného ledu. Protože hromadění zlata a drahokamů se může velice snadno stát cílem, místo aby bylo prostředkem pro uspokojování našich tělesných potřeb a pro přípravu životní dráhy našim potomkům.“

Našim potomkům! pomyslel si s úsměvem Phostis. Videsánští duchovní zachovávali celibát. Jestli Oxeites připravuje nějakou dráhu pro své potomstvo, spáchal větší hřích, než hamižnost, kterou se zde zabýval.

Patriarcha pokračoval: „Nejen že si příliš rychle zvykneme cenit si zlatáky jen pro ně samé, ale ti z nás, kteří zbohatnou, ať už počestně nebo ne, ohrožují často sami sebe i naše naděje na radostný posmrtný život tím, že chovají zášť k těm, kteří takové štěstí neměli.“

Pokračoval v tomto duchu dál, až se Phostis cítil zahanben, že nikdy neměl prázdný žaludek, že má na nohou boty a teple se obléká a v zimě ho hřeje topení v podlaze. Zvedl oči k obrazu Phose v kopuli a prosil velkorysého a milosrdného Pána, aby mu odpustil jeho bláhobyt.

Jak se jeho pohled vracel od tváře dobrovitivého boha k ekumenickému patriarchovi, spatřil náhle Nejvyšší chrám v novém, znepokojivém světle. Až do této chvíle pokládá vždy záplavu zlatých mincí, které byly potřeba na vybudování chrámu a pak další hromadu peněz na drahokamy, zlato a stříbro, které z něho udělaly takový skvost za samozřejmost. Kdyby ty nespočetné tisíce zlatáků místo toho nakrmily hladové, obuli bosé, oblékly a zahřály promrzlé, o kolik by to bylo lepší!

Věděl, že chrámy pomáhaly chudým. Jeho vlastní otec mu několikrát vyprávěl příběh o tom, jak strávil svou první noc ve městě Videsosu ve společné noclehárně kláštera. Ale od Oxeita, oblečeného ve zlatě, znělo Phostovým uším nabádání posluchačů, aby se

sami vzdali hmotných statků ve prospěch těch, kteří nic nemají, jako pokrytectví. Ještě horší však bylo, že si Oxeites zřejmě své pokrytectví vůbec neuvědomoval.

Hněv vyhnal z Phosta pocit zahanbení. Jak mohl ekumenický patriarcha mít tolik drзости navrhopvat, aby se ostatní vzdali svého majetku a nezmínit se ani slovem o bohatství, které představovaly chrámy? Myslel si snad, že jsou nedotknutelné, protože jsou považovány za posvátné a nemohou tudíž sloužit dobré věci, protože sloužily výhradně jemu?

Podle toho, v jakém duchu kázání vedl, tak si něco takového opravdu asi myslel. Phostis se snažil pochopit jeho myšlenkové pochody, ale neuspěl. Mladý Autokrat opět zvedl oči k proslulému obrazu Phose. Jak asi hledí velkorysý a milosrdný Pán na muže, který vyzývá k chudobě a sám nepochybně vlastně ne jedno, ale množství slavnostních rouch, přičemž za cenu každého z nich by mohla žít chudá rodina celé roky?

Phostis usoudil, že dobrý bůh si v knize života u Oxeita zapíše neradostná slova.

Patriarcha pokračoval v kázání. Skutečnost, že si neuvědomoval, jak si ve svých názorech protiřečí, rozčiloval Phosta s každým dalším vyslechnutým slovem. Nesnášel Krispovy přednášky o logickém myšlení, které do něho stále hustil, ale teď přinesly své ovoce. Zajímalo ho, jestli příště uslyší starou prostitutku vychvalovat ctnosti panenství. Pomyslel si, že by to nebylo o moc pošetilejší, než co poslouchal teď.

„Modlíme se ktobě, Phosi, Pane velkorysý a milosrdný, náš laskavý ochránce a trouláme si doufat, že ve velké zkoušce života se ctí obстоjíme,“ naposledy zarecitoval Oxeites. I bez svého roucha byl vysoký, štíhlý a důstojný, s bílou bradkou a pečlivě vykartáčovaným obočím. V ornátu patriarchy vypadal jako ztělesněná svatost. Ale jeho slova zněla v Phostově srdci velmi prázdně.

Když bohoslužba skončila, vyhrnula se většina věřících před Nejvyšší chrám. Několik jich však zamířilo k ekumenickému patriarchovi poděkovat mu za kázání. Phostis nevěřicně zavrtěl hlavou. Byli slepí a hluchí nebo se jen chtěli zavděčit? Tak či tak, Phos jejich činy posoudí, až nadejde čas.

Když sešel po schodech na nádvoří před chrámem, otočil se Phostis k jednomu ze strážců a řekl: „Řekni mi, Nokkvi, staví Halogai svým bohům taky takhle bohaté svatostánky ve vaší zemi?“

Nokkvi rozšířil údivem své bleděmodré oči. Zaklonil hlavu a propukl v ohlušující řehot, až se mu blondatý cop houpal ze strany na stranu. Když zase popadl dech a mohl promluvit, odpověděl: „Mladý pane, v Haloga-landu nemáme dost pro sebe, natož abychom mohli rozmazlovat naše bohy jako to děláte s Phosem. V každém případě naše bohy zajímá více krev než zlato. V tomto směru jim dáváme, co jim náleží.“

Phostis věděl, že bohové severanů prahnou po krvi. Svatý Kveldulf, Haloga, který přišel uctívat Phose, byl ve Videsosu považován za mučedníka. Jeho vlastní lidé ho zavraždili, když se je pokoušel obrátit na pravou víru a přesvědčit je, aby uctívali velkorysého a milosrdného Pána. Halogai by byli mnohem nebezpečnější nepřátelé císařství, kdyby se neustále nevražili navzájem.

Nokkvi sešel ze schodů a zastavil se na dláždění. Když se ohlédl k Nejvyššímu chrámu, objevil se v jeho pohledu divoký záblesk. „A ještě něco vám řeknu, mladý pane, kdyby pár lodí s našimi lidmi napadlo město Videsos, poznal by váš bůh také méně zlata a více krve. Třeba by se mu její chuť zamlouvala více.“

Phostis ho pohybem ruky umlčel. Císařství stále ještě opravovalo a osídlovalo města, která Harvovi Halogai zničili krátce potom, co se narodil. Takové poklady a bohatství, které se nacházely v hlavním městě císařství však nebyly pokusem jenom pro kruté barbary ze severu, ale i pro hrabivé muže císařství. Ve skutečnosti bylo takovým pokusem každé bohatství, soustředěné na jednom místě.

Zastavil se a brada mu klesla. Zčistajasna pochopil, jak thanasioi přišli na svoje učení.

Velká bronzová křídla dveří do Velkého paláce se pomalu otevířela. Krispovi, sedícímu na císařském trůnu, se na chvíli naskytl pohled na okolní svět. Usmál se. Svět kolem se zdál být na hony vzdálený tomu, co se dělo zde.

Občas ho napadlo, jestli není Velký palác honosnější než Nejvyšší chrám. Pravda, neměl tak bohatou výzdobu, ale zato ji doplňoval kaleidoskop stále se měnících bohatě zdobených oděvů šlechticů a dvořanů, kteří lemovali obě strany sloupůřadí, vedoucího od bronzových dveří až ke Krispovu trůnu. Cesta mezi dvěma řadami sloupů, to bylo sto metrů prázdnoty, jež donutila každého prosebníka zamyslet se nad vlastní bezvýznamností a hroživou mocí Autokrata.

Kolem trůnu postávalo šest po uši-ozbrojených ha-logajských gardistů. Krispos se dočetl v historických záznamech předešlých vládců, že jeden císař byl na trůnu zabit a tři další zraněni. Nehodlal poskytnout podobnou povznášející četbu žádnému svému nástupci.

Herold s bílou berlou, jako odznakem své funkce, měl místo vedle severanů. Teď pokročil dopředu. Dvořané pomalu utichli. Do ticha herold ohlásil: „Tribo, vyslanec Nobada, syna Gumushe, chána Khatrishe, žádá, aby mohl předstoupit před videsánského Autokrata.“ Jeho výrazný hlas se rozléhal po celém Velkém paláci.

„Nechť Tribo z Khatrishe předstoupí,“ řekl Krispos.

„Nechť Tribo z Khatrishe předstoupí!“ Slova, která vyšla z mohutných heroldových plic mohla být příkazem přímo z Phosových úst.

Z malé postavičky ve vzdálených dveřích dorůstal Tribo do velikosti muže jak pomalu kráčel uličkou k trůnu. Cestou se často zastavoval, aby někoho pozdravil

nebo prohodil pár slov s lidmi, které znal, aby tím vyjádřil, že se nenechá zastrašit.

Krispos nic jiného nečekal. Khatrishané byli zrozeni k tomu, aby rozvrátili každý řád. Jejich národ byl necelá tři století starý, vznikl když Khamorthští kočovníci z Pardrajských plání obsadili bývalé videsán-ské provincie. V současnosti do určité míry napodobovali císařství, ale jejich způsoby zůstaly mnohem volnější, než bylo ve Videssosu zvykem.

Tribo se zastavil v předepsané vzdálenosti od císařského trůnu, klesl na kolena a pak ulehl s tváří k zemi. Některé videsánské rituály se nedaly odbýt. Dokud vyslanec ležel s čelem přitisknutým na naleštěnou mramorovou podlahu, poklepal Krispos na levou opěrku svého trůnu. Nato se trůn se skřipáním o několik stop zvedl. Účelem tohoto malého zázraku bylo vzbudit bázeň v barbarech. Ze své výšky Krispos řekl: „Můžeš vstát, Tribo z Khatrishe.“

„Děkuji, Vaše Veličenstvo.“ Jako většina jeho rodáků vyslanec mluvil videsánsky s lehkým přízvukem. Ve videsánském oblečení by se mohl vydávat za obyvatele císařství, nebýt vousu, který byl mnohem delší a ještě rozježenější, než měli kněží. Chánové Khatrishe tento styl podporovali mezi vyššími vrstvami, jako upomínku na kočovné nájezdníky, ze kterých vzešli. Tribo se lišil od Videsánců také tím, že neměl žádný respekt k císařské důstojnosti. Naklonil hlavu na stranu a poznamenal: „Myslím, že váš trůn volá po promazání, Vaše Veličenstvo.“

„Asi máte pravdu,“ připustil Krispos s povzdechem. Znovu poklepal na opěrku a s dalším skřipáním vrátil sluha za zdi místnosti trůn do původní polohy.

Tribo se neušklíbl, ale jeho výraz jasně naznačoval, že v jakékoliv jiné společnosti by to bez váhání udělal. Opravdu se nedalo net, že by byl zastrašený. Krispa napadlo, jestli to znamená, že ho už nelze považovat za barbara. Možná, že ne. Khatrish sice nebyl na takové úrovni jako Videssos, ale už byl dost kultivovaný.

To všechno se odehrálo jen tak mimochodem, ačkoliv si Krispos poznamenal do paměti, že příště, až bude Tribo žádat o audienci, nebude třeba mít za zdi žádného svalovce. Autokrat řekl: „Můžeme přejít rovnou kvěci?“

„Snad ano, Vaše Veličenstvo.“ Nebyla to neomalenost, ale Tribovi bylo prostě zatěžko brát vážně složitý ceremoniál, ve kterém si Videssos tak liboval. Ve chvíli, kdy došlo na podstatné záležitosti, se však jeho napůl ospalé a napůl drzé chování změnilo jako mávnutím kouzelného proutku.

Jako Autokrat měl Krispos výsadu prvního slova. „Jsem nespokojený, že váš vládce, chán Nobad, syn Gumushe, dovolil pasákům dobytka z Khatrishe hnát svá stáda na území, která po právu náleží Videsáncům a tím vyhnat farmáře z pohraničí. Už jsem mu o této záležitosti dvakrát psal, ale nic se nezměnilo. Teď to tedy předkládám vám.“

„Určitě vaše znepokojení Jeho nejjasnější Výsosti vyřídím,“ slíbil Tribo. „On si zase stěžuje, že nedávno oznámený celní tarif na jantar je nehorázně vysoký a je vybírán s přehnanou přísností.“

„To mu asi vadí víc než výše cla,“ řekl Krispos. Na jantar v Khatrisi měl monopol chán. Zisky z jeho prodeje Videssosu mu pomáhaly plnit jeho pokladnu. Na celních poplatcích zase vydělávalo císařství. Krispos ovšem také posílil celní stráž, aby odradil pašeráky a zabránil pašování. Když byl za mlada v Opsikionu, nedaleko hranic s Khatrishem, viděl pašeráky v akci. Této vlastní zkušenosti využil v boji proti nim.

Tribo nasadil výraz rozhořčené nevinnosti. „Chána Nobada, syna Gumushe, udivuje podivná spravedlnost vládce, který snižuje poplatky Králi králů na západní hranici a současně zvyšuje poplatky ke škodě Khatrishe.“

Dvořané začali mezi sebou nespokojeně mumlat. Jen pár Videsánců by se opovážilo mluvit takto otevřeně s Autokratem. Krispos pochyboval, že Nobad ví o jeho jednáních s Rubyabem z Makuranu o snížení poplatků pro karavany. Tribo o tom však zřejmě věděl a využil toho ve prospěch svého chána.

„Na to mohu odpovědět tak, že povinností každého vládce je dávat výhody pro vlastní říši na první místo,“ řekl pomalu Krispos.

„To můžete tvrdit jen pokud se zároveň nebudete považovat za Phosova zástupce na zemi,“ odpověděl Tribo.

Mumlám šlechticů zesílilo. Krispos řekl: „Myslím, vážený vyslanče, že vám jako kacíři nepřísluší argumentovat ve svůj prospěch mým postavením ve víře, podle které se řídíme ve Videssosu.“

„Snažně prosím za prominutí, Vaše Veličenstvo,“ řekl okamžitě Tribo. Krispos se na něho podíval s podezřením, protože si nemyslel, že věci půjdou tak hladce. Také nešly. Tribo pokračoval: „Když už jste mi připomněl, že jsem ve vašich očích kacíř, tak se vás z pohledu své víry v Rovnováhu zeptám, kde byste chtěl hledat spravedlivost?“

Videsánská ortodoxní víra tvrdila, že Phos nakonec Skota určitě porazí. Teologové východních zemí Khat-rishe a

Thatagushe však prohlašovali, že dobro a zlo jsou v rovnováze a nikdo si nemůže být jistý, kdo nakonec zvítězí. Nenávidění věrozvěstové z města Videssosu neuspěli a nedokázali je přivést k pravé víře, kterou vyznávalo císařství. Podporování chány, vyslaly východní země své vlastní šířitele víry.

Krispos nevěděl, co na to říct, protože nemohl popřít, že Khatriš po něm oprávněně žádal zásadovost. Potlačil povzdech a řekl: „Možná bychom mohli najít prostor pro rozhovory o způsobu vymáhání celních poplatků.“

„Vaše Veličenstvo je laskavé.“ Znělo to upřímně a možná to Tribo tak i myslel.

„Třeba ano,“ řekl Krispos. „Mám také stížnosti, že posádky lodí z Khatriše napadly a oloupily několik rybářských člunů v císařských pobřežních vodách a dokonce obraly obchodní loď o náklad kožšin a vína. Pokud bude takové pirátství pokračovat, Khatriš bude muset čelit císařskému hněvu. Je to jasné?“

„Ano, Vaše Veličenstvo,“ řekl Tribo opět upřímně. Válečné loďstvo Videssosu bylo daleko silnější než Khatriše. Pokud by Autokrat chtěl, mohl bez větší námahy zničit námořní obchod chanátu.

„Dobrá,“ řekl Krispos. „Pamatujte si, že očekávám změny v jednání vašich lidí. Plané sliby mi už nestačí.“ Každý kdo to Khatrišanům několikrát nezdůraznil, zasloužil si zklamání, které ho čekalo. Ale Tribo přikývl. Krispos měl naději, že jeho stížnost bude vyřízena. Zeptal se: „Máte další záležitosti, které chcete ještě teď projednat, vážený vyslanče?“

„Ano, Vaše Veličenstvo, kéž vás to potěší, mám.“

Odpověď Krispa velmi překvapila. Pořad jednání, na kterém se předem dohodli byl vyčerpán. Ale přesto ho vyzval: „Mluv tedy.“

„Děkuji za vaši trpělivost, Vaše Veličenstvo. Nebýt teologické, ehm, diskuse, kterou jsme před chvílkou vedli, nezmínil bych se o tom. Vím, že považujete všechny, kteří věří v Rovnováhu za kacíře. Přesto musím vyslovit pochybnosti o oprávněnosti nám vnučovat vaše nezvyklé a řekl bych mnohem škodlivější kacířství.“

„Vážený pane, doufám, že mi tentokrát prominete vy, ale nemám nejmenší tušení, o čem to mluvíte,“ odpověděl Krispos.

Tribo se na něho podíval, jako kdyby chtěl říct, že císař by se nikdy neměl snížit k takovému trapnému zapírání. To překvapilo Krispa ještě víc, protože věděl, že mluví pravdu. Pak vyslanec prohlásil tak pohrdavě jak se jen odvážil vůči vládci silnějšímu než byl jeho vlastní: „Opravdu chcete, abych věřil tomu, že jste nikdy neslyšel o zabijácích, kteří si říkají thanasioi? Aha, podle vašeho výrazu soudím, že slyšel.“

„Ano, slyšel. Nejsvatější pán, ekumenický patriarcha Oxeites podle mých příkazů právě svolal synod, aby ty kacíře odsoudil. Ale jak jste se o nich dozvěděli vy? Pokud vím, jsou převážně na západě, poblíž našich hranic s Vaspurakanem. Není moc jiných míst, která by byla od Khatriše vzdálenější.“

„To je možné, Vaše Veličenstvo, ale kupci ví, že zboží, které se vyplatí převážet na velké vzdálenosti, musí mít co nejmenší rozměry,“ řekl Tribo. „A myšlenky, pokud vím, nezaberou vůbec žádné místo. Možná, že se nějací námořníci nakazili v Pityosu. Ať je to tak nebo tak, v několika přístavních městech na pobřeží máme bandy thanasioi.“

Krispos vztekle zaskřípal zuby. Pokud jsou thanasioi i v Khatriši, jejich učení se bezpochyby rozšíří i do videsánských přístavů. A to znamenalo, že za chvíli se budou thanasioi plížit ulicemi města Videssosu. „Přisahám při dobrém bohu, vážený vyslanče, že jsme se nikdy nepokoušeli tohle kacířství rozšiřovat do vaší země. Vlastně se snažíme o pravý opak.“

„To říkáte vy, Vaše Veličenstvo,“ řekl Tribo a Krispos pochopil, že mu chce naznačit, že kdyby nebyl Au-tokratem Videssosu, označil by ho za lháře. Když si uvědomil, že to trochu přehnal, vyslanec pokračoval: „Prosím za odpuštění, Vaše Veličenstvo, ale musíte chápat, že z hlediska mého vládce Nobada, syna Gu-mushe, rozdmýchání náboženských nepokojů vnáší zemi je taktika, kterou by mohl Videssos klidně zkoušet.“

„Ano, chápu, že to tak můžete brát,“ připustil Krispos. „Ale můžete vyřídit svému vládci, že to je taktika, kterou bych já nikdy nepoužil. Protože Videssos vyznává jen jednu víru, nepřekvapuje mě, že i jiní vládcí mají stejný názor.“

„Berte to jako poklonu, když řeknu, že na Auto-krata Videssosu jste umírněný muž,“ řekl Tribo. „Mnoho jiných na vašem místě by řeklo, že by celý svět měl vyznávat jednu víru a to tu, kterou šíří Videssos.“

Krispos váhal s odpovědí. Tribova 'pochvala' v sobě skrývala háček. Protože Videssos kdysi vládl nad celým civilizovaným světem na východ od Makuranu, jednotnost byla základním kamenem pro jednání mezi státy i pro náboženství. Kdyby Krispos popřel potřebu této jednotnosti, šlechtici by měli záminku, aby mohli reptat a tu jim nehodlal poskytnout.

Nakonec řekl: „Jistě, že by měla existovat jen jedna víra. Jak jinak by se mohla říše spolehnout na to, že jí bude její lid věrný? Ale protože jsme tohoto ideálního stavu ve Videssosu nedosáhli, nejsme v pozici, abychom ho nutili ostatním. Kromě toho, vážený vyslanče, pokud nás chcete obvinít z šíření nového kacířství v Khatriši, těžko nás můžete současně obviňovat, že se snažíme nutit váš lid do pravověrnosti.“

Tribo se pousmál. „Ten první argument má určitou váhu, Vaše Veličenstvo. A co se týká toho druhého, ten bych raději přenechal teoretikům. Dokážu si velice dobře představit, že u nás rozpoutáte takové náboženské nešváry, že když pak vaši lidé vtrhnou do Khatriše, budou velebeni jako zachránci.“

„Sloužíte dobře svému chánu Nobadovi, synovi Gu-mushe, vážený vyslanče,“ prohlásil Krispos. „Vidíte víc faset v drahokamu, než jich může zlatník vybrousit.“

„Děkuji vám, Vaše Veličenstvo!“ Tribo se rozzářil. „Od muže, který sedí na videsánském trůnu přes dvacet let je to opravdu poklona. Vyřídím Jeho nejjasnější Výsosti, že Videssos je sám zamořen těmi thanasioi a nenese žádnou zodpovědnost za to, že se dostali k nám.“

„To doufám, protože to je pravda.“

„Vaše Veličenstvo.“ Tribo opět uleh s tváří k zemi, pak vstal a pozpátku se vzdálil od trůnu až do místa, kde se mohl otočit, aniž by videsánského Autokrata urazil. Co se Krispa týkalo, vyslanec se mohl klidně otočit hned a odejít, ale císařská etiketa nedovolovala v jeho přítomnosti takové normální chování. Občas si pomyslel, že jeho úřad je sám o

sobě osobnost a to velice nudná.

Než opustil Velký palác, připomněl si, že musí nechat promazat převody zvedacího soustrojí trůnu.

„Dobré ráno, Vaše Veličenstvo.“ S posměšným výrazem na tváři naznačil Evripas, že se chystá ulehnout s tváří k zemi přímo uprostřed chodby.

„Dobrý bože, nech toho, brácho,“ řekl Phostis otráveně. „Jsem Autokrat stejně málo jako ty.“

„To je pravda, zatím. Ale já zůstanu navždy takhle málo Autokratem, zatímco ty se jím staneš. Čekáš, že z toho budu šťastím bez sebe, jenom proto, že jsi se narodil jako první? Lituji, Vaše Veličenstvo —“ opovržení, které Evripas do oslovení vložil bylo zničující „— ale to bys po mně chtěl moc.“

Phostis by nejradši svého bratra praštil, jako tomu bývalo, když byly ještě děti. Ale Evripas byl jeho malý bratr už jen věkem. Byl už o něco vyšší než Phostis a byl širší v ramenou. Teď už by ho asi nepřepral.

„Nemůžu za to, že jsem nejstarší, stejně jako ty nemůžeš za to, že jsi se narodil jako druhý,“ řekl Phostis. „Až přijde čas, bude moci vládnout jen jeden z nás. Tak to jednoduše je. Ale kdo by byl lepší než mí bratři, aby-“,

„- ti dělali poskoky,“ skočil mu do řeči Evripas a zadíval se na něj. Stejně jako Phostis měl zvláště tvarované koutky očí po jejich matce, ale ostatní rysy byly Krispa. Phostovi se také zdálo, že Evripas zdědil po svém otci větší dravost než měl sám... nebo to bylo prostě tím, že Evripas byl na pozici, kde byla dravost a ambice namístě? Pokud půjde všechno podle předpokladů, Phostis se stane Autokratem Videssosu. Evripas by chtěl jeho místo, ale nebylo pravděpodobné, že by ho mohl získat nějakými legitimními prostředky.

Phostis řekl: „Milý bratře, ty a Katakolon můžete být moje opory na trůnu. Je lepší mít podporu rodiny, než někoho cizího. A je to taky bezpečnější.“ Pokud bych vám mohl věřit, dodal si pro sebe.

„To říkáš teď,“ odsekl Evripas. „Ale učil jsem se dějiny stejně jako ty. Jakmile se jeden ze synů stane císařem, co zbude ostatním? Nic a možná ještě méně.“

V knihách je o nich zmínka jen proto, že podněcovali povstání nebo byli usvědčeni ze zhýralosti.“

„Kdo je usvědčen ze zhýralosti?“ zeptal se Katakolon, který přicházel chodbou císařské rezidence. Vesele se zasmál na své dva zamračené bratry. „Doufám, že Já.“

„Jsi na nejlepší cestě k něčemu podobnému, to je jisté,“ řekl mu Phostis. Poznámka měla být jedovatá, ale vyzněla spíš závistivě. Katakolon se rozveselil ještě víc.

Phostis by ho taky s chutí zbil, ale Katakolon už byl stejně velký jako Evripas a možná ještě trochu mohutnější.

Podobal se také spíše Krispovi. Ale jediný z nich tří měl veselou povahu. Phosta tížila odpovědnost dědice trůnu a Evripas zase viděl jen Phosta, který stál mezi ním a tím, co chtěl. Oba starší bratři měli větší nárok na trůn než Katakolon, který stejně neměl zájem na něj usednout. Jediné co ho zajímalo, byla zábava a té se oddával stále.

Evripas řekl: „Tady Jeho císařská Výsost nám ráčí přidělovat naše podřadná místa, až se stane Autokratem.“

„No a proč ne?“ odpověděl Katakolon. „Tak to jednou bude, pokud ho otec nesváže, nestrčí do pytle a nehodí ho do Dobyččího průlivu. Což může klidně udělat, když vidíš, jak jsou spolu na kordy.“

Kdyby to řekl Evripas, byl by ho asi Phostis uhodil. Ale od Katakolona to byl pouhý příval slov. Nejen že se nejmladší bratr hned tak neurazil, nebyl také schopen někoho urazit.

Katakolon pokračoval: „Vím o jednom podřadném fleku, který by se mi líbil, až na to dojde. Dohlížet nad pobočkou státní pokladny, která vybírá daně na území hlavního města.“

„Dobrý bože, proč?“ zeptal se Evripas dřív než Phostis. „Není to na tvůj vkus příliš mnoho práce?“

„Tahle pobočka státní pokladny vybírá daně a spravuje všechny bordely ve městě.“ Katakolon si olízl rty.

„Každý Autokrat by určitě ocenil pečlivý dozor, jaký bych jim věnoval.“

Pro jednu vypadali Phostis s Evripem stejně znechuceně. Nebylo to proto, že by Evripovi nepůsobil radost lov, byl přinejmenším stejně udatný se svým kopím jako Katakolon. Ale Evripas to dělal, aniž by to potom radostně vytruboval do světa. Phosta napadlo, že ho znechutilo spíš to, že Katakolon dával tak otevřeně najevo své sklony než výběr místa. Phostis řekl: „Když nebudeme držet pohromadě, bratři, ve městě je spousta lidí, kteří nás poštvou proti sobě jen proto, aby z toho měli sami prospěch.“

„Já mám příliš napilno se svým nástrojem, než abych se mohl stát nástrojem někoho jiného,“ prohlásil Katakolon.

Phostis jen mávl rukou a odkráčel pryč.

Nejdřív chtěl jít do Nejvyššího chrámu, požádat Phose, aby poskytl jeho bratrům trochu střízlivého uvažování, ale pak si to rozmyslel. Po Oxeitově pokryteckém kázání se mu Nejvyšší chrám, svatostánek, na který byl pyšný každý obyvatel města Videssosu i celého vi-desánského císařství, nyní zdál jen jako skladiště velkého množství zlata, které se dalo použít k mnoha jiným účelům. Mohl by nenávidět ekumenického patriarchu už jen proto, že v jeho mysli zničil krásu a velikost chrámu.

Jak vyšel z císařské rezidence, připojila se k němu dvojice Halogai z jednotky u vchodu. Nechtěl je s sebou, ale věděl, že je marné je posílat zpět na své místo. Odpověděli by mu svými pomalými, vážnými hlasy severanů, že jejich místo je u něho.

Místo toho se je pokusil setřást. Přece jenom byli obtěžkáni drátěnými košilemi, přílbicemi a sekýrami. Chvilí si myslel, že se mu to podaří. Pot se z nich jen lil, jak se s ním snažili udržet krok a jejich světlé tváře zrůžověly námahou. Ale byli to válečníci v dobré formě a neochabli ani v horku, na které nebyli na chladném severu zvyklí. Drželi se ho jako klíšťata. Když vyšel z palácového komplexu, zpomalil a pak

se vydal přes zalidněné Palamovo náměstí. Napadlo ho, že se jim ztratí v davu, ale než mohl přejít od myšlenky k činu, měl je zase po boku a zmizet jim nemohl.

Nakonec byl za jejich doprovod vděčný. Svými širokými rameny a sveřepými výrazy mu pomáhali uvolnit cestu mezi pouličními prodáváči, vojáky, hospodyněmi, písaři, děvkami, umělci, duchovními a venkovany všech vrstev, kteří na náměstí prodávali, nakupovali, klábosili, pomlouvali, vyvolávali nebo jenom okouněli.

Jakmile se Phostis dostal na druhou stranu Pala-mova náměstí, zamířil bezmyšlenkovitě na východ Prostřední ulicí. Až když minul komplex vládních budov, postavených z červené žuly, si uvědomil, kam jde. Ještě pár kroků, odbočka doleva a nohy by ho donesly k Nejvyššímu chrámu, i když tam zbytek jeho těla vůbec nechťel jít.

Zahleděl se na své vysoké rudé boty, jakoby uvažoval o tom, jestli mu je bratři nějak neočarovali. Naschvál na dalším rohu místo doleva zabočil vpravo. Ještě párkrát někam náhodně zahnul a nechal za sebou známé hlavní ulice města.

Halogaj ští strážci si mezi sebou něco mumlali svojí mateřštinou. Phostis tušil, co asi říkají. Něco o tom, že dva tělesní strážci nemusí stačit, aby ho ušetřili problémů v těchto končinách. Stejně šel dál a v duchu se uklidňoval tím, že ačkoliv se může něco zlého přihodit, většinou se nic nestane.

Mimo Prostřední ulici a několika dalších hlavních komunikací byly městské ulice, nebo spíš uličky, křivolaké a úzké.

Mnohdy se zdály ještě užší, protože horní patra budov se ve výšce nad dlážděním k sobě přibližovala. Městská vyhláška stanovila, jak blízko mohou u sebe být, ale jestli to někdy někdo kontroloval, tak musel být podplacen, aby neviděl, jak úzký je proužek oblohy, který prosvítá mezi pavlačemi.

Lidé na ulici věnovali Phostovi zvědavé pohledy. Tohle nebyla čtvrt', ve které by se často procházeli šlechtici v honosných šatech. Ale nikdo ho neobtěžoval.

Tady zřejmě dva mohutní strážci ještě stačili. Nějaká barmanka, hezká dívka vzhledla od práce a usmála se na něj.

Zvedla ruku, aby si upravila vlasy a nenápadně mu odhalila svá řadra. Když se nezastavil, vztyčila dva prsty v pouličním gestu, kterým mu naznačila, že se může jít vycpat.

Obchody v této části města měly zavřené dveře. Když náhodný zákazník jedny otevřel, Phostis uvnitř spatřil trámy tak silné, že by udržely citadelu. Kromě dveří, které byly stejně bytelné, byla průčelí domů cihlová nebo z omítnutého zdiva. I když se ve městě obvykle obydli stavěla kolem dvorů, tady to vypadalo, že se snaží svůj majetek co nejvíce schovat.

Phostis se už chtěl otočit a začít hledat cestu zpět k Prostřední ulici a známé části města, když narazil na muže v otrhaných nebo pracovních hadrech a ženy v laciných a vybledlých šatech, jak se tlačí do budovy, která zprvu nevypadala o nic lákavěji než ostatní kolem. Ale na střeše měla dřevěnou věžičku zakončenou kopulí, jejíž zlacení pamatovalo lepší časy. Byl to také Phosův chrám, i když tak naprosto odlišný od Nejvyššího chrámu, jak si jen bylo možné představit.

Usmál se a zamířil ke vchodu. Když odcházel z paláce, chtěl se pomodlit, ale neměl žaludek na to, aby zase poslouchal Oxeitovo kázání. Možná, že jeho kroky vedl sám dobrý bůh.

Nezdálo se, že by si prostí lidé vcházející dovnitř, aby se pomodlili, mysleli, že s nimi má Phostis něco společného.

Pohledy, které na něho vrhali nebyly zvědavé, ale přímo nepřátelské. Muž se zástěrou umazanou od krve, zřejmě řezník, se k němu otočil. „Hej, příteli, nemyslíš, že by bylo vhodnější, kdyby ses šel modlit někam jinam?“

„Někam, kde je to tak vznešené jako ty?“ dodala nějaká žena. Neznělo to obdivně, spíš jako urážka.

Někteří z otrhané skupiny věřících měli na opascích nože. V těchto odlehlých částech města vytrhnout dlažební kostku a praštit sni někoho po hlavě, byla

otázka chvilky. Halogai si to uvědomili dřív než Phostis a postavili se mezi něj a skupinu, ze které mohl vzniknout dav.

„Počkejte,“ řekl. Seveřané se na něho ani nepodívali. Mlčky zavrtěli hlavami s očima upřenými na shluk lidí před malým chrámem. Sotva přes jejich ramena viděl. Zvedl hlas, aby ho Videsánci slyšeli a prohlásil: „Už mám dost uctívání Phose v bohatě zdobených chrámech. Jak můžeme doufat, že nás dobrý bůh uslyší, když mluvíme o pomoci chudým v budovách bohatších, než se líbí dokonce i Autokratovi?“

Nikdo si nevšiml jeho rudých bot. Za Halogai byly neviditelné. Stejně jako lidé v ulicích ho i zde považovali jen za šlechtice, který zabloudil do chudé čtvrti. Po jeho slovech se někteří zarazili a začali se mezi sebou dohadovat.

Po krátké pauze se k němu otočil řezník: „Myslíš to vážně, příteli?“

„Myslím,“ odpověděl Phostis nahlas. „Přisáhám při našem velkorysém a milosrdném Pánu.“

Buď jeho slova nebo tón byl tak přesvědčivý, že se skupina věřících na něho přestala dívat pohrdavě a rozjasnila tváře. Řezník, který vypadal, že je jejich mluvčím, řekl: „Příteli, pokud to myslíš vážně, můžeš si poslechnout, co bude náš kněz, bůh mu žehnej, říkat. Ani tě nebudeme žádat, abys o tom později pomlčel, protože je to správné učení. Nemám pravdu, přítelé?“

Všichni přikyvovali. Phosta by zajímalo, jestli tato společnost věřících používá slovo přítel jako všeobecné oslovení nebo je to prostě jen řezníkův způsob vyjadřování. Doufal, že si takto mezi sebou říkají. Bylo to sice mezi Phosovými stoupenci oslovení neobvyklé, ale jemu se líbilo.

S nespokojeným reptáním ho nakonec Halogai nechali vejít do chrámu, jeden šel před ním a druhý těsně za ním. Na hrubě omítnutých stěnách viselo pár ikon zobrazujících Phose, ale kromě nich postrádala místnost jakoukoliv výzdobu. Oltář byl vyřezán z borového

dřeva. Kněz měl na sobě modré roucho z hrubé vlny, které ani nemělo na prsou vyšitý zlatý kruh znázorňující Phosovo slunce.

Modlitby však byly stejné bez ohledu na prostředí. Phostis poslouchal kněze stejně pozorně jako ekumenického patriarchu. Jediný rozdíl byl vtom, že kněz mluvil s venkovským přízvukem, silnějším než byl Kris-pův, který se hodně snažil změnit svou neurozenou mluvu. Phos usoudil, že pochází ze západu a ne ze severu, jako jeho otec.

Když skončil předepsané modlitby, pohlédl kněz na své ovečky. „Raduji se, že vás náš velkorysý a milosrdný Pán zase ke mně přivedl, přátelé,“ promluvil k nim. Při posledních slovech se zastavil pohledem na Phostovi a jeho strážcích, jakoby se ptal, jestli jsou takového oslovení hodni.

Nechal je o tom přemýšlet a pokračoval: „Přátelé, neleží na nás prokletí materiálního nadbytku.“ Opět si Phosta přeměřil pohledem. „Děkuji za to našemu velkorysému a milosrdnému Pánu, protože toho nebude mnoho, čeho se budeme muset vzdát, až předstoupíme před jeho svatou stolicí k poslednímu soudu.“

Phostis překvapeně zamrkal. Tohle nebyly teologické úvahy, na jaké byl zvyklý. Kněz začal tam, kde Oxeites přestal. A na rozdíl od patriarchy nebyl pokrytecký. Byl stejně chudý jako jeho chrám i věřící. To samo o sobě přimělo Phosta, aby ho bral vážně.

Pokračoval: „Jak můžeme doufat, že se povzneseme k nebesům, když nás bude tížit zlato v měsících? Netvrdím, že to tak nemůže být, přátelé, ale říkám, že jen pár bohatých žije dostatečně bohatojně, aby se povznegli nad mamon, kterého si ostatní cení víc než svých duší.“

„To je pravda, svatý pane!“ vykřikla nějaká žena. A mužský hlas se přidal: „Řekněte nám pravdu!“

Kněz se toho chytil a zakomponoval to do svého kázání se stejnou dovedností, jako když zedník skládá z cihel zeď.

„Řeknu vám pravdu, přátelé. Pravda je, že

veškeré bohatství, za kterým se lidé pošetile ženou, není nic jiného než Skotova léčka, návnada, aby je stáhl k sobě do věčného ledu. Jestliže je Phos, jak dobře víme, ochránce našich duší, jak by ho mohly zajímat materiální statky?

Odpověď je prostá, přátelé, nemohly. Materiální svět je Skotova hra. Radujte se, pokud v ní nemáte žádnou roli. Kéž by se to dalo říct o nás všech. Největší službu, kterou můžeme prokázat těm, kteří ještě nenalezli tuto pravdu, je připravit je o to, co je poutá ke Skotovi a tím osvobodit jejich duše, aby se mohly vznést k výšinám.“

„Ano,“ vykřikla žena jako v extázi. „Ach, ano!“

Řezník, který mluvil s Phostem, se přidal klidným hlasem: „Modlím se, abyste nás vedl na naší cestě odřikání se hmotných statků, svatý pane.“

„Nechť vás vede vlastní poznání pravdy na cestě k Phosovu světlu, přátelé,“ odpověděl kněz. „To, čeho se zřeknete, je vaše stejně jen na tomto světě. Riskovali byste kvůli tomu Skotův věčný led? Jen hlupák by to udělal.“

„Nejsme žádní hlupáci,“ prohlásil řezník. „Víme -“ zarazil se a přeměnil si Phosta dalším zkoumavým pohledem. Phostovi už z nich začínalo být zle. Ještě jednou zvážil, co může říct a po nepostřehnutelné odmlce dokončil: „Víme, co víme, díky dobrému bohu.“

Ostatní lidé v oněm chrámu zřejmě věděli totéž, co řezník. Souhlasně volali, někteří nahlas, jiní potichu, ale všichni s větší vírou a zbožností v hlase, než kdy Phostis slyšel od významných lidí, kteří se tak často modlili v Nejvyšším chrámu. Jeho náhlá zlost, že mu zamlčeli co věděli, brzy vyprchala. Přál si, aby mohl najít něco, čemu by mohl věřit tak silně jako tito lidé své víře.

Kněz zvedl ruce do výše a pak si odplivl na zem k nohám v rituálním odmítnutí Skota. Odřikal s věřícími naposledy vyznání Phosovi a ukončil bohoslužbu. Jak se Phostis otočil k odchodu z chrámu, zepředu i zezadu chráněný halogajskými strážci, přepadl ho náhle

pocit ztráty a litosti, že se musí vrátit do reálného světa venku, jaký nikdy nezažil při odchodu z napohled mnohem úžasnějšího prostředí Nejvyššího chrámu. Napadlo ho bezbožné srovnání - bylo to téměř jako když začínal opět vnímat svět kolem sebe po prožití úchvatné rozkoše při vyvrcholení aktu lásky.

Potřásl hlavou. Jak řekl kněz, k čemu jsou všechny pozemské požitky, když ohrožují jeho duši?

„Promiňte,“ oslovil ho řezník. Phostis se otočil. Ha-logai také. Sekery v jejich rukou sebou trhly, jako by zatoužily po krvi. Řezník si jich nevšímal. Promluvil na Phosta, jako kdyby je neviděl. „Příteli, zdálo se mi, že se ti líbilo, co kněz v chrámu říkal. Je to jen můj dojem. Jestli se mylím, řekni mi to a já si půjdu po svých.“

„Ne, dobrý muži, nemýlíte se.“ Phostis hněd zalitoval, že ho také neoslovil 'příteli', ale už se nedalo nic dělat. „Váš kněz mluvil dobře a s takovým zápalem, jaký jsem dosud neslyšel. K čemu je bohatství, když se jen hromadí nebo když se jím lehkovážně plýtvá, zatímco ho potřebuje tolik lidí?“

„K čemu je bohatství?“ řekl řezník a nechal otázku nezodpovězenou. Pokud jeho oči mrkly na vybrané oblečení, které měl Phostis na sobě, bylo to tak rychlé, že se to nedalo postřehnout. Řezník pokračoval: „Třeba byste měl zájem dozvědět se víc o tom, co svatý pán -jmenuje se Digenis, bůh mu žehnej - káže a poslechnout si ho ve větším soukromí?“

Phostis o tom přemýšlel. „Možná,“ řekl nakonec, protože si opravdu chtěl kněze ještě poslechnout.

Kdyby se řezník usmál nebo nějak projevil radost, rozdmýchal by jeho vrozenou podezřívavost. Ale on jen přikývl. To Phosta přesvědčilo přinejmenším o jeho upřímnosti. Rozhodl se, že se určitě pokusí setkat se s Digenisem ve větším soukromí. Dnes ráno však zjistil, že setrást tělesné strážce není tak snadné. Přesto jsou různé způsoby...

Katakolon stál ve dveřích pracovny a čekal, až Kris-pos vzhledne od daňových výpisů, které si prohlížel. Nakonec se dočkal. Krispos odložil pero. „Co bys rád, synu. Pojď dál, jestli něco potřebuješ.“

Podle nervozity, se kterou se Katakolon přiblížil ke stolu, uhodl Krispos velice přesně, co to 'něco' bude. Nejmladší syn mu to hned potvrdil: „Kéž tě to potěší, otče, rád bych tě požádal o další zálohu na svou apa-náz.“ Jeho úsměv, obvykle tak veselý, byl váhavý jako vždy, když musel otce prosit o peníze.

Krispos obrátil oči. „Jalší zálohu? Za co jsi ji utratil tentokrát?“

„Za smaragdový náhrdelník pro Nitrii,“ rozpačitě přiznal Katakolon.

„Kdo je Nitria?“ zeptal se Krispos. „Myslel jsem, že teď spíš s Varinou.“

„Ach, tati, to taky,“ ujistil ho Katakolon. „Nitria je nová. Proto jsem ji musel dát něco zvláštního.“

„Aha,“ řekl Krispos. Katakolon byl rád, když ho všichni milovali. S mladistvým elánem a energií vedl milostný život složitější než nějaký úřední spis.

Krispovi dalo hodně práce zapamatovat si jméno poslední — i když jak to teď vypadalo, tak za chvíli předposlední - favoritky. Vzdychl.

„Kolik dělá tvá měsíční apanáž?“

„Dvacet zlatých, otče.“

„Tak, tak, dvacet zlatých. Máš vůbec představu, kolik mi bylo, synu, když jsem poprvé měl svých vlastních dvacet zlatáků? A to nemluví o tom, že ty je dostáváš každý měsíc po celý rok. Ve tvém věku jsem —“

„- žil na farmě, kde rostly jenom kopřivy a jedl jsi třikrát denně červy," dokončil za něj Katakolon. Krispos se na něho upřeně zadíval. Jeho syn pokračoval: „Máš stejný proslov, kdykoliv tě požádám o peníze, otče."

„Asi mám," řekl Krispos. Když se zamyslel, tak si tím byl jistý. To ho znepokojilo. Začíná se opakovat, jak stárne? To by mohlo být nebezpečné. Ale řekl: „Takže bys s tím měl radši už přestat, když jsi to slyšel tolikrát, že to umíš nazpaměť."

„Ano, otče," řekl Katakolon poslušně. „Mohu tedy, prosím tě, dostat tu zálohu?"

Někdy to Krispos vzdal, někdy ne. Daňový záznam, který odložil, aby si promluvil se synem však obsahoval dobré zprávy. Příjmy do státní pokladny z provincie na jih od paristriánských hor, z provincie, kde se narodil, byly větší než očekával. Strohým hlasem řekl: „Dobrá. Myslím, že se ti zatím nepodařilo nás zruinovat, chlapče. Ale do zimního slunovratu nedostaneš dopředu ani měďák, rozumíš?"

„Ano, otče. Děkuji ti." Katakolonův veselý výraz se postupně zase naplnil obavami. „Slunovrat je pořád ještě hodně daleko, tati." Ale jako všichni, kdo Krispa dobře znali, věděl i Autokratův třetí syn, že nemá ve zvyku mluvit do větru. Když něco řekl, myslel to vážně.

„Zkus vyjít s tím, co máš," poradil mu Krispos. „Neříkám, že ti zruším apanáž. Jenom ti do slunovratu nedám předem ani měďák. Dá-li bůh, nebudu to muset udělat ani potom. Ale všimni si, že o to tě nežádám."

„Ano, otče." Katakolonův hlas zněl jako umíráček. Krispos měl co dělat, aby udržel vážnou tvář. Pamatoval si, jak v jeho letech nesnášel, když se mu někdo smál. „Hlavu vzhůru, chlapče. Podle obecných měřítek je dvacet zlatáků měsíčně pro mladíka jako ty spousta peněz. Mělo by to stačit, abys pobavil své slečny během těch krátkých chvil, kdy s nimi nejsi v posteli." Katakolon vypadal tak vyvedený z míry, že se Krispos musel pousmát. „Jen jsem si vzpomněl, co jsem zvládnul zamlada já, chlapče. Teď už to není ono, ale věř mi, nezapomněl jsem."

„Jasně, tati. Ještě jednou ti děkuji za zálohu, ačkoliv bych byl mnohem radši, kdyby to bylo bez té další podmínky." Katakolon se uklonil a s velkou pravděpodobností odešel pokračovat v milostných pletkách.

Jakmile byl jeho syn z doslechu, mohl se Krispos konečně rozesmát nahlas. Tihle mladíci neměli představu, jaké je to být starší, postrádali zkušenosti. Možná proto nevěřili, že by si starší muži mohli pamatovat jaké to bylo zamlada. Ale Krispos věděl, že to tak není. Měl v sobě pořád ještě své mladší já, sice zastřené léty, ale stále na svém místě.

Nebyl na sebe jako mladíka vždycky hrdý. Udělal spoustu hloupostí, jak to mladí muži dělají. Nebylo to proto, že by byl hloupý. Byl jen nezralý. Kdyby tehdy věděl to, co ví teď... Opět se rozesmál, tentokrát sobě. Tuhle písničku zpívají ti staří od počátku světa.

Vrátil se zpátky ke stolu a pokračoval v práci. Na daňový záznam napsal rudým inkoustem Přčteno -schváleno, Krispos. Aniž by se podíval na další pergamen, který byl na řadě, vstal, protáhl se a vyšel na chodbu. Došel až ke vchodu do císařské rezidence a téměř vrazil do Barsyma, který právě vycházel z malé přijímací místnosti. Vestiaros rozšířil oči údivem. „Očekával jsem, že budete ještě pilně pracovat na ranním přidělu korespondence, Vaše Veličenstvo."

„K ledu s ním, Barsyme," prohlásil Krispos. „Jdu na ryby."

„Dobře, dobře, Vaše Veličenstvo. Hned to zařídím."

„Děkuji, ctěný pane," řekl Krispos. Dokonce ani něco tak obyčejného jako krátká cesta k nejbližšímu molu se u Autokrata neobešla bez ceremonií. Muselo se shromáždit dvanáct nosičů slunečníku, halogajský kapitán musel být v pohotovosti a přidělit mu oddíl strážců.

Krispos čekal s trpělivostí, které se za ta léta čekání naučil. Ze stojanu v komoře si vybral několik rybářských prutů, delších než byl sám a nějaké vlasce. V bedýnce s rybářskými potřebami vedle stojanu objevil spoustu různých bronzových háčků. Měl je radši než ocelové. I když byly trochu měkčí, nemusel se bát, že mu po namočení ve slané vodě zreznou.

V kuchyni mu sluha nacytá šváby na návnadu.

Jednou to udělal sám, ale jen jednou. Vývolalo to totiž mnohem větší pobouření, než ty největší Anthimovy geniální zvrhlosti.

„Všechno je připraveno, Vaše Veličenstvo," oznámil Barsymes mnohem dříve, než Krispos čekal. Pak císaři předal tepanou krabičku z Makuranu. Krispos ji převzal s důstojným pokývnutím. Jenom tlumené škrábavé zvuky prozrazovaly, že uvnitř zdobené krabičky jsou vyděšené tmavohnědí brouci, velikosti nehtu na palci.

Palácový komplex se mohl pochlubit několika přístavními moly, rozmístěnými daleko od sebe po mořském pobřeží. Krispa napadlo, jestli byla mola zbudována kvůli tomu, aby poskytla svrženému císaři jedinečnou příležitost uprchnout po moři. Když se svou družinou kráčel k nejbližšímu molu, přestal si dělat starosti s útoky proti císařství i proti své osobě. Když nastoupil do pramice, přivázané u mola, cítil se tak svobodný, jak jen mohl císař být.

Ano, pravda, pár Halogai nastoupilo do druhé pramice a následovalo ho, když vyjel a vesloval do lehce zvlněných vod Dobytčího průlivu. Záběry jejich vesel byly silné a jisté. Skalnaté pobřeží Halogalandu lemovaly desítky úzkých zálivů, takže jeho obyvatelé byli na moři jako doma.

Do vln průlivu vyplula také lehká válečná galéra, kdyby se náhodou ukázalo, že se spiklenci rozhodli na Autokrata podniknout útok mnohem vražednější, než by dokázalo odrazit několik severanů. Ale galéra sledovala Krispovu pramici ze vzdálenosti asi půl kilometru a dokonce i věrní Halogai mu dovolili vzdálit se od nich tak na dvě stovky metrů. Mohl si představovat, že je na vlnách sám.

Když byl mladší, nikdy ho nenapadlo, že si někdy rybaření oblíbí. Občas chodil na ryby, aby se uživil, ale jen když měl čas. Teď mu to však umožňovalo utéct nejen od svých povinností, ale i od všeho služebnictva, což na souši nebylo jednoduché.

Protože byl jaký byl a at' dělal cokoliv, snažil se to

dělat pořádně, za ta léta se z něho stal zkušený rybář. Privázel na udici korkový splávek, aby háček držel v potřebné hloubce. Nad háček privázel olůvka, aby pomohla napodobit přirozený pohyb ve vodě. Pak otevřel tepanou krabičku s návnadou, kterou mu Barsymes předal, uchopil brouka mezi palec a ukazováček a nabodl ho na háček.

Zatímco chytal jednoho švába, několik dalších vyskočilo z krabičky a rozběhlo se po dně loďky. Teď jim nevěnoval pozornost. Až je bude potřebovat, zase si je chytne. Neutečou daleko.

Hodil udici do vody. Splávek se pohupoval na hladině modrozeleného moře. Krispos se s prutem v ruce posadil a nechal své myšlenky volně plout. Opar nad vodou zjemnil siluetu vzdáleného pobřeží, přesto rozeznal vyšší budovy na předměstí nazvaném prostě Druhá strana.

Otočil hlavu. Za ním se tyčilo město Videssos. Za Velkým palácem a Palácem devatenácti lehátek vyčníval mohutný Nejvyšší chrám. Ten vévodil siluetě města z každého pohledu. Nad střechami ostatních budov trčel k obloze Milník z červeného granitu, stojící v rohu Palamova náměstí, od kterého se měřily všechny vzdálenosti v císařství.

Od pozlacených kopulí možná stovky chrámů zasvěcených Phosovi ve městě se odrážely sluneční paprsky. Krispos si vzpomněl na svůj první pohled na hlavní město císařství a na kopule, zářící jako malá slunce pod jasným sluncem dobrého boha.

Dobytčí průliv byl plný lodí - štíhlých válečných galér, jako byla ta, která ho hlídala, obchodních lodí plných obilí, stavebního kamene a dalšího rozmanitého a drahocenného nákladu, malých rybářských člunů, jejichž posádky nevyplouly na moře pro zábavu, ale aby se uživily. Když je pozoroval, jak vytahují sítě, uvažoval Krispos, jestli nepracují ještě tvrději než farmáři. Otázka, která mu při žádné jiné činnosti nikdy nepřišla na mysl.

Splávek zajel náhle pod hladinu. Zvedl prut a zatáhl za udici. Na háčku se mrskala zářivě modrá létající ryba. Usmál se, vytáhl ji a hodil ji na dno pramice. Nebyla moc velká, ale bude dobrá. Třeba ji kuchař při dušení něčím nastaví nebo možná chytí ještě jednu.

Zašmátral v krabičce s návnadou, chytil dalšího brouka a napíchl ho na háček, kde vystřídal toho, který se stal posledním soustem nebohé létající ryby. Šváb pořád ještě mrskal nožičkami, když se potopil pod hladinu.

Potom Krispos strávil dlouhou dobu pozorováním splávků a čekáním, až zabere nějaká další. Tak to při rybaření chodilo. Několikrát už pomyslel na to, že se zeptá Zaida, jestli by mu neporadil nějaké kouzlo, ale vždycky si to rozmyslel. Chytání ryb byl jen jeden z důvodů, proč tu seděl v pramici. Další a závažnější důvod byl ten, že unikl všem, kteří ho neustále obklopovali. Kdyby byl pomocí kouzla úspěšnější v chytání ryb, přineslo by mu to sice větší úlovek, ale připravil by se tím o vzácný čas, který mohl strávit o samotě.

Kromě toho, kdyby existovala nějaká rybářská magie, opálem rybáři s mozolnatýma rukama, kteří si rybolovem vydělávali na živobytí, by ji jistě používali. Ale taky možná, že ne. I kdyby bylo něco takového možné, bylo by to určitě příliš nákladné, aby se to vyplatilo někomu, kdo nebyl tak bohatý, aby si to mohl dovolit. Zaidas by to věděl. Možná se ho zeptá. A možná ne. Když o tom tak přemýšlel, tak spíš ne.

Splávek se opět ponořil. Když zkusil úlovek vytáhnout, nešlo to a prut se ohnul jako luk. Zatáhl znovu, ale ryba se ještě nevzdala. Doručkoval na konec prutu a začal vytahovat udici.

„Dobrý bože, to je úlovek!“ vykřikl, když zahlédl tlustou parmici, svíjející se na háčku.

Natáhl se pro podběrák a nakonec ji vylovil z vody. Parmice byla dlouhá jako jeho předloktí a dost velká, aby se z ní najedlo několik lidí. Kdyby lovil na obživu, mohl ji prodat na Palamově náměstí za slušnou hro!

mádku peněz. Labužníci ve městě ji pokládali za největší lahůdku a šli tak daleko, že ji nazývali císařem mezi rybami.

I když měla parmice v názvu červená, když ji vytáhl z vody, byla ve skutečnosti nahnědlá. Ale zrudla téměř jako jeho boty, když bojovala o život a pak začala blednout, až zešedla.

Parmice byly známé pro své nápadné zbarvení. Krispos si pamatoval na jednu z Anthimových hostin, kdy jeho předchůdce nařídil několik těchto ryb pomalu zažíva vařit ve velké skleněné míse, aby hosté mohli ocenit mnohonásobnou změnu barev. Tehdy se na to díval se stejným zaujetím, jako ostatní. Teď mu to připadalo kruté.

Pomyslel si, že omáčka s česnekovým máslem se k ní bude výtečně hodit. A hlava parmice naložená v marinádě byla uznávanou lahůdkou. Až se vrátí do císařské rezidence, bude se muset domluvit s kuchařem.

Opatrně položil rybu na dno pramice. Zacházel s ní s mnohem většími ohledy než s létající rybou. Kdyby nerybařil proto, aby se dostal z paláce, vesloval by teď zpátky na břeh co by mu síly stačily. Místo toho vzal dalšího švába, nabodl ho na háček a znovu nahodil.

Za chvíli měl další úlovek, ale byla to jen ošklivá, skřehotavá ryba - mořský ďas, která nebyla k jídlu. Vyndal ji háček z huby a hodil ji zpátky do vody. Napíchl další návnadu a nahodil.

Pak dlouho jen tak seděl a čekal, až něco zabere a téměř strnule vnímal klid kolem sebe. Pramička se mírně pohupovala na vlnách. Když poprvé vyplul na moře, neměl moc jistý žaludek. Ale od té doby si zvykl a teď ho pohyb vln ukoľébával, jakoby seděl v křesle, které se nejen houpalo, ale zároveň i otáčelo. Jistě, ne-vyplouval na moře za bouřky.

„Vaše Veličenstvo!“ Volání vytrhlo Krispa ze zamyšlení. Otočil se k molu, odkud vyplul a čekal, že tam uvidí někoho s megafonem. Ale místo toho se k němu

rychle přibližoval jiný člun. Napadlo ho, jak dlouho na něho asi ten muž volal, než si ho všiml. Halogai, kteří také chytali ryby, popadli svá vesla a snažili se muži ve člunu zablokovat cestu. Ten na chvíli přestal veslovat, vytáhl srolovaný pergamen a zamával jím směrem k nim. Krispovi tělesní strážci mu tedy dovolili pokračovat, ale veslovali vedle něj, aby se ujistili, že se o nic nepokusí, pokud by to byla jen lest.

Ulehnout před císařem na tvář ve člunu se nedalo dost dobře provést. Posel se tedy spokojil s úklonou hlavy.

Zadýchaně řekl: „Kéž to Vaše Veličenstvo potěší, přináším depeši, která právě dorazila z Pityosu.“ Podal Krispovi pergamen přes mezeru mezi čluny.

Jak se často stávalo, Krispos měl nepříjemné tušení, že Jeho Veličenstvo nebude potěšeno. Zvenku na pergamentu bylo naškrábáno Pro Autokrata Krispa -nutné přečíst ihned po doručení. Nebylo divu, že posel okamžitě skočil do člunu.

Krispos rozlomil pečeť a pak nožíkem z rybářského náčiní přefízl tkanici, kterou byl pergamen svázan. Když ho rozvinul, zjistil, že zpráva uvnitř je psaná stejnou rukou jako upozornění zvenku.

Velitel Gainas Autokratu Krispovi: Srdečné pozdravy. Thanasioi na nás zaútočili dva dny pochodu na jihovýchod od Pityosu. S lítostí musím Vašemu Veličenstvu oznámit, že většina vyslaných vojáků se nejen přidala na stranu kacífů a vzbouřenců, ale ještě se obrátila proti zbytku jednotky. Velitelem celé akce byl vůdce kacífů Livanios, hlavní pobočník našeho velitele Brisa.

Proto byli ti, kteří nám zůstali věrní, porazeni na hlavu. Kněží, které jsme doprovázeli do Pityosu, byli zajati a bídne povražděni. Kéž dobrý bůh spasí jejich duše. Odpusťte nižšímu důstojníkovi, že vám píše přímo, Vaše Veličenstvo, ale obávám se, že jsem poslední

důstojník, který zůstal loajální a naživu. Myslím, že můžeme tuto provincii pokládat za ztracenou, ovládanou thanasioi. Skotos je jistě očekává ve světě věčného ledu.

Krispos si přečetl zprávu dvakrát, aby se přesvědčil, že mu nic neuniklo. Už chtěl hodit pergamen na dno člunu k uloveným rybám, když usoudil, že by ho voda zničila. Tak zprávu strčil do bedýnky s rybářským náčiním. Pak se chopil vesel a zamířil zpět k přístavišti. Posel a Halogai jeli za ním.

Jakmile přirazil k molu, vyhodil bedýnku s rybářskými potřebami na břeh a vyskočil za ní. S bedýnkou v ruce poklusem zamířil do císařské rezidence. Nosiči slunečníku pospíchali za ním a hlasitě reptali v marné snaze ho dohonit. Dokonce i Halogai, kteří zůstali na břehu, zaujali místa po jeho boku asi až po sto metrech.

Dosud bral thanasioi na lehkou váhu. To už se nebude opakovat. Psal a vydával rozkazy dlouho do noci. Zastavil se jen na chvíli, snědl uzený bůček a tvrdý sýr, téměř vojenskou stravu, a vypil několik pohárů vína, aby svlažil hrdlo a neochraptěl.

Až když se dostal do postele a neúspěšně se pokoušel usnout, protože mu neustále vířily hlavou myšlenky, vzpomněl si, že nechal parmici, na kterou byl tak pyšný, ležet na dně člunu.

3.

Občanská válka. Náboženská válka. Krispos nevěděl, která z nich je horší. A teď tu měl obě a navzájem propletené. A ještě ke všemu se blížil podzim. Pokud nebude jednat rychle, deště změní prашné cesty v západním pohraničí na lepivé bahno, ve kterém bylo cestování obtížné a válečné tažení nemožné. To by poskytlo kacífům celou zimu na upevnění nadvlády nad Pityosem a okolním územím.

Ale když vyrazí rychle, s narychlo sebranou armádou, riskoval také porážku. A porážka v občanské válce byla mnohem nebezpečnější než s vnějším nepřítelem, protože to lákalo vojenské jednotky změnit strany. Vymyslet, co má dělat, vyžadovalo mnohem důkladnější rozvahu, než jakou potřeboval celá léta.

„Přál bych si, aby tu byl Iakovitzes,“ řekl Barsymo-vi a Zaidovi, když zvažoval své možnosti. „Když na to přijde, přál bych si zrovna tak, aby byl naživu Mam-mianos. Když jde o občanskou válku, vždycky měl cit pro to, co a kdy je potřeba udělat.“

„Nebyl už mladý ani na počátku vlády Vašeho Veličenstva,“ řekl Zaidas, „a vždycky byl tlustý jako tuňák. Takoví lidé jsou vždycky nejlepší kandidáti na záchvat mrtvice.“

„To mně říkal léčitel, když umíral v Pliskavosu,“ řekl Krispos. „Chápu to, ale stejně mi chybí. Zdá se mi, že většina těch mladých vojáků se kterými jednám, postrádá důvtip i zdravý úsudek.“

„To je obvyklá stížnost starších na mladé,“ poznamenal Zaidas. „Navíc, většina mladších důstojníků naší armády strávila víc času v míru, než bylo běžné za vlády předchozích Autokratů.“

Barsymes řekl: „Možná by Vaše Veličenstvo mohlo do příprav na válečné tažení proti thanasioi zapojit víc mladé pány.“

„Rád bych věděl, jak to mám udělat,“ řekl Krispos. „Kdyby byli víc jako já v jejich věku, nebyl by to žádný problém. Ale —“ Poprvé se setkal s bojem v sedmnácti, proti kubratským nájezdníkům. I když se mu v boji docela dařilo, když bylo po všem, obrátil se mu žaludek a potupně vrhl.

„Ale,“ opakoval a potřásl hlavou, jako kdyby tím větu dokončil. Pak ji přece jenom trochu rozvedl. „Phostis je opojen velkorysým a milosrdným bohem a slovy toho kněze, za kterým chodí.“

„Vychítáte mu snad zbožnost?“ zeptal se Barsymes káravým tónem.

„Ale vůbec ne, ctěný pane. Vždyť císařství drží pohromadě náš společný jazyk a pravá víra. Proto jsou thanasioi, kromě jiného, tak strašně nebezpeční. Snaží se rozleptat soudržnost Videsánců. Ale také nechci mít ze svého dědice mnicha, zvláště když jsou císaři tak často nuceni dělat nemnišské věci.“

„Tak mu zakažte se s tím knězem stýkat,“ navrhl Zaidas.

„A jak to mám udělat?“ zeptal se Krispos. „Phostis je skoro dospělý muž a má svůj rozum, i když není přesně takový, jakého bych si přál. Postavil by se mi na odpor a byl by v právu. Jednu věc se rychle naučíš, když chceš zůstat Autokratem - nepouštět se do války, ve které nemáš naději na vítězství.“

„Máte tři syny, Vaše Veličenstvo,“ nedal se odbýt Barsymes. Vestiaros byl jemný člověk, ale dokázal být prohnáný jako kterýkoliv drsný barbar.

„Aha, tak já mám tři syny.“ Krispos povytáhl obočí. „Katakolon se určitě ochotně válečného tažení zúčastní, už kvůli ženám, které se táhnou za armádou, ale jestli bude nějak užitečný v boji, to je jiná otázka. Evri-pos, ten je hádankou i pro mě. Nechce být jako jeho bratr, ale závidí mu jeho postavení nejstaršího.“

Zaidas pobaveně řekl: „Když mu nařídíte, aby doprovázel armádu, kterou shromáždíte a dáte mu, řekněme, hodnost spatharia a místo po svém boku, mohlo by to donutit Phosta, aby se - jaké je to správné slovo - zamyslel?“

„Chceš říct, aby to v něm vzbudilo obavy?" Krispos se přistihl, že se směje. Spatharios byl jedním z nejobecnějších titulů v císařské hierarchii. Ačkoliv to doslova znamenalo nosič meče, titul pobočník mnohem přesněji vystihoval jeho význam. A pobočník císaře, i kdyby to nebyl císařův syn, byla velmi významná osoba. Krispos se rozesmál ještě víc. „Zaide, možná tě pošlu místo Iakovitze na příští misi ke Králi králů. Máš spiklenecké instinkty."

„Nevadilo by mi to, Vaše Veličenstvo, když myslíte, že bych vám tam byl něco platný," odpověděl čaroděj. „Mashiz je domovem mnoha výborných mágů jiné školy než je naše. Jistě bych se na takové cestě hodně naučil." Vypadal, ze je připravený okamžitě vyrazit.

„Jednou tě tam možná pošlu," řekl Krispos. „Nemusíš jít hned balit. Jak to vypadá, budu tě teď mnohem víc potřebovat u sebe."

„Zajisté, jak si bude Vaše Veličenstvo přát," zamumlal Zaidas.

„Opravdu?" řekl Krispos. „Nepředstírám, že většinou všechno šlo tak, jak jsem si přál. Ale mám pocit, že jakmile začnu brát úspěch jako něco samozřejmého, otočí se ke mně zády a už ho nikdy nedosáhnou."

„Ten pocit vás možná udržel na trůnu tak dlouho, Vaše Veličenstvo," řekl Barsymes. „Autokrat, který pokládá cokoliv za samozřejmost brzy zjistí, že se mu trůn vysmekl zpod zadku. Viděl jsem, jak se to stalo Anthimovi."

Krispos pohlédl na Barsyma trochu překvapeně. Jen zřídka se zmiňoval o tom, že sloužil jeho předchůdci. Chvilí uvažoval o tom, co se mu Barsymes svým obvyklým způsobem pokoušel sdělit. Nakonec řekl: „Anthimův příklad mě nejlépe naučil jak nebýt Autokratem."

„Pak jste si z toho vzal to správné poučení," pochválil ho Barsymes. „V tomto směru byla jeho kariéra učebnicovým příkladem, který se jen tak nenajde."

„To tedy jo," souhlasil Krispos se sarkasmem v hlase. Kdyby Anthimos věnoval vládnutí jen zlomek pozornosti, se kterou se věnoval vínu, hýření a milostným hrátkám, Krispos by se ho nikdy nepokusil sesadit - a kdyby to zkusil, jistě by neuspěl. Ale to už byl námět pro historiky. Řekl: „Čtený pane, připravte mi jmenovací listinu pro Evripa, ve které ho ustanovuji mým spathariem v nadcházejícím válečném tažení proti thanasioi."

„Nemám napsat totéž i pro Phosta, Vaše Veličenstvo?" zeptal se vestiarios.

„Ano, napiš ji i pro něho. Ale nedávej mu ji dokud nezjistí, že na to místo byl jmenován Evripas. Účelem je nechat ho chvíli dusit ve vlastní šťávě, ne?"

„Jak si přejete," odpověděl Barsymes. „Odpoledne budete mít obě listiny připravené k podpisu."

„Výborně. Spoléhám se na tvou diskrétnost, Bar-syme. A dosud jsem toho nelitoval." Kdyby byl na trůnu nový, dodal by, že doufá, že toho nebude litovat ani tentokrát. Teď však nechal na Barsymovi, aby si ta slova doplnil sám, protože věděl, že to vestiarios udělá. Za ta léta už odhalil něco z jeho nevyzpytatelnosti.

Phostis se Digenovi uklonil. Rychle polkl a řekl: „Svatý pane, je mi líto, že nebudu nějaký čas moct naslouchat vašemu kázání. Zanedlouho odjízďím se svým otcem a armádou na tažení proti thanasioi."

„Když se rozhodneš, hochu, můžeš zůstat ve městě a učit se dál, bez ohledu na přání svého otce." Digenis se na něho pozorně zadíval a pak s povzdechem pokrčil úzkými rameny. „Ale vidím, že svět a jeho lákadla tě mají pořád ve svém zajetí. Dělej, jak myslíš, že musíš. Všechno stejně dopadne tak, jak si bude náš velkorysý a milosrdný Pán přát."

Phostis nechal kněze, aby ho oslovoval 'hochu', ačkoliv teď už Digenis samozřejmě věděl, kdo je. Zpočátku pomýšlel na to, že ho požádá, aby ho oslovoval Vaše Veličenstvo nebo mladé Veličenstvo, ale jedním z důvodů, proč kněze opakovaně navštěvoval byla snaha zbavit se závislosti na materialismu a naučit se pokoře. A pokora nešla moc dohromady s tím, aby po knězi něco takového žádal.

Ale i když se snažil být pokorný, dařilo se mu to jen do určité míry. Ve snaze se obhájit řekl naléhavě: „Svatý pane, když nechám Evripa dělat otcí pobočníka, může ho napadnout, že si zaslouží následnictví víc než já."

„No a co?" řekl na to Digenis. „Zhroutilo by se snad císařství? Je tvůj bratr tak podlý a zvrácený, že by ho zničil jen aby ukojil své vlastní zločinecké choutky? A možná by bylo lepší, kdyby to udělal, aby generace, které přijdou po nás měly méně hmotných statků, které by je kazily."

„Evripas není podlý," řekl Phostis. „Jenže -" „Jenže sis už zvykl na představu, že jednou usedneš na trůn," přerušil ho kněz. „A nejen, že sis na to zvykl, hochu, ale pobláznilo tě to. Nemám pravdu?"

„Máte, ale ne úplně," řekl Phostis. Digenis mlčel, ale tvářil se výmluvně. Phostis se celý popletený bránil: „Ale, svatý pane, mějte na paměti, že když se dostanu na trůn, vaše učení mě natolik nadchlo, že ho budu s radostí prosazovat v celém císařství. Evripas však bude stále lpět na hmotných požitcích, které Skotos nastražil našim duším, aby je svedl z cesty k Phosovu světu."

„Na tom něco je," připustil Digenis, jako by dělal velký ústupek. „Stejně si ale musíš zapamatovat, hochu, že jakýkoliv kompromis se Skotem, který učiníš ve své mysli se navždy odrazí ve tvé duši. No, nechme toho. Každý si musí zvolit vlastní cestu, jak se oprostit od materiálního světa a tato cesta je často, vlastně téměř vždycky obtížná. Jaké budeš mít povinnosti po boku svého otce, při tom tažení?"

„Převážnou dobu asi žádné," odpověděl Phostis a vysvětloval: „Poplujeme až do Nakolei, abychom se dostali k hranicím vzbouřené provincie co nejdříve. Pak budeme pokračovat do Harasosu, Rogmoru a Aptosu. Můj otec nařídil, aby tam shromáždili zásoby pro armádu. Z Aptosu udeříme na Pityos. To bude jediný úsek cesty, kde budeme asi opravdu bojovat."

I přes snahu tvářit se odmítavě k celému tažení, nemohl potlačit vzrušení v hlase. Pro mladého muže, který ji nikdy nezažil na vlastní kůži, měla válka určité kouzlo. Krispos o válčení mluvil nerad a spíš v případech, kdy ho odsuzoval. Pro Phosta to byl další důvod, proč se těšit.

Kněz jen potřásl hlavou. „Kudy bude postupovat velkolepá kavalkáda lidí, kteří mají tak rádi bohatství, mě vůbec nezajímá. Bojím se o tvou duši, hochu, o to jediné, co si zaslouží naši pozornost a péči. Nepochybně se odvrátíš od mého učení a vrátíš se zpět ke svému starému způsobu života, stejně jako se můra vrhá ke světlu a mouchy na kravské

lejno."

„Nic takového neudělám," prohlásil Phostis rozhořčeně. „Otevřel jste mi v mnoha ohledech oči, svatý pane a ani ve snu by mě nenapadlo zapomenout na vaše zlatá slova."

„Ha!" vyrazil ze sebe Digenis. „Vidíš? Dokonce i tvé

sliby věrnosti víře prozrazují chtivost, kterou máš pořád ve svém srdci. Zlatá slova? K ledu se zlatem! Stále tě má ve svém medovém náručí a stahuje tě dolů ke Skotovi."

„Promiňte," řekl Phostis tentokrát pokorně, „to bylo jen obrazně řečeno. Nemyslel jsem tím nic špatného."

„Ha!" zopakoval Digenis. „Existují zkoušky, které ukážou, jestli jsi opravdu přijal víru nebo zda se jen přetvařuješ, možná i před sebou samým."

„Tak mě tedy vyzkoušejte," řekl Phostis. „Při velkorysém a milosrdném Pánu, svatý pane, ukážu vám, jaký jsem."

„Víš, hochu, tebe je mnohem obtížnější zkoušet než ostatní," řekl kněz. Když viděl Phostův zmatený výraz, vysvětlil to: „Ostatní mladíky mohu poslat, aby prošli kolem komnaty s drahými kameny a zlatem. Pro ty, kdo vyrůstali v chudobě je to dostatečná zkouška, abych nahlédl do jejich srdcí. Ale ty? Zlato a šperky tě obklopovaly od narození. Snadno kolem projdeš bez povšimnutí a nespadneš do léčky pokušení."

„To je pravda," připustil Phostis. Téměř zoufale zvolal: „Tak rád bych to dokázal, svatý pane, jen kdybych věděl jak."

Digenis se usmál. Ukázal na závěsem zakrytý vchod v rohu omšelého chrámu. „Projdi tedy tímto vchodem a cestou o sobě možná něco zjistíš."

„Dobrý bože, dokážu to!" Ale když Phostis rozhrnul závěs, čekala ho jen temnota. Zaváhal. Halogajští strážci na něho čekali před chrámem, což byl největší ústupek, jakého se mu podařilo dosáhnout. Někde ve tmě na něho může číhat vrah. Přinutil se ke klidu. Digenis by ho přece neznal. Velice dobře si byl vědom upřeného pohledu kněze na svých zádech, tak vykročil do tmy.

Závěs se za ním zase zavřel. Jakmile zahrnul za roh, byla v chodbě tak neproniknutelná tma, že zašeptal modlitbu k Phosovi, aby ho uchránil před všemi nadpřirozenými silami, které se tu mohly skrývat. Udělal

krok, pak další. Chodba prudce klesala. Aby se nepřerazil, natáhl ruce do stran, až se prsty dotkl jedné stěny.

Byla z drsných cihel. Odřel si konečky prstů, ale byl rád, že se jí může dotýkat. Jinak by tu tápal bezmocně jako slepec. Tady vlastně byl slepý.

Pomalou postupoval vpřed. Ve tmě si nebyl jistý, jestli je chodba rovná nebo se někam stáčí. Byl si ale jistý, že vede i pod dalšími budovami, než jen pod Phosovým chrámem. Rád by věděl, jak byla stará a k čemu účelu byla vybudovaná. Zajímalo ho, jestli by mu Digenis dokázal odpovědět.

Před očima se mu míhaly barevné obrazce, jako když si jednou tiskl víčka rukou, aby je měl pevně zavřená. Pokud by tu číhaly nějaké přeludy, mohly se na něho vrhnout dřív, než by se přesvědčil, že to nejsou jen výplody jeho fantazie.

Opět potichu zopakoval modlitbu.

Ušel už — nevěděl vlastně jak daleko došel, ale musela to být pořádná dálka, když spatřil tenký proužek světla, který se mu před očima nemrhal. Vycházel pod dveřmi a matně osvětloval podlahu těsně před nimi. Kdyby byla chodba osvětlená, nikdy by si toho světla nevšiml. Ale takhle ohlašovalo svou přítomnost jako císařský herold.

Phostovy prsty přejely po dřevěné desce. Po dlouhé době, kdy se dotýkal drsného povrchu to bylo jako pohazení. Ať už byl za dveřmi kdokoli, musel mít velice jemný sluch, protože jakmile po dveřích přešel rukou, ozvalo se: „Vstup jako přítel, při velkorysém a milosrdném bohu."

Zašátral po závoře, našel ji a zvedl. Dveře se hladce otevřely. Přestože v pokoji svítila jen jedna lampa, její svit se jeho očím, přivyklým tmě, zdál jasný jako polední slunce. Ale po tom, co spatřil, měl pocit, že ho šálí zrak. Na posteli ležela krásná, úplně nahá dívka a vztahovala k němu vyzývavě ruce.

„Vstup jako přítel," opakovala, ačkoliv už byl dávno

uvnitř. Hlas měla hluboký a drsný. Jak k ní neudělal další mimovolný krok, ucítil její vůni, která byla stejná jako její hlas.

Druhý, podrobnější pohled mu prozradil, že není tak docela nahá — kolem pasu měla tenký zlatý řetízek. Jeho třpyt ve světle lampy ho přivábil o další krok blíž k posteli. Usmála se a trochu se posunula, aby mu udělala vedle sebe místo.

Už zvedal nohu ke třetímu kroku, který byl poslední, když se náhle zarazil. Zapotácel se a třetí krok místo dopředu udělal dozadu.

„Ty jsi zkouška, před kterou mě Digenis varoval," řekl a zrudl, když slyšel, jak ochraptěle a dychtivě jeho hlas zní.

„No a co když jo?" Na dívčino pomalé pokrčení rameny byla úžasná podívaná. Stejně jako na líné protáhnutí, které následovalo. „Svatý pán mi slíbil, že budeš půvabná a měl pravdu. Dělej si se mnou co chceš, nikdy se to nedozví, tak nebo tak."

„Jak to, že ne?" zeptal se naléhavým tónem a spolu s touhou v něm sílilo i podezření. „Když si tě tady teď vezmu, jistě to svatému pánovi řekneš."

„Při našem velkorysém a milosrdném Pánu přísahám, že ne." Její hlas zněl přesvědčivě. Věděl, že by jí neměl věřit, ale přesto jí uvěřil. Usmála se, viděl, že ho prokoukla. „Jsme tu sami, jen my dva. Co se stane, stane se jen mezi námi a nikdo jiný se to nikdy nedozví."

Přemýšlel o tom a opět se rozhodl, že jí bude věřit. „Jak se jmenuješ?" zeptal se, aby získal čas.

Zdálo se, že to dívka pochopila. „Olyvria," odpověděla a usmála se ještě víc. Potom trochu roztáhla nohy, ale jako kdyby to bylo neúmyslné.

Když Phostis zvedal levou nohu, nevěděl, jestli půjde k ní nebo pryč. Pak se ale rychle otočil, udělal dva různé kroky ven z pokoje a zavřel za sebou dveře. Věděl, že kdyby se na ni díval jen o chvíli déle, podleh by.

Jak stál opřený o cihlovou zeď na chodbě a snažil se získat ztracený klid, její hlas ho lákal zpět. „Proč utíkáš před potěšením?"

Dokud se ho nezeptala, nechápal přesně, proč to udělal. Digenův test byl geniální ve své jednoduchosti. Jenom jeho

vlastní svědomí stálo mezi ním a činem, který i když byl příjemný, popíral všechno, co ho kněz učil. Digenovo učení ho muselo ovlivnit. Bez ohledu na to, jestli by se kněz dozvěděl, co se stalo, Phostis by to věděl stále. Protože tento důvod se mu zdál dostatečně pádný, aby se vystříhal pokušení předpokládat, že ve zkoušce obstál.

I přesto spěchal jak mohl, aby byl pryč od těch nebezpečných dveří, ačkoliv ho Olyvria už znovu nezavolala. Když se ohlédl, aby se přesvědčil, jestli ještě prosvítá pod dveřmi světlo, neviděl nic. Chodba asi už musela zatočit.

O chvíli později narazil na další dveře, za kterými také svítilo světlo, jenže tentokrát se k nim připlížil po špičkách. Jestli ho někdo v pokoji slyšel, nedal to znát. Phostis si pomyslel, že ne všechny zkoušky musely být tak přímočaré.

I v naprosté tmě měl stále před očima Olyvriino nádherné tělo. Jeho bratři by si určitě náramně užili a ani by nepomysleli na Digenovu zkoušku. Kdyby nezačal už dřív pochybovat o tělesných počitech právě z důvodu, že mu byly tak dostupné, mohl také docela dobře při zkoušce zklamat, bez ohledu na knězova podnětná slova.

Jak se pohyboval bez světla, uvědomil si, jak moc je závislý na svém zraku. Nedokázal určit jestli chodba mírně stoupá nebo klesá, zda vede vpravo nebo vlevo. Právě když si začal říkat, že chodba snad nikdy neskončí, zahlédl v dálce před sebou malé světýlko. Pospíšil kněmu. Když odhrnul závěs, který překrýval vchod do chodby, ocitl se zpátky v chrámu. Chvilí stál a mžoural, aby opět přivykl světlu. Zdálo se, že se Digenis celou dobu, co byl pryč, ani nepohnul.

Zajímalo by ho, jak dlouho mu to trvalo. Vnímání času se v temnotě vytratilo stejně jako jeho zrak.

Digenis si ho zkoumavě prohlížel. Jeho oči byly tak pronikavé, že ho Phostis podezříval, že má schopnost vidět i ve tmě, která panovala v chodbě. Po chvíli Digenis řekl: „Člověk, který je opravdový světec se nevyhýbá žádné zkoušce, ale vítězně ji zdolá.”

Phostis si proti své vůli představil, jak vítězně zdolává Olyvrii. Zahnal znepokojivou představu a odpověděl: „Svatý pane, nikdy jsem o sobě netvrdil, že jsem světec. Jsem takový, jaký jsem. Pokud jsem vás zklamal, zapuďte mě.”

„To už udělal tvůj otec, nebo spíš to, že jsi se podřídil jeho vůli. Ale musím přiznat, že na to, že nejsi předurčen, aby ses stal jedním z Phosových svatých mužů, nevedl sis tak špatně,” řekl Digenis. To byla od něho největší pochvala.

Phostis se s ulehčením usmál. Kněz dodal: „Vím, že pro mladého muže není jednoduché odmítnout tělesná potěšení.”

„To je pravda, svatý pane.” Až když Phostis odpověděl, uvědomil si, že Digenis mluvil jako jeho otec. Tím jeho mínění o knězi dostalo vážnou trhlínu. Proč si ti staří neodpustí žvanění o tom, co je pro mladé muže těžké nebo ne? Co oni o tom ví? Jak se říká, byli staří už v době, kdy se Videssos stal městem. <

Digenis řekl: „Nechť ti dobrý bůh dopřeje přízeň a zdrženlivost během tvé cesty, hochu a nenechá tě zapomenout na jeho pravdu a na to, co ses ode mě naučil ani ve chvíli, kdy budeš procházet opravdovou zkouškou.”

„Kéž se tak stane, svatý pane,” odpověděl Phostis, ačkoliv nechápal, co kněz myslel tou poslední poznámkou.

Neprošel snad právě zkouškou? Odložil to na pozdější úvahy, hluboce se Digenovi uklonil a vyšel z malého chrámu.

Halogajští strážci byli zabrání do hry v kostky. Ještě si vyplatili poslední sázku a vstali. „Zpátky do paláce, mladý pane?” zeptal se jeden.

„Přesně tak, Snorri,” odpověděl Phostis. „Musím se připravit na cestu na západ.” Nechal se seveřany vyvést z chudé čtvrti hlavního města. Když se dostali na Prostřední ulici, řekl: „Řekni mi, Snorri, jsi lepší, když máš svou drátěnou košili pozlacenou?”

Haloga se na něho otočil s udiveným výrazem na tváři. „Lepší, mladý pane? Nevím, kam tím míříte.”

„Jsi lepší v boji, když je pozlacená? Jsi díky ní statečnější? Chrání zlato železné dráty košile před rzi lépe než nějaký obyčejný nátěr?”

„Nic takového, mladý pane.” Snorri kýval velkou hlavou ze strany na stranu, jako kdyby si myslel, že takové věci by měl Phostis vědět. A zřejmě si to i myslel.

Phostovi to bylo jedno. Povzbuzený Digenovými slovy a hrdostí z toho, že odmítl to, co mu Olyvria tak smyslně nabízela, nestaral se v této chvíli o materiální svět ani o všechno to, co po celý jeho život stálo mezi ním a hladem, nepohodlím a strachem. Jako kdyby se chtěl bránit rapírem logiky, zaútočil: „Tak proč jsou tedy pozlacené?”

Nevěděl, co chce, aby Haloga udělal — možná čekal, že Snorri vyběhne a koupí si plechovku terpentýnu, aby odstranil zlatění ze své drátěné košile. Ale ať už mu pozlacení pomáhalo nebo ne, strážce byl obrněn proti logickým důvodům.

Odpověděl: „Proč, mladý pane? Líbí se mi to, myslím, že je to hezké. To mně bohatě stačí.”

Zbytek cesty do paláce proběhl mlčky.

Lana na stěžních vrzala. Velká čtvercová plachta se otočila a nabrala vítr z druhé strany. Vlny se třístily o příď Vítěze, jak se císařská vlajková loď otočila ke břehu.

Krispos se těšil, až bude zase na suché a pevné zemi. Plavba na západ od města Videssos proběhla poměrně hladce. Galéry i nákladní lodě se nikdy nevzdálily z dohledu pevniny a každý večer přistávaly. To nebyl ten důvod, proč se Krispos nemohl dočkat, až se vylodí v Nakolei.

Problém byl, že se na lodi cítil celý týden velmi odloučený, odříznutý od okolního světa. Na stole se mu nehromadily žádné nové zprávy, vlastně ve své kajutě ani žádný stůl neměl, pokud nepočítal malý skládací stůl. Cítil se jako léčitel, přinucený odtáhnout své prsty od zlomeného zápěstí, právě když začal cítit, puls pacienta.

Vědět, že je to hloupost. Týden nebyla tak dlouhá doba. Anthimos, i když byl ve městě Videssos, zanedbával císařské povinnosti celé měsíce. Byrokratický aparát držel císařství víceméně v chodu, protože k tomu byl určený.

Ale Krispos by už byl zase rád na nějakém určitějším místě než někde uprostřed Videsánského moře. Jakmile přistane, magnet jeho císařské hodnosti k němu přitáhne všechny drobnosti, díky kterým věděl, co se ve Videssosu děje.

„Nelze ani na chvíli přestat,” zamumlal. „Co jsi říkal, otče?” zeptal se Katakolon. V rozpacích, že byl přistižen při samomluvě místo odpovědi jen zavřel. Katakolon se na něho tázavě zadíval a odešel. Katakolon strávil spoustu času na palubě Vítěze. Týden na moři byl určitě jeho nejdelším obdobím celibátu od doby, kdy mu začaly růst vousy. Jistě se bude snažit, aby to dohnal v nakolejských veřejných domech.

Přístav se blížil. Šedivé hradby kontrastovaly se ze-leno-zlatou barvou dozrávajících obilí v pozadí. Za městem v dálce

se zvedaly modré kopce. Úrodný pruh země byl úzký a táhl se jen podél pobřeží západní země. Pahorkatina, která zabírala velkou část celého poloostrova, se začínala zvedat necelých dvacet mil od pobřeží.

Katakolon opět prošel kolem. Krispos ho teď nepotřeboval. „Phoste!“ zavolal.

Phostis nepřišel na Krispův vkus dost rychle, ale zase ne tak pomalu, aby kvůli tomu udělal výstup. „Čím mohu posloužit, otče?“ zeptal se. Otázka byla jaksepatří uctívá, její tón však ne.

Krispos se opět rozhodl nechat to bez povšimnutí. Soustředil se na to, proč ho zavolal. „Až přistaneme, chci abys obešel všechny velitele a vyšší důstojníky. Připomeň jim, že si při tomto tažení musí dávat velký pozor, protože mohou mít thanasioi ve svých řadách. Nemůžeme riskovat zradu ve chvíli, kdy by nám to mohlo uškodit nejvíce.“

„Ano, otče,“ odpověděl bez zájmu Phostis. Pak se zeptal: „Proč prostě neřekneš písařům, aby vyhotovili příslušný počet kopií toho, co jsi právě řekl a nerozešleš jim je?“

„Protože jsem ti právě řekl, abys to udělal ty, dobrý bože,“ vyštěkl Krispos. Phostův upřený pohled ho donutil dodat: „Kromě toho mám dobré praktické důvody udělat to právě takhle. Velitelé a důstojníci dostávají příliš mnoho takových pergamenů. Jen Phos ví, který si přečtou a který strčí do šuplíku, aniž by ho vůbec rozpečetili. Ale návštěvu Autokratova syna si budou pamatovat stejně jako to, co jim řekne. A tohle je důležité upozornění. Chápeš?“

„Myslím, že jo,“ řekl Phostis opět bez nadšení. Ale přikývl. „Udělám, co žádáš, otče.“

„Děkuji Vašemu milostivému Veličenstvu,“ řekl Krispos uštěpačně. Phostis sebou škubl, jako by ho bodla vosa. Otočil se a odkráčel. Krispos svého sarkasmu okamžitě zalitoval, ale už ho nemohl vzít zpátky. To věděl už dávno a měl na to myslet dřív. Dupl nohou, rozzlobený na sebe i Phosta.

Zahleděl se k přístavní hrázi. Flotila připlula už tak blízko, že bylo možné rozeznat jednotlivé postavy. Tlouštík se šesti nosiči slunečniku bude asi Strabonis, guvernér provincie. Napadlo ho, jak dlouho už tu asi stojí a čeká, až flotila přistane. Čím déle to bude trvat, tím víc obřadnosti bude vyžadovat, jakmile vystoupí na pevninu. Měl v úmyslu vydržet co nejdéle, ale to nebylo nikdy příliš dlouho.

Vedle hodnostářů stál štíhlý, šlachovitý chlapec v neurčitém oblečení a s cestovním kloboukem se širokou krempou.

Krispa mnohem víc zajímalo setkání s ním než se Strabonem nebo Asdrouvallem. Císařští zvědové a poslové měli vzezření, které se nedalo s nikým splést. Guvernér a eparcha budou mít proslovy. Od posla se Krispos dozví skutečné informace.

Zavolal si Evripa. Druhý syn nebyl o nic rychlejší než jeho bratr. Krispos zamračeně poznamenal: „Kdybych potřeboval loudaly, vzal bych si za spatharie šneky a ne vás dva.“

„Promiň, otče,“ řekl Evripas, ale neznělo to moc omluvně.

V tu chvíli si Krispos přál, aby mu Dara dala dcery. Zeťové by mu mohli být vděční za vysoké postavení, kterého by sňatkem dosáhli, na rozdíl od vlastních synů, kteří své postavení pokládali za samozřejmost. Na druhé straně by se ale mohli chtít vyšplhat ještě výš, bez ohledu na to, jestli by Krispos byl už ochoten odejít ze scény.

Připomněl si, proč Evripa zavolal. „Až se vylodíme, chci abys zkontroloval kolik tu máme náhradních koní, v jakém jsou stavu a ujistil se, že je ve zbrojnicích dostatek šípů, se kterými bychom mohli vyrazit do útoku. Je to pro tebe dostatečně vojenský úkol?“

„Ano, otče. Dohlédnu na to,“ řekl Evripas.

„Dobrá. Chci, abys mi podal zprávu ještě než půjdeš spát. Zapiš si všechno, co nám bude chybět, abychom mohli dát včas vědět našim zásobovacím skladům, aby nám to do našeho příjezdu připravili.“

„Dneska?“ Evripas se nenamáhal skrýt své zděšení. „Doufal jsem, že —“

„Najdeš někoho něžného a povolného?“ Krispos zavrtěl hlavou. „Je mi jedno, co budeš dělat, až zařídíš to, oč jsem tě požádal. Když si pospíšíš, budeš mít dost času. Ale nejdřív práce a pak zábava.“

„Katakolonovi to neřekneš,“ pronesl Evripas temně.

„Tak nejdřív si stěžuješ, že s tebou nejednám jako s Phostem a teď ti vadí, že s tebou nezacházím jako s Katakolonem. Tak to nejde, musíš si vybrat, synu. Když chceš získat autoritu, která pramení z moci, musíš na sebe vzít i odpovědnost, která z ní plyne.“ Když Evripas neodpověděl, Krispos dodal: „Neodflákni to, závisí na tom lidské životy.“

„Postarám se o to, otče. Vždyť jsem řekl, že to vyřídím. A kromě toho, stejně pošleš někoho, aby to zkontroloval. To je tvůj styl, ne?“ Evripas odešel, aniž by Krispovi dal šanci odpovědět.

Napadlo ho, jestli neměl raději nechat své syny ve městě Videssos. Hádali se mezi sebou, hádali se s ním a neudělali ani polovinu toho, co by zvládl kdejaký mladík z obyčejné rodiny, který by na sebe chtěl upozornit. Ale ne, potřebovali se naučit, jak to chodí ve válce a potřebovali, aby si jich všimla i armáda. Autokrat, který nezvládne své vojáky skončí tak, že si s ním budou vojáci dělat co budou chtít.

Vítěz zastavil u přístavní hráze. Strabonis se s očekáváním zahleděl na loď. Zblízka vypadal jako kdyby na něho někdo vylil sud s olejem. I hlas měl jako naolejovaný. „Vítejte, vítejte, třikrát vítejte, Vaše Císařská Výsost,“ zvolal. „Vážíme si toho, že jste přijel bránit naši provincii a věříme, že úspěšně rozdrtíte bezbožné kacíře, kteří nás sužují.“

„Děkuji vám za důvěru a doufám, že si ji zasloužím,“ odpověděl Krispos, zatímco námořníci spouštěli z lodi na hráz můstek barvy císařského šarlatu. Věřil, že thanasioi porazí. Během své dlouhé vlády porazil všechny nepřátele kromě Makuranu, ale od dob chrabrého Stavrakia Makuran nikdo neporazil a ani jeho vítězství nebylo trvalé. Ale Strabonis se tvářil, že porazit kacíře bude snadné jako procházka Prostřední ulicí. Krispos však věděl, že to nebude vůbec snadné. Sešel po můstku na břeh. Strabonis poskládal své tučné tělo a uleh před císařem tváří k zemi. „Vstaňte,“

řekl Krispos. Po týdně na palubě mu připadalo, že se mu pevná zem houpá pod nohama.

Asdrouvallos uleh na zem vedle něho. Jak vstával, rozkašlal se a záchvat kašle pokračoval až mu seschlá tvář téměř zešedla jako jeho vousy. V koutku úst se mu objevila načervenalá slina. Rychle ji olízl. „Nechť Phos provází Vaše Veličenstvo během vašeho pobytu v Nakolei,“ řekl chraplavým hlasem. „A kéž vám dopřeje úspěchu proti nepříteli.“

„Děkuji vám, ctěný eparcho," řekl Krispos. „Doufám, že se na ten váš kašel už podíval nějaký léčitel."
„Ach, ano, Vaše Veličenstvo. A ne jeden." Asdrouvallos pokrčil hubenými rameny. „Dělali co uměli, ale asi to nestačilo. Budu tady tak dlouho, jak si bude dobrý bůh přát a pak se s ním setkám tváří v tvář."
„Ať ten den nastane co nejpозději," řekl Krispos, ačkoliv Asdrouvallos, který nebyl o moc starší než Krispos vypadal, že každou chvíli vydechne naposled. Krispos ještě dodal: „V každém případě považujte svůj slavnostní projev za vyřízený. Nechci, abyste to odnesl na zdraví. Videssos tak vysokou daň nevyžaduje."
„Vaše Veličenstvo je laskavé," řekl Asdrouvallos. Krispos si sice opravdu dělal starosti o eparchovo zdraví, ale tím, že to dal najevo, vyhnul se velké části projevů, které pro něho byly připraveny.
Zatoužil, aby našel stejně účinný a ohleduplný způsob, jak umlčet i Strabonia. Projevy guvernéra provincie byly dlouhé a květnaté, vytvořené podle rétorických cvičení, které byly ve velké oblibě ve městě Videssos před nástupem Krispa na trůn. A které se jistě zase dostanou do obliby, jakmile zmizí i se svou venkovskou netrpělivostí poslouchat plané řeči. Snažil se pokašlávat, ale Strabonis ho ignoroval. Tak začal přešlapovat, jako kdyby nutně potřeboval navštívit záchodky. To upoutalo guvernérovu pozornost. Jakmile ztichl, přestal Krispos přešlapovat, za což si vysloužil guvernéřův vyčítavý pohled. Krispos předstíral, že ho nevidí. Poté už musel přestat jen nakolejského velekněze,
který se dovtípl a svou řeč zkrátil. Potom už mohl Krispos konečně promluvit s poslem, který čekal na skončení předepsaného protokolu s mnohem větší trpělivostí, než projevil Autokrat.
Chlapík začal uléhat na zem. „Nech toho," zarazil ho Krispos. „Ještě pár takových nesmyslů a umřu sešlostí věkem dřív, než budu moct něco udělat. Pň našem velkorysém a milosrdném Pánu, tak už mi řekni, jaké pro mě máš zprávy."
„Ano, Vaše Veličenstvo." Posel měl snědé, větrem ošlehané tváře po letech strávených na cestách. Jeho překvapený úsměv se zdál o to veselejší. Ale zmizel stejně rychle jako se objevil. „Vaše Veličenstvo, nemám dobré zprávy. Musím vám sdělit, že thanasioi vypálili naše sklady zásob před třemi dny v Harasosu a především v Rogmoru. Škody jsou bohužel velké."
Krispos sevřel pravou ruku v pěst. „Mor na ně," procedil mezi zuby. „Tohle tažení nebude vůbec snadné."
„Ne, Vaše Veličenstvo," řekl posel. „Je mi líto, že vám takové špatné zprávy musím říct právě já, ale dozvědět jste se to musel."
„Máš pravdu. Vím, že to, co se stalo, není tvoje vina." Krispos neměl nikdy ve zvyku obviňovat posly za špatné zprávy, které mu čas od času museli přinést. „Postarej se o sebe a koně. Ne, napřed mi řekni své jméno, abych tě mohl u tvého velitele pochválit za dobré služby."
Poslovi se do tváře na chvíli vrátil veselý úsměv. „Říkají mi Evlalis, Vaše Veličenstvo."
„Tvůj velitel o tobě uslyší, Evlalie," slíbil Krispos. Jak se kurýr otočil k odchodu, Krispos už začal promýšlet své další kroky. Kdyby dosud nevěděl, že thanasioi mají v čele skutečného vojáka, útoky na jeho sklady by mu to prozradily. Bandité by napadli skladiště, aby si ukradli, co potřebují, ale jen zkušený důstojník je úplně zničí, aby se nedostaly do rukou nepříteli. Vojáci ví, že armáda mnohem víc pochoduje, táboří a jí, než bojuje. Pokud se nedostane na místo, kam potřebuje nebo tam dorazí vyhladovělá, nebude schopná boje.
Phosta i Evripa už poslal plnit jiné úkoly. Tím pádem zbyl — „Katakolone!" zavolal. Uvítací ceremoniál uvěznil nejmladšího syna v pasti, ze které nemohl tak snadno uniknout a začít si užívat potěšení, která Na-koleia nabízela.
„Co je, otče?" ozval se Katakolon hlasem mučedníka, kterého se chystají popravit za pravou víru.
„Obávám se, že si budeš muset dneska nechat kalhoty oblečené o něco déle, chlapče," řekl Krispos a jeho syn se zatvářil, jako kdyby ho právě zasáhl smrtelný šíp. Krispos si nevšiml upřímného mimického představení a pokračoval: „Potřebuji zjistit obsah všech skladišť ve městě a potřebuji to ještě dnes. Jdi tady s Asdrouvallem. Určitě ti poradí, jak je všechny obejít co nejrychleji."
„Ano, Vaše Veličenstvo," potvrdil Asdrouvallos. I tato krátká věta vyvolala další záchvat kašle. Podle Ka-takolonova výrazu se zdálo, že doufá, že eparcha bude kašlat pořád. Naneštěstí pro něj se Asdrouvallos několikrát zhluboka nadechl a uklidnil se. „Když mě mladé Veličenstvo doprovodí -"
Nešťastný Katakolon se vydal za ním. Krispos ho sledoval s určitou dávkou uspokojení, která byla určitě větší, pomyslel si, než jaké se dostane dnes večer Ka-takolonovi. Teď všichni jeho synové, i když proti své vůli, dělali něco užitečného. Jen kdyby to s thanasioi šlo taky tak snadno.
Bál se, že nepůjde. To, že věděli, kde shromažďuje armádní zásoby ho přinutilo přijmout další nepříjemný aspekt občanské války, kterým se nemusel zabývat od doby, co porazil Anthimova strýce Petrona na počátku svého panování. Nepřítel, díky zvědům v jeho táboře, bude vědět o všech rozhodnutích téměř v okamžiku, kdy je vymyslí. Bude muset držet všechny své kroky v tajnosti až do poslední chvíle a stejně tak i jeho velitelé a důstojníci. Bude jim to muset důrazně připomenout.
Zapomněl, že před chvílí konstatoval, že všichni jeho synové jsou zaměstnáni a rozhlédl se kolem sebe, aby nějakého přivolal. Pak si to uvědomil a rozesmál se. Vzpomněl si, že už s tímto úkolem vyslal Phosta. Úsměv mu ale zkysl na rtech. Jak má porazit thanasioi, když už je teď senilní a to se s nimi ještě nesetkal v boji?
Sarkis připomínal Phostovi zavalitého dravého ptáka. Vaspurakánský velitel kavalérie byl Krispovým dlouholetým přítelem a i věkem mu byl nejbližší - což ho v Phostových očích odsuzovalo téměř do role nebožtíka. Velký zahnutý nos vystupoval z těstovité tváře jako velká skála vězící v bahnitě zemi. Když Phostis vešel dovnitř, žvýkal sušené meruňky, což mladíkovo mínění příliš nevylepšilo.
Už asi podvacáté za odpoledne a večer opakoval Phostis vzkaz, který měl vyřdit. Nedá Krispovi žádný důvod, aby ho mohl obvinít z nesplnění úkolu, který jednou přijal. Sarkis chvíli přestal metodicky žvýkat a posunul k němu misku s meruňkami. Phostis zavrtěl hlavou, ne sice přímo znechuceně, ale ani ne moc zdvořile.
Sarkovy oči, malá prasečí očka, jak si Phostis s opovržením pomyslel, pobaveně zasvítily. „Vaše první válečné tažení,

co, mladý pane?" řekl.

„Ano," přitakal Phostis krátce. Polovina důstojníků mu položila úplně stejnou otázku. Většina z nich navíc vypadala, zeje těší jeho nezkušenost.

Ale Sarkis se jenom usmál a ukázal oranžové zbytky meruněk mezi zuby. „Nebyl jsem o moc starší než vy, když jsem začal sloužit pod vašim otcem. Tehdy se pořád ještě učil velet. Nikdy předtím to nedělal, víte? A musel začít na postu nejvyšším a přinutit vojáky, kteří veleli armádám celé roky, aby ho poslouchali.

Muselo to být těžké, ale on to zvládl. Kdyby ne, nestál byste tu teď a neposlouchal mé tlachání."

„Ne, myslím, že ne," řekl Phostis. Věděl, že Krispos začínal z ničeho a na cestě vzhůru si musel poradit většinou sám. Jeho otec o tom dost často mluvil. Ale z jeho úst to vždycky znělo spíš jako vychloubání. U Sarka měl pocit, že Krispos dokázal něco pozoruhodného a zaslouží za to uznání. Phostis mu však nehodlal projevit uznání za nic.

Vaspurakánský generál pokračoval: „Jo, je to fajn chlap, váš otec. Když budete po něm, bude dobře." Napil se vína z poháru a dýchl Phostovi do tváře. Hrdelní vaspurakánský přízvuk zesílil. „Phos udělal chybu, když nenechal Krispa, aby se narodil jako princ."

Lid Vaspurakanu uctíval Phose, ale kacířsky věřil, že je dobrý bůh stvořil jako první a tak se sami označovali za prince a princezny. Klatby, které na ně uvalili videsánští preláti byly jedním z důvodů, proč by většina z nich byla docela spokojena, kdyby jejich hornatou krajinu ovládal Makuran, který považoval všechny formy uctívání Phose za stejně falešné a neprónásledoval by je. Ale přesto mnoho lidí z Vaspurakanu hledalo své štěstí ve Videsossu jako obchodníci, hudebníci i válečníci.

Phostis řekl: „Sarku, požádal vás někdy můj otec, abyste přijali videsánské zvyklosti v uctívání Phose?"

„Cože?" Sarkis si promnul uši. „Přijmout, říkáte? Ne, nikdy. Když svět nepřijal naše prince, proč bychom my měli přijmout jeho představu o Phosovi?"

„Ze stejného důvodu, proč chce přivést thanasioi na pravou víru." Podle pochybností v hlase věděl, že se ptá spíš sám sebe než Sarka.

Ale Sarkis mu odpověděl: „Nikdy prince neprónásledoval, protože jsme kromě naší víry nedělali žádné problémy. Když se ptáte, řeknu vám, že thanasioi zneužívají náboženství jako výmluvu pro drancování. To je na tom právě to špatné."

Ne, pokud je materiální svět sám o sobě špatný, pomyslel si Phostis, ale nechal si to pro sebe. Místo toho řekl: „Vím, že někteří Vaspurakánci zneužívají pravou víru, aby jim pomohla v kariéře. Nazýváte je tzatoi vaší řečí, je to tak?"

„Ano," souhlasil Sarkis. „A víš, co to znamená?" Počkal, až Phostis zavrtěl hlavou a pak vybuchl smíchy. „Znamená to 'zrádci', tak to je. My Vaspurakánci jsme umínění a máme dlouhou paměť."

„Videsánci jsou stejní," řekl Phostis. „Když se můj otec rozhodl dobýt Kubrat, vzal si mapy z císařských archivů, kde ležely netknuté celých tri sta let, ne?" Zamrkal překvapením, když si uvědomil, že jako příklad uvedl právě Krispa.

Pokud si toho Sarkis všiml, nedal to najevo. Řekl: „Mladé Veličenstvo, přesně to udělal. Viděl jsem ty mapy na vlastní oči, když jsme plánovali válečnou výpravu a byly pěkně vybledlé a od myši prožrané, i když užitečné. Ale tri sta let — mladé Veličenstvo, tri sta let je jako včelí bodnutí na zadku času. Už uběhla možná celá věčnost od té doby, co Phos stvořil prvorozeného Vaspura k obrazu svému."

Drze se na Phosta zasmál, jakoby ho vyzýval, aby ho obvinil z kacířství. Phostis byl zticha. Krispos se ho snažil vyprovokovat příliš často, než aby se stal tak snadnou kořistí. Řekl: „Mně se tri sta let zdá dost dlouhá doba."

„Jistě, protože jste ještě mladý," zvolal Sarkis. „Když jsem byl ve vašem věku, roky se zdály být natahovací jako guma a myslel jsem, že nikdy neskončí. Teď už mi moc písku v přesýpacích hodinách života nezbyvá a lituji každého zrnka, které se přesype."

„Ano," řekl Phostis, ačkoliv přestal poslouchat, jakmile Sarkis začal o svém mládí. Zajímalo by ho, proč to staří lidé tak často dělali, jako kdyby on mohl za to, že je mladý. Ale kdyby dostal zlaták pokaždé, když mu někdo řekl protože jsi ještě mladý, určitě by mohl zaplatit daně za všechny sedláky v císařství.

Sarkis řekl: „No, už jsem vás zdržel dost dlouho, mladý pane. Když vás moje tlachám nudilo, měl jste mě zarazit. To je výhoda vašeho postavení, víte? Nemusíte se otravovat s lidmi, které pokládáte za nudné."

Kromě svého otce, pomyslel si Phostis. Malá výjimka, ale znamenala hodně. To však nebyly názory, které by mohl sdílet se Sarkem, ani s nikým jiným, snad kromě Digena. Byl přesvědčený, že by mu kněz rozuměl, ačkoliv pro něho všechno, co se přímo netýkalo Phose a věčného života bylo vedlejší.

Využil příležitost k odchodu, kterou mu Sarkis poskytl.

I s armádou, která právě dorazila a zaplnila ulice se Nakoleia zdála jako vesnice pro někoho, kdo byl zvyklý na město Videsoss. Díra, Zapadákov, provinční městečko... samé opovržlivé přívlastky napadaly Phos-ta. Jestli byly pravdivé nebo ne, na tom nezáleželo.

Nakoleia byla přehledně uspořádána, takže se vracel zpět ke Krispovi padajícím soumrakem a mezi proudy vojáků bez větších těžkostí. Otec byl ubytován v eparchově rezidenci na náměstí naproti hlavnímu chrámu zasvěcenému Phosovi. Stejně jako mnoho chrámů v císařství i tato budova byla postavena podle Nejvyššího chrámu v hlavním městě.

Phostova první reakce byla, že je to ubohá a levná napodobenina. Druhá, úplně opačná reakce byla, že si přál, aby za její postavení nevydali tolik zlata.

Zastavil se uprostřed náměstí. „Dobrý bože," zvolal, aniž by se staral, jestli ho někdo uslyší, „za chvíli ze mě bude thanasiot."

Divil se, že ho to nenapadlo dřív. Mnohé z toho, co kázal Digenis bylo stejné jako učení kacířské sekty, až na to, že podle něj to bylo učení spravedlivé, kdežto Krispos ho považoval za hanebné a násilné. Když si měl vybrat mezi názorem svého otce a názorem kohokoliv jiného, vybral si Phostis automaticky ten druhý.

Náhle ho zasáhla ironie jeho postavení. Co dělá na výpravě, která má rozdrtit zlé kacíře, když souhlasí

téměř se všim, v co věří? Představil si, jak jde za Kris-pem a říká mu to. Byla by to ta nejrychlejší cesta, kterou by mohl vymyslet, jak se zbavit přítěže veškerých pozemských statků.

Také by tím přišel o své nástupnictví. Náhle mu na něm začalo záležet. Autokrat měl velkou moc v náboženské hierarchii. Kdyby byl Autokratem on, mohl by přivést Videssos k Digenovu učení. Pokud si obuje rudé boty někdo těžkopádný nebo pravověrný — napadl ho Evripos — pronásledování bude pokračovat. Patřilo by se proto nedat Krispovi žádný důvod, aby ho chtěl nahradit.

S tou myšlenkou spěchal přes dláždění k eparchově rezidenci. Halogajská hlídka, postavená před vchodem si ho podezíravě prohlížela, než ho poznala, pak pozvedla sekery na pozdrav.

Když vešel do pokoje, jeho otec se jako obvykle probíral dokumenty. Krispos vzhlédl se zamračeným výrazem. „Co tu děláš tak brzy? Poslal jsem tě -“

„Já vím, co jsi mě poslal vyřídit,“ řekl Phostis. „Už jsem to udělal. Tady to je.“ Vyndal pergamen z váčku u pasu a hodil ho na stůl před Krispa. „Jsou tam podpisy důstojníků, kterým jsem vyřídil tvůj rozkaz.“

Krispos se opřel, aby si mohl v klidu prohlédnout seznam jmen. Když vzhlédl, zamračený výraz zmizel. „Vedl sis dobře. Děkuji ti, synu. Zbytek večera máš pro sebe, nemám pro tebe další úkol.“

„Jak si přeješ, otče.“ Phostis se otočil k odchodu. Autokrat ho zavola zpět. „Počkej. Neodcházej tak našťavaně. Čím jsem tě urazil tentokrát?“

Způsob, jakým Krispos položil otázku Phosta rozčilil ještě víc. Zapomněl, že měl v úmyslu s ním vycházet lépe a zavrčel: „Mohl by ses taky tvářit spokojeněji, když jsem udělal, co jsi chtěl.“

„Proč bych měl?“ odpověděl Krispos. „Splnil jsi zadaný úkol dobře, to jsem taky řekl. Ale ten úkol zase nebyl tak náročný. To tě mám chválit pokaždé, když se vyčůráš, aniž by sis pomohl boty?“

Mračili se na sebe se vzájemnou nevráživostí. Phostis si přál, aby Krispovi ten pergamen jen ukázal a ne mu ho hodil. Teď by ho byl mohl před ním roztrhat na malé kousky. Takhle se musel spokojit s tím, že za sebou jen práskl dveřmi.

Když zase vyšel na náměstí, padla už úplná tma. Halogai se na něho zvědavě zadívali, ale jeho výraz právě nevybízěl k otázkám. Teprve když nechal epar-chovu rezidenci daleko za sebou, uvědomil si, že nemá kam jít. Zastavil se a prohrábl si vousy gestem velice podobným svému otci a snažil se vymyslet, co podnikne dál.

Opít se do němoty bylo řešení, které se přímo nabízelo. Před všemi krčmami svítily lucerny. Napadlo ho, jestli krčmáři dovezli další zásoby vína z venkova, přestože proviantní důstojníci císařské armády měli své vlastní zásoby.

Nepřekvapilo by ho to. Pro přízemní materialisty musel být příjezd tolika žíznivých vojáků jako zlatý důl.

Rozhodl se do krčmy nejít. Neměl nic proti vínu, bylo zdravější než voda a bylo nepravděpodobné, že by z něj člověk mohl dostat úplavici. Ale opilost vzdalovala duši od Phose a činila ji nízkou a falešnou a tím pádem snadno přístupnou Skotovým pokušením. V tuto chvíli mu na stavu vlastní duše velice záleželo. Čím méně ji vystavoval svodům, tím větší měl naději na věčný život s Phosem.

Pohlédl přes náměstí ke chrámu. Měl také osvětlený vchod a lidé se hrnuli dovnitř, aby se pomodlili a vyslechli si kázání. Někteří se však cestou do chrámu už notně posilnili vínem. Phostis pohrdavě ohrnul rty. Neměl zájem modlit se s opilci. Ani se mu nechtělo do budovy podobné Nejvyššímu chrámu, když teď navíc odhalil své sympatie k thanasioi. Vánek od moře s postupující nocí zesílil. Ale nebyl to on, co mu způsobilo mrazení v zádech. Dokud bude jeho otec na trůnu, je ve smrtelném nebezpečí. Ocítl se v něm v okamžiku, kdy pochopil, co znamená Digenovo učení.

Šance, že by Krispos změnil svůj postoj k materialismu, byla stejně chatrná, jako že na stéblech ječmene vyrostou pomeranče. Protože se narodil chudý, jak stále opakoval, vkládal Krispos stejně víry do věci jako do Phose. Tak co mu zbývalo? Phostis se nechtěl opít ani se modlit. Nechtělo se mu ani užívat si tělesných radovánek, přestože prostitutky v Nakolei se činily určitě ještě pilněji než krčmáři a možná své zákazníky šidily méně než oni.

Nakonec se vrátil na palubu Vítěze a schoulil se na pryčně ve své malé kajutě. Strávil na souši jen pár hodin a už i malý pohyb lodi, pohupující se na vlnách u mola, se mu zdál nezvyklý. Ale zanedlouho ho ukoľébal do spánku.

Trubky zatroubily, pišťaly zaječely a bubny zadrnčely. Videsánská vlajka, zlaté slunce na modrém podkladu, vlála vysoko a hrdě v čele armády, která vycházela z Nakolei. Mnoho kavaléristu zapletlo do hřívy svých koní modré a žluté pentle, které ve svěžím mořském vánku ožily a doplnily další kamínek pestré válečné mozaiky.

Lidé obsypali hradby Nakolei a provolávali slávu armádě, která odjížděla z města. Některé ovace byly upřímné, pomyslel si Krispos. Některé zaznívaly s lítostí, například volání krčmářů a obchodníků, kterým díky vojákům tak pěkně kvetl obchod. A něco byly lži, ozývající se z hrdel thanasioi, kteří ho špehovali. Krispos jen doufal, že jich není mnoho.

Otočil se k Phostovi, jenž seděl na koni vedle něho a spolu s ním sledoval, jak kolem nich projíždí jednotlivé oddíly. „Jeď zpátky k Noetovi, který velí zadnímu voji. Vyříd' mu, ať si jeho muži dávají obzvlášť pozor na všechny, kteří se vykradou za námi z Nakolei. Nechceme, aby kacíři věděli přesně kolik a jakých máme jednotek.“

„Ne všichni, kteří opustí město budou donašeči,“ poznamenal Phostis.

„Já vím,“ řekl Krispos mrzutě. Za každou armádou se táhly ženy a někdy i muži volných mravů a větší počet markytánek a kupců, než se Krispovi líbilo. Pokračoval: „Co můžu dělat? Když byly sklady v Harasosu a Rogmoru vypálené, budu potřebovat veškerou pomoc, abych nakrmil armádu.“

„Harasos a Rogmor?“ zeptal se udiveně Phostis. „O tom jsem nic neslyšel.“

„Tak jsi asi jediný v celé armádě, kdo to neslyšel.“ Krispos se na nejstaršího syna popuzeně podíval. „Copak si nevšímaš ničeho, co se kolem tebe děje? Přepadli obě města, ještě když jsme byli na moři. Dobrý bože, zdá se, že ví, co budeme dělat ještě dřív než my.“

„Jak si myslíš, že se dozvěděli, kde skladujeme zásoby?“ zeptal se Phostis zvědavě neutrálním tónem.

„Jak pořád opakuji —“ Krispos zvedl ruce v zoufalém gestu, „— máme mezi sebou zrádce. U Phose, přál bych si vědět, kdo to byl. Donutil bych ho litovat své zrady. Ale největší prokletí občanské války je právě to, že nepřítel vypadá zrovna jako ty a může se ukrývat v našem středu. Chápeš?“

„Hm? Ach, ano. Jistě, otče.“

Krispos si odfrkl. Phostis nevypadal, že by ho vůbec poslouchal. V obličejí měl netečný výraz. Pokud nedbal ani na to, co mohlo ohrozit i jeho život, co by upoutalo jeho zájem? Krispos řekl: „Vážně bych rád věděl, jak se kacíři dozvěděli o mých plánech. Potřebovali nějaký čas na přípravu útoku, takže museli znát plán našeho tažení přibližně v době, kdy jsem ho vymyslel - možná ještě chvíli předtím.“

Doufal, že jeho vtipný dodatek vyvolá u Phosta nějakou reakci, ale mladík jen přikývl. Otočil koně směrem k tylu armády. „Předám tvůj vzkaz Noetovi.“

„Nejdřív mi ho zopakuj,“ požádal ho Krispos, aby se ujistil, že ho syn vůbec poslouchal.

Na to Phostis zareagoval zamračením. Zopakoval zprávu přesně, lhotejným hlasem a odcválal pryč. Krispos za ním zůstal upřeně hledět — něco v držení jeho těla nebylo v pořádku. Krispos si řekl, že se mu to jen zdálo. Trochu to přehnal, když po něm chtěl, aby mu opakoval zprávu, jako kdyby byl nějaký venkovský rekrut, kterému ještě čouhala z bot sláma.

Na druhé straně měli venkovští rekruti větší motivaci si všechno přesně pamatovat než ten, kdo nemusel usilovat o své vysoké postavení. Jediné nižší postavení než venkovský rekrut měl jen sedlák. Krispos to věděl. Někdy si přál, aby to věděli i jeho synové.

Armáda postupovala kupředu a Phostis zpět. Tím se dostal k Noetovi mnohem rychleji a na přemýšlení neměl moc času. Velice dobře věděl, jak thanasioi zjistili, kde císařská armáda skladuje své zásoby. Vyjmenoval všechna místa Digenovi. Neměl v úmyslu prozradit otcovo válečné tažení, ale uvěřil by mu Krispos?

Phostis si ani na chvíli nepřipustil, že by na to Krispos mohl přijít. Nedíval se mu do očí, ale ani ho nepodceňoval. Nikdo neschopný by nezůstal na videsán-ském trůnu déle než dvacet let. Když se Krispos rozhodl, že něco zjistí, dříve nebo později to zjistil. A až se to stane...

Phostis si nebyl jistý, jaké důsledky by to mělo, ale jistě ne moc příjemné, alespoň pro něho. Nezůstalo by u mrazení. Zmaření vojenského tažení bylo horší, než aby se dalo přejít zamračením. To byla věc, která by dostala jeho hlavu na špalek, kdyby nebyl mladý Autokrat. A protože se jeho otci nedala upřít nestrannost, kterou v této chvíli viděl Phostis jako těžkopádnou spravedlnost, mohla by nakonec připravit o hlavu i jeho.

Napadlo ho, jestli má vůbec Noetovi předat otcův vzkaz. Pokud opravdu podporuje principy thanasioi, jak by mohl bránit jejich věci? Ale pokud bude myslet také trochu na vlastní bezpečnost, musí vzkaz předat.

Krispos by ho roztrhl jak hada, kdyby to neudělal. A jakmile by vzbudil otcovo podezření, jeho role v záležitosti vypálených skladů by byla pravděpodobně odhalena.

Co má dělat? Už nebyl čas na rozmýšlení. Zahlédl zástavu velitele zadního voje armády — modré slunce na zlatém podkladu. Obrácené císařské barvy označovaly tyl armády. A přímo proti němu jel Noetos, rozvážný velitel středního věku. Jako většina těch, kteří sloužili pod Krispem byl spíš spolehlivý než výjimečný. Zasalutoval a zvolal hlasem jako zvon: „Čím mohu posloužit, Veličenstvo?“

„Ehm,“ vypravil ze sebe Phostis a pak to ještě jednou zopakoval, protože se stále nemohl rozhodnout. Nakonec za něho odpověděla jeho ústa. „Můj otec si přeje, abyste si dávali zvláštní pozor na všechny, kteří se za námi vydají z Nakolei, protože by to mohli být špehové thanasioi.“ Jakmile to dořekl, začal se nenávidět, ale bylo pozdě - slova už se nedala vzít zpátky.

Nakonec na tom nezáleželo. Noetos opět zasalutoval sevřenou pěstí na srdci a řekl: „Můžete vyřídít Jeho Císařské Výsosti, že už jsem to zařídil.“ Pak na něho spiklenecky mrkl. „A můžeš Krispovi říct, že nemusí starého lišáka chytat slepice.“

„Já - vyřídím oba vzkazy,“ řekl Phostis nezřetelně. Musel se zřejmě tvářit hodně hloupě, protože Noetos zaklonil hlavu a propukl v hurónský smích, ze kterého se pokaždé Phostovi udělalo zle. „Udělejte to, mladý pane,“ zahřměl. „To musí být vaše první válečná výprava, že? No jo, jasně. To je dobře. Tady se naučíte věci, na které byste v paláci nikdy nepřišel.“

„Ano, to zjišťuji,“ řekl Phostis. Otočil koně a zamířil zpět do čela armády. Tentokrát to šlo pomaleji, protože se pohyboval stejným směrem jako vojáci a nejel o moc rychleji. Měl čas přemýšlet, který mu chyběl předtím. Určitě se učil nové věci, přinejmenším jak žít většinu času v obavách. Ale pochyboval, že Noetos myslel právě tohle.

Zásobovači vozy jely uprostřed dlouhé řady vojáků, na nejbezpečnějším místě při útoku. Vykrmené kusy dobytka klopýtaly a bučely. Vozy rachotily a skřípaly, nenamazané nápravy hlasitě naříkaly, až Phostovi trnuly zuby. Některé vozy vezly zásoby chleba, jiné krmivo pro koně, na dalších byly svázané otýpky šípů po dvaceti, připravené jen je zasunout do prázdných toulců. Na jiných byly naloženy kovové součásti a kladkostroje obléhacích strojů. Jejich dřevěné díly se vyrobí až na místě a stroje se sestaví podle pokynů armádních specialistů.

Se zásobami cestovali i ti, kteří nebojovali. Léčitelé v modrých hávech jeli na mezcích, kteří střídavě šli a klusali, aby udrželi krok s koňmi. Pár kupců s rozmanitým zbožím pro velitele, kteří si je mohli dovolit koupit, dávalo přednost bryčkám před koňským hřbetem. Stejně jako některé lehčí ženy, které každá armáda přitahuje, i když některé z nich jely na koních obkročmo jako muži.

Některé kurtizány věnovaly Phostovi profesionální úsměvy. Byl na to zvyklý a nepřekvapovalo ho to. Konec konců byl mladý, poměrně privilegovaný, jel na pěkném koni a byl bohatě oblečen. Pokud byla žena dobrou obchodnicí nebo dostatečně zoufalá, aby prodávala své tělo, byl logicky jejím možným zákazníkem. Avšak využívání služeb takových ženštin přenechával svým bratrům.

Pak na něho ale jedna z nich nejen zamávala a usmála se, ale zavolala na něho. Měl v úmyslu ji ignorovat stejně jako všechny ostatní, ale něco na ní - snad neobvyklá kombinace světlé pleti a černých vlasů, které ji lemovaly tvář lokýnkami - se mu zdálo povědomé. Podíval se na ni pozorněji... a málem najel s koněm do balvanu u cesty. Viděl Olyvrii, nahou na posteli někde pod městem Videsoss.

Cítil, jak rudne. Co od něho čekala? Že k ní přijede a zeptá se jí, co dělala od té doby, co si na sebe zase vzala šaty? Možná, že ano, protože na něho nepřestávala mávat. Zahleděl se přímo před sebe a zabodl paty koni do slabin, aby ho pobídl do cvalu, který by ho odnesl pryč od zásobovacích vozů a oblečené dívky. Horečnatě přemýšlel ještě když se blížil ke Kris-povi. Co tady Olyvria dělala? Jediná odpověď, která ho napadla byla, že tady špehuje pro Digena. Rád by věděl, jestli připlula s císařskou armádou. Jestli ne, tak se sem dostala po zemi mnohem rychleji, než to dokázali kurýři.

Napadlo ho, jestli o ní má říct otci, protože to určitě byla přesně ta osoba, kterých se Krispos obával. Ale otec neměl žádný důvod mu věřit, že o ní něco ví a kromě toho byla určitě thanasiotka. Neměl důvod ji prozrazovat, ani kdyby z toho měl prospěch.

Krispos jel v čele armády. Phostis k němu dojel a předal mu oba vzkazy od Noeta. Krispos se rozesmál, když mu řekl ten druhý. „Dobrý bože, je to starý lišák," řekl. Pak zase zvážněl. „Přesto bych nesplnil svou povinnost, kdybych ho neupozornil. To si zapamatuj, synu: Autokrat se nikdy nemůže spolehnout, že všechno půjde samo. Někdo musí zajistit, aby to šlo."

„Ano, otče," řekl Phostis a doufal, že dostatečně svědomitě. Věděl, že se Krispos řídí svými pravidly. Jeho otec dal císařství dvě dekády stabilní vlády, ale za cenu, že se stal podrážděný, přepracovaný a podezřivý.

Také se u něho vyvinula alarmující schopnost odhadnout, co si Phostis myslí. „Určitě si myslíš, že ty to budeš dělat všechno jinak, až budeš zahřívát svým zadkem trůn. Ale říkám ti, chlapče, jsou jen dva způsoby panování. Můj a Anthimův. Raději bys měl břímě povinností nést na svých bedrech, než jej nechat dopadat na císařství."

„To už jsi říkal víckrát," souhlasil Phostis a mínil tím, že už aspoň tisíckrát. Když v jeho hlase uslyšel rezignaci, Krispos vzdychl a obrátil pozornost zpátky k cestě před sebou.

Phostis už měl na jazyku další argumenty, ale

spolkl je. Chystal se vyrukovat se skupinou moudrých a spolehlivých rádců, kteří by převzali část povinností, aby Autokratovi nehrozilo, že jimi bude zavalen. Než promluvil, vzpomněl si na falešné přátele a patolízaly, kterých se musel zbavit, na lidi, kteří ho chtěli jen využívat k vlastnímu prospěchu. To, že jsou rádcí spolehliví ještě neznamenalo, že budou i neuplatní.

Prudce přitáhl oči. Kůň nespokojeně zafrkal a odvrátil hlavu od Krispova koně. Kdykoliv musel dát otci za pravdu, rozčílilo ho to. Takže od něho radši odjel, aby nemusel dát za pravdu ani jemu ani sobě.

Na sklonku dne už byla císařská armáda tak daleko ve vnitrozemí, že západ slunce byl úplně jiný, než byl Phostis zvyklý. Jak měl všude kolem sebe jen volnou krajinu, cítil se jako spoutaný, jako odříznutý od všech možností, které poskytovalo město Videssos. I zvuky tu byly cizí. Noční ptáci, kteří se ve městě nevyskytovali, ohlašovali svoji přítomnost trylkováním a zvláštními klapavými zvuky.

Krispův stan se však snažil alespoň trochu připomenout nádheru císařského paláce. Louče a ohně zaháněly tmou, důstojníci, kteří vcházeli a vycházeli připomínali řadu prosebníků ve městě a stejně jako tam někteří odcházeli podmračení a jiní spokojení.

Podobně jako doma neměl Phostis jinou možnost, než se utábořit v nepříjemné blízkosti svého otce. A tak si alespoň vybral to nejvzdálenější místo. Služebnictvo, které mu stavělo stan se snažilo zakrýt významné pohledy, když jim nařídil umístit ho daleko za Krispův velký a honosný stan.

Phostis se najedl z kotle, který Halogai postavili před Krispův stan. Nebál se, že by tu narazil na svého otce, protože podle svého zvyku na válečném tažení jedl Krispos stejné jídlo jako prostí vojáci, takže stál pravděpodobně ve frontě s miskou a lžící jako obyčejný kavalérista.

Kdyby ale ochutnal polévku svých gardistů, nebyl by s ní spokojen. Měla ostrou a trpkou příchut', která Phostovi kroutila jazyk. Halogajským strážcům nechutnala o nic víc než jemu a nerozpakovali se to dát najevo případnými poznámkami.

„Možná, že když bude další jídlo stejně hnusné, rozkrájíme kuchaře na malé kousky a přimícháme ho do něj," navrhoval jeden z nich. Ostatní severané příkyvovali tak vážně, že Phostis, který se nejprve zasmál, začal uvažovat, jestli to Haloga nakonec nemyslel vážně.

Sotva dojedl večeři, začala se mu střeva kroutit a bolet. Rozběhl se na latríny a jen taktak si stačil vysoukat svou růbu a zasednout nad úzký příkop. Bylo mu zle. Zacpal si nos před zápachem a namáhavě se postavil. O kus dál se krčil Haloga. Další právě přibíhal. Než si stačil stáhnout kalhoty, zhnuseně vykřikl: „Ach, severští bohové, tak jsem se posral!"

Jak ubíhala noc, vydal se Phostis na latrínu ještě několikrát. Už se začal považovat za miláčka štěstěny, že nenásledoval příkladu Halogy. Často se na latríně setkával s halogajskými strážci.

Nakonec po půlnoci zůstal venku ve tmě sám. Odešel poměrně daleko od stanu v naději, že najde kousek neznečištěného příkopu. Jen co si začal sedat, někdo na něho zavolal: „Mladé Veličenstvo!"

Zvedl znepokojeně hlavu, protože to byl ženský hlas. Ale měl příliš závažnou činnost, než aby se nechal přivést do rozpaků. Když skončil, oťel si z čela studený pot a pomalu se vracel ke svému stanu.

„Mladé Veličenstvo!" ozvalo se znovu.

Tentokrát ten hlas poznal. Byla to Olyvria. „Co mě chceš?" zavrčel. „To ti nestačilo mé ponížení ve městě a teď ještě tady?"

„To špatně chápete, Veličenstvo," řekla dotčeně. Zvedla něco v ruce, ale ve tmě se nedalo poznat, co to je. „Mám tady lék z divoké švestky a černého pepře, který vám uleví od bolesti."

Kdyby mu byla nabídla své tělo, byl by se jí vysmál. Odmítl ji, když na tom byl podstatně lépe. Ale v této chvíli by ji klidně korunoval na císařovnu za cokoliv, co by ho zbavilo křečí ve střevech.

Rozběhl se k ní a přeskočil úzký příkop, používaný jako latrína. Jak mu podávala malou lahvičku, odrazilo se v ní světlo

vzdálených loučí. Otevřel ji, přiložil si ji ke rtům a napil se.

„Děkuji ti,“ řekl - nebo spíš chtěl net. Z nějakého důvodu ho ústa neposlouchala. Podíval se na lahvičku, kterou stále ještě držel v ruce. Najednou se mu začala vzdalovat. Velice pomalu se mu v mysli vynořila myšlenka: Oklamala mě. Otočil se a chtěl se dát na útěk, ale místo toho cítil, jak padá. Byl jsem - upadl do bezvědomí dřív, než mohl doplnit slovo hlupák.

4.

„Pohněte sebou,“ vyštěkl Krispos našťavaně. „Kam se zase poděl Phostis? Jestli si myslí, že na něj bude čekat celá armáda, je na omylu.“

„Možná, že spadl do latriny,“ řekl Evripas. Rizikem válečných tažení byla špatná strava. Mnoho Halogai proběhalo celou noc. Poznámka by byla vtipná, kdyby ji Evripas neřekl tak, jako by si přál, aby to byla pravda.

Krispos se kněmu otočil. „Dneska nemám čas na žádné blbosti, synu - ani jeho, ani tvoje.“ A pak řekl jednomu ze strážců: „Skallo, zajdi do jeho stanu a po-požeň ho.“

„Ano, Veličenstvo.“ Jako mnoho jeho kamarádů, vypadal i Skalla mnohem bledší než obvykle. Odkráčel splnit úkol, ale za chvíli se vrátil s udiveným výrazem ve tváři. „Veličenstvo, není tam. Přikrývka je odhozená, jako kdyby už vstal, ale uvnitř není.“

„No, k ledu s tím, tak kde tedy je?“ vyštěkl Krispos. Evripas ho ale přivedl na jinou myšlenku. Skallovi řekl: „Vezmi si oddíl gardistů a porozhlédněte se po latrinách, jestli se mu tam někde neudělalo špatně.“

„Ano, Veličenstvo,“ vypravil ze sebe zkroušeně. Jednak teď ráno byly latriny plné a každý, kdo by tam Phosta našel, by ztropil povyk. A jednak...

„Vezmi si muže, kterým se úplavice vyhnula,“ řekl Krispos. „Nechci, aby se jim z toho smradu zase přitížilo.“

„Děkuji vám, Veličenstvo.“ Halogai nebyli moc veselí chlapíci, ale Skallu ta slova vyloženě rozradostnila. Ale to neznamenal, že by mu při hledání Phosta přálo štěstí. Když se vrátil zpátky, aby Krispovi oznámil, že neuspěli, Autokrat řekl: „Nebudu na něj čekat, dobrý bože. Vyjedeme. On se objeví, kam jinam by šel? A až se najde, řeknu mu pár slov, která si nedá za rámeček.“

Skalla přikývl. Podle toho, co Krispos pochytil o životě v Halogalandu věděl, že tam synové svým šedivým otcům další vrásky nepřidělávají. Krátce se zasmál — znělo to moc hezky, aby to byla pravda.

Císařská armáda nepostupovala tak rychle, jak by si přál. Byla narychlo sestavená a ještě se nestačila sehrát, všechno jim trvalo moc dlouho. Byl přesvědčen, že se Phostis objeví ještě dřív, než se jednotky vydají na jihozápad. Ale neobjevil se. Evripas už otvíral ústa, že řekne zase něco vtipného, ale Krispos na něho upřel takový pohled, že mu slova uvízla v hrdle.

Když už byla armáda na cestě asi hodinu, Krispův vztek se pozvolna změnil na obavy. Ke každému regimentu vyslal posla, aby se po Phostovi poptal. Poslové se vrátili s nepořízenou. Phostis se neukázal. Krispos se otočil k Evripovi.

„Přiveď mi Zaida. Hned.“ Evripas bez námitek odjel.

Čaroděj dobře věděl, proč pro něj Krispos poslal. Přешel přímo k věci. „Kdy a kde ho viděli naposledy?“

„To jsem se snažil zjistit,“ odpověděl Krispos. „Zdá se, že ho v noci postihla úplavice, stejně jako velký počet Halogai. Někteří ho v noci viděli jednou nebo víckrát, jak sedí na latrině. Ale vypadá to tak, že si nikdo nepamatuje, že by ho viděl po sedmé hodině noční.“

„Takže asi hodinu po půlnoci? Hmm.“ Zaidas se zahleděl daleko do míst, kam Krispos nedohlédl. Čaroděj byl ale také praktický muž. „První věc, kterou musíme zjistit, Vaše Veličenstvo, zda je živý nebo mrtvý.“

„Máš samozřejmě pravdu.“ Krispos se kousl do rtu. I přes všechny jejich hádky, přes všechny pochyby, jestli je jeho syn, zjistil, že se bojí o Phostův život jako kterýkoliv jiný otec, skutečný i adoptivní. „Můžete to udělat hned, vzácný pane čaroději?“

„To by zvládl i pokoutní čaroděj, Vaše Veličenstvo, s takovou spoustou Phostových osobních věcí, které tu zůstaly,“ odpověděl mág s úsměvem. „Základní použití zákona dotyku. Na věcech, kterých se mladý pán dotkl zůstaly jeho stopy a ty se projeví při magickém zařiká-vání... samozřejmě jen za předpokladu, že je ještě mezi živými.“

„Ano, samozřejmě,“ řekl Krispos příkře. „Zjisti tedy hned, jestli se něco takového dá předpokládat.“

„Jistě, Vaše Veličenstvo. Máte nějakou osobní věc vašeho syna, kterou bych mohl použít?“

Krispos ukázal rukou. „Támhle má sbalené přikrývky, na koni, na kterém měl jet. Bude to stačit?“

„Úplně.“ Zaidas se rozjel ke koni, na kterého Krispos ukázal a odvázal od sedla sbalenou deku. „Je to základní kouzlo, Vaše Veličenstvo, jedno z těch, které nevyžaduje nic jiného, než pouhé soustředění mé mysli, abych zesílil spojení mezi tady tou dekou a mladým Veličenstvem.“

„Tak se do toho pusť,“ vybídl ho Krispos. „Jak si přejete.“ Zaidas si rozložil deku na kolenou a přendal si otěže do levé ruky. Pronesl krátké zařiká-vání archaickým videsánským dialektem, používaným výlučně při bohoslužbách v Phosově chrámu a současně dělal pravou rukou nad dekou rychlé krouživé pohyby.

Měkká vlněná přikrývka se zvlnila jako mořská hladina zčeřená vánkem. „Phostis žije,“ prohlásil Zaidas hlasem, který nepřipouštěl žádné pochybnosti. „Kdyby byl opustil tento svět, přikrývka by se ani nepohnula.“

„Děkuji, vzácný pane čaroději,“ řekl Krispos. Nejtíživějších obav se tedy zbavil, ale ani zdaleka nebyl ještě klidný. Další otázka zákonitě následovala, jako jedna zimní bouře ve Videssosu stíhá druhou. „Když jsi zjistil, že je mezi živými, dokázal bys zjistit taky to, mezi jakými živými je právě teď?“

Zaidas přikývl. Krispovi připadalo, že spíš než na otázku kývl proto, že podobný dotaz od něho čekal. „Ano, Vaše Veličenstvo, to mohu udělat,“ řekl. „Není to sice tak jednoduché, jako bylo předchozí kouzlo, ale také vychází z principu zákona dotyku.“

„Mně je to jedno, ať vychází třeba z chlívku plného hnoje," odpověděl Krispos. „Jestli dokážeš provozovat magii za jízdy, budu jenom rád. Jestli ne, dám ti tolik gardistů, kolik si budeš přát a na jak dlouho budeš chtít."

„To nebude třeba," řekl Zaidas. „Myslím, že u sebe mám všechno, co budu potřebovat." Ze sedlové brašny vyndal krátké, slabé dřívko a malý, stříbrný pohár. Z polní lahve nalil do poháru víno až téměř po okraj a podal ho Krispovi. „Byl byste tak laskav a podržel to chvíli, Vaše Veličenstvo?" Jakmile měl ruce volné, vytáhl z deky dlouhou nit a omotal ji kolem dřívka.

Natáhl ruku po stříbrném poháru, který mu Krispos vrátil. Když ho držel v ruce, hodil do něj omotané dřívko, takže plavalo na hladině. „Tohle kouzlo se dá provádět i s vodou, Vaše Veličenstvo, ale já jsem přesvědčený, že alkohol ve vínu zvýší jeho účinek."

„Dělej, jak myslíš," řekl Krispos. Poslouchání Zai-dova bezstarostného vysvětlování co právě dělá, pomáhalo císaři nemyslet na věci, které se mohly Phos-tovijpřihodit.

Čaroděj řekl: „Jakmile začnu zařikávání, tady to dřívko, omotané vláknem z deky, kterou se váš syn přikrýval, se v poháru otočí tak, že bude ukazovat směr, kde se Phostis nachází."

Tohle kouzlo, jak Zaidas předeslal, bylo složitější než to první. Potřeboval na čarování obě ruce a tak řídil koně jen stiskem kolen. Když zařikávání vrcholilo, ukázal na plovoucí dřívko nataženým ukazováčkem a současně hlasitě vykřikl nějaký povel.

Krispos čekal, že se dřívko zachvěje a pak se otočí a ukáže jedním směrem. Místo toho se v poháru divoce roztočilo, až víno vystříklo přes okraj a nakonec se potopilo v rubínově červené tekutině. Krispos na to zůstal nechápavě zírat. „Co to znamená?"

„Vaše Veličenstvo, kdybych to věděl, řekl bych vám to." Zaidas vypadal překvapený ještě více než císař. Na chvíli se zamyslel a pak pokračoval: „Může to znamenat, že tahle deka nebyla v přímém kontaktu s Phos-tem. Ale ne —" potřásl hlavou. „To je hloupost. Kdyby to tak bylo, nefungovalo by ani kouzlo, které nám prozradilo, zeje našivou."

„Ano, to chápu," řekl Krispos. „Tak čím to ještě může být?"

„Další možná příčina je ta, že jsou má kouzla nějak blokována, abych nezjistil, kde mladé Veličenstvo je," odpověděl Zaidas.

„Ale vždyť jsi mistrem magie, jeden z nejlepších v Čarodějném kolegiu," namítl Krispos. „Jak ti může někdo bránit v čarování?"

„Několika způsoby, Vaše Veličenstvo. Nejsem jediný čaroděj v císařství, který dosáhl takové úrovně jako já. Jiný mistr nebo i skupina nižších čarodějů by mohla učinit opatření, abych se nedozvěděl pravdu. Všimněte si, že nám kouzlo neukázalo žádný směr, který by se později ukázal jako falešný, ale pouze nám zabránil zjistit ten správný. To je mnohem snadnější kouzlo."

„Aha," pronesl zamyšleně Krispos. „Vyjmenoval jsi zatím jen jeden nebo dva způsoby, jak se to mohlo stát. Jsou ještě další?"

„Ano," odpověděl Zaidas. „Já jsem mistr v magii, založené na naší víře v Phose a odmítání jeho temného nepřítele Skota." Čaroděj se odmlčel, aby si odplivl. „To je řekněme jakýsi dvoupólový systém magie. Halogai se svými mnoha bohy nebo Khamorthové ze stepí se svou vírou v nadpřirozené síly oživující skály, potoky, ovce i stébla trávy, vidí svět z tolika různých perspektiv, že jejich magii těžko zjistí nebo se proti ní může bránit čaroděj mé školy. Totéž platí v menší míře i pro Makuránce, uctívající čtyři Proroky."

„Když budeme předpokládat, že magie, která blokuje tvá kouzla je z jiné školy než naší, dokážeš blokádu prorazit?" zeptal se Krispos.

„Vaše Veličenstvo, to si nejsem tak docela jist. Teoreticky vzato, protože naše víra je jediná správná, magie na ní založená bude nakonec mocnější než ostatní. Ale v praxi spíš záleží na síle a zkušenosti čarodějů, než na škole, ke které patří. Mohu udělat jen to, co je v mých silách, ale nemohu zaručit úspěch."

„Udělej tedy, co je v tvých silách," řekl Krispos. „Předpokládám, že budeš muset zastavit, abys mohl provádět složitější kouzla. Nechám ti tu posla a až budeš mít nějaký výsledek, pošleš mi zprávu."

„Pošlu, Vaše Veličenstvo," slíbil Zaidas. Pohlédl na Krispa, jakoby chtěl ještě něco dodat. Krispos na něho kývl, aby pokračoval. „Prosím za prominutí, Vaše Veličenstvo, ale možná by bylo moudré vyslat jezdce, aby prohledali okolní krajinu."

„Udělám to," řekl Krispos sklesle. Zaidas ho tím varoval, aby nečekal rychlý úspěch, pokud vůbec bude nějaký. Oddíly jezdců se rozjely na všechny strany. Některé zamířily dopředu, jiné zpět do Nakolei a zbytek prohledával okolí kolem postupující armády. Do soumraku od nich nepřišla žádná povzbudivá zpráva. Krispos a hlavní část armády pokračovali v cestě a zanechali Zaida za sebou, aby se věnoval své magii. Zůstal s ním oddíl, aby ho chránil před thanasioi i před obyčejnými

lupiči. Krispos čekal na posla. Nakonec, právě když se ho únava chystala zahnat na kavalec, dorazil do tábora kurýr. Na otázku v císařových očích jen zavrtěl hlavou.

„Žádný úspěch?" zeptal se, aby se ujistil.

„Žádný," odpověděl posel. „Je mi to líto, Vaše Veličenstvo. Čarodějova magie zase selhala. A podle jeho slov dokonce několikrát."

Krispos si povzdechl a poslal muže spát. Do poslední chvíle nevěřil, že by si Zaidas nevěděl rady. Ulehl na slánník, jak měl v úmyslu, ale spánek dlouho nepřicházel.

Hlupák. Slovo klouzalo Phostovou myslí. Protože viděl jen naprostou tmou, chvíli si myslel, že je pořád ještě na latríně. Pak zjistil, že má zavázané oči. Chtěl si je uvolnit, ale uvědomil si, že má ruce pevně svázané za zády a také, že má svázané nohy pod kolena a u kotníků.

Zasténal. Zvuk byl tlumený - měl zavázaná i ústa. Přesto zasténal ještě jednou. Hlavu měl jako kovadlinu, na které silný

kovář vytváří složité umělecké dílo. Ležel na něčem tvrdém. Když se mu do úzkého pruhu tváře mezi páskou přes oči a ústa zabodla tříška, usoudil, že to jsou prkna.

Úpornou bolest hlavy ještě zhoršovalo vrzání a skřípání. Jsem na voze nebo v bryčce, pomyslel si užaslý, že jeho ubohý mozek zase funguje. Zasténal ještě jednou.

„Přichází k sobě,“ řekl nějaký muž někde nad a před ním. Chlápek se hlasitě a chraplavě zasmál. „Trvalo mu to pěkně dlouho, to se musí nechat.“

„Sundáme mu pásku z očí, aby viděl, kam jedeme?“ zeptal se druhý, tentokrát ženský hlas. Po chvíli ho Phostis poznal. Byla to Olyvria. Zaskřípal zuby v bezmocném vzteku. Cítil, že už nemůže ani sténat.

Muž, zřejmě vozka, řekl: „No, měli jsme příkaz odvézt ho první úsek cesty k Livanioví, aniž by o tom věděl. Tak to řekl tvůj tatík a tak to uděláme. Takže ho nebudeme rozvazovat, slyšíš?“

„Slyším tě, Syagrie,“ odpověděla Olyvria. „To je ale škoda. Myslím, že by se nám všem ulevilo, kdybychom ho mohli trochu umýt.“

„Už jsem zažil horší smrad, když jsme hnojili pole,“ řekl Syagrios. „Smrad ho nezabije a tebe taky ne.“

Phostis si uvědomoval nepříjemný zápach od chvíle, kdy přišel k sobě. Ale netušil, že je sám jeho příčinou. Musel se znečistit po tom přípravku, co mu dala Olyvria, který ho měl zbavit křečovitých bolestí a místo toho ho zbavil vědomí. Při dobrém bohu, za to se pomstím, pomyslel si. Pak si to rozmyslel. Žádná pomsta nebyla dost krutá, aby ho uspokojila.

Olyvria řekla: „Kdyby tak byl přišel a promluvil si se mnou, když mě viděl u zásobovacího vozu. Poznal mě, vím to určitě. Myslím, že bych ho přemluvila, aby s námi šel dobrovolně. Víš, že uznává naši cestu světla, alespoň z větší části.“

Syagrios hlasitě a pochybovačně zabručel. „Jak to může vědět?“

„Nevyspal se se mnou, když k tomu měl příležitost,“ odpověděla Olyvria.

Její společník zase zabručel, ale už jiným tónem. „No, možná. Ale to je stejně fuk. Měli jsme nařízeno sbalit ho co nejrychleji a to jsme udělali. Livanios s námi bude Spokojený.“

„To bude,“ řekla Olyvria.

Pokračovali v hovoru, ale Phostis je přestal poslouchat. Neuvědomil si hned, že jeho únosci jsou thana-sioi. Jak to Olyvria řekla, zasáhla ho náhle ironie celé věci, i když v jeho případě byl zasažen dvakrát. Kdyby mu dali příležitost, rozhodně by si vybral jiný způsob, jak se k nim přidat. Ale nedali mu šanci.

Sevřel rty a pokusil se vtáhnout mezi zuby trochu látky z pásky, kterou měl zavázaná ústa. Po několika marných pokusech se mu podařilo uchopit látku mezi zuby. Chvilí se ji snažil rozkousat, ale přišel na to, že se to lépe řekne, než provede. Místo toho se pokusil pásku stáhnout z pusy. Právě, když začal pochybovat, že se mu to podán dřív, než se dostanou k Livanioví, sklouzla mu z horního rtu. Teď mohl nejen mluvit, kdyby musel, ale hlavně se mu daleko lépe dýchalo.

I když mohl mluvit, rozhodl se to nevyužít, aby ho jeho věznitelé znovu neumlčeli. Ale jeho tělo se proti tomuto rozhodnutí postavilo způsobem, který nečekal. Nakonec to nevydržel: „Lidi, mohli byste zastavit, abych si mohl ulevit?“

Syagrios sebou škubl, že to otřásl celým vozem. „K ledu s tím, jak to, že si sundal roubík?“ otočil se a zahučel: „Ale, co bychom se s ním obtěžovali? Už stejně smrdí.“

„Syagrie, neunesli jsme ho jen tak. Chceme, aby se k nám připojil,“ řekla Olyvria. „Na silnici nikdo není. Proč bychom ho nemohli prostě postavit a nechat udělat svou potřebu? Nezabere to moc času.“

„A proč bychom to dělali? Tys ho nahoru netahala a ani ho nebudeš sundávat.“ Muž ještě chvíli brblal a pak řekl: „No jo, ať je po tvém.“ Musel přitáhnout opratě, protože cinkání strojů utichlo, když se vůz zastavil. Phostis cítil, jak ho zvedají paže silné a mohutné jako měli Halogai. Opřel se o postranice vozu, protože ho nohy nechtěly moc poslouchat. Syagrios na něho houkl: „Tak dělej. Pospěš si s tím.“

„Víš, že to není tak snadné,“ řekla Olyvria. „Počkej, pomůžu ti.“ Vůz se zakýval, jak seskočila dolů. Slyšel, jak ho obešla a postavila se vedle něj. Vykasala mu šaty, aby si je nepomočil. Ajakoby nebylo ponižování dost, uchopila ho do ruky a řekla: „Tak dělej, teď si ne-počůráš ani boty.“

Syagrios se chraplavě rozesmál. „Když ho budeš takhle držet dlouho, postaví se mu a nepůjde mu to vůbec.“

Na to Phostis ani nepomyslel. Jemu běželo hlavou to, co mu řekl jeho otec v Nakolei, když se ho ptal, jestli ho má zvlášť pochválit, kdykoliv se vyčůrá, aniž

by si pomočil boty. Teď by takovou pochvalu uvítal. Ulevil si co nejrychleji. Ještě nikdy pro něho nemělo slovo úleva tak skutečný význam. Povzdech, když byl hotov byl spontánní a upřímný.

Šaty mu zase zahálily svázané nohy. Syagrios ho vyzvedl zpátky na vůz. Mluvil jako násilník, také právě nevoněl čistotou a měl hrozivou sílu. Položil ho na podlahu vozu, vrátil se na své místo na kozlíku a pobídl koně.

„Chceš mu zase zavázat pusu?“ zeptal se Olyvrie.

„Ne,“ zaprosil Phostis tiše, aby viděli, že ho nemusí umlčovat. Pak užil slovo, které bylo dosud pro Auto-kratova syna pouze formální: „Prosím.“ Teď to formální nebylo.

„Myslím, že to radši udělám,“ řekla Olyvria po krátké úvaze. Musela se na sedátko úplně otočit, protože se její nohy náhle ocitly u Phostovy hlavy. „Promiň,“ řekla mu, když mu znovu uvázala pásku přes ústa, „ale ještě ti prostě nemůžeme věřit.“

Měla jemné, teplé a velice hbité prsty. Kdyby mu byla dala příležitost, byl by ji kousl. Ale neměl šanci. Začal zjišťovat, že toho umí daleko víc, než vyzývavě ležet nahý v posteli.

Takové zjištění by určitě překvapilo jeho bratry daleko víc než jeho. Evripos s Katakolonem byli přesvědčeni, že všechny ženy jsou dobré hlavně na to, aby ležely nahé v posteli. Ale protože on o to mít je v posteli moc nestál, bylo

pro něho snadnější si představit, že dělají i něco jiného. Ale ani on si nepředstavoval, že se setká s nějakou, která by byla tak schopným únos-cem.

Olyvria se vrátila kSyagriovi. Nahlas poznamenala: „Jestli si to sundá tentokrát, bude toho litovat.“

„Já ho donutím, aby toho litoval.“ Syagrios to řekl s takovým potěšením, že Phostis, který si pásku už začal zase uvolňovat toho okamžitě nechal. Uvěřil jeho varování.

Byl to ten nejdelší, nejžiznivější, nejhladovější a celkově nejmizernější den, jaký kdy prožil. Po nekonečně dlouhé době už pod páskou přes oči neprosvítala šedá, ale zahalila ho úplná tma. Vzduch se ochladil až mrazilo. Noc, pomyslel si. Byl zvědav, jestli Syagrios pojede dál až do svítání. Pokud ano, Phostis už možná nebude naživu, aby zase spatřil světlo.

Ale zanedlouho Syagrios zastavil. Zvedl Phosta, opřel ho o postranici vozu, seskočil a přehodil si ho přes rameno jako pytel brambor. Za nimi jela Olyvria pomalu s koňmi.

Zepředu zaslechl kovové skřipání zarezlých pantů a pak škrábání něčeho po zemi: otevírání vrat, pomyslel si Phostis.

„Pospěšte si,“ ozval se neznámý mužský hlas.

„Už jdeme,“ odpověděl Syagrios a zrychlil krok. Podle klapání kopyt přidali i koně za nimi. Jakmile se zastavili, vrata se zase se skřipěním zavřela. Následovalo bouchnutí závory, která zapadla na své místo. „Tak, a je to,“ řekl Syagrios.

„Myslíš, že ho můžeme rozvázat a sundat mu ten hadr z očí?“

„Nevím, proč bychom nemohli,“ odpověděl druhý muž. „Pokud se odtud dostane, při dobrém bohu, tak si to zaslouží. A vůbec, slyšel jsem, že už je jednou nohou na cestě světla, ne?“

„Jo, taky jsem něco takového zaslechl.“ Syagrios se rozesmál. „Ale nezůstal jsem naživu tak dlouho proto, že jsem hned věřil všemu, co slyším.“

„Polož ho, ať mu můžu přerýznout pouta,“ přerušila je Olyvria. Syagrios položil Phosta na zem přeci jenom šetrněji, než pytel brambor, ale ne o moc. Někdo, zřejmě Olyvria, mu přerýzl pouta a pak mu rozvázel i pásku přes oči.

Zamrkal a oči se mu zalily slzami. Po celém dni nucené slepoty bylo i světlo pochodní příliš jasné. Když se pokusil vstát, neposlechly ho ani ruce, ani nohy. Musel zatnout zuby, aby nekřičel bolestí, když se mu do končetin začala vracet krev. „Bodavé jehličky“ bylo příliš mírné označení jeho pocitů, popadalo mu to spíš jako zatloukané hřebíky. Zhoršovalo se to každým okamžikem, až čekal, kdy mu nedokrvené konce končetin odpadnou.

„To brzy přestane,“ ujistila ho Olyvria.

Zajímalo ho, jak to mohla vědět. Byla snad už někdy svázaná a vezli ji jako prase na porážku? Ale měla pravdu. Po chvíli se pokusil znovu postavit. Tentokrát se mu to podařilo, i když se klátil jako třtina ve větru.

„Nevypadá moc dobře,“ řekl chlapík, který patřil k tomuto... statku, jak to místo Phostis odhadl, ačkoliv vychrtlý, bledý a nenápadný muž vypadal spíš jako lupič než sedlák.

„Bude asi hladověj,“ řekl Syagrios, „a unaveněj.“ Syagrios byl ještě statnější, než si ho Phostis představoval. Nebyl sice tak vysoký jako průměrný Videsánek, ale ramena měl široká jako Halogai a paže samý sval. Někdy v minulosti se jeho nos musel setkat se židlí nebo s jiným pádným argumentem.

Na levém uchu se mu houpal velký zlatý kruh, jako nějakému pirátovi. Phostis na něj ukázal. „Myslel jsem, že lidé, kteří se vydali cestou světla takové věci nenosí.“

Syagriův udivený pohled se rychle změnil na nevraživý. „Do toho ti vůbec nic není, co nosím nebo ne —“ začal a zatnul ruku v pěst.

„Počkej,“ uklidňovala ho Olyvria. „Tohle by měl vědět.“ Otočila se kPhostovi. „Máš pravdu, ale zároveň se mýlíš. Když se nepohybujeme mezi našimi lidmi, mohl by nás prozradit nedostatek okázalosti. Máme právo měnit náš vzhled stejně jako můžeme zapřít naši víru, abychom si zachránili život.“

Phostovi to nešlo do hlavy. Videsánská víra byla věc, na kterou byl hrdý nejvíc. Mnoho věřících se stalo mučedníky, protože se odmítlo vzdát své víry. Dovolit muži nebo ženě, aby v nebezpečí popřeli všechno, co se učili a v co věřili... ale z praktického hlediska to dávalo smysl.

Váhavě řekl: „Muj otec bude jen těžko rozpoznávat

thanasioi od ostatních.“ To Krispos určitě nečeká. Protože většina kacířů považuje svoji víru za tu správnou, vykřikují své přesvědčení hlasitě do celého světa a tím se stávají snadným terčem. Ale potlačit thanasioi bude jako chtít chytat kouř, který zmizí, když zafouká, ale není možné ho zničit.

„To je pravda,“ řekla Olyvria. „Způsobíme císařské armádě víc starostí, než dokáže zvládnout. A tak to zanedlouho dopadne i s celým císařstvím.“ Při takové vyhlídce se jí rozzářily oči.

Syagrios se otočil k muži, který je pustil dovnitř. „Kde máš náky jídlo?“ vykřikl a poplácal si své vystouplé břicho. Ať si Olyvria říkala co chtěla, Phostis si ho nedokázal představit jako asketu.

„Přinesu ho,“ odvětil vyhublý chlapík a zmizel v domě.

„Phostis se potřebuje najíst víc než ty,“ řekla Olyvria Syagriovi.

„Tak?“ odpověděl. „Já jsem měl dost důvtipu, abych si vo něj řek. Ale tady náš přítel by stejně neposlouchal takový jako on.“ Phostis si všiml, jak se šikovně vyhnul vyslovení jména druhého muže. To ukazovalo, že je chytřejší, než by do něj Phostis řekl. Kdyby utekl... ale chtěl utéct? Potřásl zoufale hlavou. Nevěděl, co vlastně chce.

Nevěděl, co chce, ale jen do chvíle, než se chlapík, co vypadal jako lupič, vrátil s bochníkem tmavého chleba, kusem žlutého syra a džbánem, v jakém obvykle bývalo laciné víno. Potom se o slovo přihlásil kručící žaludek a ústa plná slin. Jedl jako hladový vlk. Víno mu rychle stouplo do hlavy. Poprvé od chvíle, co byl omámen, se cítil téměř jako člověk, ale stejně to za moc nestálo. Zeptal se: „Mohl bych dostat vodu a nějakou žinku, abych se mohl umýt? A nějaké čisté šaty, kdyby se tu nějaké našly.“

Hubený chlapík se podíval na Syagria. Syagrios i přes všechno své chvástání pohlédl na Olyvrii. Ta

přikývla. Chlapík řekl Phostovi: „Máš asi stejnou postavu jako já. Můžeš si vzít mou starou halenu. Přinesu ji. V

koupelně je vědro a žínka."

Phostis počkal, až mu donese hrubou, vybledlou halenu a pak zamířil do koupelny. Róba, kterou měl na sobě měla cenu deseti takových, jakou si oblékl, když se umyl, ale vyměnil ji s radostí.

Když vyšel z koupelny, podíval se na sebe. Nebyl nikdy žádný švihák, jako někteří mladíci, kteří si o svátcích vykračovali městem Vídessos a vystavovali na odív své vybrané oblečení. I kdyby měl takové touhy, jako občas Katakolon, Krispos by mu je vyhnal z hlavy. Protože se narodil na statku, měl Krispos na nákladné oblečení, které si nemohl dovolit, názory prostých lidí. Nicméně si byl jistý, že nic tak obyčejného na sobě za celý svůj život neměl.

Vyzábly muž na něho ukázal. „Vidíte! Bez vyšívané róby vypadá jako všichni ostatní. To je to, co říká Thanasios - odstraňte bohatství, které odděluje jednoho člověka od druhého a zjistíte, že jsme všichni stejní. Stačí, abychom zajistili, aby neměl bohatství nikdo. Za to nás bude náš velkorysý a milosrdný Pán milovat."

„Jiný způsob, jak být všichni stejní je zajistit, aby byli bohatí všichni." Syagrios vrhl žádostivý pohled na špinavou róbu, které se Phostis tak rád zbavil. „Za takový šaty by se daly získat docela slušný prachy."

„Ne," řekla Olyvria. „Kdyby ses je pokusil prodat, bylo by to stejné jako křičet na Krispovy zvědy: Tady jsem!"

„Dobře, dobře," řekl Syagrios neochotně. „Stejně mi to připadá jako zbytečný plejtvání."

Hubený muž se na něho obořil. „Tvá víra není taková, jaká by měla být. Cílem je zničení bohatství, jak říká Thanasios a ne, aby si byli všichni rovni, protože Phos miluje nejvíc ty, kteří se pro jeho pravdu vzdají všeho majetku."

„Ale, že o tom nic nevím," řekl Syagrios. „Kdyby na tom byli všichni stejně, chudáci i boháči, nezáviděli by jeden druhému a jestli závist není hřích, tak co potom je?" Dal si ruce v bok a vítězoslavně se na kostnatého muže usmál.

„Řeknu ti co," rozpálil se ten druhý, připravený jako všichni Videsánci, pustit se do boje za své přesvědčení.

„Ne, neřekneš," přerušila je Olyvria. Její tón připomněl Phostovi Krispa, když promluvil z císařského trůnu. „Síly materialismu jsou silnější než my. Když se začneme hádat mezi sebou, jsme ztraceni... takže se nebudeme hádat."

Syagrios i vyhublý chlapec se na ni zamračili, ale přestali se dohadovat. Na Phosta to zapůsobilo. Zajímalo by ho, jakou moc má Olyvria nad oběma muži. Ale ať to bylo cokoli, zabralo to. Možná, že nosila nějaký amulet... nebo na ně měl takový vliv její půvab? Pak ho znovu napadlo, jestli jsou thanasioi vubec kacíři nebo jenom ti nejortodoxnější z pravověrných?

Než si stačil Phostis vduchu odpovědět, vychrtlý muž na něho ukázal a zeptal se: „Co s ním uděláme v noci?"

„Budeme ho hlídat," řekla Olyvria. „Zítra jedeme dál."

„Pro jistotu ho svážu," prohlásil muž. „Kdyby se mu povedlo utéct, císařští popravčí znají mnoho způsobů, jak člověka udržet při životě, když by si přál být už dávno mrtvý."

„Myslím, že je to zbytečné," namítla Olyvria. Tentokrát to ale řekla vážně a podívala se na Syagria, jakoby u něj hledala podporu. Ale podsaditý svalovec zavrtil hlavou a přidal se k hubenému chlapíkovi. Olyvria se ušklíbala, ale už dál nenaléhala. Pokrčila rameny a otočila se k Phostovi. „Myslím, že bychom tě nemuseli svazovat, ale oni ti ještě moc nevěří. Snaž se to pochopit a neměj nám to za zlé."

Phostis také pokrčil rameny. „Nepopírám, že jsem dlouho a upřímně přemýšlel o tom, že se stanu jedním z vás, thanasioi, ale nikdy by mě nenapadlo, že budu...

naverbován... takhle. Jestli čekáš, že tím budu nadšený, tak se obávám, že tě zklamu."

„V každém případě jsi upřímný," řekla Olyvria.

Syagrios si odfrkl. „Je to furt ještě dítě, stejně jako ty, děvče. Věř, že se mu nemůže nic zlého stát. Seš mladej, říkáš si co chceš a kašleš na to, co bude dál, protože si stejně myslíš, že budeš žít navěky."

To byla nejdelší věta, jakou od Syagria za celou dobu slyšel. Ať se snažil sebevíc, nedokázal zůstat vážný. Jeho smích měl trochu hysterický nádech, ale byl to smích.

„Co je na tom tak směšného?" zahřměl Syagrios. „Vysmíváš se mi snad? Půjdeš za to k ledu. Při dobrém bohu, poslal jsem tam už jiné a tvrdší chlápky, než jsi ty."

Když se Phostis chtěl přestat smát, zjistil, že to tak snadno nepůjde. Musel se zhluboka nadechnout, zadržet dech a pak pomalu vydechnout, než záchvat smíchu přešel.

Nakonec řekl opatrně: „Omlouvám se, Syagrie. Já jenom, že — že — nikdy bych nečekal, že budeš mluvit jako - jako - můj otec." Znovu zadržel dech, aby zabránil dalšímu výbuchu smíchu.

„Hmm." Syagriův úsměv odhalil několik zlomených zubů a mezery mezi nimi. „Jo, možná ti to připadá jako sranda. Ale myslím, že až budeš tak starý jako já, budeš přemýšlet stejně."

Než mohl Phostis odpovědět nebo se nad tím trochu zamyslet, došel k němu druhý muž s provazem v ruce. „Dej si ruce za záda," řekl. „Neutáhnu ti to tak jako předtím. Já —"

Phostis vyrazil. V románech, které četl, se tvrdilo, že člověk, který je v právu přemůže i několik padouchů. Spisovatelé těch románů se zřejmě nikdy nesetkali s chlápkem, jako byl tenhle. Phosta musely prozradit jeho oči, protože ho muž kopl přímo do rozkroku ještě dřív, než stihl zvednout ruku. Padl na zem, chvíli se tam svíjel a pak vyzvrátil celou večeři. Věděl, že by

si neměl tak pevně svírat břicho, ale nemohl si pomoci. S tak strašlivou bolestí se ještě nikdy nesetkal.

„Měl jsi pravdu," řekla Olyvria vyzábělému muži nevzrušeným hlasem. „Dnes v noci musí být svázaný."

Muž přikývl. Čekal, až Phostis přestane zvracet a pak řekl: „Vstávej, ty. A tentokrát si dej pozor, nebo dostaneš další."

Phostis si otřel pusou do rukávu nové haleny a vyškřábal se na nohy. Nějakou dobu mu trvalo, než si zvykl, že ho Digenis oslovuje hocha místo mladé Veličenstvo. Teď byl tak zničený, že spolkl i to, že byl oslovován jen drsným „ty". Na mužův pokyn dal ruce za záda a nechal se svázat. Možná, že pouta nebyla tak utažená jako předtím, ale volná také zrovna nebyla.

Únosci přinesli houni, která ještě byla cítit koňmi a když ho uložili na zem, hodili ji na něj. Oba muži vešli do domu a

nechali Olyvrii držet první hřídku. Byla ozbrojená lukem a dýkou, která by docela dobře posloužila jako krátký meč. „Hlídej ho pořádně," zavolal Syagrios ze dveří. „Kdyby se pokusil o útěk, zabraň mu v tom a zavolej nás. Nesmí nám uniknout."

„Já vím," řekla Olyvria. „Nemá šanci."

Ze způsobu, jakým vzala do ruky luk okamžitě poznal, že ví, jak s ním zacházet. Nepochyboval, že by ho při sebemenším pokusu o útěk zastřelila. S tupou bolestí v podbřišku se ale stejně v nejbližší době nikam nechystal. Řekl to Olyvrii.

„Byla to od tebe pěkná blbost, chtít utéct tady," odpověděla zase stejným bezbarvým hlasem.

„To jsem taky zjistil." Phostis měl v ústech jako v kanále.

„Proč jsi to udělal?" zeptala se.

„Já nevím. Nejspíš proto, že jsem myslel, že se mi to podaří." Phostis se na chvíli zamyslel a pak dodal: „Syagrios by asi řekl, že jsem to udělal proto, že jsem mladý a hloupý." Ale co si myslel o Syagriovi a jeho mínění si nechal pro sebe, protože něco takového by

nemohl říct dívce, ani takové, která mu nejdřív ukázala své nahé tělo a pak ho omámila a unesla.

V té chvíli mohl myslet na Olyvriinu nahotu naprosto bez vzrušení. Věděl sice, že ho ten muž nepoznamenal na celý život, ale určitě přinejmenším na dnešní večer. Trochu se na tvrdé zemi posunul, aby našel nějakou pohodlnější polohu.

„Je mi to líto," řekla Olyvria přátelsky. „Chceš si odpočinout?"

„Mezi tím, co chci a co můžu, je velký rozdíl," odpověděl.

„Obávám se, že vtom ti nepomůžu," řekla ostře. „Kdyby sis to nepokazil, mohla jsem zkusit něco udělat, ale protože jsi —" potřásla hlavou. „Syagrios i náš přítel měli pravdu. V první řadě tě musíme bezpečně dopravit k Livaniovi. Víš, že bude potěšený, až tě uvidí."

„Myslíš, že mě bude mít ve své moci," odsekl Phostis. „A čím to, že máš tak vysoké postavení v Livaniově společnosti? Jak můžeš vědět, jestli bude rád nebo ne?"

„To není tak těžké," odpověděla Olyvria. „Je to můj otec."

Zaidas vypadal vyčerpaně. Spěchal, aby dojel armádu. Stále ještě v sedle se Krispovi uklonil. „Lituji, Vaše Veličenstvo, ale nedokázal jsem pomoci žádného kouzla určit, kde je váš syn. Přijmu bez reptání jakýkoliv trest, který mi uložíte za to, že jsem selhal."

„Tak tedy dobrá," řekl Krispos. Zaidas ztuhl a očekával Autokratův rozsudek. Krispos ho vyslovil hlasem císaře:

„Příště ti zakazuji vyslovovat podobné nesmysly." Pak začal mluvit zase normálně. „Myslíš, že nevím, že jsi dělal, co jsi mohl?"

„Vaše Veličenstvo je moc laskavé," řekl čaroděj a neskryval úlevu. Na chvíli si přendal otěže do levé ruky a pravou pěstí se udeřil do stehna. „Nedovedete si představit, jak mě to žere. Jsem zvyklý na úspěch, při našem velkorysém a milosrdném Pánu. Vědomí, že mě v něm může bránit nějaký mág mě přivádí k šílenství. Chci zjistit kdo to je a kde je, abych ho mohl vlastnoručně uskrtit."

Jeho rozčilení přinutilo Krispa k úsměvu. „Člověk, který věří, že je neporazitelný, má často pravdu." Ale úsměv mu zase zmizel ze rtů. „Pokud se ovšem nepo-týká s někým, kdo není člověk. Jestli jsi se předtím zmýlil a máme opravdu před sebou Harva -"

„Taky už mě to napadlo," řekl Zaidas. „Kdyby mě porazil někdo takový, určitě by mi to vrátilo sebeúctu, protože který smrtelník by se mu postavil sám? Než jsem se rozjel za vámi, provedl jsem ještě několik magických testů, které jsem dělal v Čarodějném kolegiu a ještě několik dalších. Ať je můj nepřítel kdokoliv, není to Harvas."

„Dobře," řekl Krispos. „To znamená, že Phostis není v rukou Harva, což je osud, který bych nepřál ani svému nepříteli."

„Na tom se shodneme," odpověděl Zaidas. „Bude nám všem mnohem lépe, jestli se Harvas Černý plášť už nikdy na tomto světě neobjeví. Ale i když víme, že za zmizením vašeho syna není Harvas, nijak nás to nepřiblížilo zjištění, kdo to má na svědomí."

„Kdo jiný, než thanasioi? To je mi už jasné. Ale co mě udivuje — a zřejmě i tebe — je to, jak ho dokážou skrývat."

Krispos se odmlčel, zajel si rukou do vousů a znovu si nechal projít hlavou, co mu právě Zaidas řekl. Po chvíli přemýšlení pokračoval: „Když vím, že za zmizením Phosta není zodpovědný Harvas, hodně se mi ulevilo. Znáš nějaký způsob jak zjistit, kdo by to mohl mít na svědomí?"

Mág odhalil zuby v zoufalém úšklebku, který měl hodně daleko do úsměvu. „Veličenstvo, pomocí svých kouzel nejsem schopen najít vašeho syna, natož zjistit, kdo má na svědomí jeho únos."

„To chápu," řekl Krispos. „Tak jsem to ale nemyslel. Občas, během své vlády jsem se setkal s problémy, které kdybych řešil okamžitě a nějakým radikálním zákonem, vzbudily by odpor mnoha lidí. Ale stejně jsem je musel vyřešit, takže jsem to dělal postupně, támhle jsem provedl malou změnu, pak jinde a za dva roky zase jinou. Každý, kdo si myslí, že může řešit komplikovaný problém jedním máchnutím ruky je blázen, když chceš znát můj názor. Problémy, které se hromadí celé roky nepominou za den."

„To je pravda, Vaše Veličenstvo. Vtom je velká moudrost."

„Jasně!" zvolal Krispos. „Ale když jsi sedlák, je lepší takové věci vědět."

„To asi ano," odpověděl Zaidas. „Nechtěl jsem vám pochlebovat, věřte mi. Jen jsem chtěl říct, že nechápu, jak by se dal použít váš příklad v mém případě."

„Něčí magie ti znemožňuje zjistit, kde Phostis je, mám pravdu?" Krispos ani nečekal, až Zaidas přikývne, neboť věděl, že má pravdu. Pokračoval: „Místo, abys hledal Phosta, můžeš použít magii na to, abys zjistil, jaký druh kouzel ho skrývá. Pokud se ti podaří zjistit, kdo ho pomáhá skrývat, prozradí nám to něco, co jsme dosud nevěděli a může nám to pomoci při pátrání po Phosovi. Je to tak? Můžeš to vyzkoušet?"

Zaidas zamýšleně váhal s odpovědí. Nakonec řekl: „Čarodějné umění přišlo o velkého mága, když jste se narodil bez

talentu, Vaše Veličenstvo. Vaše mysl je, když mi odpustíte ten příměr, tak pokroucená jako pářící se úhoři."

„To se ti stane při sezení na císařském trůnu," odpověděl Krispos. „Bud' tě to zdeformuje nebo zlomí. Takže, má ten nápad něco do sebe?"

„Mohl by mít," řekl Zaidas. „Určitě je to postup o kterém jsem dosud neuvažoval. Nemohu zaručit žádné výsledky, dokud to nevyzkouším a to nepůjde tady, daleko od Čarodějného kolegia. Pokud to bude fungovat, bude to vyžadovat nejjemnější druhy kouzel, protože bych nechtěl svého protivníka vyplašit tím, že bych mu prozradil, jak na něho půjdu."

„Ne, to by nebylo dobře." Krispos se natáhl a stiskl Zaidovu paži. „Jestli si myslíte, že to stojí za vyzkoušení, vzácný pane čaroději, udělejte to. Mám důvěru ve vaše schopnosti —"

„Právě teď asi větší než já sám," řekl Zaidas, ale Krispos nevěřil, že to myslel vážně.

Autokrat řekl: „I když se ten nápad ukáže jako špatný, nic tím neztratíme, mám pravdu?"

„Taky si myslím, Vaše Veličenstvo," odpověděl čaroděj. „Podívám se, co mám u sebe a jaké postupy bych mohl použít. Je mi líto, že vám nemůžu říct rovnou, jestli je váš nápad proveditelný, ale opravdu to vyžaduje hodně přemýšlení, úvah a zkoumání. Slibuji, že vás budu informovat jakmile zjistím, jak to ověřit a nebo že nemám zkušenosti, znalosti nebo prostředky, jak to vyzkoušet."

„Nemohu žádat víc." V polovině věty však už mluvil k čarodějovým žádům. Zaidas vyrazil se svým koněm zpět. Když se zakousl do nějakého problému, zapomněl nejen na dvorní protokol, ale i na obyčejnou zdvořilost. U Krispa ho omlouvala dlouhá řada jeho úspěchů.

Autokrat brzy odsunul do pozadí magii i starosti o Phosta. Časně odpoledne vjela císařská armáda do Harasosu a on na vlastní oči spatřil spoušť, kterou tu po sobě thanasioi zanechali. Nechtěně to na něho udělalo dojem. Nad jejich počínáním by zaplesalo srdce každého mistra válečnického umění.

Místní zásobovací důstojníci jim to značně usnadnili. Asi proto, že skladiště v provinčním městečku nestačila, byly pytle s obilím i hranice palivového dříví uskladněny venku. Zbyla po nich jen spálená černá zem a zápach kouře. Vedle černých skvrn byla jedna velká rudá. Rozbité nádoby uprostřed napovídaly, že to bývaly armádní příděly vína. Ted' budou muži zanedlouho nuceni pít vodu a to vyvolá nejen reptání, ale také průjmy.

Krispos nespokojeně mlaskl nad takovým plýtváním. Zdejší kraj nebyl příliš bohatý. Nahromadění takových zásob zabralo léta usilovné práce. Byly by mohly zachránit kraj při hladomoru nebo jako teď, uživit armádu bez dalšího dopadu na zdejší kraj.

Sarkis dojel Krispa a obhlížel škody. Generál kavalerie ukázal na bývalou ohradu. „Vidíte? Měli pro nás připravený i dobytek."

„Ano." Krispos vzdychl. „Ted' se jím nakrmí thanasioi."

„Myslel jsem, že jsou proti pojídání masa," namítl Sarkis.

„To je asi pravda. No, některé kusy zabili —" Autokrat pokrčil nos, když ucítil zápach nafouklých mrtvých zvířat v polorozbořené osadě. „— a zbytek odvedli. Nám z nich nezbylo nic, to je jisté."

„Jo, je to zlé." Z jeho tónu Krispos usoudil, že Sarkis má obavy hlavně o svůj plný žaludek, než aby se staral o armádu jako celek.

„Část potravin můžeme dovézt přes moře do Na-kolei," uvažoval Krispos nahlas. „I když, při dobrém bohu, to bude sakramentsky dlouhá zásobovací trasa, abychom ji zajistili. Budou vaši muži schopni ochránit vozy, až za námi pojedou?"

„Některé projedou, Vaše Veličenstvo. Šance jsou, že jich projede většina. Ale když nás napadnou, některé vozy ztratíme," odpověděl Sarkis. „A přijdeme také o muže, kteří budou vozy chránit. Budou vám chybět v boji, jako kdyby je zabili vzbouřenci."

„Ano, to je fakt. Ale to mi nemusíš připomínat." Krispos věděl, jak velkou armádu může postavit proti thanasioi. Podnikl už dost válečných tažení, aby odhadl, kolik mužů mu Sarkis odvede, aby chránili zásobovací vozy před útočníky. Méně jistý si však byl, kolik vojáků mohou proti němu postavit v bitvě rebelové. Když odjížděl z města Videssos, myslel, že má dost mužů, aby dosáhl rychlého vítězství. To se teď zdálo málo pravděpodobné.

Sarkis řekl: „Škoda, že války nejsou pokaždé snadné, co, Vaše Veličenstvo?"

„Možná to je dobře," odpověděl Krispos. Sarkis zvedl husté, prošedivělé obočí. Krispos to vysvětlil: „Kdyby byly snadné, lákalo by nás to k boji častěji. A kdo to potřebuje?" „Jo, na tom něco je."

Krispos zvedl oči od zničeného skladiště k obloze. Odhadoval počasí očima sedláka s dlouholetou zkušeností, na jehož rozhodnutí, kdy začne sklízet úrodu záviselo, jestli přežije zimu nebo bude hladovět. Nelíbilo se mu, co mu jeho smysly říkaly. Vitr se změnil, takže teď vál od severozápadu, kde se začínala stahovat hustá, černá mračna.

Ukázal na ně. „Nemáme na to ale moc času. Odhaduji, že letos začnou podzimní deště hodně brzy." Zamračil se. „Příliš brzy."

„Nikdy nejde všechno tak, jak bychom si přáli, co, Vaše Veličenstvo?" řekl Sarkis. „Musíme zaútočit co nejtvrději. Jednou je porazit a zbavit se těch nejhorších problémů, i když nám časem budou dělat starosti dál."

„Možná máš pravdu." Ale Sarkovo řešení, i když bylo praktické, Krispa neuspokojilo. „Ale já nechci neustále bojovat stejnou bitvu. Toho bych mohl horce litovat sám a časem i Phostis." Nevyslovil nahlas obavy, že by ho Phostis nemusel na trůnu vystřídat. „Dej náboženským sporům nepatrnou naději a nezbavíš se jich nikdy."

„To je pravda. Kdo by to měl vědět lépe, než jeden z princů?" řekl Sarkis. „Kdybyste vy nechali naši víru na pokoji —" „— tak by k vám vtrhli Makuráci a přinutili by vás násilím přestoupit na jejich víru Ve čtyři Proroky," přerušil ho Krispos. „Udělal to už několikrát."

„>A neměli o nic větší úspěch, než Videssos. My Vaspurakánci dokážeme být pěkně tvrdošíjní," řekl Sarkis s úšklebkem, který Krispovi připomněl štíhlého, mladého důstojníka, jakým kdysi byl. Zůstal spolehlivý a schopný, ale

už nebyl ani zdaleka štíhlý. No, Krispos už taky nebyl žádný mladík a i když přibral méně, než generál kavalérie, po celém dnu v sedle ho stejně bolelo celé tělo.

„Kdybych teď jel do Videssosu z hranic s Kubratem tak rychle jako tenkrát, myslím, že bych to nepřežil.“ Sarkis se té jízdy zúčastnil také. „No jo, ale tehdy jsme byli ještě mladí.“ Podíval se na své velké břicho. „V mém případě by to asi nepřežil kůň. Jsem tak tlustý, jako byl Mammianos a ještě nejsem tak starý, abych se na to mohl vymlouvat.“

„Čas letí.“ Krispos se opět zahleděl k severozápadu. Ano, kupily se tam mraky. Ušklibl se. Slova měla zlověstný nádech. „Neušetří armádu ani nás. Jestli nechceme uváznout v bahně, musíme si pospíšet. V tom s tebou souhlasím.“

Znovu ho napadlo, jestli neměl raději stažením proti thanasioi počkat do jara. Prohrát bitvu s kacíři by bylo dost špatné, ale muset se stáhnout z boje, aby neuvázli v bahně, by bylo mnohem nebezpečnější.

Prinutil se na to nemyslet. Bylo příliš pozdě zabývat se tím, co by bylo, kdyby se rozhodl jinak. Teď musel žít s důsledky svého rozhodnutí a snažit se je využít co nejlépe.

Otočil se k Sarkovi. „Se zničeným skladištěm nevidím žádný důvod, proč bychom se měli utábořit ve městě. Strávit noc vedle ohořelých zbytků našich zásob by vojákům morálku asi nezvedlo. Pojedeme dál podle původního plánu.“

„Ano, Vaše Veličenstvo. Měli bychom se dostat do Rogmoru pozítří a možná už zítra večer, pokud pojedeme rychle.“ Generál zaváhal. „Ale jistě víte, že Rog-mor je také vypálený.“

„Já vím. Ale podle mých informací, by měl být Aptos ještě v pořádku. Když pojedeme rychle, dostaneme se k tanním zásobám dřív, než nám začnou docházet ty, které vezeme z Nakolei.“

„To by bylo dobře,“ souhlasil Sarkis. „Jinak bychom si museli vybrat, jestli budeme hladovět nebo vydrancujeme kraj. A to by byla těžká volba.“

„Jakmile začneme večer drancovat vlastní zemi, do rána máme deset tisíc lidí na straně thanasioi,“ řekl Krispos s úšklebkem. „To bych se dal raději na ústup. Vypadal bych sice jako přehnaně opatrný, ale ne jako zloděj.“

„Jak si přejete, Vaše Veličenstvo.“ Sarkis sklonil hlavu. „Doufáme, že budeme postupovat rychle a vítězně a na takové mizerné volby nejdě.“

„Doufat je dobrá věc,“ řekl Krispos, „ale musíme myslet dopředu, aby nás případná smůla nezastihla nepřipravené a neudolala nás jen proto, že jsme nemysleli na nejhorší.“

„To je rozumné.“ Sarkis se uchechtl. „Zdá se mi, že jsem vám to za celá ta léta řekl už mockrát - ale vy jste rozumný.“

„Myslíte? Už jsem slyšel různé věci, které byly míněny jako větší lichotky, které se mi líbily mnohem méně. Krispos si to slovo opakoval. „Byl rozumný!“ To bych měl na náhrobku mnohem raději, než lži, které jsou kameníci schopni tam o mně vytesat.“

Sarkis se přežehnal dvěma prsty, aby zahnal zmínku o smrti. „Přál bych vám, abyste přežil další generaci kameníků, Vaše Veličenstvo.“

„A procházel se po Videssosu jako čiperný osmdesátiletý stařík, myslíš? No, stát se to může, i když náš velkorysý a milosrdný Pán ví, že moc lidí takové štěstí nemá.“ Krispos se rozhlédl, aby se ujistil, že ani Evri-pos, ani Katakolon nejsou na doslech a pak stejně ztišil hlas. „Jestli to bude můj osud, pochybuji, že to mé syny potěší.“

„Najdete způsob, jak je zvládnout,“ řekl Sarkis s přesvědčením v hlase. „Zvládl jste zatím všechno, co vám náš velkorysý a milosrdný Pán postavil do cesty.“

„Což neznamená, že to příště zvládnou zase,“ odvětil Krispos. „Dokud to ale budu mít na paměti, myslím, že to bude v pořádku. Ale teď už konec žvanění. Cím dřív se dostaneme do Aptosu, tím budu klidnější.“

Protože sloužil pod Krispovým velením po celou

dobu jeho vlády, věděl Sarkis, kdy císař míní skutečně vážně to, co říká. Zabodl koni ostruhy do slabin a odjel rychlým cvalem. I přes pokročilý věk a velké břicho se stále dobře držel na koni a měl rád temperamentní zvířata. Za chvíli už polnice hlásily nový povel. Celá armáda se dala do pohybu, jako kdyby chtěla utéct před bouřkovými mraky stahujícími se za nimi.

Harasos ležel těsně na okraji pobřežní nížiny směrem do vnitrozemí. Z něho stoupala cesta do Rogmoru na centrální náhorní plošinu, která zabírala největší část západních zemí. Byla to mnohem sušší, hornatější a chudší země než nížiny. Podél řek a v místech, kde byla větší vlhkost, sklízeli farmáři úrodu jednou do roka, stejně jako tam, kde Krispos vyrůstal. Všude jinde se daleko lépe dařilo trávě a křovinám, než obilí a tu a tam se objevovala stáda ovcí nebo skotu. Krispos pozoroval krajinu s podezřením. Ne proto, že byla chudá, ale protože byla hornatá. Měl raději, když viděl obzor, táhnoucí se všemi směry na míle daleko. V takové krajině útočníci jen těžko při chystali nepříteli nějakou léčku. Tady byla příležitost přepadnout armádu ze zálohy skoro na každém kroku.

Nařídil zesílit hlídky, aby thanasioi nezpomalili jejich postup do Rogmoru. Když se celá dlouhá řada vojáků vyšplhala na náhorní planinu, vydechl úlevou a děkoval Phosovi. Kdyby velel kacířům on, byl by napadl císařskou armádu co nejdříve a co nejtvději. Zdržet ji na pochodu teď, by se mu vyplatilo stejně jako velká bitva později. Při té myšlence se ujistil, že má svoji šavli po ruce. I když nebyl žádný přeborník, v boji se nedal zahanbit.

Velitel thanasioi uvažoval stejně jako on strategicky, ale ne takticky. Nedlouho poté, co se armáda z Videssosu dostala na náhorní plošinu, došlo v zadní části armády k nějakému povyku. Armáda byla roztažená v délce asi jedné míle.

Krispos potřeboval mít stále přehled, co se děje. Jako kdyby se armáda podobala dlouhému, tenkému, ale poněkud hloupému drakovi,

informace od ocasu se k hlavě dostávaly velice pomalu.

Když si byl nakonec jistý, že povyk opravdu znamenal potyčku, nařídil trubačům zastavit celou armádu. Než dozněly tóny polnic, napadlo ho, jestli neudělal chybu. Ale co mohl dělat jiného? Nechat zadní voj, aby se bránil sám, zatímco přední linie budou postupovat dál, to by si přímo říkalo o porážku.

Otočil se ke Katakolonovi, který seděl vedle něho na koni. „Rozjed' se tam a zjisti, co se vlastně děje a přijed' mi to oznámit.“ Tryskem!“

„Ano, otče!" Se vzrušeným pohledem v očích pobídl Katakolon koně ostruhami do slabin. Ten zarehtal na protest proti takovému zacházení, ale vyrazil vpřed tak rychle, že z něho Katakolon málem spadl. Autokratův nejmladší syn byl zpátky dřív, než Krispos pokládal za možné. Zlost z něho však vyprchala, když viděl, že má v patách posla, ve kterém poznal jednoho z Noetových mužů. „No?" vyštěkl. Posel zasalutoval. „Kéž to Vaše Veličenstvo potěší. Byli jsme napadeni skupinou asi čtyřiceti mužů. Přiblížili se na dostřel šípů. Když jsme vyjeli, abychom je odrazili, hodně jich prchlo, ale pár jich zůstalo a bojovalo šavlemi, aby pomohli ostatním v útěku."

„Jaké jsou ztráty?" zeptal se Krispos.

„Máme jednoho mrtvého a čtyři raněné, Vaše Veličenstvo," hlásil posel. „Zabili jsme pět jejich a několik se jich zhroutilo v sedle, když prchali."

„Zajali jsme někoho?" naléhal Krispos.

„Když jsem odjížděl, abych vám podal zprávu, ještě jsme je pronásledovali. O žádných zajatcích nevím, ale jak už jsem říkal, odjel jsem dřív, než bylo po všem."

„Zajedu se tam podívat sám a zjistím to." Krispos se otočil na Katakolona. „Řekni trubačům, ať dají povel k pochodu." Když jeho syn odjel splnit příkaz, řekl poslovi: „Doved' mě k Noetovi. Vyslechnu si jeho zprávu o celé akci sám."

Jak se blížil k zadnímu voji, Krispos soutil vzteky. Čtyřicet mužů ho zdrželo na dobrou hodinu. Ještě pár takových mrzutostí a armáda bude hladová, než se dostanou do Aptosu. Bude lepší kavalerii trochu rozptýlit, řekl si v duchu. Nájezdníci musí být zahnáni na útěk, ještě než se dostanou k hlavnímu voji armády. Předsunuté oddíly mohou bojovat a přitom postupovat nebo se připojit ke svým jednotkám, kdyby byly zatlačeny.

Doufal, že se zadním gardistům podaří někoho zajmout. Jeden výslech prozradí mnohem víc, než nejlepší odhady, zvláště když toho o nepříteli věděl tak málo. Znal způsoby, které jeho muži používali, aby dostali pravdu ze zajatců. Netěšily ho, ale každý, kdo pozvedl zbraň proti Autokratovi Videssosu byl považován za zrádce a rebela, se kterým se nikdo nemazlil, protože znamenal nebezpečí pro celé císařství.

Jeden ze zraněných císařských vojáků ležel na voze a nad ním se skláněl modře oděný léčitel. Voják přidušeně sténal, z hrdla mu trčel šíp. Krispos přitáhl koni oště, aby mohl sledovat kněze při práci. Divil se, proč léčitel nevytáhl šíp z rány, ale pak si uvědomil, že to bylo asi jediné, co mu bránilo, aby nevykrvácel. Toho nebude snadné vyléčit. Kněz znovu a znovu opakoval vyznání Phosovi. „Modlíme se k tobě, Phosi, Pane velkorysý a milosrdný, náš laskavý ochránce a troufáme si doufat, že ve velké zkoušce života se ctí obstaráme." Jak se dostával do léčitelského transu, položil jednu ruku na vojákův krk, druhou na šíp, který se pohyboval nahoru a dolů, jak muž lapal po dechu. Náhle kněz šíp vytáhl. Voják vydal bublavý výkřik. Z rány vystříkla jasně červená krev knězi do tváře. Ten byl tak soustředěný, že si toho ani nevšiml.

Stejně náhle jako léčitel vytáhl šíp, ustalo stříkání krve. Krispos pocítil posvátnou úctu jako vždy, když sledoval léčitele při práci. Zdálo se mu, že se vzduch nad zraněným vojákem musí tetelit, jako nad ohněm, jak silný byl léčivý proud, který vysílal kněz k vojákovi. Ale jeho oči nic takového nezachytily.

Léčitel odtáhl ruku od zraněného muže a posadil se. Ve tváři byl bílý a strhaný, daň, kterou platil za schopnost léčit. O chvíli později se posadil i voják. Na krku měl bledou jizvu, jako kdyby ji tam měl už celá léta. Po tváři se mu rozlil udivený výraz, když zvedl zakrvácený šíp, který mu kněz vytáhl z krku.

„Děkuji vám, svatý pane," řekl úplně normálním hlasem, jako kdyby nikdy nebyl zraněn. „Myslel jsem, že jsem mrtvý."

„Jako já teď," zasípal namáhavě léčitel. „Prosím, dej mi napít vody nebo vína." Voják si odepnul od pasu pohli láhev a podal ji svému zachránci. Ohryzek mu poskakoval, jak zaklonil hlavu a polykal velké doušky tekutiny.

Krispos opět pobídl koně s radostí, že je voják zdrav. Léčitelé si lépe poradili s následky menších potyček než bitev, protože snadno vyčerpali své síly. Ve velkých bitvách pomáhali jen smrtelně raněným a ostatní přenechávali těm, kteří místo magie používali obvazy a šití.

Noetos vyjel Krispovi naproti. Zasalutoval a řekl: „Odrazili jsme ty bastardy bez problémů, Vaše Veličenstvo. Je mi líto, že jsme vás zdrželi."

„Mně je to líto dvojnásob," odpověděl Krispos. „No, dá-li bůh, už se to nestane." Vysvětlil mu svůj plán předsunutých hlídek kavalerie. Noetos přikývl na souhlas. Krispos pokračoval: „Zajali vaši muži někoho ze vzbouřenců?"

„Ano, jednoho jsme chytili hned potom, co jsem k vám poslal Barisbakouria," řekl Noetos. „Máme z něj něco vyždímat?" Několik kolemstojících důstojníků se při jeho slovech zasmálo.

„Když to bude potřeba," řekl Krispos. „Podíváme se nejdřív, co s ním udělá magie. Přiveďte ho, chci ho vidět."

Noetos vydal rozkazy. Několik vojáků doneslo mladíka v prosté haleně před Autokrata. Zajatec musel spadnout s koně. Halenu měl na několika místech roztrženou a z ran mu vytékala krev. Na čele měl další šrám, ze kterého mu kolem oka vedla mokvavá stružka krve.

Ale zůstal vzdorovitý. Když jeden z vojáků zavrčel: „Dolů na tvář před Jeho Veličenstvem, darebáku," sklonil hlavu, ale jen aby si odplivl v odmítavém gestu Skota. Všichni vojáci výhruzně zavrčeli a hrubě ho přinutili ulehnout na tvář i přes jeho odpor.

„Zvedněte ho na nohy," řekl Krispos a pomyslel si, že by kavalisté nezacházeli s vězněm tak slušně, kdyby je neměl na očích. Když otrhaný mladík, který mohl být tak ve věku Evripa nebo spíše Katakolona, zase stál, Krispos se ho zeptal: „Co jsem ti udělal, že se ke mně chováš jako k temnému Skotovi?"

Vězeň našpulil pusou, zřejmě se připravoval znovu plivnout. „To radši nedělej, hochu," varoval ho jeden z vojáků. Mladík plivl stejně. Krispos nechal vojáky, aby s ním trochu zatřásli, ale pak zvedl ruku. „Zadržte. Chci, aby mi odpověděl co nejsvobodněji, vzhledem k tomu, co se tu stalo. Co jsem udělal, že mě tak nenávidí? Žili jsme v míru většinu doby, co je na světě, daně jsou nižší než byly kdysi. Co proti mně máš? Co proti mně máš, synu? Můžeš mi říct

pravdu, protože už na tebe stejně padl katův stín."

„Myslíte si, že se bojím smrti?" řekl zajatec. „Dobrý bože, vysmívám se jí - vysvobodí mě z téhle Skotovy pasti, ze světa a pošle mě za Phosovým věčným světlem. Udělejte mně to nejhorsí, bude to trvat jen chvíli. Pak odhodím zkaženou ulitu, které říkáme tělo, jako motýl vylétávající ze své kukly."

Oči mu žhnuly, ačkoliv neustále jedním mrkal. Poslední oči, které Krispos viděl plát podobným fanatismem, patřily knězi Pyrrhovi, nejprve jeho dobrodinci, pak ekumenickému patriarchovi a nakonec takovému zuřivému a neúprosnému zastánci pravé víry, že ho musel uklidit do kláštera.

Krispos řekl: „Dobře, mladíku —" uvědomil si, že

k němu mluví jako ke svým synům, když provedli nějakou hloupost. „— odsuzuješ svět. Proč ale odsuzuješ mé místo v něm?"

„Protože jste bohatý a válíte se ve svém zlatě jako prase v bahně," odpověděl mladý thanasiot. „Protože jste si vybral materiální svět před duchovním a tím odevzdal svou duši Skotovi."

„Hele, mluv s Jeho Veličenstvem uctivě, nebo uvidíš," utrl se na něj jeden z gardistů. Vězeň si opět odplivl. Voják ho praštil hřbetem ruky přes obličej. Z koutku úst mu začala vytékat krev.

„Tak dost," řekl Krispos. „Je jenom jedním z mnoha, kteří takto smýšlejí. Nakrmili ho špatným učením a jemu se z něj udělalo špatně."

„Lháři!" vykřikl mladík a nestaral se, co se mu stane. „Vy jste ten, komu falešné učení otrávil mysl. Opusťte svět a hmotné statky a získáte opravdový a věčný život, který přijde." Nemohl zvednout ruce, tak zvedl alespoň oči k nebi.

„Modlíme se k tobě, Phosi, Pane velkorysý a milosrdný —"

Když slyšel kacíře modlit se k dobrému bohu stejnými slovy, která říkal sám, napadlo Krispa na moment, jestli nemá třeba mladík pravdu. Pyrrhos by s ním ve dnech své slávy asi souhlasil, ale ani přísně asketicky Pyrrhos by nepodporoval zničení všech věcí na světě kvůli posmrtnému životu. Jak by mohli muži a ženy žít a vychovávat děti, kdyby si zničili farmy a živobytí, opustili by rodiče nebo děti?

Obrátil se k mladíkovi. „Pokud bude po vašem, vymře lidstvo během jedné generace, takže nezbude nikdo, kdo by mohl páchat hřích."

„Ano, tak to je," odpověděl mladík. „Ale nebude to tak snadné. Víme, že mnoho lidí je příliš zbabělých, příliš zamilovaných do věcí -"

„To zní, jak bys tím myslel plný žaludek a střechu nad hlavou," přerušil ho Krispos.

„Cokoliv, co nás svazuje s tímto světem je špatné a pochází to od Skota," trval na svém zajatec. „Ti nejodvážnější z nás přestávají přijímat potravu a umírají vysílením, aby se dostali k Phosovi co nejrychleji."

Krispos mu věřil. Tento rys fanatického asketismu byl hluboce zakořeněn v každém Videsanci, ať ortodoxním nebo kacířem. Zdálo se však, že thanasioi našli způsob, jak tuhle náboženskou sílu usměrnit a využít ji ve svůj prospěch zjevně mnohem účinněji, než pohodlní kněží, kteří šířili víru z města Videsos.

„Já mám v úmyslu žít na tomto světě tak dlouho a tak spokojeně, jak to bude možné," řekl Autokrat. Thanasiot se pohrdavě zasmál. Krispos si ho nevšímal. Protože v mládí poznal strádání, neviděl žádný důvod se kněmu vracet, když nemusel. Otočil se k mužům, kteří mladíka drželi. „Přivažte ho na koně. Nenechte ho utéct nebo si nějak ublížit. Až se dnes utáboříme, pošlu čaroděje Zaida, aby se na něho podíval. A když mi to, co chci vědět neřekne s pomocí magie..." Gardisté přikýkli. Mladý kacíř je jen nenávistně pozoroval. Krispa napadlo, jak dlouho mu vydrží vzdor, až dojde na mučící nástroje. Doufal, že to nebude muset zjistit.

Pozdě odpoledne se thanasioi pokusili napadnout císařskou armádu znovu. Posel přinesl Krispovi useknutou hlavu, ze které ještě kapala krev. Zvedl se mu žaludek. Odseknutá hlava byla stejná jako když řezník podřízl prase a zápach čerstvé krve přinášel vzpomínky na zabíjení.

Pokud měl posel stejné vzpomínky, netrápily ho. Vesele volal: „Odrázili jsme ty parchanty, Vaše Veličenstvo — předsunuté hlídky byl výborný nápad. Tady mladej neutíkal dost rychle."

„Dobře," řekl Krispos a snažil se vyhnout pohledu do vyhaslých očí mrtvého. Zalovil v měšci u pasu a hodil poslovi zlaták. „To je za dobré zprávy."

„Phos vám žehnej, Veličenstvo," vykřikl chlapík. „Máme nabodnout jeho hlavu na kopí a nést ji v čele jako zástavu?"

„Ne," řekl Krispos a oťásl se. Armáda, která by

ukazovala, že se vyžívá ve zbytečném zabíjení, by vesničany rychle přivedla do tábora kacířů. S velkou dávkou sebeovládání Autokrat pokračoval: „Zakopejte ji nebo ji hod'te do příkopu, mně je to jedno, ale hlavně ji neukazujte. Chceme, aby lidé viděli, že jsme přišli vykořenit kacíře a ne se proslavit krveprolitím."

„Jak si přejete, Vaše Veličenstvo," řekl kurýr vesele. Odjel, spokojený se svou odměnou, i když císař odmítl jeho návrh. Krispos věděl, že někteří Autokraté, a zdaleka ne ti nejhorsí vládci Videsosu, by s tím souhlasili nebo by je to napadlo samo. Ale on na to neměl žaludek.

Když se armáda utábořila, vydal se k Zaidovu stanu. Našel tam thanasiotského zajatce přivázaného k rozkládací židli a znepokojeného čaroděje. Zaidas ukázal na věci, které tam měl rozestavené. „Znáte kouzlo s dvojicí zrcadel na zjišťování pravdy, Vaše Veličenstvo?"

„Ano, už jsem ho viděl," odpověděl Krispos. „Proč? Máš s ním nějaké problémy?"

„To je slabé slovo. Neukázalo nic — nic, slyšíte?" Za normálních okolností byl Zaidas ten nejmírnější muž, ale teď vypadal, že by byl schopný dostat ze zajatce odpověď na příčinu svého neúspěchu i rozžhaveným železem.

„Je možné, že by byl proti tomu kouzlu nějak chráněn?" zeptal se Krispos.

„To určitě je." Zaidas se na thanasiota nevráživě podíval a pokračoval. „To mi bylo jasné od začátku. Ale nenapadlo mě, že bude stejným způsobem chráněn i takový všivý voják jako tenhle. Pokud mají všichni vzbouřenci takovou ochranu, budou výslechy krvavější a výsledky nejistější."

„Chrání mě pravda dobrého boha," prohlásil mladík. Znělo to hrdě, jako kdyby nechápal, že ho ochrana proti kouzlům dostane na mučení.

„Je nějaká šance, že by nám řekl pravdu?" zeptal se Krispos.

Zaidas si pohrdavě odfrkl, ale pak se zamyslel. „Možná ho chrání jeho fanatismus," řekl mág po chvíli. „Hlavní důvod, proč magie tak často v bitvě selže je ten, že muži vzrušení bojovou vřavou, méně podléhají jejím účinkům. Vášnivá víra ve spravedlivost jejich učení by mohla dostat toho mladíka do podobného stavu."

„Můžeš zjistit, jestli je to tak?"

„Nějakou dobu to bude trvat." Zaidas si olízl rty a vypadal, že se chystá ponořit do svých úvah.

Krispos ho předešel. Kdykoliv se magie dotkla tha-nasioi, něco se pokazilo. Zaidas nebyl schopen zjistit, kam kacíři odvěkli Phosta, jehož zmizení mu způsobilo neočekávanou bolest, kterou držel na uzdě jen nekonečnou prací při válečném tažení. Zaidas nebyl schopen zjistit ani proč to nemůže zjistit a teď zase nemohl dostat pravdu z obyčejného zajatce. Pro něho byl mladý thanasiot fascinující výzvou. Pro Krispa představoval rebel překážku, kterou je třeba odstranit, pokud odolává mírným metodám.

Autokrat nařídil: „Ať si ho vezmou do parády muži v červené kůži." Ti, kteří při výslechu nepoužívali magii, nosili rudé oblečení, aby se na něm ztratily skvrny jejich práce.

Zamlada by Krispos váhal déle, než by vydal takový rozkaz. Věděl, že ho roky na trůnu a jeho touha tam ještě nějaký rok zůstat, zatvrdily a možná by se dalo říct i zkazily. Ale zároveň byl dostatečně soudný, aby poznal, kdy tvrdost použít a kdy ne. Tohle byl případ, kdy bylo třeba být tvrdý.

Výkřiky mladého thanasiota mu nedaly spát dlouho do noci. Byl panovník, který udělal jen to, co pokládal za nutné, nebyl žádný netvor. Někdy po půlnoci dopil džbánec vína a spustil mezi sebe a výkřiky alkoholickou oponu. Konečně usnul.

Po celém životě stráveném na břehu moře se Phos-tovi zdála hornatá krajina, kterou projížděli, zvláštní ve více směrech, než dokázal spočítat. Kvílející vítr zněl divně. Dokonce byl i divně cítit, protože přinášel prach, kouř a zápach dobytka a hlavně nebyl slaný, což si nikdy neuvědomil, dokud ho dýchal.

Místo pohledu z velkého okna paláce, ze kterého hledával do dále přes modravé vody, byl nyní jeho obzor omezen na pár set metrů šedivých skal, šedohnědého prachu a šedozelených křovisek. Vůz, na kterém jel se kodrcal ve vyjetých kolejkách po cestě tak úzké, že mu připadalo, že po ní neprojde kůň, natož povoz.

A samozřejmě za celý život se k němu nikdo nechoval tak, jako teď Syagrios a Olyvria. Byl zvyklý, že lidé se mohli přetrhnout, aby splnili každé jeho vyslovené i nevyslovené přání. Jedinou výjimkou byl jeho otec, matka, když byla ještě naživu a jeho bratři. A protože byl nejstarší, uměl si u Evripa a Katakolona prosadit své. Že by mohla dcera vůdce kacířů a nějaký darebák

neuposlechnout jeho příkazů a naopak dávat příkazy jemu, ho nenapadlo ani ve snu.

Je zase ani nenapadlo, že by to mohlo být jinak. Když cesta už asi postě zatočila, houkl na něj Syagrios: „Dolů a zalehnout. Tady by už měli být jen naši, ale na to se nedá spolehnout."

Phostis uleh na podlahu vozu. Poprvé, když mu to Syagrios nařídil, odmítl, načež ho Syagrios praštil. Nemohl ani vyskočit z vozu a utéct, protože měl kolem kotníků uvázaný provaz. Mohl se postavit a volat o pomoc, ale jak Syagrios řekl, většina lidí kolem byli thanasioi.

Syagrios mu řekl i něco jiného, když se nechtěl podřídít. „Poslouchej, chlapče, myslíš si, že si tu budeš vyskakovat a ohrožovat naše životy? Možná máš pravdu. Ale radši si zapamatuj jednu věc. Slibuju ti, že se nedočkáš toho, abys viděl naše hlavy na Milniku."

Blufoval? Phostis si to nemyslel. Párkrát potkali jiný vůz nebo jezdce, ale zůstal klidně ležet. Většinou však, když si musel lehnout, nezahlédl nikoho ani koutkem oka. Po chvíli mu Syagrios řekl: „V pořádku, chlapče, můžeš vstát."

Phostis se vrátil na své místo mezi svalnatým mužem a Olyvrií. „Kam mě vlastně vezete?"

Pokládal stejnou otázku od té doby, co ho unesli. Jako obvykle odpověděla Olyvria. „Co nevíš, nepovíš, kdyby se ti nějakým zázrakem povedlo utéct." Odhrnula si z tváře lokýnku, která ji tam šimrala. „Samozřejmě, jestli se rozhodneš, že chceš utéct."

„Třeba by mě to tak nelákalo, kdybyste mi víc věřili," řekl. Jeho přesvědčení se od jejich moc nelišilo. Ale těžko mohl mít rád lidi, kteří ho omámili, unesli, ponižovali a věznili. Uvážil to i z náboženského hlediska. Neměl by jim být nakonec vděčný, že ho odvedli z nemravně pohodlného světa, ve kterém žil?

Ne. Asi neměl tu pravou víru, ale pořád považoval ty, kteří ho mučili za své nepřátele. Olyvria řekla: „Já nemůžu sama rozhodnout, jestli se ti dá věřit. To udělá až můj otec, když tě k němu dovezeme."

„A kdy to bude?" zeptal se Phostis už asi podesáté. Syagrios odpověděl dřív než Olyvria. „Někdy to určitě bude. Moc se ptáš, nezdá se ti?"

Phostis se uchýlil, jak doufal, k důstojnému míčem. Ale obával se, že marně. Bylo snadné být důstojný, když byl člověk oblečen do krajk a vyšíváním zdobených šatů, měl nějaké postavení a žil v bohatých palácích se služebnictvem.

Mnohem obtížnější to bylo pro někoho, kdo měl na sobě hrubě tkanou halenu a provazem svázané nohy a téměř nemožné pro toho, kdo se před několika dny znečistil a je zajatcem lidí, na které se snaží udělat dojem.

Vůz vyjel s rachotem z další zatáčky, což pro Phosta znamenalo, že si bude muset lehnout na podlahu vozu. Tentokrát však Syagrios spokojeně zabručel a Olyvria radostně zatleskala rukama.

„Vylez, ty," řekl Syagrios. „Už tam budeme." I když necítil moře, Phostis si pořád myslel, že tam je přístav Pityos. Nikdy Pityos neviděl, ale představoval si ho trochu jako Nakoleiu, možná trochu menší a špinavější.

Městečko před nimi bylo menší a špinavější než Nakoleia, ale tím veškerá podobnost končila. Nebyl to žádný přístav, jen pár domů a obchodů v úzkém údolíčku, nad kterým se tyčila mohutná pevnost z šedého vápence, podobně jako Nejvyšší chrám nad městem Videssos.

„Co to je za místo?" zeptal se Phostis. Ihned však zalitoval svého tónu, protože z něho silně zaznělo přesvědčení, že je naprosto neobyvatelné. To byl jeho názor - jak by mohl někdo chtít strávit celý život v jediném malém údolí? A jak by takový život asi vypadal? Ale prozradit svým vězňům, co si myslí, nebylo moc chytré.

Syagrios se na sebe s Olyvrií podívali. Když promluvila, bylo to určeno Syagriovi. „Stejně se to dozví." Syagrios neochotně přikývl a ona Phostovi odpověděla. „Město se jmenuje Etchmiadzin."

V první chvíli si myslel, že kýchla. Pak řekl: „Zní to jako vaspurakánské jméno."

„Taky že je," řekla Olyvria. „Jsme těsně u hranice a řada princů považuje město za svůj domov. Ale Etchmiadzin je především místo, kde zbožný a svatý Thanasios poprvé kázal a je to hlavní centrum jeho stoupenců."

Pokud byl Etchmiadzin hlavním centrem thanasioi, byl Phostis rád, že ho jeho únosci nevzali na nějaké odlehlejší místo.

Ve městě Videssos by takovou myšlenku vyhrkl hned, jak by ho napadla. Jeho přátelé a známí by vybuchli smíchem, pravděpodobně opilým smíchem. Za současných okolností se opět zdálo chytřejší mlčet.

Lidé v Etchmiadzinu se věnovali své práci a nevšímali si příjezdu mladého Autokrata. Jak řekla Olyvria, hodně jich mělo vaspurakánskou krev, širší ramena a mohutnější hrud než jejich videsánští sousedé. Starý vaspurakánský kněz v kutně jiného střihu a tmavšího odstínu modré než nosili ortodoxní klerikové, kráčel o holi po nedlážděné ulici.

Muži na stráž před pevností byli na hony vzdáleni Halogai v pozlacených drátěných košilích, i když se při troše dobré vůle dali nazývat vojáky. Ani dva neměli stejnou výstroj ani výzbroj, opírali se o zeď, posedávali kolem a zaujímalí všemožné polohy kromě vzpřímené. Ale Phostis v jejich očích viděl stejný zkoumavý pohled, jako v očích severanů, kterým pozorovali každého, kdo se přiblížil k paláci.

Jakmile stráž poznali Syagria a Olyvrii, ožili, vesele pokřikovali a poplácávali je po zádech. „Dobrý bože, tak jste toho malýho smrada dostali!" zvolal jeden z nich a ukázal na Phosta. Co se týkalo oslovení, tady klesl ještě níž.

„Řekněte otcí, že je tady, přátelé," řekla Olyvria. Z jejích rtů, stejně jako z Digenových znělo tradiční oslovení thanasioi svěže a upřímně.

Otrhaní muži spěchali, aby jí vyhověli. Syagrios zastavil povoz a slezl dolů. „Ukaž nohy," řekl Phostovi.

„Tady vodtud neutčeš." Jako kdyby četl jeho myšlenky, dodal: „Jestli se mě pokusíš kopnout do ksichtu, hochu, dostaneš takovou nakládačku, že se z ní budeš rok léčit. Věříš mi?"

Phostis mu věřil stejně jako věřil ve velkorysého a milosrdného Pána, přinejmenším proto, že Syagrios se tvářil, že to myslí smrtelně vážně. Takže dědic císařského trůnu seděl na voze tiše a čekal, až mu únosce přeřízne pouta. Třebaže ho se Syagriem spojovalo Thanasiovo učení, nedělalo to z nich ještě přátele. Phostis měl nepřátele i mezi pravověrnými, tak neviděl důvod, proč by se jeden thanasiot nemohl chovat nepřátelsky k jinému thanasiotovi.

Strážní se vrátili zpět, postavili se na svá místa a pustili Olyvrii, Syagria a Phosta do pevnosti. Syagrios postrčil hrubě Phosta dopředu. „Hni se, ty."

Hnul se. Další vojáci - no, možná by pro ně bylo vhodnější označení válečníci, protože jim sice nechyběla zuřivost, zato postrádali jakoukoliv disciplínu - cvičili střelbu do balíků slámy nebo jen tak posedávali a bavili se na prostranství uvnitř pevnosti. Zamávali na Syagria, uklonili se Olyvrii a úplně ignorovali Phosta. V prosté, bezcenné haleně nevypadal, že by zasluhoval pozornost.

Železem pobité dveře do věže pevnosti byly otevřené. Postrčen zezadu Syagriem se Phostis ocitl v temnotě. Klopýtal, nevěděl kam jde, ani po čem jde. Olyvria za ním zamumlala: „První dveře vlevo."

Vděčně poslechl. Až v místnosti ho napadlo, jestli je Syagrios tak drsný a Olyvria tak laskavá, jak se zdálo. Jak si s ním mezi sebou pohazovali jako míčem, mohl být dobrý způsob, jak zničit veškerou Vzpurnost, která by mu snad ještě zbyla.

„Vstupte, mladé Veličenstvo, vstupte!" zvolal štíhlý muž, usazený na židli s vysokým opěradlem na opačné straně místnosti. Tak tohle tedy byl Livanios. Mluvil tak srdečně, jakoby s Phostem byli staří přátelé a ne zajatec a jeho vězňem. Úsměv na tváři měl vřelý

a vstřícný — byl to vlastně úsměv Olyvrie, orámovaný zastříženým prosedivělým vousem a ošklivými šrámy od meče. Phosta lákalo mu důvěřovat a to ho zároveň nutilo, aby nevěřil svým pocitům.

Místnost samotná se snažila být věrnou napodobeninou Velkého paláce ve Videssosu. Na toho, kdo ho nikdy neviděl ve skutečnosti, to mohlo udělat dojem. Phostovi, který tam vyrostl, se to zdálo ubohé. Kde bylo mramorové sloupořadí, které by usměřňovalo pohled ke vzdálenému trůnu? Kde byli elegantně a bohatě oblečení dvořané, kteří by stáli podél sloupů až k císaři? Hrůza nevraživě hledících vojáků byla chabá náhražka. Stejně jako otrhaný kněz a nepopsatelný chlapík v pruhovaném kaftanu nemohli nahradit ekumenického patriarchu a vznešeného sevasta, kteří stáli před Autokratovým trůnem.

Phostis si připomněl, že vlastně začal odsuzovat všechnu pompu a okázalost, která obklopovala jeho otce. Ale zároveň ho napadlo, proč vůdce radikálních thanasioi stejnou pompu napodobuje.

Ale teď měl jiné starosti. Livanios mu je rychle připomněl, když se ho zeptal: „Tak kolik dá váš otec za to, aby vás dostal zpátky? Nemyslím zlata. My na cestě světla zlato odsuzujeme. Ale jistě se vzdá nějakého území a vlivu, aby vás měl zase po svém boku."

„To bych se moc divil." Phostova hořkost nebyla předstíraná. „Pořád jsme se jen hádali. Myslím, že je rád, že se mě zbavil. A proč ne? Má další dva syny a oba je má radši než mě."

„Podceňujete se v jeho očích," řekl Livanios. „Pročesává krajinu kolem postupující armády, aby vás našel."

„Se stejným odhodláním hledá i pomoci kouzel," prohlásil muž v kaftanu. Jeho videsánština měla trochu cizí přízvuk. Phostis pokrčil rameny. Co říkali, mohla být pravda, ale nemusela. Stejně na tom pramálo záleželo. Řekl: „Kromě toho, co vás přivedlo na myšlenku, že se

chci vrátit k otcí? Podle toho, co jsem slyšel o vás, tha-nasioi, budu raději žít s vámi, než bych se vrátil do paláce."

Nevěděl, jestli mluví pravdu, část pravdy nebo jestli je to lež. Učení Thanasia ho mocně přitahovalo. Tím si byl jistý.

Ale snížili by se lidé, kteří vyznávali tak dobře znějící zásady k tomu, aby ho unesli? Asi ano, když jim jejich víra umožňovala předstírat pravověrnost, aby si zachránili kůži. Pokud to tak bylo, byli to ti nejlepší herci, s jakými se dosud setkal. Dokázali obalamutit i jeho.

Livanios řekl: „Už jsem o tom něco slyšel od své dcery a svatého Digena. Možnosti jsou... zajímavé. Opravdu bys radši žil v chudobě, která je naším způsobem života, než v přepychu, který znáš od narození?“ „O svou duši se bojím víc než o své tělo,“ řekl Phostis. „Mé tělo není nic jiného než oblek, který se příliš rychle obnosí. Když je odhozen na smetiště, jaký je rozdíl v tom, jestli byl někdy bohatě zdobený? Ale má duše - ta je věčná.“ Prežehnal se Phosovým slunečním znamením.

Livanios, kněz, Olyvria a dokonce i Syagrios pohyb opakovali. Muž v kaftanu ne. Phostis se tomu podívil. Bezbožný thanasiot mu připadal jako nesmyslné slovní spojení. Ale možná ne - nálepka by seděla i jemu. Předstíral větší víru než cítil, aby s ním Livanios zacházel vlídněji? Nevyznal se sám v sobě.

„Co s tebou uděláme?“ zeptal se Livanios zamyšleně. Z jeho tónu Phostis poznal, že ho napadla stejná věc, o které před chvílí uvažoval sám. Livanios pokračoval: „Jsi jedním z nás nebo jsi jen figurka ve hře, kterou ve vhodný čas umístíme na nejvýhodnější místo šachovnice?“

Phostis pokýval hlavou nad tou analogií — ať už byl jaký chtěl, Livanios rozhodně uměl odhadnout situaci. Figurky odstraněné ze šachovnice videsánského bitevního pole nezmizely nadobro, ale mohly být vráceny zpět do hry na straně soupeře, který je zajal. O to bylo

obtížnější hru vyhrát, ale zároveň představovala reálnější model spleť intrik videsánské politiky a občanské války.

„Tati, mohu něco říct?“ zeptala se Olyvria.

Livanios se rozesmál. „Odmítl jsem ti snad někdy něco? No, tak řekni, co máš na srdci.“

„Existuje ještě jedna možnost,“ řekla. „Žádný svobodomyšlný člověk, ať jde cestou světla nebo ne, se nebude mezi námi cítit spokojený, když ho sem dotáhneme proti jeho vůli. Ale když už tady je, není možné, aby nevěděl, že tady žijeme podle Phosových svatých pravidel.“

„Mnoho lidí to není schopno vidět,“ namítl Livanios. „Mezi nimi mohu jmenovat Krispa, jeho vojáky a kněze, kteří ho doprovázejí. Ale vidím, že jsi ještě neskončila. Pokračuj.“

„Chystala jsem se navrhnout, abychom Phosta nezavírali rovnou do cely. Protože pokud ho budeme chtít vrátit jako figurku do hry, nebylo by dobré, kdyby se proti nám otočil při první vhodné příležitosti, která se mu naskytne.“

„Ale nemůžeme ho tu nechat přece nechat volně pobíhat,“ vložil se do věci Syagrios. „Už se jednou pokusil zdrhnout a myslel na to určitě víckrát. Říkali bychom si jenom o to, aby skočil na koně a vrátil se zpátky k tatíkovi.“

Phostis hořce zalitoval, že se tehdy pokusil utéct.

Olyvria řekla: „Nemyslela jsem, že by byl úplně volný. Máš pravdu, Syagrie, je to nebezpečné. Ale když mu ukážeme Etchmiadzin a ostatní místa, kde je cesta světla silná, můžeme mu ukázat život, ke kterému se chystal, než jsme ho chytili. Jakmile ho uvidí, jak jsem už řekla, přijme ho a může se stát jedním z nás bez ohledu na to, jak se sem dostal.“

„To by možná šlo,“ řekl Livanios a Phostovi poskočilo srdce radostí. Avšak vůdce kacířů, jako správný Videsánek, měl schopnost rozpoznat zradu ještě než se objevila. „Ale může mu to zrovna tak dát příležitost se přetvařovat, aby si mohl sám zvolit čas a místo k útěku.“

„Jo, to je fakt, při dobrém bohu,“ zavrčel Syagrios. Livanios si propletl prsty a otočil se k Phostovi. „A co na to říkáte vy, mladé Veličenstvo?“ Z jeho úst ten titul zněl když ne přímo výsměšně, tak alespoň neuctivě. „Konec konců se vás to také týká.“

„Ano, týká.“ Phostis se snažil být věčný. Kdyby si myslel, že ho před malou, tmavou a vlhkou celou zachrání nějaké přehnané sliby, byl by je vyslovil. Ale odhadl, že Livanios by přehnané sliby považoval jen za přehnané lži. Pokrčil rameny a odpověděl: „Volba je na vás. Pokud mi nevěříte, nebudete mi věřit, ať řeknu cokoliv.“

„Nejsi žádný hlupák, co?“ Jak seděl na židli s vysokým opěradlem, připomněl Livanios Phostovi domýšlivou kočku, která se ustanovila samozvaným soudcem myši. Phostis ještě nikdy nebyl myš a ani o to nestál. Livanios pokračoval: „No, uvidíme, jak to s tebou půjde. Dobrá, mladé Veličenstvo, žádná pouta.“ Zatím, slyšel Phostis mezi slovy. „Budeš nás pozorovat - samozřejmě s vhodnými strážci - a my budeme pozorovat tebe. Později rozhodneme, co s tebou uděláme.“

Kněz, který stál před Livaniem se usmál a udělal na prsou sluneční znamení. Muž v kaftanu, který stál vpravo od Livania se pootočil a řekl: „Jste si jistý, že je to moudré?“

„Ne,“ odpověděl Livanios upřímně. Nezdálo se, že by se cítil dotčený, že někdo zpochybnil jeho rozhodnutí. „Ale myslím si, že pro odměnu, kterou tím můžeme získat se vyplatí trochu zariskovat.“

„Takovou šanci by mu nikdy nedali v-“ Livanios zvedl ruku. „Je mi jedno, co by tam dělali. Teď jsi tady a doufám, že na to budeš myslet.“ Vyslechl sice názor svého poradce, ale zachoval si autoritu. Muž v kaftanu sepal ruce a hluboce se před ním uklonil.

„Když nebude uvězněn v cele, kde ho ubytujeme?“ zeptala se Olyvria svého otce.

„Vezmi ho do nějakého pokoje v nejvyšším patře,“ odpověděl Livanios. „Stačí jeden strážce na chodbě a neutěče odtud, pokud mu nenarostou křídla. Syagrie, když se bude pohybovat jinde, budeš ho mít na starosti ty. A nenech ho utéct.“

„Ach, on neutěče.“ Syagrios se na Phosta podíval, jakoby si přál, aby se dal na útěk. Phostis ještě nikdy neviděl nikoho, kdo by se skutečně těšil, že mu ublíží. Sevřel se mu žaludek.

„Nikam se právě nechystám. Možná jediné spát.“

„Mluví jako voják,“ řekl Livanios se smíchem.

Syagrios zavrtěl odmítavě hlavou. Phostis to nemohl posoudit, protože neměl čas to zjistit. Ale bojoval by proti thanasioi? To nevěděl. Spokojil se s tím, že se od Syagria ostentativně odvrátil, což rozesmálo Livania ještě víc.

„Jestli chce jít spát, tak ať jde," řekla Olyvria. „Když dovolíš, tati, vezmu ho nahoru, jak jsi řekl."

Livanios jí pokynul gestem Autokrata, který uděluje svolení. Tím, že celý život sledoval Krispa, viděl Phostis stejné gesto v mnohem lepším provedení. Olyvria ho dovedla k točitému schodišti. Syagrios vytáhl z opasku nepříjemně dlouhý a ostrý nůž a vydal se za nimi.

Jak se snažil dělat, že Syagrios neexistuje, otočil se Phostis k Olyvrii a řekl: „Stejně ti děkuji, že jsi mě zachránila od žaláře." Zajímalo ho, proč se postavila na jeho stranu. Pro mladíka vychovaného v paláci byla vypočítavost stejně přirozená jako dýchání.

„To je jednoduché. Myslím si, že když budeš mít šanci, vydáš se s námi cestou světla," odpověděla Olyvria. „Jakmile nám odpustíš nepříjemný způsob, jakým jsme tě unesli, jsem si jistá, že uvidíš, že žijeme podle Phosova učení daleko víc než ti, kteří se pyšní svými tučnými břichy nebo se chlubí kolik mají koní či milenek."

„Jak by mohl někdo pochybovat o tom, že nadbytek je špatný?" řekl Phostis a Olyvria se rozzářila. Ale Phosta napadlo, jestli nedostatek není špatný taky. Chamtivost si zasloužila odsouzení, ale když člověku kručelo v žaludku čtyřicet hodin denně, nebylo to taky odsouzeníhodné? Věděl, co by mu odpověděl jeho otec. Pak si ale vzpomněl, že ani on neměl na všechno odpověď.

Za normálních okolností by se s vervou pustil do teologické rozpravy na toto téma, zvláště s krásnou mladou ženou. Nůž, kterým mu Syagrios mřil na ledviny, mu ale připomněl, jak byly okolnosti abnormální. Teologické dispute budou muset počkat.

Námaha, s jakou se vlekl do schodů mu připomněla, že není v takovém stavu, jak by si představoval. V žaludku mu kručelo, jak se domáhal většího množství jídla, než se mu v poslední době dostávalo.

Pokoj, do kterého ho Olyvria zavedla byl velmi prostý. Byl tam slanník pokrytý lněným prostěradlem s pokrývkou, která pamatovala lepší časy, pár trojno-žek a nočník, který stál na nějakém roztrhaném hadru, míněném asi jako koberec. Jinak bylo všechno ostatní - podlaha, stěny i strop z šedého kamene. Li-vanios se nemusel ani zmiňovat o nějakých křídlech. I kdyby mu nějaká vyrašila, neprotáhl by se uzoučkými okny, která jako jediná osvětlovala pokojík.

Dveře neměly zvenku žádnou závoru, ale nebyla ani zevnitř. Syagrios řekl: „Většinou bude někdo na chodbě, chlapče. Jenže nebudeš vědět kdy. I když budeš mít štěstí, někdo tě stejně vždycky čapne na schodech nebo na dvoře. Nemůžeš utýct. Zvykni si na to."

Olyvria dodala: „Naši naděje zůstává, že nebudeš chtít utéct, Phoste. Že zjistíš, že jsi svým příchodem sem jen získal, bez ohledu na to, jak moc ti vadí, jak jsi se sem dostal. Až uvidíš Etchmiadzin, až uvidíš cestu světla, která vede k Phosovi a jeho věčnému životu, doufejme, že se staneš jedním z nás."

Mluvila velice zaujatě. Phostovi se nechtělo věřit, že by to hrála, ale už ho jednou oklamala. Zajímalo by ho, jestli si Livanios opravdu přál, aby se vydal cestou

světla. Jak to vypadalo, vedl thanasioi přinejmenším v boji. Ale Autokratův syn měl nárok na velení už jenom z titulu svého postavení. Možná si Livanios myslel, že bude jen poslušná figurka. Na to měl ale Phostis jiný názor.

„Necháme tě teď odpočívat," řekla Olyvria. „Přijdeme zítra, abychom začali s ukázkou, jak žijí následovníci svatého Thanasia."

Odešli a Olyvria za sebou zavřela dveře. Nebyla to žádná velká překážka, ale stačila. Phostis se rozhlédl po své cele, což vystihovalo toto místo lépe než pokoj a popravdě řečeno, žádný mnich by si nestěžoval, že je její vybavení příliš přepychové. Ale na druhou stranu to zase nebyla kobka. Měl za co být Olyvrii vděčný.

Lehl si na slanník. Suchá sláma pod jeho váhou zachrastila. Páchla zatuchlinou. Tenkým prostěradlem pronikla jednotlivá stébla slámy a projela mu i halenou. Vrtěl se tak dlouho, až ho nic nepíchalo a pak si přitáhl pokrývku až pod bradu. Jak to udělal, odkryl si nohy. Tak se zase zavrtěl, až se mu konečně podařilo schovat se pod ní celý. V hlavě se mu hádal strach s obavami tak hlasitě, že neslyšel jasně ani jedno. Téměř okamžitě usnul.

Vítr vmetl Krispovi do tváře dešťové kapky. Zahledl se nešťastně na oblohu a dostal další spršku za svou troufalost. „No," řekl ironicky, „alespoň, že nebudeme trpět hladu."

Sarkis k němu dojel. „To je pravda, Vaše Veličenstvo. Dostali jsme předsunuté jednotky do Aptosu právě včas, aby odrazily thanasiotské nájezdníky. Je to vítězství."

„Tak proč se necítím jako vítěz?" řekl Krispos. Děšť se mu dostal mezi klobouk a límec kabátu a jedna kapka mu sklouzla po krku. Byl zvědav, jak bude pozlacené brnění vzdorovat rzi. Měl pocit, že to brzy zjistí.

Vpravo vedle něho Evripos s Katakolonem vypadali

sklesle. Vlastně vypadali hůř než sklesle. Byli jako dvě zmoklé slepice. Katakolon se snažil vtipkovat. Všiml si Krispova pohledu a řekl: „Mám obvykle radši teplejší koupel, tati."

„V poli si to musíš vyřídit s Phosem, ne se mnou," odvětil Krispos.

„Ale ty jsi přece jeho zástupce na zemi. Nenaslouchá ti snad?"

„Hm, zástupce na zemi. To se jen tak říká. Nikde ale nenajdeš Autokrata, který by měl moc rozhodovat o tom, co budou nebesa dělat. Ano, mohu nařídít mrakům, aby na mě nelily vodu, ale poslechnou mě? Ještě se to nepovedlo ani mně, ani těm přede mnou."

Evripos si jen něco pro sebe zamumlal. Krispos se na něho podíval. Zavrtěl hlavou a s mumláním odjel dál, aby se nemusel s otcem bavit. Krispos na něho nejprve chtěl zavolat, ale pak se rozhodl, že to za hádku nestojí a držel jazyk za zuby.

Sarkis řekl: „Kdybyste uměl poroučet počasí, Vaše Veličenstvo, začal byste s tím hned první rok vašeho panování, když se proti vám vzbouřil Petronas. Tehdy přišly podzimní deště taky hodně brzy."

„To je fakt. Byl bych radší, kdybys mi to nepřipomínal," řekl Krispos. Tehdy dešť způsobil, že nemohl pokračovat ve vítězném tažení a umožnil Petronovi sebrat síly a pokračovat v boji příští rok. Doufal, že dosáhne rozhodujícího vítězství nad thanasioi ještě než deště zabrání dalšímu válčení.

Katakolon řekl: „Cekal jsem, že už nás kacíři napadnou a budou opravdu bojovat." Znělo to zklamaně. Bylo mu sedmnáct a neměl tušení, co takový boj znamená. Krispos byl stejně starý, když to zjistil a vůbec se mu to tehdy nelíbilo. Zajímalo ho, jak na to bude reagovat Katakolon.

Ale jeho syn měl pravdu. Krispos řekl: „Já jsem si to myslel taky. Ale ten jejich Livanios je pěkně mazaný, k ledu s ním. Dobře ví, že může jen získat, když se mi ho nepodaří zničit při tomto tažení."

„Mohlo by se nám to podařit, když bychom získali zpět Pityos," řekl Sarkis.

Krispův kůň šlápl do díry plné vody a klopýtl. Když se Krispos zase usadil v sedle, řekl: „Začínám mít dojem, že bude muset přestat pršet, abychom se do Pityosu vůbec dostali."

„I kdyby nás thanasioi napadli, nebyla by to dobrá bitva," řekl Sarkis. „Než by muži stihli dvakrát vystřelit z luku, byly by tětiny tak mokré, že by se už nedaly použít. Pak je konec s taktikou a zbývá jen vytasit šavle a bít se."

„Pravá bitva vojáků, co?" poznamenal Krispos.

„Jo, tak se tomu říká," přikývl Sarkis. „Nebo ji tak říkají ti, kteří přežili."

„Ano," řekl Krispos. „Ale vlastně to znamená jen jedno, že nějaký hloupý generál moc dlouho čekal s rozhodnutím."

Bitvy muže proti muži byly nepříliš uznávanou součástí videsánské vojenské tradice. Videssos si nadevše cenil ve válečnickém umění chytrost a lstivost. Účelem nebylo jen vyhrát, ale zvítězit s co nejmenšími ztrátami.

Sarkis řekl: „Při této válečné výpravě by ale takové bitvy vojáků měly dopadnout v náš prospěch. Až na oddíl přeběhlíků pod Livaniovým velením jsou thanasioi sebranka postrádající disciplínu nutnou k tomu, aby vydrželi v delší bitvě."

„Kdyby tě tak chtěl dobrý bůh vyslyšet," povzdechl si Krispos.

„Většina jsou zbabělí neřádi," odfrkl Evripos, který je poslouchal. Z jeho tónu bylo patrné, že nenávidí thanasioi hlavně za to, že tu kvůli nim mokne a je mu zima, než pro jejich kacířské učení."

„Nejsou to zbabělci, mladý pane. Tak jsem to vůbec nemyslel," zdůraznil Sarkis. „Jsou bojovní a zuřiví až dost, jestli se nemýlím. Ale pochybuji o jejich soudržnosti. Jakmile nás neporazí na první pokus, měli bychom je dostat my."

Evripos zase zavrčel, tentokrát už ale nic neřekl.

Krispos si prohlížel krajinu před sebou a vůbec se mu nelíbila. Budou muset projít mezi příliš mnoha kopci, aby se dostali do Pityosu. Možná by byl udělal lépe, kdyby se držel v nížině. Nečekal, že deště přijdou letos tak brzy. Ale byl už příliš daleko, aby se mohl stáhnout zpět. Nejlepší se nyní zdálo pokračovat dál a doufat, že to nakonec dobře dopadne.

Ale postrádalo to zároveň jakoukoliv taktiku. V boji proti sebrance, o které mluvil Sarkis, by mu to na vítězství velmi pravděpodobně stačilo, ale Livanios se ukázal jako velice zkušený stratég. Krispos by rád věděl, co mu přichystal za léčku, které bude muset čelit a jak to zvládne.

„Další věc, kterou budu muset teprve zjistit," zamumlal. Sarkis, Katakolon i Evripos na něho udiveně pohlédli. Nic nevysvětloval. Jeho synové by to stejně nepochopili, a když tak ne úplně a velitel kavalérie pravděpodobně věděl, co tím myslí.

Tábor té noci byl mokrá a skličující. Kuchaři nemohli zapálit ohně, takže armáda byla odkázána na chleba, sýr a cibuli. Evripos se znechuceně mračil na tvrdý a tmavý bochníček chleba, který mu voják podal z nepromokavého koženého vaku. Jednou si kousl a zbytek hodil do bláta.

„Dneska už nic nedostaneš," nařídil Krispos. „Možná, že ti po hladové noci bude snídaně chutnat víc."

Evripos pustil hůř než déšť, který na něho padal. Mnoho let zvyklý ignorovat neodbytné muže, kteří doprovázeli své žádosti křikem, si ho Krispos nevšímal. Autokrat na armádním chlebu neviděl nic špatného. Phos ho obdaroval dobrými zuby, takže mu nedělalo žádné problémy ho jíst. Nechutnal mu tak, jako bílý chléb, který jedl v paláci, ale teď nebyl v paláci. Na bojišti se musí jíst co je. Evripos na to ještě nepřišel.

Jestli si to uvědomil sám, nebo spíš ze strachu, že svého otce rozzuří, snědl Katakolon svůj přiděl bez námitek. Se zamyšleným výrazem ve tváři řekl: „Co asi teď jí Phostis?"

„Divil bych se, kdyby vůbec něco jedl," povzdechl si Krispos. Když vydal večerní rozkazy a naplánoval trasu zítřejšího pochodu, neměl co dělat a opět se vynořily chmurné myšlenky o osudu nejstaršího syna. Nemohl vydržet ten pocit bezmoci. Aby ho nějak zahnal, vydal se za Zaidem, aby zjistil, jak čaroděj pokročil.

Když nahlédl do jeho stanu, našel tam Zaida, který si seškrabával bláto z bot. Zachechtal se, že přistihl mága při tak obyčejné světské činnosti a zeptal se ho: „Nemůžeš to dělat pomocí magie?"

„Vítejte, Vaše Veličenstvo. No, jistě, že bych mohl," odpověděl čaroděj. „Trvalo by to sice třikrát tak dlouho a vyčerpalo by mě to na dva dny dopředu, ale šlo by to. Jedna z věcí, kterou se musíte naučit, když se chcete věnovat magii, je vědět, kdy je lepší vystačit si sám."

„To by se měl naučit každý, nejen mág," řekl Krispos. Zaidas vstal a rozložil mu plátěnou židličku. Krispos na ni klesl.

„Já jsem se to asi ještě úplně nenaučil, protože jinak bych se tě nepřišel zeptat, jestli jsi zjistil něco o Phostovi."

„Nikdo vám to nemůže mít za zlé, Vaše Veličenstvo." Zaidas rozhodil ruce. „Jen bych si přál, abych pro vás měl víc zpráv. Lépe řečeno vůbec nějaké. Váš nejstarší syn mi zůstává skryt."

Krispa napadlo, jestli to nedokazuje to, že je Phostis kukaččí mládě v jeho hnízdě. Ale ne. Magie, kterou Zaidas použil, aby Phosta našel, byla spojena s jeho synem a neměla nic společného s jeho vztahem k Auto-kratovi. Krispos se zeptal: „Pokročil jsi nějak v té záležitosti se zjištěním, jaký druh magie ho skrývá?"

Zaidas se kousl do rtu. Ani když byli přátelé, neříkalo se mu lehce Autokratovi, že něco nesplnil. „Vaše Veličenstvo, musím přiznat, že jsem se především věnoval tomu, abych zjistil, kde Phostis je, než tomu, proč ho nemohu najít."

„A jaké jsi měl při svém snažení štěstí?" Otázka byla spíš řečnická. Kdyby měl Zaidas jen trochu štěstí, určitě by mu to přišel vítězoslavně oznámit. Krispos

pokračoval: „Vážený pane čaroději, naléhavě vás žádám, abyste se vzdal přímých pokusů hlavně proto, že dosud

neměly úspěch. Snažte se zjistit co navíc o čaroději, který stojí proti vám. A když v tom uspějete, můžete se vrátit k hledání Phosta."

„Udělám samozřejmě, co Vaše Veličenstvo navrhuje," řekl Zaidas, který věděl, že doporučení císaře se rovnalo příkazu. Čaroděj zaváhal a pak pokračoval: „Musíte si ale uvědomit, že vám nemohu zaručit úspěch, zvláště ne tady v terénu. Pro takovou práci jsou knihy a substance nashromážděné v Čarodějném kolegiu nezbytné."

„To už jsi říkal," odpověděl Krispos. „Dělej co umíš, víc nemohu žádat."

„Udělám," slíbil Zaidas a natáhl se pro kodex, jako kdyby chtěl začít čarovat hned teď. Ještě než mohl prokázat takovou příčinnost, odešel Krispos z jeho stanu a zamířil ke svému. Nebyl spokojený se svým čarodějem, ale ne natolik, aby mu řekl něco víc, než právě teď. Zaidas se podle jeho soudu snažil ze všech sil. císař, který by káral muže, které si vybral pro jejich odborný úsudek, by takových odborníků za chvíli kolem sebe moc neměl.

Děšť bubnoval na stěny stanu, bláto čvachtalo pod nohama. Stan byl neradostné místo. Krispos cítil tíhu každého svého roku. I přes pohodlí, které mu jeho postavení zajišťovalo - dostatek prostoru, aby se mohl postavit a udělat pár kroků, polní lůžko místo podložky na spaní - bylo válečné tažení pro muže jeho věku náročné. Jediný problém byl, že kdyby ho nepodnikl, bylo by to pro něj z dlouhodobého hlediska ještě náročnější.

Rozhodně náročnější, řekl si a sfoukl lampy, lehl si a snažil se usnout. To si asi říkají všichni muži, když se chystají do války. A to si určitě řekl i Livanios někde nedaleko odtud. Jen s odstupem času bude možné posoudit, kdo měl pravdu a kdo ne.

Před vchodem do stanu se bavili halogajští strážci

svojí pomalou a hrdelní řečí. Krispa by zajímalo, jestli i oni měli někdy pochybnosti, když nemohli v noci spát. Nebyli to takoví prostřápci, jaké z nich mnozí Vi-desánci dělali. Ale vášnivě milovali boj, zatímco Krispos se mu snažil vyhnout, pokud to bylo možné.

S přáním, aby život nebyl tak komplikovaný, podlehl únavě. Když se ráno vzbudil, myslel na to samé, jako kdyby ani nespál. Oblékl se a vyšel ven na snídání stejně vlhkou a mizernou jako byla večeře.

Povinnosti spojené s armádou na pochodu mu pomohly překonat skleslost a zaměstnávaly ho tak, že neměl na svou malomyslnost čas. Teď už byli vojáci sebranější, než když vyrazili z Nakolei. Sbalit stany, naložit věci na koně, mezky a do vozů jim už zabralo jen polovinu času než dřív. Ale aby to neměli tak jednoduché, zpomaloval je pro změnu dešť a ztěžoval jim pochod víc, než si Krispos myslel. Plánoval, že se z Aptosu dostane do Pityosu za šest až sedm dní. Teď viděl, že to bude trvat déle.

Armáda projížděla středem vesnice. Až na pár psů, kteří se honili v blátě mezi domy, bylo místo opuštěné. Sedláci a pastevci, kteří tu žili, utekli do hor. To sedláci a pastevci dělali vždy, když se blížila nepřátelská armáda. Krispos se kousl do rtů, vzteky i se smutkem, že jeho poddaní považují vlastní armádu za nepřátelskou.

„Většina jsou thanasioi, odhaduji," odpověděl Evri-pos, když to řekl nahlas. „Vědí, na co se mají těšit, až z nich vyženeme to jejich kacífství."

„čó bys s nimi udělal ty, když vyhrajeme?" zeptal se Krispos zvědavý, jak by mládí vyřešilo problém, jehož řešení neznal ani on sám.

Evripos byl sebejistý, když nic jiného. „Jakmile porazíme armádu vzbouřenců, očistíme tuto zemi jako když člověk oloupe kůru z pomeranče. Najdeme největší zrádce a potrestáme je tak, aby si ostatní navěky zapamatovali, zač je toho loket, postavit se proti císařství." Zahrozil pěstí na prázdné domy, jako kdyby je chtěl obvinít z toho, že kvůli nim teď musí sedět na koni ve studeném dešti.

„Na to třeba taky dojde," řekl Krispos a pomalu přikývl. Evriposa odpověď byla stejná, jakou by dal asi každý řadový voják a ani se moc nelišila od toho, co navrhoval Sarkis. Mohlo to být horší, pomyslel si Krispos.

Se sebejistotou mládí, že vymyslel nejlepší řešení, zeptal se Evripos vyzývavě: „Jak bys mohl udělat něco jiného, otče?"

„Jestliže můžeme obrátit lidi znovu na pravou víru přesvědčováním a ne strachem, neriskujeme, že budeme muset bojovat stejnou válku s další generací," odpověděl Krispos. Evripos si odfrkl. On myslel v rozpětí týdnů a měsíců, ne generací.

Pak ale Krispos musel přestat myslet na týdny i generace. Z přední Unie se vracel zvěd a volal: „Ti bastardi nás chtějí zadržet v průsmyku před námi!"

Konečně otevřený boj, pomyslel si Krispos, Phos budiž pochválen. Na Stárkův rozkaz už trubači dávali císařské armádě povel 'zaujmout postavení'. Přestože pochodovala jako had, nemohla tak armáda bojovat. Začala se formovat do bojové linie.

Ale jak Krispos viděl, když vyjel dopředu, aby prozkoumal terén, bojová linie nemohla být moc široká. Thanasioi si pro boj vybrali místo, které jim vyhovovalo. Stěny průsmyku byly pro jezdecko příliš strmé, zvláště v dešti a v nejužším místě vybudoval nepřítel zátaras z kmenů a kamenů. Ten sice útočníky nezastaví, ale zpomalí je... tu a tam se za barikádou začaly objevovat celtové stříšky a rostly jako houby po dešti.

Krispos na ně ukázal, když k němu přijel Sarkis. „Vsadím se, že pod nimi mají lučištníky. Zátaras nás má zastavit a lukostřelci pak napadnout."

„S největší pravděpodobností máte pravdu, Vaše Veličenstvo," souhlasil zasmušile velitel kavalérie. „Liva-nios, k ledu s ním, je profík."

„Vyšleme pár oddílů pěchoty, aby se zkusily probít

po stranách kolem zátarasu a zatlačit kacíře zpět," rozhodl Krispos. Byl to jediný manévr, který dokázal vymyslet, ale moc si od něj nesliboval. Pěšáci byli ti nejbídnější vojáci jeho armády co se týkalo bojeschopnosti i doslova. Byli to muži, kteří sami neměli na výstroj a nebo kterým jejich vesnice nemohla poskytnou koně a jezdecké vybavení.

Jako kavalérista, sdílel Sarkis Autokratovu nedůvěru v pěchotu. Ale přikývl, protože neměl lepší plán. Posel si pospíšil

k hudebníkům. Na jejich povel vyrazila pěchota vpřed, aby napadla thanasioi z boků. Ti mávali kopími a hrozili jim zpoza barikády.

„Stejně bych vyslal i jízdu, pokud Vaše Veličenstvo souhlasí," řekl Sarkis a Krispos přikývl. Čím víc nepřátel zaměstná, tím snadnější bude cesta k vítězství.

S výkřiky „Phos je s námi!" a „Krispos!" vyrazili císařští vojáci do útoku. Jak císař i Sarkis předpokládali, lukostřelci pod celtami stříleli na vojáky, kteří jim to nemohli oplácet. Občas se nějaký voják zhroutil, občas zafetl a vzepjal se raněný kůň a shodil svého jezdce do bláta.

Pak se náhle stříšky nepřítelů zachvěly, jakoby zavál vítr, i když žádný nebyl. Několik jich spadlo a zahalilo thanasioi pod nimi do mokré cely. Proud šípů téměř ustal. Krispovi muži se zaradovali a vyrazili vpřed. Autokrat se rozhlédl po Zaidovi. Nikde čaroděje neviděl, ale bylo to nepochybně jeho dílo. Válečná magie sice nepůsobila na muže, ale na věci, to byla jiná věc.

Ale thanasioi, přestože jejich taktika zklamala, nebyli zdaleka poraženi. Jejich muži se vrhli vpřed, aby odrazili pěšáky, kteří se pokoušeli proniknout kolem zatarasu. Válečný pokřik kacířů slyšel Krispos poprvé. „Cesta! Cesta světla!" Jejich zuřivost byla pro Krispa také nová. Bojovali tak, jako kdyby jim bylo úplně jedno, jestli padnou, jen když zabijí co nejvíc nepřátel. Jejich prudký útok zastavil Krispovu pěchotu. Někteří z jeho mužů ještě pokračovali v boji, ale ostatní prchali do bezpečí, klouzali a padali do bahna.

Krispos zaklel. „K ledu s nimi!" zařval. „Dobrý bůh ví, že jsem od nich nic nečekal, ale tohle —" zalykal se vzteky. „Možná, že povstalci udělají chybu," řekl Sarkis ve snaze ho uklidnit. „Jestli se pustí do pronásledování našich nebohých chlapců, kavalérie se jim dostane do zad a rozseká je na kusy."

Ale thanasioi se spokojili s tím, že císařskou armádu odrazili. Krispos za tím zase viděl vliv dobře vycvičeného vojáka. Noví rekruti, opilí úspěchem, by se vrhli vpřed, aby využili své převahy a umožnili tak protiútok, který navrhoval Sarkis. Ale tady a teď se to nestalo.

Císařská kavalérie se snažila probít přes zataras, který tam vzbouřenci postavili. Za jasného dne by zasypali své nepřátele, kteří neměli drátěné košile, šípy a přinutili by je k ústupu. Ale v dešti to nešlo. Bojovali muž proti muži, oháněli se šavlemi a používali lehká kopí proti podobně vyzbrojeným protivníkům, kteří využívali barikádu jako štít. „Jsou daleko houževnatější, než jsem čekal," ušklíbl se Sarkis. „Buď proti nám postavili skutečné vojáky, kteří od nás nedávno zběhli nebo..." nechal slova viset ve vzduchu. Krispos si větu v duchu dokončil sám: nebo jsme ve větším průšvih, než jsme si mysleli.

Na rozdíl od pěchoty císařská jízda zůstala a bojovala. Ale neměla o moc větší štěstí v boji se zavilými kacíři. Nadávky přehlušovaly řinčení zbraní a bubnování deště. Ranění muži i koně křičeli. Léčitelé usilovně pracovali na těch nejhorších zraněních, až se sami zhroutili vyčerpáním do bláta.

Zdálo se, že se čas zastavil. Šedivé mraky nad hlavou byly tak husté, že Krispos mohl odhadovat čas jen podle kružení v žaludku. Pokud jeho břicho nelhalo, muselo být už pozdní odpoledne.

Potom se nedaleko ozvaly výkřiky, nejprve od jednotky halogajských gardistů a pak od thanasioi. Tlumeným hlukem bitvy náhle projel nový výkřik: „Za mnou! Za císařství!"

„Dobrý bože!" vykřikl Krispos. „To je Evripos!"

V čele několika desítek jezdců prolomil Autokratův druhý syn barikádu kacířů. Pak se mezi nimi začal ohánět šavlí a srážet nepřátele spíš díky své zuřivosti než zkušenosti. Polovina Halogai se vrhla za ním, jednak aby ho chránili a jednak aby průlomu využili k útoku.

Výsledek byl uspokojivý. Jakmile byli konečně vytlačeni od barikády, nic kacíře nechránilo proti náporu lépe disciplinovaných císařských jednotek. Jejich sebevědomé výkřiky zněly náhle ustrašeně. „Tlačte je tvrdě!" křičel Krispos. „Když je porazíme tady, máme snadnou cestu do Pityosu!" Jak by mohla revolta pokračovat, kdyby jim obsadili hlavní město?

Ale thanasioi se bránili tvrdě i když byli na ústupu. Krispos si vzpomněl na zajatce, kterého nařídil mučit a na opovržení, s jakým se mladík díval na materiální svět. Teď viděl, že vůbec nepřeháněl. Zadní obránci prodávali svou kůži daleko draž, než si představoval, a nakonec umírali, aby pomohli svým kamarádům utéct. Někteří muži, kteří už byli v bezpečí se dokonce vrátili zpět a vrhli se znovu proti císařským vojákům a jejich zbraním, aby se navždy dostali z tohoto světa, který pokládali jen za Skotovu past.

Díky tomuto fanatickému odporu postupovala císařská armáda mnohem pomaleji, než se Krispovi líbilo. Už ani další troufalé Evripovy výpady nemohly prolomit linii kacířů.

Sarkis ukázal před sebe. „Podívejte se, Vaše Veličenstvo, přecházejí přes ten most."

„Vidím," odpověděl Krispos. Deset měsíců v roce se říčka, přes kterou se klenul chatrný dřevěný most, dala snadno přebrodit, aniž by voda sahala výš než do poloviny lýtek. Ale podzimní deště naplnily její koryto a hrozilo, že se vylije z břehů. Pokud Krispovi muži

neobsadí most, budou se muset vzdát pronásledování.

„Udělal to chytře. Vypro voko váli bitvu a přitom měli za zády řeku," zhodnotil Sarkis. „Za to zaplatí."

Stále více thanasioi se dostávalo do bezpečí na druhém břehu. A další se urputně snažili zabránit, aby se císařští vojáci dostali k mostu. Když už to vypadalo, že se tam konečně proboují i přes všechnu snahu kacířů jim v tom zabránit, dřevěná konstrukce mostu vzplála jasným plamenem bez ohledu na hustý déšť.

„Magie?" zeptal se Krispos a zíral neradostným pohledem na černý kouř, který se valil z mostu.

„Mohla by být, Vaše Veličenstvo," odpověděl Sarkis zamyšleně. „Ale spíš ho natřeli tekutým ohněm a teď ho zapálili."

Když se jednou rozhoří, voda mu už nevádí."

„No, asi máš pravdu," řekl Krispos. Vyrobený z nafty, síry, odporně zapáchajícího oleje, jehož ložiska se vyskytovala v různých oblastech císařství, a dalších ingrediencí, většinou utajovaných, byl tekutý oheň nejmocnější zápalnou zbraní,

kterou se videsánský vojenský arsenál mohl pochlubit. Plovoucí měch, plný této tekutiny, byl schopen hořet i na vodě. Nebylo tedy divu, že mu nevadil déšť.

Poslední hrstka thanasioi, která zůstala bránit most, padla. „Jedeme!“ zakřičel Evripas na vojáky, kterým velel. „K ledu s tím ohněm! Stejně se na druhou stranu dostaneme.“

Moc mužů se za ním nerozjelo a pak ho ještě zradili koně. Jeho vlastní zařehotal a vzepjal se hrůzou, když ho pobízel do praskajících plamenů. Podařilo se mu ho uklidnit, ale už se ho dál nepokoušel přinutit přejít přes hořící most.

To bylo štěstí, protože o pár minut později se most zřítil do proudu. Ohořelé trámy rozstříkly vodu v řece a některé, pořád v plamenech, odnesl silný proud. Thanasioi se Pošklebovali z druhého břehu a pak začali mizet za záclonami deště.

Krispos seděl zachmuřeně na svém koni, naslouchal šumění deště, kterým pronikaly výkřiky raněných. Narovnal se v ramenou a snažil se vzpamatovat. Otočil se na Sarka a řekl: „Vyšli hned oddíly, ať obsadí všechny přechody přes řeku v okolí, které jsou ještě volné.“

„Ano, Vaše Veličenstvo, hned to zařídím.“ Po chvíli Sarkis ještě dodal: „Tady jsme získali vítězství, Vaše Veličenstvo.“

„To ano.“ Krispův hlas zněl dutě. Vlastně i Sarkův hlas byl podobný. Oba dělali co mohli, aby jeden druhého přesvědčili, zeje všechno v pořádku, ale ani jeden tomu nevěřil. Krispos své obavy shrnul. „Pokud nenajdeme brzy nějaký přechod přes řeku, budeme těžko postupovat.“

„To je fakt.“ Zdálo se, že Sarkis splaskl jako balónek. „Vítězství, které nás nikam nedostane nestojí za nic.“

„Moje řeč.“ odvětil Krispos. „Bylo by lepší, kdybychom zůstali ve Videssosu a na tohle tažení se vydali až na jaře, než se nechat takhle odříznout.“ Bylo zbytečné se teď obviňovat. „Utáboříme se, postaráme se o raněné a rozhodneme se, co budeme dělat dál.“

„Hodně bude záležet na tom, s čím přijdou zvědové,“ řekl Sarkis.

„Já vím.“ Krispos se snažil zůstat optimistický. „Třeba thanasioi nezničili nebo neobsadili všechny mosty na míle daleko.“

„Třeba.“ Znělo to pochybovačně. Krispos o tom pochyboval také. Proti vzbouřencům jen z řad venkovanů by měl víc naděje. Ale Livanios se už ukázal jako důkladný profesionál. Nedalo se počítat s tím, že by tak zřejmý manévr neudělal. Krispos odsunul budoucnost z mysli. Nemohl nic plánovat, dokud se nevrátí zvědové a nedají mu potřebné informace. Pomalu projížděl mezi vojáky, chválil je za statečný boj a blahopřál jim k vítězství. Nebyli však hloupí. I oni věděli, že nedosáhli toho, co chtěli.

Ale zdůrazňoval především to, jak si vedli v boji. „Zatlačili jsme ty bastardy zpět a ukázali jim, že se nemohou proti nám postavit. V nejbližší době nám už nebudou štekát za patama jako toulaví psi.“

„Sláva Jeho Veličenstvu!“ vykřikl jeden z kapitánů. Zazněly ovace. Nebyly příliš vítězoslavné, ale také nezněly sklesle nebo ironicky. Když to vzal kolem a kolem, byl Krispos docela spokojený.

Dojel až do blízkosti mostu. Několik podpěrných sloupů ještě stálo. Evripas se díval přes řeku směrem, kterým zmizeli thanasioi. Ohlédl se, aby viděl kdo přijíždí a kývl otci na pozdrav. „Je mi to líto, tati. Dělal jsem, co jsem mohl, ale ten hloupej kůň mě neposlechl.“

„To bylo možná dobře,“ odpověděl Krispos. „Zůstal bys v pasti na druhém břehu, když se most zřítil do vody. Nemohu si dovolit ztrácet syny tak rozmařile.“ Zaváhal, pak se natáhl a poplácal Evripa po zádech. „Bojoval si dobře. Lépe, než bych od tebe čekal.“

„Bylo to — jiné, než jsem čekal.“ Úsměv rozjasnil jeho tvář. „A nebál jsem se tak, jak jsem si myslel, že se budu bát.“

„To je dobře. Já jsem se při své první bitvě bál. Když bylo po všem, obrátil se mi z toho všeho žaludek a nestydím se to přiznat.“ Krispos si prohlížel svého syna trochu vyvedený z míry. „Zplodil jsem snad nového Stavrakia? Vždycky jsem od tebe čekal velké věci, ale ne že se ukážeš jako obávaný bojovník.“

„Obávaný?“ Evripův úsměv se ještě zvětšil. Najednou i přes ty vousy a blátem postříkanou tvář připomněl Krispovi toho malého chlapce, na kterého si pamatoval. „Obávaný, říkáš? Dobrý bože, to se mi líbí.“

„Hlavně ať se ti to nezalíbí moc,“ řekl Krispos. „Touha po krvi je mnohem nákladnější než si může i císař dovolit.“

Uvědomil si, že je zase moc vážný a poučuje, tak se to pokusil napravit. „Ale byl jsem rád, že jsem tě viděl v čele. A když se projdeš táborem zjistíš, že nejsem jediný, kdo si toho všiml.“

„Opravdu?“ Krispos viděl, že si Evripas ještě nezvykl na myšlenku, že by mohl být hrdina. Ale podle toho, jak hned vypjal prsa, si zvykne rychle. „Možná to udělám.“

„Dej si pozor, ať tě neopijou,“ varoval ho Krispos. „Jsi důstojník a musíš si udržet jasnou hlavu během válečného tažení.“ Evripas přikývl. Když si Krispos vzpomněl na sebe v jeho věku, věděl, že si nebude jeho varování brát moc k srdci. Ale varoval ho a víc udělat nemohl.

Odjel, aby se podíval, jak si vedl ve své první bitvě Katakolon. Jeho nejmladší už ale zmizel mezi stany kurtizán, tak si Krispos tiše zopakoval lekci v sebeovládání.

Vyhledal několik velitelů, kteří viděli Katakolona v akci. Podle jejich slov bojoval docela dobře, ale ne s takovým nadáním jako jeho bratr. Když to zjistil, rozhodl se Krispos, že ho nebude vytrhovat ze zábavy. Zasloužil si pobavení. Krispos vybídl Evripa, aby prošel táborem, aby nasál obdiv a chválu. Sám jím prošel ještě jednou z mnohem praktičtějšího důvodu — zjistit pocity mužů po nerozhodném boji. Pocítil určitou dávku úlevy, že se žádný regiment nesnažil přejít na stranu nepřítele.

Voják, který k němu byl otočený zády, takže nevěděl, že za ním stojí Autokrat, říkal právě svým druhům: „Říkám vám, chlapi, tímhle tempem nám to bude do Pityosu trvat celou věčnost. Když nám nebude bránit bláto samotné, tak ve spojení s těmi proklatými kacíři nám v postupu zabrání.“ Jeho kamarádi souhlasně přikyvovali.

Krispos je opustil ne tak spokojený, jak by měl být. Tiše se modlil k Phosovi, aby zvědové našli neobsazený přechod na druhou stranu řeky. Pokud si budou jeho muži myslet, že nezvládnou to, co po nich chce, je velice pravděpodobné,

že mu dokážou, že mají pravdu.

I když se sám boje nezúčastnil, bitva ho vyčerpala. Usnul hned jak uleh na své lůžko a vzbudil se do šedivého rána dalšího deštivého dne. Když vyšel ze stanu, hned si přál, aby byl ještě zůstal ležet, protože ho Sarkis uvítal nepříjemnými novinkami. „Poslední zprávy říkají, že jsme přišli o třicet sedm mužů, Vaše Veličenstvo.“

„Co myslíš tím, přišli?“ Krispos se ještě úplně neprobudil.

Velitel kavalerie mu to zopakoval slovy, která se nedala vyložit jinak. „Tolik jich v noci vyklouzlo z tábora, s největší pravděpodobností proto, aby se přidali k thanasioi. Počet bude asi ještě větší, až všichni velitelé seřadí své jednotky.“ Ještě ani nedopověděl a už k němu přistoupil voják a něco mu řekl. Sarkis přikývl a poslal ho pryč. Otočil se zpátky ke Krispovi: Je mi líto, Vaše Veličenstvo, ale už jich je jednačtyřicet.“

Krispos se zamračil. „Pokud budeme muset použít polovinu armády, aby hlídala druhou polovinu, nebude mít za chvíli kdo bojovat.“

„Ano, je to tak,“ řekl Sarkis. „A jak předem určíte tu polovinu, která bude hlídat tu druhou?“

„Dokážeš člověka povzbudit, takhle po ránu, Sarku.“ Krispos vzhlédl k obloze. „Jsi zrovna tak veselý jako to počasí.“

„To je možný. Ale myslel jsem, že máte kolem sebe rád lidi, kteří vám říkají, jak se věci mají a ne co hezky zní. A já vám říkám, že jestli nenajdeme nějakou dobrou cestu vpřed dneska nebo nejpozději zítra, tohle tažení je ztracené.“

„Myslím, že máš pravdu,“ řekl nešťastně Krispos. „Vyšleme zvědy a to je všechno, co teď můžeme dělat. Ale jestli nebudou mít štěstí...“ Nechal větu nedokončenou, protože nechtěl Přivolávat neštěstí.

Po snídani vyslal další průzkumné skupiny. Vyrázily vpřed a zmizely v dešti a mlze. Zbytek armády spolu s Krispem strávil mizerný den v táboře. Pokud to šlo, tak byli ve stanech a snažili se namazat olejem zbraně a drátěné košile, aby je uchránili před rzí a aby sami zůstali co nejvíce v teple a suchu.

Pozdě odpoledne se vrátily první průzkumné skupiny.

Jeden pohled do jejich tváře řekl Krispovi špatné zprávy místo nich. Kapitáni doplnili nepříjemné detaily. Řeka stoupá, země se stává každou hodinou bahnitější a thanasioi jsou v pohotovosti u každého možného přechodu přes řeku. „Kdyby se dalo přijít na druhou stranu, Vaše Veličenstvo, byli bychom to udělali,“ řekl jeden z velitelů. „Pravda je, že to není možné. Ne tady a ne teď.“

Krispos zaskučel, jako kdyby dostal ránu do břicha. Souhlasit se Sarkem, že chtěl slyšet od svých podřízených pravdu, byla jedna věc. Ale naslouchat nepříjemné pravdě, která ničila všechny jeho naděje, byla věc jiná. Ale neudržel se na trůnu víc jak dvě dekády tím, že by nahrazoval realitu svými touhami. Další lekce, kterou se naučil od zkaženého, nevázaného, mrtvého Anthima.

„Nemůžeme postupovat vpřed,“ řekl a všichni souhlasně zamručeli. „Náš velkorysý a milosrdný Pán ví, že nemůžeme zůstat ani tady.“ Tentokrát byl souhlas hlasitější. Ačkoliv ho trpká slova dusila, vyslovit je musel. „Tak nemáme jinou možnost, než se vrátit do města Videssos.“ Velitelé opět souhlasili. Tím mu ale náladu nezvedli.

Thanasioi, kteří se vlekli do pevnosti Etchmiadzin nevypadali jako armáda vracející se s vítězstvím. Phostis byl svědkem vítězných pochodů Prostřední ulicí ve městě Videssos, které byly svědectvím chabrosti otcových vojáků a prohnání otcových generálů.

Když se díval ze své malé cely ve věži, neviděl žádné jásavé nadšení, rozzářené tváře, ani žádné naparování, kterými se vyznačovaly pochody, které byl zvyklý čas od času vidět doma. Bojovníci dole vypadali špinaví, skleslí a k smrti unavení. Někteří měli ovázané nohy, paže i hlavy různě špinavými obvazy. A vlastně ani nevyhráli. Nakonec je Krispova armáda vytlačila z pozic, které se snažili hájit.

Ale porážka nebyla k ničemu. Místo, aby císařská armáda postupovala dál, vracela se do hlavního města. Phostis se stále snažil pochopit, co to znamená. S Krispem se pohádali, kdykoliv spolu promluvili. Ale Phostis, ačkoliv se s ním přel a nesouhlasil s ním, nemohl ignorovat dlouhou řadu úspěchů, kterých Krispos dosáhl. Někde hluboko uvnitř cítil, že by si Krispos měl s thanasioi poradit jako už s tolika svými nepřáteli. Ale neporadil.

Dveře za ním se otevřely. Otočil se od okna. Syag-riuv úsměv, vždycky nepříjemný, byl dnes ještě odpornější. „Jde se dolů, ty,“ oznámil mu. „Livanios si s tebou chce promluvit.“

Phostis si zrovna nepřál mluvit s vůdcem thanasioi, ale Syagrius se ho neptal. Jeho strážce ustoupil, aby ho nechal jít napřed, ne snad z úcty, ale proto, aby ho měl stále na očích. Být považován za nebezpečného Phosta těšilo a kdyby to ještě navíc byla pravda, cítil by se lépe.

Točité schodiště nemělo žádné zábradlí, kterého by se mohl přidržet. Kdyby sklouzl, skutálel by se až dolů. Byl si jistý, že by se Syagrius smál tím hlasitěji, čím víc kostí by si zpřelámal. Našlapoval proto opatrně, rozhodnutý nedat Syagriovi příležitost k pobavení na jeho účet.

Jako pokaždé, když se dostal v pořádku dolů, odřikal potichu modlitbu díky Phosovi. Snažil se to na sobě nedat znát.

Krispos během své vlády dosáhl některých významných úspěchů právě díky tomu, že na sobě nedal znát, že je něco v nepořádku. I když to byla taktika jeho otce, viděl Phostis, že funguje.

Livanios byl pořád ještě na nádvoří, kde chválil vojáky za předvedený boj. Phosta nechal čekat. Protože nebyl zvyklý čekat jen kvůli něčí zábavě, kromě své vlastní - a Krispovy - tiše zuřil.

Pak z jedné postranní chodby, v jejichž spleti se stále ještě nevyznal, vyšla Olyvria. Usmála se na něho a řekla: „Vidíš, sám dobrý bůh požehnal cestě světla

a dal jí vítězství. Není to vzrušující? Tím, že jsi s námi právě ve chvíli, kdy všechno staré bude smeteno, máš šanci stát se člověkem, jakým jsi chtěl být.“

„Je pravda, že nejsem takový, jaký bych měl být,“ řekl Phostis váhavě. Kdyby byl ještě pořád v armádě svého otce, polovinou svého srdce a možná i víc než polovinou by se přikláněl na stranu thanasioi. Ale teď, když byl mezi nimi, byl překvapen, jak velkou část svého srdce tíhne k tomu, co opustil. Přikládal to způsobu, jakým se do Etchmiadzinu dostal.

„Ted, když se vrátili naši stateční vojáci, dostaneš se ven častěji a uvidíš cestu světla jaká opravdu je," pokračovala Olyvria. Pokud si všimla jeho vlažné reakce, nevěnovala tomu pozornost.

Syagrios si bohužel všiml všeho. S úsměvem, při kterém odhalil své prořídle zkažené zuby se vložil do hovoru. „Taky bude těžší zdrhnout." |

„Právě není moc vhodné počasí na útěk," odpověděl Phostis co nejkldněji. „A navíc, Olyvria má pravdu. Chci sledovat život lidí, kteří se vydali na cestu světla."

„Olyvria má pravdu ve víc věcech," řekl Syagrios. „Tvůj proklatý otec nám neublížil tak, jak si představoval. Přijde jaro a celý tenhle kraj vpluje hladce jako řeka do Livaniovy moci, na to vem jed."

Řeka možná pomohla thanasioi víc než jejich vojáci, jak Phostis slyšel. Ale to si nechal pro sebe.

Olyvria řekla: „O útěku už nebudeme mluvit. Chceme, abys tu s námi zůstal a byl tu spokojený."

„Já bych tu byl taky rád mezi vámi spokojený," odpověděl Phostis. „Doufám, že to bude možné."

„Ach, já taky!" Olyvria zářila. Poprvé od té doby, co napomáhala jeho únosu si Phostis s touhou vzpomněl jak vypadala nahá ve svitu lampy v tajné komnatě pod městem Videssos. Kdyby byl tehdy udělal krok dopředu a ne zpět...

Venku na nádvoří dokončil Livanios svůj proslov. Thanasioi se rozjásali a provolávali slávu. Syagrios

uchopil Phosta pevně za paži. „Jdeme. Ted' už má čas na takový jako jsi ty."

Phostis se mu chtěl vytrhnout nejen kvůli opovržení v jeho hlase, ale také proto, že s ním jednal jako kdyby byl jen kus masa. Kdyby ho někdo takhle surově popadl v paláci, do hodiny by bylo po něm a ještě by mu na zádech zůstaly stopy po karabáci jako odplata za takovou opovázlivost. Ale Phostis nebyl v paláci. Každý den mu to připomněl nějakým jiným způsobem. Olyvria šla za nimi, když ho Syagrios vyvedl ven za Livanii. Thanasioi, kteří zaplnili nádvoří udělali cestu hrdlořezovi a Livaniovi dceři. Phosta sledovali se zvědavostí v očích. Někteří se divili, kdo to vůbec je a ti, kdo to věděli se zase zajímali, co tady dělá. Jeho samotného by taky zajímalo, co tady dělá.

Livaniovův výraz se okamžitě změnil ze strohého vojáka na důvěryhodného vůdce. Otočil se k Phostovi s vřelým úsměvem na rtech. „A tady je mladé Veličenstvo," zvolal, jako kdyby Phostis byl panovník a ne jeho vězeň. „Jak se vám daří, mladé Veličenstvo?"

„Docela dobře, vzácný pane," odpověděl Phostis. Znal dvořany, kteří by se Livaniovi v přetvářce vyrovnali, ale neznal nikoho, kdo by ho předčil.

Vůdce thanasioi řekl: „Nechte si své okázalé tituly pro zkažené dvořany. Já jsem jen jeden z mnoha mužů, kteří kráčí cestou světla, která vede k Phosovi."

„Ano, pane." Všiml si, že proti tomuto titulu Livanios nic nenamítl.

„Tati, myslím, že se knám přidá na cestě světla," prohlásila přesvědčeně Olyvria.

„Doufám, že ano," odpověděl Livanios a otočil se k Phostovi. „Doufám, že ano. Naši stateční a chytří válečníci se zasloužili o to, že nám váš otec už letos nebude znepříjemňovat život. Máme dlouhou dobu na upevnění našich pozic a rozšiřování našich řad. Využijeme jí co nejvíc, to vás ujistí'uji."

„Nepochybuji o tom," souhlasil Phostis. „Řídíte vaši malou říši podobně jako císařství."

„Opravdu?" Livanios vypadal potěšené. „No vlastně, možná mi budete moci pomáhat při jejím řízení, aby bylo všechno jak má být. Jak znám vašeho otce, určitě vám předal své bohaté zkušenosti, ačkoliv teprve ted' je můžete využít pro správnou věc."

„No, ano, některé ano," řekl Phostis, aniž by se přiznal, jak nesnášel účast na vyřizování císařských záležitostí a vyhýbal se jim jak jen mohl. Chtěl, aby si Livanios myslel, že mu může být něčím užitečný a že ho nebude považovat za nepřítele nebo potenciálního rivala, kterého by musel odstranit.

„Výborně." Livanios zářil. „Ještě vymýtime chamtivost, lakomství a falešné učení z povrchu zemského a nastolíme vládu mravnosti, aby jisté vítězství Phose nad Skotem na sebe nedalo dlouho čekat."

Olyvria nadšeně zatleskala nad představou, kterou její otec nastínil. Phosta to také nadchlo. Takhle mluvil Digenis. Dosud se Livanios choval spíš jako vojenský velitel, který sleduje hlavně své zájmy, než jako opravdový přívrženec Thanasiova učení. Pokud myslel vážně to, co říkal, Phostis by měl další důvod uvažovat o to, aby se připojil k jejich hnutí.

Syagrios řekl: „Ještě ale dáme císařské armádě co proto. Dobrý bože, chci u toho být."

„Neboj se, čeká tě ještě spousta zabíjení," uklidnil ho Livanios. Phostovo nově probuzené nadšení opadlo tak náhle jak vzplálo. Lámal si hlavu, jak se někdo může zbavit chamtivosti a zároveň si zachovat takovou krvelačnost. A jak může jít stejnou cestou světla společně poctivost a Syagrios?

Jedna věc byla jasná. Bude mít dost času to zjistit. Ted, když válečné tažení jeho otce skončilo neúspěchem, zůstane mezi thanasioi na neurčito. Toužil po tom opravdu tak moc, jak si dřív myslel? To také bude mít čas zjistit.

6.

Krispos chodil palácovými chodbami jako lev v kleci. Podzimní deště skončily a ze studených šedých mraků padal sníh nebo sníh s deštěm. Občasný jasný den nebo dokonce týden byl jako nůž v ráně. Kdyby počasí vydrželo, mohl by znovu vyrazit na thanasioi.

Jedno takové dlouhé období hezkého počasí ho velice lákalo, ale přece pokušení odolal. Moc dobře věděl, že nevydrží. Ale každý další jasný den mu otáčel nožem v ráně. Takže nakonec byl rád, když přišel blizzard. Ten ho sice uvěznil ve městě, ale aspoň mohl mít pocit, že se rozhodl prozíravě.

Blížil se den zimního slunovratu. Krispos si v kalendáři odškrtával jednotlivé dny jeden za druhým, ale i tak utíkaly strašně rychle. Blížící se slavnost očekával spíše rezignovaně než s radostí. Zimní slunovrat byl nejdůležitější svátek církevního roku, ale Krispos neměl zrovna náladu na oslavy.

Ani představa vystoupení pantomimických skupin, která se pravidelně konala v Amfiteátru mu náladu nezvedla. Oslavy zimního slunovratu dávaly lidem kromě jiného největší příležitost vyjádřit svobodně své názory a mnoho scének si bude určitě dělat legraci z jeho neúspěšného tažení proti thanasioi. Nejeden představení si ho bude dobírat za ztrátu Phosta.

Nejenže bude muset tyhle hlouposti sledovat z císařské lóže uprostřed Amfiteátru, ale bude se jim muset i smát. Autokrat, který by nevzal, co mu mimové naservírují, by rychle ztratil vrtkavou oblibu městského davu.

S císařskou důstojností si hlasitě a často stěžoval. Nakonec mu Mystakon, komorník, který nejčastěji obsluhoval Phosta, řekl: „Kéž to Vaše Veličenstvo potěší, ale já si myslím, že by se mladý pán Phostis této povinnosti, která vám tak vadí, ochotně ujal, kdyby mohl.“

Krispos cítil, jak mu rudnou tváře. „Ano, to máš bezpochyby pravdu,“ zamumlal. Od té doby se o tom už nezmiňoval. Pravděpodobně dalším z Barsymových pokusů ho rozveselit bylo, že po jednom obzvlášť těžkém dnu našel v posteli opět Dřinu. Tentokrát po ní opravdu toužil, alespoň jeho mysl. Jeho tělo však tuhle příležitost odmítlo i přes Drininu vynalézavost.

Když bylo jasné, že z milování nic nebude, řekl: „Netrapte se tím, Vaše Veličenstvo. To se občas stane každému.“ Prohlásila to tak věcně, že měl pocit, že mluví z vlastní zkušenosti. Dodala: „A ještě něco vám řeknu. Vy muži tomu přikládáte mnohem větší význam než ženy. Vždyť se přeci nic nestalo.“

„Nic se nestalo,“ procedil mezi zuby Krispos. Dřina se oblékla a vyklouzla z císařské ložnice. Nechala ho tam ležet samotného ve tmě. „Nic se nestalo,“ opakoval a hleděl ke stropu. „Jenom další věc, která se nezdařila.“

Možná Dřina věděla, že bude lepší se o tom nezmiňovat, ale vzhledem k rychlosti šíření palácových klepů bylo pravděpodobnější, že služebnictvo nedalo před Autokratem najevo, že něco ví. Když ještě býval vesl¹ tiariem, o Anthimovi také kolovaly různé historky, ale on sám je nikdy neslyšel. V každém případě když se nesetkal s žádnými nářázkami, pocítil úlevu, i když úplně jinou, než kdyby mu to bylo s Dřinou vyšlo.

Ve srovnání se selháním v posteli se mu skutečnost, že bude muset čelit veřejnému posměchu na slavnosti zimního slunovratu, zdála mnohem snesitelnější. Když ten den nakonec přišel, chladný a jasný, nechal se obléci do slavnostního roucha, jako kdyby to bylo kroužkované brnění, aby ho ochránilo před posměchem, který ho čekal. Průvod z paláce do Amfiteátru procházel kolem slavnostních hranic, které hořely na Palamově náměstí. Lidé oblečení ve svátečních šatech, ženy s krajkami kolem krku a na spodním lemu šatů, s rozepnutými knoflíčky na živůtcích avykasanými sukněmi, muži s kožšinovými límci a manžetami, skákali přes oheň s výkřiky: „Ať neštěstí shoří v ohni!“ „Skočte si taky, Vaše Veličenstvo, jestli chcete,“ nabádal ho Barsymes. „Budete se cítit líp.“

Ale Krispos zavrtěl hlavou. „Už jsem toho zažil tolik, že nevěřím, že se neštěstí dá zbavit tak snadno, bohužel pro mě.“ S tuctem nosičů slunečníku, jak vyžadoval protokol, doprovázen tělesnou stráží, přešel Autokrat běžeckou dráhu, která vedla kolem Amfiteátru a usedl na svém místě uprostřed. Pohled vzhůru k vrcholu velkého oválu byl jako pohled ze dna polévkové misky, až na to, že Amfiteátr byl plný lidí a ne polévky. Lidem v nejvyšších řadách se musel Krispos zdát jako šarlatová tečka a pro ty krátkozraké byl neviditelný.

Ale každý ho mohl slyšet. Považoval to nejdřív za nějaké kouzlo, ale byla to jenom otázka akustiky. Když promluvil ze svého místa v císařské lóži, bylo to jakoby promluvil přímo u ucha všech desítek tisíc mužů, žen a dětí, kteří zaplnili arénu.

„Lidé Videssosu,“ řekl a pak to ještě jednou zopakoval, když se dav utišíl, „lidé Videssosu, ode dneška se slunce, symbol našeho velkorysého a milosrdného pána, začne zase vracet k severu. Ani Skotos, i když se o to stále snaží, nemá takovou moc, aby ho stáhl z oblohy. Ať slunovrat a dny, které budou následovat vám všem dají útěchu v tom, že i když je temnota nejčernější, přijdou po ní delší a jasnější dny. Právě když se temnota zdá nejhlubší oslavujeme, abychom jí ukázali, že nám nemůže vládnout. Necht' začne oslava zimního slunovratu!“

Věděl, že jásot, který následoval, byl vyvolán tím, že slavnost zahájil, než tím, co řekl. Valil se na něho jako lavina ze všech stran, až mu z něho začalo zvonit v hlavě. Stejně jako se zvuk šířil z jeho místa do celého Amfiteátru, tak se všechny zvuky soustřeďovaly a zesilovaly k němu.

I když předem věděl, že valná většina bude jeho proslov ignorovat, mluvil jako vždy o tom, co ho v tu chvíli trápilo nejvíce. Lidé sice okamžitě zapomenou na jeho slova, ale snažil se promluvit k jejich duším. Když se věci zdají nejčernější, jít dál není nikdy snadné. Ale kdyby se člověk zastavil, jak by se pak dostal zase do lepších časů?

Výkřiky nadšení přivítaly první skupinu mimů, která se objevila. Smích publika zvonil kolem Krispa, když herci, někteří oblečení jako vojáci, jiní převlečení za koně předstírali, že uvázli v bahně. I když parodovali jeho neúspěšné tažení na západ, pobavilo ho to. Jejich hra byla dokonale provedená, jako většina těch, které se objevily v Amfiteátru. Shnilé ovoce a někdy i kameny byly odměnou pro skupiny, které nepodaly takové výkony, jaké si publikum přálo.

Další skupina mimů předvedla scénku, jejíž námět byl pro Krispa hádankou. Jeden z nich měl na sobě masku kostlivce. Ostatní tři představovali jeho sluhý. Přinášeli mu zvlášť vybraná jídla, až měl nakonec na slavnostním stole přichystanou takovou hostinu, že to vypadalo, že by klidně nasýtila polovinu lidí v Amfiteátru. Ale herec v masce kostlivce odmítal všechno

s komickou vehemencí a nakonec ulehl jakoby mrtvý do prachu závodní dráhy. Sluhové ho zvedli a odnesli pryč. Diváci také dobře nevěděli, co si mají o představení myslet. Většinou zaraženě seděli a ani nezatleskat. Pár lidí řvalo smíchy a zaznělo i pár výkřiků „Rouhání!“

Krispos vstal a přešel k patriarchovi Oxeitovi, který seděl pár metrů od něho. „Rouhání?“ zeptal se ho. „Co je na tom za rouhání? Chci říct, v čem by mělo spočívat? V odmítání potravy, nejsvětější pane? Nebo je rouhám, když se někdo takovému odmítám vysmívá?“

„Vaše Veličenstvo, opravdu nevím.“ Zdálo se, že patriarchovi dělá velké starosti, že něco takového musí přiznat. A oprávněně. Protože kdo jiný ve Videssosu by mohl rozřešit teologickou záhadu než on?

Všichni účinkující v profesionálních pantomimických souborech byli muži. Na vesnici, kde Krispos vyrůstal, to bylo úplně jiné. Usmál se, když si vzpomněl jak vesnické ženy a dívky předváděly své muže a bratry. Ale chlapík, který hrál ženu v další scéně vypadal tak žensky a smyslně, že Autokrat, i když moc dobře věděl, kdo to je, se přistihl, že ho napadají chlípné myšlenky.

Herec soustředil své svody na dalšího člena skupiny, oblečeného v modrém kněžském rouchu. Kněz velice ochotně podlehl pokusem.

Dav zavyl smíchy. Nikdo nekřičel „Rouhání!“ Krispos se opět obrátil na Oxeita. Spokojil se s tázavě zdviženým obočím, protože kdyby ze svého místa promluvil, slyšel by ho celý Amfiteátr.

Oxeites si rozpačitě odkašlal. „Vaše Veličenstvo, stal se tu, ehm, no, nešťastný případ porušení celibátu, když jste byl na, ehm, válečném tažení.“

Krispos se zvedl a došel až k patriarchovi, kde mohl volně mluvit. „Nedostal jsem o tom žádnou písemnou zprávu, nejsvětější pane. Myslel jste si, že to ujde mé pozornosti? Jestli ano, už takovou chybu nedělejte. Když kněz vládí pověst církve bahnem, vždycky to zjistím. Vyjádřil jsem se dost jasně?“

„A-ano, Vaše Veličenstvo.“ Patriarcha získal odstín perel, které měl vyšitě na svém obřadním rouchu. Držet v tajnosti nepříjemná tajemství bylo součástí hry videsánských hodnostářů, ať vládních nebo církevních. Když někdy vyšlo tajemství najevo, byla to pro ně ztráta kola v této věčné hře.

Autokrat už začal doufat, že mimové, kteří si z něho dělali legraci, zapomenou na Phostův únos. Tato naděje mu však vydržela jen do následujícího představení, ve kterém parodovali ztrátu jeho nejstaršího syna. Herec v bohatém rouchu představoval Krispa a jeho dědicem byla zlatá mince, která mu vypadla z děravého měšce. Chlapík dělal, že stále hledá v křoví a pod kameny s jistotou, zeji každou chvíli najde.

Publikum považovalo scénku za velice vtípnou. Krispos se ohlédl, aby zjistil, jak to berou jeho synové. Ještě nikdy neviděl ve tváři Katakolona takový hněv. Jeho nejmladší syn vypadal, že je připraven popadnout luk a všechny herce na místě postřílet. Hezká dívka, která seděla vedle něho předstírala, že se nic neděje. Bylo na ní vidět, že by se ráda zasmála, ale neodvažuje se.

O kus dál seděl Evripis a smál se jako blázen. Pak si všiml, že se na něho Krispos dívá. Zarazil se a zmlkl tak náhle, jakoby byl přistižen při nějaké nepřírozané činnosti. Krispos vážně kývl, jakoby chtěl Evripovi naznačit, že bude lepší, když bude potichu. Věděl, že jeho druhý syn lační po trůnu. Na jeho místě by po něm také toužil. Ale dávat na odív takovou radost, že jeho bratr zmizel, to by neudělal.

Když se poslední skupina uklonila a opustila Amfiteátr, byl nejkratší den v roce téměř u konce. Ještě několik souborů si dělalo legraci z Phostova únosu, ale Krispos to nějak vydržel. Evripis seděl tak tiše a bez hnutí, jakoby byl vytesán z kamene.

Na závěr slavnosti promluvil Krispos ještě jednou

k lidu. „Zítřka slunce vyjde dříve a zapadne později. Skotovi -“ odplivl si v rituálním gestu odmítnutí zlého boha „— se ani tentokrát nepodařilo uloupit nám světlo. Necht' vám všem Phos žehná a ať jsou vaše dny také dlouhé a naplněné světlem.“

Dav zájásal a všichni zapomněli, že se ještě před chvílí bavili na Autokratův účet. Krispos věděl, že tak to s davem chodí. Začal se s ním učit manipulovat, když byl ještě štolbou v Petronových službách. Tehdy mu pomohl zbavit se bývalého Anthimova vestiaria a nastoupit tak na jeho místo. Během víc než dvou desítek let, které od té doby uplynuly se nikdy nestalo nic, čím by si dav vysloužil jeho účtu.

Vstal ze svého místa v císařské lóži a poodešel stranou z akustického ohniska. Teprve tam mohl mluvit nahlas a nikdo ho neslyšel. „No, a je to za námi,“ řekl si pro sebe. Vydržel to, i jeho rodina to přežila a usoudil, že mu žádná scénka neublížila nějak trvale. Když vzal v úvahu, co se všechno v předcházejících měsících stalo, těžko mohl doufat v něco lepšího.

Když ve společnosti nosičů slunečníku ahalogaj-ských tělesných strážců vycházel z Amfiteátru, snesl se soumrak. Samozřejmě, že měl svůj vlastní východ. Kdyby chtěl, mohl jít přímo do palácového okrsku krytou kolonádou. Ale procházka přes Palamovo náměstí; stejnou cestou jakou šel na divadelní představení do Amfiteátru, mu umožnila dotknout se tepu města. Všechny obřady a slavnosti ho příliš vzdalovaly od poddaných. Když se mu naskytla taková příležitost, chopil se jí a proto zamířil do císařské rezidence přes náměstí.

Ted' tam hořelo mnohem víc ohňů, než na cestě do Amfiteátru. Lidé před nimi tvořili fronty, aby si přes ně mohli skočit a spálit tak neštěstí nahromaděné za celý rok. Několik jich otočilo hlavu, když kolem nich procházel císař se svou družinou. Jeden nebo dva dokonce vykřikl: „Šťastné dny, Vaše Veličenstvo!“

„Vám taky,“ popřál jim. Na náhlý popud se zeptal: „Našlo by se pro mě místo ve frontě?“

Muži a ženy ustoupili, aby mu uvolnili místo, o které žádal. Někteří Halogai zůstali s ním, druzí pospíchali na druhou stranu ohně, protože už znali vide-sánské zvyky. Krispos se rozběhl. Rudé císařské boty nebyly pro běh ideální, ale zvládl to. Odrazil se a jak se vznesl do vzduchu zvolal: „Ať neštěstí shon v ohni!“ Možná, že to nepomůže, jak už řekl Baršymovi, ale rozhodně to neuškodí.

Dopadl těžce a zakolísal. Jeden ze strážců ho zachytil. „Díky,“ řekl. Srdce mu bušilo, dech se mu krátil. To ho tak vyčerpal rozběh a skok? Když nastoupil na trůn, takové myšlenky by se vysmál. Ted' už se mu tak směšná nezdála. Pokrčil rameny. Jediná alternativa, aby člověk nezestárnul, byla zemřít mlád. Stáří sice nebylo perfektní, ale bylo to mnohem lepší.

O několik ohňů dál se nějaký mladík natáhl, aby si zapálil pochodeň. Zamával s ní nad hlavou, až jiskry létaly vzduchem. Mladý muž se proplétal mezi pomalu se pohybujícím davem na náměstí. Pořád mával pochodní a křičel: „Cesta světla! Phos žehnej cestě světla!“

V první chvíli to Krispovi nedošlo. Pak se prudce zastavil, ohlédl se a ukázal na mladíka. „To je thana-siot. Zatkněte

ho!"

Když o tom přemýšlel později, uvědomil si, že to mohl udělat lépe. Někteří jeho strážci vyrazili za mladíkem. Totéž udělalo i několik lidí z davu. Někteří začali pronásledovat špatné muže a bránili v pronásledování těm ostatním. Nastal zmatek.

Mladý kacír běžel dál a stále vykřikoval válečný pokřik thanasioi. Ke Krispovu zděšení přiložil pochodeň k jednomu z plátěných stánků na tržišti, který byl během oslav zimního slunovratu zavřený. Plátno i dřevěnou konstrukci začaly olizovat plameny.

Krispos se sevřeným žaludkem zatoužil po blizardu nebo ještě lépe po průtrži mračen. Pršelo na západě, když jsem to nechtěl, pomyslel si zuřivě, ale teď, když bych déšť tak nutně potřeboval, ani kapka. Počasí mu nepřálo.

A thanasioi nehráli poctivě. První žhář, který jakmile odhodil louč, nebyl k rozeznání od ostatních, zmizel v davu. Ale další se objevovali hned tady, hned jinde, mávali pochodněmi s výkřiky o cestě světla. Během chvíle se rozhořelo víc než půl tuctu ohňů.

Dav na Palamově náměstí se vlnil jako moře v bouři, chvíli směrem k plamenům, chvíli pryč od nich. Požár ve městě Videssos - požár v jakémkoliv městě - byla nepředstavitelná hrůza, protože prostředků pro boj s ohněm bylo tak žalostně málo. Velké požáry, navíc rozdmýchávané větrem, zahubily tisíce lidí a spálily celé městské čtvrti. Většina z nich a všechny, o kterých Krispos věděl, zapálil buď blesk nebo vznikly nešťastnou náhodou. Použit oheň ve městě jako zbraň... Krispos se zachvěl. Thanasioi nehráli poctivě.

Snažil se trochu se vzchopit. „Vědra a stříkačky," zavolal na jednoho z komorníků. „Přiveď je rychle."

„Ano, Vaše Veličenstvo." Eunuch se rozběhl do palácového komplexu. Hned vedle ubytoven císařské gardy byla hasičská zbrojnice. Ostatní byly rozmístěny v různých částech města. Hasiči byli zkušení, stateční a užiteční, pokud se mohli dostat k ohni včas. Ale pokud thanasioi podpalovali pochodněmi stánky na Dobytčím trhu, na Palamově náměstí i před Nejvyšším chrámem, mnoho se jich jistě rozhoří tak, že už bude pozdě.

Krispos vykřikl: „Dvacet zlaťáků za každého mrtvého žháře, padesát za živého!" S trochou štěstí rozdíl v odměně zabránil hrdlořezům vraždit nevinné kolemjdoucí a pak žádat odměnu.

„Vrátíte se zpět do paláce, Vaše Veličenstvo?" zeptal se Barsymes.

„Ne." Krispos si všiml, že vestiaria překvapil, tak mu to vysvětlil: „Chci, aby mě všichni viděli, jak bojuji s tímhle šílenstvím. A budu to řídit přímo odtud."

„Jak si přejete, Vaše Veličenstvo," odpověděl Barsymes typickým bezbarvým hlasem, který používal vždy, když si myslel, že Krispos dělá chybu.

Zanedlouho i Krispa napadlo, zda neudělal chybu. Poslové, kteří běželi do paláce ho tam nenašli. Tím pádem se o tom, že kromě žhářství v některých chudých čtvrtích města vypukly vážné nepokoje, dozvěděl mnohem později. Obojí bylo noční můrou každého Autokra-ta — žhář ho mohl připravit o hlavní město, ze kterého vládl a nepokoje mu mohly úplně znemožnit vládnout.

Ale zřízení stanoviště venku, kde ho mohli lidé vidět, mělo také své výhody. Nejen, že mohl řídit muže, kteří nabírali vědra v nejbližší kašně a posílali je dál, ale sám se k nim přidal. „Je to moje město stejně jako vaše," říkal každému, kdo o to stál. „Musíme ho zachránit společnými silami, pokud to půjde."

Chvilí to vypadalo velice nejistě. Uhasit požár, který se jednou rozhořel, vědry vody bylo beznadějně. I když to mnozí nadšení dobrovolníci nevěděli, Krispos si tím byl téměř jistý. Na jeho pokyn začali muži na konci řetězu polévat vodou okolní stánky, aby se na ně oheň nerozšířil.

Už si začínal myslet, že to nezvládnou, když někdo zakřičel: „Už jsou tu hasiči!"

„Díky Phosovi," vydechl Krispos. Ramena ho už bolela od nezvyklé námahy a zítra bude určitě celý rozlámaný. No, ale s tím si bude dělat starosti až zítra. Teď musel bojovat s ohněm. V duchu děkoval dobrému bohu, že i když nějaké kilo přibral od té doby, co nastoupil na trůn, nebyl ještě tak tlustý, aby se musel bát, že ho fyzická námaha zabije.

Místo věder měli hasiči velkou dřevěnou stříkačku. Naplnili ji v kašně vodou a pak se s výkřiky „Uhněte! Z cesty!" vrhli k ohni. Dva muži pumpovali a třetí zamířil ústí hadice do plamenů.

Muži s vědry zatím doplňovali vodu do nádrže stříkačky. Stejně se ale vyprázdnila rychleji, než ji stihli dolévat.

Hasiči ji tedy zase zvedli, ponořili ji do kašny a plnou ji se supěním a nadávkami postavili zpět na své místo. Muži pumpovali jako posedlí a chlapík s hadicí, prošedivělý veterán Thokyodes, se stále snažil usměrnit proud vody doprostřed plamenů.

Hasiči postupně získávali nad ohněm převahu. Plameny spolykaly dva nebo tři stánky a poškodily pár dalších, ale nerozšířily se dál. Thokyodes předstoupil před Krispa a po vojensku zasalutoval sevřenou pěstí na srdci. „Zavolal jste nás včas, Vaše Veličenstvo. Zachránili jsme alespoň něco."

„Není to první služba, kterou jste prokázali městu i mně," odpověděl Krispos. Thokyodes sloužil v hasičském sboru déle než byl Krispos císařem. „Rád bych vás poslal si po těžké práci odpočinout, ale obávám se, že ve městě bylo založeno požárů víc."

„No, při zimním slunovratu máme vždycky pohotovost." Thokyodes se zarazil a vrhl na Autokrata pátravý pohled.

„Rekl jste, že ten oheň někdo založil? To nebylo od oharku ze slavnostní hranice?"

„Přál bych si, aby bylo," řekl Krispos. „Ne, takové štěstí nemáme. Thanasioi vyvolávají nepokoje a jak se zdá, chtějí zapálit město. Čím méně má někdo hmotných statků, tím jsou radši."

Thokyodes se zhrozil. „Jsou to šílení žháři, s prominutím, Vaše Veličenstvo. Viděli už ti bastardi někdy někoho uhořet? Ví, jak je cítit ušvařené lidské maso? Zkoušeli někdy znovu postavit to, co vypálili?"

„Myslím, že je nic takového nezajímá. Jediné, co chtějí, je dostat se z materiálního světa jak nejrychleji to dokážou."

„Tak je pošlete za mnou," zahromoval Thokyodes. Za pasem měl sekyru, aby mohl v případě potřeby zbořit zeď a použít stříkačku nebo rozbít dveře, když potřeboval někoho zachránit. Teď uchopil její dubové to-půrko, jako kdyby s

ní zamýšlel něco jiného. „Dobrý bože, pošlu je k ledu tak rychle, že se nebudou stačit divit. Tak oni budou zakládat požáry?“ Jako každý hasič z celé duše nenáviděl žháře všeho druhu.

Před Krispem se objevil posel. Po tváři mu stékala krev z rány na hlavě. Krispos projevil starost, ale odmítl ho gestem ruky. „Přežiju to, Vaše Veličenstvo. Kámen mě jen štrejchl a můj otec stejně říkal, že mám tvrdou hlavu. Jsem rád, že měl pravdu. Ale přišel jsem vám oznámit, že je to vážnější než pouhé nepokoje v chudých čtvrtích města na jih od Prostřední ulice. Je to opravdová válka — bojují vším, co jim přijde pod ruku. Nejen kameny, který zasáhl mě, ale i šípy a krátkými meči a kdo ví čím ještě.“

„Víš kde jsou v palácovém komplexu kasárna a zvládneš tam ještě doběhnout?“ zeptal se Krispos. Když posel přikývl, pokračoval: „Najdi a pošli mi sem Noetův regiment. Když chtějí thanasioi předstírat, že jsou vojáci, uvidíme, jak si poradí s opravdovými vojáky místo s městskými strážemi.“

„Ano, Vaše Veličenstvo,“ souhlasil posel. „Měl byste ale také vyslat nějaké kněze, protože kacíři mají ve svém čele modře oděného kněze jménem Digenis.“

Krispos se zamračil, protože věděl, že už to jméno někde slyšel a nemohl si hned vzpomenout kde. Pak zavrčel něco, při čem se poslovy oči doširoka otevřely. „To je ten kněz, do kterého se Phostis zamiloval než ho unesli. Jestli je thanasiot-“

Zarazil se. Pokud byl Digenis thanasiot, znamenalo to, že se Phostis přidal na stranu kacířů? Ta myšlenka se Krispovi nelíbila, ale zároveň si uvědomil, že téměř všechno, co dělal, budilo v Phostovi odpor, kdyby pro nic jiného, tak proto, že to dělal právě on. A jestli se jeho nejstarší syn stal thanasiot, byl vůbec unesen? Nebo zběhl a připojil se ke vzbouřencům dobrovolně?

Tak nebo tak, Krispos se musí dozvědět pravdu. Řekl: „Rozhlas, že za Digena živého je odměna sto zlatých. A ať se náš velkorysý a milosrdný pán smiluje nad tím, kdo by ho zabil, protože já slitování mít nebudu.“

„Provedu, Vaše Veličenstvo.“ Posel se rozběhl splnit rozkazy.

Krispos neměl moc času přemýšlet nad novými zprávami, protože na Palamovo náměstí vběhli náraz dva muži, každý z jiného směru a z plných plic křičeli „Hon!“.

„Thokyode!“ zavolal Krispos. Starý veterán položil mužům pár otázek, aby zjistil, kde je situace horší a pak s jedním z nich odběhl. Druhý podupával nohou a vypadal, že by se nejraději rozběhl zase zpátky. Krispos doufal, že než se hasiči vrátí, nepřijde muž o všechno.

Od severozápadu, odkud přicházely sněhové bouře, začal vát ledový vítr. Krispos by pořádnou vánici uvítal, ale na černé obloze svítily jasné hvězdy. Takže dneska žádná bouře nebude a podle všeho nepřijde ani zítra, pomyslel si. Samozřejmě, že ne. Vždyť ji přece potřeboval.

Část palácového služebnictva pobíhala po Palamo-vě náměstí a stavěla jakýsi provizorní přístřešek, který ho měl chránit před každým počasím. Protože když už se rozhodl zřídit si zde své stanoviště, služebnictvo se postará o to, aby tu měl co největší pohodlí. Barsy-mes ho pozoroval, jestli nebude protestovat a tak raději mlčel.

Kromě palácového služebnictva proudila náměstím spousta lidí všeho druhu - vojáci, poslové, hasiči a ti, kteří hodlali oslavovat zimní slunovrat bez ohledu na to, co se dělo kolem nich. Hubený muž ve tmavé haleně se proto od ostatních nijak nelišil, když si razil cestu směrem ke Krispovi. Když se dostal na pár kroků od Autokrata, vytáhl dýku a vykřikl:

„Phos žehnej cestě světla!“

Napřáhl se, aby bodl, ale to byla chyba. Krispos ho stihl popadnout za zápěstí dřív než rána dopadla. Útočník se kroutil a snažil se osvobodit a celou dobu vykřikoval o cestě světla. Ale Krispos se naučil bojovat od válečného veterána v době, kdy mu začínaly rašit první vousy a svoji první slávu ve městě Videsos získal vítězstvím v souboji s kubratským bojovníkem. Křik a snaha se vykrotit z jeho sevření muži nepomohly.

Krispos srazil útočníka na dláždění a silným stiskem ho donutil rozevřít pěst. Když mu vypadla dýka z ruky, muž se opět pokusil ji zvednout. Krispos mu zasadil tvrdý úder kolenem přímo do rozkroku. Bylo to nesportovní, ale velice účinné. Muž přestal vykřikovat o cestě světla a začal křičet doopravdy. Halogajská sekýra dopadla s tupým žuchnutím. Výkřiky ustaly. Krispos se rychle vyhrabal na nohy, aby si nenamočil slavnostní roucho v rychle se zvětšující kaluži krve.

„Chtěl jsem se ho na něco zeptat,“ poznamenal mírně.

„Hogh!“ ulevil si severan pohrdavě. „Napadl vás, Vaše Veličenstvo. Nezasloužil si žít ani chvíli.“

„V pořádku, Trygve,“ řekl Krispos. Kdyby ho pokáral moc přísně, mohl by Trygve usoudit, že se k němu zabiják dostal tak blízko jeho vinou a mohl by si vzít život, aby to odčinil. Halogai byli vynikajícími strážci, ale vyžadovali úplně odlišný přístup než Videsanci. Krispos strávil dvacet let tím, že se snažil pochopit jejich podivný smysl pro čest. Ještě dalších dvacet let a možná na to přijde.

Thokyodes se svou hasičskou jednotkou dorazili na Palamovo náměstí. Chlapík, který na ně musel čekat, se na ně vrhl jako hladový medvěd. Ani si nestačili vydechnout a už pospíchali za ním. Krispa napadlo, jestli tam budou mít ještě co zachraňovat.

Z palácového okrsku s řinčením vypochoďoval regiment, který na neúspěšném válečném tažení na západ tvořil zadní voj Krispovy armády. Vojáci vypadali našťavaně, protože nejdřív museli během oslav zimního slunovratu zůstat v kasárnách a teď zase nebyli přivolaní na oslavu, ale aby bojovali. Jak pochodovali přes Palamovo náměstí se sveřepými výrazy na tvářích, napadlo Krispa, že by se jim dnes nechtěl dostat do cesty.

O pár minut později vřava, která na náměstí doléhala z okolních částí města, zesílila. Nebyly to nijak veselé zvuky.

Spokojeně vypadal jen Trygve. „Vaši vojáci jim rozbíjejí hlavy.“ Jemu se zdála taková představa báječná.

Krispos sledoval, jak se hvězdy na obloze pomalu otáčejí. Přistihl se jak zívá. I když byl na rozdíl od většiny Videsanců zvyklý chodit spát pozdě v noci, konec konců kdo si mohl dovolit spotřebovat tolik svící jako Autokrat, když mohl, uléhal brzy. No, dnes nemohl.

Přiběhl voják se zprávou o bojích jižně od Prostřední ulice. Ani si asi nevšiml, že hrot na své přilbici má úplně ohnutý. Zasalutoval a svými slovy potvrdil němé svědectví své přilby. „Vaše Veličenstvo, ti zkurvysynové rozpoutali opravdovou bitvu. Už se na ni asi nějakou dobu připravovali, pokud se nemýlím.“

„Neříkej mi, že vás porazili,“ zvolal Krispos. Radši mi nic takového neříkej, pomyslel si, nebo moji důstojníci už zítra touhle dobou nebudou mými důstojníky.

Ale voják zavrtěl hlavou. „Ne, nic takového. Mají kuráž, to jo a jsou lepší, než bych od chátry čekal, ale nemají drátěné košile ani moc štítů. Jsou mnohem zranitelnější než my.“

„Řekni Noetovi, ať udělá co bude v jeho silách, aby nepokoje zlikvidoval,“ řekl Krispos. „Připomeň mu také, aby se snažil zajmout kněze Digena, který jak jsem slyšel, vzbouřence vede.“

„Ano, je s nimi nějaký blázen v modrém rouchu a vykřikuje různé nesmysly. Mám dojem, že ho někdo vzal po hlavě.“

Krispos sebou trhl. Zdálo se, že se šíří rychle všechny zprávy kromě těch, které potřeboval mezi lidmi rozšířit. „Ale jestli ho chcete dostat živého, budete ho mít.“

„Je za něj odměna,“ řekl Krispos, což přimělo vojáka k poklusu zpět ke své jednotce.

Čekání bylo nesnesitelné. Krispos by mnohem radši pomáhal hasičům nebo bojoval s vojáky. Ti aspoň měli co dělat.

Ale kdyby byl s nimi, ztratil by celkový přehled o situaci ve městě. Mnohdy bylo lepší pozorovat mozaiku z odstupu, než se soustředit na jediný kamínek. Bylo to sice lepší, ale určitě ne snadné.

Aniž si toho všiml, přinesli komorníci z císařské rezidence nebo spíš z kasáren kavalce a rozmístili je pod přístřeškem. Evripas dřímал na jednom a Katakolon na druhém. Dívka, která vedle něho seděla v Amfiteátru byla pryč.

Krispos věděl, že by jeho syn byl mnohem radši v její posteli, než na kavalci, ale pobaveně a zároveň s úlevou si uvědomil, že se Katakolon neodvážil vzdálit. Chlapec zřejmě pochopil, že by to nebylo nejvhodnější.

Pohlédl na Evripa a zaskočilo ho silné nutkání ho vzbudit a zapojit ho do práce, které náhle pocítil. Chlapcova - ne, Evripas dokázal, že se stává mužem - pomoc by se mu teď hodila. Ale Krispos ho nechal spát.

Přestože slavnostní hranice na Palamově náměstí už dávno vyhasly, čas od času Krispos ucítil kouř z požárů ve městě.

Naštěstí ustal vítr. S trochou štěstí se plameny nebudou šířit dál a nevznikne nevladatelný požár, který by spalil celé městské části na troud. Vybudovat znovu takovou část města by trvalo celé roky.

Krispos se posadil na kavalec. Jen na pár minut, řekl si. Matně si pamatoval, že si lehl, ale nevěděl, že tvrdě usnul, dokud neslyšel volání: „Vaše Veličenstvo! Probudte se, Vaše Veličenstvo!“

„Co — co je? Já jsem vzhůru,“ řekl Krispos nedůtklivě. Ale sucho v ústech a spleené oči, které jen s námahou udržoval otevřené ho usvědčovaly ze lži. „No, tak dobře. Ale teď už jsem vzhůru. Co se děje?“

„Dostali jsme Digena, Vaše Veličenstvo,“ oznámil mu posel. „Pár vojáků bylo sice zraněno, ale máme ho.“

„Konečně dobrá zpráva, díky velkorysému a milosrdnému bohu,“ vydechl Krispos. Už se úplně probudil. Musel spát asi dvě hodiny, protože budovy na jihovýchodě se už začínaly rýsovat proti šedé obloze. Když se postavil, bolest za krkem a v rameni mu připomněla, jak nepohodlně ležel. Zamlada by se mu to nestalo.

„Přivedou toho bastarda — promiňte, že se tak vyjadřuji o knězi, Vaše Veličenstvo, ale je to opravdu pěkný parchant — no, každopádně ho přivedou sem na náměstí,“ řekl posel. „Kam ho máme strčit potom?“

„Do nejmrazivější propasti Skotova pekla,“ řekl Krispos, což u posla vyvolalo hrozivý smích. „Rozhodně ho nevodte sem, tady má příliš mnoho příležitostí k útěku. Běž jim naproti do Prostřední ulice, stejně ho tím směrem povedou, ne? - a řekni jim, ať ho dopraví do vládní budovy a uvězní ho v jedné z podzemních cel. Já tam přijdu za chvíli.“

Opětovale poslovi jeho pozdrav sevřenou pěstí na srdci, probudil Katakolona a nařídil mu sehnat Zaida a přivést ho do vládní budovy. „Cože? Proč?“ ptal se Katakolon, který prospal příchod posla. Když mu to Krispos vysvětlil, rozšířil oči údivem.

Halogajský kapitán seřadil své muže, aby doprovodili Krispa do Prostřední ulice. Barsymes, který pravděpodobně vůbec nespал, se jako obvykle činil a už začal všem oznamovat, kde Autokrat bude, aby se k němu rychle dostaly všechny zprávy.

Vládní budovy byly mohutné žulové stavby, které postrádaly veškerou krásu. Sídily v nich méně významné úřady, které nemusely být přímo v palácovém okrsku, archívy historických záznamů, do kterých nebylo třeba často rahlížet a v podzemí bylo vězení, kam se zavírali všichni, jejichž činy si zasloužily víc než pokutu, ale ještě to nebyly případy pro kata. Celý komplex vládních budov vypadal jako pevnost. V bouřlivých dobách v minulosti také jako pevnost sloužil. Dnešní pouliční bouře se těmto místům vyhnuly. Pár Halogai zaujalo místa u vchodu, kdyby se vyskytly nějaké problémy. Ostatní vešli s Krispem do vstupní haly, která byla tichá a až na světlo z několika loučí, tmavá. Krispos sešel po schodišti do podzemí.

Tam ho přivítal štiplavý kouř z loučí, zápach zkaženého jídla a nemytých lidských těl, hlasy a světlo. Dozorci zasalutovali a vítali ho potěšenými výkřiky. Jeho přítomnost zde nebyla tak častá, takže se radovali z takových příležitostí, kdy měli pocit, že i jejich práce je důležitá.

Velitel dozorců řekl: „Váš vězeň je v cele dvanáct, skoro na konci chodby, Vaše Veličenstvo.“ Jeho dech byl cítit vínem, což přidalo další tón do symfonie pachů, která tu vládla. Protože bylo ráno po oslavách zimního slunovratu, Krispos dělal, že si ničeho nevšiml, ale bude muset zjistit, jestli velitel pije ve službě i jindy než ve svátek. Místo obvyklých mříží byly dveře cely dvanáct pevné, zvenku zavřené na závoru. Žalářník strčil do zámku velký mosazný klíč, otočil jím a odsunul závoru. Otevřel dveře a ustoupil. Krispos s Halogai po boku vstoupil dovnitř.

Dva vojáci z Noetova regimentu stáli nad Digenem, který s rukama spoutanými za zády a svázanými nohama ležel na starém slammiku. „Zvedněte ho na nohy,“ nařídil jim Krispos.

Vojáci poslechli. Digenovi stékala po tváři krev z menšího zranění na hlavě. Takové rány vždy hodně krvácely a protože Digenis byl kněz, nechránily jeho temeno žádné vlasy. Vzдорovitě se na Krispa podíval.

Krispos mu pohled oplatil. „Kde je Phostis, ty mizero?“

„Byla-li to Phosova vůle, tak už kráčí cestou světla," odpověděl Digenis, „a myslím, že to Phos chtěl. Váš syn rozezná pravdu, když ji slyší."

„Na rozdíl od tebe, když posloucháš lži thanasioi," odsekl Krispos. „Kde je teď?"

„Nevím," řekl Digenis. „A kdybych to věděl, stejně bych vám to neřekl, tím si můžete být jistý."

„Jistý jsem si tím, že se tvá hlava ocitne na Milniku jako hlava zrádce," řekl Krispos. „Byl jsi přistižen při otevřené vzpouře a jejím podněcování. A nemysli si, že unikneš trestu jen proto, že tě halí modré kněžské roucho."

„Proti bohatství stojíš za to se vzbouřit a já se kata nebojím, protože vím, že mě cesta světla dovede přímo k našemu velkorysému a milosrdnému Pánu," prohlásil Digenis. „Ale i kdybych byl nevinný jako všichni, které církev považuje za svaté muže, zemřel bych stejně díky vaší zášti, protože ve skutečnosti není patriarcha nejvyšším církevním hodnostářem, ale jen loutkou, která papouškuje vaše zkažená slova."

Kdyby si odmyslel nenávist, se kterou je říkal, bylo na Digenových slovech něco pravdy. Kdyby se Oxeites postavil proti Krispovi, musel by se rychle vyzout z modrých bot ekumenického patriarchy. Ale o to teď nešlo. „Nejsi tady z náboženských důvodů, ale kvůli úplně světským zločinům rebelie a vlastizrady. Budeš se z nich zodpovídat stejně jako každý jiný vzbouřenec."

„Budu zpívat chvalozpěvy Phosovi, že mě osvobodil od prohnílého světa, který neustále svádí a kazí mou duši," prohlásil Digenis. „Ale pokud nejdete vy sám cestou světla, žádné chvalozpěvy vás nezachrání. Půjdete k ledu a budete navždy trpět, protože se necháte dovést k záhubě Skotovými líbeznými lákadly."

„Kdybych si mohl vybrat, jestli budu v nebi s tebou nebo v pekle se Skotem, myslím, že bych si radši vybral Skota," řekl Krispos. „On aspoň nepředstírá morální vlastnosti, které nemá."

Digenis zasyčel jako zmije a plivl na Krispa, těžko říct jestli v gestu odmítnutí zlého boha nebo z nenávisti. V tu chvíli vešel do cely Zaidas. „Zdravím vás," řekl. „Co se to tu děje?" zeptal se a odložil si brašnu.

„Tohle," oznámil mu Krispos, „je s odpuštěním mizerný kněz, který vtáhl mého syna do slizkých spárů thanasioi. Vyždímej co budeš moc z té žumpy jeho myšlenek."

„Udělám, co bude v mých silách, Vaše Veličenstvo, ale..." Zaidas zmlkl. Vypadal nerozhodně, což byl výraz, který u něho Krispos nebyl zvyklý vídat. „Obávám se, že v poslední době nemám moc štěstí při zpovídání kacířů."

„Vy, milovníci zlata, jste kacíři," vykřikl Digenis, „vy, kteří jste vyměnili zbožnost za zisk."

Císař ani čaroděj si ho nevšíмали. „Snaž se," řekl Krispos. Doufal, že Zaidas bude mít s Digenem víc štěstí, než měl s ostatními zajatými thanasioi i při pátrání

po druhu magie, který mu brání nalézt Phosta. Ani pomocí zvláštních magických nástrojů a vzácných čarodějných svitků a rukopisů z Čarodějného kolegia nebyl nejvyšší čaroděj schopen zjistit, proč nemůže najít Phosta pomocí magie.

Zaidas si začal vyndávat z brašny magické pomůcky. „Vyzkouším kouzlo se dvěma zrcadly, Vaše Veličenstvo," oznámil. Krispos by rád slyšel v jeho hlase sebedůvěru, přesvědčení, že z Digena dostane pravdu bez ohledu na to, co odpadlický kněz bude dělat. Ale jeho uši, vycvičené rozpoznat skryté významy slov tisíců prosebníků, důstojníků a úředníků, slyšely jen pochybnosti. A protože magie tak silně pramenila z pevné víry, bylo pravděpodobné, že když Zaidas není pevně přesvědčen, že přinutí Digena říct pravdu, že se mu to nepodaří. Už jednou kouzlo se dvěma zrcadly u thanasioi zklamalo a nepřineslo žádný výsledek.

„Jaké jiné zbraně máš v záloze?" zeptal se císař. „Jak ještě jinak bys z něj mohl dostat odpovědi?" Chtěl Zaida přinutit přemýšlet i o jiných možnostech, ale ne-. chtěl ho demoralizovat nebo mu nějak dát najevo, že v něho ztratil důvěru... i když to byla pravda.

Zaidas odvětil: „Pokud zklame zkouška se zrcadly, zmizí naše největší naděje, že se dozvíme pravdu. Je fakt, že odvar z blínu a dalších bylin, které používají léčitelé, by mu rozvázal jazyk, ale říkal by víc nesmyslů než pravdy."

„Tak nebo tak, při dobrém bohu, on promluví," řekl Krispos zachmuřeně. „Když se to nepodaří tobě, vezmou si ho do parády muži v rudé kůži."

„Můžete mučit mé tělo jak se vám zachce," promluvil Digenis. „Není to nic jiného než výkal mé existence. Čím dřív skončí ve stoce, tím dřív vzlétne má duše ke slunci, aby byla s velkorysým a milosrdným Pánem"

„Pokračuj," pokynul Krispos Zaidovi. Čaroděj s ustaranou tváří postavil zrcadla, jedno před Digena a druhé za něj. Pak v nádobě na oheň zapálil magické očišťovací směsi. Zrcadla zahalila oblaka dýmu, jemného i pronikavého.

Ale když začal výslech, nemlčel jen Digenis, ale i jeho odraz v zrcadle za ním. Kdyby kouzlo fungovalo správně, odraz v zrcadle by prozradil pravdu bez ohledu na to, jak moc by se Digenis snažil lhát nebo zarputile mlčet.

Zaidas se vztekle kousl do rtů. Krispos se zhluboka nadechl. Měl nepříjemné tušení, že Digenis odolá všem druhům nátlaku. Velká většina mužů se vzdá při mučení. Možná podlehne i kněz a nebo všechno vyklopí pod vlivem nějakého Zaidova odvaru. Ale Krispos by si nevsadil ani na jedno.

Jako kdyby chtěl jeho domněnku potvrdit, ozval se Digenis. „Budu vzývat Phosovo svaté jméno při každé ráně, kterou mi uštědříte." Začal zpívat z plných plic chvalozpěv.

„No tak, zmlkni," řekl Krispos. Digenis zpíval dál. Někdo zaškrábal na dveře cely. S připravenou sekyrou Haloga otevřel. Někjaký kněz se chystal vstoupit, ale při pohledu na ostří sekyry couvl zpět.

„Pojďte dál," vyzval ho Krispos. „Nestůjte tam jako solný sloup a řekněte mi, co máte na srdci."

„Kéž to Vaše Veličenstvo potěší," začal kněz nervózně a Krispos hned zavěťřil potíže. Kněz začal znovu: „Kéž to Vaše Veličenstvo potěší, jmenuji se Soun-das a jsem služebníkem v Nejvyšším chrámu. Nejsvětější ekumenický patriarcha Oxeites, který sloužil v chrámu slavnostní mši mě za vámi poslal, když se doslechl, že byl uvězněn svatý pan Digenis. Je tím pobouřen a pověřil mě, abych připomněl Vašemu Veličenstvu, že duchovní musí být za všech okolností zproštěni jakéhokoliv tělesného mučení."

„To že řekl? Že ho nesmím mučit?" Krispos se na kněze podíval tak, že ten by se nejradši propadl podlahou, ačkoliv by

se tím dostal do nižších pater vězení. „Nejsvatější ekumenický patriarcha asi už zapomněl, že jsem jednomu z jeho předchůdců dal setnout hlavu

za velezradu, která nebyla o moc horší než to, co spáchal Digenis?"

„Pokud máte na mysli osud bývalého nejsvatějšího Gnatia, nechť je mu Phos milostiv, bylo mi řečeno, že vás mám upozornit na to, že zatímco trest smrti je ve vaší kompetenci, mučení je něco úplně jiného."

„Ale, opravdu?" Krispův pohled byl ještě pronikavější. Soundas se roztřásl, ale přesto přikývl. Krispos sklonil zrak ke svým rudým botám. Kdyby se mohl mračit sám na sebe, udělal by to. Začala pracovat ta část jeho mysli, která zvažovala možnosti jako kupec váží čočku. Může si dovolit ignorovat varování nejvyššího církevního představitele a současně bojovat s tha-nasioi? Neochotně si přiznal, že ne. Zavřel jako pes, který se dostal na konec řetězu a nemůže kousnout muže, po kterém šel a řekl: „Dobře, žádné mučení. Můžeš to vyřídít patriarchovi. Je od něj laskavé, že mi dovolí používat aspoň kata podle svého."

Soundas sklonil hlavu, otočil se a zmizel. Digenis stále zpíval. Krispos se snažil uchlácholit pochybnostmi o tom, zda by se Digenis nechal mučením zlomit. Ale stejně toužil po možnosti to zkusit.

Autokrat se otočil k Zaidovi. Čaroděj sledoval jeho rozhovor s knězem. Nebyl žádný hlupák. Bylo mu jasné, že teď všechno zůstalo na něm. Pokud nedokáže odhalit co Digenis tají, zůstane to tajemstvím nadobro. Čaroděj si olízl rty. Ne, nevsadil by na svůj úspěch ani zlámanou grešli.

Digenis dozpíval chvalo zpěv. „Je mi jedno, jestli patriarchu neposlechnete," řekl. „Jeho učení je stejně špatné a já se mučení nebojím."

Krispos pocítil silné nutkání přivázat Digena na lavici a rvát mu maso z těla do ruda rozžhavenými kleštěmi, ani ne tak proto, aby se dozvěděl, kde Phostis je - pokud to kněz vůbec ví - ale spíš jestli by se pořád tak vysmíval mučení, kdyby ho chvíli zažil na vlastní kůži. Krispos se ovládl, ale toho pocitu se nezbavil.

Digenis však nepřestal vzdorovat a zdálo se, že se

chce stát mučedníkem. „Vaše odmítnutí osvobodit mě od mé zkažené tělesné schránky je další důkaz vašeho vlastního prohnílého materialismu, vašeho odmítnutí duševna, upřednostňování penisu před duší, vašeho -" „Až budeš v pekle věčného ledu, doufám, že unudíš Skota k smrti svým nesmyslným žvaněním," řekl Krispos. Byla to trefná poznámka, která způsobila, že Digenis vztekla zapraskal, ale hlavně ztichl. Císař dodal: „Už jsem s tebou ztratil spoustu času."

Otočil se k Zaidovi. „Vyzkoušej všechno, co si myslíš, že by mohlo fungovat. Přiveď si kolik chceš kolegů, aby ti pomohli. Tak jako tak se dozvím, co chceš dřív, než si ho navždy vezme temný bůh."

„Ano, Vaše Veličenstvo." Zaidův hlas byl tichý a ustaraný. „Dá-li dobrý bůh, budou mít ostatní čarodějové z Čarodějného kolegia víc štěstí než já a proniknou ochrannou vrstvou jeho fanatismu."

V doprovodu svých tělesných strážců vyšel Krispos z cely a podzemního vězení. Když byli asi v polovině schodiště, jeden z Halogai řekl: „Promiňte, Veličenstvo, ale mohu se zeptat, jestli jsem rozuměl tomu knězi správně? Neobvinil vás právě z toho, že jste ho odmítl mučit?"

„Ano, přesně tohle udělal, Frovine," odpověděl Krispos. V očích severana se zračil údiv. „Veličenstvo, já to nechápu. Nebojím se zranění, ani prolité krve, to by bylo zženštilé, ale také je dobrovolně nevyhledávám."

„Ani já ne," přitakal Krispos. „Ale někteří zbožní Videsánci mají mučednictví v krvi. Já bych rozhodně radši pro dobrého boha žil, než bych pro něj zemřel."

„Mluvíte jako rozumný muž," řekl Frovin. Ostatní strážci souhlasně zabručeli.

Když vyšel na ulici, bylo už šedivé zimní ráno. Vzduch byl cítit kouřem, ale vzhledem k desítkám tisíc pecí, krbů a ohnišť, byl vzduch ve městě Videsos vždy trochu načichlý kouřem. Nikde nestoupaly žádné sloupy černého dýmu. Pokud si thanasioi mysleli, že město vypálí, dosud se jim to nepodařilo.

Když se vrátil na Palamovo náměstí, Evripos ještě spal. Ke svému velkému překvapení našel Krispos Ka-takolona zabraného do živého rozhovoru s velitelem hasičů Thokyodem. „Jestli jste si jistý, že je v této čtvrti všechno pod kontrolou, tak si můžete jít odpočinout," říkal právě jeho nejmladší syn. „Nebyl byste nám ani městu nic platný, když byste byl vyčerpaný, kdyby se to opakovalo."

„No, to je dobrá rada, mladý pane," zsalutoval Thokyodes. „Uložíme se přímo tady, jestli vám to nebude vadit a jestli nám opatříte nějaké přikrývky."

„Barsyme!" zavolal Katakolon. Krispos souhlasně přikývl. Katakolon sice nevěděl, kde co je, ale věděl, kdo to ví. Pak si ho všiml. „Ahoj, tati. Jen se snažím, aby to tu fungovalo. Barsymes mi řekl, že jsi šel do vězení za tím šíleným knězem."

„Ano, byl jsem tam. A děkuji ti za pomoc. Už jsme ty pouliční bouře potlačili?"

„Zdá se, že ano," řekl Katakolon s mnohem větší obezřetností v hlase, než byl Krispos zvyklý slýchat.

„To je dobře," zaradoval se Krispos. „A teď se musíme postarat, aby to tak zůstalo."

K polednímu opět vzplály boje ve čtvrti na jih od Prostřední ulice. Vojáci, které tam Krispos v noci poslal, mu naštěstí zůstali věrní. K jeho velké úlevě bylo stále ještě bezvětrí, takže Thokyodes se svým sborem dokázal uhasit všechny ohně založené kacíři i výtržníky, což byly dvě různé skupiny, protože někteří zadržení vyrazili do ulic z důvodů své víry, ale jiní jen drancovat.

Když poslové přinesli zprávu, že výbuchy násilí už pominuly, pozvedl Krispos číši vína k připitku s Kata-kolonem a Evripem s přesvědčením, že to nejhorší mají za sebou. Pak dorazil ještě jeden posel, tentokrát z vězení pod vládními budovami.

„Co se děje?" zeptal se Krispos.

„Týká se to uvězněného kněze Digena," zněla odpověď.

„No a co je s ním?" Krispos doufal, že mu dozorce neřekne, že se mu nějak podařilo dostat se na svobodu.

„Vaše Veličenstvo, on odmítá stravu," oznámil mu muž. Krispos varovně zdvihl obočí, aby se už konečně dozvěděl celou pravdu. „Vaše Veličenstvo, odmítl snídani a oznámil nám, že hodlá držet hladovku, že chce umřít hladu."

Poprvé od doby, kdy byl Phostis dost velký na to, aby v den zimního slunovratu přeskočil přes oheň a nespadl do něj, přes něj neskákal. Všechno neštěstí, které se za rok nashromáždilo nemohlo shořet. Nebylo to tím, že by byl uvězněn ve své cele v Etchmiadzinské pevnosti. Mohl už několik týdnů vycházet ven. Ale nikde ve městě ten večer nehořely ohně.

Temné ulice o zimním slunovratu mu připadaly jako něco nepřírozeného, když provázel Olyvrii a samozřejmě i Syagria cestou do jednoho z etchmiadzinských chrámů. Bohoslužba měla začít po západu slunce. Ten přišel brzy nejen proto, že byl nejkratší den v roce, ale také proto, že místo aby zapadlo za obzor, zmizelo dřív za horami na západě.

Noc se snesla jako lavina. Uvnitř chrámu, jehož mohutná konstrukce z velkých kamenných kvádrů prozrazovala vaspurakánské stavitele, se tma zdála neproniknutelná. Thanasioi na rozdíl od ortodoxních věřících neoslavovali světlo, které se po zimním slunovratu vrací, ale spíš museli čelit svému strachu z temnoty. Uvnitř chrámu nehořela ani jediná louč, ani jediná svíčka.

Phostis stál uprostřed černé tmy, rozhlížel se kolem sebe a snažil se proniknout temnotou. Ale bylo to stejné, jako když měl zavázané oči. Zachvěl se a vůbec to neměl na svědomí chlad, který do chrámu přišel zároveň s tmou. Nikdy se mu hrozba Skota nezdála tak skutečná a tak blízko.

Aby našel trochu jistoty, kterou mu nedopřál zrak,

našel Olyvriinu ruku a sevřel ji. Oplatila mu jeho sevření pevným stiskem. Zajímalo by ho, jestli tenhle děsivý, tichý rituál na ni a na ostatní thanasioi taky tak silně působí jako na něho.

„Brzy někdo začne křičet," zašeptal a snažil se, aby nebyl první. Zdálo se, že ozvěna jeho hlasu se rozléhá chrámem, ačkoliv věděl, že ho sotva slyšela Olyvria.

„Ano," zašeptala. „Někdy se to stává. Pamatuji si, jak -" Už neměl možnost zjistit, co si pamatovala. Její slova zanikla v hlasitém vydechnutí celého shromáždění. Uličkou k oltáři přicházel kněz s hořící svíčkou v ruce. Všechny oči se otočily k tomu zářivému bodu, jako kdyby byly přitahovány magnetem.

„Modlíme se k tobě, Phosi, Pane velkorysý a milosrdný," začal kněz a všichni v chrámu se připojili s takovou horlivostí, s jakou se Phostis ještě nesetkal, „náš laskavý ochránce a troufáme si doufat, že ve velké zkoušce života se cítí obstaráme."

Závěrečná slova celého shromáždění se s ozvěnou odrazila od kopule, která se vypínala nad oltářem. Phostovi často připadalo, že vyznání Phosovi se většinou mění na pouhá slova, která se musí rychle a bezmyšlenkovitě odříkat. Teď to bylo jinak. V chladné a strašidelné tmě, slova jako malý pláminek svíčky, kterou držel kněz v ruce, získala nový význam, novou důležitost. Kdyby nebylo světlo — co pak? Jen temnota a led. Phostis se zachvěl.

Kněz pohnul svíčkou sem a tam a řekl: „Zde je duše, osamocená ve svém vlastním světě, osamělé světlo plující oceánem temnoty. Pohybuje se sem a tam, vždy obklopená věcmi." Slova vycházející z přítmi, které zahalovalo i oltář vzbuzovala bázeň.

„Ale duše není věc," pokračoval kněz. „Duše je jiskra z věčné Phosovy pochodně, uvězněná ve světě tvořeném nepřáteli jisker. Věci, které nás obklopují, odvádějí naši pozornost od naplňování dobra a zbožnosti, které jediné jsou důležité."

Když navěky vydrží pouze naše duše, protože jsou

nesmrtelné, proč se máme zabývat něčím, co nevydrží? Jídlo se zkazí, oheň se změní v popel, z hezkých šatů se stanou cáry, naše těla ztělí a kosti se rozpadnou na prach. Co tedy záleží na tom, zda se cpeme sladkostmi, vytápíme své domy i v zimě tak, že se potíme jako v létě, zahalujeme se do hedvábí a kožešin nebo se zmítáme v krátké, pomíjivé vášni, nesprávně nazývané uspokojení, vznikající v orgánech, které bychom měli raději používat k tomu, aby nás zbavovaly škodlivin."

Myšlenka na věčný soud, pomyšlení na věčný trest za hříchy, které jako každý smrtelník spáchal, nutilo Phosta pustit Olyvriinu ruku. Takové přízemní chování bylo určitě špatné a jistě by ho mohlo dostat do pekla věčného ledu.

Ale Olyvria se ho držela ještě pevněji než předtím. Usoudil, že asi potřebuje útěchu a povzbuzení. Když jí tuto morální podporu poskytne, možná to převáží jeho vinu, že si všiml, jak má teplou a hebkou pokožku. Nepustil ji.

Kněz pokračoval. „Každý rok nás velkorysý a milosrdný Pán varuje, abychom se nespolehnali na to, že jeho požehnání bude trvat navěky. Každý rok na podzim Phosovo slunce klesá níž. Každý rok ho naše modlitby přivolávají, aby ještě jednou vystoupilo vysoko na oblohu, aby zajistilo světlo a teplo všemu, tedy i tomu, co pochází od zlého boha Skota. Ale pozor! Žádné požehnání ani milost dobrého boha nevydrží navěky. Phos bude mít jednou už dost našich hříchů.

Jednou, a možná to už nebude moc dlouho trvat, vzhledem ke zkaženosti lidstva, třeba už příští rok, možná již letos - ale jak už jsem řekl, jednou by už slunce nemuselo po zimním slunovratu začít stoupat po obloze a klesalo by čím dál níž, až by nevyšlo vůbec. Nebylo by světlo, nebyla by naděje, ani požehnání. Už nikdy."

„Ne!" vykřikl někdo. V té chvíli začali křičet všichni. Mezi nimi i Olyvria, jejíž hlas zněl jasně a silně. A pak se přidal i Phostis. Kněz měl dar zasít do duše

strach. Křičel i Syagrios. Phostis ale pochyboval o tom, že by takový hrubián uctíval Phose nebo se bál Skota.

I při tom všem křiku zůstala Olyvriina ruka v jeho. Moc o tom nepřemýšlel, jen ji vděčně přijímal. Místo toho, aby se cítil v mrazivé temnotě, která jakoby pocházela rovnou ze Skotova pekla, osamělý, uvědomoval si, že ostatní bojují se strachem z temnoty sním. Potřeboval takové ujištění. Za celá léta uctívám Phose v Nejvyšším chrámu nepocítil ještě nikdy ze zlého boha takový strach.

Kněz je přerušil. „Půstem a zpěvem chvalozpěvů však můžeme Phosovi ukázat, že i přes naše chyby, i přes zkaženost, která pochází z našich těl, ve kterých naše duše sídlí, jsme hodni jeho světla ještě jeden rok, abychom mohli dojít dál na cestě světla, velebené svatým Thanasiem. Modleme se nyní ať velkorysý a milosrdný Pán ví, co je v našich srdcích!"

Stejně jako se předtím rozléhaly chrámem výkřiky celého shromáždění, teď bylo slyšet možná ještě hlasitěji slova modlitby. Phostis se přidal k ostatním věřícím. V bohatství a světlech Nejvyššího chrámu bylo snadné věřit spolu s

ekumenickým patriarchou a jeho vykrmenými, spokojenými stoupenci, že Phos nakonec Skota porazí. Takovou prchavou jistotou bylo mnohem těžší získat v tmavém a vymrzlém chrámu, ve kterém kázal kněz o tom, že světlo zmizí ze světa jako voda zvaný.

Phostis nejprve slyšel jen nejasná slova modlitby. Pak postupně začal rozeznávat jednotlivé hlasy. Někteří opakovali pořád dokola vyznání Phosovi. Všeobecnou videsánskou modlitbu odřikávali thanasioi stejně jako jejich nepřátelé. Někteří vykřikovali nahlas své prosby: „Dej nám světlo.“ „Požehnej letos mé ženě a dej nám syna, ó Phosi.“ „Dej, ať jsem víc zbožný a méně chtivý!“ „Uzdrav mé matce rány, na které nepomáhají žádné hojivé masti!“

Takové modlitby by se klidně mohly ozývat i v Nejvyšším chrámu. Ovšem bylo slyšet i jiné hlasy: „Znič všechno, co nám stojí v cestě!“ „K ledu s těmi, kteří nepůjdou cestou světla!“ „Ó Phosi, dej mi sílu zbavit se těla, které špiní moji duši!“ „Znič je všechny, znič je všechny, znič je všechny!“

Nevěnoval jim pozornost. Bylo to jakoby vycházely spíš z hrdel vyjících vlků než lidí. Ale dřív, než o nich mohl začít uvažovat, kněz u oltáře zvedl ruku. Každý pohyb v kruhu světla svíčky byl vidět. Shromáždění se okamžitě utiřilo a s ním i Phostovy myšlenky.

Kněz řekl: „Modlitba samotná nestačí. Nekráčíme cestou světla našimi jazyky. Cesta ke slunci musí být dlážděná našimi činy a ne slovy. Teď jděte a žijte tak, jak by si přál Thanasios. Hledejte Phosovo požehnání v hladu a nedostatku, ne v požitcích tohoto světa, které jsou pouhým mávnutím křídel ve srovnání se soudem, který nás čeká. Jděte! Mše skončila.“

Po těch slovech vyšli z chrámové předsíně ministranti s pochodněmi, aby posvětili věřícím na cestu. Phostis zamrkal. Oči se mu zalily slzami z pronikavé záře, i když po chvíli zjistil, že světlo není tak jasné.

Pustil Olyvrii ruku hned jak ministranti vstoupili. A možná, že to byla ona, kdo se pustil. Ve světle nechtěl riskovat, že rozčílí Syagria... a už vůbec nechtěl popudit Livanía.

Pak mu v hlavě zase začala pracovat palácová vypočítavost. Zaprodal by Livanios svou dceru nespornému dědici trůnu? Snažil by se získat vliv pomocí sňatku? Phostis si takové úvahy nechal na později. Ale ať měl Livanios v úmyslu cokoliv, ruka Olyvrie bylo jediné teplo, fyzické i duchovní, které během bohoslužby pocítil.

Zdálo se mu, že uvnitř chrámu je zima a taky byla. Tam ale několik stovek lidí, namačkaných v malém prostoru, vytvořilo trochu živočišného tepla. Teprve venku v nočních ulicích Etchmiadzinu, když začal z hor vát vítr ostrý jako nůž, zjistil co je opravdová zima.

Těžký vlněný plášť, který měl na sobě ho chránil před větrem asi jako kdyby byl z krajky. I Syagrios sykal zimou, když se do něho opřel poryv větru. „Dobrý bože,“ zamumlal, „vůbec by mi nevadilo, kdybych si dneska mohl skočit přes nákej oheň nebo ještě líp přímo do něj, abych se trochu zahřál.“

„To je fakt.“ Slova byla venku dřív, než si Phostis uvědomil, že se vůbec dokáže se Syagriem na něčem shodnout.

„Ohně a slavnosti se k cestě světla nehodí,“ prohlásila Olyvria. „Pamatuji se na ně z doby, než můj otec přijal novou víru. Říká, že je lepší zabezpečit svoji duši, než se starat, co se stane s tvým tělem.“

Kněz v chrámu kázal totéž. Od něho si to Phostis vzal k srdci. Od Livanía, třebaže zprostředkovaně přes Olyvrii, to byla jen slova. Vůdce kacířů papouškoval slogany thanasioi, ale v životě se jimi neřídil. Podle toho, co Phostis viděl, zůstal elegantní, dobře živý a svěťácký.

Pokrytec. Slovo mu zazvonilo v hlavě jako varovné zvony na skalnatém pobřeží. Pokrytectví bylo činem, ze kterého Phostis v duchu obviňoval svého otce, většinu dvořanů, ekumenického patriarchu a ostatní církevní hodnostáře.

Hledání nepřikrášlené, prosté pravdy ho k thanasioi přitahovalo v první řadě. Když zjistil, že Livanios je všechno jenom ne prostý, začal pochybovat o dokonalosti cesty světla.

Řekl: „Vždycky jsem se díval na zimní slunovrat jako na čas radosti a naděje. Nakonec nám přece zajišťuje další rok života.“

„Ale život na tomto světě znamená život uprostřed věcí, které pochází od Skota,“ namítla Olyvria. „Kde máš něco, nad čím by ses mohl radovat?“

„Kdyby nebylo materiálních věcí, život by skončil a s ním i celé lidstvo,“ ohradil se Phostis. „To bys chtěla? Ztrácet se a nakonec zmizet?“

„Pro sebe ne.“ Olyvria se zachvěla jako Phostis předtím v chrámu a také to nebylo chladným počasím. „Ale jsou mezi námi i lidé, kteří přesně tohle chtějí. Myslím, že brzy nějaké uvidíš.“

„Jestli tě to zajímá, jsou to hlupáci,“ řekl Syagrios a jeho hlas postrádal obvyklou kousavost.

Olyvria mu oponovala. Jedna věc, kterou Videsánci mohli bez výhrad kdykoliv a kdekoliv dělat bylo vedení teologických sporů. Phostis se jejich výměny názorů nezúčastnil hlavně proto, že se spíš přikláněl na stranu Syagria a nechtěl se Olyvrie dotknout tím, že by to řekl nahlas.

Vzpomínka na její ruku se mu vryla do paměti. Vyvolala druhou vzpomínku, kterou na ni měl, tu z pokoje někde pod Digenovým chrámem ve městě Videssos. Tato druhá vzpomínka se hodila ke dni zimního slunovratu, jak ho znal dříve. Býval to čas slavnosti, svobody a nevázaného veselí. Jak se říkalo: „O zimním slunovratu je dovoleno všechno.“

Kdyby to i zde byl svátek na jaký byl zvyklý, mohl by se pokusit — a někde v hloubi duše věděl, že by se určitě pokusil — dostat se s ní někam pryč. A měl tušení, že by s ním šla, i když třeba jen na tu jednu noc.

Ale tady v Etchmiadzinu se na nějaké smyslné potěšení o zimním slunovratu nesmělo ani pomyslet. Odmítnutí bylo to nejmenší, co mohl čekat. Pravděpodobnější byla nějaká forma tělesného ponížení. Ačkoliv rostla jeho úcta k asketismu cesty světla, jeho tělo v poslední době utrpělo víc ponížení, než mu bylo příjemné.

Kromě toho, Syagrios by z něho s potěšením udělal eunucha, kdyby se dostal do takových problémů.

Právě přerušil debatu s Olyvrií slovy: „Jak si přeješ, má paní. Určitě o tom víš víc než já. Já vím jenom to, že mi umrzne můj zlomený frňák, jestli se brzy nedostanu k ohni.“

„V tom s tebou souhlasím,“ řekla Olyvria.

„Tak jdeme zpátky do pevnosti," navrhl Syagrios. „Bude tam teplo — no, teplejc — než tady. Kromě toho tam můžu nechat Jeho Veličenstvo v pokoji a trochu si vorazit."

Kledu s tebou, Syagrie. Myšlenka mu vytanula na

mysli křišťálově čistá. Chtěl ji zakřičet. Jen zdravý rozum a snaha přežít mu v tom zabránily. Byl velmi špatný thanasiot. Stejně jako Olyvria i on měl rád tělesnou schránku, která obklopovala jeho duši bez ohledu na její původ.

Úzké rozbahněné uličky Etchmiadzinu byly téměř nadpřirozeně temné. Ve městě Videssos se noční pochůzky podnikaly výhradně za doprovodu nosičů pochodní a stráží. Jen lapkové měli rádi tmavou noc. Ale dnes v Etchmiadzinu nikdo nenesl zapálenou louč, ani se nestaral o to, že by se mohl stát obětí loupeže. Občas se ozvaly do tmavé noci výkřiky, ale byly to jen chvalozpěvy, které kněz doporučil svým ovečkám.

Mohutná pevnost se rýsovala proti obloze a zakrývala hvězdy, což jim pomohlo nalézt cestu z chrámu zpět. Ani pochodně vedle brány nehořely. Tak daleko zašel Livanios ve své snaze dodržovat zásady thana-sioi.

Syagrios nadával pod vousy. „Nelíbí se mi to," vrčel. „Každý se může dostat dovnitř a kdo na to přijde, než bude pozdě?"

„Vždyť tu kromě našich lidí a několika Vaspurakánců nikdo jiný není," prohlásila Olyvria. „A ti mají své obřady a nás si nevšímají."

„To dělají dobře," odpověděl Syagrios. „Nás je víc."

Světlo bylo až ve věži. Livaniovův rádce v kaftanu seděl u stolu a jedl pečené kuřecí stehno a pohvizdoval si veselou melodii, kterou Phostis neznal. Pokud slyšel pokyn k půstu a chvalozpěvům, dokonale ho ignoroval.

Syagrios zapálil svíčku od louče zasunuté v držáku zčernalém sazemi. Sní v jedné ruce a nožem v druhé pobízel Phosta nahoru po točitém schodišti. „Teď zapadni do svého pokoje," nařídil mu. Phostis měl sotva čas ještě kývnout Olyvrii na pozdrav, než mu zmizela z očí.

Chodba k jeho pokoji byla tmavá. Otočil se k Syagrioovi a ukázal na svíčku. „Mohl bych si od ní připálit lampu ve mém pokoji?"

„Dneska ne," řekl Syagrios. „Musím tě hlídat místo toho, abych někde hýřil, tak nebudeš mít víc potěšení než já."

Jakmile byl uvnitř, svlékl si Phostis kabát a přehodil si ho přes příkrývku na slavníku. Halenu si nesvlékal. Pak zalezl pod deku a stočil se do klubíčka, aby se trochu zahřál. Pohlédl zpět ke dveřím, za kterými určitě číhal Syagrios. „Tak hýřit bys chtěl?" zašeptal si pro sebe. Byl možná špatný thanasiot, ale znal mnohem horšího.

7.

Oči toho muže kmitaly nahoru a dolů, sem a tam. Byl to pohyb, jaký Phostis ještě nikdy neviděl a neměl z něho dobrý pocit. Pak muž promluvil klidným, ale slabým hlasem: „Nevidím vás, ale to je v pořádku. Na tom za pár dní stejně přestane záležet, jak jsem slyšel od těch, kteří tuto cestu podstoupili přede mnou."

„To je do-dobře." Phostis to řekl roztřeseným hlasem. Cítil se nesmírně zahanben, ale nemohl si pomoci.

„Neboj se," řekl muž. Byl Phostovi představen jako Strabon. Zářivě se usmál. „Vím, že se už brzy setkám s velkorysým a milosrdným Pánem a zbavím se svého těla, které mě tak dlouho tížilo."

Phostis si pomyslel, že se Strabon už stejně většiny svého těla zbavil. Jeho obličej byla lebka potažená kůží, krk neměl silnější než louč. Uschlé větve připomínaly jeho paže a prsty měl jako pařáty. Nejen, že mu na kostech nezbyl žádný tuk, neměl na nich ani svaly. Zbýly z něho už jen kosti, šlachy a kůže, nic víc. Ne, ještě jedna věc: radost, která vyzařovala z jeho nevidoucích očí.

„Brzy," opakoval. „Už je to šest týdnů a pár dnů, co jsem naposledy znečistil svou duši jídlem. Jenom člověk, který má na počátku dostatečné tukové zásoby přežije déle než osm týdnů a já jsem se nikdy moc nepřejídal. Brzy už budu na cestě ke slunci a pohlédnu Phosovi do tváře. Už brzy."

„Bo-bolí to?" zeptal se Phostis. Vedle něho seděla tiše Olyvria. Už tyhle lidské trosky viděla dřív a poměrně často, takže si zvykla a nedělalo jí potíže být v blízkosti polomrtvého Strabona. Syagrios dovnitř nešel. Phostis slyšel jak obchází kolem.

Strabon řekl: „Ne, chlapče, nebolí. Jak jsem říkal, neboj se. Nepopírám, že zpočátku jsem měl křeče v břiše, když Skotos zjistil, že jsem se rozhodl osvobodit svou duši z jeho těla. Ale teď už ne, necítím žádnou bolest, jen touhu být volný."

Opět se usmál. Nemít slabý odstín růžové, byly by jeho rty neviditelné.

„Ak, trápit se tak -" Phostis zavrtěl hlavou i když věděl, že ho Strabon nemůže vidět. Pak vyhrkl: „Nemůžete také přestat pít, abyste to skončil rychleji?"

Koutky Strabonových vpadlých úst se stáhly dolů. „Někteří z těch nejzbožnějších to udělali. Ale já jsem hříšník a nemám na to dostatek duševní síly."

Phostis na něho zíral. Nikdy během svého pohodlného života v paláci ani nesnil o tom, že bude někdy mluvit s mužem těsně před dobrovolnou smrtí hladu. A i kdyby ho bylo něco takového napadlo, dokázal by si představit, že si takový člověk bude vyčítat nedostatek duševní síly? Ne, to bylo absurdní.

Strabonovi padla víčka a zakryla jeho pohybující se oči. Vypadalo to, že usnul. „Není to příklad obdivuhodné zbožnosti?" zašeptala Olyvria.

„Ano, to je." Phostis se poškrábal na hlavě. Dříve ve městě Videssos odsuzoval církevní hodnostáře, že se oblékají do ozdobných rouch a uctívají Phose v chrámech postavených z peněz ukradených prostému lidu.

Myslel si, že je lepší prostá, ale silná víra, která vychází z duše a od nikoho, kromě několika zbožných jedinců, nic nevyžaduje.

Teď před sebou měl ztělesnění takové víry dovedené do krajnosti. Musel si vážit náboženského popudu, který Strabona vedl k tomu, že se z něho stala jen hromádka kostí, ale už si nebyl tak jistý, jestli je to právě to nejlepší.

A přesto byly tyto sebevraždy základem thanasiot-ského učení pro ty, kteří měli dostatek odvahy jít tam, kam je jejich učení logicky vedlo. Pokud byl svět smyslů jen Skotovým výtvozem, co mohlo být logičtější, než se snažit dostat vzácnou a věčnou duši co nejdříve z mravního bahna?

Trochu váhavě se otočil k Olyvrii. „Ať je jak chce zbožný, já ho napodobovat nehodlám. Jasně, že svět není takový, jaký by měl být, ale opustit ho takhle, mi připadá jako - no, já nevím - jako utíkat z boje proti zlu.“

„Ale tělo samotné je zlo, chlapče,“ řekl Strabon. Takže přece jen nespál. „Z toho důvodu je každý boj předem odsouzený k porážce.“ Opět zavřel oči.

Olyvria promluvila tichým hlasem. „Pro mnoho lidí platí to, co jsi řekl, Phoste. Jak jsem ti i já řekla o zimním slunovratu, nejsem tak statečná, abych udělala to, co Strabon. Ale myslela jsem, že bys ho měl vidět, abys mohl oslavovat a obdivovat, co dokáže lidská duše, když chce.“

„To vidím,“ řekl Phostis. „Je to opravdu zázrak. Ale co je na tom k oslavování? Tím si nejsem jistý.“

Olyvria se na něho přísně podívala. Kdyby stála, určitě by si dala ruce v bok. Takhle se jen rozzlobeně nadechla.

„Dokonce i učení, se kterým jsi vyrůstal, zná asketismus a tělesné odříkání.“

„To je pravda,“ řekl. „Příliš mnoho světských radostí a máš tlusté a spokojené kněze, kteří vlastně ani knězi nejsou. Ale teď, když se dívám na Strabona, myslím, že stejně špatné je i příliš málo světských radostí.“ Ztišil hlas, aby nevyrušil spící pozůstatky lidské bytosti. Tentokrát už Strabon neodpověděl.

Phosta překvapilo, když si uvědomil, co vlastně řekl. Mluví jako otec, pomyslel si. Kolikrát sledoval a poslouchal Krispa, jak se snažil najít střední cestu mezi tím, co mohlo přinést velkolepý úspěch a nebo skončit velkolepým nezdarem? Kolikrát se otcí vysmíval za takovou uvážlivost?

„To, co dělá, je jenom jeho věc,“ namítla Olyvria, „a určitě tím získá věčný život ve společnosti Phose.“

„To je pravda,“ opakoval Phostis. „To, co dělá je jeho věc. Ale když se řekneme každý čtvrtý člověk rozhodne jít cestou světla v jeho stopách, určitě to velice ovlivní ty, kteří váhají něco takového udělat. A Strabonův způsob, pokud tomu dobře rozumím, učení thanasioi podporuje.“

„To platí pro ty, kteří mají odvalu to udělat,“ řekla Olyvria. Phostis pohlédl na Strabona, pak na ni a zase zpátky. Snažil se představit si ji vychrtlou hladověním, její jasné oči slepě poskakovat v propadlých očních důlcích. Nikdy neměl moc velkou představivost. Často to považoval za nedostatek, ale teď to bylo pozhledné.

Strabon se vzbudil kašlem. Pokusil se něco říct, ale kašlal dál. „Zápal plic,“ zašeptal Phostis Olyvrii. Pokrčila rameny. Jestli to tak bylo, pomyslel si, tak tento fanatik bude do večera mrtvý, protože jeho tělo nemůže mít žádnou sílu bránit se zákeřné chorobě.

Olyvria se zvedla. Phostis byl rád, že už půjdou. Jakmile se nemusel dívat na polomrtvou postavu na lůžku, cítil se sám mnohem živější. Možná to byla jen iluze pocházející od Skota, to nedokázal říct. Ale věděl, že by měl problém tuto iluzi překonat. Byla jeho duše vězněm jeho těla, jak to tvrdili thanasioi nebo jeho společníkem? Bude se nad tím muset pořádně zamyslet.

Před Strabonovým domkem po rozblácené ulici přecházel sem a tam Syagrios, hvízdal si a odplivoval. Phostis ho pozoroval, jak se šklebí a vykračuje si.

Když se pokusil představit si ho, jak hladoví, nedokázal to. Prostě to nešlo. Syagrios patřil ke zvláště odpornému druhu lidí a rozhodně si nic neodepřel.

„Tak co si myslíš o tom kostlivci?“ zeptal se Phosta a zase si odplivl.

Olyvria na něho vyjela, až se jí černé lokýnky rozkývaly. „Měl bys projevit víc úcty ke zbožnému a svatému Strabonovi!“

„Proč? Za chvíli bude mrtvej a pak bude na Phosovi a ne na někom jako jsem já, aby mu projevil úctu, jakou si zaslouží.“

Olyvria otevřela pusku, že něco řekne, ale pak ji zase zavřela. Phostis zaznamenal, že Syagrios, přestože byl bezesporu neomalený, nebyl vůbec hloupý. Tím hůř, pomyslel si. Nahlas řekl: „Když se pár lidí rozhodne ukončit svůj život tímto způsobem, myslím, že to okolní svět nezmění a jak řekla Olyvria, jsou to zbožní a svatí lidé. Ale pokud by se takto rozhodla většina, otřásl by to císařstvím.“

„A proč by se nemohlo císařství otřást, pěkně prosím?“ zeptala se Olyvria.

Phostis se zamyslel. Neotřesitelnost videssanského císařství byla pro něho něco jako článek víry, jako vyznání Phosovi. A jak by ne? Po více než sedm století poskytoval Videssos lidem ve většině světa mír a bezpečí. Pravda, občas přišly katastrofy, jako když třeba kočovníci ze stepí využili toho, že ve Videssosu zuřila občanská válka a vtrhli ze severu a východu, a na území zničených císařských provincií si utvořili své vlastní chanáty. Pravda byla i to, že skoro každá generace musela válčit s Makuranem. Ale celkově byl přesvědčen o tom, že lidé v císařství žili mnohem spokojeněji než kdekoli jinde.

Ale když to řekl nahlas, Olyvria odpověděla: „No a co? Pokud je život na tomto světě jen součástí Skotových nástrah, co záleží na tom, jestli jsi spokojený ve chvíli, kdy past sklapne? Lepší by bylo, kdybychom byli nešťastní a kdybychom všechno materiální považovali za návnadu, která nás stahuje do ledového pekla.“

„Ale -“ Phostis nevěděl, co říct dál. „Dejme tomu, že — hmm — že se všichni na západě rozhodnou zemřít jako Strabon. Co se pak stane? Makuránci sem bez odporu vtrhnou a ovládnou tuto zemi navěky.“

„No a co na tom?“ zeptala se Olyvria. „Zbožní muži a ženy, kteří dobrovolně opustili tento svět budou v bezpečí Phosových nebes a nájezdníci určitě skončí v pekle věčného ledu, až přijde jejich čas.“

„Ano a zároveň z tohoto světa zmizí uctívání Phose, protože Makuránci věří ve své čtyři Proroky a ne v dobrého boha,“ řekl Phostis. „Nebyl by tu nikdo, kdo by uctíval Phose a Skotos by slavil vítězství na tomto světě. Phosovo království nebeské by už nezískalo žádné nové přírůstky, ale temný bůh by mohl do ledu vydlabat nové jeskyně.“

Odplivl si v rituálním gestu odmítnutí Skota.

Olyvria se zamračila. Na chvíli vystrčila špičku jazyka z úst. Stísněným hlasem řekla: „To je pádný důvod, na to jsem nepomyslela.“

„To je ale blbost,“ prohlásil Syagrios s chraplavým smíchem. „Vý dva se tu hádáte jako nad kravským vejcem, jestli si ho dáte radši vařený nebo smažený. Ve skutečnosti kráva žádný vejce nesnáší - a stejně tak se nerozhodne umřít hladu moc lidí najednou. Když na to přijde, jste snad vy dva ochotní přestat jíst?“

„Ne,“ odpověděla Olyvria tiše. Phostis zavrtěl hlavou.

„No tak vidíte,“ řekl Syagrios a rozesmál se ještě hlasitěji.

„Ale když nejsi připraven opustit tento svět, jak můžeš být správný thanasiot?“ zeptal se Phostis s neúprosnou logikou mládí.

„Zatraceně dobrá otázka.“ Syagrios praštil Phosta po zádech, že se málem rozplácl do bahna. „Nejseš tak zabeďněnej, jak se zdáš, chlapče.“ Den byl pochmurný a po obloze pluly těžké šedé mraky. Ale i tak se zlatý kruh v Syagriově uchu třpytil. V Etchmiadzinu ho už nemusel nosit proto, aby oklamal ty, kteří vyznávali jinou víru, protože ve městě vládli thanasioi, ale přesto ho nosil dál.

„Syagrie, tvrzení, že člověk může být správným tha-nasiotem jen když bude hladovět je v rozporu s učením zbožného Thanasia a ty to moc dobře víš.“ Olyvria mluvila, jako kdyby musela mírnit své rozhořčení.

Syagrios zřejmě postřehl v jejím hlase varování a zase se změnil na poslušného hlídače. „Jak si přeješ, má paní,“ odpověděl. Kdyby mu něco takového řekl Phostis, hrubián by ho zasypal argumenty a asi by je podpořil ještě pěstmi a kopanci.

Ale Phostis, přestože byl v Etchmiadzinu vězněm, nebyl Olyvriiným poskokem. Navíc strašně miloval teologické debaty. Otočil se k Olyvrii a řekl: „Ale když se rozhodneš žít ve Skotově materiálním světě, určitě budeš nucena dělat ústupky zlu a to tě nakonec dostane k ledu, není to tak?“

„Ale ne každý je nebo může být schopen opustit tento svět z vlastní vůle,“ namítla Olyvria. „Svatý Thanasios učil, že ti, kteří cítí, že musí zůstat ve Skotově říši, se mohou dát souběžně s cestou světla po dvou dalších cestách. Na jedné z nich musí snižovat pokušení materiálního světa pro sebe i ostatní.“

„To jsou muži, které vede tvůj otec, že?“ usoudil Phostis

Olyvria přikývla. „Také, kromě ostatních. A je také chvályhodné spokojit se sprostými věcmi: černým chlebem místo bílého, nošením obyčejných šatů místo nákladných rouch. Čím víc je věcí, bez kterých se obejdeš, tím méně podléháš Skotovi.“

„Ano, už to chápu,“ prohlásil Phostis zamyšleně. A také čím víc toho zničíš a spálíš, pomyslel si, ale nechal si to pro sebe. Místo toho se zeptal: „A jaká je ta druhá cesta, o které jsi mluvila?“

„No, poskytnout pomoc těm, kteří si vybrali cestu většího odříkání,“ odpověděla Olyvria. „Na ty, kteří jim takto pomáhají na jejich pouti po cestě světla, tak říkájíc dopadá odlesk jejich zbožnosti.“

„Hmmm.“ Na první pohled to vypadalo dobře. Ale pak řekl: „A jaký je rozdíl mezi nimi a sedláky, kteří žijí na panství nějakého šlechtice a také mu vlastně pomáhají?“

Olyvria na něho vrhla rozhořčený pohled. „Je to velký rozdíl, protože šlechtici si většinou libují v marnivosti, myslí hlavně na svůj měšec a na svůj... ehm... úd a proto je sedlák, který takovému muži slouží stahován stále hlouběji do mravního bahna. Ale naši zbožní hrdinové odmítají všechna lákadla světa a dávají příklad v takové míře, která je v jejich silách.“

„Hmm,“ ozval se zase Phostis. „Asi na tom něco je.“ Přemýšlel však co. Dobrý šlechtic, který nebyl thana-siot, pomáhal sedlákům na svém panství přečkat těžké časy, chránil je proti nájezdníkům, pokud žil někde v pohraničí a ani jim neznásilňoval ženy. Phostis znal takových šlechticů hodně a věděl, že jich je mnohem víc. Zajímalo by ho, zda má větší váhu taková péče o ostatní nebo snaha jednotlivce dosáhnout zbožnosti. Dobrý bůh to jistě ví, ale Phostis pochyboval, že by to mohl vědět obyčejný člověk.

Než to mohl říct nahlas, vyšla na ulici známá postava Livaniova malého dvora - chlapík, který byl nejspíš dvorním čarodějem vůdce kacířů. Přestože byl v Etchmiadzinu už dost dlouho, dosud se nedozvěděl jeho jméno. Teď měl na sobě silný vlněný kaftan s jasnými svislými pruhy a na hlavě mu seděla kožesinová čepice s klapkami přes uši, která mohla klidně pocházet z Pardraských stepí.

Dotkl se čela, úst a hrudi v pozdravu Olyvrii, na Phosta vrhl odměřený pohled a Syagria úplně ignoroval. „Jde do Strabonova domku,“ podivil se Phostis. „Co může chtít od někoho, kdo nejpozději do dvou týdnů opustí tento svět, ale nemusí být mezi živými už zítra?“

„Snaží se navštěvovat každého, kdo se rozhodl odejít ze světa zlých věcí,“ odpověděla mu Olyvria. „Nevím proč. Jestli je zvědavý, jako většina čarodějů, tak se možná pokouší zjistit co nejvíc o světě, který nás čeká, dokud je pořád ještě na tomto světě.“

„Možná.“ Phostis nepředpokládal, že by někdo přestal být čarodějem, koželuhem nebo krejčím jen proto, že se stane thanasiotem. „Jak se vlastně jmenuje?“

Olyvria se viditelně zarazila, než odpověděla. „Nechce, aby lidé znali jeho jméno ze strachu, aby ho nemohli začarovat.“ „To je hloupost. To nak nemůže být žádný velký čaroděj,“ řekl Phostis. „Čaroděj mého otce se jmenuje Zaidas a ten se nestará o to, kdo zná jeho jméno. Říká, že kdo není schopen ochránit sám sebe před začarováním, nemá mezi mágy co pohledávat.“

„Všichni čarodějové nejsou stejní,“ řekla Olyvria. V tom měla pravdu, takže to Phostis nechal plavat.

O pár minut později vyšel muž v kaftanu ze Strabonova domku. Nevypadal moc spokojeně a něco si brblal pod vousy. Neznělo to všechno jako videsánšti-na. Phosta napadlo, jestli není ze sousedního Vaspurakanu. Z toho, čemu rozuměl, ho zaujala jedna věta: „Ten starej parchant ještě neuzrál.“

„Neuzrál?“ zeptal se Phostis, když čaroděj zmizel za rohem. „Neuzrál k čemu?“

„Nevím," odpověděl Syagrios. „Já se o mágy a jejich čáry nestarám a nechci, aby se oni starali o mě."

To byl rozumný postoj, pomyslel si Phostis. Zvlášť pro takové jako Syagrios, kteří by mohli čaroděje zajímat, kdyby třeba pátrali po záhadně zmizelých předmětech. Phostis se usmál, když si uvědomil, jak si bezděčně myslí o svém žalárníkovi to nejhorší. Syagrios si všiml jeho úsměvu a vrhl na něho tvrdý, podezřívavý pohled. Phostis se hned snažil nasadit výraz nevinnosti, ale moc se mu nezdařil.

Syagrios změnil téma. „Co si takhle jít splášit náký jídlo? Jsem od rána na nohou a už bych jedl i syrový maso."

„Zmiz mi z očí, ty zvíře! Padej!" obořila se na něj

Olyvria, až jí rozčilením přeskočil hlas. „Zmiz! Jak se můžeš opovážit - jak můžeš být tak netečný, tak odporný - mluvit o jídle, když jsme právě viděli zbožného Strabona, který hladoví, aby unikl z tohoto světa a šel dál cestou světla?"

Vypadni!"

„Ne," řekl Syagrios. „Tvůj otec mi přikázal, abych hlídal tohotole -" ukázal na Phosta, „- a to taky budu dělat."

Doposud tuto námitku používal vždy, když ho Olyvria někam posílala. A ta se s ním nikdy dál nepřela. Ale teď namítla:

„A kam by šel? Nebo si snad myslíš, že by mě mohl unést?"

„Nevím a je mi to fuk," odpověděl Syagrios. „Já jen vím, co mám dělat."

„No, tak já ti říkám, abys šel pryč. Nechci tě ani vidět po tom, co jsi právě řekl," prohlásila Olyvria. Když zavrtěl hlavou, dodala: „Pokud nepůjdeš, řeknu otcí, co jsi právě řekl. A nevím, jestli chceš být potrestán za zesměšňování naší víry."

„Nechci," řekl Syagrios a náhle znejistěl. Bylo pravděpodobné, že by Livanios uvěřil spíš Olyvrii než jemu. Bylo to nespravedlivé. Phostis v té chvíli pochopil, proč jako chlapec neměl nikdy moc kamarádů. Kdyby běžel žalovat svému otcí, jeho otec byl Autokrat. Pokud by Autokrat — nebo tady Livanios — rozhodl spor v neprospěch toho druhého, nebyl už nikdo, na koho by se mohl dotýčný obrátit se stížností na nespravedlivé rozhodnutí."

Phosta zaplavila vlna hořkosti. Autokrat v době, kdy byl chlapec, by pravděpodobně rozhodl v jeho neprospěch. Jeho otec k němu neměl nikdy vřelý vztah. Čas od času se ptal sám sebe, co udělal špatně, že Krispos na něm nachází jen samé chyby. Pochyboval, že to někdy zjistí.

Olyvria řekla Syagriovi: „Říkám ti, abys mi šel z očí. Dohlédnu na to, aby Phostis z Etchmiadzinu neutekl. A řeknu ti ještě jednu věc: jestli ještě jednou odmítneš odejít, budeš toho litovat."

„Tak dobře, má paní." Vyslovil uctivý titul jako nějakou nadávku. „Bude to tvoje vina a skoro si přeju, aby to tak dopadlo." Syagrios odpochoval rázným krokem muže, který měl poslední slovo.

Když ho Phostis viděl odcházet, cítil jak mu z duše padá veškerá tíha. Bylo to jako kdyby vyšlo slunce a prozářilo pochmurný den. Musel také potlačit nával smíchu. Přestože před chvílí opustili polomrtvého Strabona, měl hlad.

I když nehodlal umřít dobrovolně hlady jako Stra-bon, nechal si to pro sebe. Nechtěl, aby na něj Olyvria vyjela jako na Syagria. To by asi velice rychle měl za zády svého strážce.

Olyvria ho zpytavě pozorovala. Uvědomil si, že ze Syagriova odchodu stejně na rozpacích jako on. „Co budeme dělat?" zeptala se s nadějí v hlase, že něco vymyslí.

Bohužel ho nic nenapadlo. „Nevím," odpověděl. „Ještě jsem toho v Etchmiadzinu neviděl tolik, abych věděl, jaké jsou tu možnosti" Asi jich nebylo moc ani předtím, než město obsadili thanasioi a teď to bylo mnohem horší, pomyslel si.

„Tak se budeme jen tak procházet a uvidíme, kam nás nohy zanesou," řekla.

„Tak jo." Kromě mučení by Phostis souhlasil se vším, co Olyvria navrhla. Viděl v ulicích růst trávu, rozkvétat květy a zpívat ptáky, protože se dokázala zbavit Syagria.

Nohy je zavedly do ulice barvířů. To, že títo muži vyznávali cestu světla nezabránilo, aby to v jejich dílnách nepáchlo močí stejně jako u ortodoxních barvířů ve městě Videssos. A stejně měli i thanasiotští tesaři ruce plné jizev a thanasiotští pekari neustále rozpálené tváře.

„Všechno se tu zdá být tak - obyčejné," prohlásil Phostis po chvíli. Nudné bylo další slovo, které se mu vybavilo, ale potlačil ho. „Pro většinu lidí to, že se stali thanasioi, v jejich životě asi mnoho nezměnilo."

To ho trápilo. Podle něj by kacířství a pravověrnost měly být na lidech rozpoznatelné na první pohled. Ale když se nad tím zamyslel, nedokázal říct proč. Pokud si zrovna nezvolí Strabonův způsob odchodu ze světa, musí v něm thanasioi žít tak, jak umí. Barvířské dílny pravděpodobně zapáchaly stejně i v Mashizu. Tesaři se i tam občas pořežou při práci a pekari se všude na světě musí přesvědčit, jestli se jim nepálí chleba.

Olyvria řekla: „Rozdíl je cesta světla. To, že se člověk snaží co nejvíc oprostít od zdejšího světa, že nepovažuje bohatství za jediný cíl života, že se snaží starat se spíš o svou duši než tělo."

„Asi jo," řekl Phostis. Pokračovali v chůzi, zatímco o tom přemýšlel. Pak řekl: „Můžu se tě na něco zeptat? Moc dobře vím, že jsem tu jen vězeň a nechci tě naštvat, ale něco bych rád věděl, pokud ti to nebude připadat moc troufalé."

Olyvria se k němu otočila. Oči doširoka otevřené zvědavostí, ústa lehce pootevřená. Vypadala velice mladě a rozkošně. „Ptej se," vyběhla ho. „Konec konců jsi zde, aby ses dozvěděl o cestě světla co nejvíc. Jak by ses mohl něco dozvědět, kdyby ses neptal?"

„Dobře, zeptám se." Phostis chvíli přemýšlel. Otázku, kterou měl na mysli, musel velice pečlivě zformulovat. Nakonec řekl: „V tom pokoji pod Digenovým chrámem, co jsi to tam řekla -"

„Aha!" Olyvria na něho vyplázla jazyk. „Myslela jsem si, že to bude něco takového. Už jen proto, jak jsi kolem toho chodil jako kolem horké kaše."

Phostis cítil, jak mu rudnou tváře. Podle toho, jak se Olyvria smála to bylo zřejmě i vidět. Přesto tvrdošíjně pokračoval dál. I když by to okamžitě popřel, v mnoha ohledech byl jako Krispos. „Co jsi to tam řekla, když jsi mě k sobě vábila o tom, že láska je potěšení a není to hřích?"

„No a co?" Olyvria ztratila trochu ze své škodolibosti, když viděla jak je vážný.

Vlastně se chtěl dozvědět, jak to mohla vědět nebo

spíš, co by byla dělala, kdyby si lehl vedle ní a vzal ji do náruče. Ale věděl, že nem v pozici, aby mohl bez nebezpečí

klást takové otázky. Takže místo toho řekl: „Pokud věříš v cestu světla tak pevně, jak říkáš, jak jsi mohla něco takového prohlásit? Neodporuje to všemu v co věříš?“

„Na to mohu odpovědět mnoha různými způsoby,“ řekla Olyvria. „Například, že ti do toho nic není.“

„To můžeš a já se ti omluvím,“ řekl. „Už jsem ti povídal, že se tě nechci nijak dotknout.“

Olyvria mluvila dál, jako kdyby nic neřekl. „Nebo můžu říct, že jsem dělala jen to, co mně Digenis a můj otec nařídili a věřila jsem jim, že dokážou posoudit, jestli je to správné nebo špatné.“ Mrkla na něho. Věděl, že si s ním hraje, ale co s tím mohl dělat?

„Nebo,“ pokračovala nesnesitelně falešně, „bych mohla říct, že thanasioi schvalují přetvářku, pokud slouží šíření víry a že nemáš ani ponětí, co si o tom doopravdy myslím.“

„Já vím, že nemám. Právě to jsem se snažil zjistit. Tvůj opravdový názor na celou tu věc.“ Phostis se cítil jako starý a unavený tažný kůň, který se pokouší chytit vázku a nemá síťku. Plahočil se pořád vpřed, zatímco Olyvria neustále poletovala, unikala a občas přiletěla tak blízko k jeho nosu, že musel šilhat, aby ji viděl ostře.

„To jsou jenom příklady toho, jak bych ti mohla odpovědět,“ poznamenala a odpočítávala je na prstech. „Jestli chceš ještě další, mohla bych ti taky net -“

Jako kdyby se starý tažný kůň náhle vzepjal, zafrkal a překvapil krásnou, třípytívou vázku, vyhrkl: „Dobrý bože, ale co bys řekla iy?“

„Řekla bych -“ Olyvria jen zavrtěla hlavou a pohlédla stranou. „Nic, neřekla bych vůbec nic, Phoste. Radši ne.“

Nejradši by to z ní vytrásl. „Proč?“ zaskučel a do toho jediného slova vložil nahromaděný pocit nejistoty.

„Prostě - bude to tak lepší.“ Olyvria měla stále odvrácenou tvář, když tenkým hlasem dodala: „Myslím, že bychom se měli vrátit do pevnosti.“

Phostis si to nemyslel, ale šel poslušně za ní. Uvnitř pevnosti stál Syagrios a bavil se s někým, kdo vypadal stejně nedůvěryhodně jako on. Rychle rozhovor ukončil a připojil se k Phostovi jako stín, který se vrátil z krátké dovolené. Phostis byl z neznámého důvodu docela rád, že se vrátil. Určitě svou první chvilku, kterou měl v Etchmiadzinu pro sebe, zvoral.

Digenovo roucho se rozhalilo a odkrylo vystouplá žebra. Stehna měl vyhublá tak, že byla užší než kolena. Zdálo se, že se mu vytrácí i uši. Ale oči zůstaly vzdorovitě. „K ledu s vámi, Vaše proradné Veličenstvo,“ zabručel, když Krispos vešel do jeho cely. „Kdyby bylo po vašem, dostal bych se ke světlu mnohem rychleji. Ale já se tam stejně dostanu.“ Krispovi spíš připadalo, že se ztratí. Teď byl tak hubený jako sedlák, kterého už třetí rok za sebou postihla neúroda. Ale podle děsivě podmanivých očí byl kostrou, která se odmítala proměnit zpět na člověka.

„Dobrý bože,“ vydechl překvapeně Krispos, když ho to napadlo. „Teď už konečně chápu to pantomimické představení.“

„Které, Vaše Veličenstvo?“ zeptal se Zaidas, který se stále neúspěšně snažil ze scvrklého Digena dostat pravdu.

„To, ve kterém byl jeden z mímů oblečen jako kostlivec,“ odpověděl Krispos. „Představoval thanasiota, který se rozhodl zemřít hladu, tak to bylo. Teď je otázka, jestli byli herci také kacíři nebo se jen jejich víře vysmívali.“ A ještě něco ho napadlo. „A není to špatné znamení, když mimové ví víc o tom, co se děje s náboženstvím, než můj vlastní ekumenický patriarcha?“

Digenův výsměšný smích mu rozdíral uši. „O Oxei-tově neinformovanosti nikdo nepochybuje.“

„Zmlkni,“ okřikl ho Krispos i když v hloubi duše věděl, že právě poslušnost byla jedna z vlastností, která Oxeitovi získala modré boty. Jen kdyby byl natolik poslušný, aby mu dovolil s tímhle lotrem zatočit podle svého, pomyslel si Autokrat. Ale Oxeites jako každý správný představený chránil své lidi.

Krispos usedl na trjinožku, aby se podíval, jestli bude mít Zaidas štěstí. Čaroděj ho ujistil, že mu jeho přítomnost nebude vadit. Zaidas měl odvalu pracovat v přítomnosti Autokrata. Bohužel však neměl úspěch.

Krispos si všiml, že dnes zkouší něco nového. Nebo možná naopak něco tak starého, že opět nadešel čas to použít. V každém případě pomůcky, které vytahoval z brašny mu nebyly povědomé. Ale než měl možnost spatřit je v akci, strčil do cely hlavu udýchaný posel z paláce.

„Co se stalo?“ zeptal se Krispos podezřívavě. Vydal jasný příkaz, že nechce být rušen, pokud to nebude naléhavé .. a naléhavé zprávy byly většinou špatné.

„Kéž to Vaše Veličenstvo potěší,“ začal posel a musel se vydýchat. Zatímco lapal po dechu, začal mít Krispos vážné obavy. Takový úvod už mnohokrát znamenal nepříjemnosti. Ale muž ho překvapil. „Kéž to Vaše Veličenstvo potěší, vzácný pán Iakovitzes se vrátil do města ze své mise v Makuranu a očekává vás v císařské rezidenci.“

„Ach, dobrý bože, taková zpráva mě opravdu těší,“ zvolal Krispos. Otočil se k Zaidovi. „Pokračuj beze mě a ať ti Phos dopřeje úspěch. Jestli něco vytáhneš tady z toho uzlíčku kostí, dej mi hned vědět.“

„Jistě, Vaše Veličenstvo,“ řekl Zaidas.

Digenis se opět rozesmál. „Hošík odchází přivítat svého svůdce.“

„To je lež. Jedna z mnoha, které jsi vypustil ze své nevymáchané huby,“ řekl Krispos chladně. Halogai ho obstoupili a společně vyšli ven. Na schodech vedoucích k východu z vládních budov se rozesmál. To musí říct Iakovitzovi. Jeho dlouholetého přítele to také určitě rozesměje, hlavně proto, že by si přál, aby to byla pravda. Iakovitzes se nikdy netajil se svou slabostí pro urostlé mladíky a když byl Krispos po svém příchodu do města Videssos v jeho službách, neustále se ho pokoušel svádět.

V císařské rezidenci ho uvítal Barsymes. „Dobrý den, Vaše Veličenstvo. Dovolil jsem si uvést vzácného pána Iakovitze do malé jídelny v jižním křídle. Požádal o svažené víno, které jsem mu donesl.“

„Já si dám taky,“ řekl Krispos. „Je to nejlepší způsob jak zahnat chlad.“

Když Krispos vešel do pokoje, Iakovitzes vstal ze židle, na které seděl. Začal uléhat na zem, ale Krispos mu gestem naznačil, aby se tím nezatežoval. Iakovitzes samolibě kývl a šel si zase sednout. Byl dobře udržovaný sedmdesátník,

silnější postavy, vlasy a vousy měl obarvené, aby vypadal mladší, se zdravou pletí a očima, které prozrazovaly jeho temperament.

„Dobrý bože, tak rád tě vidím," uvítal ho Krispos. „V uplynulých měsících jsem si stokrát přál, abys byl tady." Na stole před Iakovitzem ležela trojdílná vosková tabulka. Otevřel ji a rychle na ni něco napsal a podal ji Krispovi. „Já jsem si taky mockrát přál totéž. Ze skopového se mi už dělá špatně."

„Tak tě zvu dnes na večeri," řekl Krispos. „Jak se to říká? 'Jsi-li ve Videssosu, jez ryby.' Dostaneš jich tolik, že ti narostou ploutve."

Iakovitzes vydal zvláštní bublavý zvuk, který znamenal smích. „Když budeš tak laskav, tak radši chapadla," napsal. „Sépie, chobotnice... humry, no, ten vlastně nemá chapadla, ale humr je humr a to stačí. Dobrý bože, tak rád bych se olízl."

„Přál bych ti to, starý brachu a taky, aby sis to jídlo mohl plně vychutnat," řekl Krispos. Iakovitzes měl jen zbytek jazyka. Před dvaceti lety mu ho Harvas Černý plášť vyřízl, když byl vyslancem u zlého čaroděje. Zranění a kouzlo, které bránilo jeho léčbě, ho málem stálo život. Ale dostal se z toho a dařilo se mu dobře. Krispos věděl, že kdyby se to stalo jemu, přišel by o velkou část své osobnosti. Psal sice docela obstojně, ale nikdy mu to nešlo nijak skvěle. Ale Iakovitzes vládl písmem tak dokonale, že když Krispos četl jeho slova, slyšel ho mluvit, jako kdyby ani nebyl už dvě desítky let němý.

Iakovitzes si od něho vzal tabulku, něco napsal a vrátil ji Krispovi. „Není to tak zlé, Vaše Veličenstvo. Není to ani zdaleka tak zlé, jako například sedět u stolu s pořádnou rýmou. Zjistil jsem totiž, že asi polovinu chuti cítíme nosem. Kromě toho sedět v Mashizu byla pěkná otrava. Jediný člověk, který uměl číst a rozuměl videsánštině byl tak starý a vrásčitý jako já. Nemáš ponětí, jak je těžké svádět hezkého chlapce, když ti nerozumí."

„Zlatu rozumí každý," poznamenal Krispos. „Občas jsi příliš pragmatický," napsal Iakovitzes a zakroutil hlavou nad jeho nechápavostí. „To není žádné vzrušení, když si ho koupíš. Svádění je součástí hry. Proč si myslíš, že jsem tě pronásledoval tak dlouho a tak neodbytně, i když jsem věděl, že se zajímáš jen o ženy?"

„Tak takhle to je?" řekl Krispos. „Tenkrát jsem si myslel, že jsi prostě otravný."

Iakovitzes si přiložil ruku na srdce a sehrál umírajícího tak dokonale, že by ho ihned angažovala pantomimická skupina. Pak se zázračně vzchopil, sklonil se nad tabulkou a rychle napsal: „Myslím, že bych se měl vrátit zpátky do Mashizu. Tam se ke mně jako k vyslanci nepříteli chovali s úctou, jakou si zasloužím. Moji domnělí přátelé dávají přednost urážkám." Obrátil oči v sloup.

Krispos se rozesmál na celé kolo. Nikdy ho Iakovit-zova zvláštní kombinace dojemnosti a jedovatosti nepřestala bavit - kromě případů, kdy ho vytočila. Občas se mu podařilo obojí najednou. Autokrat rychle zvažněl. Zeptal se: „Měl jsi na zpáteční cestě nějaké problémy s thanasioi?"

Iakovitzes zavrtěl hlavou a na tabulku napsal: „Vracel jsem se jižní cestou a tam po nich nebyla ani stopa. Zdá se, že mají centrum někde na severozápadě, ačkoliv jsem slyšel, že jsi s nimi měl problémy i ve městě."

„Problémy," vzdychl Krispos. „Stačilo, aby zafoukal větší vítr a vypálili by město. A nejen to, neplatí na ně žádná kouzla a jsou tak zaslepení svojí vírou, že mnozí berou mučení jako požehnání a nějakou utrpení."

„A mají tvého syna," napsal Iakovitzes a gestem mu vyjádřil svoji účast.

„No jo, mají," řekl Krispos. „Možná ale mají i jeho duši." Iakovitzes tázavě zvedl obočí. Jeho gesta se od té doby, co přišel o jazyk, stala tak výmluvná, že téměř nahrazovala řeč. Krispos mu to vysvětlil. „Navštěvoval kněze, ze kterého se vyklubal thanasiot. Podle toho, co vím, Phostis přijal jejich učení za své." „To je špatné."

„To je. A teď ten kněz — Digenis — drží hladovku ve vězení. Myslí si, že se setká s Phosem, když skoncuje s tímto světem. Ale já si myslím, že ho Skotos navěky potrestá." Císař si odplivl na známém odmítnutí zlého boha.

Iakovitzes napsal: „Co se mě týká, tak asketismus je trestem sám o sobě. Ale ještě jsem neslyšel, že by to byl hrdelní zločin." Tato poznámka vyvolala Krispovo souhlasné přikývnutí. Také zaplnila i třetí díl voskové tabulky. Iakovitzes obrátil písmo, tupým koncem uhladil vosk a napsal: „Teď dokážu snadno poznat, kdy moc mluvím - jakmile musím začít mazat, vím, že jsem se zase rozjel. Ti, kteří stále melou pantem by měli taky mít nějaké viditelné znamení, že jsou moc rozvláční."

„No, ale to by pak měli mnohem víc času vymýšlet nepravosti," odpověděl Krispos.

„To máš asi pravdu," napsal Iakovitzes. Pak Krispa chvíli zamyšleně pozoroval a znovu vzal do ruky tabulku. „Jsi mnohem cyničtější než jsi býval. Myslíš, že je to dobré? Připouštím, že je to přirozené, protože jsi za posledních dvacet let musel slyšet z trůnu víc nesmyslů, než kterýkoliv člověk, ale je to dobré?"

Krispos chvíli přemýšlel, než odpověděl. V různých obměnách si stejnou otázku v poslední době položil už několikrát. Například tehdy, když dal mučit prvního thanasiota, od kterého nedokázal Zaidas se svou magií získat odpovědi. Když býval mladší, váhal víc, než k takovému kroku přistoupil. Byl snad už jako všichni císaři, kteří používali svoji moc při řešení všech problémů?

„Všichni jsme se změnili," řekl, ale dobře věděl, že to není žádná odpověď. Podle Iakovitzova zvednutého obočí, jak naklonil hlavu na stranu a čekal, jak bude Krispos pokračovat, bylo jasné, že ani on to za odpověď nepovažuje. Krispos chvíli nevěděl co říct, ale pak odpověděl. „Obávám se, že mě církev nikdy nepovažovala za svatého, ale doufám, že kronikáři budou moct napsat, že jsem Videssosu vládl dobře. V každém případě jsem se o to snažil. Jsem tvrdý jen když musím a na druhé straně jsem mírný, když můžu. Moji synové dospívají v muže a podle mého soudu ne v nejhorší. Stačí to?" Zaslechl ve svém hlase prosebný tón, který tam už mnoho let nebyl. Autokrat měl prosbám naslouchat a ne prosit sám.

Iakovitzes se sklonil nad tabulkou. Když ustal divoký pohyb písátka, podal ji Krispovi, který mu ji nedočkavě vytrhl z ruky. Znal Iakovitze dost dlouho, aby věděl, že jeho starý přítel k němu bude upřímný. Neměl problémy se čtením jeho

drobného písma. Neustálé pročitání dokumentů mu udrželo oči svěží, takže netrpěl krátkozrakostí jako většina lidí v jeho věku.

„To, že se po tak dlouhé době na trůnu dokážeš takhle ptát, svědčí ve tvůj prospěch," psal Iakovitzes. „Příliš mnoho Autokratů zapomnělo, že existuje něco jiného kromě nich ve chvíli, kdy usedli na trůn. A co se týká tvé odpovědi, no, občas měl Videssos na trůnu svatého muže a většina z nich dopadla špatně, protože svět není svaté místo. Když si vzpomenu, jaký jsi býval nevinný — a přitažlivý — chlapec, nevedl sis tak špatně. Krispos pomalu kývl. „To beru."

„To bys měl," odpověděl Iakovitzes na další tabulce. „Lichotím jen tehdy, když doufám, že někoho dostanu do postele a po tolika letech naší známosti už začínám pochybovat, že se mi to s tebou někdy podaří,"

„Ty jsi nenapravitelný," prohlásil Krispos.

„Když tak o tom přemyslím, myslím, že máš pravdu," napsal Iakovitzes a rozzářil se, protože to vzal jako lichotku. Pak si zakryl ústa a zív. Na prázdnou dutinu jeho úst nebyl právě příjemný pohled a tak ji neukazoval. Psal dál. „Když dovolíte, Vaše Veličenstvo, půjdu si teď po dlouhé cestě odpočinout. Stále ještě večeříte po západu slunce?"

„Po tolika letech jsem podlehl zvykům," odpověděl Krispos a přikývl. „A s jakým fešákem si půjdeš odpočinout před večeří?"

Iakovitzes nasadil nevinný výraz a s úklonami vycouval z jídelny. Krispos usoudil, že se trefil do černého a nebo alespoň Iakovitzovi tu myšlenku vnukl. Krispos dopil svařené víno a odložil stříbrný pohár vedle Iakovitzova. Víno vychladlo, ale chuť skořice a hřebíčku mu na jazyku zůstala.

Barsymes vešel dovnitř s tácem, aby odnesl poháry. Krispos řekl: „Iakovitzes se mnou dnes povečeří. Řekni, prosím tě, kuchařům, že by si rád dal plody moře na všechny možné způsoby. Říkal, že už mu makuran-ské skopové lezlo krkem."

„Budu jim přání vzácného pána tlumočit," souhlasil Barsymes důstojně. „Jeho přítomnost konečně všem umožní rozvinout jejich kuchařské umění."

„Ehm," odkašlal si Krispos významně. „Nemůžu za to, že jsem vyrůstal na chudé farmě." I když měl rád vybraná jídla, dával často přednost prosté stravě, na kterou byl zvyklý z mládí. Všichni kuchaři si stěžovali, že mají přistřižnutá křídla. Město už začínal zahalovat soumrak, když dorazil Iakovitzes, v plném lesku, v šatech protkávaných stříbrem. Barsymes je zavedl do stejné jídelny, kde odpoledne pili víno. Čekal je tam nový džbán, který se chladil ve stříbrném kbelíku s ledem. Vestiarios jim oběma naplnil poháry. Iakovitzes napsal: „Ach> bílé víno. Někdo asi vyslyšel mé tajné přání."

„Někdo asi ano, vzácný pane," řekl Barsymes. „A teď, když dovolíte —" Odplul pryč a vrátil se s mísou. „Hlávkový salát s čekankou, se zálivkou ochucenou jestřabinami, datlemi, paprikou, medem a drceným kmínem, o kterém se tvrdí, že podporuje správné zažívání. Celý je posypaný ančovičkami a kroužky ka-lamarů."

Iakovitzes vstal ze židle, po vojensku Barsymovi zasalutoval a políbil ho na jeho bezvousé tváře. Vestiarios se rychle z místnosti vytratil. Krispos skryl úsměv a vrhl se na salát, který byl velice chutný. Iakovitzes si krájel jen malé kousky.

Každý musel spláchnout douškem vína a zaklonit hlavu, aby ho mohl snáze polknout.

Bláženě se usmíval. Napsal: „Ach, olihně! Kdybyste nabídl jednu z těchto mořských pochoutek Rubyabovi Králi králů, Vaše Veličenstvo, bezpochyby by prehnul rychleji, než před videsánskou armádou. Makuránci, pokud se týká jídla, žijí tím nejizolovanějším, lépe řečeno příliš vnitrozemským životem."

„Jsou to prostě hlupáci." Krispos jedl pomalu, aby Iakovitzes příliš nezaostával. Když Barsymes odnesl špinavé nádoby, Krispos pokračoval. „Řekni mi, vzácný pane, zjistil si, proč Rubyab se škodolibou radostí práskal knírem?"

„Představ si, že ne," odpověděl Iakovitzes. Vypadal zamýšleně. „Není to hrozné, že je nějaký Makuránc lživější než já? Už asi stárnu. Ale jedno vám řeknu, Vaše Veličenstvo, tak nebo tak to má s námi něco společného."

„To je mi jasné," řekl Krispos. „Nic by neudělalo

Rubyabovi větší radost než zprznit Videssos." Zachytil Iakovitzův pohled. „Samozřejmě obrazně."

Iakovitzes se zasmál do poháru. „No, samozřejmě, Vaše Veličenstvo," napsal.

Barsymes se vrátil s dalším chodem. „Následuje pórek vařený ve vodě s olivovým olejem," oznámil, „a dušený s parmou. Jako příloha jsou mušle v marinádě."

Iakovitzes ochutnal mušle a pak napsal velkými písmeny: „Chci se oženit s kuchařkou."

„Je to ale muž, vzácný pane," upozornil ho Barsymes.

„Tím líp," napsal Iakovitzes a urychlil tím vestia-riův odchod. Za chvíli se vrátil s dalším tácem a novým džbánkem vína.

Tento chod obsahoval paštiku z tresčích jater zapečenou ve formě tvaru ryby vymazanou olivovým olejem a dýně plněné mletými praženými oříšky s medem a vínem, zapečené s mátou, koriandrem a kmínem.

„Celý týden nebudu nic jíst," prohlásil Krispos spokojeně.

„Ale, Vaše Veličenstvo, hlavní chody teprve přijdou," upozornil ho důrazně Barsymes.

Krispos se opravil: „Dva týdny. Sem s nimi." Přestával cítit špičku nosu. Kolik už vypil vína? Pikantní chuť tresčích jater se dokonale doplňovala s nasládlou dýní.

Barsymes odnesl prázdné talíře. Krispos pod stolem cítil něco na stehně. Pak zjistil, že je to Iakovit-zova ruka. „Dobrý bože," zvolal Autokrat, „ty to nikdy nevzdáš?"

„Pořád ještě dýchám," napsal Iakovitzes. „Dokud jsem nepřestal s jedním, proč bych měl přestávat s druhým?"

„Něco na tom je," připustil Krispos. V poslední době asi neměl moc štěstí a po dnešní večeři bude určitě příliš přejedený, aby se to snažil napravit. Právě v tu chvíli se vrátil Barsymes, tentokrát s polévkovou mísou a dvěma miskami. Myšlenka na to, co asi polevková mísa obsahuje, přehlušila všechny ostatní úvahy, což je jasná známka přibývajících let.

Vestiarios oznámil: „Dalším chodem je parma dušená na víně s pórkem, kořeněná oregánem, koriandrem a pepřem. Navíc jsou tam pro vás ještě mušle a malí garnáti."

Po prvním soustu Iakovitzes napsal: Jediná věc, která by mi teď mohla udělat větší radost by byl neomezeně

roztahovací žaludek. Můžeš to vyřídít kuchaři."

„Vyřídím, vzácný pane," slíbil Barsymes. „Potěší ho, že vám udělal radost."

Dalším chodem bylo krabí maso a jikry smíchané s vejci, pepřem a vývarem, zabalené ve vinném listu a pak osmažené. Následovala sépie vařená ve víně, medu, s celerem a sezamovým semínkem, plněná vařeným telecím mozečkem a pokrájenými, natvrdo uvařenými vejci. Jedině povzbudivý Barsymův pohled zabránil Krispovi usnout. „Ještě přijde poslední chod," řekl vestiarios, „a ujist'uji vás, že se vyplatí na něj počkat."

„Už teď vážím aspoň o pět kilo víc," povzdechl si Krispos a poplácal se po břiše. Taky by se mu hodil roztahovací žaludek.

Ale Barsymes měl jako obvykle pravdu. Když položil na stůl poslední podnos, řekl: „Kuchaři mi kladli na srdce, abych vám poslední chod náležitě popsal. Když něco vynechám, není to chyba jejich umění, ale má špatná paměť. Tak začínám: K upraženým oříškům a mořským ježkům naskládali do rendlíku vrstvy brokolice, řepy, celeru, zelí a ostatní zeleniny, kterou si všechnu nepamatuji. Dále tam přidali dušené kuře, vepřový mozeček, jelita, kuřecí žaludky, pečeného tuňáka, mořské řasy, dušené mušle a čerstvý sýr. Ochutli to celerovou natí, libečkem, pepřem a šafránem a zalili v mléce rozšlehanými vejci. Nakonec to všechno nechali zhoustnout ve vodní lázni. Určitě jsem na spoustu věcí zapomněl. Jenom to prosím vás na mě neprozradte kuchařům."

„Phosi, smiluj se," zvolal Krispos při pohledu na plný hrncův úctyhodné velikosti. „Máme to jíst nebo obdivovat?"

Když je Barsymes obsloužil, sám si s plnými ústy odpověděl. „Obojí!"

Hostina se protáhla dlouho do noci. Barsymes čas od času přiložil na oheň, který udržoval v místnosti přijatelnou teplotu. Iakovitzes zvedl tabulku. „Doufám, že tu máte nějaký trakař, abyste mě mohl odvézt domů, protože určitě nebudu schopen chůze."

„Spolehněte se, nějak to zařídím," ujistil ho vestia-rios. „Ještě přinesu dezert. Věřím, že vám bude chutnat."

Iakovitzes i Krispos svorně zaúpěli. Autokrat poznamenal: „Nějak se s tím popereme a nebo praskneme. Řekl bych, že máme tak padesátiprocentní šanci." Kolikrát vedl do bitvy armádu s horšími vyhlídkami.

Ale sladká vůně, která se linula z pekáče, který Barsymes přinesl, podnítila jeho zájem.

„Tohle jsou strouhané sušené meruňky vařené v mléce do změknutí, polité medem a posypané skořicí." Vestiarios se uklonil Iakovitzovi. „Vzácný pane, kuchař se omlouvá, že tento chod neobsahuje žádné mořské živočichy."

„Řekni mu, že mu pro tentokrát tento poklesek promíjím," napsal Iakovitzes. „Ještě jsem se nerozhodl, jestli mi po dnešní hostině narostou ploutve nebo chapadla."

Meruňky chutnaly snad ještě lépe než voněly. Krispos je jedl velice pomalu, protože už byl nacpaný k prasknutí. Měl snědenou asi polovinu své porce, když dovnitř vpadl Barsymes. Císař zvedl tázavě obočí, protože takový chvat byl u eunucha nevidaný.

Barsymes oznámil: „Odpusťte Vaše Veličenstvo, ale čaroděj Zaidas s vámi chce mluvit. Zdá se, že to nesnese odkladu."

„Možná mi přišel oznámit, že Digenis konečně zemřel hladem," poznamenal Krispos s nadějí v hlase. „Přiveď ho, ctěný pane. Kdyby přišel dřív, mohl se zúčastnit obžerství s námi, i když jsme to zvládli docela dobře i sami."

Když vešel Zaidas do dveří, začal uléhat před Kris-nem. Ten jen mávl rukou, aby se s tím neobtěžoval. Čaroděj mu poděkoval úklonou hlavy a pozdravil Iakovitzu, kterého dobře znal. „Jsem moc rád, že jste zase zpátky, vzácný pane. Byl jste pryč příliš dlouho."

„Mně to určitě připadalo zatraceně dlouho," napsal Iakovitzes.

Barsymes mu přinesl židli. „Dej si meruňky," vybídl ho Krispos. „Ale nejdřív mi řekni, co tě sem tak pozdě přivedlo. Už musí být alespoň šestá hodina noční. Už šel Digenis konečně k ledu?"

K jeho překvapení Zaidas odpověděl: „Ne, Vaše Veličenstvo, alespoň o tom nevím. Má to souvislost s vaším synem Phostem."

„Objevil jsi snad způsob, jak přinutit Digena mluvit?" zeptal se zvědavě Krispos.

„Ani to ne, Vaše Veličenstvo," řekl mág. „Jak víte, doposud jsem neměl sebemenší úspěch při zjišťování jaký možný zdroj magie přede mnou skrývá mladého pána. Ujist'uji vás, že to nebylo způsobeno nedostatkem snahy nebo vytrvalosti. Popsal bych to jako nedostatek zkušenosti."

„No a dál?" pobízel ho Krispos. „Jak víte, Vaše Veličenstvo, má paní Aulissa je velice odhodlaná žena." Zaidas se ušklíbl. „Vlastně má dostatek odhodlání pro nás oba."

Iakovitzes sáhl po písátku, ale pak si to rozmyslel. Krispos obdivoval Aulissinu krásu i cílevědomost, i když byl rád, že je manželkou čaroděje a ne jeho. Ti dva však spolu byli mnoho let šťastní. Teď Krispos jen řekl: „Prosím, pokračuj."

„Ano, Vaše Veličenstvo. V každém případě, když Aulissa viděla moji nespokojenost z neúspěchu proniknout ochranným štítem thanasiotských čarodějů, který ukrývá místo Phostova pobytu, navrhla mi, abych na to šel úplně jinak a v různou dobu, abych zjistil,

kdy bude ochrana nejslabší. Protože jsem sám neměl už žádné nápady, přistoupil jsem na její plán a ten byl dnes večer korunován úspěchem."

„To je vážně skvělá zpráva," zajásal Krispos. „Jsem tvým i Aulissiným dlužníkem. Až přijdeš domů, vyříd' jí, že se odvděčím nejen slovy. Ale teď mi už, dobrý bože, všechno řekni nebo vstanu a vymáčknu to z tebe."

Iakovitzes vydal bublavý smích. „To se jen tak vytahuje, pane čaroději," napsal. „Ani jeden z nás není v žádném případě schopen se zvednout."

Zaidas se nervózně zasmál. „Vaše Veličenstvo, chápejte ale že se mi nepodařilo rozbít ochranný štít, jen jsem trochu nahlédl pod jeden zvednutý cíp, abych tak řekl. Ale jedno vám mohu sdělit s určitostí: magie za ním ukrytá pochází ze školy vyznavačů čtyř Proroků."

„Opravdu?" ujist'oval se Krispos. Iakovitzovi vyletělo obočí vzhůru. Autokrat dodal: „Tak odtud vítr fouká? Musím říct, že tohle jsem nečekal. Když teď víš, jaký je to štít, dokážeš jím proniknout?"

„To ještě musím zjistit," řekl Zaidas, „ale mohu se tomu věnovat s mnohem větší nadějí na úspěch než dosud."

„Skvělé!" Krispos zvedl džbánec. Byl znepokojivě lehký. „Karsyme!" zavolal. „Chtěl jsem si připít, ale zjistil jsem, že máme málo vína. Přines nám ještě jeden džbánec a pohár pro Zaida i pro sebe. Dnes dostávám samé dobré zprávy."

„Hned to zařídím, Vaše Veličenstvo," přikývl Bar-symes a jak řekl, tak udělal.

Za okny malého zděného domku s doškovou střechou poletovaly sněhové vločky. Uvnitř hořel malý oheň, který však chlad nezahnal. Phostis si mnul ruce, aby si je trochu zahřál.

Kněz, který kázal v Etchmiadzinském chrámu na den zimního slunovratu se uklonil manželskému páru, který seděl vedle sebe u stolu, u kterého bezpochyby mnoho let jidával. Na stole před nimi stály dva poháry vína a malý bochníček tmavého chleba.

„Sešli jsme se zde s Laonikem a Siderinou, abychom oslavili jejich poslední jídlo, jejich poslední požití nečistého světského pokrmu a zahájení jejich nové pouti k Phosovi cestou světla," oznámil kněz.

Kromě Phosta, Olyvrie a Syagria byli v domku namačkáni přátelé a příbuzní manželů. Jejich syn a dcera, dva Laonikovi bratři, kteří mu byli úžasně podobní. A všichni včetně Laonika a Sideriny se tvářili šťastně a zjevně byli hrdí na to, co se mělo stát. Phostis se také tvářil šťastně, ale v paláci se naučil měnit výraz podle potřeby. Ve skutečnosti nevěděl, co si o tom má myslet. Muž i žena u stolu vypadali, že jsou úplně normální a přitom zjevně dychtili začít tím, co považovali za poslední krok své pozemské existence a první krok k nebesům. Jaké pocity bych měl asi já, pomyslel si Phostis.

Jenže já bych si nikdy takovou cestu nezvolil.

„Modleme se," vyzval je kněz. Phostis sklonil hlavu a rukou si načrtl na prsou znak slunečního kotouče. Všichni odříkávali vyznání Phosovi. Stejně jako v Etchmiadzinském chrámu, i zde Phostis cítil, že je vyznání upřímnější než v Nejvyšším chrámu. Pro týchle lidi měla jeho slova opravdu význam.

Do thanasiotských chvalozpěvů, které následovaly, vkládali vroucnost. Phostis je neznal tak dobře jako všichni ostatní, kteří se zde shromáždili. Pokulhával za slovy a začínal vždy o takt později. Chvalozpěvy měly různé melodie, některé byly převzaté z ortodoxní liturgie, ale všechny měly stejnou myšlenku: milující dobrý bůh je nejdůležitější, posmrtný život znamená víc než tento a každá pozemská radost pochází od Skota a musíme se jí vystříhat.

Kněz se obrátil na Laonika a Siderinu a zeptal se: „Jste nyní připraveni opustit zlo tohoto světa, nádobu zlého boha a vydat se za světlem nebeského království?"

Pohlédli na sebe a stiskli si ruce. Bylo to milující gesto, ale ne smyslné. Tím potvrdili, že to, co dělají, dělají společně. Bez zaváhání řekli: „Ano." Phostis nemohl určit, kdo z nich to řekl dřív.

„To je nádherné," zašeptala Olyvria a Phostis musel přikývnout. Ztišila hlas, aby ji slyšel jenom on a dodala: „A taky strašidelné." Znovu přikývl.

„Vezměte tedy nůž," pokračoval kněz. „Rozkrojte chléb a snězte jej. Chopte se číši a vypijte víno. Už nikdy nepřekročí tyto Skotovy návnady vaše rty. Již brzy se zbavíte vašich hříšných těl a vaše duše poznají skutečnou radost, až se spojí s velkorysým a milosrdným Pánem."

Laonikos byl statný muž s hrdě zahnutým nosem a výrazným obočím. Siderina byla určitě v mládí velice pohledná dívka. Stále měla něžnou tvář. Brzy, pomyslel si Phostis, budou oba vypadat jako Strahou. Té myšlenky se zhrozil. Zdálo se, že to Laonika ani Siderinu nijak neděsí.

Laonikos překročil bochníček a polovinu podal své ženě. Druhou si ponechal. Snědl ji a zapil vínem. Jeho úsměv prozářil místnost. „A je to," prohlásil pyšně. „Phos budiž pochválen."

„Phos budiž pochválen," opakovali všichni. „Nechť vás k němu cesta světla doveđe!"

Siderina dojedla o chvíli později. Ubrouskem si otřela rty. Oči se jí rozzářily. „Teď už se nebudu muset starat, co uvařím k večeři," řekla. Hlas měla veselý a dychtivý, jakoby se těšila na to, co ji čeká. I Phostis se přistihl, že se usmívá, takový vliv na něho měla její nedočkavost, i když se s ní jen těžko mohl ztotožnit.

Jejich syn odnesl talíř, nůž i poháry. „Dá-li dobrý bůh, váš čin nám dodá odvalu vás brzy následovat," prohlásil.

„To velice pevně doufám," řekl Laonikos. Vstal od stolu a mladíka objal. Ve chvíli se objímala celá rodina.

„Modlíme se k tobě, Phosi, Pane velkorysý a milosrdný —" začal kněz. Všichni se k němu ještě jednou přidali.

Phostovi náhle připadalo, že kněz narušil rodinnou oslavu. Vlastní přítomnost se mu také zdála nepatřičná. Otočil se na Olyvrii a zašeptal: „Asi bychom měli jít."

„Ano, myslím, že máš pravdu," zamumlala.

„Phos vám žehnej, přátelé a doufám, že se setkáme na cestě světla," zavolal za nimi Laonikos, když zamířili ke dveřím. Venku si Phostis narazil čepici a pevně si kolem sebe ovinul plášť, aby se chránil před sněhovou vánicí.

„No," řekla Olyvria po několika metrech, „co si o tom myslíte?"

„Asi to samé co ty," odpověděl Phostis. „Hrozivé a nádherné zároveň."

„Huh!" otfásl se Syagrios. „Co je nádherného na tom, že se chtěj změnit v kostlivce?" Vyslovil stejnou myšlenku, která trápila Phosta už dřív, i když by ji formuloval trochu jinak.

Olyvria si znechuceně odfrkla. Než mohla něco říct, ozval se Phostis. „Nádherné je vidět takové naplnění víry. Obávám se však, že má vlastní víra není dostatečně silná. Tíhnu k životu na zemi a proto, když vidím někoho, kdo se rozhodne dobrovolně odejít z tohoto světa, děsí mě to."

„Všichni dřív nebo později odejdeme, tak proč to uspěchat?" zeptal se Syagrios.

„Pro opravdové thanasioi," začala Olyvria a zdůraznila opravdové, „je svět zkažený od svého stvoření a měli by se ho zřítci a opustit co nejdříve."

Syagriem to ani nehnulo. „Někdo musí ochraňovat všechny ty zatracené blázny, opouštějící tento svět, protože jinak by ho opustili daleko dřív, než si představovali, díky vojákům jeho fotra." Ukázal prstem na Phosta. „Proto nejsem ovce, ale ovčáček pes. Když nemáš ovčácký psi, má paní, vlci začnou tloustnout."

Neznělo to moc pěkně, ale byl to pádny důvod. Olyvria se kousla do rtu a pohlédla na Phosta. Cítil, jako by ho žádala,

aby ji zachránil před nějakým hrozným osudem, přestože ona a Syagrios byli vlastně na stejné straně. Vrhł mu proto do tváře tu nejhorší řečnickou urážku, kterou dokázal vymyslet. „To, že někoho uchráníš od hříchu ještě neomlouvá tvé vlastní hři-chy.“

„Chlapče, ty můžeš mluvit o hříchu teprve až zjistíš, co to vlastně je,“ utrhl se na něho Syagrios. „Pořád ti teče mlíko po bradě, jako když tě tvá máma kojila. Jak si myslíš, že bys přišel na svět, kdyby nebylo hekání a vzdychání nějaký ten měsíc předtím?“

Phostis o tom už taky přemýšlel a asi se stejnými rozpaky jako většina lidí uvažujících podobně. Chtěl odseknout, že jeho rodiče byli počestně oddáni než byl počat, ale ani tím si nebyl jistý. A v paláci se šušovalo, že Krispos a Dara byli milenci, když ještě předchozí Autokrat Anthimos, bývalý Darin manžel, seděl na trůnu. Zlostný pohled, který na Syagria upřel, nebyl odpovědí, jakou by mu rád dal, ale byla v této chvíli jediná.

Pohledy však po Syagriovi sjely jako kapky vody po mastném povrchu. Zaklonil hlavu a chraplavě se rozesmál, když viděl Phostovy rozpaky. Pak se otočil na patách a odkolébál se pryč rozbředlým sněhem, jako kdyby tím chtěl Phostovi ukázat, že by stejně nevěděl, jak naložit s příležitostí zhřešit, kdyby mu náhle spadla do klína.

„Zatracený mizera,“ zabručel Phostis, ale tiše, aby ho Syagrios neslyšel. „Dobrý bože, ten toho ví o hříchu tolik, že by měl strávit věčnost v ledovém pekle. Cesta světla by byla znesvěcena, kdyby se po ní měl vydat.“

„Neni thanasiot, aspoň ne opravdový, ačkoliv se dokáže hádat v otázkách víry jako každý Videsánek.“ Olyvrii hlas zněl ustaraně, jako kdyby váhala připustit pravdivost slov, která následovala. „Spíš si ho můj otec vychoval tak, jak potřeboval.“

„Proč mě to nepřekvapuje?“ Phostis do té otázky

vložil tolik ironie, kolik snesla. Ale jen co ji vypustil z úst, už toho litoval. Tím, že se bude navážet do Liva-nia si u Olyvrie moc nepolepší.

„Krispos má určitě taky muže, kteří udělají všechno co chce,“ hájila se.

„Jasně, že má,“ řekl Phostis. „Ale nepředstírá při tom zbožnost.“ S údivem slyšel, jak brání svého otce. Tohle nebylo poprvé, kdy pronesl o Krispovi něco příznivého od té doby co skončil tady v Etchmiadzinu. Když býval v paláci pod Krispovým dohledem, nikdy na něm nenašel nic kladného.

Olyvria namítla: „Můj otec chce osvobodit Videsosos, aby se cesta světla mohla stát pro všechny skutečností. Chceš popřít, že je to cíl, který stojí za to?“

Prahne po moci, jako každý ctižádostivý muž, pomyslel si Phostis. Než to mohl říct nahlas, rozesmál se. Olyvria ho probodla očima. „Nesměju se tobě,“ ujistil ji rychle. „To jenom, že se tu předháníme jako děcka v tom, co čí otec dokáže.“

„Aha.“ Usmála se na něho a vypadalo to, že se jí vrátila dobrá nálada. „To je fakt. A o čem bys tedy chtěl mluvit?“

Řekla to tak vyzývavě, že mu to připomnělo jejich první setkání pod městem Videsosos. Pokud se měl stát pravým thanasiotem, jak to Olyvria naznačila v hádce se Syagriem, měl by na to setkání zapomenout a nebo na něj myslet jen jako na zkoušku, kterou úspěšně vykonal. Ale už dlouho předtím, než poprvé slyšel o Tha-nasiovi zjistil, že nemá povahu stát se mnichem nebo příliš zbožným člověkem. Nepamatoval si jenom tu zkoušku, pamatoval si hlavně Olyvrii. A tak neodpověděl slovy. Místo toho jí ovinul ruku kolem pasu. Pokud by se odtáhla, byl připraven se řádně omluvit. Byl dokonce připraven sehrát přesvědčivé klopýtnutí. Ale neodtáhla se. Naopak se nechala přivínout těsněji.

Ve městě Videsosos by na nich nebylo nic zvláštního — mladík a dívka, kteří jsou spolu šťastní, že jsou spolu a příliš nevnímají své okolí. I v Etchmiadzinu se pár lidí na ulici usmálo, když je viděli. Ale ostatní se po nich ohlíželi s nesouhlasnými pohledy, plnými zbožné důstojnosti. Pokrytci, pomyslel si.

Ale po několika krocích se Olyvria odtáhla. Usoudil, že si taky všimla nesouhlasných pohledů. Vzpomněl si na radost, kterou Laonikos a Siderina projevovali, když polkli poslední doušek vína a snědli poslední sousto chleba na tomto světě. „Stále je pro mě těžké si představit, že by to potkalo mě. Obávám se, že jsem jako Syagrios, jen v trochu menší míře, člověk tohoto světa.“

„V menší míře,“ souhlasila Olyvria. „No, abych pravdu řekla, tak já asi taky. Možná, že až budu starší, mě svět bude odpuzovat natolik, že ho budu chtít opustit. Ale zatím, i když všechno co Thanasios říká je pravda, nejsem schopná se dobrovolně k tomuto světu obrátit zády.“

„Ani já ne,“ řekl Phostis. Tentokrát to dokázal jinak — přistoupil k Olyvrii a políbil ji. Její rty byly v první chvíli nehybné a vylekané. Byl trochu vylekaný sám, protože tohle neměl v plánu. Ale pak ho objala, stejně jako on ji a jejich jazyky se na krátký okamžik dotkly.

Odtáhli se od sebe tak rychle, že Phostis nedokázal říct, kdo dřív. „Proč jsi to udělal?“ zeptala se Olyvria zadýchaně.

„Proč? Protože -“ Phostis se zarazil. Nevěděl proč, nedokázal to popsat tak přesně jako třeba jak chutnají maliny nebo kde ve městě Videsosos stojí Nejvyšší chrám. Zkusil to znovu: „Protože —“ Zase se odmlčel. Pak ještě jednou: „Protože jako jediná osoba v Etchmiadzinu jsi ke mně byla opravdu vlídná.“ Byla to ale jen část pravdy. Zbytek se Phostis neodvážil zkoumat moc podrobně. Bylo to příliš tělesné a část jeho mysli stále považovala tělesnost a nemravnost za totéž.

Olyvria uvažovala o tom, co řekl. Pak pomalu přikývla. „Vlídnost je ctnost, která tě pohání na cestě světla, protože spojuje duše,“ řekla, ale přitom uhnula

očima. Sledoval její rty. Zdálo se mu, že jsou trochu měkčí a trochu plnější, než když se jich dotýkal. Zajímalo by ho, jestli i ona má problémy skloubit svou víru se svými pocity.

Chvilí jen tak bezcílně bloumali ulicí, oba pohroužení do svých myšlenek a ani se nedotýkali. Pak za nízkou střechou zahlédl Phostis pevnost. „Měli bychom se radši vrátit,“ řekl. Olyvria přikývla, jakoby by byla ráda, že má konečně nějaký cíl.

Jako nějaký kouzlem přivolaný démon, vybařl na ně Syagrios z vinárny nedaleko pevnosti. Určitě by se chtěl zbavit

povinností hlídače, ale nechtěl, aby o tom Livanios věděl. Výsměšně je pozoroval. „No, tak už jste probrali všechny činy našeho velkokryšého a milosrdného Pána?"

„Je na Phosovi, aby hodnotil naše činy a ne my jeho," odpověděl Phostis.

To se Syagriovi líbilo. Rozesmál se a dýchl Phostovi do tváře vinné výpary. Ukázal na bránu. „Zpátky do klece."

Phostis šel dál směrem k pevnosti. Už zjistil, že kdyby ukázal Syagriovi sebemenší známku toho, že se ho jeho poznámky dotkly, zaručeně by mu je servíroval pořád. Jak prošel bránou, uvědomil si, že se mu za tu dobu stala pevnost domovem. Me jen proto, že jsem si tu zvykl, mě nemohou nutit, abych sem patřil, řekl si.

Ale nutili ho? Stále si nedokázal na tuto otázku odpovědět. Pokud věřil v Thanasiovu cestu světla, neměl by zde být dobrovolně?

Na nádvoří sledoval Livanios vojáky, kteří se cvičili ve vrhání kopím. Lehká kopí se zabodávala do balíků slámy opřených o hradby kolem pevnosti. Někteří minuli a kopí se odrazila zpět.

Vždy ostražitý Livanios se ohlédl, aby zjistil, co jsou noví příchozí zač. „Á, mladé Veličenstvo," pronesl. Phostis si nevšímal způsobu, jakým jeho titul použil. Neměl v sobě ani pohrdavou zdvořilost. Vůdce kacírů to řekl jako kdyby uvažoval, zda Phostis, místo toho, aby se

ukázal užitečný, tu náhodou není zbytečný. To Phosta znervóznilo. Pokud nebude moct být Livaniovi užitečný, jak dlouho potom vydrží?

„Odved' ho do jeho pokoje, Syagrie," řekl Livanios, jako kdyby mluvil o psu nebo o pytlí mouky.

Když se za ním zavřely dveře jeho malé cely, uvědomil si Phostis, že pokud se nechce vzdát svého těla, jak to thanasioi doporučovali svým nejvěrnějším a nejzbožnějším, bude muset udělat něco, co se kacírům nebude Mbit. Jakmile ho to napadlo, vzpomněl si hned na Olyvriiny sladké rty. Thanasioi by něco takového neschválili.

Také si ale vzpomněl, či je Olyvria dcera. Když se pokusí o útěk, zradí ho? Nebo mu pomůže? Nevěděl.

8.

Krispos právě procházel navržené změny předpisu, který se zabýval dovozním clem ze severovýchodního Thatagushe, když na otevřené dveře jeho pracovny zaťukal Barsymes. Vzhlédl. Vestiaris mu oznámil: „Kěž to Vaše Veličenstvo potěší, posel od mága Zaida z vládní budovy."

„Možná me to potěší, dá-li dobrý bůh," řekl Krispos. „Pošli ho dovnitř."

Posel se před ním spěšně vrhl tváří k zemi a pak řekl: „Vaše Veličenstvo, Zaidas mě pověřil, abych vám sdělil, že se mu konečně podařilo uspět při výslechu kacířského kněze Digena."

„Opravdu? Dobře, k ledu se clem."

„Vaše Veličenstvo?"

„To nic." čím méně bude posel vědět o tahanicích s Thatagusem, tím bude spokojenější. Krispos vstal a vyprovodil ho ven z pracovny a císařské rezidence. Když sešel po širokém schodišti, obklopila ho halogaj-ská garda. Pocítil téměř dětinskou radost, že nosiči

slunečnicku zaspali. Jako kdyby nad Barsymem získal bod.

Od Iakovitzova návratu se na Digena nebyl podívat. Neměl k tomu důvod. Už slyšel snad všechny tha-nasiotské ošpané fráze, které ho nezajímaly a Dige-nis odmítal mluvit o tom, co chtěl vědět.

Při pohledu na kněze byl šokován. Když ještě žil na farmě, viděl muže a ženy vyhublé hlady, když je postihla neúroda, ale Digenis byl mnohem víc než vyhublý. Zdálo se, že je to kostra potažená kůží. Když Kris-pos vešel do cely, pohnul očima, ale už v nich nebyl takový vzdor jako dřív.

„Je velmi slabý, Vaše Veličenstvo. Začíná ho zrazovat jeho vůle," řekl Zaidas tiše. „Pochybuji, že bych jinak našel způsob, jak z něj dostat odpovědi."

„Jak jsi to udělal?" zeptal se Krispos. „Nevidím tu žádná zrcadla ani nic podobného."

„Ne." Zaidas se zatvářil, jakoby nejradši kouzlo se dvěma zrcadly už nikdy nemusel použít. „Je to napůl magie a napůl léčitelské umění. Do vody, kterou pije, jsem přidal výtazek s pelyňku, který jsem nejdřív pomocí magie zbavil jeho hořké chuti, aby nemohl nic poznat."

„To jsi udělal dobře." Po chvíli dodal: „Jen doufám, že to není příliš snadná a dostupná metoda, kterou by mohli traviči použít, když se jim nebude líbit souseď — nebo já."

„Ne, Vaše Veličenstvo," řekl Zaidas s úsměvem. „V každém případě se však takové kouzlo dá snadno odhalit pomocí magie, protože působí na podstatu věci. Ale Digenis nedokáže nic takového udělat."

„To je taky dobře," poznamenal Krispos. „Tak uvidíme, jestli nám už řekne konečně pravdu. Na co ses ho zatím ptal?"

„Na nic důležitého. Jakmile jsem viděl, že je povolný, hned jsem pro vás poslal. Snažte se mu klást co nejjednodušší otázky. Pelyněk jeho mysl osvobozuje, ale také zatemňuje - mnohem víc než víno."

„Jak si přejete, pane čaroději." Krispos zvýšil hlas. „Digene! Slyšíš mě, Digene?"

„Ano, slyším." Digenův hlas byl nejen slabý po týdnech hladovění, ale také zasněný a vzdálený.

„Kde je Phostis - můj syn? Syn Autokrata Krispa?" dodal ještě, kdyby kněz nevěděl s kým mluví.

Digenis odpověděl: „Kráčí cestou světla k opravdové zbožnosti a každým krokem za sebou nechává zruďné materiální dědictví, které ovlivňuje tolik zaslepených duší v celém císařství." Kněz měl své přesvědčení vryté do srdce, nejen do své mysli. To bylo Krispovi už jasné.

Zkusil to jinak. „Kde je Phostis fyzicky?"

„Fyzická přítomnost není důležitá," prohlásil Digenis. Krispos pohlédl na Zaida, který jen rozčileně pokrčil rameny. Ale Digenis pokračoval: „Pokud šlo všechno podle plánuje Phostis teď s Livaniem."

To si Krispos už dávno myslel, ale když slyšel, že plánem byl únos a ne vražda, hodně se mu ulevilo. Phostis mohl

docela dobře ležet někde ve skalní rozsedině s proříznutým hrdlem. Objevit by ho mohli jen vlci nebo havrani.

Autokrat řekl: „Co s ním Livanios zamýšlí? Použít ho proti mně jako zbraň?“

„Phostis má naději, že bude opravdu zbožný,“ řekl Digenis. Krispa napadlo, jestli ho nespletl tím, že mu položil dvě otázky najednou. Po chvíli kněz pokračoval: „Na své mládí odolává Phostis tělesnému pokušení dobře. Kmému překvapení odmítl tělo Livaniovy dcery, které mu nabídla, aby zjistila, jestli se dá svést z cesty světla. Nedal se. Možná, že dokáže, že je vhodnější pro bezprostřední spojení s dobrým bohem než s nečistým a zkaženým tělem.“

„Bezprostřední spojení?“ Každá věrouka používala svá slovní spojení. Krispos se chtěl ujistit, že rozumí tomu, o čem Digenis mluví. „Co je bezprostřední spojení?“

„To, které teď čeká mě,“ odpověděl Digenis. „Dobrovolný odchod, osvobození duše a setkání s Phosem.“

„Myslíš zemřít hladu,“ konstatoval Krispos. Dige-novi se nějak podařilo přikývnout. Krispovi přejel mráz po zádech, když si představil, že by Phostis udělal totéž, co thanasiotský kněz. Nezáleželo na tom, že se spolu hádali, nezáleželo ani na tom, že třeba není jeho — takový osud by mu nepřál.

Digenis začal potichu zpívat thanasiotský chvalo zpěv. Ve snaze ho vytrhnout z jeho samolibosti, kterou si udržel i tváří v tvář blížící se smrti, Krispos řekl: „Víš o tom, že Livanios používá čarodějnou školu čtyř Proroků, aby skryl místo Phostova pobytu?“

„Ctižádost se stala jeho prokletím,“ odpověděl Digenis. „Poznám její stopy, cítím ji na dálku. Zvaní o cestě světla, ale Skotos mu naplnil srdce touhou po moci.“

„Spolupracoval jsi s ním, i když jsi věděl, že je špatný?“ To Krispa překvapilo. Čekal, že odpadlický kněz bude sám přísněji dodržovat myšlenky své víry. „A stále tvrdíš, že kráčíš cestou světla? Jsi takový pokrytec?“

„Ne, protože Livaniova Ctižádostivost zajišťuje šíření učení svatého Thanasia, kdežto vaše vede jen k dalšímu zvětšování Skotova vlivu,“ prohlásil Digenis. „Tím se zlo změní v dobro a temný bůh bude zničen.“

„Tak jako se upřímnost změní na účelnost,“ řekl Krispos. Měl tušení, že se Livanios stará mnohem víc o sebe než o cestu světla. Svým způsobem tím byl vůdce kacířů nebezpečnější, protože mohl být mnohem přizpůsobivější než zarytý fanatic. Ale na druhou stranu ho to zase oslabovalo. Fanatici, díky síle svého přesvědčení, mohou někdy donutit své přívržence překo- nat obtíže, před kterými by obyčejný, rozumně uvažující člověk couvl.

Krispos chvíli přemýšlel, ale nemohl už přijít na žádnou otázku týkající se Phosta nebo vzbouřenců. Otočil se k Zaidovi a řekl: „Vymáčkni z něj všechno o pouličních nepokojích ve městě a lidech, kteří se jich zúčastnili. A pak —“ zarazil se.

„Ano, Vaše Veličenstvo, co pak?“ zeptal se čaroděj. „Máme ho nechat umírat, až vydechne naposled?“

„Nej radši bych mu nechal useknout hlavu a narazit ji na Milník,“ pronesl temně Krispos. „Ale kdybych to udělal teď, s jeho vzhledem, měli by všichni thanasioi ve městě nového mučedníka. Tomu bych se rád vyhnul. Lepší bude ho nechat v klidu umřít. Dá-li dobrý bůh, lidé na něj brzy zapomenou.“

„Jste moudrý i krutý,“ řekl Digenis. „Vašimi ústy promlouvá Skotos.“

„Kdybych si myslel, že je to tak jak tvrdíš, vzdal bych se trůnu a okamžitě bych zahodil císařskou korunu,“ řekl Krispos. „Mým úkolem je vládnout císařství jak umím nejlépe a předat ho svému dědici, aby v tom mohl pokračovat. Rozdělit Videssos náboženskou válkou mně nepřipadá jako dobrý nápad.“

„Přikloňte se k pravdě a nebude žádná náboženská válka.“ Digenis zase spustil svým zastřeným hlasem chvalo zpěv.

„Tyhle řeči nemají cenu,“ odpověděl Krispos. „Já radši budu než ničím a u vás thanasioi je to naopak. Nechci, aby mi zbyla jen spalená zem a vyliďněný Videssos, protože všichni spáchají sebevraždu, aby dokázali jak jsou zbožní. Jiní by snadno ukradli všechno, co jsme budovali celá století. Tak tohle ne, alespoň dokud budu žít.“

Digenis řekl: „Dá-li velkorysý a milosrdný Pán, bude mít Phostis lepší smysl pro pravdu a zbožnost.“

Krispos se nad tím zamyslel. Co když se jeho syn vrátí, ale bude z něj fanatický thanasiot? Co pak? Pokud se to stane, řekl si, je dobře, že mám tři syny a ne jen jednoho. Krispos se rozhodl, že pokud se Phostis vrátí jako thanasiot, prožije zbytek života v klášteře, ať bude chtít nebo ne. Nepředá císařství tomu, kdo by chtěl usilovat víc o jeho zničení než rozkvět.

Na takové myšlenky má ale dost času až Phosta znovu uvidí, pomyslel si. Otočil se k Zaidovi: „Moc dobrá práce, pane čaroději. S tím, co teď víme, máme lepší šanci zjistit, kde Phosta drží.“

„Zaměřím se na to, Vaše Veličenstvo,“ slíbil mág.

Krispos kývl a vyšel z Digenovy cely. Přistoupil k němu vrchní dozorce vězení a zeptal se: „Mohu mít dotaz, Vaše Veličenstvo?“ Krispos zvedl obočí a čekal. „Ten kněz tady, blíží se jeho konec. Co máme dělat, kdyby se rozhodl, že přeci jen nechce umřít hladu a chtěl by zase začít jíst?“

„Myslím, že je to velmi nepravděpodobné.“ Když nic jiného, oceňoval Krispos Digenovo odhodlání. „Ale pokud by se to stalo, dejte mu jíst. Odmítat potravu bylo jeho rozhodnutí, ne moje. Ale hned mě o tom informujte.“

„Budete se ho chtít ještě na něco zeptat, Vaše Veličenstvo?“ chtěl vědět vrchní žalávník.

„Ne, ne, tak jsem to nemyslel. Kněz je obviněn z velezrady. Pokud chce vykonat trest smrti sám na sobě, jsem ochoten mu vyhovět. Ale pokud jeho vůle selže, předám ho katovi.“

„Ano,“ řekl žalávník. „Svému osudu neunikne, co? Dobře, Vaše Veličenstvo, uděláme to tak jak si přejete.“

Na počátku své vlády by mu Krispos drsně odvětil něco jako To byste radši měli. Ted' měl už pevnou pozici, takže zamířil po schodech nahoru a ani se neohlédl. Jakmile žalávník uvěřil, že není možné jiné řešení, než které císař navrhl, provede příkazy bez řečí.

Halogai, kteří čekali před vládní budovou, zaujali svá místa kolem Krispa a těch, kteří ho doprovázeli do vězení. „Jak to dopadlo, Veličenstvo?“ zeptal se jeden seveřan.

„Docela dobře,“ odpověděl Autokrat. „Už vím, že Phostis byl unesen a že ho neměli v úmyslu zabít. Mám představu i o tom, kam ho unesli. Jestli ho dostaneme zpátky — to ukáže čas.“ A jaký bude, až ho dostaneme zpátky, dodal v duchu. Strážci se rozveselili a začali na sebe radostně pokřikovat, až se kolemjdoucí za nimi otáčeli, aby zjistili, co je tak

rozveselilo. Někteří lidé také hlasitě upozorňovali na to, že Krispos je venku bez své tradiční družiny nosičů slunečníku. Jiní pokřikovali na Halogai. Seveřané - vysocí, blondatí, zamračení a obvykle zamlklí, nepřestávali fascinovat Videsance, kteří byli téměř ve všem jejich pravým opakem.

S náhle probuzenou zvědavostí se Krispos otočil k jednomu z nich. „Trygve, řekni mi, co si myslíš o obyvatelích města Videssos?”

Trygve si navlhl rty a vážně se nad tím zamyslel. Nakonec svojí pomalou videsánštinou odpověděl: „Veličenstvo, víno tuje dobré a ženy povolnější než v Halo-galandu. Ale myslím, že všichni v tomto městě moc mluví.” Několik gardistů souhlasně přikývalo. Protože Krispos o nich měl stejné mínění, také kývl hlavou.

Po návratu do císařské rezidence oznámil Barsymo-vi, co se dozvěděl. Vestiarův úsměv, neobvykle široký, pokrýl jeho tvář spoustou drobných vrásek. Řekl: „Phos budiž pochválen, že je Phostis naživu. Víím, že ostatní služebnictvo bude potěšené stejně jako já.”

V postranní chodbě zahlédl Evripa s Katakolonem, kteří se o něčem přeli. Neptal se o čem. Když je to popadlo, mohli se hádat o tom, jak bliká plamen svíčky. Krispos neměl žádné bratry, jen dvě mladší sestry, nyní již obě dlouho po smrti. Pomyslel si, že může být ještě rád, že jeho synové používají ve vzájemných soubojích jen slova a občas pěsti a že si nenajímají zabijáky, traviče nebo čaroděje.

Jak se k nim blížil, oba ho s obavami pozorovali. Žádný z nich se netvářil provinile, takže bylo jasné, že jsou oba přesvědčeni, že mají pravdu. I když Evripas v poslední době uměl nasadit kamenný výraz.

Krispos řekl: „Digenis nakonec promluvil, díky dobrému bohu. Podle toho, co říkal, drží Phosta v nějaké thanasiotské pevnosti, ale je naživu a je pravděpodobné, že to tak i zůstane.”

Pečlivě sledoval, jak se Evripas a Katakolon tváří. Katakolon řekl: „To jsou dobré zprávy. Až v létě zameteme s thanasioi, dojdeme si pro něj.” Měl radostný výraz a podle Krispa to nehrál. Byl si jistý, že by si v jeho věku nepočínal tak dobře... ale on taky nebyl vychován u dvora.

Evripova tvář nevyjadřovala vůbec nic. Přivřeně oči měl ostražitě. Krispos by rád věděl, co se skrývá za jeho maskou.

„Ty nejsi rád, že je tvůj starší bratr naživu?”

„Zatraceně, to víš, že jsem, ale mám skákat radostí, že mám zase po nadějích?” vybuchl Evripas. „Jak by ses cítil ty na mém místě?”

Otázka ťala do živého. Touha po lepším životě přivedla Krispa z farmy do Videssosu. Když byl lakovit-zovým štolbou, ctižádost ho dovedla až k zápasu s ku-bratským šampionem a získala mu pozornost Anthi-mova strýce Petrona, který ve skutečnosti Videssos řídil. Ctižádost ho vedla k tomu, že se nechal Petronem jmenovat novým Anthimovým vestiariem. Postupně shromáždil ve svých rukou moc, takže nahradil nejdřív Petrona a nakonec i Anthima.

Řekl: „Synu, víím, že si chceš about rudé boty. Ale Phostis je chce taky a já mám k dispozici jen jeden pár. Co bych měl podle tebe dělat?”

„Dát mi je, dobrý bože,” odpověděl. „Padnou mi lépe než jemu.”

„Nemám žádný důkaz, že to tak bude. A nevíš to ani ty,” řekl Krispos. „A možná přijde den, kdy i tady Katakolon dohlédne konečně dál než na konec svého přirození. Mohlo by se ukázat, že je mnohem lepší vládce než vy dva. Kdo to může říct?”

„On?” Evripas zavrtěl hlavou. „Ne, otče, promiň, ale to si nemyslím.”

„Já?” Katakolon vypadal stejně pobaveně jako jeho bratr. „Nikdy mě ani nenapadlo, že bych nosil korunu. Vždycky jsem byl přesvědčený, že jediný způsob, jakým by se mi dostala na hlavu by byl, kdyby byli Phostis a Evripas mrtví. Nikdy jsem po ní tak strašně netoužil, abych si něco takového přál. A protože není pravděpodobné, že bych se stal Autokratem, tak proč bych si neužíval?”

Jako Autokrat a zároveň prostopášník, nebyl An-thimos pro císařství ten pravý vládce. Ale jako bratr císaře by byl Katakolon celkem neškodný, pokud by se věnoval své zábavě. Jestliže mu chyběla ctižádost, nepředstavoval jako požitkář pro císaře žádné nebezpečí. Kroniky uváděly, že se vládcí stávali velice podezíraví právě vůči svým nejbližším. Kdo jiný mohl lépe nahromadit moc a pak ji použít proti nim?

„Možná proto, že jsem vyrostl na farmě,” začal Krispos a Evripas s Katakolonem obrátili oči v sloup. Autokrat však pokračoval. „Možná proto si myslím, že mrhání je hřích, který Phos neodpouští. Nikdy jsme neměli nadbytek. Pokud bychom plýtvali, měli bychom hlad. Velkorysý a milosrdný bůh ví, že jsem rád, že vám to nehrozí. Hladovět není nic příjemného. Ale přestože máte dostatek, měli byste pracovat, abyste nepromarnili své životy. Zábava má v životě samozřejmě své místo, ale když právě nejste v posteli, můžete dělat i jiné věci.”

Katakolon se zasmál. „Jasně, můžeme se jít opít.”

„Další kázání přišlo nazmar,” pronesl Evripas jízlivě. „Jak to zapadá to tvé teorie hodnot?”

Krispos kolem nich prošel bez odpovědi. Phosta vládnutí nelákalo, Evripas byl zatrpklý a Katakolon myslel na něco úplně jiného. Co se stane s Videssosem, když mu neodvratný osud člověka vyrazí kormidlo z ruky?

Muži si stejnou otázku kladou od počátku lidstva. Pokud zemře hlava rodiny a jeho dědic není tak schopný jako on, čekají rodinu špatné časy, ale zbytek světa jde dál. Když zmizí ze scény schopný císař, může kvůli tomu trpět nespočetně rodin.

„Co mám dělat?” zeptal se Krispos soch a obrazů, které lemovaly chodbu. Odpovědi se nedočkal. Jediné, co mu zbývalo, bylo pokračovat dál co nejlépe a co nejdéle.

A potom? Pak bude osud císařství v rukou jeho synů a dobrého boha. Stále věřil, že se Phos bude o Videssos dobře starat. U svých synů si tak jistý nebyl.

Z deště se stal liják, voda se valila přes okraje střech a proměnila nádvoří Etchmiadzinské pevnosti na řídké bahno.

Phostis zavřel dřevěné okenice úzkých oken své cely. Když byly otevřené, byly věci uvnitř stejně mokré jako venku. Ale když je zavřel, byla v pokojíku tma jako v ranci. Blikající lampičky přitím nezahňaly. Phostis převážně spal. Uvnitř

cely a ve tmě ani nemohl nic jiného dělat.

Po několika dnech vytrvalého deště už byl tak přespaný, že vyšel na chodbu, aby si našel nějakou činnost.

Syagrios podřimoval na židli na konci chodby. Musel být nějak magicky spojen s dveřmi do Phostova pokoje, protože jakmile se otevřely, zbystřil, přestože Phostis byl tichý jako myška. Zív, protáhl se a řekl: „Už jsem si začínal myslet, žeš tam umřel, chlapče. Za chvíli bych tam šel zkontrolovat, jestli jsi nezasmrál-nul.“

Asi bys tam smrad našel, pomyslel si Phostis. Protože thanasioi pokládali tělo za Skotovo dílo, nekoupali se a ani nezakrývali tělesný pach nějakými vůněmi. Phostis už občas zápach ani nevnímal, protože byl jeho součástí, ale většinou mu strašně vadil.

Prohlásil: „Jdu dolů. Je tu taková nuda, že už nemůžu ani spát.“

„Nebudeš se nudit nadosmrti,“ odpověděl Syagrios. „Po dešti se vyjasní a pak vyrazíme bojovat.“ Sevřel ruku v pěst a bouchl se do stehna. Syagrios se nudí taky, napadlo Phosta. Už dlouho nikde nebyl a nemohl nic zničit.

Několik loučí na chodbě už vyhaslo, takže tu bylo jen o něco světleji než v Phostově cele. Od nejbližší louče si připálil svíčku a sestupoval po točitém schodišti. Syagrios šel za ním. Než se dostal dolů, jako vždycky se zpotil. Chybný krok a byl by dole mnohem rychleji, než by si přál.

Livaniioi vojáci zaplnili celé přízemí věže. Někteří

spali zábalen v dekách, celý svůj pozemský majetek měli buď pod hlavou v kožených vacích, které jim sloužily jako polštáře a nebo někde poblíž. Ačkoliv mnoho thanasioi prohlašovalo, že opovrhují materiálními věcmi, jejich bojovníci pořád ještě mohli podlehnout pokušení vlastnit věci, které jim nepatřily.

Někteří muži hráli vrhcáby. Tady mince a ostatní věci měnily majitele přijatelnější formou. Phostis byl zmatený, když poprvé viděl thanasiotské vojáky sázet. Od té doby pozoroval vrhcáby už mnohokrát a usoudil, že ti muži jsou v první řadě vojáci a pak teprve vyznavači cesty světla.

Opodál v rohu postával hlouček mužů, kteří se nakláněli nad hrací deskou, u které dva z nich hráli. Phostis se vydal směrem k nim. „Jestli nemá nikdo domluvenou příští hru, chtěl bych vyzvat vítěze,“ prohlásil.

Hráči vzhledli od šachovnice. „Ahoj, přáteli,“ pozdravil jeden z nich. „Jo, беру tě, jen co vyřídím tady Gry-pa.“

„Chachá!“ Grypas vrátil do hry preláta, kterého zajal svému soupeři. „Braš si svého císaře, Astragalo-ne. Phostis si zahraje se mnou.“

Ukázalo se, že Grypas měl pravdu. Po několika dalších tazích byl Astragalonův císař obklíčen ze všech stran a neměl žádné políčko, na které by mohl skočit, aby mu nehrozilo zajetí. S nespokojeným brčením to voják vzdal.

Phostis si sedl na jeho místo. S Grypem vrátili figurky na svá místa v prvních třech řadách po obou stranách šachovnice. Grypas pohlédl na Phosta. „Už jsem s tebou hrál, příteli, takže jako vítěz mám výhodu prvního tahu.“

„Jak je líbo,“ odvětil Phostis. Grypas udělal první tah pěšcem a postavil ho před preláta, aby uvolnil této figurce široké pole působnosti. Phostis táhl také pěšcem.

Grypas hrál jako voják, kterým byl. Vrhel se do boje po hlavě a nestaral se o to, co bude o tři tahy později. Phostis používal trochu rafinovanější taktiku. Opevňování císaře ho sice přišlo na pěknou sumičku zlaťáků a stříbrňáků, ale získal díky tomu výhodu. Netrvalo dlouho a Grypas se ohromeně tahal za vousy. Pokusil se zvrátit boj tím, že vrátil do hry figurky, které sebral Phostovi, ale Phostis se nevzdal tak snadno jako předtím Astragalon. Porazil vojáka bez větších problémů.

Když poražený muž vstal od stolu, usedl Syagrios na jeho místo. Výsměšně se na mladého Autokrata podíval. „Tak dobrá, mladíku, uvidíme, jak jsi dobrej.“

„Dobrý bože, vždyť mám první tah,“ řekl Phostis. Kolem nich padaly sázky jedna přes druhou. Během dlouhé zimy dokázali, že jsou dva nejlepší hráči v pevnosti. Který z nich je lepší se nedalo určit, protože se to hru od hry měnilo. Phostis upřel pohled na svého rozcuchaného protivníka. Kdo by to řekl, že muž se vzhledem ničemy a s jeho chováním bude takový chladnokrevný a pozorný hráč? Ale figurky na šachovnici se nestaraly o to, jak kdo vypadá ani o to, co dělá, když právě nehraje. A Syagrios už dokázal, že je mnohem chytřejší, než by se podle jeho vzhledu dalo soudit. Prokazoval zvláštní dovednost při vracení zajatých figurek do hry. Když někam vrátil jezdce, bylo jisté, že ohrozí hned dvě figurky najednou, obě hodnotnější než byl sám. Jakmile začal s obléhací taktikou, měl protivníkovu císař brzy problémy.

Jeho zvyky při hře prozrazovaly jeho původ. Kdykoliv Phostis udělal nějaký tah, který se mu nelíbil, zavrčel: „Ach. ty zkurvysynu!“ Nejdřív ho to znervózňovalo, ale teď už tomu Phostis nevěnoval víc pozornosti než poklepávání a podupávání některých svých protivníků ve městě Videssos.

Využil mnohem méně šancí proti Syagriovi, než předchozí hru s Grypem. Vlastně teď neviděl vůbec žádnou. Ukaž Syagriovi skulinu a určitě ji využije. Syagrios se k němu choval s podobnou opatrností. Hra byla tím pádem pomalá a poziční.

Nakonec s vrácenými pěšci prolomil Syagrios Phos-tovu obranu a zahnal jeho císaře do rohu šachovnice, kde neměl naději na únik. Phostis ho zvedl ze šachovnice a řekl: „Vzdávám se.“

„To jsem se ale zapotil, sakra!“ Syagrios se udeřil svou velkou pěstí do prsou a zařval: „Kdo si se mnou zahraje?“

Astragalon řekl: „Zahraj si ještě jednou s Phostem. S ním si aspoň zahraješ, my ostatní na tebe nemáme.“

Phostis se postavil. Rozhlédl se kolem, aby se přesvědčil, jestli nechce se Syagriem hrát nikdo jiný. Syagrios se na něho usklíbil: „Nedám ti ani první tah, chlapče.“

„Ani bych to nečekal,“ odpověděl Phostis bez známky ironie. Po stejně těžké hře, jako byla ta první, vyhrál pro změnu Phostis. Syagrios se naklonil nad šachovnici a poplácal ho po rameni. „Víš, že seš záludnej malej bastard? K ledu s tím, kdo je tvůj otec. Ty nemáš v hlavě koňský koblihy.“

„Jak myslíš.“ Pochvala od Syagria Phosta znervóznila daleko víc, než urážky, které většinou z jeho úst slýchal. Phostis opět vstal a řekl: „Můžeš vyzvat někoho dalšího.“

„Pročpak?“ naléhal Syagrios. Skončit po vyhrané partii se nepovažovalo za dobrý mrav.

„Když nepůjdu, budeš muset vytírat podlahu,“ odpověděl Phostis, což rozesmálo nejen Syagria, ale i několik ostatních vojáků, kteří stáli kolem. Pevnost v Etchmiadzinu byla plná drsných rváčů, takže i humor tu byl náležitě drsný.

Kdyby bylo lepší počasí, vyšel by Phostis na nádvoří a vymočil by se na hradby. Ale na nádvoří už teď bylo vody víc než dost. Proto zamířil na záchodky. Místnost, napojená na žumpu pod věží, byla vždycky hlučná, takže se jí pokud možno vyhýbal. Teď však neměl moc na výběr.

Dřevěné kóje s dveřmi, oddělující jednotlivé otvory v dlouhém kamenném kvádru, byly neobvyklým příkladem mravnosti a Phostis je velice ocenil. Když vešel dovnitř, byly tři ze čtyř obsazené. Zapadl do jediné volné, která byla nejdál od dveří.

Když si ulevoval, slyšel za sebou nějaké hlasy. Jeden z nich nespokojeně zavrčel. „Všechny jsou obsazené,“ řekl. Podle slabého přízvuku poznal Phostis, že je to Livanios oblíbený čaroděj.

Ten druhý byl sám Livanios. „Neboj, Artapane,“ řekl vesele, „za těch pár minut nepraskne měchýř ani tobě ani mně.“

„Nevyslovuj mé jméno,“ okřikl ho čaroděj.

Livanios se mu vysmál. „Dobrý bože, jestli máme špehy i na záchodě, jsme předem odsouzeni k záhubě. Hele, tamhle je volno. Jdi první, já počkám.“

Phostis si už upravil šaty, ale taky čekal, až slyšel, že Livanios vešel dovnitř a zavřel dveře. Pak rychle vyrazil ven a pospíchal pryč ze záchodu. Nechtěl, aby věděli, že je slyšel.

Teď, když znal čarodějovo jméno, poznal také přízvuk, který nemohl tak dlouho určit. Artapan byl z Makuranu. Phosta by zajímalo, co dělá mág úhlavního nepřítele Videssosu v Livaniově táboře. Proč si Livanios nenašel vhodného čaroděje mezi thanasioi?

Po několika vteřinách se ale divit přestal. Pro toho, kdo byl vychován v paláci, pro toho, kdo třeba nechtěně do sebe vstřebal velkou část historie, byla odpověď do očí bijící: Artapan tady sloužil zájmům Ru-byaba Krále králů. Ajak mu mohl posloužit lépe, než když bude ve Videssosu udržovat občanskou válku.

Okamžitě se vynořily další dvě otázky. První byla, zda Livanios ví, že je zneužíván. Možná, že ne. Třeba je ale poslušnou loutkou Makuranu a sám využívá pomoc Rubyaba, zatímco Rubyab využívá jeho. Phostovi se nechtělo věřit, že by Livanios byl takový hlupák a nevěděl o tom. Vybrat si mezi druhými dvěma možnostmi bylo obtížnější. Phostis je odložil na později. Pro něho byla druhá otázka mnohem závažnější. Pokud thanasioi prosperují díky pomoci z Makuranu, co to značí o pravdivosti jejich učení? Na tom by si mohl vylámat zuby. Bylo by se Thanasiovo učení rozšířilo bez cizí - ne, žádná uhlazená slova - bez nepřátelské pomoci? Bylo to vůbec náboženské hnutí nebo jen politické? Pokud bylo politické, jak je možné, že si získalo tak velkou oblibu u tolika Videsánců?

Phostis se ani nezatežoval zapalováním svíčky a potmě vyšel po schodech a zamířil do svého pokoje. Najednou mu nevadilo, že je takový nepřívětivý. Vlastně si toho ani nevšiml. Posadil se na otlučenou židli. Měl toho hodně na přemýšlení.

Někde mezi ozubenými koly a pákami za zdí Velkého paláce stál nevyužitý sluha. K jeho nelibosti mu Krispos nařídil, že nebude zvedat trůn, až před ním vyslanec z Khatrishe ulehne s tváří k zemi. „Ale je to zvyk!“ protestoval.

„Ale důvod toho zvyku je vyděsit cizí vyslance,“ odpověděl Krispos. „Třeba to nijak nevydělalo - naopak se tomu vysmál.“

„Ale je to zvyk,“ opakoval sluha. Na něho žádné důvody neplatily. Odjakživa zvedal trůn, tak to bude dělat pořád. I ve chvíli, kdy se Tribo blížil k trůnu a uléhal na zem, nevěděl Krispos, jestli se sním trůn nezvedne navzdory příkazu. Zvyky v císařství odumíraly pomalu, pokud vůbec.

Ulevilo se mu, když zůstal ve stejné výšce. Když se vyslanec z Khatrishe postavil, zeptal se: „Mechanismus trůnu se porouchal?“

Nemůže nikdy vyhrát, pomyslel si Krispos. Khat-rishané se zřejmě specializovali na to, aby znepřijemňovali život svým videsánským sousedům. Krispos neodpověděl. Seděl s výrazem císařské důstojnosti, ačkoliv měl pocit, že je mu to platné asi jako zdvižený trůn.

Když viděl, že nedostane odpověď, řekl: „Kéž to Vaše Veličenstvo potěší. Thanasioi nám dělají neustále problémy.“

„Nám taky, jestli jste si toho nevšiml,“ odpověděl Krispos.

„No, ano, ale pro vás Videsánce je to jiné, víte, Vaše Veličenstvo. Vypěstovali jste si tento dobytčí mor ve vašem stádu, takže se samozřejmě u vás stále šíří. Ale my nebudeme jen tak přihlížet, jak se nákaza přenáší na naše krávy, pokud chápete jak to myslím.“

Videsánci by použili příměr spíš z oblasti zemědělství než pastevectví, ale Krispos Triba pochopil dobře. „Co chcete, abych udělal?“ zeptal se. „Mám zavřít hranice mezi našimi zeměmi včetně námořní dopravy?“

Khatrishan sebou podle Krispova očekávání škubl. Khatrish potřeboval obchod s Videssosem mnohem víc než naopak. „Neukvapujte se, Vaše Veličenstvo. Já chci jen to, abyste mě znovu ujistil o tom, že ani vy, ani vaši duchovní nemají nic společného se šířením toho prokletého kacířství, abych to mohl vyřídít svému chánovi.“

Barsymes s Iakovitzem stáli před císařským trůnem. Krispos viděl jen jejich záda a profil tváře. Často se bavil tím, že se snažil z tohoto omezeného výhledu poznat, co si ti dva myslí. Hádal, že Iakovitzes je pobaven, protože obdivoval nestoudnost a Barsymes pobouřen, protože obvykle klidný eunuch téměř nadsakoval. Krispovi za chvíli došlo proč. Barsymes by považoval za velkou pohanu, kdyby musel něco popírat víc než jednou.

Krispova představa o pohaně byla mnohem pružnější i po dvaceti letech na trůnu. Pokud vyslanec chce další záruku, dostane ji. Krispos řekl: „Můžete vyřídít Nobadovi, synovi Gumushe, že my nevyvážíme tohle kacířství do Khatrishe záměrně. Přejeme si, aby zmizelo a snažíme se ho zbavit. Ale nemáme ve zvyku rozdmýchávat sektářské boje, i kdybychom z toho mohli mít prospěch.“

„Vyřídím vaše slova mocnému chánovi, Vaše Veličenstvo a děkuji vám za opětovné ujištění,“ řekl Tribo. Pohlédl k

trůnu. Pod rozevlátým knírem se mu ústa zamračeně stáhla. „Vaše Veličenstvo? Slyšíte mě, Vaše Veličenstvo?“

Krispos neodpovídal. Přemýšlel o tom, co právě řekl a vyslanec z Khatriše neposlouchal. Videssos se sice mohl snažit, aby neohrozil své sousedy náboženskou válkou, ale co Makuran? Nezaváňel čaroděj, který skrýval Phosta Mashizem? Nebylo by potom divu, že Ru-byab práskal knírem!

Iakovitzes se otočil a pohlédl na Krispa. Shromážděním to zašumělo při takovém porušení etikety. Iakovitzes měl nos na intriky. Jeho zvednutá ruka a naléhavý výraz naznačovaly, že právě nějaké zavěťl. Krispos by vsadil i poslední měďák, že to byl stejný pach, který právě ucítil sám.

Uvědomil si, že musí Tribovi něco říct. Po chvilce ze sebe vypravil: „Ano, jsem rád, že ujistíte svého vládce, že děláme všechno proto, abychom thanasiotské učení zničili a ne ho šířili. A teď je audience u konce.“

„Ale, Vaše Veličenstvo —“ začal Tribo rozhořčeně. Pak se s rozzlobeným pohledem podřídil neměnnému videsánskému zvyku. Když Autokrat tato slova vyslovil, vyslanec neměl jinou možnost než ulehnout před císařem na tvář a vycouvat z Velkého paláce. Odešel očividně podrážděný. Zřejmě toho měl na srdci mnohem víc, než měl příležitost říct.

Musím si ho zase udobřit, pomyslel si Krispos. Mít přátelské vztahy s Khatrišem bude v příštích měsících důležité. Ale v této chvíli bylo důležitější něco jiného. Jakmile Tribo vyšel z Velkého paláce, odešel i Krispos tak rychle, že to vzbudilo rozruch mezi shromážděnými dvořany.

Politika byla ve Videssosu svým vlastním náboženstvím. Brzy všem těm reptalům dojde, co se děje. A něco se určitě děje, protože Autokrat by jinak neodešel tak neobřadně. Ale teď byli ještě na rozpacích, co to je.

Iakovitzes Poklusával vedle Krispa. On věděl, co se

odehrává v Krispově mysli. Barsymes zjevně ne, ale radši by se nechal mučit, než se zeptat Krispa, kdyby to někdo mohl slyšet. Ale v soukromí jim bude muset vysvětlit důvody předčasně ukončené audience.

Krispos přeběhl po mokřích dlaždicích na cestě, která vedla višňovým sadem do císařské rezidence. Větve stromů byly dosud holé, ale zanedlouho vyrazí bílé a růžové květy, které na pár týdnů celý sad provoní a zkrášlí.

Jakmile byl uvnitř rezidence, Krispos vybuchl: „Ten bastard! Ten potměšilý podvodník, ten úlisný had, kéž se třese zimou v ledovém pekle na věky věků.“

„Určitě vás nemohl Tribo tak urazit svojí poznámkou o trůnu,“ řekl Barsymes. Ne, opravdu nevěděl, proč Krispos tak rychle odešel.

„Nemluví o Tribovi, ale o Rubyabovi zatraceném Králi králů,“ řekl Krispos. „Pokud mě tušení neklame, používá thanasioi jako svého trojského koně. Jak by mohl Videssos doufat, že se vypořádá s Makuranem, když budeme bojovat mezi sebou?“

Barsymes byl v paláci déle než Krispos. Všechny úkladné machinace mu byly důvěrně známy. Jakmile se dozvěděl o této možnosti, důrazně přikyvoval. „Nepochybují o tom, že máte pravdu, Vaše Veličenstvo. Kdo by se od Makuranu nadál takové důmyslné lsti?“

Iakovitzes je zarazil zvednutím ruky a dopisoval něco na tabulku. Podal ji Krispovi. „My Videsánci se považujeme za nejlstivější národ, ale nesmíme zapomínat, že se nám Makuránci vyrovnají. Nejsou to žádní barbaři, které bychom znáklí levou zadní. Knaši směle to už v minulosti mnohokrát dokázali.“

„To je pravda,“ souhlasil Krispos a podal tabulku Barsymovi. Vestiaros si ji rychle přečetl a přikývl. Krispos si v duchu prošel historické události zapsané v kronikách, které přečetl. „Tentokrát je to ale něco nového. Králové králů nás v minulosti mnohokrát obelstili, ale vždycky se to týkalo toho, co měl Makuran za lubem. Ale teď nám Rubyab nahlédl hlouběji do duše avymyslel, jak to zařídit, abychom byli sami sobě největšími nepřáteli. To je mnohem nebezpečnější než všechny hrozby, které dosud z Makuranu přišly.“

Iakovitzes napsal: „Asi před sto padesáti lety se muži z Mashizu přiblížili vyplnění města Videssos víc, než bylo všem Videsáncům milé. Samozřejmě, my jsme se předtím míchali do jejich záležitostí, takže to od nich byla vlastně jen pomsta.“

„Ano, četl jsem o tom,“ přikývl Krispos. „Otázka je, co s tím budeme dělat.“ Zadíval se na Iakovitze. „Myslíš, že tě mám poslat zpátky do Mashizu s formální protestní notou Rubyabovi Králi králů?“

„Myslím, že ne, Vaše Veličenstvo,“ napsal Iakovitzes a podtrhl to.

„Jednu věc, kterou bychom mohli udělat je rozhlásit to na všechny strany,“ navrhl Barsymes. „Když všichni hodnostáři a duchovní ve všech městech prozradí lidem, že za thanasioi stojí Makuran, nebudou se tak hrnout ke kacířům.“

„Někteří se kním přidají stejně,“ namítl Krispos. „Ostatní už slyšeli tolik prohlášení z kazatelen a tribun na náměstí, že dalšímu nebudou věnovat moc pozornosti. Ne, netvařte se tak tragicky, ctěný pane. Je to dobrý plán a použijeme ho. Ale nesmíme od něj čekat zázraky.“

„Bez ohledu na to, co hodnostáři a knězi řeknou, my potřebujeme vítězství,“ napsal Iakovitzes. „Pokud se nám podaří thanasioi porazit, lidé uvidí, že jsme silnější a budou předstírat, že je nikdy ani nenapadlo přidat se ke kacířům. Ale když prohrájeme, jejich moc vzroste bez ohledu na to, kdo za nimi stojí.“

„Stejně můžeme vyrazit až na jaře,“ řekl Krispos. „Kéž dobrý bůh dá a my dosáhneme vítězství, které jak jsi správně řekl tolik potřebujeme.“ Otočil se k Barsymovi. „Prosím tě, pošli pro nejsvětějšího patriarchu Oxeita. Ať zatím zapracují slova.“

„Jak si přejete, Vaše Veličenstvo.“ Vestiaros se otočil k odchodu.

„Počkej.“ Krispos ho zarazil. „Než to zařídíš, přines nám džbánec něčeho sladkého a silného. Při dobrém bohu, dnes si zasloužíme něco dobrého na oslavu.“

„Souhlasím, Vaše Veličenstvo,“ řekl Barsymes s úsměvem. „Okamžitě to zařídím.“

Z jednoho džbánu byly dva a pak tři. Krispos věděl, že za to bude ráno pykat. Už jako mladík zjistil, že nemůže hýřit jako Anthimos. Teď byl starší a snesl toho ještě méně. Ale jednou dvakrát do roka se přeci jenom opil.

Barsymes, střídmy v zábavě, stejně jako ve většině věcí, se během popíjení druhého džbánu omluvil, pravděpodobně aby napsal Oxeitovi, že se má dostavit do paláce. Iakovitzes zůstal a pil dál. Vždycky měl sklony k hýření a snášel víno lépe než Krispos. Jedinou známkou opilosti bylo to, že písnička byla větší a kostrbatější. Smysl a souvislosti však zůstaly beze změny.

„Jak to, že nepíšeš jako bys byl opilý?“ zeptal se ho Krispos po večeři.

Iakovitzes odpověděl: „Ty piješ ústy a pak jimi chceš mluvit. Není divu, že začneš mumlat. Moje ruka nevypila ani kapku.“

Jak noc pokračovala, byl do Iakovitzova domu vyslán komorník a do císařské rezidence se dostavil párek jeho svalnatých štolbů, aby dopravili svého pána domů. Zavěsil se a dál si pobrukoval sprosté písničky.

Chodba se s Krispem houpala, když se vracel od vchodu, kde se byl rozloučit s Iakovitzem. Cítil se jako neobratná loď, která se snaží udržet směr v prudkých poryvech větru. V takové bouři mu královská ložnice připadala jako bezpečný přístav.

Když za sebou zavřel dveře, potřeboval pár vteřin, aby si všiml Dřiny, která se na něho usmívala z postele. Noc byla chladná. Měla přikrývku přitaženou až pod bradu.

„Barsymes zase zkouší svoje staré triky,“ pronesl pomalu Krispos, „a myslí si, že se na něco zmůžu.“ „Proč ne, Vaše Veličenstvo?“ řekla Dřina. „Dokud to

nezkusíte, nemůžete to vědět.“ Odhodila pokrývku. Kromě svého úsměvu na sobě neměla nic.

I přes své opojení si Krispos vzpomněl, že Dara vždycky spávala nahá. Dřina byla větší, něžnější a jednodušší — jeho žena císařovna byla většinou pichlavá jako ježek. Uvědomil si, jak moc mu chybí.

Pohled na to, jak ze sebe Dřina shodila přikrývku ho zanesl o čtvrt století zpět k noci, kdy se s Darou milovali právě v této posteli. I po tak dlouhé době si vzpomněl na strach, který pocíťoval. Kdyby je Anthimos přistihl, nebyl by teď tady vůbec a nebo alespoň ne celý. A zároveň se strachem připlula i vzpomínka na to, jak byl tenkrát vzrušený.

Vzpomínka na tehdejší vzrušení a Dřina, která na něho čekala, stačilo k tomu, aby začal pocíťovat vzrušení. Stáhl si své roucho a vyzul se z rudých bot. „Uvidíme, co se stane,“ řekl. „Nic neslibuji, vypil jsem spoustu vína.“

„Ať se stane cokoli, bude to v pořádku, Vaše Veličenstvo,“ řekla Dřina se smíchem. „Nefíkala jsem vám už jednou, že vy muži těmto věcem přikládáte moc velký význam?“

„Zeny tohle asi říkají od počátku světa,“ povzdechl si, když si vedle ní lehal. „Ale myslím, že ten chlap, který tomu uvěří, bude první.“

Ale možná právě to, že věděl, že od něho nečeká žádné zázraky, mu umožnilo podat docela obstojný výkon. Nezdálo se mu, že by něco předstírala, když se pod ním chvěla a vzdychala. Cítil, jak ho pevně sevřela, když dosáhla vrcholu. To ho tak vzrušilo, že ji o chvíli později následoval.

„Tak - vidíte, Vaše Veličenstvo?“ vydechla Dřina vítězoslavně.

„Vidím,“ řekl Krispos. „Dneska jsem měl výborný den a ty jsi ho skvěle završila.“

„To jsem ráda.“ Najednou vypískla. „Měla bych radši vstát nebo na prostěradle zůstanou skvrny a pradelny se budou pochechtávat.“

„To dělají?“ zeptal se Krispos. Usnul uprostřed její odpovědi.

Než do Etchmiadzinu dorazilo jaro, znal v něm Phostis každou uličku. Věděl, kde mají dílny kameníci, sedláři i pekaři.

Našel i ulici, ve které Laonikos a Side-rina pomalu dobrovolně umírali a vyhýbal se jí.

Dostával stále víc příležitostí potulovat se po městě bez doprovodu Syagria. Hradby Etchmiadzinu byly příliš vysoké, aby se daly ve zdraví překonat a jediná brána byla pečlivě střežena. A jak se počasí lepšilo, byl Syagrios stále víc zaneprázdněn plánováním nadcházejícího letního válečného tažení s Livaniem.

Phostis se snažil co nejvíce se Livanioví vyhýbat. Čím méně bude vůdci kacířů připomínat svoji přítomnost, tím méně bude Livanios přemýšlet o něm i o nebezpečí, které by mohl představovat.

Ale bezcílné bloumání začínalo ztrácet svůj půvab. Dokud měl Syagria za sebou každou minutu ve dne v noci, věděl, že když se ho na chvíli zbaví, vnese mu to do duše klid a mír. A taky přinášelo... na chvíli.

Ale pocit svobody, jakkoli malý, jen zvyšoval jeho touhu po větší volnosti. Už nebyl spokojeným průzkumníkem etchmiadzinských postranních uliček. Teď jimi procházel spíš jako divoká kočka, která hledá kudy by se dostala ven z klece.

Ještě nenašel žádnou skulinu, kudy by se dalo proklouznout. Možná na dalším rohu, řekl si snad už postě. Zabočil za roh — a málem se srazil s Olyvrií, která pospíchala opačným směrem.

Oba ustoupili na stejnou stranu, čímž do sebe téměř znovu vrazili. Olyvria se rozesmála. „Jdi mi z cesty, ty,“ řekla a naznačila, že ho chce odstrčit.

Předstíral, že zavravoral a pak se přehnaně hluboce uklonil. „Poníženě prosím o odpuštění, má pam. Neměl jsem v úmyslu vám bránit v rozletu,“ zvolal. „Doufám, že najdete v srdci slitování a odpustíte mi!“

„To se ještě uvidí,“ řekla temně.

Pak už to nevydrželi a vyprskli smíchy. Phostis ji obešel a vzal ji kolem pasu. Opřela se o něj. Brada jí sahala přesně nad jeho rameno. Chtěl ji políbit, ale ovládl se - pořád ještě z toho byla nervózní. Z jejího hlediska pro to asi měla důvod.

„Co tady děláš?“ zeptali se současně a opět se rozesmáli.

„Nic moc,“ odpověděl Phostis. „Snažím se vyhýbat se malérům. A co ty?“

Olyvria měla přes rameno plátěný pytel. Vytáhla z něho střevec a strčila ho Phostovi skoro až pod nos. „Vidiš, ulomil se mi podpatek,“ řekla. „Tady v ulici je starý vaspurakánský švec, který je moc šikovný. Jak by ne? Vždyť to dělá déle než jsme my dva na světě. Tak mu je nesu.“

„Mohu tě doprovodit?“ nabídl jí dvorně.

„Doufala jsem, že bys mohl,“ odpověděla a zastrčila botu zpátky do pytle. Ruku v ruce se vydali uličkou k ševci.

„Aha, tady to je," řekl Phostis, když došli na místo. „Už jsem kolem určitě někdy šel." Nad dveřmi byla zavěšená dřevěná bota. Na jedné straně byl na zdi nápis OBUVNÍK ve videsánštině a na druhé bylo zřejmě totéž napsáno zvláštním hranatým písmem, které používali 'princové' Vaspurakanu.

Phostis nakoukl dovnitř jedním úzkým oknem z ulice a Olyvria druhým. „Nikoho tam nevidím," zamračila se.

„Tak to zjistíme." Phostis zvedl závoru a otevřel dveře. Zacinkal zvonek. Do nosu mu pronikla příjemná vůně kůže.

Pokynul Olyvrii, aby vešla do obuvnické dílny před ním. Dveře za nimi zase zaklaply.

„Není tady," řekla Olyvria zklamaně. Všechny svíčky a lampy byly zhasnuté, ale i kdyby svítily, nebylo by tu moc velké světlo. Nad verpánkem visely v úhledných řadách sídla, průbojníky, kladívka a nože.

„Možná onemocněl," řekl Phostis. Pak ho napadlo

něco jiného. Nebo se umožil k smrti hladem, aby nemusel pracovat. Ale ne, asi ne. Říkala, že je to Vaspurakánec a ne thanasiot.

„Tady je kousek pergamentu," řekla Olyvria. „Podívej se, jestli bys tu nenašel pero a inkoust. Nechám mu tu střevíce a vzkaz." Mlaskla jazykem o patro. „Doufám, že umí číst videsánštinu. Nevím to jistě. Někdo mu ten nápis na zeď mohl napsat."

„Našel jsem to." Pod náradím objevil Phostis malou nádobku s inkoustem a rákosové pero. „Asi musí umět číst a psát, když tu má tohle."

„To je fakt. Díky." Olyvria napsala pár řádek, postavila střevíc na verpánek a zatížila jím pergamen. „Tak. To bude stačit. Kdyby neuměl videsánsky, mohl by najít někoho, kdo mu to přečte. Doufám, že se mu nic nestalo."

Kolem projel mezek. Kopyta se mu bořila do bláta a vydávala tlumené mlaskavé zvuky. Výrazil ze sebe smutné zahýkání na protest, že se musí plahočit v tak strašných podmínkách. „Přestaň si stěžovat," okřikl ho muž, který mu seděl na hřbetě a zřejmě byl zvyklý na jeho protesty. Mezek ještě jednou zahýkal a minul obuvnický krámk.

Kromě hýkání mezka a vzdáleného štěkání psa bylo všude ticho. Olyvria udělala krůček ke dveřím. „Myslím, že bych se měla vrátit," špitla.

„Počkej," vydechl Phostis.

Tázavě zvedla obočí. Vzal ji do náručí a sklonil se k její tváři. Než se jejich rty dotkly, trochu se odtáhla a zašeptala: „Víš to jistě?" V matném světle měla zorničky doširoka otevřené.

Rád by věděl, jak to myslela, ale nemohl jinak než odpovědět: „Ano, jistě."

„No, tak dobře." Zvedla k němu rty, aby ho políbila.

Ještě jednou na kratičky okamžik zaváhala, když rukou spočinul na jejím pevném nadru. Ale pak se k němu přitiskla. V objetí klesli na udusanou hlinu na podlaze ševcovské dílny a začali se horečnatě svlékat.

Napoprvé to bylo jako obvykle neobratné a chvatné ze strachu, že někdo - nejspíš švec - vejde dovnitř v ten nejnevhodnější okamžik. „Pospěš si!" vydechla Olyvria.

Phostis dělal co mohl. Potom však, protože tak spěchal, si nebyl jistý, jestli ji uspokojil. Ale teď na to nemyslel. Jeho ústa sklouzla z jejích rtů k nadru a dál přes ploché břicho. Její ruka ho popoháněla. Ležela na svých zmačkaných šatech, které se ve chvíli, kdy se nad ní zvedl dostaly mezi ně. Opřel se o loket a odhodil je pryč, aby jim nepřekážely. Opět ji políbil a vklouzl doni.

Když bylo po všem, posadil se na paty s pocitem naprostého štěstí. Olyvria sykla: „Obleč se, ty blázne," což ho vrátilo do reality. Rychle se oblékli a další minuty strávili tím, že si navzájem oprašovali šaty. Olyvria botou zahladila stopy na podlaze, které tam zanechali. Prohlédla si Phosta. „Máš špinavý loket." Olízla si prsty a snažila se mu to očistit.

Podržel jí dveře. Oba z dílny téměř vyběhli. Když byli opět na ulici, zeptal se Phostis: „A co teď?"

„To nevím," odpověděla Olyvria po krátkém zaváhání. „Musím si to promyslet." Měla tichý hlas, jako by -ji opustila veškerá nevázanost, všechno její uličnictví. „Nečekala jsem... že něco takového udělám."

Phostis ji nikdy předtím neviděl na rozpacích. Nevěděl, co si o tom má myslet. „Taky jsem to nečekal." Cítil, že se přihloupě usmívá, ale nemohl si pomoci. „Ak jsem rád, že se to stalo."

Šlehla po něm pohledem. „Jasně, že jsi. To jsou muži vždycky." Ale pak se trochu uvolnila a opřela se o něj. „Nezlobím se, opravdu ne. Uvidíme, co bude dál."

Phostis věděl, co by chtěl, aby bylo dál, ale také mu bylo jasné, že kdyby se o tom zmínil, všechno by pokazil. Místo toho řekl pokorně. „Tělo si nedá poroučet."

„Ne?" Olyvria se ohléla k obuvnickovu krámk. „Jestli... no, jestli to ještě zopakujeme, měli bychom si najít nějaké lepší místo. Měla jsem celou dobu srdce až v krku."

„Ano, já vím. Já taky." Ale stejně to udělali. Phostis, stejně jako Olyvria cítil, že se nad tím bude muset pořádně zamyslet. Podle thanasiotských zásad právě spáchali velký hřích. Ale necítil se provinile. Naopak, cítil se uvolněný, šťastný a připravený poprat se se vším, co mu život připraví do cesty.

Olyvria, jakoby to tušila, řekla: „Obavy, jestli jsi mě nepřivedl do jiného stavu budeš moci hodit za hlavu až za měsíc."

To ho vystřízlivělo. Nebál se té myšlenky, ne přímo, ale jestli se začne Olyvrii zvětšovat břicho, co udělá Li-vanios?

Mohl by je přinutit ke sňatku, pokud by se mu to hodilo do jeho plánů. Ale když ne... Mohl se chovat jako kterýkoliv rozružený otec a možná by mohl Phosta i zabít. Nebo by ho mohl předat církvi. Thana-siotští knězi mají na tělesná potěšení velice omezený názor. Jejich trest by byl určitě ještě horší, než kdyby se o něj postaral sám Livanios. A aby se k mučení přidalo ještě ponížení, většina obyvatel města by stím halasně souhlasila.

„Ať se stane cokoli, postarám se o tebe," řekl nakonec.

„Jak bys to chtěl udělat?" zeptala se ho s trpkostí v hlase. „Vždyť se nedokážeš postarat ani sám o sebe."

Phosta jako když pichne. Věděl, že mluví pravdu, ale znělo to hrozně. Jako syn Autokrata neměl nikdy potřebu starat se sám o sebe. Starali se o něho od narození díky jeho původu. Tady v Etchmiadzinu se o něho také starali -jako o vězně.

Proto pocít ztráty svobody nebyl tak velký, jak se na první pohled zdálo.

Na Krispovo naléhání studoval logiku. Proto došel jen k jedinému závěru. „Musím se odtud dostat. Jestli budeš chtít, vezmu tě s sebou.“

Jakmile ta slova vypustil z úst, věděl, že si je měl nechat pro sebe. To, že by se mu vysmála, bylo to nejmenší. Tisíckrát horší by bylo, kdyby to řekla otcí.

Nesmála se. Řekla: „Nepokoušej se utéct. Chytí tě a už nikdy nedostaneš druhou šanci.“

„Ale jak tady můžu zůstat?“ naléhal. „Ani za těch nejpříznivějších okolností nejsem —“ zaváhal, ale dokončil myšlenku jak zamýšlel. „Nejsem thanasiot a nikdy nebudu. Teď už to vím.“

„Vím, jak to myslíš,“ odpověděla Olyvria nešťastně. Phostis postfěhl, že neřekla, že s ním souhlasí. Potřásla hlavou.

„Radši už půjdu.“ A odpěchala pryč.

Chystal se na ni zavolat, ale pak si to rozmyslel. Kopl do hroudě stále mokré půdy. V románech se vždy všechny problémy vyřešily, když se hrdina vyspal s krásnou dívkou. A Olyvria byla dost hezká, o tom nepochyboval. Ale jak to Phostis viděl, jejich milování mu další život jen zkomplikovalo.

Rád by věděl, proč jsou romány tak oblíbené, když jsou tak održené od reality. Tato myšlenka ho znepokojila. Dosud si myslel, že oblíbené znamená skutečné. Teď zjišťoval, že jednoduché obrázky vyvedené v jasných barvách lze lépe posoudit, než ty propracovanější - a že med je sladší než obvyklá směs chutí, které život nabízí.

Nic z toho mu však nepomohlo v jeho celkové situaci. Tady konečně našel dívku, která ho podle jeho názoru chtěla jen pro něho samého a ne kvůli jeho postavení nebo pro výhody, které by mohla získat, když se s ním vyspí. Ale kdo byla?

Nejen, že to byla dívka, která ho unesla a dcera vzbouřence, který ho držel v zajetí. Bylo toho víc. I přes všechny pochybnosti věděl, že bere thanasiotské zásady vážně, mnohem vážněji než Livanios, pokud to Phostis mohl posoudit. A Thanasios, mírně řečeno, neměl pro tělo velké pochopení.

Phostis svému tělu také ještě příliš nedůvěřoval. Ale váhavě v něm klíčko přesvědčení, že je součástí jeho osoby a že to není jen politováníhodný přívazek jeho duše, kterého by se měl co nejrychleji zbavit.

Téměř tak živě, jako kdyby ji stále ještě držel v náručí, se mu vybavil nádherný pocit, když se k němu přitisklo její teplé a hebké tělo. Tentokrát mu netrvalo

tak dlouho jako obvykle dojít k nějakému závěru. Věděl, že ji chce znovu držet v náručí, jestli k tomu bude mít příležitost.

Digenis by to neschválil. Tím si byl jistý. Ale teď s knězem nemluvil a nebyl pod dojmem jeho zanícených slov už několik měsíců. A za tu dobu poznal daleko lépe, jak thanasioi žijí, než když poslouchal Digena ve městě Videssos. Mnoho z toho stále ještě obdivoval, ale byl moc daleko. Realita narušila Digenovy optimistické představy světa, asi jako představy romanopisců.

Jestli se Olyvria vrátila rovnou do pevnosti, Phostis se rozhodl, že by jí měl dát ještě chvíli náskok, aby na sebe zbytečně nepřitahoval pozornost. Musel si to dobře spočítat. Kdyby přišel moc brzy po ní, mohl vzbudit podezření. Kdyby zůstal venku moc dlouho, Syagrios by ho vyslídil jako pes kořist. O to nestál. Rozzlobilo by ho to a Phostis si příliš vážil své omezené volnosti, kterou tak dlouho získával.

V městi měl pár mincí, které vyhrál. Utratil stříbrňák za opečené kuřecí stehno a tvrdý rohlík a drobné měďáky vrátil zase zpět do měšce. Naučil se smlouvat a docela se v tomto ohledu zdokonalil. I když měl Kri-spos pevnou ruku, Phostis nikdy neměl nedostatek peněz, dokud neskončil tady v Etchmiadzinu.

Právě žvýkal suchý rohlík, když kolem prošel Artapan. Čaroděj byl něčím zaujatý a nevšiml si ho. Phostis se rozhodl, že se pokusí zjistit, kam tak spěchá. Od té doby, co se dozvěděl, že je z Makuranu, lámal si hlavu nad tím, jak Artapan zapadá do Livaniových plánů... nebo spíš jak Livanios zapadá do plánů čaroděje. Možná to teď zjistí.

Sledoval mága asi půl míle, když ho napadlo, že by se mohl dostat do problémů, kdyby Artapan zjistil, že ho sleduje.

Snažil se být nenápadnější, držel si větší odstup a dbal na to, aby mezi nimi byli nějakí chodci nebo povoz.

Po pár minutách ale došel k závěru, že by mohl

dělat cokoli, snad až na to, kdyby mu poklepal na rameno a zeptal se ho, kolik je hodin. Artapan byl úplně pohroužen do svých myšlenek. Nedíval se napravo ani nalevo a rázoval si to rozblácenými ulicemi Etchmiadzinu, jako kdyby to byla dlážděná promenáda.

Čaroděj zaklepal na dveře domku odděleného od sousedních úzkými uličkami. Po chvíli vešel dovnitř. Phostis zapadl do jedné z uliček a vzápětí toho litoval. Někdo měl ve zvyku tam vylévat nočníky. Ze zápachu se málem rozkašlal.

Zabořil si ústa i nos do rukávu a čekal, až to přejde.

Ale neodešel. Úzkým okénkem mohl poslouchat, co se děje uvnitř. Napadlo ho, že by tam nikdy okno neumístil, ale možná tam bylo dřív, než se z uličky stala stoka.

Artapan právě říkal: „Jak se dnes máte, svatý Tze-pasi?“

Odpověď přišla šeptem: „Brzy budu volný. Skotos a jeho svět mě nechtějí pustit. Všichni, kteří se zřikali toho, co je nesprávně nazýváno potravou, tak dlouho jako já, jsou už na cestě za sluncem. Já stále ještě zůstávám uvězněn v těle, které spoutává mou duši.“

Co pohledáváš u někoho, kdo je na pokraji smrti hladem? Phostis to málem na Makuránci zakřičel. Jestli se pro to rozhodl, nech ho v klidu zemřít.

„Chceš tedy opustit tento svět?“ Artapanův hlas zněl udiveně. Phostis se divil také - i vyznavači čtyř Proroků měli přece své svaté askety. „Co si myslíš, že najdeš?“

„Světlo!“ Toto jediné slovo zaznělo silně ajasně, jako kdyby ho vyslovil někdo dobře živený a ne uzlíček kostí. Jak pokračoval, hlas postupně slábnul. „Budu součástí Fosova věčného světla. Už jsem byl příliš dlouho na tomto hříšném místě.“

„Potřebuješ pomoc s odchodem?“ Artapan se během rozhovoru po místnosti pohyboval. Teď to znělo, jako kdyby byl přímo vedle Tzepase.

„Já nevím," řekl thanasiot. „Je to dovoleno?"

„Jistě," odpověděl čaroděj klidně. „Stačí okamžik a setkáš se s tvým dobrým bohem tváří v tvář."

„S mým dobrým bohem?" zeptal se Tzepas popuzeně. „Je to dobrý bůh, velkorysý a milosrdný Pán. On —" fanatikův hlas, který při posledních slovech opět zesílil, náhle ztlchl. Phostis slyšel řadu tupých úderů, jako kdyby muž, kterému už nezůstaly žádné svaly zápasil s někým, kdo je mnohem silnější.

Rány brzy ustaly. Artapan začal něco tiše odříkávat zčásti v makuránštině, které Phostis nerozuměl a zčásti videsánštinou. Věděl, že nezachytí všechno, co mág říkal, ale slyšel toho dost. Pokud úplně nezešílel, jediný závěr byl ten, že Artapan využívá energii získanou z Tzepasovy smrti, aby posílil své magické schopnosti.

Phostovi se zvedl žaludek mnohem prudčeji, než když plul na Videsánském moři. Rád by věděl, kolik hladovějících thanasioi nedošlo na konec své cesty, ale bylo z ní sraženo makuranským čarodějem pro jeho cíle. I kdyby to byl jen jeden, bylo by to zlé. Ale určitě jich bylo víc a to Phostovi připadalo naprosto odporné. A kdo se to kdy dozví?

Artapan vyšel z domku. Phostis se přitiskl ke zdi, než čaroděj přešel. Sice si zrovna nemnul ruce radostí, ale vypadal tak. A stejně jako na cestě sem neměl čas všimnout si okolí a takových drobností, jako byl Phostis.

Phostis ještě počkal, až si byl úplně jistý, že je Artapan pryč a pak se opatrně vyplížil z uličky. „Co mám dělat?"

uvažoval nahlas. První, co ho napadlo, bylo co nejrychleji se rozběhnout za Livaniem a celou událost mu vyličit. Slova mu sama vytanula na mysli: Poté, co jsem se pomiloval s vaší dcerou jsem zjistil, že váš oblíbený čaroděj obchází kolem a vraždí zbožné thanasioi ještě dříve, než stihnou zemřít sami. Zavrtěl hlavou. Jako spousta prvních nápadů i tento potřeboval trochu vylepšit.

Dobrá, tak se nezmíní o Olyvrii a podaří se mu přesvědčit Livania, že mu o Artapanovi říká pravdu. Co potom? Co mu to přinese dobrého? Pokud by Livanios

nevěděl, co má čaroděj za lubem, možná hodně. Ale co když to všechno ví?

V tom případě by Phosta v budoucnosti čekalo ještě víc potíží — něco, co nepokládal za možné od té chvíle co se probíral poté, co ho Olyvria omámila. A on si nemohl být jistý, jestli to Livanios ví nebo ne.

A opět došel k otázce, kterou si kladl od té doby, co slyšel Artapanovo jméno: byl Livanios čarodějovou loutkou nebo to bylo naopak? Odpověď stále neznal a ani nevěděl, jak to zjistit.

Od Olyvrie, pomyslel si. Ale ani ona by to nemusela vědět jistě. Videsánská historie je poseta muži, kteří si mysleli, že mají všechno pod kontrolou až do chvíle, kdy se jim zbořil svět, který si vytvořili. Anthimos si byl jistý, že pevně vládne císařství, až přišel Krispos a vzal mu ho.

A tak, když se Phostis vrátil do pevnosti, Livania nevyhledal. Místo toho zamířil k místu, kde jako obvykle hlouček mužů obklopoval dva hráče sklánějící se nad šachovnici.

Vojáci se od něj odtahovali s pokrčenými nosy. Jeden řekl: „Možná ses narodil jako milostpán, příteli, ale smrdíš, jako bys šlápl do hovna."

Phostis si vzpomněl na páchnoucí uličku, ve které stál. Měl si lépe očistit boty, než se vrátil. Pak si uvědomil

Artapanův hrůzný čin. Jak to má vymazat z paměti?

Pohlédl na vojáka. „To máš pravdu," řekl.

Zdí, střechy, ulice, nové listy - všechno se po dešti lesklo v jasném slunci. Krispovi se proto všechno zdálo mnohem živější než ve skutečnosti, jako kdyby přehánka celý kraj dočista omyla.

Z mráků, ze kterých se snesl na město Videssos líjak, zbyly už jen malé šedé obláčky, uhánějící k východu. Zbytek oblohy měl nádherně modrou barvu, jejíž odstín se už odnepaměti marně pokouší vystihnout malíři.

Zkoumavým zrakem člověka, který musel sledovat počasí kvůli úrodě, se Krispos nedíval k východu, za mizejícími mráčky, ale k západu, odkud nové počasí přijde. Ochutnával vzduch jazykem a patrem. Pokud vál přímo z moře, měl slanou příchut', se kterou se v dobách, kdy ještě žil na farmě nesetkal, ale také už si zvykl. Nadechl se ještě jednou.

Když si odplivl, byl si jistý. „Jaro už je tu definitivně," prohlásil.

„Vaše Veličenstvo bylo v minulosti pozoruhodně

přesné v podobných předpovědích," řekl Barsymes, aniž by chtěl dělat narážky na Krispův původ, který rozhodně nebyl urozený.

„Letos na tom obzvláště záleží," řekl Krispos, „protože jakmile si budu jistý, že cesty zůstanou suché, musím vyrazit do boje proti thanasioi. Čím budou mít méně času se rozptýlit a podnikat nájezdy, tím na tom budou západní země i celé císařství lépe."

„Ve městě je od zimního slunovratu klid, za což patří Phosovi dík."

„Ano." Kdykoliv se Krispos obracel k Phosovi, neopominul nikdy dodat, jak je za to dobrému bohu vděčný. Stále ještě nevěřil klidu, který celou zimu panoval a přetrvával i nyní na přelomu jara. Připadal si, že chodí po tenkém ledě — představa Skotova pekla byla příhodná - a jestli se pod ním prolomí, stáhne ho to pod hladinu. Ale zatím led držel.

„Jsem přesvědčený, že je to tím, že Vaše Veličenstvo vyřídilo záležitost s knězem Digenem tak diskrétně, jak jen to bylo možné," řekl vestiarios.

„Myslíš to, že jsem ho nechal zhasnout jako svíčku? Jediné co chtěl, bylo vyvolat povyk. Tím, že zemřel v tichosti jsem se mu pomstil nejvíc. Když dá Phos, kronikáři na něho zapomenou stejně jako lidé časem zapomenou na věci, které hlásal."

Barsymes ho sledoval koutkem oka. „A když vyrazíte na válečné tažení, Vaše Veličenstvo, necháte město Videssos bez posádky?"

„To určitě," odpověděl Krispos se smíchem, aby vestiarios pochopil, že to nemyslí vážně. „Bylo by přece skvělé, kdybych porazil thanasioi a neměl se kam vrátit. Ale to se nestane, alespoň pokud tomu budu moct zabránit."

„Koho jmenujete jako velitele městské posádky?" zeptal se Barsymes.

„No, víte, ctěný pane, myslel jsem na to, že bych ten úkol svěřil Evripovi," pronesl Krispos neutrálním tónem. Pokud by

Barsymes měl nějaké pochybnosti nebo

připomínky proti jmenování prostředního syna na takový post, chtěl, aby se mu to eunuch nebál říct.

Barsymes věnoval úvaze o jeho návrhu tolik pozornosti, jako předtím Krispos počasí. Po chvíli vestiarios odpověděl: „To by se mohlo ukázat jako velice dobré řešení, Vaše Veličenstvo. Podle všeho si mladé Veličenstvo získalo při válečném tažení na západě dobrou pověst.“

„Ano,“ souhlasil Krispos. „A nejen to, vojáci šli za ním a to je věc, která se nedá naučit. Nechám tu s ním pár zkušených důstojníků, kteří by ho v případě potřeby mohli zarazit, kdyby chtěl udělat něco nepředloženého.“

„To je rozumné,“ odpověděl Barsymes a zároveň mu naznačil, že by ho považoval za hlupáka, kdyby udělal něco jiného. „Pro mladé Veličenstvo to bude cenná zkušenost, zvlášť jestli... jestli se ostatní věci nevyvedou podle našich přání.“

„Phostis stále ještě žije,“ řekl Krispos náhle. „Zai-das mi to opět potvrdil a je si už naprosto jistý, že ho drží v Etchmiadzinu, kde mají vzbouřenci svůj hlavní stan. Udělal velký pokrok od té doby, co jsme zjistili, že maskovací kouzla pochází z Makuranu.“ Ale nadšení z něho zase vyprchalo. „Samozřejmě ale nedokázal zjistit, čemu teď Phostis věří.“

Jak měl ve zvyku, vyjádřil Krispos jádro problému jednou větou. Autokrat potřásl hlavou. Phostis byl tak mladý. Kdo mohl vědět, pro co se nadchl právě teď? V jeho věku měl Krispos už dost zdravého rozumu. Ale v té době byl ještě sedlákem a nedokázal si představit nějakou jinou realitu. Phostis vyrůstal v paláci, kde bylo mnohem snadnější zabývat se nereálnými výplody fantazie. Navíc měl odjakživa radost, když udělal pravý opak, než co zamýšlel Krispos. „A co Katakolon?“ otázal se Barsymes. „Vezmu ho s sebou — stejně potřebuji nějakého spatharia,“ řekl Krispos. „Na západě si také nevedl špatně, ani při nepokojích během oslav zimního slunovratu. Těch posledních pár měsíců mě naučilo jednu věc: všichni moji synové potřebují dostat takový výcvik ve velení, jaký jsem jim schopen poskytnout. Spoléhat se jen na Phosovu pomoc v dobách, které přijdou, by bylo pošetilé a mohlo by nás to přijít draho.“

„Nikdo nemůže nařknout Vaše Veličenstvo z něčeho podobného.“

„Za to patří dík i tobě, to mi věř,“ řekl Krispos. „Najdi mi Evripa. Ještě jsem mu o svém úmyslu nic neřekl.“

„Jistě, Vaše Veličenstvo.“ Barsymes se vrátil do císařské rezidence. Krispos zůstal venku a vyhříval se na sluníčku. Višně v sadu kolem rezidence začínaly pučet. Brzy budou na pár nádherných týdnů obalené světle růžovými a bílými květy. Krispovy myšlenky zaletěly zpět ke všemu zařizování, než bude moct armáda vyrazit.

Vzdychl. Být Autokrat znamenalo starat se o věci, kterými by se člověk nejradši nezabýval. Zajímalo by ho, jestli si vzbouřenci, které násilím potlačil, vůbec uvědomili, kolik práce vlastně obnáší vládnout císařství. On to zaručeně nevěděl, když dosedl na trůn po Anthimovi.

Kdybych věděl, že Livanios všechno nezničí, klidně bych mu předal korunu, abych viděl, jak se mu to bude líbit, pomyslel si zlostně. Ale věděl, že to nikdy neudělá. Jediná možnost, jak by se dostala koruna Livani-ovi na hlavu by byla, kdyby mu ji vykroutil z mrtvých prstů.

„Co jsi mi chtěl, tati?“ zeptal se Evripas, který šel Barsymovi v patách. Ostražitost v jeho hlase byla jiná, než byl Krispos zvyklý slýchat od Phosta. S Phostem se prostě neshodl nikdy. Evripas měl vztek, že se narodil jako druhý a jeho názory nestály Krispovi za vážnou hádku.

Alespoň to tak bývalo. Teď mu Krispos vysvětlil, jaký má pro něj návrh. „Je to zodpovědný úkol,“ zdůraznil. „Pokud nastanou potíže, nechci, abys dával rozkazy, jak ti napadne. Proto ti tu nechám zkušeného kapitána. Očekávám, že se budeš ve vojenských záležitostech radit s ním.“

Evripas se nadmul pýchou, když si uvědomil důvěru, se kterou mu Krispos úkol svěřil. Řekl: „Ale co když si budu myslet, že se mýlí, otče?“

Tak ho stejně poslechněš, už měl Krispos na jazyku, ale neřekl nic. Vzpomněl si, jak mu bylo, když ho Pet-ronas dosadil na pozici Anthimova vestiaria. Autokra-tův strýc se vyjádřil velice jasně, že od Krispa bude vyžadovat poslušnost. Pamatoval si, že položil Petronovi velice podobnou otázku, jako teď Evripas.

„Ty budeš velitel,“ začal. „Pokud si budeš myslet, že tvůj poradce nemá pravdu, uděláš to, co budeš pokládat za správné. Ale musíš si zapamatovat, synu, že velení sebou nese i zodpovědnost. Pokud se rozhodneš udělat něco jiného, než ti poradí důstojník, kterého ti tu nechám a ukáže se, že to bylo špatně, budeš se zodpovídat mně. Rozumíš?“

„Ano, otče, rozumím. Chceš říct, že si musím být jistý - a i když si budu jistý, měl bych mít pravdu. Tak jsi to myslel?“ „Přesně tak,“ souhlasil Krispos. „Nejmenoval jsem tě na tohle místo jen tak, Evripe. Tvé postavení bude nejen skutečné, ale i důležité. Případná chyba bude také důležitá a bude záležet na tom, kolik škody způsobí. Takže když se rozhodneš udělat něco jinak, než ti navrhne muž starší a zkušenější než ty, nemělo by to dopadnout špatně. Je to ve tvém zájmu i pro dobro celého císařství.“

Evripas se samozřejmě hned naježil. „Jak víš, že důstojník, kterého mi tu necháš, bude chytřejší než já?“

„Nic takového jsem neřekl. Jsi chytrý, synu, a já nemám důvod pochybovat, že jsi dost chytrý. Ale ještě nejsi tak moudrý, jako budeš řekneme za dvacet let. Moudrost pramení z toho, že používáš svého důvtipu, aby ses poučil ze všeho, co jsi během života zažil a ty

ještě nejsi na světě tak dlouho, abys měl z čeho čerpat.“

Evripas nevypadal moc přesvědčeně. Krispos se mu nedivil. V jeho věku také nevěřil, jak moc záleží na zkušenostech. Dnes, když už jich nasbíral dost, se přesvědčil o tom, že se tehdy mýlil. Ale Evripas mohl dojít ke stejnému závěru jen podobným pomalým procesem. Krispos si nemohl dovolit tak dlouho čekat.

Evripas to rozváděl dál: „Dejme tomu, že ten důstojník navrhne nějakou věc, o které si budu myslet, že je špatná, ale ze strachu z toho, co jsi právě řekl, to udělám podle něj. A dejme tomu, že se pak ukáže, že to bylo špatně. Co potom, otče?“

„Možná bys měl být advokátem u soudu a ne velitelem městské posádky,“ poznamenal Krispos. Ale otázka byla příliš

konkrétní, než aby ji mohl odbýt vtípem. Autokrat pokračoval dál: „Pokud tě na to místo jmenuji, budeš velitel ty. Když se něco takového stane, budeš to muset posoudit a rozhodnout sám. To je nejtěžší břemeno, které může člověk nést. Pokud se ti do toho nechce, řekni to hned.“

„Ale já to břemeno rád ponesu, otče, o to nejde. Jen jsem se chtěl ujistit, že dobře chápu, co ode mě chceš,“ odpověděl Evripos.

„Dobře,“ řekl Krispos. „Dám ti ještě jednu radu, i když vím, že o ni nestojíš. Zní takhle: pokud se budeš muset rozhodnout, udělej to pevně. Bez ohledu na pochybnosti, bez ohledu na strach a rozechvění, které pocítíš, nedej na sobě nic znát. Velet lidem znamená z poloviny to, že si zachováš za všech okolností rozhodný výraz.“

„To zní jako dobrá rada,“ prohlásil Evripos, což bylo největší uznání, jakého se Krispovi mohlo dostat. Syn se ho zeptal: „Co bude dělat Katakolon?“

„Pojede na západ jako můj spatharios. Myslím, že mu další vojenské tažení jen prospěje.“

„Aha.“ Pokud měl Evripos nějaké připomínky, nevěděl honem, jak je vyjádřit. Po pauze o trochu delší, než by udělal zkušenější muž, rázně přikývl a změnil téma. „Doufám, že to zvládnu podle tvých představ, otče.“

„Já taky. Nevidím důvod, proč bys to nezvládl. Vy-slyší-li velkorysý a milosrdný Pán mé modlitby, budeš tu mít klid. Rád bych, aby se tu nic nedělo, to snad chápeš. Čím méně se bojuje, tím jsem spokojenější.“

„Tak proč táhneš s armádou do boje?“ zeptal se Evripos.

Krispos vzdychl. „Protože je to občas nutné, jak poznáš sám. Pokud proti nim nevyrazím v létě, přijdou oni sem. A když si můžu vybrat, udělám to radši kdy a jak chci já. Alespoň se budu snažit.“

„Hm, tomu rozumím,“ řekl po chvíli Evripos. „Život ti vždycky nedá šanci dělat věci jak chceš ty.“

Narážel zjevně na svůj trpký úděl, že není dědicem trůnu. Krispos byl přesto tak dojatý, že natáhl ruku a položil mu ji na rameno. „To je důležitý poznatek, synu. Dobře, že sis to uvědomil.“ Pomyslel si, že je to poznatek, který Phostis ještě plně nepochopil. Ale Phostis, jako prvorozený, k tomu neměl nikdy důvod. Každý syn byl úplně jiný... „Nevíš, kde je Katakolon?“

Evripos mávl rukou k rezidenci. „V jednom z těch pokojů v chodbě. Myslím, že ve druhém nebo třetím vlevo.“

„Díky.“ Později si Krispos uvědomil, že se ani nezeptal, co tam jeho nejmladší syn dělá. Pokud to Evripos věděl, nechal si to pro sebe. Užitečná taktika, kterou možná pochytil od svého otce. Krispos se vydal chodbou k pokojům. Druhá místnost vlevo, která sloužila jako krejčovská dílna, byla prázdná.

Třetí dveře byly zavřené. Krispos stiskl kliku a pootevřel dveře. Na okamžik zahlédl změt obnažených rukou a nohou, zaslechl poplašené vypísknutí a zase rychle zavřel. Zůstal stát na chodbě a pochechtával se, dokud o pár minut později nevyšel ven Katakolon ve zmačkaných šatech a ruměncem ve tváři.

Pokynul mu, aby šel za ním a když vyšli ven, rozesmál se nahlas. Katakolon na něj vrhl nevraživý pohled. „Čemu se směješ?“

„Tobě,“ odpověděl Krispos. „Omlouvám se, že jsem tě vyrušil v tak nevhodný okamžik.“

Katakolon se tvářil rozzlobeně a současně rozpačitě. „To je všechno, co řekneš?“

„Asi jo. Konec konců není to nic, co bych už předtím neviděl. Nezapomínej, že jsem byl Anthimovým vestia-riem.“

Rozhodl se, že nebude zacházet do detailů o Anthimových orgiích. Katakolona by mohlo napadnout, že je napodobí. Když ale pohlédl do tváře svého nejmladšího syna, měl Krispos co dělat, aby se nerozesmál znovu. Katakolon si zjevně nedovedl představit svého trochu obtloustlého a prosedivělého otce, jak se oddává radovánkám s Autokratem, který stále zůstával symbolem hýření všeho druhu.

Krispos ho plácl po zádech. „Musíš si uvědomit, chlapče, že jsem nebyl vždycky rozvrzaný Staroch. Měl jsem stejnou vášeň pro dobré víno a zkažené ženy jako každý mladý muž.“

„Ano, tati,“ řekl Katakolon, ale nevypadal, že by tomu věřil.

Krispos si povzdychl. „Jestli ti dělá potíže si mě představit s elánem do života, zkus si představit řekněme Iakovitze zamlada. Aspoň si procvičíš představivost.“

Musel uznat, že se Katakolon opravdu snažil. Po nějaké chvíli si hvízdal. „Musel být pěkné číslo, ne?“

„No, to tedy byl,“ potvrdil Krispos. „A pořád ještě je.“

Hned ho napadlo, jestli Iakovitzes někdy zkoušel svádět i Katakolona. Nemyslel si, že by mohl uspět, protože stejně jako jeho bratři se zajímal výhradně o dívky. Pokud se Iakovitzes někdy pokoušel svádět Katakolona nebo ty druhé dva, nikdy by mu to neprozradili.

„A teď ti řeknu, proč jsem tě vyrušil...“ Krispos nejmladšímu Autokratovi vysvětlil, co ho čeká.

„Samozřejmě, tati. Pojedu s tebou a pomůžu ti, jak budu umět,“ řekl Katakolon, když skončil. Ze všech tří byl nejpoddajnější. Dokonce i neústupnost, kterou všichni po Krispovi podědili, byla dobrosrdečná. „Nečekám, že budu mít pořád co dělat a některá provinční děvčata byla vloni k nakousnutí. To jsem tak daleko od hlavního města ani nečekal. Kdy vyrazíme?“

„Jakmile budou silnice suché.“ A dodal: „Ještě to nějaký čas potrvá, než svým odchodem zlomíš srdce všem místním kráskám.“

„Dobře,“ řekl Katakolon. „V tom případě, když mě omluvíš -“ Vyrazil po chodbě s takovou cílevědomostí, jakou nikdy neprojevila, když ho někam poslal jeho otec. Krispos přemýšlel, jestli v sedmnácti planul taky takovou vášní. Asi ano, ale zdálo se mu to stejně těžko uvěřitelné jako Katakolonovi, když si ho měl představit jako jednoho z Anthimových prostopášníků.

Livanios oslovil shromážděné bojovníky: „Brzy vyrazíme do boje a budeme šířit cestu světla. Nepůjdeme sami. Při velkorysém a milosrdném Pánu přísahám, že nebudeme muset nikoho přemlouvat, ale spíš budeme muset dávat pozor, aby nás neumačkali všichni, kteří se k nám budou chtít připojit. Zachováme celý kraj jako stepní požár. Nikdo a nic nás nedokáže zastavit.“

Muži začali svolávat slávu. Podle vzhledu byli mnozí z nich pastevci ze západní vrchoviny. Štíhlí, ošlehaní větrem a opálení muži, kteří stepní požáry poznali na vlastní kůži. Teď měli v rukou kopí místo pasteveckých holí. Netvořili tu nejukázněnější vojenskou jednotku na světě, ale fanatismus ani zdaleka nespočíval ve vytváření uspořádaných formací.

Phostis vykřikoval spolu s ostatními. Kdyby tam stál tiše a zamračeně, všimli by si ho a to nechtěl. Pokoušel se vypěstovat si neviditelnost jako farmáři pěstují ředkvičky. Přál si, aby Livanios zapomněl na jeho existenci.

Vůdce kacířů právě horlil: „Pijavice, které žijí ve městě Videssos si myslí, že nám můžou pít krev donekonečna. Dobrý bože, my jim ukážeme jak se mylí a pokud má cesta světla vést přes spálené ruiny paláců, postavených z peněz chudých, tak tedy povede.“

Další ovace následovaly. Phostis nebyl tak velký pokrytec, aby se k nim přidal. Právě okázalé bohatství hlavního města ho přivedlo k thanasioi. Ale Livaniova řeč byl jen teatrální proslov a nic víc. Jestli byl někdy některý Autokrat citlivý k potřebám chudého lidu, byl to právě Krispos. Phostis mnohokrát slyšel příběh

O tom, jak Krispa vyhnaly z jeho rodné vesnice vysoké daně a věděl, že právě tato zkušenost vedla jeho otce k rozhodnutí, že se to už nikomu nesmí stát.

„Pověsímě tlusté kněze za palce u nohou,“ zvolal Livanios. „Zlato, které neshrábne císařství jde do jejich kapes.“

Potřebuje Phos okázalé chrámy?“

„Ne!“ odpověděli muži jednohlasně, Phostis s nimi.

I přes své výhrady, stále ještě s některými věcmi, které Thanasios hlásal, souhlasil. Rád by věděl, jestli mohl Livanios o sobě prohlásit totéž. A stále víc ho zajímalo, co má vůdce rebelů společného s Artapanem. Nepřišel na nic nového od toho dne, kdy se s Olyvrii poprvé milovali.

Kdykoliv si na ni vzpomněl, rozproudila se mu krev v žilách. Digenis by mu vynadal nebo by spíš nad ním zlomil hůl jako nad nenapravitelným hříšníkem. Bylo mu to jedno. Toužil po ní čím dál víc a věděl, že ona po něm taky.

Setkali se ještě dvakrát. Jednou pozdě v noci v jeho malé cele, zatímco stráž na chodbě tvrdě spala a jednou v tiché chodbě, vytesané do skály pod věží pevnosti. Obojí milování bylo stejně úspěchané a nervózní jako to první a ani jedno nesplňovalo Phostovu představu o aktu lásky. Ale v obou to rozdmýchalo touhu po dalším.

Byla to, co cítil, láska, kterou popisovali romanopisci? Věděl toho o lásce tak málo. V paláci se spíš setkával se sváděním a požitkářstvím. Zdálo se, že jeho rodiče spolu vycházeli dobře, ale byl ještě chlapec, když Dara zemřela. O Zaidovi s Aulissou se říkalo, že se vzali z lásky, ale čarodějovi, kromě toho, že byl Kris-pův starý přítel, což ho samo o sobě dělalo podezřelého, už bylo skoro čtyřicet. Může být takhle starý člověk doopravdy zamilovaný?

Phostis nedokázal říct, jestli je sám zamilovaný. Věděl jen to, že se mu po Olyvrii zoufale stýskalo, že když nebyli spolu, každá minuta se táhla jako hodina a že každá společně strávená hodina utekla jako mžik.

Ztracený ve svých myšlenkách neslyšel závěrečnou část Livaniova projevu. Shromáždění vojáci na něj reagovali mohutnými ovacemi. Phostis se knim přidal jako už tolikrát během proslovu vůdce kacířů.

Potom se k němu jeden z bojovníků, kteří ho znali a věděli, kdo je, otočil a plácl ho po zádech. „Tak ty budeš bojovat s námi za cestu světla, příteli?“ rozzářil se. Tím odhalil své zuby, které byly asi stejně prořídle jako Syagriovy.

„Cože budu?“ zeptal se Phostis hloupě. Nebylo to tím, že by byl nedoslýchavý, ale protože nechtěl věřit svým uším.

„No jasně - jak to teď Livanios řekl.“ Voják svařil obočí, když si pokoušel vybavit přesná slova velitele. „Pozvedneme meč proti maternalismu - nebo něco takového.“

„Materialismu,“ opravil ho Phostis ještě dřív, než si uvědomil, že na tom nezáleží.

„Jo, to je ono,“ odpověděl voják spokojeně. „Děkuju ti, příteli. Dobrý bože, já jsem tak rád, že se císařův syn postaví na stranu spravedlivosti.“

Jakoby omámený se Phostis prodíral k věži. Bojovníci, kteří ho znali mu blahopřáli a poplácávali za to, že pozvedne zbraň za věc thanasioi. Než se dostal dovnitř, byl celý zničený a to víc psychicky než fyzicky.

Livanios použil jeho jméno, aby pozvedl náladu tha-nasiotských válečníků, to bylo jasné. Ale život v paláci, přestože ho nenaučil nic o lásce, mu umožnil prohlédnout všechny intriky s takovou samozřejmostí, s jakou dýchal.

Nejen, že jeho jméno okamžitě přiláká přívržence k cestě světla, ale také zdrtí ty, kteří ještě byli věrni jeho otci. A když bude bojovat na straně thanasioi, nikdy se nebude moct usmířit s Krispem.

Navíc by pro něho mohl Livanios přichystat hrdinskou smrt. Ta by zkomplikovala postavu Autokrata stejně jako když zůstane naživu a bude proti němu bojovat, ale hlavně by jeho otce ranila. A to by se Liva-niovi velice hodilo.

Syagrios Phosta našel. To si mohl myslet, že ho vyhledá. Ze zlomyslného úšklebku na jeho tváři poznal, že věděl o Livaniově plánu ještě dřív, než ho vůdce kacířů oznámil svým mužům. Phosta napadlo, jestli s tím nakonec nepřišel jako první.

„Tak už se konečně pustíš máminejch sukní a bude z tebe chlap, co ty na to mladej?“ řekl a zašermoval mu rukama před obličejem. „Vrhni se do boje, ať je na tebe cesta světla pyšná, chlapče.“

„Udělám, co bude v mých silách.“ Phostis si byl vědom dvojí smyslu, ale nechal to být. Nechtěl, aby Syagrios mluvil o jeho matce. Nejradši by ho za zmínku o ní praštil. Ale na poslední chvíli si uvědomil, co by následovalo a to ho zdrželo.

To byla další věc, o které v románech nebyla ani zmínka. Hrdinové v nich vždycky bídáky porazili, už jen proto, že byli hrdinové. Žádný romanopisec se ale určitě nesetkal s někým takovým, jako byl Syagrios, pomyslel si Phostis. Tady se oba považovali za hrdinu a svého protivníka za ničemu. Co budu živ, nikdy už nepřečtu žádný román, zapřisáhl se Phostis.

Syagrios řekl: „Nevím, kolik toho víš o zbraních, ale v každém případě bys měl začít cvičit. Protože každej, s kým budeš bojovat bude kašlat na to, že si Autokra-tův spratek.“

„Asi ano,“ řekl Phostis nevýrazným hlasem a Sya

grios se znovu rozesmál. Ve skutečnosti Phostis absolvoval výcvik se zbraněmi. Otec se domníval, že by se mu to mohlo někdy hodit. Ale o tom raději pomlčel. Za čím bezmocnějšího řoumů ho budou všichni pokládat, tím méně si ho budou všimnout.

Vyšel nahoru po tmavém točitém schodišti do své malé komůrky. Když otevřel dveře, zůstal stát s otevřenou pusou. Uvnitř čekala Olyvria. Rychle se vzpamatoval a zavřel za sebou dveře. „Co tady děláš?“ vyhrkl. „Chceš aby nás našli?“

Zasmála se. „Teď to bylo nejbezpečnější,“ zašeptala. „Všichni byli dole a poslouchali mého otce.“

Phostis se k ní chtěl rozběhnout a sevřít ji v náručí, ale při jejich slovech se zarazil. „Ano. A jestlipak víš, co tvůj otec říkal?“ zašeptal a pak jí vysvětlil, co Livanic oznámil.

„Ale ne,“ zhrozila se Olyvria. „Přeje si tedy tvoji smrt. Kéž by to tak nebylo.“

„Taky si to myslím,“ souhlasil Phostis trpce. „Ale co můžu dělat?“

„Nevím.“ Olyvria k němu vztáhla ruku. Přispěchal k ní. Jakmile se jí dotkl, zapomněl na všechno a dokud ji držel v objetí, nic jiného mu nepřipadalo důležité. Ale věděl, že musí být opatrní, zatímco mu její stehna svírala boky a proto i své vzrušené vzdechy omezili jen na občasné syknutí.

Už si zvykli, že jakmile bylo po všem, co nejrychleji se zase oblékli. Nemohli si dopřát potěšení jen tak vedle sebe ležet a vychutnávat si dozrívající slastné chvíle. „Jak se odtud dostaneš?“ zašeptal Phostis. Ale ještě než mohla něco říct, odpověděl si sám. „Půjdu dolů. Ten, kdo hlídá na chodbě, což je asi Syagrios, půjde za mnou. Jakmile budeme pryč, sejdeš dolů za námi.“

Olyvria přikývla. „Ano, to je dobrý plán. Mohlo by to vyjít. Na této chodbě je obsazeno jenom pár pokojů, takže je velká naděje, že si mě nikdo nevšimne, dokud nebudu bezpečně dole.“ Prohlédla si ho zase tím svým starým vypočítavým pohledem. Mnohem víc se mu líbily něžné pohledy, které k němu vysílala v poslední době. Ale řekla: „Ještě před nedávnou dobou bys takový plán tak rychle nevymyslel.“

„Asi ne,“ připustil. „Musel jsem se naučit spoustu věcí, které jsem nebyl zvyklý dělat.“ Na okamžik se dotkl bradavky, která se jí rýsovala pod blůzkou. „Některé se mi líbí víc jiné méně.“

„Nechceš tím říct, že jsem tvoje první holka, že ne?“ Ta myšlenka ji tak polekala, že bezděčně zvýšila hlas. Vyděšeně ji zakryl ústa. Ale to už zavrtěla hlavou. „Ne, nemůžu být.“

„Ne, jasně, že nejsi,“ řekl. „Ale jsi první, na které mi záleží.“

Natáhla se k němu a políbila ho. „Jsi moc milý, že to říkáš. Muselo být těžké vyrůstat, jako jsi vyrůstal ty.“

Pokřčil rameny. Domníval se, že si všechno komplikoval tím, že moc přemýšlel. Evripos a především Katakolon se nikdy žádným problémem dlouho netrápili. Ale to všechno bylo dávno pryč. Vstal. „Tak já jdu. Poslouchej za dveřmi, až bude všude klid, tak rychle seběhni dolů.“ Vykořčil ke dveřím, ale ještě se zastavil a ohlédl se na Olyvrii. „Miluji tě.“

Obočí jí vylétlo nahoru. „To jsi mi ještě nikdy neřekl. Miluji tě taky, ale to ty musíš vědět, protože jinak bych tu nebyla s tebou navzdory svému otci.“

„Ano.“ Phostis si myslel, že to tak je, ale byl vychován, aby za vším viděl intriky, takže je občas hledal i tam, kde nebyly. V tomto případě však musel - a chtěl — uvěřit, že mluví pravdu.

Vyšel na chodbu. Samozřejmě, že tam seděl Syagrios a šklebil se na něj. „Tak co, zjistil si, že se neschováš ani tam? Co tedy budeš dělat? Půjdeš dolů a oslavíš to, že se z tebe konečně stal voják?“

„Vlastně ano,“ odpověděl Phostis. S uspokojením sledoval, jak Syagriovi překvapením poklesla brada. Zapálil si svíčku, aby se na temném schodišti nepřerazil a zamířil dolů do přízemí věže. Syagrios si něco mumlal pod vousy, ale šel za ním. Phostis se musel držet, aby si po cestě nezačal pohvizdovat. Dát Syagriovi nějak najevo, že ho přelstil, by nebylo moudré.

Za jižními dvojitými hradbami, které chránily město Videssos směrem z vnitrozemí, se táhly do dále rozlehlé louky, na kterých se císařská kavalerie cvičila ve válečném umění. Svěží nová tráva se drala na povrch vrstvou bláta a uschlými pozůstatky loňského porostu. Krispos se přijel podívat, jak vojáci cvičí.

„Vaše Veličenstvo, nebudte na ně hned příliš tvrdý,“ přimlouval se Sarkis. „Ještě nejsou po zinním odpočinku rozhybaní a ve formě.“

„Já vím - vždyť to není poprvé,“ odpověděl poměrně přátelsky Krispos. „Ale jakmile nám to počasí a zásobování umožní, odjíždíme do války a pokud se do té doby nerozhýbou, bude nás to stát životy a třeba i celé bitvy.“

„Budou ve formě.“ Sarkis to řekl s dostatečným přesvědčením. Krispos se usmál. Doufal, že uslyší podobné ujištění. Skupina jezdců cválala směrem k balíkům slámy, navršeným do výšky, které představovaly nepřitele. Jezdci se zastavili asi sto metrů před nimi, zasypali je šípy a pak na povel velitele vytasili meče a vrhli se na imaginárního nepřítele s pronikavým a krvelačným řevem.

Ocelové čepele, lesknoucí se v jasném slunci tvořily pěkný bojový obrázek. Krispos se nicméně obrátil k Sarkovi a poznamenal: „Celá tahle válka by byla mnohem snadnější, kdyby se thanasioi nebránili účinněji než ty balíky slámy.“

Sarkova těstovitá tvář se roztáhla v úsměvu. „To by bylo něco, Vaše Veličenstvo. Každý generál si přeje, aby válečné tažení bylo pouhou procházkou, ale asi byste se stal navěky slavný, kdyby se vám to někdy podařilo. Problém je, že ten chlapík na druhé straně

chce totéž a moc nespolupracuje. Jestli chcete něco vědět, je to od něj drzé a nevďěčné.“

„To přinejmenším,“ souhlasil Krispos. Když se oddíl lučištníků seřadil za balíky slámy, další jednotka zaútočila na provizorní cíle kopími. Opoдал se jeden regiment rozdělil na dvě skupiny, které proti sobě bojovaly meči, aby napodobily trochu reálnější podmínky. Snažili se, aby se při takovém cvičení navzájem neporanili, ale Krispos věděl, že léčitelé budou mít rušnou noc.

„Zdá se, že jsou bojovně naladěni,“ pronesl Sarkis kriticky. „Bez váhání půjdou zasadit další úder kacířům.“ Použil to slovo beze stopy ironie, ačkoliv jeho vlastní víra nebyla ortodoxní.

Krispos si ho dnes kvůli tomu nedobíral. Když se nad tím zamyslel, odhalil rozdíl mezi kacířstvím Vaspurakanu a thanasioi. 'Princové' sice nepřijali víru, kterou šířil Videssos, ale na druhé straně se nijak nesnažili vnutit svou víru Videssosu. S tím se Krispos dokázal smířit.

Řekl: „Kde si myslíš, že letos thanasioi zaútočí?”

„Kdekoliv, kde nám budou moct co nejvíc uškodit,” odpověděl okamžitě Sarkis. „Livanios už vloni dokázal, jak dokáže být nebezpečný. Nezpůsobí nám malé škody, když bude mít možnost nám způsobit velké.”

Protože to až příliš přesně odpovídalo tomu, k čemu dospěl ve svých úvahách Krispos, místo odpovědi jen zabručel. Nedaleko se k balíkům slámy rozjel mladík v pozlacené drátěné košili a vrhl proti nim své lehké kopí. Katakolonův zásah nebyl špatný, ale mohl být lepší.

Krispos si přiložil ruce k ústům a zakřičel: „Všichni ví, že umíš používat své kopí, synu, ale musíš se umět trefit i oštěpem.”

Katakolon se rozhlédl, spatřil otce a vyplázl na něho jazyk. Z hrdel jezdců, kteří to slyšeli se ozval smích a oplzlé poznámky. Sarkis to pobaveně komentoval: „Mám za to, že jste to měl v plánu.”

„Vlastně ano. Když máš pověst proutníka v mém věku, jsi všem jenom pro smích, ale mladíci se tím rádi vychloubají.”

„To je fakt.” Sarkis se znovu uchechtl. Pak vzdychl. „My bychom taky měli trochu trénovat. Bitva se může někdy nečekaně zvrtnout.”

„To bychom měli.” Krispos si také povzdychl. „Dobrý bůh ví, že z toho budu celý rozlámaný. Začínám mít pomalu dojem, že nebudu schopen podnikat válečná tažení navěky.”

„Vy?” Sarkis ukázal na svou zakulacenou postavu. „Vaše Veličenstvo, vy jste stále štíhlý. Ale já musím dneska mít drátěnou košili dvakrát tak velkou než dřív.”

Krispos si dal císařský závazek. „Začnu cvičit - zítra.” U Autokrata byla potíž v tom, že když se věnoval jednomu problému, ostatní tím bohužel nezmizely. Musel současně řešit spoustu dalších záležitostí, aby se některé z nich nevymkly kontrole, zatímco by se věnoval něčemu jinému.

Vrátil se zpět do paláce, aby vyřídil neodkladné obchodní záležitosti, které se mu tam mezitím nahromadily. Právě procházel daňové zprávy z Pristy, císařské kolonie na severním pobřeží Videsánského moře, když někdo zatřákal na dveře pracovny. Vzhlédl a očekával, že spatří Barsyma nebo jiného komorníka. -Ale byla to Dřina.

Zamračil se. Měla by vědět, že ho nemá rušit při práci. „Ano?” řekl však zdvořile.

Dřina vypadala nadmíru nervózně. Zdála se vystrašená. Klesla na kolena a pak před ním ulehla s tváří k zemi. Krispos několik vteřin přemýšlel, jestli je vhodné, aby si žena, která mu zahřívá postel před ním lehala s tváří k zemi. Ve chvíli, kdy usoudil, že to není nutné už vstávala. Ale oči stále upírala k zemi. Když promluvila, hlas měla tichý a roztrfesený.

„Kéž to Vaše Veličenstvo po - potěší -”

S tímto úvodem asi těžko. Krispos to málem řekl nahlas. Jediné, co ho nutilo držet se zpátky, bylo silné podezření, že by utekla, kdyby na ni byl hrubý. Když už se odhodlala vyrušit ho při práci, musela mít na srdci něco moc důležitého. Snažil se, aby jeho hlas zněl neutrálně a zeptal se: „Co tě trápí, Dřino?”

„Vaše Veličenstvo, jsem těhotná,” vyhrkla.

Otevřel ústa k odpovědi, ale nevydal ze sebe ani hlásku. Po chvíli si uvědomil, že je mu vidět až do krku a po dvou neúspěšných pokusech se mu podařilo ústa konečně zavřít. „Tím chceš říct, že je to moje?” vypravil ze sebe.

Dřina přikývla. „Vaše Veličenstvo, neměla - chci říct, nemám - takže to musí být -” Rozpřáhla ruce, jako kdyby to takovým gestem dokázala vysvětlit lépe než svým jazykem, který se jí pletl víc než Krispovi.

„Dobře, dobře,” řekl a ještě jednou to zopakoval, protože ho nic jiného nenapadlo. Odmlčel se a teprve pak se mu podařilo dát dohromady souvislou větu. „Nečekal jsem, že se něco takového stane. Pokud se to stalo tu noc, co si myslím, tak to jsem nečekal, že by se vůbec něco stalo.”

„Lidé to nikdy nečekají, Vaše Veličenstvo.” Dřina se pokusila o chabý úsměv, ale stále vypadala připravená na útěk.

„Ale stává se to a je to dobře, protože jinak by lidstvo brzy vymřelo.”

To by se thanasioi líbilo, pomyslel si. Potřásl hlavou. Dřina byla tvor, který si byl příliš vědom svého těla a jeho potřeb, aby se stala thanasiotem, stejně jako on. „Císařský levoboček,” řekl spíš pro sebe.

„Je to první Vašeho Veličenstva?” zeptala se. Ted' se jí v hlase mísil strach se zvláštní hrdostí. Trochu zvedla bradu.

„Myslíš, jestli je to poprvé, co jsem otcem dítěte od té doby, co Dara zemřela? Ne,” odpověděl Krispos. „Už se to stalo dvakrát, ale poprvé matka potratila a podruhé dítě přežilo jen několik dní. Tak to chtěl Phos. Léta ubíhala a já jsem si už myslel, že moje semeno ztratilo plodnost. Upřímně doufám, že budeš mít víc štěstí.”

Když to slyšela, tvář se jí rozjasnila, jako kdyby vyšlo slunce. „Ach, děkuji vám, Vaše Veličenstvo!” vydechla.

„Ani ty, ani tvé dítě nebudete nikdy strádat,” slíbil Krispos. „Jestli sis myslela, že se nepostarám o vlastní dítě, tak mě neznáš.” Posledních dvacet let bylo celé císařství jeho dítětem. Možná proto mu tak ležel na srdci každý detail v jeho životě.

„Všichni ví, že Vaše Veličenstvo je laskavé a štědré.” Dřina se usmívala stále víc.

„Nic takového nikdo neví,” odpověděl ostře. „Takže aby bylo jasno. Jsou dvě věci, které neudělám. Zaprvé, nikdy si tě nevezmu. Nechci, aby to dítě nějak narušilo následnictví, pokud by to byl chlapec. Pokud se pokusíš na mě v tomto směru naléhat, budeš na nejlepší cestě mě rozzlobit. Je to jasné?”

„Ano,” šeptla. Z tváře jí zmizel úsměv.

„Promiň, že s tebou mluvím tak otevřeně, ale tohle jsou věci, ve kterých je nutné mít jasno předem,” řekl Krispos. „Za druhé, jestli máš smečku příbuzných, kteří se na mě vrhnou a budou chtít nějaké teplé místo, kde by nemuseli nic dělat a byli za to dobře placeni, vrátí se domů se stopami od důtek na zádech. Už jsem ti řekl, že na tobě nebudu šetřit a ty se samozřejmě můžeš s kýmkoliv rozdělit. Ale státní pokladnice není na hraní ani bezedná. Jasné?”

„Vaše Veličenstvo, jak bych se s vámi mohla o něčem přit?" Dřina už byla zase vystrašená. Odpověď zněla, že nemohla. Krispos to neřekl. To by ji vyplašilo ještě víc. Místo toho navrhl: „Jdi za Bar-symem a zopakuj mu, co jsi právě řekla mně. Taky mu vyříd', aby se o tebe postaral ve všech směrech."

„Řeknu, Vaše Veličenstvo. Děkuji vám. A, Vaše Veličenstvo —"

„Co ještě?" vyběhl ji Krispos, když to vypadalo, že neřekne už nic jiného než to 'a'.

„Budete mě ještě chtít?" zeptala se a stála tam, jako kdyby si přála, aby se mozaiková podlaha rozevřela a pohltila ji. Jako většina Videsanců měla olivovou pleť, ale Krispovi se zdálo, že se červená.

Vstal, obešel stůl a objal ji rukou v pase. „Myslím, že ano," řekl. „Ale jestli máš nějakého mladíka, který čeká na svou příležitost, abych tak řekl, nestyd' se mi to říct. Nechci, abys dělala něco, co nechceš." Tolikrát byl svědkem, jak Anthimos využíval dívky, že mu taková ohleduplnost nedělala problémy. Všechno, co Anthimos dělal, bylo špatné. „To není proto," řekla Dřina rychle. „Já jenom - bála jsem se, že na mě zapomenete."

„Už jsem ti řekl, že nezapomenu. Já své slovo držím." Napadlo ho, že asi touží po jiném ujištění, než po slovech, tak jí poplácal po zadečku. Vzdychla a přitulila se k němu. Chvilí ji nechal a pak řekl: „Tak už jdi najít Barsyma. Postará se o tebe."

Ještě trochu váhavě vykročila ke dveřím a pak zmizela. Krispos stál uprostřed pracovny a naslouchal slábnoucí ozvěně jejích kroků. Když dozněla, vrátil se ke stolu a daňovému výpisu, který četl, než ho vyrušila. Ale brzy zjistil, že nevnímá nic, co je v něm napsáno.

„Císařský levoboček," řekl nahlas. Jidůj levoboček. Hmm, hmm, co s tím budu dělat?"

Krispos věřil v plánování stejně bezmezně jako v Phose. Být otcem dítěte v jeho věku však dosud v jeho plánech chybělo. Nedá se nic dělat, řekl si. Musím tedy nějaký plán vymyslet dodatečně.

Věděl, že ho možná nebude ani potřebovat. Tolik dětí žilo jen několik let a pak zemřelo. Ale lepší je plány mít a nevyužít je, než aby chyběly, kdyby je potřeboval. Kromě toho přece každý doufá, že jeho děti budou žít. Pokud ovšem zrovna není fanatický thana-siot, který si myslí, že by měl veškerý život zmizet z povrchu zemského a čím dřív tím líp.

Kdyby to byla dívka, bylo by to jednodušší. Až by vyrostla, snažil by se jí najít vhodného ženicha. K tomu ostatně sňatky ve většině případů slouží - spojit rodiny, které si mohly být navzájem užitečné.

Jestli to ale bude syn... Klapl jazykem o zuby. To by věci zkomplikovalo. Někteří Autokraté udělali ze svých levobočků eunuchy, z nichž někteří získali vysoká postavení buď v církvi nebo u dvora. Určitě by to byl způsob, jak zajistit, aby chlapec nikdy nemohl ohrozit nástupnictví legitimních synů. Jako tělesně nedokonalí, nemohli eunuši získat císařský trůn ve Videssosu, ani v Makuranu a ani v žádné jemu známé zemi.

Krispos ještě jednou klapl jazykem. Nebyl si jistý, jestli by na to měl žaludek bez ohledu na to, jak účelné by to mohlo být. Zahleděl se dolů na jemně žilkovanou mramorovou desku stolu a uvažoval, co má dělat. Byl tak zamýšlen, že když se ozvalo zaklepání na dveře, leknutím nadskočil. Vzhlédl. Tentokrát to byl Barsymes.

„Myslíte, že vám mohu gratulovat, Vaše Veličenstvo?" pronesl vestiarios opatrně.

„Děkuji, ctěný pane. Myslím, že ano." Krispos se smutně usmál. „Život si s námi dělá co chce a na naše plány se moc neohlíží."

„Svatá pravda. Jak jste si přál, bude o nastávající matku dobře postaráno. Předpokládám, že součástí této péče bude i zajistit, aby si nedělala přehnané představy o svém postavení, stejně jako postavení dítěte."

„Trefil ses do černého, Barsyme. Dovedeš si představit, že bych vydědil své syny ve prospěch levobočka? Ani kuchař by nevymyslel lepší recept na občanskou válku po mém odchodu."

„Máte pravdu, Vaše Veličenstvo. Nicméně —" Bar-symes vyšel na chodbu a rozhlédl se na obě strany. Ale i když se ujistil, že ho kromě Krispa nikdo neslyší, snížil hlas. „Nicméně, Vaše Veličenstvo, jednoho syna jste možná ztratil a nikdy jste neprojevoval velkou spokojenost ani s jedním z vašich synů."

„Ale proč bych si měl myslet, že ten další bude lepší?" řekl Krispos. „Kromě toho bych musel čekat dvacet let, než bych mohl posoudit, co z něho bude a kdo mi zaručí, že tu za dvacet let ještě budu? Možná, že jo, ale moc bych na to nesázel. Takže spíš zklamání mladého levobočka než tři starší legitimní syny."

„Neměl jsem v úmyslu kritizovat vaše rozhodnutí. Jen jsem chtěl vědět, jestli Vaše Veličenstvo plně zvažilo situaci. Vidím, že ano. To je jediné dobře." Vestiarios si přešel bledým jazykem po bledých rtech. „Také jsem chtěl vědět, jestli vás nastávající matka, ehm, nepobláznila."

„To jako myslíš, jestli budu vyvádět nějaké hlouposti?" zeptal se Krispos. Barsymes přikývl. Krispos se rozesmál, ale pak se ovládl. „Ne, ctěný pane. Dřina je velmi milá a příjemná, ale neztratil jsem hlavu."

„Aha," pronesl Barsymes. Málokdy dával najevo své pocity a ani tentokrát toto pravidlo neporušil. Stejně se Krispovi zdálo, že z jeho hlasu zaslechl úlevu.

Neztratil jsem hlavu. To by mohlo být heslo jeho vlády a vlastně i jeho života. A i když byl tím pádem asi trochu chladnější, na druhou stranu dal císařství Videssosu víc než dvě dekády stabilní a rozumné vlády. Byly horší výměny. Vzpomněl si o čem přemýšlel před chvílí. „Ctěný pane, mohu se vás zeptat na něco, co pro vás možná bude nepříjemné? Prosím, pochopte, že vám nechci působit bolest, ale potřebuji něco vědět."

„Ptejte se, Vaše Veličenstvo," odpověděl okamžitě Barsymes. „Jste Autokrat, máte na to právo."

„No, tak dobře. Aby nevznikly dynastické problémy, někteří Autokraté byli známi tím, že ze svých levobočků nechali udělat eunuchy. Vy víte, co to je za život. Jak se na to díváte?"

Vestiarios věnoval otázce obvyklou seriózní úvahu. „Bolest z kastrace netrvá věčně, samozřejmě. Nikdy jsem nepoznal ani nepocítil touhu, takže mi ani nechybí, i když tohle pro všechny eunuchy neplatí. Ale být navěky vyčleněn z reprodukčního procesu lidstva — to je opravdové prokletí eunuchů, Vaše Veličenstvo. A pokud vím, není na to žádný hojivý balzám."

„Děkuji vám, ctěný pane." Krispos tu myšlenku za- vrhl jako špatný nápad. Pocítil nutkavou potřebu změnit téma. „Dobrý bože!" zvolal co nejsrdečněji. Bar-symes tázavě zvedl obočí. Krispos si pospíšil s vysvětlením. „Vůbec jsem nepomyslel na to, jak si mě budou dobírat moji synové. Dával jsem jim pěkně zabrat, když se jednalo o jejich milostné pletky a najednou jsem to já, kdo si zadělal na dítě s komornou."

„Promiňte, Vaše Veličenstvo, ale ještě na něco jste zapomněl," řekl Barsymes. Teď bylo na Krispovi, aby se tvářil nechápavě. Vestiaros pokračoval: „Pomyslete, co na to řekne vzácný pan Iakovitzes."

Krispos se zamyslel. Po chvíli odsunul židli a schoval se pod stůl. Zřídka dokázal Barsyma rozesmát, ale teď se mu to povedlo. Smál si také, když vylezl, ale stejně se obával okamžiku až se znovu setká se svým zvláštním vyslancem. Phostis se přesvědčil, že má meč volně v pochvě. Nebyla to bohatě zdobená zbraň s pozlaceným jílcem jako ta, kterou nosil než ho unesli. Jen obyčejná čepel, kožený jílec a plechový chránič ruky. Ale dokázal zabít úplně stejně jako kterýkoliv jiný.

Kůň, kterého mu přidělili, by nebyl hoden žrát oves v císařských stájích. Byl to vychrtlý valach s prohnutým hřbetem, zjizvenýma nohama a zlým pohledem v očích. Vypadal trochu jako netvor, čemuž odpovídalo i jeho chování, měl tvrdou hubu a povahu jako Skotos. Ale byl to kůň a thanasioi ho na něm nechali jet. To znamenalo zásadní obrát k lepšímu. Ještě lepší by ale bylo, kdyby se ke skupině, ke které byl Phostis přidělen, nepřipojil Syagrios. „Cože, ty sis myslel, že se mě zbavíš?" vybuchl smíchy, když se Phostisovi nepodařilo zakrýt své zklamání. „To se ti tak snadno nepovede, chlapče."

Phostis pokrčil rameny a zase se ovládl. „Když nic jiného, můžeme si aspoň spolu zahrát," řekl.

Syagrios se mu vysmál. „Když vyrazím do boje, nikdy tyhle dětské hry nehraju. Ty jsou jen pro ukrácení času, když se nedá prolít opravdická krev." Oči mu plály nedočkavostí.

Skupina, která vyjela z Etchmiadzinu, čítala kolem pětadvaceti jezdců a zamířila na jihovýchod k území, kam se ještě cesta světla nedostala. Vzrušení se stupňovalo. Každý se s nadšením těšil, jak uvede Thanasi-ovo učení do praxe tím, že zničí materiální bohatství těch, kteří nebyli jejich přívrženci.

Velitel skupiny, drsně vyhlížející chlápek jménem Themistios se tvářil téměř stejně nelítostně jako Syagrios. Vyložil jim teologii tak názorně, že nikdo nemohl být na pochybách, co má dělat. „Vypalte farmy, vypalte kláštery, zabijte zvířata, zabijte lidi. Pošlete je rovnou k ledu. Kdo z nás padne, půjde cestou světla přímo ke slunci a zůstane navěky s Phosem."

„Cesta světla!" zajásali jezdci. „Phos žehnej cestě světla!"

Phostis by rád věděl, kolik takových skupin vyjelo z Etchmiadzinu a ostatních thanasiotských pevností, kolik mužů napadlo císařství s vražedným a zároveň mučednickým úmyslem jako s jedinou myšlenkou v hlavě. Také by ho zajímalo, kde zaútočí hlavní část Liva-niovy armády. Syagrios to věděl. Ale ten, přestože se rád vysmíval a šklebil, uměl držet jazyk za zuby, když se jednalo o důležité věci.

Phostis se ale brzy začal starat sám o sebe. Nej dřív uvažoval, jestli by nemohl nějak nepozorovaně opustit skupinu jezdců. Nemohl. Jezdci ho drželi mezi sebou a Syagrios ho sledoval jako ostříž. Možná během útoku, pomyslel si. První den a půl jízdy byli stále na území, které ovládali thanasioi. Venkované na ně mávali z polí a provolávali jim slávu, když cválali kolem. Jezdci jim odpovídali, ale čím dál méně. Svaly přes zimu odvyklé námaze si vybíraly svou daň.

Phostis v životě nebyl ze sedla tak rozbolavělý.

Další den jízdy je zavedl do kraje, kde se venkované při pohledu na ně místo vítání rozprchli. To vyvolalo hádku mezi Phostovými společníky. Někteří se chtěli rozptýlit a zničit vesničany i jejich příbytky, zatímco ostatní se nechtěli zdržovat a toužili jet dál.

Nakonec se Themistios přiklonil ke druhé skupině. „Před Aptosem je klášter, který chci zničit," prohlásil, „a nebudu ztrácet čas s lůzou, dokud to neudělám. Na vesničany udeříme na zpáteční cestě." Když jim dal takový šťavnatý cíl, jezdci se přestali hádat. Ostatně odporovat Themistiovi vyžadovalo velkou odvahu.

Před soumrakem dojeli ke klášteru. Někteří mniši byli ještě venku. S démonickým řevem se na ně thana-sioi vrhli. Meče se zvedaly a dopadaly a zase se zvedaly, zbarvené karmínovou krví. Místo modliteb k Phosovi se k rudnoucí obloze nesly výkřiky.

„Vypálit budovu!" zavelel Themistios. „I mniši toho mají zatraceně moc." Pobídl svého koně přímo k bráně kláštera a vjel dovnitř dřív, než ji mohli vydešení mniši zavřít. Mečem zatlačil prvního modře oděného muže, který se mu postavil do cesty a za chvíli vjeli dovnitř další z jeho smečky.

Někteří jezdci nesli křesadla. Pochodně rychle vzplály. Syagrios jednu vtiskl Phostovi do ruky. „Na, tady máš," zavrčel. „A něco užitečného s ní proved'." Jinak... varoval jeho hlas, stejně jako zdvižený meč.

Phostis hodil pochodeň směrem ke stěně kláštera. Doufal, že nedoletí. Nedoletěla sice až ke stěně, ale dokutálela se tam. Plameny zapraskaly, dřevo začalo hořet a oheň se rychle šířil. Syagrios ho poplácal po zádech, jako kdyby byl právě přijat do bratrstva ničitelů. Se zachvěním si Phostis uvědomil, že se právě stal jedním z nich.

Směrem k němu se náhle rozběhl mnich, mával palicí a něco nesouvislého křičel. Nejradši by svatému muži s oholenou hlavou řekl, zeje to všechno jen strašlivé nedorozumění, že tady vůbec nechtěl být a že vlastně nechtěl způsobit klášteru žádnou škodu. Ale mnich

O tom neměl tušení. Toužil jen po jediném - srazit nejbližšího nepřítele - a tím byl shodou okolností Phostis.

Odrazil první divoký rozmach modře oděného muže a pak i druhý. „Dobrý bože, rozsekej ho přece!" zařval na něho Syagrios. „Co si myslíš? Že ho to přestane bavit a nechá toho?"

Phostisovi se nepovedlo úplně odrazit mnichův třetí výpad, takže mu palice přejela po holeni, že se musel kousnout do rtu, aby nevykřikl bolestí. S rostoucí nelibostí zjistil, že není schopen se muže zbavit, zvlášť když mnichovi šlo jen o to ho zabít.

Muž se napřáhl k dalšímu úderu. Phostis po něm sekl a cítil, že čepel ťala do živého. Za ním Syagrios zařval

neskrývanou radostí. Phostis by byl nejraději zabil jeho za to, že ho dostal do situace, kdy buď musel mnicha zabít nebo se nechat zabít sám.

Nikoho z ostatních jezdců zřejmě takové výčitky svědomí netížily. Někteří seskočili z koní, aby mohli lépe dodělat mnichy, které zranili. Síněmi, kterými dosud zněly jen chvalozpěvy Phosovi, se rozléhaly výkřiky hrůzy. Jak pozoroval thanasioi při jejich práci — nebo by to měl spíš nazvat zábavou - cítil Phostis, jak se mu zvedá žaludek.

„Pryč! Pryč!“ volal Themistios. „Už to shoří samo a my máme před návratem domů ještě spoustu práce.“

Co má ještě za lubem? pomyslel si Phostis. Jediná věc, která by se ještě hodila k vypálení kláštera, bylo podpálení domů, kde žili sirotci a chudé vdovy. Město Videssos jich mělo několik. Zajímalo by ho, jestli

I Aptos je dost velký na to, aby se mohl takovými domy pochlubit.

Už nedostal příležitost to zjistit, protože když thanasioi opustili brány kláštera, vyrazil proti nim oddíl císařských vojáků z Aptosu. Nejprve zdálky, ale jak se rychle přibližovali, slyšel Phostis válečný pokřik, o kterém si nikdy nemyslel, že mu bude znít tak příjemně jako v tuto chvíli. „Krispos! Autokrat Krispos! Kris-pos!“

Hodně thanasioi mělo luky a šavle. Začali střílet na císařské vojáky. Oddíl městské posádky, stejně jako většinu císařské kavalerie, tvořili lučištníci. Opláceli nepříteli stejnou mincí. Měli však proti němu výhodu, protože na sobě měli drátěné košile a přilbice, zatímco většina thanasioi byla nechráněná.

Phostis otočil svého koně a pobídl ho směrem k císařským vojákům. Měl v hlavě jedinou myšlenku - vzdát se a učinit jakékoliv pokání, které by mu patriarcha nebo jiný duchovní uložil za to, co provedl v klášteře. Zapomněl však úplně na to, že ve zdvižené ruce třímá šavli.

Bližším se kavaléristům musel připadat jako fanatický thanasiot, který se vrhl sám vstříc jisté smrti, aby se dostal cestou světla přímo k Phosovi. Kolem ucha mu zasvištěl šíp. Další se zabodl do země těsně před koněm. A poslední ho zasáhl do ramene.

V první chvíli cítil jen náraz a pomyslel si, že ho poranil odlétnutý kámen. Pak se podíval na rameno a spatřil, jak mu z něj trčí šíp. Očima zaostřil na šedá husí pírká na konci. Jaká ironie, pomyslel si. Postřelili me vojáci mého vlastního otce. Okamžitě pocítil bolest a vzápětí slabost. Z rány mu prýštila krev a barvila mu halenu na prsou. Zhroutil se v sedle.

Kolem něho létaly další šípy.

Syagrios ho cvalem dojel. „Copak si se úplně pomátá!“ řval na něj. „Nemůžeš s nima bojovat sám.“ Když si všiml, že je Phostis zraněn, vyvalil oči údivem. Vytrhl mu otěže z ruky a vedl Phostova koně vedle svého. Valachovi se to nelíbilo a snažil se vyhazovat, ale Syagrios ho zvládl. Několik dalších thanasioi se vrátilo a krylo jejich ústup.

Váha brnění císařské kavalerie je při dlouhém pronásledování zpomalovala. Jezdci uháněli jako o závod, dokud jim tma neumožnila uniknout císařským vojákům. Bylo pár raněných a několik jich chybělo, zřejmě ti, pod kterými klesl kůň.

Phostův svět se zúžil na palčivou bolest v rameni.

Všechno ostatní zahalovala mlha. Sotva postřehl, že se thanasioi zastavili u malého potůčku, i když pocítil úlevu, že už se nemusí zuby nehty držet v sedle.

Syagrios se k němu přiblížil s nožem. „Musíme se o tebe postarat,“ řekl. „Lež klidně.“

Nikdo se neodvážil zapálit oheň. Syagrios musel mít hlavu skloněnou až k němu, aby viděl na to, co dělá, když mu rozřízl halenu kolem šípu. Prohlédl si ránu, mlaskl a vytáhl něco z váčku u pasu.

„Co je to?“

„Vytahovák šípů,“ odpověděl Syagrios. „Nemůžu tu ztracenou věc jen tak vytáhnout, špička má zpětné háčky. Nehejbej se a buď zticha. Jak na to zatlačím, bude to bolet, ale neroztrháš ti to maso v ráně. Ted’ —“

I přes Syagriovo varování zaskočel Phostis bolestí. Ne, že by to byl jediný výkřik, který se ozval do tmy, protože i ostatní jezdcí ošetřovali své zraněné kamarády jak to šlo. Ted’ ani nevadilo, že byla tma. Syagrios pracoval po hmatu a tlačil do rány vytahovák.

Pak Phostis ucítil, jak na něco narazil. Syagrios spokojeně zabručel. „A je tam. Ted’ to vyndáme. Nebyl moc hluboko — máš štěstí.“

Phostis cítil v ústech krev. Rozkousl si ret, když mu Syagrios zatlačil na šíp. Zakašlal. „Kdybych měl štěstí, byl by mě minul.“

„Ha, ha,“ vyrazil ze sebe Syagrios. „To máš sakra pravdu. Ted’ vydrž. Už leze, pomalu — a už je venku!“ Vytáhl šíp a zabručel si pro sebe. „Už ti ani neteče krev. Řekl bych, že to přežiješ.“

Místo polní lahve měl Syagrios upasu měch s vínem. Nalil ho trochu do rány. Phostis cítil v ráně oheň, cukl sebou a zaklel. Chabě se pokusil mu odstrčit ruku.

„Sakra, dávej bacha,“ utrl se na něj Syagrios. „Vydrž. Když ti tu ránu vymezu vínem, nedostane se ti do ní sněť. Nebo tam chceš mít hnis a dostat horečku? To se může stát stejně, ale nechceš se tomu radši vyhnout?“

Zmuchlal kus hadru a přitiskl ho Phostovi na rameno, aby vysál krev, která mu přece jen z rány vytékala a pak ho utáhl dalším pruhem látky. „Díky,“ vypravil ze sebe Phostis. Ještě stále nemohl překonat ironii toho, že ho ošetřuje muž, kterého nenáviděl.

„Nemáš zač.“ Syagrios mu položil ruku na zdravé rameno. „Nikdy bych si nepomyslel, že to myslíš s cestou světla vážně. Toho mnicha jsi zlikvidoval moc hezky a pak ses vrhl sám proti celému císařskému oddílu. Možná máš víc odvahy než rozumu, ale k ledu s rozumem. Ukázal ses v lepším světle, než jsem čekal.“

„K ledu s rozumem,“ opakoval Phostis unaveně. Konečně mu došlo, co Syagria tak potěšilo. Byl příliš zbabělý, aby odmítl rozkaz a pak se mu ani nepodařilo dezertovat. Morálka pro něho byla v tuto chvíli přepych, který si nemohl dovolit. Dlouze a unaveně vzdychl.

„No a teď se snaž usnout,“ nabádal ho Syagrios. „Zítra nás ještě čeká dlouhá jízda, než si budeme jistí, že jsme císařské vojáky setřáslí. Ale musím tě dopravit do Etchmiadzinu. Ted’, když vím, že jsi s náma, nabízí se spousta možností, jak toho co nejlépe využít.“

Spát? Phostis to považovat za zcela nemožné. Přestože nejhorší bolest ustoupila, když byl šíp venku, stále ho rameno bolelo jako zkažený zub a bolestivě pulsovalo s každým tepem srdce. Ale jak postupně opadalo vzrušení z jízdy a boje, zalila ho vlna vyčerpání jako příliv. Tvrdá zem, bolavé rameno - na tom nezáleželo. Usnul tvrdě. Probudil se ze sna, ve kterém ho nějaký vlk střídavě kousal a kopal, aby zjistil, že s ním lomcuje Syagrios, aby ho probral. Rameno stále pekle bolelo, ale přikývl, když se ho Syagrios zeptal, jestli je schopen jízdy na koni.

Nejradši by na jízdu do Etchmiadzinu zapomněl. Přes veškerou snahu však nedokázal zapomenout na pronikavé palem, když mu při každé zastávce vyplachovali ránu vínem. Rameno ho páliło, ale jen kolem rány, takže usoudil, že léčba je účinná.

Přál si, aby mu zranění mohl ošetřit kněz léčitel, ale mezi thanasioi nikoho takového neobjevil. Což bylo z teologického hlediska pochopitelné. Jestliže tělo pochází od Skota, není třeba o něj zvlášť pečovat nebo ho nějak chránit. Takový postoj se dal velice snadno přijmout teoreticky. Ale když se jednalo o Phostovo vlastní tělo a jeho bolest, abstraktní zásady velmi rychle zmizely.

S úlevou hleděl ke zvedajícím se kopcům před nimi. Ne snad proto, že by se mu Etchmiadzin stal domovem, jak thanasioi doufali, ale protože věděl, že ho císařští vojáci už nechytí a nedotáhnou svůj úmysl ho zabít do konce. A připomněl si také, že ho v pevnosti Čeká Olyvria. Zraněné rameno mu však poněkud kalilo radost.

Když se jezdcí přiblížili k údolí, ve kterém ležel Etchmiadzin, přijel k Syagriovi Themistios a řekl: „Se svými muži musím dál pokračovat po cestě světla. Phos tě provázej. Už s tebou dál nemůžeme.“

„Odtud už ho dostanu zpátky snadno,“ odpověděl Syagrios a kývl hlavou. „Dělej co musíš, Themistie a ať dobrý bůh provází tebe i tvé muže.“

S chvalo zpěvem Phosovi na rtech obrátili fanatici své koně zpět dokončit boží dílo ničení a zkázy. Syagrios a Phostis pokračovali dál do Etchmiadzinu.

„Dáme tě do pořádku a než tě zase pošleme do boje, budeš mít rameno zahojené,“ prohlásil Syagrios, když se šedá kamenná pevnost přiblížila na dohled. „Možná je dobře, že jsem se vrátil pro případ, že bude něco potřeba zařídit, dokud bude Livanios pryč.“

„Jak myslíš.“ Phostis netoužil po ničem jiném než slézt z koně a nemuset na něj aspoň deset let znovu nasednout.

Etchmiadzin se zdál zvláště rozlehlý, když se Syag-riem projížděli rozblácenými ulicemi směrem k pevnosti. Se smysly zamlženými únavou a bolestí přišel Phostis na pravý důvod až po chvíli. Nakonec mu došlo, že většina vojáků, kteří během zimy zůstávali ve městě, byla na výpravě, která oslavovala velkorysého a milosrdného Pána ničením všeho, co pokládali za výtvor zlého boha.

Na stráž před branami pevnosti stálo jen pár vojáků. Nádvoří pevnosti se zdálo pusté, když tam nebyli vojáci, kteří by cvičili se zbraní nebo poslouchali Liva-niovo řečnění. Vypadalo to, že všichni vrchní velitelé vůdce kacířů odjeli s ním. Nikdo nevyšel z věže, aby si vyslechl Syagriovo hlášení.

Jak Phostis brzy zjistil, bylo to proto, že i samotná věž byla téměř poloprázdná. Ozvěna jejich kroků se nesla chodbami, které ještě nedávno byly plné halasu vojáků. Ale někde uvnitř byl život. Z místnosti, kde chtěl Livanios pořádat audience jako kdyby byl Autokrat, vyšel voják. Když viděl Phosta, který se opíral o Syagria, zeptal se: „Co se mu stalo?“

„Co asi?“ zavrčel Syagrios. „Právě zjistil, že byl jmenován patriarchou a z té radosti málem omdlel.“ Tha-nasiot jen otevřel ústa. Phostis se musel držet, aby se nezačal smát, když sledoval muže, kterému došlo, že si z něj Syagrios dělá legraci. Ukázal na zakrvácený obvaz. „Byl postřelen při srážce s císařskými vojáky — vedl si dobře.“

„No, ale proč jsi ho přivedl zpátky?“ zeptal se voják. „Nevypadá, že by to bylo smrtelné zranění.“

„Asi se to nedá pod tou špinou poznat, ale je to Au-tokratův spratek,“ odpověděl Syagrios. „Musíme se o něj starat trochu víc než o obyčejného vojáka.“

„Proč?“ Jako každý Videsánek byl thanasiot okamžitě připraven diskutovat o otázkách víry. „Na cestě světla jsme si všichni rovni.“

„No jo, ale Phostis má zvláštní cenu,“ odvětil Syagrios. „Když ho použijeme v pravý čas, pomůže nám získat spoustu lidí pro cestu světla.“

Voják se nad tím zamyslel a pak přikývl.

Syagrios se naklonil k Phostovi a zabručel mu do ucha: „Přesvědčilo by ho, kdybych ho rozsekal na žrádlo havranům. To by mi neodporoval.“ Pak se obrátil zpět k vojákovi. „Je ještě někdo v kuchyni? Máme hlad.“

„Měl by tam někdo být,“ odpověděl muž a zamračil se nad Syagriovou frivolností.

Phostis neměl moc chuti do jídla od té doby, co byl postřelen. Teď mu však kručelo v břiše už při pouhém pomyslení na jídlo. Možná je to dobrá známka toho, že se zranění léčí.

Vůně dušených fazolí s cibulí a chleba v jídelně způsobila, že mu v žaludku kručelo ještě hlasitěji. Mísy na stolech byly plné. U dlouhých stolů sedělo jen pár lidí. Phostovi poskočilo srdce — seděla tam i Olyvria.

Vzhlédla, aby si prohlédla příchodzí. Phostis musel být opravdu tak špinavý, jak Syagrios říkal, protože toho darebáka poznala nejdřív. Pak přešla pohledem Phostovu tvář a ovázané rameno a zase zpět. Viděl, jak se jí oči rozšířily údivem.

„Co se stalo?“ vykřikla a vrhla se k nim.

„Postřelili mě,“ odpověděl Phostis. Lehkým tónem pokračoval: „Asi to přežiju.“ Dál nebyl schopen pokračovat, ale zoufale si přál, aby se neprozradila. Kdyby to Syagrios zjistil nebo měl jen podezření, že jsou milenci, bylo by mu to mnohem osudovější, než šíp, který ho zranil.

Ale měli štěstí. Syagrios zjevně žádné podezření neměl, takže si v jejich chování nevšiml ničeho podezřelého. Rozzářil se. „Jo, bojoval jako lev — líp, než bych si myslel, má paní. Právě se sám vrhl proti císařským vojákům, když ho jeden z nich zasáhl. Vytáhl jsem mu šíp a vyčistil ránu. Zdá se, že se to hojí dobře.“

Teď se Olyvria podívala na Phosta jakoby nevěděla, co si o tom má myslet. Asi opravdu nevěděla. Neodjížděl s touhou

bojovat a už vůbec ne, aby si vysloužil Syagriovu chválu. Ale pud sebezáchovy ho přinutil pozvednout meč proti mnichovi s palicí a Syagrios si myslel, že chce napadnout císařské vojáky a ne, že se jim chce vzdát. Život dělá někdy pěkné kotrmelce.

„Mohl bych dostat něco k jídlu než omdlím hlady?“ zeptal se prosebně.

Syagrios s Olyvrií mu pomohli ke stolu, posadili ho

a přistrčili před něj chléb, tvrdý sýr a víno, které bylo dobré akorát tak na vymývání rány. Přesto vyprázdnil džbánec a nechal víno, aby mu stouplo do hlavy. Mezi sousty chleba sýra pověděl Olyvrii upravenou verzi toho, jak skončil s prostřeleným ramenem.

„Aha, chápu,“ pronesla, když skončil. Sám si nebyl jistý, jestli opravdu chápe, ale ani on si tím nebyl moc jistý. Otočila se k Syagriovi. Mluvila rozvážně a jako kdyby tam Phostis nebyl. „Když dostal rozkaz jet s vámi na výpravu, myslela jsem si, že jste měli v plánu ho nechat zabít, abyste způsobili jeho otci žal.“

„To chtěl tvůj otec, má paní,“ souhlasil Syagrios, který také dělal, že si nevšiml, že je tam Phostis s nimi, „ale to ještě pochyboval o jeho víře v cestu světla. Ale protože v ní věří, je mnohem cennější živý než mrtvý. Aspoň mně to tak připadá.“

„Doufejme, že máš pravdu,“ řekla Olyvria s předstíranou lhostejností.

Věnoval se žvýkám chleba. Čím víc se bude Syagri-ova představa o něm lišit od skutečnosti, tím lépe pro něj. Co z toho plynulo? Že Syagrios byl tak podlý, že obelhávat ho bylo v pořádku? Tak jak si ale měl vysvětlit, že se o něj ten surovec staral, přivedl ho zpět do Etchmiadzinu a teď mu dokonce nalíval sice odporné, ale silné víno?

Zvedl pohár v levé ruce. „Připíjím na to, abych brzy mohl používat i druhou ruku.“

Všichni se napili.

10.

Zakreslování do mapy by ji znehodnotilo pro další generace. Stejně tak by jí neprospělo, kdyby do ní zapichoval špendlíky. Krispos proto přiměl Zaida, aby očaroval rudě obarvené oblázky, aby fungovaly jako magnety a držely pomocí magie na svých místech na pergamentu i když byl srolovaný. Teď si přál, aby pro ně vybral jinou barvu, protože mapa vypadala, jakoby měla neštovice.

Pokaždé když ji rozvinul, musel přidat další kamínky označující další útoky thanasioi. Poslové stále přinášeli nepříznivé zprávy. Většina útoků byla jako vloni v severozápadní části západních zemí, ale zdaleka ne všechny. Pohlédl na vojenské hlášení a položil další dva kamínky na mapu vrchoviny v jihovýchodní části poloostrova, na kterém leželo srdce císařství.

Ani skutečnost, že mapa ležela na rozkládacím stolku v císařském stanu a ne v jeho pracovně v paláci ho nedokázala utěšit. Samotný fakt, že se osobně účastní válečného tažení by některým císařům postačoval, aby dělali dějem - ať už odůvodněný nebo ne - že s náboženskými fanatiky něco dělají.

Ale Krispos viděl před očima plameny vystupující z mapy v místech rudých oblázků, slyšel vítězný pokřik i zoufalé výkřiky. I jeden jediný kamínek by stačil a přitom jich na mapě bylo několik desítek.

Vedle něho zamračeně pozoroval mapu Katakolon. „Jsou snad všude,“ řekl a rozzlobeně potřásl hlavou.

„Vypadá to tak, co?“ odpověděl Krispos. Jemu se ten pohled taky nelíbil.

„Jo, to tedy vypadá.“ Katakolon dál zamyšleně upíral oči na rudými oblázky posetý pergamen. „Které z nich označují, kde číhá Livanios se svou hlavní silou?“

„To je dobrá otázka,“ připustil Autokrat. „Císařství by dalo nevím co za správnou odpověď. Rád bych ti odpověděl sám. Problém je, že vůdce kacířů používá všechny tyhle malé nájezdy jako zástěrku, abychom neobjevili hlavní skupinu. Může být kdekoliv.“

Znělo to znepokojivě. Jeho vlastní armáda byla jen několik dní cesty od města Videssos. Pokud na ni Li-vanioví fanatici zaútočí dřív, než bude připravena k boji — Krispos potřásl hlavou. Samozřejmě měl postavené hlídky. Kdyby ho někdo chtěl překvapit, ze zlou by se potázel. Kdyby se musel lekat každého stínu, Livanios by měl navrch.

Katakolon odvrátil zrak od mapy a podíval se na Krispa. „Tak ty budeš mít dalšího potomka, tatí? Ve tvém věku?“

„Už mám tři potomky. Domnívám se, že jeden navíc císařství nezruinuje. Zvlášť když se to nepovedlo ani vám. A co se týká věku, už jsem o tom mluvil. Jisté části těla stále ještě fungují jak vidíš.“

„No, ano, myslím, že ano... ale to opravdu...“ zdálo se, že Katakolon považuje větu za dokončenou. Asi to mělo znamenat něco v tom smyslu, že to, že fungují ještě neznamená, že je máš používat.

Krispos jeho narážku odrazil. „Možná se něco přiučíš, když si budeš všimát, jak celou záležitost vyřídím. Mohlo by se ti to hodit. Způsob, jakým žiješ, chlapče, tě přímo předurčuje, abys byl otcem dostatečného počtu dětí, aby sis z nich mohl vytvořit vlastní oddíl kavalérie. Mohl by si říkat třeba Katakolonovi bastardi. Znělo by to bojovně a zároveň by to bylo pravdivé.“

Doufal, že přivede svého syna trochu do rozpaků - už dávno vzdal pokusy přimět ho, aby se styděl za své milostné avantýry - ale ten nápad Katakolona nadehl. Zatleskal a zvolal: „A když zplodím celý oddíl, otče, tak oni by zase mohli ze svých dětí udělat i několik regimentů. A nakonec by moji pravnucci mohli tvořit celou videsánskou armádu.“

Stejně jako to často dělal s Iakovitzem, musel Krispos zoufale rozpráhnout ruce a vzdát to. „Ty jsi prostě nenapravitelný. Jdi říct Sarkovi, že s ním chci mluvit a snaž se nikoho nesvádět než dojdeš do jeho stanu.“

„Halogajští strážci nejsou můj typ,“ odpověděl Katakolon s důstojností hraničící s nadutostí. „Ale kdyby ve Videssosu sloužily jejich dcery a sestry -“ Krispos se po něm rozmáchl rozkládací židličkou. Mladík se smíchem vyběhl ze stanu.

Krispos si vzpomněl na exoticky blondatou a růžolící halogajskou děvku v Anthimově družině. Ta by se Katakolonovi určitě líbila.

Jeden ze strážců strčil hlavu do stanu. Krispos se narovnal a čekal, že ohlásí Sarka. Ale on místo toho oznámil: „Vaše Veličenstvo, čaroděj Zaidas by s vámi chtěl mluvit.“

„Opravdu? Ano, jistě, vyslechnu ho.“

Jako vždy začal Zaidas před ním uléhat na zem a jako vždy na něho Krispos mávl, aby se neobtěžoval. Oba muži se při tom malém rituálu usmáli. Ale čaroděj hned zvažněl. Řekl: „Kéž to Vaše Veličenstvo potěší, posledních několik dní jsem pomocí magie sledoval pohyb mladého Veličenstva Phosta.“

„Copak není pořád na jednom místě?“ zeptal se Krispos. „Myslel jsem, že je stále v Etchmiadzinu.“ Protože Zaidas nezjistil žádný Phostův pohyb od té doby, co se mu podařilo proniknout ochranným štítem makuran-ské magie, odvážil se Krispos doufat, že jeho dědic je vězněm a ne přívržencem cesty světa.

„Ne, Vaše Veličenstvo, obávám se, že není. Ukázu vám to.“ Zaidas vytáhl z váčku za opaskem čtverec kůže. „Tohle je kůže vydělaná z laně, tedy ze zvířete, které bylo vybráno, protože něžnost v jejích očích symbolicky představuje náklonnost, kterou cítíte ke svému unesenému synovi. Vidíte tyhle tečky tady, tady a tady?“

Krispos je viděl. Vypadaly, jako kdyby v těch místech byla kůže propálené rozžhaveným sídlem. „Vidím, pane čaroději, ale musím říct, že nechápu, co znamenají.“

„Jak víte, nakonec se mi podařilo najít Phosta na základě zákona dotyku. Kdyby byl pořád v Etchmiad-zinu, tečky by byly vypáleny pořád na stejném místě. Tohle ale vypadá, že se vzdálil poměrně daleko, nejspíš na jihovýchod a pak se vrátil zpět na místo, odkud odešel.“

„Aha.“ Krispos zamračeně pozoroval jelenici. „A proč si myslíš, že podnikl tyhle... výlety?“

„Vaše Veličenstvo, opravdu mě potěšilo, že jsem dokázal poznat, že se vůbec někam vzdálil. Přesněji řečeno, že se vzdálil a zase se vrátil. Ale odhalit proč to udělal, na to moje čarodějné umění nestačí.“ Zaidas mluvil s tichým odhodláním, jako kdyby chtěl naznačit, že nechce vědět proč Phostis odešel z pevnosti tha-nasioi a zase se tam vrátil. Mág byl zároveň dvořanem i přítelem a proto nebylo divu, že zvolil diskrétnost jako nejsnazší cestu. Krispos řekl drsně:

„Pane čaroději, není nejpravděpodobnější vysvětlení, že vyrazil s nějakou skupinou fanatiků a pak - pak se zase vrátil?“

„To je jistě možnost, kterou je třeba vzít v úvahu,“ připustil Zaidas. „Ale je možná spousta jiných vysvětlení.“

„Možná ano, ale jak jsou pravděpodobná? To, které jsem řekl, zapadá do toho, co víme daleko lépe než všechno ostatní.“ Polovina života strávená posuzováním různých případů přesvědčila Krispa, že to nejjednodušší vysvětlení bývá většinou správné. Co mohlo být jednodušší, než že se Phostis přidal na stranu vzbouřenců a vyrazil s nimi ničit? Krispos zmačkal kůži a mrštil s ní o zem. „Kdyby tak byl ten prokletej Digenis naživu, abych ho mohl dát s potěšením popravit.“

„Cítím s vámi, Vaše Veličenstvo a věřte mi, že plně chápu závažnost problému, který představuje.“

„Ano, problému.“ To byl hezký, mírný způsob, jak situaci označit. Co má člověk dělat, když se proti němu obrátí jeho syn a dědic? I když tak rád plánoval, pro tento případ neměl Krispos žádný plán připraven. Ted' s tím z nutnosti začal. Jaký by byl Evripas dědic trůnu? Jistě nadšený. Ale byl by z něho dobrý Autokrat? To Krispos nevěděl.

Zaidovy myšlenky se zřejmě ubíraly stejným směrem, protože řekl: „Ted' to ještě řešit nemusíte, Vaše Veličenstvo. Možná válečné tažení odhalí bližší podrobnosti.“

„To asi ano,“ odpověděl Krispos zadumaně. „Problém je, aby ty bližší podrobnosti nebyly právě ty, které jsem měl zjistit už dřív.“

Než na to mohl Zaidas něco říct, přivedl Katakolon do císařského stanu Sarka. Mladík pozdravil mága lehkým kývnutím hlavy. Protože byl Zaidas v paláci ještě dřív, než se Katakolon narodil, bral ho mladík jako součást domácnosti. Sarkis načrtl Phosovo sluneční znamení, které Zaidas opětoval. Oběma se za Krispovy vlády vedlo dobře a jestli na sebe žárlili, pečlivě to skrývali.

„Co se děje, Vaše Veličenstvo?“ zeptal se Sarkis a vzápětí dodal: „Je tu něco k jídlu? Jsem vyhládlý.“

Krispos ukázal na mísu nasolených oliv. Generál kavaléristu si jich nabral plnou hrst a jednu po druhé si je házel do pusy a pecky plival na zem. Jakmile dojedl, nabral si další.

„Podívej.“ Krispos ukázal na mapu. „Něco mě napadlo. Možná, že pozdě, ale přece. Celý problém tohoto tažení spočívá v tom, že thanasioi ví, kde jsme. Pokud se snámi nebudou chtít střetnout v bitvě, nebudou muset. Mohou se rozptýlit a donekonečna podnikat nájezdy. I kdyby se nám podařilo některé skupiny zlikvidovat, nikdy se nám nepodaří potlačit celé hnutí.“

„To je pravda,“ souhlasil Sarkis s plnou pusou oliv. „To je prokletí boje s lidmi, kteří používají způsoby tolik podobné horským banditům. My postupujeme pomalu za troubení polnic a pod vlajícími zástavami a oni poskakují po kraji jako blechy na rozpálené plotně. A určitě mají v táboře své zvědy, takže znají naši přesnou polohu v kteroukoliv denní i noční hodinu.“

„Tím jsem si jistý,“ řekl Krispos. „Takže jsem vymyslel, že bychom mohli vyčlenit, řekněme, patnáct stovek mužů z hlavní armády, poslat je zpět na pobřeží, kde by se vojáci nalodili. Neřekneme jim předem, kde mají přistát. Necháme velitele celé flotily, aby si vybral jedno z přístavních měst — Tavas, Nakoleiu nebo Pityos — teprve až vyplují. Vyčleněné jednotky by měly být dostatečně velké, aby nám po přistání pomohly a snad dost velké, aby přinutily Livanía rychle se na ně zaměřit... a v té chvíli, dá-li bůh, budeme tak blízko, že ho spojenými silami armády zničíme. Co tomu říkáte?“ Věděl, že je stále jen amatérský strateg a ani neměl ve zvyku vydávat rozkazy k nějakým zásadním přesunům armády, aniž by je předtím nepro-jednal s profesionály.

Sarkis si zamyšleně strčil do úst další olivu. „Špehové nebudou vědět, co se děje a to se mi moc líbí. Ale stejně budete muset nakonec vybrat cílové město předem a předat ho veliteli jako zapečetěný rozkaz —“

„A měl by být zajištěný i magií,“ ozval se Zaidas, „aby se zabránilo odhalení využitím čarodějů.“

„Jo, určitě i magií,“ souhlasil Sarkis. „Nikdo nebude

znát rozkaz kromě vás a řekněme spatharia —“ mrkl směrem ke Katakolonovi, „dokud ho velitel neotevře. Tak budete

mocť zajistit, že hlavní voj armády bude v pravý čas na pravém místě."

„Děkuji vám, vzácný pane, tuhle mezeru v plánu jsem přehlédl. Ano, uděláme to jak navrhuje. Strašně rád bych pro jednou přinutil thanasioi reagovat na náš tah. Pro změnu budou oni čelit naší darebnosti."

Krispos přelétl pohledem ze Sarka na Katakolona a Zaida. Všichni přikývli. Jeho syn se zeptal: „A jaké město vybereš pro vyloďení?"

Sarkis se od Katakolona odvrátil, aby mladík nespátřil jeho úsměv. Ale Krispos si ho všiml. Mírně odpověděl: „To ti teď neřeknu, protože tento stan má jen plátěné stěny a nevím, kdo se prochází kolem s nastraženými ušima. Čím míň budeme žvanit, tím míň se toho od nás dozví nepřátelsky naklonění lidé."

„Aha." Katakolonovi zjevně činilo potíže si uvědomit, že to všechno není jen nějaká složitá hra. Pak dodal: „Nemohl by Zaidas vytvořit kolem stanu zónu ticha?"

„Jistěže by mohl," řekl Krispos, „ale neudělá to, protože to nestojí za námahu. Kromě toho by si jiný mág mohl zóny ticha všimnout a začít se zajímat, co se za ní skrývá. Takhle zůstane všechno stejné a nikoho ani nenapadne, že tu vymýšlíme nějakou rošťárnu. To je totiž nejlepší způsob, jak takové věci zamaskovat, pokud je ovšem chceš utajit."

„Aha," pokýval Katakolon.

Syagrios vrhl bez varování do Phostovy malé cely v Etchmiadzinské pevnosti. „Zvedni svůj císařský zadek z postele," zahlaholil. „Máš práci."

Phostova první myšlenka po probuzení byla úleva, že vedle něho na slanníku neleží Olyvria. Druhá, když se mu trochu pročistila hlava, byla zvědavost. „Práci?" zeptal se. „Jakou práci?" Vyhrabal se z postele, protáhl

se a snažil se narovnat si pomačkanou halenu. Přeležel si vousy, takže mu jich část trčela z tváře jako ostny.

„Pojď dolů, dej si víno a kaši a promluvíme si," řekl mu Syagrios. „Nemá cenu ti teď něco říkat - stejně ti to před snídaní nemyslí."

Přestože to byla víceméně pravda, reagoval na ni důstojným mlčením. Důstojnost si však zachoval jen do té chvíle, kdy zakopl o přezku svého sandálu. Syagrios vybuchl smíchy.

Po cestě dolů se ho zeptal: „Co dělá rameno?" Phostis zahýbal rukou, zakroužil s ní, až sykl bolestí. „Není ještě docela v pořádku," odpověděl, „ale už mohu rukou docela dobře hýbat."

„To je dobře," řekl Syagrios a pak už mlčel celou cestu až do jídelny. Pokud doufal, že se mu podaří vzbudit Phostovu zvědavost, tak uspěl. Mladík by měl kaši už dávno snědenou, kdyby neustále nedorážel na Syagria otázkami. Ale ten darebák svoji snídani spíš vypil než snědl a byl škodolibě nemluvný, dokud nepřišla Olyvria anepřisedla si k jejich stolu. Když ji uviděl, Phostis se přestal ptát, ale nejedl o moc rychleji.

„Už jsi mu to řekl?" zeptala se Olyvria Syagria. „Ne, nic mi neřekl," odpověděl Phostis popuzeně. Kdyby zvědavost svédila, škrábal by se oběma rukama.

Syagrios na něho vrhl zlý pohled a pak odpověděl Olyvrii. „Ani slovo. Napadlo mě, že ho nechám chvíli dusit ve vlastní šťávě."

„Myslím, že jsem už zralý na podlití," podotkl Phostis. „Co se pro velkorysého a milosrdného boha děje? Co jsi mi měl říct, Syagrie?" Uvědomoval si, že projevuje přílišnou nedočkavost, ale nemohl si pomoci.

„Dobrá chlapče, když to chceš tak hrozně moc slyšet, řeknu ti to," prohlásil Syagrios. Ale místo aby splnil, co právě slíbil, vstal a pomalu si nalil další džbánec vína. Phostis vyslal němou výzvu k Olyvrii, ale ta

také nic neřekla. Syagrios dovrával zpátky a hlasitě se napil. Teprve když vypil celý džbánec, dostal se k tomu, co mu měl říct. „Tvůj otec, chlapče, začíná bejt pěkně číman."

Phostis slyšel už různé charakteristiky svého otce, ale slovo číman mezi nimi dosud chybělo. Opatrně se zeptal: „Co udělal?"

„To je právě vono - nevíme to přesně." Podle Syag-riova nasupeného výrazu usoudil, že si ten lotr myslí, že má právo vědět o každém Krispovu kroku. Pokračoval: „Vyslal své jednotky na Videsánské moře, stejně jako vloni na podzim, když jsme tě zajali. Teď ale nevíme předem, ve kterém městě jim nařídil přistát."

„Aha." Phostis doufal, že to znělo moudře. Ale moc moudrý z toho nebyl, což prozradila jeho další otázka. „A co s tím mám společného já?"

„Předpokládejme, že jsi císařský voják," vysvětloval Syagrios, „což je pěkně podělaná představa, ne? No, dobře. A teď předpokládejme, že se vyloďíš ve městě a chystáš se udělat, co ti rozkážou a najednou se vobje-ví mladej Autokrat, pošle oficíry k ledu a vyzve tě, aby ses připojil k němu na cestě světla. Co uděláš?"

„Já... aha," pronesl Phostis pomalu. Rázem to pochopil. Kdyby věřil v cestu světla tak, jak si o něm Syagrios myslí, mohl by způsobit svému otci spoustu škody. Ale také hned objevil problém. „Ale říkal jsi přece, že nevíte, kde se jednotky vyloďí."

„No, to nevíme." O tom nebylo pochyb, Syagrios z toho byl rozzlobený. Pokračoval: „Ale domníváme se -a je to knaší smůle jen domněnka - jak jsem řekl, domníváme se, že je pošle do Pityosu. To by udělal Li-vanios na jeho místě. Ten míří rád přímo do srdce, Li-vaniosjo."

Phostis přikývl. Dávalo to smysl. Řekl: „Takže mě pošlete do Pityosu? To pojedou sám?"

Syagrios s Olyvrii se rozesmáli. Řekla: „Ne, Phoste. I když jsme si natolik jistí, že jsi naším přívržencem, abychom tě tam vyslali, nejsme si ještě dost jistí na to,

abychom tě pustili samotného. Musíme se přesvědčit, že řekneš to, co máš. Takže tě do Pityosu doprovodím já... a Syagrios."

„Tak jo," odpověděl klidně. Neměl tušení, co se bude dít, až se dostane do Pityosu, nebyl si ani jistý, zda je Olyvria na jeho straně nebo se svým otcem. Předpokládal, že to časem zjistí. V každém případě se pokusí utéct. Etchmiadzin byl v srdci země ovládané tha-nasioi a i kdyby se mu podařilo uniknout z města, netrvalo by to dlouho a chytli by ho.

Ale Pityos ležel na břehu moře. Phostis sice nebyl moc zdatný námořník, ale malou loď by zvládl. Dá-li dobrý bůh, tak

ani nebude muset. Pokud do přístavu míří císařští vojáci, jediné co musí udělat, je přejít na jejich stranu místo toho, aby je přemlouval, aby se dali na cestu světla. Znělo to ale příliš krásně, aby to byla pravda.

„Kdy se vydáme na cestu?“ zeptal se a dával si pozor, aby to neznělo moc nedočkavě. „Musím si ještě promyslet, co řeknu. Předpokládám, že nebudu mluvit k důstojníkům, že?“

„To tedy fakt nebudeš,“ souhlasil Syagrios sburá-civým smíchem. „Promluvíš s vobyčejnejma vojákama, s ubohejma usmrkancema, který si vydělávají na živobytí vojančením. Když budeme mít trochu štěstí, vzbouří se a zamordujou ty pyšný bastardy, který jim dávají rozkazy. Stejně si to většina z těch lotrů zaslouží.“ Ačkoliv z teologického hlediska nebyl pravý tha-nasiot, neuznával Syagrios nikoho, kdo měl vyšší postavení.

Na Phostovu otázku odpověděla Olyvria. „Chceme vyjet zítra. Cesta na pobřeží potrvá několik dní. Můžeš na svém proslovu pracovat po cestě.“

„Jak chceš.“ Phostis se zasmál. „Velkorysý a milosrdný Pán ví, že toho moc k balení nemám.“

„Ani bys neměl mít, pokud kráčíš cestou světla,“ poznamenala Olyvria.

Phostis měl co dělat, aby na ni nezůstal překvape!

ně zírat. Teď promluvila zrovna tak, jako když ho poprvé přivezla do Etchmiadinu. Co se stalo s náklonností, kterou mu projevovala? Nebo se teď přetvařovala, protože Syagrios seděl vedle ní? Nebo ho svedla, aby ho získala pro cestu světla, když ostatní, čestnější metody selhaly?

Nedokázal říct. V jistém smyslu na tom ani nezáleželo. Až se dostane do Pityosu, pokusí se o útěk v každém případě. Pokud mu bude stát v cestě, udělá to sám. Ale věděl, že by ho navždy poznamenalo, kdyby se ukázalo, že dívka, kterou miloval, ho jen využila ke svým cílům.

Doufal, že se v noci proplíží do jeho pokojíku jednak proto, že po ní toužil, ale také protože by jí rád položil pár otázek, o kterých nemohl mluvit před Syagriem. Ale Olyvria nepřišla. Za úsvitu si Phostis sbalil náhradní halenu, připásal si kolem pasu meč, který měl ve svém pokoji od nájezdu na Aptos a sešel dolů po schodech.

Syagrios se už v jidelně cpal. Hodil Phostovi slaměný klobouk se širokým okrajem, stejný jako měl sám posunutý do týla. Když se objevila Olyvria, měla klobouk jako oni a mužskou halenu a kalhoty, vhodné pro jízdu na koni.

„Dobrý,“ kývl hlavou Syagrios, když ji viděl. „Na-futrujeme se teď co nejvíc, zbytek si nácpeme do sedlo-vejch brašen, aby nám jídlo vydrželo až do Pityosu a jedeme. Chleba sice stejně okorá a ztvdne, ale kdo se o to stará?“

Phostis si vzal několik bochníčků chleba, sýr, cibuli a kus sušeného masa. Zastavil se před mísou pocukro-vaných buchet. „Co je tohle?“ zeptal se.

„Vezmi si jich pár, jsou dobré,“ radila Olyvria. „Dělají se s náplní z datlí, ořechů a medu. Musíme mít nového kuchaře z Vaspurakanu, protože to je jejich specialita.“

„To je pravda,“ souhlasil Syagrios. „Když někdy uslyšíš Videsance, který si je poroučí, řekne, že chce koule 'princů'.“ Zařval smíchy. Phostis se usmál. Olyvria předstírala, že nic neslyšela.

Phostis nabídl jednu buchtu svému nepřátelsky naladěnému koni v naději, že si ho sladkostmi nakloní. Zvíře se ho pokusilo kousnout do ruky. Na poslední chvíli ucukl. Syagrios se opět rozesmál na celé kolo. Kdyby byl Phostis v jiné společnosti, pojmenoval by koně po něm.

Jízda do Pityosu představovala pět příjemných dní. Vyšší části vrchoviny byly stále pokryty jasně zelenou jarní trávou a kosodřevinou. Uběhnou ještě tak dva měsíce a nelitostný letní žár spálí všechno dohněda. Perleťovci a modrásci přelétávali z jednoho trsu purpurových a růžových květů rododendronů na druhý a pak na bílé květy piskavice řeckého sena. Vlaštovky a skřiváci se vrhali za hmyzem.

Kolem poledne prvního dne cesty sesedl Syagrios s koně, aby si odskočil za skupinku keřů u cesty. Aniž by k Phostovi otočila hlavu, řekla Olyvria tiše: „Všechno bude dobré.“

„Opravdu?“ odpověděl otázkou. Chtěl jí věřit, ale stal se obezřetný a nevěřil nikomu. Jestli to myslela vážně, bude mít čas to dokázat.

Než však mohla něco odpovědět, Syagrios se vracel, zapínal si vrchní knoflíček na poklopci, utahoval si opasek a pohvizdoval si přisprostlou pochodovou píseň. Když se vyhoupl zpátky do sedla, zabručel: „Jedeme dál.“

Poslední jeden a půl dne vedla cesta nížinami na pobřeží. Na polích pracovali sedláci, orali, sázeli a prořezávali vinnou révu. Ve vzduchu už bylo cítit léto a bylo teplo a vlhko. Phosta bolelo rameno mnohem víc než v suchém vzduchu na vrchovině.

Jakmile se objevil Pityos na dohled, všichni tři si zaclonili oči a pozorovali ho. Phosta zajímalo, jaký bude mít pocit, když po tak dlouhé době zase spatří les stěžňů v přístavu. Ale pokud ho oči neklamaly, zdálo se, že v přístavu kotví spousta malých lodí a člunů, ale

žádná velká císařská obchodní loď, která by převážela armádu i s koňmi.

Syagrios podezřívavě zabručel: „Tvůj fotřík chystá nákej podraz,“ řekl Phostovi, jako kdyby to byla jeho vina. „Možná vyčkává na moři a čeká na noc, aby využil momentu překvapení a nebo se rozhodl vylodit vojáky v Tavasú nebo Nakolei.“

„Livaniův makuranský mág by měl být přece schopen určit, kam plují,“ poznamenal Phostis.

„Ech.“ Syagrios udělal pohrdavé gesto rukou. „Liva-nios si ho vzal jenom proto, že jeho magie máte vide-sánské čaroděje, ale bohužel to působí i opačně. Někdy je rád, že vůbec trefí z postele na hajzl.“ Zarazil se a zamyšleně si Phosta změřil. „A jak víš, zeje z Makuranu?“

„Podle jeho přízvuku,“ odpověděl Phostis s tím nejnevinnejším výrazem, jakého byl schopen. „A pak jsem si vzpomněl, že jsem u dvora zahlédl makuranské vyslance, kteří nosili stejný kaftan jako on.“

„Aha, dobře.“ Syagrios se uklidnil. Phostis si také oddechl. Kdyby mu přes rty přešlo Artapanovo jméno, dostal by se do pěkné bryndy.

Oddíl stráží, který postával před branami Pityosu tvořili thanasioi a vynikal spíš divokostí než kázní. Když Syagrios

vojáky pozdravil ve jménu cesty světla, na jejich drsných tvářích se objevily úsměvy. Pustili ho i s doprovodem do města.

Pityos byl ještě menší než Nakoleia. Vzhledem k tomu, že se Phostovi Nakoleia zdála být trochu větší vesnice očekával, že zde bude mít stísněný pocit. Ale po několika měsících strávených v Etchmiadzinské pevnosti mu Pityos připadal dostatečně prostorný.

Syagrios jim pronajal horní pokoje v hostinci blízko přístavu, odkud měl výhled na moře a mohl tak spatřit císařské lodě dříve, než se jejich muži vyloží. Olyvria během smlouvám o ceně ubytování mlčela a Phostis nedokázal odhadnout, zda ji hostinský považoval za bezvousého mladíka nebo poznal, že je dívka, ale bylo mu to jedno.

Pokoj se zaplnil, když pikolík dovnitř přitáhl třetí slavník, ale pořád v něm ještě bylo víc volného místa než v Phostově komůrce v pevnosti. Sundal z ramene své stočené přikrývky a hodil je s úlevným povzdechem na slavník, který si vybral.

Syagrios se vyklonil z okna a pozorně si prohlížel přístav. Potřásl hlavou. „Do hajzlu, kde můžou bejt? Měli tu už přece bejt. To sem z toho blbej.“

Olyvria zvedla nočník, který byl odstrčen do rohu místnosti, když chlapec přinesl třetí slavník. Nahlédla dovnitř, zašklebila se a pak se s ním vydala k oknu, jakoby se chystala jeho obsah vylít na ulici - a na nic netušící náhodné chodce. Ale místo toho, když došla až za Syagria, rozmáchla se a plnou silou mu ho rozbila o hlavu.

Nočník byl kameninový a nepochybně doufala, že ho snadno omráčí. Ale Syagrios měl tvrdou hlavu. Zapotácel se, zařval a otočil se k Olyvrii, zatímco mu po skráních tekla krev.

Phostis strnul, cítil, jak se mu rozbušilo srdce a jen tiše zíral na to, co udělala. Pak se vzpamatoval. Popadl Syagria za rameno a udeřil ho vši silou pěstí do tváře. Syagrios zavrával dozadu. Snažil se chránit se rukama, ale pohyboval se strašně pomalu. Phostis ho praštil ještě jednou. Obrátil oči vzhůru a zhroutil se na podlahu.

Olyvria mu z opasku vytrhla nůž a přiložila mu ho na krk. Phostis jí sevřel zápěstí. „Zbláznil ses?“ vykřikla.

„Ne. Sebereme mu zbraně a svážeme ho,“ odpověděl. „Ale jsem mu zavázán za tohle -“ Dotkl se svého vyléčeného ramene. „- takže mu hrdlo neproříznu ani já, ani ty.“

Ušklibla se, ale neodporovala. Obrátila se s dýkou v ruce k plátěnému prostěradlu, aby z něho nařezala pruhy látky na pouta. Syagrios zasténal a probral se, když ho Phostis převalil na břicho, aby mu mohl svázat ruce za zády. Phostis mu uštědřil další ránu a ještě

mu do pusy nacpal roubík. Nakonec mu pevně svázal kotníky.

„Dej mi tu dýku,“ řekl náhle.

Olyvria mu ji vtiskla do dlaně. „Rozmyslel sis to?“

„Ne.“ Phostis odřízl Syagriovi měšec od opasku. Vysypal z něho deset zlatáků a hrst stříbrňáků. Sebral mince a uložil je do svého měšce. „A teď mizíme.“

„Bezva,“ souhlasila Olyvria. „Ať chceš udělat cokoliv, musíme to udělat rychle. Jen dobrý bůh ví, jak dlouho tu bude klidně ležet než nás začne pronásledovat za to, co jsme mu provedli.“

Phostis věděl, že má pravdu. „Jdeme,“ pobídl ji. Vyběhli z pokoje. Když sešli do prázdného lokálu, hostinský zvedl obočí, ale nic neřekl. Phostis kněmu došel, vylovil z měšce zlaták a položil jej na barový pult. „Neviděl jste nás odcházet. Byl jste zrovna vzadu. Nikdy jste nás neviděl.“

Hostinský minci přikryl rukou: „Říkal tu někdo něco?“ zeptal se a zahleděl se za Phosta. „Hm, je tu tak pusto a prázdně, že z toho mám halucinace a slyším hlasy.“

„Doufám, že to bude stačit,“ řekl Phostis Olyvrii, když mířili rychlým krokem k přístavu.

„Já taky,“ řekla Olyvria. „Bylo by lepší, kdybychom to nemuseli zjišťovat. Doufám, že máš nějaký plán.“

„Mám.“ Phostis zhluboka a šťastně vdechoval mořský vzduch. Slaná příchut' a zápach rybiny mu nevědomky připomněl, jak to vonělo kolem paláce. Poprvé po dlouhé době se zase cítil jako doma.

Z malé loďky vyskočil rybář a přivázal ji k molu. Jeho úlovek byl podobně malý, jen pár makrel a několik nezajímavých ryb. „Dobrý den,“ zavolal na něho Phostis.

Rybářovi táhlo asi na šedesát a vypadal unaveně. „Ten možná máte vy,“ řekl. „Pro mě je to jenom den. Prachobyčejnej den.“

Phostis řekl: „Dám vám dvě zlatky za tu loďku a ještě jednu, že zapomenete, že jste mi ji prodal.“

Loďka nestála za víc než za půldruhé zlatky. Phostovi to bylo jedno. Měl peníze a potřeboval se dostat pryč z Pityosu co nejrychleji. Naléhal dál. „Nebyl by ten dnešní den o trochu lepší? Když říkáte, že nebyl dob-rý.“

Vytáhl z měšce tři lesklé zlaté mince a držel je na dlani, takže se třpytily rybářovi přímo před očima. Muž koukal, jakoby nevěřil svým očím. Položil vědro s úlovkem na zem. „Mladý muži,“ řekl pomalu, „Jestli si ze mě děláte legraci, rozbiju vám nos, i když na to nevypadám. Na to přísahám při našem velkorysém a milosrdném Pánu.“

„Nedělám si legraci,“ odpověděl Phostis. „Máte tam nějaká lůžka, lana a sítě?“

„Je tam jen jedno lůžko — rybařím sám,“ odpověděl muž, „ale jsou tam deky, takže jeden z vás může spát na palubě. A máte tam ještě nějaké rybářské náčiní. Prohlédněte si ji, než ji koupíte — abyste neřekl, že vás chci osídit, protože musíte vědět, že se šidíte sám. V soudku je čerstvá voda. Doplužete poměrně daleko, než budete muset přistát, pokud máte něco takového v úmyslu.“

„To vás nemusí zajímat.“ Čím méně toho Phostis rybářovi prozradí, tím lépe. Prohlédl si loďku. Na přidi ležely pečlivě smotané sítě, lana byla namotána na věšácích na stěně malé kajuty za stěžněm. Na palubě ležel pár dlouhých vesel.

Přikývl a dal rybáři zlatáky. „Je vidět, že se o ni staráte.“

„No, kdo by to za mě udělal?“ odpověděl. Phostis pomohl Olyvrii do člunu, naskočil za ní a nasadil vesla do držáků.

„Odvázal byste nás?“ zavolal na rybáře.

Muž stále ještě nevěřícně zíral na zlaté mince. Lehce sebou škubl a pak je odvázal. Phostis se opřel do vesel. Rybářská

bárka se pomalu vzdalovala od mola. Její bývalý majitel vypadal s obchodem spokojený. Popadl vědro s rybami a zamířil do města bez jediného ohlédnutí.

Když se dostali do bezpečné vzdálenosti od přístavního mola, rozvinul Phostis plachtu. Jako většina vi-desánských plachet to byl prostý čtverec látky, který se hodil spíš k plavbě po větru než proti němu. Vanul západní vítr. Phostis směřoval na východ, takže pokud vítr vydrží, nebudou s plavbou žádné potíže. Obrátil se na Olyvrii. „Víš něco o rybaření?“ „Moc ne a o lodích taky ne,“ odpověděla. „Týjo?“ „Bude to stačit,“ řekl. „Když se počasí moc nezhorší, loď zvládnou. Umím taky rybařit, i když s takovým náčiním, které tu ten muž nechal, jsem to nezkoušel. Naučil jsem se to od otce.“ Pomyslel si, že to je poprvé, kdy uznal, že ho Krispos naučil něco užitečného.

„To je dobře.“ Olyvria pozorovala jak přístav Pityos mizí v dáli. „Znamená to tedy, že neumřeme hladem?“

„Doufám,“ řekl Phostis, „i když s rybami nikdy nevíš. Když budeme muset přistát, abychom se najedli, pořád ještě máme Syagriovy peníze.“ Potěžkal měšec, který mu visel u pasu.

Olyvria přikývla. „To zní dobře. Co chceš dělat? Plout kolem pobřeží, dokud neobjevidíš císařskou flotilu?“

„No, vlastně jsem chtěl plout přímo do města Videssos. Tam zjistím lépe než kdekoli jinde, co se děje a pak mohu zamířit k hlavnímu voji armády. Tam bude můj otec, ke kterému se připojím. S jiným úmyslem bych neměl důvod thanasioi opustit.“

„To máš pravdu.“ Olyvria se opět ohlédla k Pityosu. Už vypadal jako město pro panenky, domky se zmenšily do velikosti dětských hraček. Tiše, aniž by se na něho podívala, se zeptala: „A co máš v plánu udělat se mnou?“

„Co bych.“ Phostis se rychle zarazil. Otázka byla příliš závažná, aby na ni odpověděl bez přemýšlení. Po chvíli pokračoval. „Tak daleko jsem ještě neuvažoval. První, co mě napadlo, bylo to, že se příštích několik dní budeme moct milovat beze strachu, že nás někdo při tom přistihne.“

Usmála se, ale oči měla stále upřené k Pityosu.

„Ano, to budeme moct, pokud budeš chtít. Ale co potom? Co se stane, až se vrátíš do paláce ve městě Videssos? Co potom, mladé Veličenstvo?“

V Etchmiadzinu ho tak občas výsměšně nebo z falešné dvornosti titulovali. Teď mu tím Olyvria připomněla všechno, k čemu se vrátí: eunuchy, ceremoniály, postavení. Také si uvědomil to, na co už dlouhou dobu nemyslel, že ho vlastně unesla a ponižovala. Ona si toho zřejmě byla vědoma moc dobře. Otázka, kterou mu položila byla opravdu dost závažná.

Zatímco ona hleděla zpět přes vodu na všechno co opouštěla, on se díval vpřed, vstříc všemu, co ho čekalo. Pomalu pronesl: „Unesla jsi mě z tábora, to je pravda. Ale nebýt tebe, nedostal bych se teď z Pityosu. Z mé strany jsme vyrovnání — a navíc mezi námi zůstalo všechno ostatní.“

„A to znamená co?“ znělo to stále znepokojeně. To bylo slovo, pro které se Phostis po krátké úvaze rozhodl. A nebylo divu. Než zamířila jejich loďka na širé Videsánské moře, měla převahu ona a určovala podmínky jejich vztahu. Unesla ho, v Etchmiadzinu za sebou měla moc svého otce a thanasioi... ale teď se rozhodla doslova vplout do sféry jeho vlivu. Kdyby se jí chtěl mstít, nic by mu v tom nezabránilo.

„Jestli chceš,“ řekl, „přistanu na nějakém opuštěném pobřeží, kde se ti bude líbit a vysadím tě tam. Přisahám při našem velkorysém a milosrdném Pánu, že udělám všechno, co bude v mých silách, abych zabránil svému otci tě jakkoliv pronásledovat. Nebo -“

„Nebo co?“ vyštěkla na něho. Ano, byla nervózní z toho, jak se věci změnily.

Zhluboka se nadechl. „Nebo se mnou můžeš zůstat, dokud se nedostaneme do města Videssos a když budeš chtít, tak pořád. Po zbytek našich životů, doufám.“

Pozorovala ho, bezpochyby s podezřením, zda to není jen další past, aby pomsta byla ještě sladší. „Myslíš to vážně,“ uznala nakonec a pokračovala: „Samozřejmě, že s tebou zůstanu. Ale co na to řekne tvůj otec?“

„Asi ho chytne psotník,“ rozveselil se Phostis. „No a co? Už nejsem dítě, tak mě nemůže donutit, abych se tě vzdal. A kromě toho, lidi na to pomalu zapomněli, protože je to už dávno, ale má matka byla Anthimovou císařovnou dřív, než se provdala za mého otce. Protože jsem se narodil necelý rok poté, co můj otec usedl na trůn, jeho postup asi taky nebyl moc obvyklý.“

Phostis si tu větu znovu v duchu zopakoval. Vlastně se narodil dřív, než odpovídalo době, kdy se Krispos stal Autokratem. Dosud nikdy neuvažoval o kolik dřív. Zajímalo by ho, jestli byl jeho otcem Krispos... nebo Anthimos. Podle data jeho narození bylo možné obojí.

Asi se mračil, protože se Olyvria zeptala: „Děje se něco?“

„Nic,“ řekl a pak ještě jednou rozhodněji. Anthimos už tu nebyl, aby si na něj mohl dělat nárok a i když k němu Krispos nikdy neměl moc vřelý vztah - náhle ho napadlo, jestli to není právě z toho důvodu — jmenoval ho Autokratem ještě jako batole. Krispos mu už následnictví neupřel, zvláště když unikl nebezpečí vlastními silami. ..as pomocí Olyvrie. Opět hleděla přes záď loďky. Země se už změnila na pruh zeleně s občasnými hnědými místy na obzoru. Byli už příliš daleko na moři, aby se daly rozeznat nějaké podrobnosti. S úsměvem se kněmu otočila. „Když se nic neděje, tak to dokaž.“

Chystal se jí zeptat, jak to má udělat, ale než mohl cokoliv říct, odložila klobouk, rozpustila si vlasy a stáhla si halenu přes hlavu. S jistotou našel způsob jak jí dokázat, že je všechno v pořádku.

„Vaše Veličenstvo!“ Byl to Zaidas, který volal před císařským stanem, než se armáda vydala do pohybu v lepivém horku. „Mám pro vás novinky, Vaše Veličenstvo!“

Krispos měl na sobě jen spodky. Kledu s etiketou, pomyslel si a zavolal: „Tak pojď dál a povídej.“ Musel se usmát, když Zaidas sklopil oči. „Neobtěžujte se formalitami, pane čaroději. Odhrň moskytiéru a prozrad' mi, co jsi zjistil.“

Zaidas se důležitě nadechl. „Kéž to Vaše Veličenstvo potěší, magie ukazuje, že váš syn Phostis odjel z Etchmiadzinu do

Pityosu."

„Opravdu?" zabručel Krispos. Jako obvykle ho zpráva po takovém úvodu vůbec nepotěšila. „Moc dobře, že jsem poslal flotilu do Tavasů. Jediný důvod jeho cesty do přístavu musí být snaha nás předejít. Ale při Phosovi, Livanios ho poslal na špatné místo." Šťouchl čaroděje do ramene. „Thanasioi mají mezi námi špehy, ale tentokrát se to podařilo."

„Ano, Vaše Veličenstvo," souhlasil Zaidas. Zaváhal a dodal: „Vaše Veličenstvo, musím vám ještě říct, že Phostova stopa, když mi prominete nepřesný výraz, se stala nejasná."

„Další vliv prokletého Makuránce." Krispos to řekl oznamovacím tónem, nějakou otázkou.

Ale Zaidas zavrtěl hlavou. „Myslím, že ne. Vypadá to skoro jako by stopu něco tlumilo - možná voda. Nevím, jak si to jinak vysvětlit, ale vzbouřenci by asi těžko vyslali Phosta na moře, že?"

„To těžko," řekl Krispos nevýrazným hlasem. „Livanios není žádný hlupák. Přál bych si, aby byl. Pátřej dál. Dá-li velkorysý a milosrdný bůh, přijdeš na něco, co bude dávat větší smysl. Věřte mi, pane čaroději, mám ve vás bezmeznou důvěru."

„Občas větší než mám sám." Potřásl hlavou. „Udělám, co budu umět."

Jakmile si Krispos navlékl pozlacenou drátěnou košili, okamžitě se začal potit. Vzdychl. Bylo vedro jako v létě. Vyšel ven, aby se postavil do fronty na ranní misku kaše mezi ostatní vojáky. Kuchaři nikdy nevěděli, jakou frontu si vybere. Proto byla strava lepší pro všechny. Například dnešní ovesná kaše obsahovala velké množství cibulky a stroužků česneku a téměř každá lžice byla ozdobena kouskem pěkně vyuzené šunky.

Vyprázdnil misku. „Kdybych měl takovou dobrou stravu na své farmě, nikdy bych se nehnal do města Videssos," poznamenal.

Několik mužů souhlasně přikývlo. Život na farmě, jak Krispos dobře věděl, byl málokdy snadný. To byl hlavní důvod, proč muži odcházeli z venkova. Když nic jiného, vojáci dostávali pravidelně najíst. Ale přestože farmářská práce byla dřina, vojáci občas získávali svou obživu ještě namáhavěji než sedláci.

Kázeň v armádě se každým dnem co opustili město Videssos zlepšovala. Každý znal své místo a věděl, co má dělat, takže všechno šlo hladce bez velkého povyku. Polní kuchyně byla naložena, jezdci nasedali na koně a armáda se pomalu dala do pohybu směrem k nížinám kolem Tavasů.

Krispos jel v čele hlavního voje, pár set metrů za průzkumným oddílem. Sedláci na něho ze svých políček hleděli s údivem, jako kdyby byl úplně jiný živočišný druh než oni. Kdyby byl Anthimův otec Rhaptos někdy projížděl s armádou kolem vesnice, kde Krispos vyrůstal, zíral by na něho asi úplně stejně.

Chvilu před polednem je dojel posel na zpoceném koni. Zvíře hlasitě funělo, když jezdec vyrovnal jeho krok s krokem Krispova koně. Vytáhl zapečetěné pouzdro z nepromokavé kůže a podal ho Krispovi. „Z města, Vaše Veličenstvo." Pečeť tvořil otisk slunečního kotouče v blankytně modrém vosku, jež byl výsadou císaře. To znamenalo, že je to zpráva od Evripa. Krispa napadl jen jeden důvod, proč mu syn posílá naléhavou depeši. Naplněn chmurnou předtuchou rozlomil pečeť.

Rukopis jeho syna byl stále ještě krasopisný, nepoznamenaný léty praxe. Jak byla slova čitelná, tak byla nemilá.

„Evripas srdečně zdraví svého otce. Minulou noc propukly ve městě nepokoje a od té doby se situace zhoršila.

Jednotky, kterým velím, se ze všech sil snaží obnovit klid a pořádek. Až to bude možné, pošlu další zprávu. Ať Phos ochraňuje tebe i tohle město. Sbohem."

„Viš o tom něco?" zeptal se Krispos posla a ukázal na pergamen.

„Ne, Vaše Veličenstvo, je mi líto," odpověděl muž. „Jsem poslední v celé šňůře jezdců. Slyšel jsem od muže, který mi svitek předával, že v hlavním městě nastaly nějaké potíže. Je to tak?"

„Ano, je," odpověděl Krispos zachmuřeně. Věděl, že by thanasioi mohli něco takového zkusit, aby ho vyvedli z míry a připravil se na takovou možnost co nejlépe. Jestli to však bude stačit se brzy ukáže.

Pak ho napadlo něco jiného, až ho zamrazilo. Vydal se Phostis na moře proto, aby se dostal do města Videssos a vedl vzbouřence proti jednotkám, které mu zůstaly věrné? Jestli ano, mohl by uvrhnout město do mnohem většího zmatku, než Krispos čekal. Musí Evripa varovat, pomyslel si Autokrat.

„Pošlete odpověď, Vaše Veličenstvo?" zeptal se posel.

„Ano, dobrý bože, pošlu," řekl Krispos. Ale než to mohl udělat, přitíhl se na zpěněném koni další jezdec a mával koženým pouzdrem. Vůbec se mu nelíbil vystrašený pohled v očích posla. „Uklidni se. Nikdy jsem neměl ve zvyku obviňovat posly za špatné zprávy, které přinášeli."

„Ano, já vím, Vaše Veličenstvo," přikývl posel, ale neznělo to moc přesvědčivě. Podával mu pouzdro, jakoby bylo napuštěno jedem.

Krispos jej převzal a pak se zeptal: „Viš, co je tam napsáno?" Posel přikývl. Krispos ho vyzval: „Řekni mi to tedy sám. Při našem velkorysém a milosrdném Pánu přísahám, že se ti nic nestane."

Nikdy neviděl muže, který by tak očividně toužil být někde jinde. Olízl si rty, rozhlédl se, ale nebylo úniku. Zhluboka se nadechl a vydechl. „Vaše Veličenstvo, Garsavra padla."

„Cože?" Krispos na něho zíral spíš nevěřícně než s hrůzou. Spolu s ním všichni, co to slyšeli. Garsavra, ležící na soutoku řek Eriza a Arandos, byla jedním ze

tří největších měst na západě. Armáda byla na západ od ní, především přebrodila severní přítoky Erizy.

Krispos rozvinul pergamen. Zpráva potvrdila poslova slova a poskytla další podrobnosti. Thanasioi napadli město za svítání. Vypalovali, zabíjeli a ničili. Místního preláta svrhli se střechy chrámu na hlavním náměstí a pak budovu zapálili. Těch pár lidí, kteří to přežili nebude mít duše zatížená nadbytkem materiálních statků ještě hodně let.

Krispos upřeně hleděl na pergamen ve své ruce. Nejradši by ho roztrhal na tisíc kousků. S vypětím všech sil se ovládl. Některé informace, které zpráva obsahovala se ještě mohly hodit. Co neklidněji řekl poslovi: „Máš mé díky za odvahu,

že jsi mi zprávu přinesl. Jakou máš hodnost?"

„Jsem veden jako řadový voják, Vaše Veličenstvo," odpověděl muž.

„Tak teď už jsi velitel oddílu," oznámil mu Krispos.

K hlavnímu voji armády právě dorazil jeden ze stopařů průzkumného oddílu. Cekal, až si ho Krispos všimne a pak mu oznámil: „Kéž to Vaše Veličenstvo potěší, zadrželi jsme thanasiota, který k nám přijel se znamením příměří. Říká, že pro vás má zprávu od Li-vania."

Na Krispa se to valilo ze všech stran. Pripadal si jako žonglér, který vyhodil jeden talíř a než stihl pohnout rukou, aby jej chytil, spadly mu na hlavu všechny ostatní, které byly ve vzduchu. „Přiveďte mi ho," řekl ztěžka. „Řekněte mu, že budu respektovat znamení příměří, čímž mu prokážu víc zdvořilosti než by oni poskytli někomu z našich. Takhle mu to řekni."

Stopař zasalutoval a odjel. Za pár minut se vrátil s mužem z Livaniových zvláštních jednotek. Thanasiot měl na levém rukávu bílý kulatý terč. Usmál se na zasmušilého Krispa a řekl: „Zdá se, že už se k vám ta zpráva dostala. Mám pravdu, příteli?"

„Nejsem žádný tvůj přítel," odbyl ho Krispos. „Předej mi zprávu od svého pána."

Thanasiot mu podal kožené pouzdro velice podobné těm, které nosili jeho vlastní poslové s výjimkou pečeti. Do šarlatového vosku byl otisknut obraz plamenů. Krispos ji zlomil a zlostně odhodil zbytky vosku na zem. Pergamen uvnitř byl zapečetěn stejným znamením. Krispos odstranil i další pečeť, rozvinul pergamen a přečetl si zprávu.

Livanios, který ctí cestu světla zdraví falešného Au-tokrata a Skotova služebníka Krispa. Píšu tuto zprávu z trosky Garsavry, která byla očištěna od hříšného materialismu válečníky věrnými velkorysému a milosrdnému Pánu. Vězte, že všechna města na západě země budou Phosovými vojáky potrestána stejně, kdykoliv se nám zlíbí.

A vězte dále, nepravý vladař odsouzený k ledovému peklu, že váš zkažený a zlatem bující režim bude zanedlouho navždy odstraněn z celého západního území. Jestli si chcete zachovat alespoň zlomek vaší nezákonné a tyranské vlády, ihned se stáhněte za Dobytčí průliv a přenechte tuto zemi těm, kteří zde budou vládnout v radosti, míru a zbožnosti.

Čiňte pokání za své bohatství a ostatní hříchy než stanete před Phosovým posledním soudem. Odložte svou chamtivost a dejte se na cestu světla.

S Phosem v srdci. Sbohem.

Krispos pomalu, ale s ovládanou zlostí zmačkal pergamen, pak se otočil k poslovi kacířů a řekl: „Má odpověď je krátká a zní ne. Doruč ji a buď vděčný za svůj život."

„Nebojím se smrti — smrt je osvobozením od Skota," odvětil posel. „Přivoláváte na svou hlavu záhubu." Sevřel oči, pobídl koně a se zpěvem na rtech odjel.

„Co vám ten zkurvysyn chtěl?" zeptal se Sarkis. Když mu to Krispos řekl, jeho masitá tvář zrudla vzteky. „Dobrý bože, i úplný idiot musí vědět, že nemá

dráždit armádu, která je mnohem větší než jeho, zvláště když je blíž Etchmiadzinu než on."

„Snad jsme blíž," řekl Krispos sklíčeně. „Už jsi několikrát řekl, že Livanios není žádný hlupák. Určitě se po útoku na Garsavra stáhl. Nechci ho zahnat zpět do jeho pevnosti. Chci ho přinutit k boji mimo ni."

„Jak to chcete udělat?" zeptal se Sarkis. „Ti prokletí thanasioi jsou mnohem rychlejší než my. Netíží je dokonce ani kořist, protože ji radši spálí, než by ji vozili s sebou."

„Já vím." Krispův pohled byl temnější než zinná noc. „Myslím, že jsi měl pravdu, když jsi říkal, že to musíme zkusit.

Livanios nemůže mít štěstí pořád - doufám. Když si pospíšíme, můžeme se s ním utkat na náhorní plošině. Za pokus to stojí."

„Jo." Sarkis rázně přikývl. „Naše kavalerie udrží Tavas proti všem thanasioi, kteří jsou kolem - teď už víme, kde se skrývala jejich hlavní síla."

„To víme," řekl Krispos, „ale je nám to teď platné jako mrtvému zinník." Naklonil se, aby si odplivl v rituálním odmítnutí Skota a pak začal vydávat rozkazy na změnu trasy pochodu armády od pobřeží směrem nahoru na vysočinu. Změna cíle vojenských jednotek byla ta snadná část. Zajistit, aby měli na nové trase co jíst vojáci i jejich zvířata, vyžadovalo mnohem víc úsilí.

Ve všem tom zmatku úplně zapomněl, že chtěl poslat Evripovi zprávu.

Phostis vplul s rybářským člunem do malého přístaviště, odkud jeho otec vyjížděl na rybolov. Vyhodil lano, vyskočil na molo a loďku uvázal.

Právě pomáhal Olyvrii na dřevěné molo, když rozhořčený palácový sluha otevřel branku vedoucí k malému přístavišti a zvolal: „Hej, kdo si myslíte, že jste? Tenhle přístav není jen tak pro každého. Je určený pro Autokrata, Phos mu žehnej, takže laskavě odplujte s tou smradlavou bárkou někam jinam."

„To je v pořádku, Sorane," odpověděl Phostis. „Myslím, že to otci nebude vadit."

Vůbec ho nepřekvapilo, že ho Soranos nepoznal. Byl špinavý, zarostlý, oblečený do prosté, otrhané halenky a tvář měl opálenou. Vlastně byl opálený i na jiných místech pod halenou, díky dovádění s Olyvrii na palubě za jasného dne. Ona byla také opálená. Cestu zpět do města si docela užili.

Sluha si dal ruce v bok. „Ale, tak tvému otci to nebude vadit, co? A kdopak je tvůj otec? Víš to vůbec?"

Phosta trápila stejná otázka, ale nechal si to pro sebe. Řekl: „Můj otec je Krispos, syn Phosta, Autokrat Videssosu.

Když se podíváš zblízka, zjistíš, že jsem unikl thanasioi."

Soranos si už chystal další ostrou odpověď, ale zarazil se a dlouze se na Phosta zadíval. Byl příliš snědý, aby zbledl, ale brada mu poklesla, oči se rozšířily a pravá ruka opsala kruhové sluneční znamení. Padl před ním na tvář a blekotal:

„Mladé Veličenstvo, jste to vy — jste to opravdu vy! Tisíckrát prosím za odpuštění, nezlobte se na mě, snažně vás prosím. Chvála Phosovi, že vás ochraňoval na cestě domů a požeňnal vám zase svobodu."

Vedle Phosta se hihňala Olyvria. Káravě potřásl hlavou a řekl sluhovi: „Vstávej, vstávej. Odpouštím ti. Teď mě rychle

řekni, co se tady děje, proč jsem viděl tolik dýmu, když jsme pluli přes Dobytčí průliv?"

„Kacíři se opět vzbouřili, mladý pane. Snaží se vypálit město kolem nás," odpověděl Soranos, když vstal.

„Toho jsem se bál. Odved' mě hned k mému otci." Soranova tvář měla náhle výraz přehnané lítosti, který uměl nasadit každý chytrý sluha, když musel členovi císařské rodiny říct ne. „Mladé Veličenstvo, nemohu. Odjel z města na válečné tažení proti thanasioi."

„Ano, jasně," řekl Phostis naštvaný sám na sebe. Nebýt císařské armády, nebyl by přece vyslán do Pityosu a neměl by příležitost k útěku. „Kdo má na starost velení ve městě?"

„Mladé Veličenstvo Evripas, váš bratr."

„Ach." Phostis se zatvářil, jako kdyby našel v polévce mouchu. Z Krispova hlediska to bylo rozumné rozhodnutí, zvláště když tu nebyl Phostis. Ale neznal nikoho, kdo by byl méně potěšen jeho náhlým příjezdem než Evripas. No, nedá se nic dělat. „Tak mě tedy zaved' k němu."

„Jistě, mladé Veličenstvo. Ale nechtěl byste se vy a váš, ehm, doprovod -" Olyvria měla vlasy vyčesané nahoru pod klobouk a měla na sobě volný mužský oděv, takže si Soranos nebyl jistý, jestli před ním stojí dívka nebo mladík. „-nejdřív osvěžit a převléknout do něčeho, ehm, vhodnějšího?"

„Ne." Phostis to jediné slovo vyslovil tak pánovitě — císařsky — jak jen uměl. Až když ho řekl, uvědomil si, že ten tón převzal od Krispa.

Ať to bylo jakkoliv, způsobilo divy. Soranos řekl: „Jistě, mladý pane. Pojdte laskavě za mnou."

Phostis ho následoval. Jak procházeli palácovým komplexem, nikoho nepotkali. Lidé, kteří je zahlédli zdálky si určitě mysleli, že Soranos doprovází pár dělníků do práce.

Pro Phosta byly paláce prostě domov. Nijak zvláště si proto nevšímal trávníků, zahrad a budov, které míjeli. Ale pro Olyvrii to všechno bylo nové a připadalo jí to úžasné. Když si všiml, jak se snaží dívat se na všechny strany současně, když viděl její bázeň ve Velkém paláci, úžas nad višňovým sadem, který obklopoval císařskou rezidenci a Palác devatenácti lehátek, díval se i on na všechno jinýma očima.

Evripas neřídil boj proti povstalcům z paláce. Zřídil si stanoviště na Palamově náměstí. Lidé — vojáci i civilové — spěchali dovnitř a ven se zprávami, rozkazy a kdoví čím ještě. Velký Haloga si přeměřil Phosta pronikavým pohledem „Co tu chcete?" zeptal se vide-sánštinou se silným přízvukem.

„Rád bych se přivítal se svým bratrem, Herwigu," odpověděl Phostis.

Herwig se na něho zamračil a přemýšlel, či může být bratr - a kdo to je, že oslovuje císařského strážce jménem. Pak zamračení vystřídal úžas. „Mladé Veličenstvo!" zvolal s rozzářenou tváří, až se k nim otočily všechny hlavy ve stanu. Mezi nimi byla i Evripasova. „Dobrá, dobrá," řekl, když viděl, že je to opravdu Phostis. „Podívejme, co přivábilo psa na zápraží."

„Ahoj, bratře," pozdravil Phostis mnohem obezřetněji, než by čekal. Během více než půl roku, co se neviděli, se z Evripas stal muž. Měl ostřejší rysy, vousy mu zhoustly a zesílily. Pod vrstvou prachu a kouře měl výraz dospělého muže - unaveného, utrápeného, ale odhodlaného dokončit úkol, který na sebe vzal.

Ted' na Phosta vrhl nepřátelský pohled. Už to nebyl ten pohled, na který byl od něho Phostis zvyklý, pramenící z toho, že byl starší. Byl to pohled, který patřil člověku, který mohl být nepřítelem. Evripas vyštěkl: „Poslali tě ty proklatý thanasioi, abys tady dělal další potíže?"

„Kdyby to bylo tak jak říkáš, myslíš, že bych uvázal rybářský člun u otcova mola?" zeptal se Phostis. „Myslíš, že bych šel nejdřív za tebou a ne za Digenem?"

„Digenis je mrtvý a ani trochu nám nechybí," řekl Evripas stále ještě ostře. „A kdo ví, co bys udělal? Jedna z věcí, které o těch zatracených kacířích vím je, že jsou záludní. Co já vím, taky sis mohl přivést tu poběhlíci sebou jenom proto, abys mě přesvědčil, že se nevyhýbáš tělesným potěšením."

Na rozdíl od Sorana Evripas poznal dívku na první pohled bez ohledu na to, co měla na sobě. Phostis řekl: „Bratře, představuji ti Olyvrii, Livaniovu dceru, která mně pomohla uprchnout z rukou thanasioi a která je odmítá stejně jako já, což znamená úplně."

To Evripas překvapilo. Pak překvapila Olyvria Phosta. Ulehla před jeho bratrem s tváří k zemi a se slovy: „Vaše Veličenstvo." Měla spíš říct mladé Veličenstvo, ale Evripas ted' velel městu, takže se zase tak moc nespletla - a byla příliš vážná na to, aby to mínila jako lichotku.

Evripas zavrčel. Než stačil říct víc než „Vstaň", vešel do stanu posel s tváří zakrvácenou z řezné rány nad okem a vysoukal ze sebe něco pro Phosta nesrozumitelného. Evripas řekl: „Není to tak těžké, když to uděláte šikovně. Pošlete jeden oddíl z Prostřední ulice východně od místa, kde jsou ti maniaci zalezlí a druhý ze západu. Pak je zmáčknete mezi sebou."

Posel odběhl. U zadní stěny stanu Phostis spatřil Noeta skloněného nad mapou. Ale Noetos tady tomu nevelel. To byla Evripasova práce. Phostis už tolikrát zažil tento Krispův výcvik velení, že se nemohl mýlit.

Zeptal se: „Jak ti mohu pomoci?"

„Abys mi vyrazil velení z rukou, myslíš?" zeptal se podezíravě Evripas.

„Ne. Otec svěřil velení tobě a zdá se, že to děláš dobře. Já jsem se vrátil před chvílí, jak jistě víš. Nemám ani tušení, co se tu děje. Ale jestli můžu být nějak užitečný, řekni mi, co mám dělat."

Evripas se díval, jako kdyby taková spolupráce byla poslední věc, po které by toužil. Olyvria řekla: „Jestli chcete, můžeme promluvit k davu a říct lidem, proč jsme opustili cestu světla."

„A že není jediným důvodem to, že za thanasioi stojí Makuran a pomáhá jim svým čarodějem a jen dobrý bůh ví, čím ještě," dodal Phostis.

„Tak ty o tom víš? Zajímalo nás, otce a mě, jestli to víš. Obávali jsme se, že ano a je ti to jedno, báli jsme se, že ses přidá ke kacířům. Vloni na podzim jsi nebyl moc nadšený z válečného tažení proti nim." Evripasova jízlivá poznámka

šlehla jako bič.

„Tehdy jsem opravdu nadšený nebyl," připustil Phostis. Nemělo cenu zapírat, Evripos věděl své. „Teď je to ale jiné. Pošli pro čaroděje, ať provede test se dvěma zrcadly, když mi nevěříš."

Evripos ho zamračeně pozoroval. „Jestli si vzpomínáš, tak na thanasioi tenhle test nepůsobí. Zaidas delal co mohl a pokud to nedokázal on, pochybuji, že by se to mohlo podařit někomu jinému. Takže, můj milý bratře, pro tebe ani pro dceru vůdce kacířů nemám žádnou práci. Viš, nemůžu vám věřit."

„Proč nám nemůžeš věřit?" naléhal Phostis. „Proč myslíš? Dejme tomu, že ti dovolím promluvit k davu a ty místo abys řekl „Cesta světla je žumpa plná hnoje," řekneš „Sláva thanasioi! Pojďte a zapálíme Nejvyšší chrám!" To by jen přililo olej do ohně, nebo ne?"

Noetos vzhlédl od mapy a řekl: „Takovou podlost by přece mladé Veličenstvo neudělalo. Je —"

Evripos ho umlčel mávnutím ruky. „Ne." Promluvil tak rázně a také tak moc otcovým tónem, jako Phostis před chvílí k Soranovi. „Nebudu to riskovat. Copak nebylo v posledních dnech ve městě dost zmatku, abychom si říkali o další? Opakuji, že ne." Zaujal bojový postoj, jakoby se připravoval zabránit Noetovi přinutit ho změnit názor.

Generál se poslušně stáhl. „Jak si přejete, mladé Veličenstvo, samozřejmě," zamumlal a vrátil se ke své mapě.

Phostis se rozlétl a nejradši by praštil svého bratra po hlavě prvním tvrdým předmětem, který by mu padl do ruky. „Jsi tvrdohlavě hlupák," zahučel.

„A ty jsi trouba," odsekl Evripos. „Já jsem si nenechal poplést hlavu Digenem."

„A co bys řekl tomu," zkoušel to Phostis dál, „kdybys sem na Palamovo náměstí, nebo kam si vybereš, pozval patriarchu Oxeita a ten by nás s Olyvrii veřejně oddal. To by mělo lidi přesvědčit, že nejsem thanasiot, protože ti by radši zemřeli hladu než by se... Zatraceně Evripe, myslím to naprosto vážně. Co je na tom tak směšného?"

„Promiň," řekl Evripos. „Jen mě napadlo, jaká je to škoda, že otec odjel na válečnou výpravu. Mohli byste mít oba dva svatbu v jeden den. Pamatuješ si na komornou Dnnu?"

„Jistě. Je moc hezká, ale —" Phostis zíral na rozesmátého bratra. „Otec se do ní zamiloval?"

„O tom pochybuju," řekl Evripos rozvázně. „Kdy se otec do někoho zamiloval, nás nevyjímaje? Ale čeká jeho dítě. Budeme mít nevlastního bratříčka nebo sestřičku ještě před zimmím slunovratem. Klídek, Phoste — nemusíš být tak pobledlý. Otec nemá v úmyslu si ji vzít. Věř mi, že jsem z toho stejně nadšený jako ty."

„Ano. Nevlastní bratr nebo sestra, říkáš? Hmm, hmm." Phosta napadlo, jestli on také není nevlastní bratr Evripa a Katakolona. Nikdy to nebude vědět určitě. Řekl: „Pokud jsi skončil s klepy, tak svůj návrh jsem myslel smrtelně vážně. Jestli, si myslíš, že by to pomohlo ukončit nepokoje, ožením se na veřejnosti."

Vedle něho živě příkyvovala Olyvria. „To by mohl být výborný způsob, jak zpochybnit cestu světla. Ukázat těm, kteří uvažují o tom, že se na ni vydají, že jejich dřívější přívrženci ji opouštějí."

„To je rozumný plán, mladé Veličenstvo," poznamenal Noetos.

„Hm — možná." Evripos se soustředěně zamařil. Z myšlenek ho vytrhl posel se zprávou. Evripos si ji přečetl, vykřikl pár rozkazů a zase se zamyslel. Nakonec prohlásil: „Ne, neudělám to. Jedna z nevýhod našeho postavení, bratře, je to, že si nemůžeme vždycky svobodně vybrat partnera, kterého bychom chtěli. Na tom tvém nevidím nic špatného, ale pomalu začínám zjišťovat —" Jeho úsměv byl smutný a současně odzbrojující. „— že nevím všechno, co bych měl. Příliš často musím posuzovat, jestli mě někdo nechce oblafnout."

„Co tedy bude dál?" chtěl vědět Phostis.

„Pošlu tě za otcem. Zopakuj mu to, co jsi teď vyprávěl mně. Jestli ti uvěří on, nebudu mít nic proti. A jestli bude tvůj sňatek považovat za dobrý nápad, tak se ožen — a jak znám otce, tak to bude rychle. Domluveno?"

„Domluveno," souhlasil Phostis okamžitě. Stačilo pár rozkazů a mohl by s Olyvrii navždy zmizet. A kdyby na to někdy v budoucnosti Krispos přišel, mohl Evripos klidně říct, že byli fanatičtí thanasioi. Kdo by se odvážil mu to vyvrátit, zvláště když by se tím pádem stal dědicem trůnu? „Je to... od tebe slušné."

„Myslíš tím, že jsi čekal, že tě strčím do nějaké díry a pak na tebe zapomenu?" zeptal se Evripos.

„No... vlastně ano." Phostis cítil jak ho páli tváře, že je tak průhledný. Kdyby byl stejnou chybu udělal v Etchmiadzinu, nikdy by se z pevnosti nedostal.

„No, jestli si myslíš, že mě to nenapadlo, tak jsi na omylu." Phostovi chvíli trvalo, než pochopil, že dušený zvuk, který Evripos vydal byl potlačovaný smích. Jeho mladší bratr pokračoval. „Otec nás vždycky učil bázni z ledového pekla a já jsem ho poslouchal. Kdyby ses dal na cestu světla, nic by mi neudělalo větší radost než tě zničit a zaujmout tvé místo. Tomu věř, Phoste. Ale ukradnout ti ho poté, co jsi se vzdal kacířství?" Ušklíbl se. „Je to lákavé, ale odolám pokušení." Phostis si vzpomněl na komnatu pod Digenovým chrámem a pokušení, které představovala nahá a krásná Olyvria. Také odolal — tehdy. Teď jí ležel v náručí kdykoliv mohl. Podlehl pokušení? A co Evripos? Skočí v budoucnosti po šanci uchvátit trůn nebo také odolá?

Co se týkalo první otázky, Phostis usoudil, že se situace změnila od chvíle, kdy se s Olyvrii stali milenci. Nebylo to jen její tělo, které mu poskytovalo uspokojení. Stala se v Etchmiadzinu jeho nejbližším a jediným přítelem. Za jiných okolností by se jí sotva dvořil.

A co se týkalo druhé otázky... na ni bude muset odpovědět teprve budoucnost. Phostis věděl, že jen blázen by ignoroval možnost, že se Evripos pokusí mu trůn sebrat. V budoucnosti bude mít ovšem moc on a ne jeho bratr jako tomu bylo teď. A možná právě dnešek ukázal, že mají naději pracovat společně.

Evripos řekl: „Přijde den, bratře, kdy vytvoříme docela dobrý tým. I když to nakonec budeš ty, kdo bude nosit rudé boty, dej mi šanci dělat něco v armádě a já pro Videssos udělám, co bude v mých silách."

Neřekl pro tebe, všiml si Phostis. Ale nechtěl ho chytat za slovo. Mezi jinými věcmi, které je Krispos učil bylo, že císařství je na prvním místě a že ten, kdo tuto zásadu nectí, nezaslouží si sedět na trůnu ve Velkém paláci. Teď dostal Phostis praktickou lekci.

„Víš co?“ řekl. Evripas tázavě zvedl obočí. Phostis pokračoval. „Rád zase uvidím otce. Už je to tak dlouho.“ Phostis chvíli mlčel. „Asi nemůžu vzít s sebou Olyvrii, vid?“
„Ne,“ okamžitě odpověděl Evripas, ale vzápětí dodal: „Počkej. Možná bys mohl. Určitě toho ví spousta o thanasioi —“
„Víš,“ řekl Phostis současně s Olyvriiným „vím“.
„Tak dobře,“ řekl Evripas, když se definitivně rozhodl. „Když ji s sebou nevezmeš, otec se na mě rozzlobí, že jsem tě donutil ji tady nechat a on se jí nemůže vyptávat. Tak ji tedy vezmi s sebou.“
„Poslechnu váš rozkaz, mladé Veličenstvo,“ řekl Phostis a zasalutoval.
Evripas mu odpověděl také zasalutováním. „Taky jsem jednou nebo dvakrát poslechl, mladé Veličenstvo,“ odpověděl.
„Bratři,“ řekla Olyvria tónem, jakoby mluvila o nějaké nižší formě života. Phostis s Evripem se na sebe podívali. S úsměvem oba přikývli.

11.

Krispos se plácl do čela. „Dobrý bože, jsem to ale idiot,“ zvolal.
„Bezpochyby, Vaše Veličenstvo,“ souhlasil Sarkis vesele. Kromě Iakovitze, Zaida a Barsyma byl jediný, kdo mohl něco takového říct, aniž by byl potrestán za urážku majestátu. „A v jaké konkrétní věci je to tentokrát?“
„S tím vším zmatkem kolem Garsravy jsem dočista zapomněl napsat Evripovi a varovat ho před Phos-tem,“ odpověděl Krispos. Zatvářil se znechuceně nad sebou samým. Ale jak měl ve zvyku, nemarnil dál čas zbytečným sebeobviňováním. Z váčku u pasu vytáhl kus pergamentu, pero a inkoust, naškrábal pár sotva čitelných řádek — pohyb koně na čitelnosti moc nepřidal - a pak zavolal: „Katakolone!“ Za chvíli zavolal znovu, hlasitěji.
„Ano, tati? Co bys rád?“ Jeho nejmladší syn ho do-jel.
Krispos mu předal zprávu. „Opatři tuhle zprávu pečeti, ulož ji do pouzdra a odešli ji co nejdřív do města Videssos.“
„Jak si přeješ.“ Kousek pergamentu byl moc malý, aby šel srolovat nebo pořádně složit. Katakolon si ho přečetl. Když vzhlédl ke svému otci, měl v očích ustaraný a nešťastný pohled. „Určitě to nemůže být tak zlé.“
„Nevím, jestli je nebo není,“ řekl Krispos. „Ale, u Phose, může to být desetkrát horší, chlapče. Mohl by klidně přistát ve městě s lodí plnou fanatiků, celých žhavých zemřít pro cestu světla.“
„Phostis?“ pochybovačně se otázel Katakolon. Zavrtěl hlavou. „Tomu nemůžu uvěřit.“
„Já ano a to stačí,“ odpověděl Krispos. „A teď už jeď. Nedal jsem ti tu zprávu, abychom se dohadovali nad jejím obsahem, ale abys ji vypravil na cestu do města.“
„Ano, otče,“ řekl Katakolon zkormoučeně.
„Nemyslíte, že by se mohla 'náhodou' ztratit, že ne?“ zeptal se Sarkis.
„Radši by se ztratit neměla,“ odpověděl Krispos. Napadlo ho to taky. Vzpomněl si na rozhovor s Evripem. Pokud jeho synové budou pevně přesvědčeni, že mají pravdu, budou jednat podle své vlastní vůle a ne podle něho. Stávali se z nich muži — bohužel si na to nevybrali tu nejvhodnější dobu.
Udělal snad Phostis totéž, když si zvolil cestu světla? Jednal z pevného přesvědčení, přestože se Krispovi zdál jen zatvrzelý? Nebo jen našel někoho, jehož velení snášel lépe než Krispovo? Potřásl hlavou. Zajímalo by ho, jestli si to uvědomoval sám Phostis.
Jak to často během let dělal, odsunul stranou své osobní starosti a věci, se kterými nemohl nic dělat. I tak mu zbyla spousta jiných starostí. Armáda se již dostala na náhorní plošinu a byla mírně vyhladovělá, protože díky změně trasy zásobování vázlo.
Po Livaniově armádě nebylo ani stopy. To dělalo Krispovi starosti. Jestli se thanasioi rozptýlí, než je bude moct rozdrtit, k čemu bude válečné tažení? Jak je může porazit, pokud se z nich zase stanou zdánlivě neškodní pastevci, farmáři, koželuzi nebo výrobci svíček? Když odtáhne zpět do města Videssos, změní se zpátky na nájezdníky ještě dřív, než si sedne prach zvířený kopyty jeho koní. Tím si byl zatraceně jistý.
Armáda se na noc utábořila u potoka. Za chvíli z něj bude jen vyschlé řečiště, ale teď jim ještě posloužil. Muži se postarali nejprve o koně a pak teprve o sebe. Krispos procházel táborem a dohlížel na to, aby se jeho rozkazy v tomto směru plnily. Sám po svém příchodu do císařského města sloužil jako štolba nejprve u Iakovitze a pak u Petrona. Věděl, co obnáší péče o koně.
Tvrdě spal na skládacím polním lehátku v císařském stanu, když Haloga u vchodu volal „Vaše Veličenstvo“, dokud ho neprobudil. Zabuřel a s přemáháním se posadil. Oči ho pálily, jako kdyby mu do nich někdo nasypal písek. Gardista mu oznámil: „Omlouvám se, Veličenstvo, ale venku je kurýr, který s vámi musí hned mluvit.“
„No, tak ho pošli dovnitř,“ promluvil Krispos hlasem, kterýjakoby ani nebyl jeho.
Gestem ruky naznačil poslovi, že se nemá zdržovat uléháním. Čím dříve bude pryč, pomyslel si, tím dříve si zase bude moct jít lehnout. „Kéž to Vaše Veličenstvo potěší,“ začal posel a Krispos se duševně připravil na špatné zprávy. Dobře udělal. „Musím vám oznámit, že thanasioi napadli a dobyli město Kyzikos.“
„Kyzikos?“ Stále ještě rozespalý potřeboval Krispos chvíli, aby umístil město na mapu. Leželo v pobřežní nížině na východ od Garsravy. „Co tam Livanios dělá?“ Jakmile tu otázku vylovil nahlas, hned na ni znal i odpověď: „Císařská mincovna!“
„Ano, Vaše Veličenstvo, dobytá a vypálena,“ oznámil mu posel. „Chrám je vypálený taky a stejně i střed města — jako většina měst v západních nížinách, neměl Kyzikos žádné hradby ani opevnění, které by je chránilo proti nepříteli. A krajina kolem vypadá jako po nájezdu kobylek.“
„Ano,“ řekl Krispos. „Tvrď úder.“ Když Livaniovi válečníci mohou zničit Kyzikos, nebylo před nimi v bezpečí žádné město na západě. A pokud má Livanios zlato z mincovny v Kyzikosu, může s ním napáchat nepředstavitelné škody.

Zlato s thanasioi obvykle nešlo dohromady, ale Krispos pochyboval, že Livanios je pravý thanasiot. Pokud vůdce kacířů správně odhadl, Livanios se staral víc o sebe než o cestu světla.

Ale i když jim způsobili značné ztráty - Krispův mozek zase začal pracovat - mohlo se ukázat, že právě učinili velkou chybu. Dali císařské armádě možnost vklínit se mezi ně a jejich pevnost na hranicích s Vaspurakanem.

„Když vystrčíš hlavu moc daleko, useknou ti ji,“ řekl Krispos.

„Vaše Veličenstvo?“ zeptal se kurýr.

„To nic.“ Oděn jen do plátěných spodků vyšel Autokrat do noci. Nevšímal si překvapených pohledů a mumlání halogajských stráží a začal svolával své generály. Když nemůže spát on, nebudou spát ani oni, zvláště když je čeká spousta práce.

O dva dny později řekl Sarkis už asi podesáté: „Nejdůležitější je, Vaše Veličenstvo, aby kolem nás neproklouzli.“

„Ano,“ odpověděl Krispos také už asi podesáté. Pahorkatina ve střední části západního Videssosu nebyla jako nížiny. Byla to drsná, nerovná krajina, zbrázděná mělkými i hlubokými údolními a protkaná stržemi a roklemi. Pokud císařská armáda nezaujme správné postavení mezi thanasioi a Etchmiadinem, celý plán selže, protože nájezdníci kolem nich proklouznou bez povšimnutí a oni to zjistí až když bude příliš pozdě něco dělat. Na tuhle kartu zřejmě vsadil Livanios, když se rozhodl napadnout ještě Kyzikos.

Sarkis si našel jinou otázku. „Jak vyberete správné místo?“

„Nejlepší řešení, na jaké jsem přišel je následující.“ odpověděl Krispos, „rozmístíme se podél jednoho z hlavních údolí a vějířovitě vyšleme zvědy daleko na všechny strany. Není tím sice zaručeno, že nám ne-proklouznou, ale pokud tě nenapadne nic lepšího, uděláme to takhle. Já ale doufám, že tě něco napadne.“

„Myslel jsem na něco podobného,“ řekl Sarkis. „Problém vidím jenom v tom, že to je přesně to, co si Livanios bude myslet, že uděláme.“

„To je fakt,“ připustil Krispos. „Ale jakmile si začneme hrát na to, co by kdyby, jsme na nejlepší cestě ztratit se v začarovaném kruhu. Já ho rozseknu a udělám to, co za daných okolností pokládám za nejlepší.“

„Proti jinému nepříteli bych řekl, že je to moudré rozhodnutí, Vaše Veličenstvo, ale proti Livaniovi... Li-vanios zatím ještě neudělal nic podle našeho očekávání.“ Sarkis otočil hlavu při zvuku koňských kopyt. Krispos taky. Sarkis řekl:

„Vypadá to jako další posel -ne, jsou dva.“

„Ach, Phosi, co to bude tentokrát?“ Bylo to spíš zaupění než otázka. V poslední době každý kurýr, který ke Krispovi přijel, přinesl špatné zprávy. Jak dlouho to ještě bude trvat?

Jezdci bez váhání zamiřili přímo k císařské zástavě, která označovala místo, kde se v šiku vojáků nacházel Krispos. Posílají děti, pomyslel si. Jeden z jezdců neměl ještě ani vousy. A druhý nevypadal o moc starší.

Krispos se zase připravil na „Kéž to Vaše Veličenstvo potěší“ a nepříjemnou zprávu, která téměř vždycky po takovém úvodu následovala. Vousatý jezdec ho zahlédl a pozvedl ruku k ústům, aby se hlas nesl dál. Ale nezakřičel „Kéž to Vaše Veličenstvo potěší“, nýbrž „Otče!“

Krispos si zprvu myslel, že je to Katakolon a nepěkně si s ním zahrává. Ale pak ten hlas poznal. Nebyl si jistý, jestli ho ještě někdy uslyší a nebo chce slyšet. „Phostis,“ zašeptal.

Jeho syn přijel blíž a druhý jezdec s ním. Několik Halogai se rychle přesunulo mezi Phosta a Krispa — věděli, kde Phostis byl a nevěděli, co od něho mají čekat. Krispos jim byl vděčný a současně na ně byl našťvaný.

„To je v pořádku, otče — uprchnul jsem a opustil cestu světla,“ řekl Phostis.

Než mohl Krispos odpovědět, zeptal se ho Haloga: „Jaký máte důkaz, mladé Veličenstvo?“ Velký blondatý seveřan byl neústupný.

Jaký důkaz by tak Phostis asi mohl mít? pomyslel si Krispos. Ale měl. „Dovolte mi, abych vám představil Olyvrii, Livaniovu dceru.“

Teprve teď si Krispos všiml, že jezdec, který Phosta doprovází je dívka. Aby nebylo pochyb, rozmáchlým gestem smekla svůj cestovní klobouk a na ramena jí spadla záplava černých kudrlínek. „Vaše Veličenstvo,“ pozdravila a v sedle se Krispovi uklonila.

Ona není Phostova eskorta, uvědomil si Krispos. Ona je s ním. Phostis od ní nemohl odtrhnout oči, aby se podíval na otce. Katakolon mívá takový zamilovaný pohled, ale nikdy ho neupíral na stejnou dívku déle než pár měsíců. U Phosta ho nikdy předtím neviděl. Olyvria se na Phosta dívala stejně.

Hrála to? Krispos se domníval, že ne. Zeptal se Olyvrie: „Jsi tady z vlastní vůle, děvče, nebo tě unesl?“

„Vaše Veličenstvo, vlastně jsem ho unesla já,“ odpověděla Olyvria směle. Krispos zůstal zírat - to nebyla odpověď, kterou čekal. Olyvria dodala: „Ale od té doby jsme se už usmířili.“

„Vypadá to tak.“ Krispos pohlédl na Phosta, který se stále ještě usmíval jako jelimánek. Autokrat se rozhodl a poručil strážím: „Ustupte.“ Po chvilkovém zaváhání poslechli. Pobídl svého koně na úroveň Phostova a rozpřáhl ruce. Oba muži, jeden mladý a druhý s oživenými vzpomínkami na mládí, se objali.

Phostis se po chvíli odtáhl. „Promiň, tati, ale objímat někoho v drátěné košili není moc příjemné. Musím ti toho tolik říct — víš například, že thanasioi pomáhá Makuran?“

„V průběhu doby jsem to zjistil,“ řekl Krispos. „Ale jsem rád, že to slyším i od tebe - zdá se, že ti mohu věřit.“

Vzápětí své upřímnosti litoval. Všiml si, že Phos-tova tvář ztuhla v masce, kterou u něho tak často nevidal, do masky, která skryla všechno, co se za ní dělo. Copak se chvíli po svém shledání vrátí zase k bývalému vzájemnému nepochopení?

Ale Olyvria řekla: „Nemám vám to za zlé, že jste tak opatrný, Vaše Veličenstvo. Ale teď už nás cesta světla opravdu neláká.“

Ke Krispově úlevě se Phostova tvář uvolnila. „Je to tak,“ řekl. „Viděl jsem toho na ní víc, než jsem mohl strávit. A tati!“

„je tu s vámi Zaidas?“ „Je,“ odpověděl Krispos. „Proč?“ „Musím mu toho hodně říct o Artapanovi, což je makuranský mág, který pomáhá Livaniovi.“

„To všechno může počkat do večera, až se utáboříme,“ rozhodl Krispos. „Teď mi stačí, že tě zase vidím.“ A že vidím, že nejsi thanasiotský fanatik, pomyslel si. Nechal si to pro sebe, ale Phostis nebyl žádný hlupák, aby si to nedomyslel.

„Jak jsi tedy unikl ze spárů těch fanatiků?“

Phostis se střídal s Olyvrií ve vyprávění. Krispos naslouchal jejich příběhu se zaujetím. Phostis se nijak nesnažil zmenšit svůj podíl na tom, co udělal jako nedobrovolný thanasiotský nájezdník. I tak za to zaplatil bolestivým zraněním.

„Jak to vypadá s ramenem a rukou teď?“ zeptal se Krispos.

„Občas ještě bolí,“ řekl Phostis a zahýbal paží. „Ale používat ji mohu. Víš, tati, to, že mě zranili pomohlo přesvědčit Syagria, že mně může věřit a uspišilo to jeho rozhodnutí poslat mě do Pityosu —“

Olyvria pokračovala ve vyprávění o tom, jak Syagriovi rozbila o hlavu nočník. „Ten se pro něj akorát hodil,“ souhlasil Krispos. Pak mu Phostis popsal, jak koupil rybářský člun a doplnil do města Videssos. To Krispa rozesmálo. „No - tady to máš. Nakonec nebyl všečen čas, co jsi se mnou strávil na vodě zbytečný.“

„Asi ne,“ řekl Phostis. Byl teď k podobným Krispo-vým poznámkám mnohem shovívavější než v době před únosem. Krispos sledoval, jak mu z tváře mizí veselí, když pokračoval. „Když jsem přijel do města, zjistil jsem, že jsou tam nepokoje.“

„Ano, vím o nich,“ přikývl Krispos. „Věděl jsem, že jsi na cestě do města. Zaidas to zjistil pomocí magie. Báł jsem se, že tam míříš jako provokatér a ne jako uprchlík. Chtěl jsem napsat Evripovi a varovat ho, ale během všeho, co se mezitím stalo, jsem si na to vzpomněl až včera.“

„To nevdá,“ odpověděl Phostis. „Evripa to taky hned napadlo.“

„To je dobře,“ poznamenal Krispos a sledoval, jak na to bude Phostis reagovat. Ale nereagoval vůbec, rozhodně ne se vztekem, který by projevil před několika měsíci. Jen přikývl a pokračoval ve vyprávění. Když skončil, zeptal se Krispos: „Takže naše jednotky mají navrch?“

„Teď, když jsme s Olyvrií odešli a připojili se k vám, tak ano,“ odpověděl Phostis. „Uhm, otče...“ „Ano?“

„Co si myslíš ty o mém návrhu Evripovi, že bychom se mohli s Olyvrií vzít, abychom ukázali thanasioi, že jsme jejich sektu odvrhli?“

„Císařské sňatky se konají většinou v zájmu státu. Dosud jsem však neslyšel, že by se nějaký uskutečnil v zájmu nějakého náboženského učení,“ odpověděl Krispos. „Kdyby to bylo nezbytné, mohl bych vás poslat zpátky, abyste byli ihned oddáni. Ale v současné době si myslím, že by to mohlo počkat až skončí válečné tažení. Jestli se ovšem v té době budete ještě chtít vzít.“ Jejich výrazy jasně vyjadřovaly, že si jinou možnost

ani nepřipouštějí. Krispos se v duchu rozhodl, že když si to ti dva nerozmyslí, nebude nic namítat — Phostis by ho stejně neposlechl. Musel se v poslední době o sebe postarat sám a zjistil, že mu to docela jde. V životě bylo jen málo objevů, které byly důležitější.

Krispos řekl: „Jestli chcete, můžete přespat v mém stanu.“ Pak viděl, jak se zatvářili a rozesmál se. „Ne, budete chtít vlastní stan, že? Já bych ho ve vašem věku taky chtěl.“

„No, máš pravdu,“ řekl Phostis. „Díky, tati.“ „Nemáš zač,“ odpověděl Krispos. V tuhle chvíli, kdy se mu Phostis vrátil domů nejen ve zdraví, ale ještě jako odpůrce cesty světla, mu nebyl schopen nic odmítnout. Ještě dodal: „Než se odeberete do vašeho stanu, věřím, že mi prokážete laskavost a povečeříte se mnou mizernou vojenskou stravou a ještě horší víno v císařském stanu. Bude tam i Zaidas. Říkal jsi, že mu chceš něco říct, ne? Očekávám vás po západu slunce.“

Přestože držel Olyvriinu teplou ruku, vstupoval Phostis do Krispova stanu s rozechvěním. Když odplouvali do města Videssos, obávala se Olyvria, že si Phostis uvědomí, že je mladý Autokrat a zapomene, že je jejím milým. Teď, jak se hedvábí císařského stanu blížilo, obával se, že se k němu bude otec chovat jako k malému klukovi jednoduše proto, že odmítne připustit, že se mezitím mohl změnit v dospělého muže.

Halagai před vchodem mu zasalutovali sevřenou pěstí na srdci. Všiml si, jak si prohlédli Olyvrii od hlavy k patě, jako muži na celém světě, když vidí hezkou dívku. Jeden z nich něco řekl v rodném jazyce. Phostis věděl, že je to něco o Olyvrii, ale nechápal smysl jeho poznámky. Znal halogajštinu jen povrchně. Málem se Halogy zeptal na její význam, ale na poslední chvíli se rozhodl to nechat radši být - halogajská upřímnost dokázala být někdy hodně drsná.

Uvnitř stanu už seděli Krispos, Katakolon, Zaidas

a Sarkis a na stole byl připraven chléb, cibule, slanina a slané olivy. Olyvriin úsměv Phosta zmátl, než si uvědomil, že je dcerou důstojníka. Nepochybně jí musela taková hostina připadat povědomá.

Při jídle Phostis s Olyvrií opakovali svůj příběh Zai-dovi, protože Sarkis s Katakolonem ho už z větší části slyšeli odpoledne. Čaroděj byl jako vždy pozorný posluchač. Nadšeně tleskl, když mu Olyvria líčila, jak praštila Syagria po hlavě nočníkem a když Phostis pokračoval tím, jak ihned potom vzali roha.

„Takhle se to dělá,“ přikyvovał. „Když se potřebuješ rychle ztratit, zaplať všechno, co máš a zmiz. K čemu by bylo zlato, kdyby neplnilo svůj účel? Což mi připomíná...“ Náhle zvažněl. „Jeho Veličenstvo Autokrat —“

„No tak, řekni prostě 'tvůj otec' a mluv dál,“ přerušil ho Krispos. „Jinak strávíš půlku večera opakováním nesmyslných frází.“

„Jak si Vaše Veličenstvo Autokrat přeje,“ řekl Zaidas. Krispos se napráhl, jakoby po něm chtěl hodit skývou chleba. Zaidas se s úsměvem otočil k Phostovi. „Váš otec říkal, že jste zjistil něco důležitého o praktikách Livaniova makuranského čaroděje.“

„To je pravda, pane čaroději.“ Phostovi dalo dost práce zůstat formami, málem čarodějovi řekl strýčku Zaide. „Jednou, bylo to potom, co jsem zjistil, že Artapan je z Makuranu, jsem ho sledoval a -“ popsal jim, jak zjistil, že Artapan čerpá svou magickou sílu z energie umírajících thanasioi, kteří se rozhodli zemřít hladu a skončit tak svoji pouť na tomto světě. „A když ještě nebyli úplně na pokraji smrti, kde je potřeboval mít, nerozpakoval se udusit je polštářem.“

„To je hnusné!" řekl Katakolon s hrůzou v hlase. Zaidas byl naopak dychtivý, jako pes, když zavětrí stopu. „Řekni mi o tom víc," pobízel ho.

Olyvria věnovala Phostovi zvědavý pohled. „O tom jsi mi nikdy předtím neřekl," poznamenala.

„Vím, že ne. Nechtěl jsem na to radši ani myslet. Kromě toho si myslím, že v Etchmiadzinu bylo nebezpečné cokoli říkat. Všude bylo příliš mnoho nastražených nepřátelských uší." I potom, co se stali milenci jí úplně nevěřil až do chvíle, kdy omráčila Syagria. Ale to si nechal pro sebe.

„Pokračuj," řekl Zaidas. „Tady všechny uši patří přátelům."

Co nejpřesněji, usměrňován bystrými čarodějovými otázkami Phostis znovu popisoval, jak sledoval Arta-pana po ulici, jak stál v páchnoucí uličce a poslouchal jeho hovor s Tzepeasem a jak byl svědkem jeho předčasné a násilné smrti.

„Něbylo to jen jednou, co jsem ho viděl sklánět se nad lidmi, kteří byli na pokraji smrti hladem," řekl. „Pamatuješ, Olyvrie? Jak se pořád potloukal kolem Strabonova domu, když umíral?"

„No, jo," přikývla. „Byl u Strabona i u ostatních. Nikdy jsem tomu nevěnovala moc pozornosti. Čarodějové mají zvláštní způsoby, tak jsem si toho nevšimla."

Zaidas se na židli zavrtěl, ale neřekl nic. Na muže jeho věku, pomyslel si Phostis, byl pozoruhodně normální, když si odmyslel jeho magické schopnosti. Ale na druhé straně to byl jediný čaroděj, kterého tak dobře znal. Kdo ví, jací jsou ostatní?

„Odříkával nějakou modlitbu, když... ukončoval... život toho kacíře?" zeptal se Zaidas. „Buď k Phosovi nebo čtyřem Prorokům?"

„No, říkal něco v makuránštině, ale protože jí nerozumím, tak bohužel nevím co," odpověděl Phostis.

„To se nedá nic dělat," řekl mág. „Stejně to asi není důležité. Jak sis možná všiml, přechod mezi životem a smrtí je mocný zdroj magické energie. My, kteří věříme v Phose, máme zakázáno ji využívat, protože bychom mohli začít uctívat tuto energii natolik, že bychom zapomněli na spravedlnost a zabíjeli pro magii. Měl jsem za to, že tento zákaz platí i pro vyznavače čtyř Proroků, ale mohu se mýlit. Na druhé straně, Artapan — nebo jak se jmenuje — by mohl být z hlediska makuranské víry taky kacíř."

Krispos řekl: „To všechno je velice zajímavé jako námět k rozpravě v Čarodějném kolegiu, pane čaroději, ale jaký to má význam pro nás? Myslíš, že Artapan využívá magii získanou smrtí? Je tím nebezpečnější? A pokud ano, co proti tomu můžeme dělat?"

Olyvria zaseptala: „Tvůj otec jde přímo k podstatě problému."

„To jo." Phostis se poškrábal na bradě. „Je vždycky roztrpčený, když ostatní nestihnou myslet tak rychle jako on, což se většinou stává." Napadlo ho, jestli to také nebyl jeden důvod, proč s ním otec neměl trpělivost. Ale jak mohl očekávat od dospívajícího chlapce, že tak rychle pronikne do způsobu myšlení dospělého muže s mnoha zkušenostmi, který byl navíc jedním z mistrů osnování plánů jaké Videssos, národ intrikánů, znal.

Zaidas nepostřehl jejich slovní výměnu a obrátil se na Krispa. „Vaše Veličenstvo, čaroděj, který využívá energii načerpanou v okamžiku smrti získá magickou sílu, to ano, ale zároveň se stává zranitelnější vůči magii druhých čarodějů. Takový druh rovnováhy není nic divného. Magie, přestože si spousta lidí myslí opak, nenabízí žádná neomezená kouzla. Co získáte v jedné oblasti, ztratíte v druhé."

„To není jenom v magii — to platí i v životě," řekl Krispos. „Když se rozhodneš chovat velké stádo ovcí, nebudeš už schopen vypěstovat tolik ječmene."

Sarkis se zachechtal. „Tolik let na trůnu, Vaše Veličenstvo a pořád mluvíte jako sedlák. Opravdový císař, takový z románů, by v takovém případě řekl, že není možné vést válku na západě i východě současně nebo něco takového."

„K ledu s romány," ozval se Phostis. „Nestojí ani za měďák."

Všiml si, že ho Krispos pozoruje se zvednutým obočím a pak uznale přikývl. „Učíš se rychle, chlapče."

„Musím se románů zastat," řekla Olyvria. „Kde jinde než v románu by mohl vězeň uprchnout s dcerou vůdce kacířů, která se do něho zamilovala?"

Teď se Sarkis rozesmál nahlas. „Dobrý bože, chytila vás oba do stejné pasti." Dopil víno, naplnil si pohár a řádně z něho upil.

Když Krispos přesunul svůj pohled na Olyvrii, zajiskřilo mu pobaveně v očích. Kývl uznale hlavou, jako kdyby právě udělala nějaký chytrý tah na šachovnici. „Něco na tom je, slečno."

„Ne, není," trval na svém Phostis. „Ve kterém románu není žena rozechvělá chudinka, která žádá statečného hrdinu, aby ji zachránil? A ve kterém ona zachrání hrdinu tím, že praští zločince po hlavě nočником?"

„Byla to nejvhodnější věc v místnosti," řekla Olyvria do všeobecného smíchu. „Kromě toho nemůžeš chtít, aby v románech byly všechny detaily pravdivé."

„Budeš si na ni muset dávat pozor, bratříčku," řekl Katakolon. „Je pohotová."

Jediné vlastnosti, které Katakolon u svých dívek hledal byl vzhled a povolnost. Nebylo divu, že mezi nimi procházel jako pijan vinným sklepem. Ale dnes se s ním nechtěl přit. „Dám si dobrý pozor," řekl a nechal to být.

Sarkis pohlédl na pohár vína před sebou, zív a potřásl hlavou. Postavil se a prohlásil: „Jdu se natáhnout, Vaše Veličenstvo." Pak se otočil k Phostovi. „Jsem rád, že jste se vrátil i se svou pohotovou slečnou," řekl a vyšel do noci.

Zaidas také vstal. „Já už půjdu taky. Kéž bych uměl nějak nakumulovat spánek jako křeček zásoby na zimu. Povzbuzen zejména tím, co jste mi dnes řekl, mladý pane, myslím, že se brzy pustím do náročného čarování, které bude vyžadovat veškeré mé rezervy. Dá-li dobrý bůh tak budou stačit."

„To je milé — teď je to taková rodinná sešlost," řekl Krispos, když čaroděj odešel. Nebylo v tom ani trochu sarkasmu. Zářil spokojeností, když přejížděl pohledem z Katakolona na Phosta a Olyvrii.

Tím sňal z Phosta břímě obav. Mladý muž se sice jen zřídka vzdá dívky, kterou miluje, na otcovo naléhání, ale stejně nechce nic takového slyšet.

Pak vstal i Katakolon. Plácl Phosta po zádech, ale dával pozor na jeho poraněné rameno. „Je bezva, že jsi zpátky a v pořádku," řekl. Kývnutím hlavy pozdravil Olyvrii a Krispa a vyšel ze stanu.

„Ani se nezmínil o spaní," poznamenal Krispos napůl s úsměvem, napůl s povzdechem. „Asi se vydá hledat nějakou přátelskou dívku mezi táborovými kurti-zánami. Aje velmi pravděpodobné, že nějakou lehce najde."

„Teď už vím, že našemu příběhu věříte, Vaše Veličenstvo," řekla Olyvria.

„Jak to?" zeptal se Krispos. Phostis okamžitě jeho tón poznal — používal ho vždy, když chtěl zjistit, co si jeho synové odnesli z jeho lekcí.

„Kdybyste nám nevěřil, neseděl byste tu s námi jen tak, když jsme k vám blíží než vaše stráž," odpověděla. „Jsme konec konců psanci a pokud se v našich rukou může nočník stát zbraní, kdo ví, co bychom mohli udělat se lžící nebo s kalamářem?"

„Kdo ví," řekl Krispos s potlačovaným smíchem. Otočil se k Phostovi. „Je pohotová — měl by ses o ni dobře starat."

Ale Krispos měl taky postřeh - všiml si zívnutí, které se pokusila potlačit. „A teď bys ji měl doprovodit do stanu. Jízda z města je vyčerpávající -jak si ještě pamatuju."

„Udělám to, otče," řekl Phostis. „Ale můžu se pak ještě vrátit na kus řeči?" Olyvria i Krispos se na něho překvapeně podívali. „Na něco se tě chci zeptat," dodal i když věděl, že to není žádné vysvětlení.

Krispos jen přikývl. „Jak chceš."

Olyvria ho celou cestu do stanu, který pro ně postavili, zasypávala otázkami. Phostis neodpovídal. Věděl, jak ji to zlobí, ale nepovolil. Jediné, co nakonec řekl, bylo: „Není to nic, co by se tě týkalo."

Zpátky k císařskému stanu kráčel stejně opatrně jako když vstupoval do chodby pod městem Videssos.

Mohl zde objevit něco stejně nebezpečného, jako na něho číhalo tam.

Ani pozdravy Halogai jeho nervozitu nezahnaly. Když sklonil hlavu a vešel do stanu, Krispos na něho čekal u stolku s mapami, pohár vína v ruce a zvědavost ve tváři. I přes zjevnou nedočkavost tiše čekal, až si Phostis nalije víno a zhluboka se napije. Víno ho pohladilo v krku, ale moc kuráže mu nepřidalo. To je špatné, pomyslel si.

„No," vybídl ho Krispos, když se napil. „Co to může být za hrozné tajemství, že o tom nemůžeš mluvit před svou milou?"

Kdyby to Krispos řekl sarkasticky, Phostis by se otočil a odešel by bez odpovědi. Ale znělo to jen zvědavě — a také přátelsky, na což Phostis nebyl zvyklý. Snažil se dát své otázce nějaký rámeček, dostat se k ní postupně, ale nakonec mu prostě vyklouzla ze rtů. „Jsi můj otec?"

Viděl, jak Krispos náhle strnul, jen oči se mu rozšířily. Potom, jakoby potřeboval čas si odpověď promyslet, zvedl pohár ke rtům a vyprázdnil ho. „ByJ jsem zvědav, co to bude," řekl nakonec, „ale nečekal jsem, že se mě zeptáš právě na tohle."

„Tak jsi?" naléhal Phostis.

Jako všichni mladíci i on vždycky považoval Krispa za starého, ale spíš ve smyslu, že je konzervativní a mocný, než že by byl skutečně starý. Teď, když se vrásky na Krispově tváři prohloubily, spatřil Phostis na prchavý okamžik jak bude vypadat, až bude starý.

„Jsi nebo ne?" zeptal se Phostis znovu.

Krispos vzdychl. Ramena mu klesla. Krátce se zasmál. Phostis měl v té chvíli sto chutí ho udeřit. Krispos došel ke džbánu s vínem, nalil si další pohár a zadíval se na rubínovou tekutinu. Když vzhledl k Phostovi, promluvil téměř šeptem. „Nepřejde ani týden od chvíle co mám na hlavě korunu, abych si alespoň jednou nepoložil stejnou otázku... a odpověď neznám."

Phostis očekával ano nebo ne, jednoznačnou odpověď, ať už by byla jakákoliv. Ale tohle bylo k zbláznění. „Jak můžeš něco takového nevědět?" zvolal.

„Kdybys o tom chvíli přemýšlel, chlapče, viděl bys, že odpověď je prostá," řekl Krispos. Upil trochu vína — možná i on v něm hledal kuráž. „Tvá matka byla An-thimovou císařovnou. Nebýt jí, zabil by mě Anthimos pomocí své magie tu noc, co jsem získal trůn. Byla jeho manželkou dost dlouho, než se stala mojí a nikdy neotěhotněla. Ani žádná z jeho ostatních milenek - a věř mi, že jich měl početně - nikdy nepřišla do jiného stavu. Ale co to dokazuje? Nic určitého. Myslím, že jsi můj syn, ale to je jediné, co můžu říct."

Phostis v duchu počítal. Pokud je Krispos jeho otec, musel ho počít ještě před tím, než dosedl na trůn... a než si vzal Daru. Jinými slovy spáchal cizoložství — a stejně tak i jeho matka.

Zaplašil takové myšlenky. Byly příliš znepokojivé a nechtěl se jimi zabývat. Místo toho řekl: „Vždycky jsi říkal, že vypadám jako matka."

„Taky že jo, vypadáš — hlavně oči máte stejné. I v obličejí se jí podobáš. Nos máš taky po ní, alespoň nemáš takový rat'afák jako já." Krispos ukázal na svůj orlí nos.

„Pokud ovšem máš s tvarem mého nosu něco společného," řekl Phostis.

„Je taky možné, že nemám," souhlasil Krispos. „Ale i když se mi nepodobáš, nemáš ani žádné rysy po An-thimovi."

Možná bys byl hezčí, přestože i takhle vypadáš dobře. Ale jsi prostě celá Dara. Vždycky jsi byl, už jako nemluvně."

V duchu si představil Krispa, jak zkoumavě pozoruje batole a snaží se objevit nějakou podobu. „Není divu, že ses ke mně občas choval jako kdybys byl z kukaččího vejce," řekl.

„Opravdu?" Krispos se opět zahledl do poháru. Zhluboka si vzdychl. „To je mi líto, synu, opravdu líto. Vždycky jsem se snažil chovat se k tobě spravedlivě a nemyslet na pochybnosti, které jsem měl."

„Spravedlivě? Řekl bych, že jsi takový byl," odpověděl Phostis. „Ale většinou jsi -" zmlknul. Jak mu má vysvětlit, že spravedlnost je dobrá tak u soudu, ale rodina že potřebuje něco víc? Nejvýstižnější příklad, co ho napadlo, byl:

„Vždycky se zdálo, že s Evripem a Ka-takolonem vycházíš líp."

„Možná to tak bylo... neboje. Není to tvá vina, ale moje." I když bez velké vřelosti, uměl Krispos čelit problémům. „K

čemu jsme tedy došli?" zeptal se. „Jaký z toho uděláš závěr?"

„Mohl bys mě brát takového jaký jsem a ne podle toho, kdo byl můj otec?" řekl Phostis. „Ve všech nejdůležitějších věcech jsem po tobě." Vyprávěl Krisposi, jak zjistil, že ho napodobuje, když byl v Etchmiadzinu, a kolik z toho, co mu předtím Krispos vštěpoval do hlavy, začalo najednou dávat smysl.

„Nejspíš vím, proč to tak je," řekl Krispos. Phostis se na něho tázavě zadíval. Krispos pokračoval „Je to proto, že člověk se poučí jediné z vlastní zkušenosti. Asi jsem jen mrhal časem, když jsem vám dával kázání, protože jste neměli ani ponětí o čem mluvím. Jestli se ukázalo, že se ti z toho něco hodilo, mám velkou radost."

Sevřel Phosta v náručí. Na malou chvíli zaplál v očích mladíka vzor - kde byla taková objetí, když byl chlapec a potřeboval je nejvíce? Ale hned si na to odpověděl sám. Nebyl spokojen s tím, jak se k němu Krispos ta léta choval, ale teď už aspoň znal příčinu.

Phostis řekl: „Můžeme to nechat jako dřív? I když si nemohu být jistý, nevím o nikom — včetně Anthima — koho bych měl za otce radši než tebe."

„Bude to tak nejlepší, synu," řekl Krispos. „Ať už s mojí pomocí nebo bez ní se z tebe stal muž. Doufáme, že to nebude takové jako dřív. Máme naději, že spolu budeme vycházet lépe, protože většina jedu, která otravovala naše vztahy je venku."

„Dá-li Phos bude to lepší, tati," řekl Phostis. Opět se objali. Když se od sebe odtáhli, Phostis zívá. Prohlásil: „Už taky půjdu spát."

Krispos se na něj podíval. „Řekneš o našem rozhovoru své slečně?"

„Jednou možná," odpověděl Phostis po krátké úvaze. „Ale teď ne."

„Taky bych s tím na tvém místě počkal," souhlasil Krispos. „Přemýšlíš jako já, to je dobře. Dobrou noc, synu."

„Dobrou, tati," popřál mu Phostis a se zíváním zamířil ke stanu, kde na něho čekala Olyvria. Když vešel dovnitř zjistil, že určitě proti své vůli usnula. Opatrně, aby ji nevybudil si lehl vedle ní.

„Takže, pane čaroději," začal Krispos, jak chcete co nejlépe využít to, co jste se dozvěděl od mého syna?"

Pocítil bodnutí, když se zmínil o Phostovi, ale už to nebyl ten obvyklý náhlý pocit podezřívavého strachu, ale zvědavosti. Začínal si uvědomovat, že se mu vrátil dospělý muž, se kterým musí také tak jednat a pokud snad není jeho vlastní krve, určitě je jeho povahou. Co víc si mohl kterýkoliv vladař — i otec — přát?

Zaidas řekl: „Ukážu vám všechno co umím, Vaše Veličenstvo. Především použitím energie, kterou získal v okamžicích smrti fanatických thanasioi se ten maku-ranský čaroděj Artapan dostal až k takovému stupni magie, který lze jen těžko napadnout. To jste ostatně viděl sám."

„Ano," řekl Krispos. Mnohokrát se rozhodl chovat se k Phostovi jako by si byl jistý svým otcovstvím. Doposud se mu to nepodařilo. Snad se to tentokrát konečně podaří.

„Každý oblouk klenby má svůj ústřední kámen," pokračoval Zaidas. „Když ho vyndáte, celá klenba se zřítí. A přesně tak to je i s Artapanovou magií. Připravte ho o energii, kterou si neoprávněně přivlastnil a bude daleko slabší, než kdyby si s ní nikdy nic nezačal. To právě mám v úmyslu udělat."

Krispos zachytil v Zaidově hlase poučný tón. Vyhovovalo mu to. Přestože sám postrádal čarodějné schopnosti, rád si poslechl jak čarodějové své kouzly dělají. Ten dnešní navíc ovlivní celé válečné tažení. Tak se zeptal: „A jak to dokážete, pane čaroději?"

„Tím, že postavím proti síle smrti sílu života," odpověděl Zaidas. „Kouzlo je připraveno, Vaše Veličenstvo. Vyzkoušíme ho zítra ráno, až vycházející Phosovo slunce, nejmocnější symbol světla, života a znovuzrození, přidá svůj vliv k mé magii. A také váš syn sehraje svou roli stejně jako Livaniova dcera Olyvria."

„A neohrozí je to nějak?" zeptal se Krispos s obavami v hlase. „Nechci Phosta po dvou dnech zase ztratit v souboji čarodějů."

„Ne, ne, ne." Zaidas vrtěl hlavou. „Dá-li dobrý bůh -a já myslím, že ano - postup, který jsem vymyslel, Ar-tapana úplně překvapí. A i kdyby věděl, že Phostis uprchl a spojil se s námi, podle vašeho syna Makurá-nec vůbec netuší, že zná jeho praktiky."

„Tak tedy až ráno," řekl Krispos. Byl by pro okamžitou akci, ale Zaidův důvod pro odklad měl svoji logiku. Také to umožnilo císařské armádě postoupit dál směrem ke středu náhorní plošiny. S trochou štěstí bude moct lépe využít úspěch, který Zaidas v souboji s Artapanem dosáhne.

Krispos uvažoval, nakolik má nejvyššímu čaroději věřit. Zaidovi se dosud proti thanasioi nedařilo. Ale předtím nevěděl, kdo proti němu stojí. Teď to ví. Pokud nebude schopen nic udělat ani s takovou výhodou... „tak už nám k ničemu nebude," dodal Krispos nahlas. K obloze vyslal tichou modlitbu za Zaida.

Krvavě rudé slunce se vyhouplo nad východní obzor. Zaidas jej pozdravil vztažením rukou k nebesům a vyznáním Phosovi: „Modlíme se ktobě, Phosi, Pane velkorysý a milosrdný, náš laskavý ochránce a troufáme si doufat, že ve velké zkoušce života se ctí obstojíme."

Phostis po něm opakoval gesto i vyznání. Musel potlačit zívnutí, protože zívát během odřikávání vyznám mu připadalo jako rouhání. Ale vstávat dlouho před svítáním také nebylo snadné.

Vedle něho přešlapovala Olyvria. Vypadala svěží, ale nervózní. Vrhala neustále kradmé pohledy na Kri-spa. Pohybovat se v blízkosti Autokrata jen přispívalo k její nejistotě. Pro Phosta byl jeho otec nejdřív člen rodiny a pak teprve vládce. A proto před ním necítil žádnou bázeň. U Olyvrie to bylo přesně naopak.

„Pospěš si s tím trochu," řekl Krispos drsně. Komukoliv jinému by jeho tón napověděl, že brzy budou padat hlavy.

Zaidas jen přikývl a řekl: „Všechno má svůj čas, Vaše Veličenstvo... ano, teď už vidíme celý sluneční kotouč. Můžeme pokračovat."

Pár set metrů od nich se začínala probouzet císařská armáda. Téměř všichni Halogai stáli mezi táborem a malým návrším, na kterém se nacházeli, aby sem náhodou nezamířil nějaký voják, zatímco se bude Zaidas zabývat magií.

Zbytek strážců obstoupilo Krispa. Phostis nevěděl, jak by si jejich sekry poradily s magií, kdyby se něco Zaidovi nepodařilo. Měl pocit, že to neví ani oni, ale byli odhodláni to zkusit.

Zaidas zapálil třísku od jedné z pochodní, které osvětlovaly návrší před rozedněním. Pomocí třísky zapálil velikou svíci blankytně modrého vosku, svíci tak tlustou a dlouhou, že by poskytla vosk na císařské pečetě ještě dalších padesát let. Jak plamen sklouzl po knotu a začal se tavit vosk, Zaidas ještě jednou potichu odříkal vyznání Phosovi.

Přes den obvykle světlo svíček zaniklo ve slunečním svitu. Tahle ale byla jiná. Ačkoliv, když se na ni podíval přímo, její světlo nebylo jasnější než obyčejné svíčky a přesto osvětlovala tváře všech kolem - Zai-dovu, Krispovu i Olyvriinu. Phostis sám sebe sice neviděl, ale předpokládal, že i jeho.

Zaidas promluvil: „Toto světlo symbolizuje dlouhý a slavný život císařství Videssosu a víry, kterou vždy podporovalo a která mu naopak pomáhala po celá staletí. Necht' císařství i víra vzkvétají.“

Z hedvábného šátku vyndal druhou svíčku, tentokrát sotva větší než tříška, tenkou vrstvou jasně červeného vosku obalený knot.

„Má stejnou barvu jako pečetní vosk na tom chvátavém dopise od Livania,“ poznamenal Krispos.

Zaidas se usmál. „Jediné, co Vašemu Veličenstvu schází jsou magické schopnosti, abyste se stal prvotřídním čarodějem. Vaše intuice je skvělá.“ Zesílil trochu hlas. „Tato malá, krátká svíčka představuje tha-nasioi, jejichž bláhové kacířství brzy zhasne a bude zapomenuto.“

Téměř ve stejnou chvíli se plamínek malé svíčky zamihotal a zhasnul. Z knotu zbyla jen tenká spirála kouře. Když ji odvál větřík, nezbylo ze svíčky, která představovala thanasioi, vůbec nic. Velká svíčka, reprezentující Videssos jako celek, hořela dál.

„A co teď?“ chtěl vědět Krispos. „Už by mohlo konečně dojít na toho makuranského mága.“

„Ano, Vaše Veličenstvo.“ Zaidas byl trpělivý. Ale občas i ten nejtrpělivější člověk pocítí potřebu dát svoji trpělivost najevo. Řekl: „Postupoval bych rychleji, kdybych se nemusel pořád přerušovat a odpovídat na dotazy a poznámky. Ted' —“

Krispos se docela nestydatě pochechtával. Tentokrát si ho už Zaidas nevšímal. Vzal velký kus hedvábné látky, dost dlouhý, že by mohl sloužit jako závěs a přehodil ho přes Phosta s Olyvrií. Látka měla stejně blankytně modrou barvu jako svíčka, symbolizující císařství a ortodoxní víru. Byla průhledná, takže Phostis přes ní sice viděl, ale poněkud zamlženě.

Sledoval Zaida, jak bere jinou látku, tentokrát pruhovanou jasnými barvami. Připomínala mu látku kaf-tanů, které nosil Artapan. Uvědomil si to, až když mág promluvil. „Nyní ukážeme podlému čaroději z Makuranu, že ze svých námluv se smrti nic nezískal!“ Na chvíli opustil působivý tón a promluvil normálním hlasem.

„Nyní, mladé Veličenstvo, přišel váš čas přispět k tomuto kouzlu. Obejměte svou milou, polibte ji a myslte na to, co byste s ní dělal, kdybychom tu nestáli kolem vás.“

Phostis na něho zíral přes tenké hedváby. „Určitě od nás chcete právě tohle, strýčku Z - ehm, pane čaroději?“

„Udělejte to, co jsem vám řekl a udělejte to pořádně, mladý pane, protože v této chvíli nemůže nikdo udělat víc. Pokud musíte, myslte na to třeba jako na povinnost než jako na potěšení.“

Líbat Olyvrii nebyla žádná povinnost a Phostis to odmítl za povinnost považovat. Její něžné rty a jazyk, měkká pevnost jejího těla přitisknutého k němu mu potvrdila, že jí se úkol, který jim Zaidas dal, velice líbí. Phostis ji k sobě přivinul tak pevně, že nemohla pochybovat o tom, co by s ní chtěl dělat. Slyšel její hrdelní smích.

Po chvíli otevřel oči. Olyvrii líbal v poslední době často a přestože se mu to stále líbilo, ještě nikdy nebyl součástí velkého kouzlení. Chtěl vidět, co bude Zaidas dělat. První co uviděl, byly Olyvriiny otevřené oči. To ho rozesmálo.

Zaidas držel kus pruhované látky nad plamenem modré svíčky. Zarecitoval: „Necht' jejich oslava života pod hedvábnou rouškou zničí makuranského mága, který posiluje svoji moc prostřednictvím smrti. Necht' jeho magická moc zmizí jako když světlo Videssosu spálí látku jeho země.“ Strčil látku nad plamen svíčky.

Phostis litoval, že mu hedváby zakrývá výhled. Nevěděl, jestli ho neklame zrak. Pruhovaná látka jasně vzplála v okamžiku, kdy se jí dotkl plamen svíčky. A v mžiku skoro celá shořela jakoby byla napuštěná olejem. Phosta napadlo, jestli ji Zaidas stihl pustit dřív, než mu spálila prsty.

Ale najednou honci látka zablikala a plameny uhas-ly. A nejen to. Zdálo se, že část, která předtím shořela se obnovila, takže čtverec látky vypadal větší, než když

jasně hořel. Zaidas se zapotácel a téměř látku stáhl z plamene svíčky.

Znovu se pevně postavil a zopakoval zařikávání, které použil předtím. Přidal další mumlané kouzelné formule, které byly pro Phosta nesrozumitelné. Pruhovaná látka začala znovu hořet, zprvu váhavě a pak s čím dál větší chutí. „Dokázal jste to, pane čaroději!“ vydechl Krispos.

I když promluvil tiše, musel narušit Zaidovo soustředění, protože plameny opět pohasly a látka se ještě jednou zvětšila. Ale Zaidas se hněd vzpamatoval. Stále víc a víc látky shořelo. Nakonec s obláčkem kouře jako z vyhaslé thanasiotské svíčky zmizela docela. Zaidas si strčil palec s ukazováčkem do úst. Nemohl je mít jen popálené, musely b}^ spálené na kost.

Když si prsty vyndal, pronesl unaveným hlasem: „Co magie mohla učinit, to udělala. Dál-li dobrý bůh, ušetřil jsem právě Artapanovi tvrdý úder.“

„A jak se dozvíme, jestli bůh dal?“ zeptal se Krispos.

Místo přímé odpovědi stáhl Zaidas s Phosta a Olyv-rie hedvábnou látku a řekl: „Ted' už se můžete pustit.“

Oba zavrtěli hlavami a rozesmáli se. Tím se od sebe oddělili. Phostis řekl: „Nám se to ale líbilo.“

„To jsem si všiml,“ řekl Zaidas tak úsečně, jako by promluvil jeho otec.

Krispos zopakoval svou otázku: „Jak se dozvíme, že jsi Artapana zasáhl?“

„Vaše Veličenstvo, právě se to chystám zjistit. Pro ten účel potřebuji ještě jednou spolupráci vašeho nejstaršího syna.“

„Mě?" zeptal se Phostis. „Co mám dělat teď?"

„To, co vám řeknu." Než mu vysvětlil, co to bude, otočil se k Olyvrii a uklonil se. „Má paní, jsem vám vděčný za vaše služby proti Makuranci. Pro tohle další kouzlo není vaše přítomnost nutná." Znělo to však tak, že její přítomnost není žádoucí. I když to Phosta namíchlo, Olyvria přikývla a rozběhla se dolů z návrší. Pár

Halogai se vydalo za ní. Zdálo se, že ji severané berou jako součást císařské rodiny.

„Proč nechceš, aby viděla, co budeme dělat?" zeptal se Phostis Zaida.

„Protože vás chci využít, abych s vaší pomocí odhalil místo pobytu jejího otce Livania," odpověděl Zaidas. „Byl jste s ním v kontaktu a podle zákona dotyku jste s ním v kontaktu zůstal. Ona sice taky, ale bez ohledu na to, jak bezmezně vás miluje, nikdy bych ji nepoužil jako nástroje zrady vlastního otce."

„Ohleduplnost, kterou by nám thanasioi nikdy neoplatili," řekl Krispos. „Ale máš pravdu. Pokračujte, pane čaroději.

„Nemějte obavy," odpověděl Zaidas. „Právě jsem se chystal vysvětlit, že Artapanova magie nám dosud bránila zjistit něco o thanasioi. Pokud se nám ho ale předchozím čarováním podařilo oslabit, další kouzlo by mělo být úspěšné."

„Bezvadný nápad," ocenil Krispos. „Použiješ jedno kouzlo, abys zjistil, jestli předchozí zabralo a zároveň odhalíš, kde má vůdce kacířů své hlavní síly. To je skoro jako kdyby to vymyslel správce státní pokladny."

„Budu to považovat za kompliment a doufat, že to tak bylo míněno," řekl Zaidas a donutil tím Krispa ke smíchu.

Kouzlo, které chtěl mág provést, bylo úplně jednoduché. Nabral trochu hlíny do široké, mělké mísy. Pak přivolal Phosta, aby do ní otiskl svou dlaň. Jakmile Phostis ustoupil, Zaidas začal zařikávat a levou rukou kroužil rychlými pohyby nad mísou.

O pár chvil později se Phostovi zjezily chlupy na krku, protože hlína se začala pohybovat, přelévat se a nakonec vytvořila jakýsi hřeben — ne, nebyl to hřeben, byla to šipka, která neomylně ukazovala jedním směrem.

„Na východ a trochu k jihu," oznámil Zaidas.

„To je skvělé," vydechl Krispos. Jako vždy, když se cítil triumfálně, choval se tiše. „Maskování je pryč můžeme sledovat Livaniovu pohyby. Máš ponětí, jak daleko jsou jeho síly?"

„Přesně to nevím," odpověděl mág. „Podle rychlosti, s jakou se šipka vytvořila bych řekl, že nebudou moc blízko. Ale to je jen hrubý odhad."

„To nám v současné době úplně stačí. Každé ráno s Phostem zopakujete tohle kouzlo, abychom zjistili pohyb nepřítele a ty pak odhadneš, jak daleko můžou být. Myslíš, že Artapan zjistil, že ho jeho magie opustila?"

„Obávám se, že ano, Vaše Veličenstvo," řekl Zaidas. „Všiml jste si jak se látka, která představovala Makuran, několikrát snažila obnovit? To byl můj protivník, který se pokoušel zastavit a zničit mé kouzlo. Ale jak jsem předpokládal, nepodařilo se mu to, protože síla života je mocnější než síla smrti."

Krispos došel k Phostovi a mohutně ho poplácal po rameni. „A to všechno jen díky tobě, synu. Dlužím ti toho hodně. Tím, že ses vrátil a pomohl mi, jsi mi prokázal stejně dobrou službu, jako jsem se bál, že mi uškodíš, pokud zůstaneš s thanasioi. A kromě toho jsem strašně rád, že ses vrátil."

„Já jsem taky rád zpátky, tati," řekl Phostis a pak dodal: „A co jsem to slyšel, že se ti po mně tolik stýskalo, že ses rozhodl zplodit levobočka" - dával si pozor, aby neřekl dalšího levobočka - „aby zaujal mé místo?" Před rokem by něco takového žertem Krispovi nikdy neřekl.

Autokrat vypadal chvíli překvapeně a pak se rozesmál. „Který bratr ti to řekl?"

„Evripos, ve městě."

„No, je to pravda. Doufám, že ti taky ale řekl, že nemám v úmyslu nějak ohrozit vaše dědická práva, i kdyby to byl chlapec."

„Řekl," přikývl Phostis. „Ak fakt, tati, ve tvém věku."

„To je jediné, co mi na to všichni řeknete," přerušil ho Krispos. „K ledu s vašimi posměšky. Jak poznáš sám, šediny ve vlasech ještě neznamenají, že přestáváš být chlap. Můžeš být trochu pomalejší, ale nezastaví tě." Zatvářil se vyzývavě, jako by čekal, že se mu Phostis začne smát.

Ale Phostis ho nechtěl provokovat. Ve chvíli, kdy k sobě konečně našli cestu, nebude ji přece riskovat, kvůli chvilkovému pobavení. Před rokem by asi takhle neuvažoval.

Co to znáčů napadlo ho. Není to náhodou známka toho, že dospěli Ale on už přece byl dospělý. Už celá léta - nebo ne? Poškrábal se na bradě a odešel za Olyvrii do stanu.

„Teď na východ, Vaše Veličenstvo," oznamoval Zaidas. „Přibližují se. Šipka se vytvořila téměř okamžitě potom, co Phostis zvedl ruku z hlíny."

„Dobře, pane čaroději a díky," odpověděl Krispos. Poslední týden rozestavoval své jednotky, aby je umístil přímo do cesty vracejícím se thanasioi. „Když k nám bude velkorysý a milosrdný Pán laskavý, obklíčíme je a zaútočíme ještě dřív, než si uvědomí, jak jsme blízko."

„Kéž by to tak bylo," řekl Zaidas.

„Říkáš tedy na východ?" pokračoval Krispos zamyšleně. „To by měli být někde poblíž Aptosu. Je to tak?"

„Když vezmeme v úvahu, kde jsme teď —" mág zamyšleně stáhl čelo a pak přikývl. „Ano, někde poblíž by měli být."

„Ehm, tati...?" začal Phostis váhavě. Od té doby, co se vrátil z thanasiotského zajetí nikdy takhle neváhal a Krispos se na něho zvědavě zadíval. „Co se děje?" zeptal se.

„Ehm," ozval se Phostis znovu. Podle souženeho výrazu bylo vidět, že lituje, že vůbec začal. Stálo ho to hodně úsilí, než pokračoval. „Jak jsem vyjel s tou skupinou thanasiotských nájezdníků, tati - pamatuješ, jak jsem ti o tom říkal?"

„Pamatuju," odvětil Krispos. Také si ale vzpomněl, jak mu bylo, když se od Zaida dozvěděl o jeho pohybu a jaký měl strach, že se jeho syn opravdu přidá k vyznavačům cesty světa.

„Když jsem byl na té výpravě," pokračoval Phostis, „musel jsem se k mé hanbě zúčastnit útoku na klášter. Vím, že jsem smrtelně zranil jednoho zbožného mnicha. Kdybych to neudělal, zpřerážel by mi kosti svojí holí. A moje louč byla jedna

z těch, které klášter pod-Pálily."

„A proč to říkáš mně?" zeptal se Krispos. „Patriarcha Oxēites je mnohem vhodnější osoba, pokud ti jde o odpuštění tvých hříchů."

„O tom jsem ještě nepřemýšlel, spíš jsem měl na mysli nějaké odškodné," řekl Phostis. „S tvým svolením bych v příštích letech dával stranou třetinu svého kapesného a věnoval ji klášteru."

„Nepotřebuješ mé svolení. Zlato, které ti každý měsíc dávám, je tvoje a můžeš ho použít jak chceš," řekl Krispos. „Ale něco ti řeknu: mám velkou radost, že tě něco takového napadlo." Chvilí přemýšlel. „Takže ty jim věnuješ osmdesát zlatých ročně, že? Co kdybych se k tobě přidal?"

Sledoval jak Phostis zrudl. „Děkuji ti, otče! To by bylo skvělé."

„Nebudu se k těm penězům hlásit," řekl Krispos. „Ať si myslí, že jsou všechny od tebe."

„Ehm," ozvalo se potřetí. „Neměl jsem v plánu jim ty peníze dát jmenovitě."

„Opravdu?" zeptal se Krispos. „Nejsvětější Oxēites by řekl, že anonymní dary Phos oceňuje dvojnásob, protože jsou věnovány bez nároků na nějaký vděk obdarovaného. Nic o tom nevím, ale zní to rozumně. Ale co vím, je, že jsem na tebe stále víc hrdý."

„Víš, to už jsi mi řekl dvakrát během několika minut, ale nepamatuji se, že bych od tebe něco takového slyšel předtím," řekl Phostis.

Kdyby to řekl s úmyslem něco Krispovi vyčítat, rozcílilo by ho to. Ale choval se jako člověk, který prostě konstatuje skutečnost. A tohle skutečnost byla. Krispos si to dobře uvědomoval. Svěsil hlavu. „Zahanbuješ mě."

„To jsem nechtěl."

„Já vím," řekl Krispos. „Tím je to horší."

Ke Krispově úlevě je dojel Sarkis. Zasalutoval a zeptal se: „Teď, když se kacíři přibližují, nevyšleme zvědy, abychom zjistili, kde přesně jsou?"

Místo odpovědi se Krispos otočil k Phostovi. „Dneska ráno se zdáš být studnicí moudrosti. Co bys dělal ty?"

„Urrk," ozval se Phostis.

Krispos mu zahrozil prstem. „Musíš odpovídat bez těch podivných zvuků. Až budeš nosit rudé boty, budeš muset takové otázky řešit pořádkem. A nemůžeš mrhat časem." Pozoroval mladíka, co řekne.

Jakoby chtěl napravit to polekané vyjeknutí, promluvil hlubokým a vážným hlasem. „Kdybych velel já, odpověděl bych ne. Sledujeme thanasioi pomocí magie docela dobře, tak proč bychom se měli kolem nich motat a prozradit se třeba předem? Jestli Zaidova magie funguje jak věří, Artapan je vůči nám slepý. Čím větší překvapení jim připravíme, tím lépe."

Sarkis pohlédl na Krispa. Autokrat proneš! jen pár slov. „Jak říká, ze stejných důvodů." Phostis vypadal ještě více potěšen touto nepřímou chválou, než když Krispos řekl, jak je na něj hrdý.

„Jasně, to dává smysl." Sarkis se zachechtal. „Vaše Veličenstvo, vy jste byl přece výborný stratég ještě dřív, než jste vůbec věděl o co jde. Myslím, zeje to dědičný."

„No, možná." Krispos s Phostem to vyslovili současně a rozesmáli se. Nemohli přestat.

Sarkis je udiveně pozoroval jako kdyby ztratili rozum. „Vždyť to přece zas tak směšné nebylo," řekl nařikavě.

„Asi ne," řekl Krispos.

„No, když se to tak vezme, tak bylo," řekl Phostis.

Při vzpomínce na náročný a nakonec bezvýsledný rozhovor, který přednedávnm vedli, Autokrat přikývl. Pokud se tomu mohli smát, dávalo jim to do budoucna dobré vyhlídky.

„Stejně to vypadalo, že jste se po ránu zbláznili," zahučel Sarkis. „Ještě si vás během dne zkontroluju, abych viděl, jestli se mi to jenom zdálo." Odjel se zvednutým nosem.

Stan byl malý a těsný. V teplé noci se zdál ještě těsnější. A nepřidal tomu ani horký lůž svíčky, zaražené do země, kde její plamen nemohl nic zapálit. Jako každou noc se Olyvria zeptala: „O čem jsi mluvil s otcem, když ses vrátil do jeho stanu?"

„Nechci ti to říct," odpověděl Phostis. Od jeho rozhovoru s otcem odpovídal stále totéž. Nebyla to odpověď, která by ukojila její zvědavost, ale zatím žádnou lepší nevymyslel.

„Ale proč ne?" dožadovala se Olyvria. „Jestli to má něco společného se mnou, mám právo to vědět."

„Tebe se to vůbec netýkalo," opakoval už poněkolikrát Phostis. A mluvil pravdu. Jediný problém byl, že mu to Olyvria nevěřila.

Zdálo se, že dneska se rozhodla to z něj dostat. „No, když to tedy se mnou nemá nic společného, tak se přece nic nestane, když mi to řekneš." Usmála se, pyšná sama na sebe, že se jí povedlo ho chytit do léčky.

Ale on se jen tak nedal. „Kdybys do toho měla co mluvit, nebyl by můj rozhovor s otcem soukromý."

„To není správné." Teď na něho vrhla zlostný pohled.

„Já myslím, že je." Phostis nechtěl, aby kdokoliv jiný pochyboval o tom, kdo je jeho otec. Rád by o tom nemusel pochybovat sám. Jeden člověk tajemství udrží - důkazem byl Krispos. Dvě osoby by tajemství udržet mohly. Ale víc než dva lidi... soudil, zeje to možné, ale nepokládal to za moc pravděpodobné.

firoč mi to neřekneš?" zkoušela Olyvria novou taktiku. „Neuvedl jsi mi žádný důvod."

„Kdybych ti řekl, proč ti to neřeknu, bylo by to stejné, jako kdybych ti to řekl." Phostis si to musel před-říkat v duchu, aby se ujistil, že to vyzní tak jak potřeboval. A pokračoval: „Opravdu to nemá nic společného ani s námi dvěma."

„To možná nemá to, o čem jste se bavili s otcem, ale to, že mi to nechceš říct, to už se nás týká." Olyvria chvíli váhala.

„Co bys tak mohl chtít přede mnou skrývat?"

„To není tvoje starost." Phostis vyslovil ta slova důrazně a jedno po druhém. Olyvria ho probodávala pohledem. On jí to oplácel. Tato hádka ho také rozzlobila. Nakonec syčivě vydechl. „Tak dobře, dobrý bože, něco ti řeknu. Jestli to

chceš vědět, seber se a jdi se zeptat Autokrata. Jestli ti řekne on o čem jsme se bavili, myslím, že to nebude vadit ani mně."

Měla odvážného ducha. Věděl to už od toho dne, kdy ji spatřil poprvé — nahou, krásnou a svůdnou kdesi pod městem Videsoss. Chvilí to vypadalo, že ho vezme za slovo a vyběhne ze stanu. Napadlo ho, co by asi Krispos udělal, jak by to vyřešil.

Ale i Olyvrii povolily nervy. Řekla: „No jo, ale když on není jenom tvůj otec — je to zároveň Autokrat."

„Já vím," řekl Phostis úsečně. „Musel jsem s tím žít celý svůj život. Ty by sis na to taky měla zvyknout. Jediný Phos to může posoudit, ale počítám, že bude Au-tokratem ještě hezkou řádku let."

Videsánská historie zná příklady císařských následníků, kteří ztratili trpělivost při čekání na smrt svých otců a tak ten proces trochu urychlili. Také ale zná příklady netrpělivých císařských dědiců, kteří při pokusu proces urychlit neuspěli a už nikdy nedostali druhou šanci. Phostis neměl zájem podněcovat ke vzpouře proti Krispovi, mezi jiným hlavně z praktických důvodů. Byl totiž přesvědčený, že by Autokrat zvětřil spiknutí a využil by ho tak, aby byl neúspěšný vzbouřenec po zásluze potrestán. Měl velké štěstí, že mu Krispos po návratu z thanasiotského zajetí tak snadno odpustil.

Olyvria to stále zkoušela. „Je to něco, co by tebe nebo tvého otce diskreditovalo? Proto o tom nechceš mluvit?"

„Neodpovím ti ani na tohle," řekl Phostis. Neodpovídat na otázky byl další trik, který pochytil od Krispa. Jakmile začnete odpovídat na otázky, které se točí kolem tématu, o kterém nechcete hovořit, nebude trvat dlouho a pravda stejně vyjde najevo. „Jsi pěkně hnusnej," řekla Olyvria. Phostis se na ni upřeně zahleděl. „Dělám jen to, co pokládám za správné. Ty jsi Livaniova dcera, ale nikdo se z tebe nesnažil vytáhnout jeho tajemství, o kterých jsi nechtěla mluvit. Zdá se mi, že bys mi taky měla nechat jedno nebo dvě tajemství."

„Jen mi to připadá hloupé, to je všechno," řekla Olyvria. „Jak by ti to mohlo ublížit, kdybys mi to řekl?" „Možná nijak," řekl Phostis, ačkoliv si dovedl představit, co by asi Evripos dokázal získat z nejistoty, kdo je jeho otcem.

Olyvria ale byla stále umíněná. „Jak ti mohu věřit, když máš přede mnou tajemství?"

„Pokud sis myslela, že mi nemůžeš věřit, měla jsi mě nechat, abych tě vysadil na nějakém opuštěném pobřeží." Teď už se Phostis opravdu rozzlobil. „A jestli mi pořád nevěříš, myslím, že ti můj otec poskytne bezpečný doprovod do Etchmiadzinu nebo kam budeš chtít."

„Ne, nic takového nechci." Olyvria ho zvědavě pozorovala. „Jsi jiný než vloni v létě pod chrámem i na podzim, když jsi - přišel do Etchmiadzinu. Tehdy jsi si vůbec nebyl jistý, co chceš, ani jak toho dosáhnout. Jsi teď tvrdší - a nech si neslušné poznámky. Teď daleko víc věříš vlastnímu úsudku."

„Myslíš?" Phostis o tom chvíli uvažoval. „Možná máš pravdu. Ale to je dobře, ne? Nakonec je to jediné, co mám."

„Nemyslela jsem si, že dokážeš být tak tvrdohlavý," řekla Olyvria. „Teď, když to vím, budu s tebou muset jednat trochu jinak." Rozpačitě se rozesmála. „Asi bych ti to neměla říkat. Zní to jako kdybys ti svěřovala ně jaké zvláštní ženské tajemství."

„Ne, myslím, že ne," namítl Phostis. Byl celý šťastný, že se rozhovor začal ubírat jiným směrem. „Muži taky mění své chování k ženám, když je lépe poznají - alespoň já to zjišťuji."

„Ty nemyslíš muže, ty myslíš sebe," upozornila ho Olyvria. Phostis pokrčil rameny a vzdal to. Nevadilo mu ustoupit v maličkostech, když měl navrch v důležitých věcech. Pokýval hlavou - Krispos by to udělal stejně.

Někdo se přihnal k nedalekému císařskému stanu. O chvíli později už Krispos volal Sarka. Zanedlouho Autokrat i generál přivolali posly. A netrvalo dlouho a celý tábor byl na nohou, ačkoliv byla teprve třetí noční hodina.

„Co myslíš, že se děje?" zeptala se Olyvria. Phosta napadlo, co by to mohlo být, ale než mohl odpovědět, někdo před stanem zavolal: „Neděláte tam nějaké nepřístojnosti?"

Olyvria se zatvářila dotčeně. Phostis však ten hlas poznal. „Nic takového," zavolal. „Pojď dál, Katakolone."

Jeho bratr odhrnul vstupní plachtu, která sloužila jako dveře. „Jestli se chováte mravně, tak jste asi slyšeli ten povyk venku." Katakolonovi zářily oči vzrušením.

„To jsme slyšeli," odpověděl Phostis. „Co se děje? Přinesli zvědové zprávy, že už zítra narazíme na tha-nasioi?"

„Ach, k ledu s tebou," řekl Katakolon zklamaně. „Doufal jsem, že tě překvapím a ty sis mezitím dal dvě a dvě dohromady sám."

„To nevadí," řekl Phostis. „Znamená to tedy, že už zítra nás čeká bitva?"

„Ano," odpověděl Katakolon. „Zítra nás čeká bitva."

Katakolon namířil prst na oblak prachu, který se před nimi zvedal. „Už brzy, tati," řekl.

„Ano, velmi brzy," souhlasil Krispos. Ve zvířeném prachu jiskřilo ranní slunce na špičkách šípů a kopí, tančilo na drátěných košilích a blýskalo se na čepelích noží. Thanasioi se hnali průsmykem na cestě zpět do Etchmiadzinu po nájezdech, které zasáhly skoro celé západní území.

Sarkis se ozval: „Teď, Vaše Veličenstvo?"

Krispos si ten okamžik vychutnal. „Ano, teď," řekl. Sarkis zamával. Tiše, bez zvuku polnice, která je obvykle hnala do útoku, vjely dva regimenty kavalérie do průsmyku. Sarkovi se tučná tvář roztáhla v širokém úsměvu. „Teď budou mít o čem přemýšlet. Jestli mluví Zaidas pravdu, tak vůbec netuší, že jsme jim nablízku a dokonce před nimi."

„Doufám, že má pravdu," řekl Krispos. „Myslím, že má. Podle všech důkazů, které mu jeho magie může poskytnout, je jejich makuranský mág odrovnaný."

„Kéž dobrý bůh dá, aby to tak bylo," řekl Sarkis. „Makuránci nemám rád. Moc často si berou do hlavy, že princové Vaspurakanu by měli být donuceni uctívat jejich čtyři Proroky místo Phose."

„Možná, že s tím Videsoss jednou něco udělá," řekl Krispos. Císařství, pomyslel si, by mělo chránit všechny, kteří vyznávají velkorysého a milosrdného Pána. Ale Vaspurakan spadl pod nadvládu Krále králů Makuranu několik set let.

„Nezlobte se, Vaše Veličenstvo, ale my bychom byli nejradši úplně svobodní," řekl Sarkis. „Vaši církevní hodnostáři by

nebyli o nic příjemnějšími duchovními vůdci než jsou ti z Mashizu. A váš lid by se k nám jako kacířům choval stejně hrubě jako Makuránci k nevěřícím."

„Připadá mi, že se přete o chuť bochníku chleba, který nemáte," prohlásil Katakolon.

Krispos se rozesmál. „Asi máš pravdu, synu — ne, určitě máš pravdu." V dále bylo slyšet hluk, který jim prozradil, že regimenty, které Krispos poslal se už srazily s thanasioi.

V tu chvíli mávl rukou Krispos. Bubny, poklice a píšťaly zazněly v plné síle. Císařská armáda rozmístěná podél průsmyku se stočila vlevo, aby jej zablokovala a znemožnila kacířům probít se zpět.

Jak císařská armáda zvedla prach a dostala se na dohled, řev thanasioi zesílil. Jejich rudé zástavy divoce vlály. Možná byli překvapeni, ale určitě ne poraženi. Otočili čelo svých jednotek proti hlavnímu voji císařské armády.

Autokrat, který se nyní dostal na pravé křídlo své armády, musel obdivovat statečnost thanasioi. A obdivoval by ji ještě víc, kdyby byla namířena proti vnějšímu nepříteli císařství místo proti němu. Phostis mu poklepal na rameno a ukázal doprostřed první linie kacířů. „To je Livanios, otče. Ten muž v pozlacené drátěné košili mezi těmi vlajkonoši."

Krispos se zahleděl kam mu Phostis ukázal. „Vidím

ho. Má pozlacenou i přilbici, ne? Na to, že vede hnutí kacířů, kteří hlásají, že všichni by měli mít jen to nejnutnější, se mu císařské ozdoby dost líbí, že?"

„No právě," souhlasil Phostis. „To byl jeden z důvodů, proč jsem se rozhodl, že na thanasioi nemám žaludek. Na můj vkus tam bylo příliš mnoho pokrytectví."

„Aha," pronesl Krispos pomalu. Kdyby byl Livanios přesvědčený fanatik a ne prospěchář, byl by mohl využít Phostovy poctivosti, aby ho zatáhl ještě hlouběji do thanasiotského hnutí. Ale přesvědčený fanatik by nikdy nevyraboval císařskou mincovnu v Kyzikosu. Krispos nepotřeboval další důkazy o Livaniově charakteru.

Muselo se mu nechat, že měl odvalu. Vrhá se do nejhustší bojové vřavy a oháněl se kopím a šavlí, když došlo na boj zblízka.

Z hlediska pozorovatele postrádala bitva veškerou taktickou rafinovanost. Thanasioi se snažili probít císařskou linii. Krispovi vojáci měli za úkol udržet je v průsmyku. Muži v několika řadách zasypávali kacíře šípy. I když se první řada přiblížila natolik, že došlo na boj muže proti muži, řady lukostřelců za nimi nepřestávaly střílet do řad thanasioi, kteří se semkli ještě těsněji proti hradbě císařských vojáků.

Mezi thanasioi nebylo mnoho lukostřelců. Ale samotné šípy by stejně nedokázaly Krispovy muže porazit. Bez ohledu na hrozivá zranění podnikali kacíři jeden útok za druhým, jen aby si prosekali cestu v řadách nepřítele. „Cesta!" volali. „Cesta světla!"

Současně se snahou probít se středem, vysílali thanasioi vlnu za vlnou bojovníků proti Krispovi a jeho družině. Se svými štíty, drátěnými košilami a těžkými sekerami stáli Halogai jako přehrada mezi Autokra-tem a bojovníky, kteří ho chtěli zabít. Ale seveřané nemohli zabránit šípům, aby ho nezasáhly. Proto měl svůj vlastní štít, kterým si chránil obličej.

Náhle jeho kůň vyděšeně zařehotal a začal se vzpínat. Krispovi se ho podařilo uklidnit. Ze zadku mu trčel šíp. Ubohé zvíře, pomyslel si. Neví nic o rozdílných vírách a učeních, kvůli kterým utrpělo zranění.

Thanasioi zaútočili znovu. Tentokrát se několika z nich podařilo prolomit obranu císařské gardy. Phostis rozdával údery šavlí na jedné straně, Katakolon na druhé. Tím na Krispa zbyli dva najednou. Rozmáchl se po tom vpravo a zároveň nastavil štít proti útočníkovi zleva a doufal, že mu brzy někdo přijde na pomoc.

Náhle kůň pod thanasiotem vpravo zařičel bolestí mnohem hlasitěji než před chvílí jeho vlastní. Halogaj-ská sekera zasáhla zvíře do hřbetu těsně za sedícím jezdce. Kůň se zhroutil. Haloga zvedl sekeru znovu a zabil thanasiota.

Krispos se mohl věnovat druhému útočníkovi. Ještě si pamatoval, jak má používat meč a rozsekl muži předloktí. Další Haloga se zakrvavenou sekerou se vrhl na kacíře. Thanasiot si ho nevšímal a ze všech sil se snažil zabít Autokrata. Za svůj fanatismus zaplatil - Haloga ho srazil ze sedla.

„Díky." Krispos namáhavě oddechoval. Z čela mu tekla pot do očí a oslepoval ho. „Už na takové věci začínám být starý, i když si to nechci připustit."

„Žádný muž se nikdy necítí dost mladý, když má bojovat proti dvěma najednou," prohlásil Haloga a to Krispa trochu povzbudilo.

Mezitím jeho synové a seveřané skoncovali s ostatními thanasioi, kteří se probili obranou. Katakolon měl na tváři šrám, ale statečně se na Krispa usmál. „Jako-vitzovi se už asi nebudu tolik líbit," zavolal na něj.

„Ale všechny dívky budou vzdychat nad tvou statečností," odpověděl mu Krispos, což na tváři jeho nejmladšího syna vykouzlilo široký úsměv.

Další nápor thanasioi Halogai i Videsánci odrazili. Krispos zhodnotil průběh bitvy. Nechtěl toho po svých mužích mnoho, jen aby drželi své pozice proti prudkým útokům thanasioi. To se jim zatím dařilo. Kacíři se neustále vrhali proti nim ve snaze probít se ven z průsmyku.

„Pošlete pro Zaida," přikázal Krispos. Posel odjel. Za chvíli se vrátil s čarodějem, který nebyl daleko. „Už, Vaše Veličenstvo?" zeptal se.

„Nikdy nebyl vhodnější čas," odpověděl Krispos. Zaidas se pustil do práce. Většina příprav tohoto kouzla už byla hotova. Nebyla to vlastně žádná válečná magie, ani nebyla mířena proti thanasioi. Válečná magie obvykle selhala, protože bojové nadšení zvýšilo emoce natolik, že kouzlo, které by za normálních okolností bylo osudné, nepůsobilo vůbec.

„Vzhůru!" vykřikl Zaidas a namířil prsty k obloze. Z konečků prstů mu vyskočila zářící zelená koule, která pomalu stoupala nad vlnící se bojovou linií, rostla a zářila čím dál jasněji. Několik vojáků na obou stranách se zarazilo, aby vykřiklo Phosovo jméno nebo aby se přezehnal slunečním znamením. Většina byla však tak zaměstnána bojem o život, že si zářící koule vůbec nevšimla.

Zaidas se otočil ke Krispovi. „Co magie mohla učinit, to udělala," řekl. Hlas měl chraptivý a unavený. Magie si od těch, kteří ji provozovali, vybírala krutou daň.

Zelená zářící koule se postupně ztrácela. Netrvalo dlouho a byla pryč. Jak pozoroval nerozhodný boj, ke kterému odsoudil svoji armádu, napadlo Krispa, zda nebyla vyslána k obloze zbytečně.

Muži měli čekat na její záři... ale jednu věc se za těch víc než dvacet let na trůnu naučil: že je propastný rozdíl mezi tím, co by měli dělat a co skutečně dělali.

Rychle přejížděl očima z jedné strany údolí na druhou. „Kde jsou?"

Jako kdyby vyslovil nějaké heslo, zazněl zdáli povel polnice do útoku. Vojáci císařské armády začali jásat. Thanasioi se kolem sebe rozhlíželi zcela vyvedeni z míry a s rostoucími obavami. Dolů z obou stran údolí se na ně valily čerstvé oddíly kavalerie. „Krispos!" volali, když natahovali luky.

„Dobrý bože, současně z obou stran!" zvolal Sarkis.

„Vaše Veličenstvo, klobouk dolů." Smekl si přilbici, aby ukázal, že to myslí doslova.

„Ty jsi to přece pomohl naplánovat," řekl Krispos. „Kromě toho, oba musíme poděkovat Zaidovi, že pozorovatelům na obou stranách údolí dal signál, bez kterého by oba regimenty, které na sebe neviděly, nemohly zaútočit současně. Bylo to mnohem účinnější než pracně vypočítávat, kdy vyrazit nebo si dávat signály pomocí zrcadel."

„Samozřejmě." Sarkis nadzvedl přílbu ještě jednou směrem k Zaidovi.

Čaroděj se usmál a Krispovi připomněl zase toho dychtivého a velice bystrého mladíka, kterým byl, když využíval jeho služeb při posledním válečném tažení proti Harvovi, doposud nejtěžšímu za dobu Krispovy vlády. Ale občanská válka a ještě k tomu náboženská válka, byla horší než útok toho nejkrutějšího vnějšího nepřítele.

Zatímco Autokrat s generálem oceňovali jeho čarodějné umění, Zaidas přemýšlel oboji, který byl stále před nimi.

„Pořád nám ještě zbývá vyhrát bitvu," poznamenal. „Když se nám to nepodaří, pak i ten nejlepší plán na světě je k ničemu."

Krispos se zkoumavě zahleděl na válečné pole. Kdyby byli thanasioi profesionální vojáci, mohli se částečně zachránit, kdyby se vzdali hned, jak zjistili, že stojí proti takové strašné přesile. Ale jediné, co se z válečného umění naučili bylo bít se hlava nehlava. Tím se ovšem dostali do úplného obklíčení. Poprvé od chvíle, kdy bitva začala, se Krispos usmál.

„Tuhle bitvu vyhrájeme," prohlásil.

Phostis byl jen pár kroků od svého otce, když Krispos takto prorokoval vítězství. Sám nebyl žádný stratég, ale chápal, že nepřítel obklopený ze tří stran současně nemá moc šancí. Byl rád, že Olyvria zůstala v táboře. Ačkoliv mu byla bezvýhradně oddána, vidět jak

se všechny naděje jejího otce hrouť, by ji přineslo bolest.

Phostovi boj také přinášel bolest, ale pouze fyzického rázu. Rameno ho bolelo, když zvedal štít proti šípům a bránil se proti úderům šavlí. Za několik týdnů už ho zase bude moct plně zatížit, ale teď ještě ne.

S výkřikem „Cesta světla!" podnikli thanasioi další útok. A ze středu kacířů zaslechl Phostis jiný výkřik, vůbec ne fanatický: „Když zabijeme Autokrata, chlapi, je to všechno naše!"

Posílení zoufalstvím, horlivostí a tím chladně vypočítavým hlasem, zaútočili kacíři na pravé křídlo císařské linie. Stejně jako předtím se jim podařilo dostat se přes Halogai a Videsance, chránící Krispa.

Z jedné strany Phosta bojoval Sarkis s mrštností, kterou by od jeho silné postavy nečekal. Na druhé straně se bili Krispos s Katakolonem. Než mohl Phostis pobídnout svého koně, aby jim jel na pomoc, něco mocně udeřilo do jeho štítu.

Otočil se v sedle. Jeho nepřítel řval z plných plic. Byl to stejný hlas, který pobízel thanasioi proti Krispo-vi. „Syagrios!" zvolal Phostis.

Darebákova tvář se zkřivila nenávistí. „Ty?" zařval. „Radši bych rozsekal tebe než tvýho fotra - máš u mě pěkný vroubek." Zuřivě po Phostovi sekl.

Několik následujících minut bylo pro Phosta těmi nejhoršími chvílemi v jeho dosavadním životě. Neměl ani čas pomyslet na útok, měl co dělat, aby se vůbec ubránil. Rozumem chápal, že je to chyba — jestli bude stále jen odrážet Syagriovy výpady, dříve nebo později ho nějaký zasáhne. Ale proud výpadů nepolevoval, takže mu nezbývalo nic jiného. Syagrios byl sice mnohem starší než on, ale bojoval s nasazením neúnavného mladíka.

Jak po Phostovi sekal, ještě ho popichoval. „Až si to vyřídím s tebou, pěkně si podám tu malou čubku, co mě praštila. Skoda, že už to neuvidíš, protože to bude stát za to. Nejdřív ji trochu pořežu, jenom aby jí to troj chu bolelo, zatímco jí -" pokračoval a vyžíval se v nechutných detailech.

Vzteky Phosta málem zaslepil. Jediné, co mu zabránilo se na něj bezhlavě vrhnout byl vypočítavý pohled v Syagriových očích během jeho proslovu. Snažil se ho vyprovokovat. Neskočit mu na to a nedopřát mu to potěšení, byla nejlepší věc, co Phosta napadla.

Zleva se k Syagriovi přiblížil Haloga. Lotr neměl žádný štít, ale stihnul odvrátit seveřanovu sekeru plochou čepelí svého meče. To se mu nemusí povést pokaždé a on to dobře věděl. Pobídl koně pryč od gardisty a od Phosta.

Jak se stáhl zpátky, Phostis po něm sekl, ale minul. Musel se zasmát. V románech hrdina vždycky rozseká ničemu na řádku. Ve skutečném životě hrdina jen horko těžko vyvázne se zdravou kůží.

Protože chvíli před sebou neměl žádného nepřítele, rozhlédl se kolem, aby viděl, jak si vedou ostatní. Spatřil Krispa obklopeného davem thanasioi. Autokrat zuřivě rozdával rány na všechny strany.

Phostis se kněmu rozjel. Pro thanasioi byl jen další voják, nicka, žádný životně důležitý cíl jako Krispos. Srazil tři kacíře zezadu v rychlém sledu. Takové věci se v románech taky nestávaly. Tam se psalo jen o slávě, soubojích a čestných bojích. Skutečná válka, jak Phostis narychlo zjišťoval se takových jemností netýkala. Vítězná strategie spočívala vtom, aby člověk zůstal naživu a ten druhý ne.

Halogai se také probíjovali ke Krispovi. Stejně jako vojáci, kteří si všimli, že je v nebezpečí. Náhle okolo Autokrata

nebyl jediný živý thanasiot. Krispova přilba byla zdeformovaná a seděla mu na hlavě v podivném úhlu. Na tváři měl šrám skoro stejný jako Katakolon a další na pravé ruce. Pozlacená drátěná košile i štít byly potřísněny jasně červenou krví.

„Všechny zdravím! Kmému velkému překvapení zjišťuju, že jsem ještě pořád celý.“

Ozvalo se několik variací na to jsme rádi. Phostis se

rozhlédl kolem po Syagriovi, ale nikde ho neviděl. Skutečná bitva postrádala i románové jasné konce.

Krispos se během mrknutí oka změnil z jezdce bojujícího o holý život na velitele velké armády. „Tvrdě do útoku!“

vykřikl a ukázal na střed linie. „Vidíte, jak váhají? Jeden nápor a sesypou se.“

Kdyby Zaidas netvrdil, že Krispovi chybí vlohy pro magii, Phostis by uvěřil, že je čaroděj. Jakmile ukázal na hroutící se thanasiotskou bojovou linii, začaly rudé zástavy padat z rukou kacířů, kteří je třímali. Jásot, který se vzápětí ozval z hrdel císařských vojáků zazněl údolím jako troubení rohu.

„Jak jsi to mohl vědět?“ zajímalo Phosta. „Co? Tohle?“ Krispos se na chvíli zamyslel a pak řekl nerozhodně: „Zčásti je to tím, že jsem už viděl tolik bitev. Oči poznají náznaky i když je nedokážu přesně popsat slovy. A zčásti lze — ale neptej se mě jak — působit svou vůlí i přes celé válečné pole.“ „Možná je to magie.“

Phostis si uvědomil, že to řekl nahlas, až když Krispos vážně přikývl. „Ano, to je, ale ne taková jako Zai-dova. Evripos jí má v sobě taky, viděl jsem to na vlastní oči. Tys ještě neměl příležitost to zjistit. Dá se vládnout i bez toho, o to nemám strach, ale s ní je to snazší.“

Další věc, která mi bude dělat starosti, pomyslel si Phostis. Pak potřásl hlavou. Vlastně bude mít starosti dvě: zda bude ovládat magii potřebnou k vládnutí a nakolik bude zranitelný, pokud zjistí, že ji na rozdíl od Evripa postrádá.

Za normálních okolností by se těmito otázkami zabýval celé hodiny, možná i dny. Ale teď, když se bitva konečně zvrátila ve prospěch císařství — je možné, že už je odpoledne? — neměl na podobné úvahy čas.

„Vpřed!“ zazněl povel. Phostis se s radostí vrhl do bitevní vřavy. Zaplašilo mu to starosti. Stejnou úlevu pociťoval v

Olyvriině náručí a občas takto potřeboval vypnout a na nic nemyslet. Jediný problém byl v tom,

že tím starosti nezmizely. Když bylo po boji nebo po milování, začaly zase vystrkovat růžky.

Ale teď ne. S výkřikem „Vpřed!“ se s ostatními vrhl směrem k hroutící se obranné linii thanasioi.

Krispos si vychutnával vítězství. Probodaní nebo rozsekání muži a koně byli stavebními kameny toho, co jednou kronikáři nazvou skvělým válečným vítězstvím. Ale v této chvíli to Krispovi připadalo jako jatka pod širým nebem včetně pachu krve a mračen bzučících much.

Léčitelé procházeli mezi mrtvými, občas se sklonili, aby pomohli smrtelně raněnému. Jejich posláním jim nedovolilo činit rozdíly mezi Krispovými vojáky a thanasioi. I když jednou si Krispos všiml, jak se kněz narovnal a odešel s vrtěním své oholené hlavy. Zajímalo by ho, jestli umírající thanasiot měl tolik odvahy, aby odmítl pomoc léčitele, aby mohl co nejdřív kráčet cestou světla.

Většina kacířů však byla vděčná za pomoc, kterou jim císařští léčitelé poskytovali. Zvedali zraněné ruce a nohy na obvázání a poslouchali příkazy těch, kteří je zajali s horlivostí mužů, kteří si uvědomují, že musí pykat za své činy.

Krátce řečeno, chovali se jako všichni váleční zajatci, které Krispos za svůj život viděl.

Katakolon zastavil vedle něho. „Otče, získali jsme jejich nákladní vůz. Je na něm zlato z mincovny v Ky-zikosu.“

„Opravdu? To je výborná zpráva,“ řekl Krispos. „Kolik zlata jste tam objevili?“

„O trochu méně než polovinu ukradeného množství,“ odpověděl Katakolon.

„To je víc, než jsem čekal,“ řekl Krispos. Nicméně předpokládal, že vojáci, kteří nákladní vůz zajali, jsou o něco bohatší.

To byla část ceny, kterou císařství muselo platit za občanskou válku. Kdyby se z nich pokusil chybějící zlato vymáčkout, všichni by ho označili za

lakomce, což by během dvou, tří let mohlo vést k další vzpouře.

„Vaše Veličenstvo!“ Další kurýr zuřivě mával. „Vaše Veličenstvo, myslím, že máme Livania!“

Jako by z něho náhle spadla tíha drátěné košile, kterou měl na sobě. „Přiveďte ho sem,“ nařídil Autokrat. Pak zvýšil hlas. „Phoste!“

„Ano, otče?“ Nejstarší syn vypadal vyčerpaně, ale to byli všichni.

„Slyšel jsi to? Myslí, že chytili Livania. Řekneš mi, jestli je to on? Na rozdíl ode mě jsi ho vídal dost často.“

Phostis chvíli přemýšlel a pak zavrtěl hlavou. „Ne,“ řekl pevně.

„Cože?“ Krispos se na něj zamračil. „Proč ne?“

„Je to otec Olyvrie,“ řekl Phostis. „Jak bych s ní mohl žít, kdybych na něho ukázal prstem a tím ho vlastně vydal katovi?“

„Otec tvé matky proti mně taky intrigoval, když jsi byl ještě dítě, víš o tom?“ řekl Krispos. „Vyhostil jsem ho do kláštera v Pristě.“ Místo na severním pobřeží Videsánského moře bylo nejhroznější vyhnanství, jaké císařství mělo.

„A řekla ti o jeho zradě matka?“ dožadoval se odpovědi Phostis. „A dal bys mu setnout hlavu, kdyby to nebyl její otec?“

Krispos musel přiznat, že to byly otázky na tělo. „Ne a ano, v tomto pořadí,“ řekl. Ještě nějakou dobu po odeslání Rhisoulpha do vyhnanství byl trochu nervózní, když spal v jedné posteli s Darou.

„Tak vidíš,“ řekl Phostis. „Livianos byl přece náš důstojník, takže se určitě snadno najde někdo, kdo ho pozná.“

Krispos chvíli přemýšlel, že to dá Phostovi rozkazem, ale brzy od toho upustil. Dobře věděl, že nemá cenu dávat rozkazy, které nemají sebemenší naději být splněny. A navíc měl Phostis pravdu. „Tak ať je po tvém,“ rozhodl Autokrat.

S pobavením sledoval, jak Phostis, připravený bránit se dál, vychladl. „Děkuji ti,“ řekl s ulehčením v hlase.

Krispos přikývl a zavolal: „Kdo z mých vojáků ví jak vypadá zrádce a rebel Livianos?“

Otázka se rychle šířila mezi vojáky. Zanedlouho přijelo ke Krispovi několik vojáků. Mezi nimi byl Gai-nas, důstojník,

který vyslal do města Videssos depeši, ve které oznamoval, že Livanios zběhl k thanasioi.

Trvalo to déle, než zajatce přivedli. Když je Krispos spatřil, pochopil proč. Skupinka několika zajatců šla pěšky, ruce spoutané za zády a byli svázáni dohromady, takže se nemohli pohybovat moc rychle. Phostis řekl: „Ten vlevo, otče, je mág Artapan.“

„Dobře,“ řekl Krispos tiše. Když byl v této skupince Artapan, Livanios v ní bude taky. Phostis mu to tím vlastně naznačil. A to bylo důležité. Krispos se otočil k mužům, kteří se vedle něho shromáždili. „Který z nich je Livanios?“ Bez váhání všichni ukázali na zajatce stojícího několik kroků za Artapanem. Muž se narovnal a vyzývavě pohlédl na Krispa. Snažil se zachovat si odvážné vystupování. „Já jsem Livanios. Dělejte si s mým tělem co chcete. Má duše půjde cestou světla až za slunce a navěky bude dlít s Phosem.“

„Když jsi tak přesvědčený o cestě světla, proč jsi vyloupil mincovnu v Kyzikosu místo toho, abys ji jen vypálil?“ zeptal se Krispos. „Zdá se, že se zase tak docela nezříkáš hmotných statků a nevadí ti si s nimi špinit ruce.“

„Netvrdím, že jsem ten nejryzejší stoupenec učení svatého Thanasia,“ bránil se Livanios, „přesto vyznávám pravdu, kterou hlásal.“

„Myslím, že jediné místo, kam ho budeš následovat, je peklo věčného ledu,“ řekl Krispos. „A protože jsem tě porazil a zajal poté, co jsi proti mně pozvedl zbraň, nebudu se s tebou dál dohadovat.“ Otočil se kjednomu z Halogai. „Trygve, ty máš pořád u sebe svou sekeru. Setni mu hlavu, ať to skončíme.“

„Ano, Veličenstvo.“ Velký blondatý severan došel k Livaniovi a strčil do něho, takže padl na kolena. Trygve mu bez zášti nebo nějaké lítosti řekl, co má dělat: „Sehni hlavu. Brzy bude po všem.“

Livanios se ho už chystal poslechnout, když očima vyhledal Phosta. Rychle pohledem přeskočil na Krispa a zeptal se: „Mohu mít poslední otázku?“ Krispos věděl, co to bude. „Ale rychle.“ „Ano, Vaše Veličenstvo.“ Už to neznělo nijak jízlivě. Vždyť mu také Krispos nemusel připravit tak rychlý konec a on si toho byl vědom. Otočil se k Phostovi. „Máš moji dceru? Syagrios říkal, že si myslí, že jo, ale -“ „Ano, mám,“ odpověděl Phostis. Livanios sklonil hlavu. „Umírám tedy spokojen. Má krev bude pokračovat.“

Krispos mu nenechal poslední slovo. „Můj tchán zemřel v exilu v Pristě jako zrádce,“ řekl. „Tchán mého syna zemře ještě dřív, než se vlastně tchánem stane, taky jako zrádce. Zdá se, že císařští tcháni často podléhají pokušení zrady — příliš často.“ Pokynul Trygve-mu.

Sekera dopadla. Nebyla to šířičina s dlouhým to-půrkem, jakou měli popravčí, ale muž, který ji ovládal byl dostatečně silný, takže to nevadilo. Krispos otočil hlavu, aby neviděl poslední záchvěvy Livaniova těla. Phostis, který se díval, zezelenal. Poprava byla daleko horší než smrt v bitvě.

Bohužel byly občas potřebné. Krispos se obrátil k Artapanovi. „Kdybyste neměl svázané ruce, pane, odvážil bych se tvrdit, že byste využil jeho smrtelné agónie k posílení své magie.“

„Zkusil bych to.“ Artapan se ušklíbl. „Ale máte na své straně silného čaroděje, císaři Videssosu. Asi bych neuspěl, kdyby se proti tomu postavil.“

„Věděl Král králů Rubyab, že provozujete takové metody, když vás poslal na pomoc kacířům?“ zeptal se Krispos.

„No, jasně.“ Makuranský čaroděj se znovu ušklíbl,

tentokrát v pobaveném údivu. „Byl jsem za jejich používání odsouzen k smrti naším Mobedham-mobedhem — něco jako je váš nejvyšší patriarcha — když mě Král králů vytáhl z cely smrti a řekl mi, co žádá. Neměl jsem co ztratit. Ani on.“

„To je pravda,“ uznal Krispos. Kdyby Artapan nesplnil poslání, na které ho Rubyab vyslal, zemřel by -ale stejně byl odsouzený k smrti. A kdyby uspěl, pomohl by víc Makuranu než sobě. Rubyab nebyl nikdy nic jiného než prohnáný nepřítel Videssosu, ale tento jeho kousek byl tak ďábelský, že si to Krispos ani nedovedl představit.

Opět dal pokyn Trygve-mu. Artapan se vyškubl svým věznilům a snažil se utéct. S rukama svázanýma za zády a s tolika pronásledovateli udělal sotva pár kroků. Zvuk dopadu sekery přerušil jeho poslední výkřik.

„Pošetilost,“ řekl Trygve a oťel si ostří sekery o mágův kaftan. „Lepší je umřít řádně, ne jako tenhle. Livanios to provedl správně.“

Katakolon ukázal na druhé dva zajaté thanasioi, kteří tam stáli otřesení a mlčky. „Taky jim setneš hlavy, tati?“

Krispos měl už na jazyku otázku, jestli se vzdají kacířských myšlenek, když si uvědomil, že na jejich odpovědi málo záleží. Thanasioi se nestyděli lhát, aby si zachránili kůži a mohli se dál tajně držet své víry. Místo toho se obrátil na Phosta. „Jak jsou to velké ryby?“

„Střední,“ odpověděl Phostis. „Jsou to důstojníci, ale ne z Livaniova nejbližšího kruhu.“

„Odvedte je k ostatním zajatcům,“ řekl Krispos strážím za zajatci. „Později vymyslím, co s nimi udělám.“

„Nikdy jsem neviděl - ani jsem si nedovedl představit — tolik zajatců.“ Katakolon ukázal na dlouhé zástupy zajatých thanasioi, svázaných k sobě provazem, který jim spojoval spoutaná zápěstí a měli ho omotaný kolem krku. Každý pokus o útěk by uškrtil dva muže kolem. Katakolon pokračoval: „Co s nimi uděláš?“

„To vymyslím později,“ odpověděl Krispos. Vzpomínky se rozletěly zpět o dvě desítky let ke strašným masakrům, kterými se Harvas Černý plášť vypořádal se svými zajatci. I po tolika letech pomýšlení na hromady mrtvých těl by navždy uhasilo případnou Kris-povu krvežíznivost. Nedovedl si představit jistější cestu do Skotova pekla věčného ledu.

„Nemůžeš je jen tak poslat zpátky do jejich vesnic,“ ozval se Phostis. „Trochu jsem je během svého nedobrovolného pobytu mezi nimi poznal. Slíbí ti kdeco a za rok nebo dva si najdou nového vůdce a máme tady další vzpouru.“

„Já vím,“ řekl Krispos. „Jsem rád, že to vidíš i ty.“ Přijel Sarkis. Nehledě na obvazy se zdálo, že generál kavalerie má skvělou náladu. „Zničili jsme je a rozprášili jsme je, Vaše Veličenstvo,“ zámil.

„Ano, máš pravdu.“ Krispos neprojevoval takové nadšení. Naučil se přemýšlet o všech souvislostech, nejen že vyhrál bitvu nebo dokonce válečné tažení. Od tohoto vítězství chtěl víc, než jak říkal Phostis, dvouletý odklad. Poškrábal se

na nose, který sice nedosahoval Sarkových rozměrů, ale stejně převyšoval vi-desánský průměr. „Dobrý bože," pronesl tiše. „Co je?" zeptal se Katakolon.

„Můj otec - po kterém jsem pojmenoval Phosta -vždycky tvrdil, že v našich žilách koluje vaspurakánská krev, přestože jsme žili daleko odtud, až na hranicích s Kubratem. Myslím, že naši předkové byli přesídlení, protože spáchali nějaký zločin nebo něco podobného."

„To je pravděpodobné," řekl Sarkis, jakoby to bylo něco, na co je možné být hrdý.

„My můžeme udělat totéž sthanasioi," řekl Krispos. „Pokud vysídlíme vesnice, kde kvetlo kacífství nejvíc a přesuneme tyhle lidi poblíž Opsikionu na dálný východ a třeba až k Idrosu - bývalý Kubrat stále potřebuje spoustu lidí, aby obdělávali půdu - je pravděpodobné, že tito thanasioi během generace ztratí mezi tolika pravověrnými své přesvědčení, přesně jako se ztratí špetka soli ve džbánu vody."

„To by mohlo vyjít," řekl Sarkis. „Videssos takové věci dělal už předtím, jinak by předci Vašeho Veličenstva neskončili tam, kde skončili."

„Taky jsem o tom četl," řekl Krispos. „A nakonec ten přesun může být obousměrný. Pošleme ortodoxní vesničany do opuštěných vesnic, které obývali thanasioi v okolí Etchmiadzinu. Znamená to spoustu práce, ale dá-li dobrý bůh, zbavíme se problémů s thanasioi jednou provždy."

„Přesunout celé vesnice - tisíce, desítky tisíc lidí -z jednoho konce císařství na druhý? A přesunout další tisíce zase zpátky?" řekl Phostis. „To nebude jenom spousta práce. Pomysli na utrpení, které jim způsobíš."

Krispos si vzdychl. „Uvědom si, že tihle muži, které jsme právě porazili, zničili a vyplnili nedávno Kyzikos a Garsavra, vloni Pityos a jen velkorysý a milosrdný bůh ví, kolik menších měst. Kolik utrpení způsobili oni? A kolik by ho působili dál, kdybychom je neporazili? Dej si to do rovnováhy s přesídlením vesničanů a řekni, kam se nakloní miska vah."

„V Rovnováhu věří v Khatrishu a Thatagushi," namítl Phostis. „To jsi potlačil jedno kacífství, otče, jen aby ses potýkal s jiným?"

„Nemluvil jsem o Phosově Rovnováze, jenom o tom, co každý člověk, který rozumně uvažuje, umí v duchu porovnat," rozzlobil se Krispos. Pak viděl, že se mu Phostis směje. „Ty rošťáku! To jsem si mohl myslet, že si ze mě nepřestaneš střílet."

Jak měl ve zvyku, Phostis zase rychle zvážněl. „Promiň. Zvážím to a řeknu ti, k čemu jsem došel."

„To je správné," souhlasil Krispos. „Ale nemusíš se omlouvat, vydržím nějaké to škádlení. Kdyby ne, tak tady Sarkis by strávil mnoho let v cele pod vládními budovami — pokud by se ovšem do nějaké vešel."

Generál kavalérie se zatvářil dotčeně. „Kdybyste mě věznil tolik let jak říkáte, Vaše Veličenstvo, nedosáhl bych nikdy svých rozměrů. Z té šlichty, co dáváte svým vězňům určitě ne."

„Ehmp." Krispos se otočil kPhostovi. „Už jsi to zvažil?"

„Jestli to musí být, tak se nedá nic jiného dělat." Phostis nevypadal moc šťastně. Krispos to chápal. Také z toho nebyl nadšený. Jeho vesnice byla takto přesídlena dvakrát, když byl ještě chlapec. Jednou z donucení kubratskými nájezdníky a pak znovu, poté co je císařství vykoupilo zpět. Věděl, jaké útrapy takové přesídlení obnáší. Phostis dodal: „Přál bych si, aby se to nemuselo stát."

„Já taky," řekl Krispos. Phostis překvapeně zamrkal. Krispos si odfrkl. „Chlapče, jestli si myslíš, že mě to nějak těší, tak jsi hlupák. Ale vím, že to musím udělat a nevyhýbám se tomu. Když máš na nohou rudé boty, pak musíš dělat co je potřeba, ať se ti to líbí nebo ne."

Phostis se nad tím zamyslel. Bylo na něm vidět, jak uvažuje. To mu Krispos musel přiznat k dobru, protože dřív by s největší pravděpodobností jen mávl rukou a odmítl všechno, co Krispos řekl. Nakonec Phostis se sevřenými rty přikývl. Krispos kývl také, velmi spokojen. Konečně se mu podařilo svého tvrdohlavého syna o něčem přesvědčit.

„Jdeme, hněte sebou!" zavolal voják hlasem, který prozrazoval, že totéž vykřikl už stokrát a než skončí den, ještě to nejméně stokrát zopakuje.

Zena v šedých vlněných šatech s hlavou zahalenou do bílého šátku vrhla po jezdcí pohled plný nenávisti. Žáda shrbená pod rancem, vlekla se od své chatrče s doškovou střechou, kterou obývala od svatby, pryč z vesnice, kde její rodina žila po celé generace. Slzy vytvořily špinavé cestičky na její zaprášené tváři. „Dobrý bůh tě prokleje a odsoudí tě navěky do ledového pekla," zavrčela.

Císařský voják řekl: „Kdybys za každou nadávku a prokletí dostal zlaták, byl bych za pár týdnů tak bohatěj, že bych si mohl koupit celou provincii."

„A dost bezcitnej, abys tam mohl vládnout," odsekla vesničanka.

K jejímu zděšení to voják považoval za legrační. Protože neměla na výběr — vojáci nekompromisně hlídali vesničany se šavlemi a nataženými luky — vlekla se dál, za ní tři děti a pak šel její manžel, který na zádech nesl ještě větší ranec a na provaze za sebou táhl dvě vyhublé kozy.

Phostis sledoval, jak rodina splýnula s proudem vesničanů pomalu postupujícím na východ. Brzy mu zmizeli z dohledu jako kapka v moři. Ještě nějakou chvíli slyšel mečení koz. Pak se i jejich hlasy ztratily v reptání a nadávkách, bučení dobytka a skřípání vozů bohatších farmářů a nekonečném šoupám nohou.

Tohle byla už asi desátá vesnice na jejíž vysídlení dohlížel. Ptal se sám sebe, proč se toho znovu a znovu zúčastňuje. Nejlepší odpověď, která ho napadla byla ta, že se cítil spoluodpovědný za všechno, co se těm lidem dělo a proto cítil povinnost to pochopit v plném rozsahu, ať to bylo pro něho jakkoliv tíživé a nepříjemné.

To odpoledne, když slunce začalo klesat k nepřiliš vzdáleným horám Vaspurakanu, se připojil k jiné skupině, která obsadila další vesnici. Když byla část vesničanů shromážděna na tržišti, ozvala se nějaká žena: „Nemáte žádné právo se knám takhle chovat. My jsme pravověrní, dobrý bože. Tohle máme pro cestu světla!" Odplivla si do prachu.

„Je to tak?" zvědavě se zeptal velícího důstojníka.

„Mladé Veličenstvo, jen počkejte, až se tu shromáždí všichni a pak uvidíte sám," odpověděl kapitán.

Lidé neustále přicházeli, až bylo tržiště úplně plné. Phostis se zamračil. Obrátil se na kapitána. „Nevidím nic, čím bych mohl rozlišit, jsou-li pravověrní nebo thanasioi.“

„Protože nevíte, na co se máte dívat,“ odpověděl muž. „Vidíte víc mužů nebo žen, Veličenstvo?“

Phostis si toho předtím nevšiml, ale teď se na shromáždění díval jinýma očima. „Řekl bych, že víc žen.“

„Taky bych řekl, mladý pane,“ přikývl kapitán. „A teď se podívejte na ty muže a řekněte, kolik z nich jsou šedovlasí kmeti nebo mladíci, kterým ještě ani nezačalo rašit chmýří na bradě. Není mezi nimi moc dospělých mužů, že ne? Proč myslíte, že to tak je?“

Phostis chvíli pozoroval křičící a nadávající dav a pak řekl: „Vypadá to, že máte pravdu. Proč to tedy tak je?“

Kapitán zvedl oči k nebesům, asi aby dědice císařského trůnu trochu osvětila. „Veličenstvo, je to proto, že většina bojeschopných mužů byla v Livaniově armádě a my jsme je buď zabili nebo zajali. Takže si můžete myslet, že ta ženská je pravověrná jak chcete, ale já vím, že není.“

Pravověrní nebo kacíři, vesničané s celým svým majetkem se vydali na první část cesty k novému domovu na opačné straně císařství. Někteří vojáci se ubytovali v opuštěných domech. Phostis se vrátil se zbytkem zpět do hlavního tábora císařské armády.

Tábor se změnil na provizorní město. Krispovi muži se z něho každý den rozjížděli na všechny strany, aby vypravili na cestu vesničany, kteří vyznávali nebo mohli vyznávat cestu světla. Zásobovací vozy přijížděly každý den s občasnými výpadky, když je cestou napadli dosud volní thanasioi. Stany nebyly postaveny nějak náhodně, ale do bloků, takže se mezi nimi vytvořil jakýsi systém ulic. Phostovi nečinilo problém najít stan, který obýval s Olyvrií.

Když odhrnul plachtu ve vchodu, ležela na podložce na spaní. Měla zavřené oči, ale otevřela je jakmile vešel dovnitř, aby si nemyslel, že spí. „Jak se cítíš?“ zeptala se apaticky.

„Jsem unavený,“ odpověděl. „Rozhodnout se přesídlit nějaké sedláky je jedna věc - zní to jednoduše a prakticky. Ale když vidíš, co to všechno obnáší -“ Zavrtěl hlavou. „Vládnutí je těžká a krutá dřina.“

„To předpokládám.“ Znělo to lhostejně.

Phostis se zeptal: „A jak je tobě?“ Když se dozvěděla jak skončil její otec, proplakala celou noc. Od té doby byla velmi tichá a nevěšmavá ke všemu, co se kolem ní dělo. Nedotkl se jí od té noci, kdy ji držel v náručí, aby se vyplakala.

Teď odpověděla: „Dobře,“ jako pokaždé, když se jí zeptal. Odpověď byla stejně bezvýrazná jako všechno, co od té doby řekla.

Měl sto chutí s ní zatrást a probrat ji k životu. Ale věděl, že to není dobrý nápad. Místo toho si rozbalil své přikrývky na spaní. Když se posadil vedle ní, pod pláštěm mu zachrastila drátěná košile. Zeptal se: „Jak ti je doopravdy?“

„Dobře,“ opakovala úplně stejně jako předtím. Ale tentokrát už měla trochu jiskry v očích. „Za nějaký čas budu v pořádku. To přejde. To jen, že... můj život se během posledních týdnů tak strašně změnil. Nejdřív jsem ho změnila já a pak se převrátil naruby, když... když...“

Opět se rozplakala, poprvé od té noci, co jí Krispos, který této smutné povinnosti Phosta ušetřil, přišel oznámit, co udělal s Livaniem. Phostis předpokládal, že jí slzy přinesou úlevu. Rozevřel náruč a doufal, že se k němu přivine. Po chvíli to udělala.

Když se vyplakala, otřela si oči do jeho pláště.

„Je to lepší?“ zeptal se a pohladil ji po zádech, jako by byla malá holčička.

„Kdo ví?“ odpověděla. „Vybrala jsem si a musím s tím žít. Miluji tě, Phoste, opravdu, ale nepomyslela jsem na to, co všechno se může stát, když jsem s tebou nastupovala do toho rybářského člunu. Můj otec -“ opět začala plakat.

„Myslím, že by se to stalo stejně,“ řekl. „Ty na tom nemáš vůbec žádný podíl. I když jsem s otcem byl nejvíc na kordy, což bylo většinu času, věděl jsem, že to, co dělá, dělá dobře. Pochybuji, že by thanasioi s námi dvěma tuhle válku vyhráli. A kdyby ji prohráli... na začátku své vlády zaplatil můj otec draze za to, že nepříteli prokázal víc milosrdenství než si zasloužil. Jedna z věcí, která ho tak odlišuje od ostatních lidí je to, že se dokáže ze svých chyb poučit. Dnes už vzbouřencům žádnou druhou příležitost nedá.“

„Ale můj otec nebyl jenom vzbouřenec,“ vzlykla. „Byl to můj otec.“

Na to Phostis neměl odpověď. Naštěstí pro něj si žádnou vymýšlet nemusel. Zvenku se ozval Haloga na stráž: „Mladé Veličenstvo, nějaký muž by s vámi rád mluvil.“

„Už jdu,“ odpověděl Phostis. Otočil se k Olyvrii a tiše jí řekl: „To bude asi kurýr od otce. Kdo jiný by mě rušil?“

Namáhavě vstal. Byl unavený a drátěná košile ho tížila. Když vyšel ven, zaclonil si oči proti odpolednímu slunci a pak překvapeně a v hrůze zůstal stát. „Ty!“ zalapal po dechu.

„Ty!“ zařval Syagrios. Měl na sobě halenu s dlouhými rukávy, aby zakryl dýku, připevněnou k předloktí. Teď ji držel v ruce a zaútočil s ní na Phosta dřív, než mezi ně skočil Haloga.

Jak si Phostis pamatoval, Syagrios byl silný jako medvěd. Vykřikl, když ho bodla špička dýky a oběma rukama popadl Syagria za pravou ruku.

„Dostanu tě,“ prudce vydechl Syagrios. „Dostanu tě i tu tvou malou děvku, co s ní chrápeš. Udě —“

Phostis se už nedozvěděl, co se Syagrios chystal udělat dál. Gardista na chvíli zkoprněl úžasem. Syagrios strašlivě zařval, když se mu do zad začala sekera. Vytrhl se z Phostova sevření a otočil se ve snaze dosáhnout na seveřana. Haloga ho sekl znovu, tentokrát do tváře. Krev vystříkla na Phosta. Syagrios klesl. Gardista ho sekal dál, dokud se nepřestal hýbat.

Olyvria se vyřítla ze stanu s dýkou v ruce a divokým odhodláním v očích. Ale strážce už pomoc nepotřeboval. Olyvrii se při pohledu na hrozná Syagriova zranění zvedl žaludek. Ačkoliv byla dcerou důstojníka, nebyla zvyklá na pohled, který se naskytne po boji.

Pak se Haloga otočil k Phostovi. „Jste v pořádku, mladý pane?“

„Nevím.“ Phostis si vyhrnul drátěnou košili i s pláštěm. Nad pupkem měl krvácející ránu, ale jinak nic. S cinkáním

kovových kroužků zase košili spustil.

„Aha, tady to je. Podívejte, mladé Veličenstvo." Seveřan prostrčil drátěnou košili prst. „Stálo při vás štěstí. Dýka se zarazila o kroužek - vidíte tady ty rýhy? Špička sice vnikla dovnitř, ale pak se zastavila. Kdyby projela mezi dvěma kroužky, vyteklo by vám mnohem víc krve."

„Ano." Phostis se roztrásl. Takové štěstí - stačilo půl centimetru a mohl tady ležet vedle mrtvého Syagria s vyhrzlými vnitřnostmi. Možná by ho kněz léčil ještě zachránil, ale byl hrozně rád, že to nemusel zkoušet. Řekl gardistovi: „Díky, žeš ho zabil, Viggo."

Halogajský strážce se ale zatvářil nespokojeně. „Neměl jsem ho nechat, aby vás vůbec napadl. Díky bohům, že vás nezranil víc." Zvedl Syagriovo tělo za nohy a odtáhl ho pryč. Jeho krev se rychle vpila do žíznivé půdy.

Náhle se objevily zvědavé a ustarané tváře. Hlasy a zvuky boje přilákaly diváky jako mávnutím kouzelného proutku. Phostis jim zamával, aby ukázal že je v pořádku. „Nic se nestalo," zavolal, „a šílenec dostal, co si zasloužil." Ukázal na stopy, které za sebou nechal Syagrios. Vojáci se rozjásali.

Phostis jim pokynul a zmizel ve stanu. Olyvria šla za ním. Phostis si opět prohlédl ránu. Bez potíží si ji v duchu představil mnohem větší. Kdyby dýka projela mezi kroužky nebo kdyby si ji byl svlékl, aby mohl lépe utěšit Olyvrii... zachvěl se. Ani na to nechtěl myslet.

„Během bitvy jsem na něho narazil," řekl. „Myslel jsem, že utekl, ale zřejmě prahнул po pomstě."

„Ty jsi nikdy nechtěl zkrátit Syagriovi cestu," souhlasila Olyvria vážně. „A —" zaváhala a pak pokračovala, „a já vím, že po mně dlouho toužil."

„Ach." Phostis se ušklíbl. Ale dávalo to smysl - muselo to být dvojnásob ponižující a nesnesitelné být omráčen dívkou, po které toužil. „Není divu, že neutekl." Roztřeseně se usmál. „Ale byl bych radši, kdyby to udělal. Nechybělo moc a pomsta by se mu podařila."

Katakolon strčil hlavu do stanu. „Ach to je dobře, že jsi ještě oblečený," řekl. „Otec je mi v patách a myslím, že bys nechtěl aby tě překvapil jako mě."

Než se Phostis zmohl na víc než na otevření pusy, aby se ho zeptal na milión otázek, které se naskýtaly, vešel Krispos.

„Jsem rád, že jsi v pořádku," řekl a sevřel ho ve své medvědí náruči. Když ho pustil, odstoupil a tázavě si ho měřil.

„Zřejmě tě neměl rád, synu."

„Ne, neměl," souhlasil Phostis. „Pomáhal při mém únosu —" podíval se na Krispa, ale Autokrat na Olyvrii ani okem nemrkl: sebeovládání a dobré mravy. „- a byl to můj, abych tak řekl, dozorce v Etchmiadzinu. Nebyl asi moc šťastný, že jsem utekl."

„Tvůj dozorce? Takže to byl Syagrios?" zeptal se Krispos. Phostis uznale pokývl nad jeho pamětí na podrobnosti.

Řekl: „Byl to neřád, ale nebyl nejhorší. Docela dobře uměl hrát a vytáhl mi z ramene šíp, když mě postřelili."

„Celkem žalostný epitaf, ale nejlepší jaký dostane a určitě lepší, než si zaslouží," řekl Krispos. „Jestli si myslíš, že je mi líto, že je po něm, tak jsi vedle. Říkám, dobře mu tak. Jen děkuji dobrému bohu, že tě nezranil." Opět Phosta objal.

„Jsem taky rád, že se ti nepodíval do břicha," řekl Katakolon. „Je fajn, že jsi zase zpátky." Sklonil hlavu a vyšel ze stanu. Krispos odešel hned za ním.

„Co to povídal tvůj bratr o tom, že byl překvapen bez oblečení?" Olyvria ztišila hlas, aby ji neslyšel nikdo jiný než Phostis, ale nemohla zadržet smích, kterým se dusila.

„Nevím," řekl Phostis. „A vlastně to ani vědět nechci. Jak znám Katakolona, bylo to něco divokého. Někdy si myslím, že se podobá Anthimovi, přestože —" už se chystal říct něco v tom smyslu přestože by to mohl být jedině můj otec.

Ale to bylo právě to, co Olyvrii říct nechtěl.

„Přestože co?" zeptala se.

„Přestože byl Anthimos dobré čtyři roky po smrti, když se Katakolon narodil," dokončil větu mnohem snadněji, než si myslel, že je schopen.

„Aha." Olyvria to řekla zklamaně, což znamenalo, že jí odpověď přesvědčila. Přikývl. Krispos by ho pochválil. A navíc přežil neočekávaný útok. Za to se pochválil sám.

Krispos si prohlížel pochmurné kamenné hradby Etchmiadzinu. Byly postaveny, aby zadržely ozbrojené muže, ale ti měli být podle předpokladů jejich stavitelů z Makuranu. Kamení to však bylo jedno. Zadržel Vi-desance stejně jako kohokoli jiného.

Fanatici na těch pevných, mohutných hradbách křičeli urážky na císařskou armádu pod nimi. Většina území, které ovládali thanasioi byla zase zpátky v Kris-pových rukou. Desítky vesnic byly prázdné, ale už vydal příslušné rozkazy, aby sem začali proudit pravověrní venkované, kteří nahradí vystěhovalce z této oblasti. Pityos a jeho okolí osvobodila Noetova kavalerie, která postupovala podél západního pobřeží z Na-kolei.

Ale pokud se Etchmiadzin udrží do té doby, než nadcházející podzim donutí Krispa se zase stáhnout, mnohé z toho, co dosáhl přijde vniče. Thanasioi by stále měli baštu, ze které by se mohli znovu rozšířit. Už jednou byl svědkem důsledků jejich rozšíření a nechtěl, aby se to opakovalo.

Dobýt pevnost se snadněji řeklo než vykonalo. Vi-desánští stavitelé ji vybudovali tak, že byla téměř nedobytná. Co Krispos věděl, tak ji i přes několikrát obléhání nedobyli ani Makuranci. Nebylo pravděpodobné, že by padla do rukou jeho armády.

„Jestli se nevzdají, asi je budu muset přelstít," zamumlal si Krispos pod vousy.

„Ale jak, Vaše Veličenstvo?"

Krispos nadskočil. Za ním stál Sarkis. „Promiň, nevšiml jsem si tě. Snažím se vymyslet nějaký způsob, jak dostat ty prokleté thanasioi z Etchmiadzinu, aniž bych musel vzít hradby útokem."

„Hodně štěstí," řekl Sarkis skepticky. „Je dost těžké přelstít nepřítele v bitvě. Proč by měli kacíři opustit svou pevnost kvůli něčemu, co uděláte s výjimkou vašeho odchodu? Když zůstanou a zemřou při její obraně, budou si myslet, že se

dostanou po té jejich cestě světla rovnou do nebe. Proti tomu je všechno, co jim nabídnete bezvýznamné."

„Ano, stojí svorně proti mně, tvrdohlavci." Krispův hlas zněl pochmurně - ale jen chvíli. Otočil se k Sarkovi. „Stojí svorně proti mně - zatím. Ale řekněte mi, vzácný pane, co se stane, když dáte dohromady tři Vi-desance a řeknete jim, aby diskutovali o víře třeba jediný den?"

„Budete mít šest kacířů," odpověděl Sarkis bez váhání. „Každý z nich bude své dva kamarády považovat za kacíře. Také z toho může být velká rvačka a může dojít i na nože. Odpusťte Vaše Veličenstvo, ale takhle se to jeví prostému nestrannému princovi z Vaspurakanu."

„Přesně tak se to jeví i mně," řekl se smíchem Krispos, „i když mám jen trochu vaspurakánské krve. Přemýšlím jako Videsánek a moc dobře vím, že když umožníš Videsanci hádat se o svou víru, určitě ji využije."

„Nemám nic proti vašemu původu, Vaše Veličenstvo," řekl Sarkis, „ale jak chcete donutit thanasioi, aby se škorčili mezi sebou, když pro ně jste bezbožný kacíř, proti kterému se sjednotili k boji?"

„Není to můj nápad," řekl Krispos. „Phostis ho vymyslel a navrhl Evripovi."

„Evripovi?" Sarkis se poškrábal na hlavě. „Ale ten je ve městě Videssos. Co to má společného s thanasioi tady? Napsal vám Evripis dopis a -" generál kavalérie se zarazil. Černé oči se mu rozjasnily. Na chvíli Krispos spatřil dychtivou tvář mladého zvěda, se kterým jeli jako blázni zpět do hlavního města na začátku jeho vlády. Řekl: „Počkejte chvíli. Nechcete snad —"

„Ale ano, právě to chci," prohlásil Krispos. „Právě tady, kde to uvidí všichni z hradeb. A kdyby to nestačilo, stráví spolu i svatební noc. Ne, že by spolu ještě nespali."

„Vy jste démon, vy jste - ale když o tom tak přemýšlím, býval jste vlastně svědkem Anthimových orgií." Sarkis teatrálně vzdychl. „Škoda, že už se toho nemůžeme zúčastnit. Je to pěkná holka. Vůbec by mi nevadilo sledovat, jak naplňují svůj manželský slib, ani trochu."

„Nestydatej starý kozle." Krispos ztišil hlas. „Mně taky ne." Oba se rozesmáli.

Následující den císařská armáda, obléhající Etch-miadzin nestřílela žádné šípy, nevrhala kameny ani nadávky na pochmurné šedivé hradby pevnosti. Místo toho byli k hradbám vysláni heroldi s bíle natřenými štíty příměří, kteří vyzývali thanasioi, aby také přestali bojovat „a připojili se k nim při sledování obřadu, který se bude konat v poledne." Slova musela kacíře upoutat. Poslechli výzvu heroldů a alespoň do této chvíle nebojovali. Phostis byl zvědav, jak dlouho vydrží být klidní, když pochopí, co se bude dít. Dlouho ne, pomyslel si.

Navrhl Evripovi, že se ožení s Olyvrií, aby pomohl uklidnit vzbouřené thanasioi ve městě. Svěřil se s tím Krispovi a ten jeho návrh přeměnil na zbraň proti bojovným kacířům tady v Etchmiadzinu.

„Poledne" byl jen přibližný časový údaj. Jediné sluneční hodiny v celé císařské armádě byly malé mosazné hodiny, které patřily Zaidovi. Ale muži, zvyklí při práci na poli odhadnout, kdy stojí slunce na obloze nejvýš, neměli s určováním času problémy ani na válečném tažení. Císařští vojáci se shromáždili kolem dřevěného pódia, postaveného mimo dostřel šípů z hradeb Etchmiadzinu. Thanasioi je pozorovali z hradeb.

Herold s bílým štítem se vydal směrem ke vzbouřenci obsazené pevnosti. Hromovým basem oznámil: „Jeho císařská Výsost Autokrat Krispos vás vítá při sledování sňatku jeho syna Phosta a slečny Olyvrie, dcery nedávno zemřelého Livania."

Phostis si přál, aby herold vypustil slovo zemřelého. Olyvrii to zabolí. Ale současně chápal, proč na něm Krispos trval. Připomene obráncům Etchmiadzinu porážku, kterou jejich hnutí utrpělo.

Thanasioi spustili dešť nadávek a urážek na heroldovu hlavu. Několik jich po něm i vystřelilo. Zvedl štít, aby si chránil tvář. Na hlavě měl přílbici a na těle drátěnou košili, která mu sahala až skoro ke kolenům.

Když sprška šípů ustala, muž sklonil bůj štít a pokračoval: „Autokrat vás vyzývá, abyste přemýšleli o důležitosti tohoto svazku. O tom, co říká nejen o vašem úspěchu v bitvě, ale hlavně vám má připomenout radost ze života a způsob, jakým život pokračuje - a bude pokračovat - od jedné generace ke druhé."

Další nadávky, další šípy. Protože splnil povinnost a oznámil jim všechno co měl, mohl se rychle stáhnout z dostřelu. Na pódium vystoupili svatebčané. Nebylo jich mnoho, určitě méně, než kdyby se svatba konala v Nejvyšším chrámu ve městě Videssos. Před Phostem a Olyvrií kráčel kněz léčitel Glavas, který obřad provede. Za nimi šli Krispos, Katakolon a Zaidas. To bylo všechno.

Dokonce ani Zaidova přítomnost nebyla k vykonání obřadu nutná, ale Phostis byl rád, že ho má nablízku. Ale čaroděj tam s nimi byl hlavně proto, aby pomocí malého kouzla zesílil hlasy všech na pódiu, protože Krispos chtěl, aby thanasioi slyšeli každé slovo, které tu bude proneseno.

Kněz začal: „Pochvalme našeho velkorysého a milosrdného Pána." Pak zarecitoval vyznám Phosovi. Stejně jako Phostis s Olyvrií a Krispos, Katakolon i Zaidas. Phostis slyšel ozvěnu modlitby i z hrdel kolem-stojících vojáků.

„Sešli jsme se na tomto neobvyklém místě, abychom vykonali neobvyklý sňatek," pronesl Glavas. „Kromě dobrodiní dlouhého zdravého života, největší dar, který může dobrý bůh svým věřícím dát, je pokračování jejich rodu. Svatební obřad je aktem radosti hlavně proto, že znamená naději a očekávání tohoto pokračování."

Když se takový sňatek týká císařské rodiny, vkládáme do něj ještě větší naději. Pokračování císařské dynastie generaci za generací je naše nejlepší záruka proti pohromě občanské války."

Phostis si všiml, že nepadla zmínka o tom, že Krispos je prvním členem své rodiny na císařském trůnu. Kněz pokračoval dál: „A spolu s tímto manželským svazkem máme také příležitost urovnat roztržku, která vznikla mezi věřícími Videssosu a symbolizovat návrat k jejich důvěrně známé víře spojením mladého Veličenstva Phosta a Olyvrie, dcery Livania, kteří také nějaký čas věřili něčemu jinému."

Phostis si pomyslel, že to bylo od Krispa vůči thanasioi tak smířlivé, jak jen bylo možné, aniž by sám byl přívržencem cesty světla. Dokonce ani nenechal Gla-vase, aby je označil za kacíře. Chtěl, aby na své přesvědčení zapomněli a ne

aby na něm tvrdohlavě lpěli.

Kněz mluvil dál o přednostech nevěsty a ženicha, se kterými vstupují do manželství, aby byl zaručen jeho úspěch. Phostis se nechal unášet myšlenkami. Glavas ho zastihl nepřipraveného, když se zeptal: „Jste oba připraveni ctít tyto zásady a sebe navzájem, dokud vás smrt nerozdělí?“

Krispos ho ze zadu šťouchl. Uvědomil si, že musí promluvit jako první. „Ano,“ řekl a byl vděčný Zaidově magii, která dodala jeho hlasu sílu.

„Ano, po celý svůj život — tohle je cesta, po které půjdu,“ odpověděla Olyvria pevně.

Krispos a Katakolon jim na hlavy položili věnce z aromatických bylin — jako koruny, kterými byl svatební obřad završen. Kněz sestoupil z pódia. A bylo po všem. „Já jsem ženatý,“ řekl Phostis. Znělo to překvapeně.

Thanasioi na hradbách na ně křičeli nadávky a sprostěárny. Krispos jim nevěnoval pozornost a poplácal Phosta po rameni. „To jsi, synu — a máš za ženu chytrou dívku.“ Otočil se k Olyvrii a dodal: „Tvá slova byla perfektní. Dá-li Phos, tak právě z nich budou nejvíc vedle.“

Katakolon rýpl Phosta do žeber. „Tak a teď ji můžeš popadnout a odnést ji do vašeho... no, tady to asi bude stan.“

Phostis měl podezření, že Olyvria by mu nic podobného nedovolila. Pohlédl na ni. Ocelový záblesk v jejích očích ho varoval, ať radši nic takového nezkouší.

„Už jsem slyšel i lepší návrhy,“ řekl Krispos. Pobavení v jeho hlase svědčilo o tom, že si toho záblesku všiml také. „Ale radši jděte do svého stanu. Stejně byste tam šli — vždyť jste se právě vzali — ale měli byste tam jít hned, dokud vás ještě zdobí svatební věnce.“

To podnítilo Phostovu zvědavost. Rozevřel náruč a objal Olyvrii. Jak zamířili pryč od narychlo postaveného pódia, někteří vojáci provolávali slávu, jiní na ně pokřikovali neslušné rady. Phostis se na Olyvrii rozpačitě usmál. Ona úsměv opětovala. Takovéto rady přihlížejících provázely každý svatební obřad.

Rozesmátý Haloga jim podržel plachtu stanu do široka otevřenou a pak ji za nimi zase spustil se slovy: „Myslím, že vás nějakou dobu neuvidíme.“

„Podívej se na to!“ zvolala Olyvria. Phostis se rozhlédl. U horních rohů jejich rozložených matrací někdo — možná Krispos sám, možná někdo na jeho příkaz — zatloukl silné kůly, které měly nahrazovat sloupky postele. „Pro štěstí na ně musíme pověsit svatební věnečky,“ řekl Phostis. Sundal si svůj a opatrně ho na jeden zavěsil.

Olyvria udělala totéž na druhé straně. „Začínám mít pocit, že je to skutečnost,“ řekla.

„To je skutečnost.“ Phostis ztišil hlas, aby ho strážci venku neslyšeli. Věděli sice moc dobře, co se bude dít, ale detaily znát nemuseli. „A protože je to skutečnost, a protože jsme tu úplně sami a právě nikde nezuří žádná bitva —“

„Ano? Tak co potom?“ hrála s ním Olyvria svoji hru. Také mluvila tiše. Její prsty mezitím rozepínaly knoflíčky na bílé blůzce, kterou jí Krispos na svatbu nechal přivést. Blůzička se rozhalila. „Tak co potom?“ opakovala měkce.

Spolu hned přišli na to, co potom. Protože Phostis byl zdravý a mladý muž, zkoušeli to znovu a znovu. Phostis úplně ztratil pojem o čase, přestože slunce stále osvětlovalo jednu stranu stanu. Zív, otřel si zpocenou rukou zpocené čelo a usnul. Olyvria vedle něho už dávno spala.

Byla už tma, když ho probudil hrozný rámus. Posadil se a mžouravě se rozhlížel kolem sebe. Olyvria ležela vedle něho, malinko pochrupevala a ze spánku se usmívala. Opatrně, aby ji nevzbudil, se oblékl a vyšel ven. Kolem jejich stanu hlídal už další oddíl halo-gajských strážců. „Co se děje?“ zeptal se jednoho z nich.

Seveřan ukázal směrem k Etchmiadzinu. Načervenalé světlo táboráků a loučí mu propůjčilo vzhled bronzové sochy.

„Bojuj ou tam,“ řekl.

„Při Phosovi,“ zamumlal Phostis. Ohlédl se k císařskému stanu, který stál nedaleko. Krispos byl venku a také sledoval, co se děje. Phostis pocítil náhle úlevu, že se nedal s thanasioi dohromady. Byl si jistý, že Krispos by tak jako tak našel nějaký způsob, jak je porazit. Uvnitř Etchmiadzinu se ozývaly zvuky, jako kdyby

se tam mlátili všim, co jim právě přišlo pod ruku. Muži i ženy, kteří vyznávali cestu světla byli fanatici. Ať už měli jakýkoliv názor, bránili ho zuby nehty. Pokud se Krispovi podařilo mezi ně vrazit klín úvahami o vhodnosti Olyvriina sňatku, budou bojovat proti sobě možná ještě divočeji, než proti císařské armádě.

Haloga ukázal znovu. „Támhle! Podívejte mladý pane — kouř. Rozvášnění věřící si sami vypálí své město.“

A opravdu. Za hradbami proti černé obloze stoupal mohutný šedivý sloup dýmu s nádechem do oranžova. Phostis se snažil vybavit si, v kterých místech mohl požár vzniknout. Usoudil, že to nemohlo být daleko od ševcovské dílny, kde se s Olyvrii poprvé milovali.

K obloze vyskočil další sloup dýmu a o pár minut později ještě jeden. Nad hradbami se objevily ohnivé jazyky, asi z hořící střechy a pak zase uhasly.

Zanedlouho bylo vidět stále víc plamenů a ne všechny posléze uhasly. Požár byl největším nepřítelem v jakémkoliv městě. Velice snadno se rozšířil dřív, než mohli lidé něco podniknout, aby ho zastavili. Oheň ve městě, jehož obyvatelé mezi sebou bojovali se svojí hro-zivostí mohl rovnat ledu ve Skotově pekle. Jak člověk může bojovat s ohněm, když svými rukama škrtí souseda nebo přítele?

Odpověď zní, že nemůže. Ohně v Etchmiadzinu plály dál. Vzduch v táboře zhoustl kouřem a občas sem zavál i zápach spáleného masa. Vzduchem se nesly výkřiky hrůzy, agónie i nenávisti. V hořících uličkách boj mezi thanasioi pokračoval.

Po chvíli vyšla ze stanu i Olyvria a stoupla si vedle Phosta. Nic neřekla jen ho chytila za ruku. Mlčky sledovali jak Etchmiadzin hoří. Olyvria si otřela oči. Phosta oči od kouře také pálily. Pro klid své duše předpokládal, že Olyvrii v očích taky štípe jen kouř.

Zív a prohlásil: „Jdu zpátky do stanu. Uvnitř bude snad lepší vzduch než tady.“

Olyvria šla za ním, stále mlčky. Až když se dostali

z doslechu stráží, tiše mu řekla: „Tohle je věno, které jsem přinesla tobě a tvému otci - Etchmiadzin.“

„Věděla jsi to," odpověděl. „Musela jsi to vědět, protože jinak bys knězi ta slova neřekla."

„Možná jsem to svým způsobem věděla. Ale vědět něco předem a dívat se pak na to, jak se to opravdu děje, je něco úplně jiného. Dneska zjišťuji, jak to může být těžké." Potřásla hlavou.

Kdyby s nimi teď byl Krispos, měl Phostis pocit, že by řekl, že to je právě jeden příklad, kdy dospívá. Phostis na takové mentorování neměl potřebný věk, aby to od něho znělo přesvědčivě. Zeptal se: „A kdybys to věděla, zachovala by ses jinak?"

Olyvria tak dlouho mlčela, že už si myslel, že ho neslyšela. Nakonec řekla: „Ne, myslím, že bych nechala věci tak jak jsou, ale asi bych o nich víc přemýšlela předem."

„To je asi správné," souhlasil Phostis. Znovu zívla. „Mohli bychom ještě zkusit spát. Myslím, že proti nám nic nepodniknou, jsou příliš zaměstnání bojem mezi sebou."

„Asi jo." Olyvria si lehla a zavřela oči. Phostis si lehl vedle ní. K jeho překvapení téměř okamžitě usnul.

Olyvria musela usnout taky, protože se s leknutím probudila ve stejné chvíli jako on, když se táborem ozval nadšený pokřik. Stačila mu chvilka, aby zjistil, kolik je hodin - slunce na východní straně stanu značilo, že už je ráno.

Vystrčil hlavu ze stanu a zeptal se Halogy u vchodu, co se děje. Seveřan odpověděl: „Ti v pevnosti se vzdali. Brány jsou otevřené."

„Pak tedy skončila válka," vyhrkl Phostis. Když mu došlo, co řekl, zopakoval si to pro sebe ještě jednou: „Válka skončila." Náhle to toužil opakovat pořád dokola, nedokázal si představit báječnější dvě slova.

13.

Řada mužů, žen a dětí se unaveně vlekla prašnou cestou. Nesli veškerý svůj majetek, vedli krávy, kozy a oslíky, stejně zubožené jako lidé. Jediný rozdíl, který Krispos viděl mezi nimi a vystěhovanými thanasioi byl směr jejich pochodu. Mířili na západ, nikoliv na východ.

Ne, ještě tu byl jeden rozdíl. Nevzbouřili se a nedali mu tím důvod vystěhovat je z jejich starých domovů. Ale území, které thanasioi opustili nemohlo zůstat neobydlené. Tím by si jen říkal o potíže. A tak vesničané, kteří žili v relativně hustě osídlených oblastech mezi Develtosem a Opsikionem, východně od města Videssos a byli ortodoxní věřící, byli přesídleni na území thanasioi, ať se jim to líbilo nebo ne.

Phostis jel na koni vedle Krispa a ukázal na vesničany. „Je to spravedlivé?" zeptal se.

„Právě o tom přemýšlím," odpověděl Krispos. „Myslím, že odpověď není snadná ani jednoznačná. Když se kohokoliv z nich zeptáš teď, nepochybně mě budou

všichni proklínat. Ale po dvou letech, kdo ví? Zaručil jsem jim po tu dobu úlevy od daní a další tři roky budou platit jen polovinu. Nepřemístil jsem je jen proto, aby tady zaplnili prázdné místo. Chci, aby tu prosperovali."

„To je určitě dobrá věc," uznal Phostis, „ale je to spravedlivé?"

„Asi ne," odpověděl Krispos s povzdechem. Musel zadržet smích, protože se mu povedlo Phosta překvapit. „Asi není," opakoval, „ale bylo by spravedlivé nechat to území prázdné, takže by nedávalo úrodu, která by stála za řeč, aby se stalo rájem banditů a psanců, aby lákalo Makuránce jej obsadit? Makuran nám už delší dobu nedělá potíže, ale je to jenom proto, že mě Rubyab Král králů považuje za silného protivníka. Ale nebude to tak navěky."

„Jak se odvděčíš Rubyabovi za to, že podporoval thanasioi?" zeptal se Phostis.

Krispos podle změny tématu usoudil, že Phostis jeho důvody uznal. Odpověděl: „To ještě nevím. Velká válka, jakou jsme vedli s Makuranem před půl druhým stoletím by obě země vyčerpala na dlouhé roky. To nechci. Ale věř mi, že mu to nezapomenu. Možná to však bude jeden z úkolů, které přenechám tobě."

Phostis na to odpověděl s chladným vypočítavým pohledem, který u něho Krispos dříve vídal jen zřídka. „Poštvat Vaspuránce proti Mashizu by stálo za zkoušku."

„Ano, možná. Kdyby Makuránci spáchali nějaké násilnosti v zemi princů nebo kdyby měli problémy s nepřítelem dále na západě," řekl Krispos. „Ale není to tak jistá sázka, jak to vypadá, protože něco takového Makuránci pořád čekají. Půvab Rubyabovy lsti spočíval v tom, že proti nám využil naše vlastní lidi. Videssos je znám tolika náboženskými rozbroji, že mně trvalo hodně dlouho, než jsem za těmi kacíři začal vidět Makuran."

„Půvab?" potřásl hlavou Phostis. „Nechápu, jak můžeš takové slovo použít pro něco, co způsobilo tolik utrpení a smrti."

„Je to jako nečekaný chytrý tah na šachovnici," řekl Krispos. „Naše šachovnice se rozkládá po celém světě a ty můžeš měnit pravidla, podle kterých hraješ."

„Ale figurky, které ze šachovnice odstraníš jsou skuteční lidé," namítl Phostis, „a ty je nemůžeš prostě vrátit zpátky a hrát s nimi někde jinde."

„Nemůžu?" zeptal se Krispos. „Co si myslíš, že tohle přesídlení je, když ne hra s figurkami na lepším poličku?"

Sledoval Phosta, jak to stráví. Mladík řekl: „Myslím, že bych se měl naučit se s tebou nehádat. Nezáleží na tom, jak dobře začnu, vždycky to skončí tak, že všechny argumenty obrátíš ve svůj prospěch. Zkušenost." Z jeho úst to zaznělo jako sprosté slovo. V každém případě to bylo něco, co mu chybělo, což samo o sobě z každého, kdo zkušenosti měl, dělalo podezřelého.

Krispos vytáhl z kapsy hedvábný kapesník a otřel si s ním kapky potu z čela. Nechal část císařské armády v okolí Etchmiadzinu, jednak aby hlídali hranici s Makuránci ovládaným Vaspurakanem a jednak, aby pomohl novým osadníkům se zabydlet. Většina jednotek se roztáhla podél trasy přesunu mezi východem a západem. Se zbytkem se vracel do města Videssos.

Což znamenalo, že se svými muži projížděl pobřežními nížinami. Teď, na sklonku léta by byl nejradši úplně někde jinde. Pokud by se nesetkal s jeho vládcem, uvítal by i Skotovo ledové peklo. Bylo takové vedro a vlhko, že pot neusychal,

všechno se na něm lepilo a po těle mu neustále tekly potůčky potu.

„Dobrý bože, jak bych si přál, abych na sobě nemusel mít císařské šaty," řekl. „Chtěl bych být oblečen jako oni." Ukázal na sedláky pracující na polích po obou stranách cesty. Někteří na sobě měli tenké lněné haleny do půlky stehem. Jiní neměli ani to a pracovali jen v bederních rouškách.

Phostis zavrtěl hlavou. „Kdybych byl takhle oblečen, znamenalo by to, že tu žiju celý rok. A to nevím, jestli bych vydržel."

„Měl bys být moc rád, že se někdo takový najde," řekl Krispos. „Zdejší půda je úrodná a je tu dostatek vláhy. Úrodu tu mají vždycky největší z celého císařství. Kdyby nebylo zdejších nížin, nemělo by město Videssos co jíst."

„Vesničani už před námi neutíkají, jako když jsme tudy projížděli poprvé," řekl Katakolon, který se na svém koni zastavil vedle otce a bratra.

„To je taky dobré znamení," odpověděl Krispos. „Jeden z důvodů, proč máme armádu, je jejich ochrana. Pokud považují vojáky za někoho, před kým mají utíkat, neděláme svoji práci tak, jak bychom měli." Věděl stejně jako všichni, že vojáci by vesnice vyrabovali, kdyby takovou možnost dostali. Vtip byl vtom nedat jim k tomu příležitost a ujistit o tom sedláky. Brzy už se však nebude muset takovými úvahami zabývat, protože válečné tažení bylo u konce a už byli téměř doma. Řekl to nahlas.

Katakolon se na něho poočku podíval. „Nemusíš tak spěchat za Dřinou, otče. Pomysli, že bude asi taková." Naznačil velké břicho.

„Dobrý bože, vždyť nebude přivádět na svět tele," řekl Krispos. „Kdyby měla vypadat jak jsi naznačoval, musel bych si myslet, že mluvíš o slonici." Pohlédl na svého nejmladšího a neudržel se, aby na něho nezavršel. „A byl bych ti vděčný, kdyby ses vystříhal nezapomenutelných poznámek o tom, že nosí moje dítě. Máš velké štěstí, že nemusím platit za šest nebo sedm tvých levobočků. Phos ví, že to není nedostatkem snahy z tvé strany."

„Ale on ti to tvé špičkování jen vrací, tati," řekl Phostis ochotně.

Napaden ze dvou stran, rozhodil Krispos bezmocně ruce. „Vý dva budete má smrt. Kdyby tu byl Evripos, přidal by se k vám a byl bych obklíčen úplně. Čekám, že to tak dopadne, až se vrátíme do paláce. Ale tohle je první slušný argument, který jsem slyšel pro to, aby válečné tažení trvalo déle."

„Myslel jsem, že to byl neslušný argument," řekl Katakolon, který se nechtěl nechat od Phosta zahanbit.

„Dost, to stačí!" zaúpěl Krispos. „Mějte slitování se svým ubohým otcem. Od věčného pročitání daňových záznamů a výnosů mi začal mčnout mozek. Nemůžete čekat, že se vyrovnám vašemu ostrovtipu."

Právě v té chvíli zvědové vpředu začali tropit povyk. Jeden z nich dojel až k nim. Zasalutoval Krispovi a řekl: „Vaše Veličenstvo, někteří z nás už zahlédli odraz slunce na chrámových kopulích města Videssos."

Krispos se zahleděl dopředu. Už zdaleka nebyl bys-trozráký, předměty v dálce viděl trochu rozmazaně. Ale i když je neviděl, vědomí, že chrámy se svými kopulemi jsou tak blízko, mu dodalo pocit, že se dlouhá cesta chýlí ke konci.

„Skoro doma," řekl znovu. Zahleděl se na Phosta a Katakolona pohledem, který je zrazoval od dalších vtipných poznámek. Oba mlčeli. Přikývl, spokojený sám se sebou - mladí býčci měli stále ještě respekt z rohů starého býka. Obyvatelé města Videssos zaplnili podloubí podél Prostřední ulice a mohutnými ovacemi vítali slavnostní průvod procházející kolem nich na Palamovo náměstí. Phostis jel téměř v čele průvodu, Olyvria vedle něho. Měl na sobě pozlacenou drátěnou košili a přílbu, aby ho lidé poznali a aby ho žádný zarytý thanasiot nezavraždil pro větší slávu cesty světla.

Jak jel, tak mával, což vzbudilo potlesk davu. Otočil se k Olyvrii a potichu řekl: „Zajímalo by mě, kolik z nich ještě nedávno vykřikovalo Thanasiovo jméno a snažilo se zapálit a zničit město."

„Řekla bych, že hodně," odpověděla.

Přikývl. „Asi máš pravdu." Vystěhovat thanasioi z města Videssos nebylo tak snadné jako přestěhovat jejich vesnice. Pokud se někdo nenechal chytit přímo při zhářství nebo ničení, nedalo se poznat jakou víru nosí v srdci. To byl největší problém - thanasioi se tu určitě stále zdržovali. Pokud na sebe nebudou upozorňovat, mohou nepozorovaně přežívat po celé generace - pokud ovšem zplodí další generace.

Prostřední ulice během nepokojů utrpěla jen pár šrámů. Každý den hořelo ve městě nespočet ohňů na vaření, topení, v kovárnách i jiných dílnách, takže čerstvě nabílené fasády domů byly obvykle během měsíce zčernalé sazemi. Proto se jen těžko dalo posoudit, kolik toho způsobily ohně povstalců.

Průvod prošel Dobyčím trhem, ležícím asi ve třetině cesty mezi Stříbrnou bránou v mohutných městských hradbách a Palamovým náměstím. Ve stáncích na Dobyčím trhu se prodávalo levné zboží lidem, kteří si lepší dovolit nemohli. Většina lidí, která se zde tlačila, měla na sobě otrhané haleny nebo křiklavé oblečení a jejich 'zlaté' ozdoby za pár dní zezelenají. Phostis by se vsadil, že převážná většina z nich byla přívrženci cesty světla.

Ale teď všichni stejně hlasitě vykřikovali Krispovo jméno hned vedle ohořelých trosek některých stánků. „Možná se vrátí k pravé víře, když kolem sebe vidí, k čemu jejich kacířství vedlo," řekl Phostis. Pak stejně tiše dodal: „Nakonec jsem totéž udělal i já sám."

„Možná," řekla Olyvria neutrálním hlasem, že nedokázal odhadnout, jestli s ním souhlasí nebo ne.

Za dvacet let to poznáme, pomyslel si. Přemýšlet o tak vzdálené budoucnosti byl pro něho podivný, téměř nepřírozený pocit, ale snažil se. Nevěděl, jestli proto, že si začal zvykat na představu, že bude vládnout a nebo jen proto, že byl starší.

Na sever od Prostřední ulice mezi Dobyčím trhem a Palamovým náměstím se tyčila mohutná budova Nejvyššího chrámu. Ten zůstal nepoškozený. Nebylo to proto, že by ho thanasioi nechtěli zlovolně zničit, ale protože ho dnem i nocí po dobu nepokojů hlídali vojáci a duchovní vyzbrojeni pořádnými klacky.

- Phostis se stále cítil nepříjemně, když kolem něho projížděl. Hleděl na něj jako na obrovskou houbu, která vysála moře zlata, které mohlo lépe posloužit jinde. Ale vrátil se k víře, která našla své nejhlubší projevy právě pod jeho

nádhernou kopulí. Potřásl hlavou. Ne všechny hádanky mají jasná řešení. Tahle bude muset taky nějaký čas počkat než si vytvoří konečný názor.

Červené fasády vládních budov přilákaly jeho pozornost a prozradily mu, že Palamovo náměstí už není daleko. Někde pod nimi, v žalářní kobce hluboko pod zemí, zemřel kněz Digenis dobrovolnou smrtí hladu.

„Digenis mohl být oprávněně rozezlený na to, kolik toho bohatí mají, ale já si myslím, že udělat ze všech nuzáky, není to správné řešení,“ řekl Phostis Olyvrii. „Ale přesto ho nejsem schopen nenávidět, zvlášť když jsem se právě díky němu setkal s tebou.“

Usmála se, ale zeptala se: „A nepovyšuješ náhodou svoje osobní záležitosti nad záležitosti císařství?“

Chvilku mu trvalo než pochopil, že si z něho utahuje. „No, vlastně ano,“ řekl. „Ale jenom jednu. Katakolon by měl nejmní čtyři najednou.“ Jen se ušklíbla, tak usoudil, že tuhle malou při vyhrál.

Velký jásoť zepředu oznamoval, že Krispos právě vjel na Palamovo náměstí. S Autokratem jeli sluhové ozbrojeni nikoliv zbraněmi, ale pytli zlatých a stříbrných mincí. Mnoho císařů udržovalo obyvatele hlavního města spokojené štědrými milodary a Krispos neustále ukazoval, že je schopen těžít z dobrých příkladů ostatních. Když se lidé budou handrkovat o drobné, které mezi ně sluhové házeli, nevyvolají žádné vážné nepokoje, jakých bylo město Videsosos nedávno svědkem.

Blankytně modré pásky, ale především halogajská garda udržovala davy lidí, aby úplně nezahradily cestu průvodu k západní straně náměstí. Krispos vystoupil na dřevěné pódium, jehož jednotlivé díly byly pro takovéto účely uloženy v přístavku v palácovém komplexu. Phosta napadlo, kolikrát už pro Krispa pódium sestavili, aby mohl promluvit k obyvatelům města. Určitě mockrát, pomyslel si.

Seskočil s koně a pomohl Olyvrii. Štolba se jim postaral o koně. Ruku v ruce vyšli na pódium také.

„To je lidi!“ vydechl Phostis, když se rozhlédl po vlnícím se davu. Jeho hučení se zvedalo a klesalo téměř v pravidelných vlnách jako příliv.

Poprvé měl Phostis také možnost spatřit tu část průvodu, která byla za ním. Slavnostní přehlídka by se nemohla obejít bez vojáků. Krispa, Phosta a Olyvrii doprovázel oddíl Halogai, aby je chránil i aby se předvedli. Za nimi šlo několik regimentů Videsanců, někteří na koních, ostatní pěšáci. Nedívali se napravo ani nalevo, jako kdyby obyvatelé města nestáli za jejich pozornost. Nejenže byli součástí přehlídky, ale zároveň sloužili jako připomínka, že Krispos má silnou armádu připravenou kdykoliv potlačit vzpouru.

Halogai se rozestavili kolem pódia. Zbytek jednotek pokračoval dál přes Palamovo náměstí a do palácového komplexu. Někteří tam měli ubytovny, ostatní se po oslavách vrátí zpět na venkov.

Mezi jednotlivými regimenty kráčeli sklíčení tha-nasiotští zajatci. Někteří z nich měli stále ještě stopy po zraněních, všichni na sobě měli jen roztrhané spodky a svázané ruce za zády. Dav se jim posmíval a zaspával je zkaženými vejci, shnilým ovocem a občas i nějakým kamenem.

Olyvria poznamenala: „Spousta Autokratů by zakončila takovou přehlídku masakrem zajatců.“

„Já vím,“ řekl Phostis. „Ale otec viděl skutečné masakry — zeptej se ho někdy na Harva. A právě proto, že viděl, co dokáže taková lidská bestie, nechce v lidech podporovat takovou krutost.“

Zajatci přešli náměstí stejnou cestou jako vojáci. Ani jejich osud nebude moc odlišný. Budou posláni za přesídlenými thanasioi, aby s nimi žili v míru. Ale

na rozdíl od vojáků nebudou mít možnost si vybrat, kam půjdou.

Na Palamovo náměstí dorazila další jednotka Ha-logai. Hluk davu se zmínil a trochu zdrsněl. Za seveřany se vztyčenými sekerami jel Evripos. Podle jejich reakce nebyli všichni ve městě spokojeni se způsobem jakým skoncoval s nepokoji.

Jel, jakoby si toho nevšiml, mával lidem na pozdrav jako předtím Krispos a Phostis. Když vystoupil na pódium postavil se vedle Phosta a Olyvrie, strážci, kteří ho doprovázeli se přidali ke svým krajanům.

Aniž by k němu otočil hlavu, řekl Phostovi: „Nejsou spokojeni, že jsem s nimi nezacházel jako v bavlnce, ale já jsem taky nebyl spokojený, že se ze všech sil snažili zničit město.“

„To je pochopitelné,“ odpověděl Phostis s pohledem také upřeným dopředu.

Evripos ohrnul rty. „Ale ty jsi z toho vyšel jako hr- « dina. Oženil ses s krásnou dívkou jako v románech. To není moc spravedlivé.“ Nesnažil se zakrýt roztrpčení.

„K ledu s romány,“ řekl Phostis, ale dobře věděl, že to Evripa netrápí.

Hádka však skončila dřív než začala, protože na pódiu se objevil Iakovitzes, impozantní v rouchu, které si nezadalo s císařskou velkolepostí. Nebude tu samozřejmě řečnit k davu, bez jazyka to nejde, ale během Kris-povy vlády zastával tolik různých funkcí, že nikoho ani nenapadlo, že by se nezúčastnil slavnostní přehlídky.

Usmál se na Olyvrii sice zdvořile, ale bez opravdového zájmu. Jak procházel kolem Phosta a Evripa, zvládl je oba plesknout po zadku. Olyvria vykulila oči. Oba bratři pohlédli nejdřív na Iakovitze, pak na sebe a začali se smát. „Tohle nám dělá odmla,“ řekl Phostis.

„Ještě mnohem déle,“ doplnil ho Evripos. „Otec vždy vyprávěl, jak se ho Iakovitzes pokoušel svádět, když byl ještě chlapec a pak když u něho pracoval jako štolba a ještě i potom, co si obul rudé boty.“

„On velice dobře ví, že se o muže nezajímáme,“ řekl Phostis. „Kdybychom mu někdy naznačili opak, tak by ho ten šok mohl zabít. Už to není žádný mladík, přestože si barví vlasy a pudruje vrásky, aby zakryl svůj věk.“

„Myslím, že nemáš pravdu, Phoste,“ oponoval Evripos. „Pokud by si myslel, že bychom nic nenamítali, zvedl by nám roucha a stáhl spodky ještě dřív, než bychom stačili říct, že to byl jen žert.“

Phostis o tom chvíli uvažoval. „Asi to tak bude.“ Ve věcech jako tahle se snažil dát bratrovi zapravdu.

Olyvria napjatě sledovala oba bratry a pak Iakovitze. „To je - hrozné,“ prohlásila. „Proč si ho váš otec u sebe drží?“

Udělala chybu, že mkrvila tak, jako by ji Iakovitzes nemohl slyšet. Otočil se k ní s úsměvem, který věstil nějakou

zlomyslnost. Phostis se ho vyplašeně snažil zastavit. Iakovitzes rozevřel voskovou tabulku, kterou u sebe neustále nosil, rychle něco napsal a pak to ukázal Phostovi: „Umí číst?"

„Jasně, že umí číst," řekl Phostis, načež ho Iakovitzes odstrčil z cesty a než přistoupil k Olyvrii pořád něco rychle psal. Podal jí tabulku. Nedočkavě si ji od něho vzala a četla nahlas: „Jeho Veličenstvo -si mě u sebe drží, jak jste to vyjádřila, ze dvou důvodů. Zaprvé proto, že jsem mazanější než libovolní tři muži, které vyjmenujete včetně vašeho otce předtím i potom, co přišel o hlavu. A druhý důvod je, že ví, že se nikdy nepokusím svádět žádnou ženu, náležející k císařské rodině."

Iakovitzes se usmíval stále víc. Vzal si od ní tabulku a otočil se k odchodu. „Počkejte," zavolala na něho Olyvria. Iakovitzes se otočil zpět s pisátkem zdviženým, jakoby se chystal ji s ním bodnout. Phostis se už chystal mezi ně vstoupit, ale Olyvria řekla: „Chtěla bych se vám omluvit. Bez rozmyšlení jsem k vám byla hrubá."

Iakovitzes se zarazil. Opět něco napsal a s úklonou jí předal tabulku. Phostis se jí podíval přes rameno. Iakovitzes napsal: „Omlouvám se též, za zmínku o vašem otci. V mé tabulce je čest - nebo spíš pohana - ke každému spravedlivá."

K Phostově úlevě Olyvria řekla: „Necháme to být." Generace chytráků se pokoušelo zkřížit svůj ostrovtip s Iakovitzem, většinou však končili poražení. Phostis byl rád, že se Olyvria o nic takového nepokusila.

Iakovitzes kývl a pokračoval dál ke Krispovi. Autokrat zvedl ruku a čekal na klid. Nakonec všichni ztichli. Do ticha Krispos pronesl: „Nechť opět zavládne mír. Mír ve městě Videssos, mír v celém císařství. Občanskou válku císařství nepotřebuje. Velkorysý a milosrdný Pán ví, že jsem k ní byl donucen. Až když vyznavači cesty světla, jak ji nazývali, povstali a vzbouřili se nejprve v západních zemích a pak i zde ve městě Videssos, pozvedl jsem proti nim zbraně."

„To znamená, že by tvůj otec nechal thanasioi na pokoji, kdyby byli mírumilovní kacíři?" zeptala se Olyvria.

„Nevím, možná," řekl Phostis. „Jisté je, že nikdy nepronásledoval Vaspurakánce." Phosta to samotného udivilo.

Krispos vždycky tvrdil, že náboženská jednotu je pro císařství životně důležitá. V tomto případě však nejednal podle svých slov. Bylo to od něho pokrytectví nebo pouhý pragmatismus? Phostis nevěděl, bude se nad tím muset zamyslet.

Uteklo mu pár vět. Krispos právě říkal: „— obnovit město, aby nikdo nepoznal, že došlo k úhoně. Stejně musíme dát dohromady naše životy. Nebude to okamžitě, ale Videssos není žádné děcko, aby muselo mít všechno hned. To, co děláme, tady zůstane celé generace."

Phostovi stále ještě dělalo problémy myslet tak daleko dopředu. Jemu se zdál daleko i příští rok. Starat se o to, jak se budou na stará kolena mít jeho vnoučata bylo stejné, jako starat se o to, co se děje na odvrácené straně měsíce.

Opět přišel o část proslovu. „— ale dokud budete spolu žít v míra, nemusíte se bát, že po vás bude někdo pátrat, aby vám uškodil," prohlásil Krispos.

„A co výběrčí daní?" zakřičel někdo z davu.

Krispos si ho nevšímal. „Obyvatelé města Videssos," pokračoval vážně, jestli budete chtít, můžete si jít po krku dále než si dovedete představit. Jestli teď začnete vyvolávat nepřátelství, může to vydržet i celé generace potom, co vy sami budete dávno po smrti. Modlím se k Phosovi, aby se to nestalo." V hlase mu zazněl ocelový tón. „A nemám v úmyslu něčemu takovému přihlížet. Pokud se pokusíte rozněčovat mezi sebou zášť, budete se muset nejdříve vypořádat s císařskou armádou. Říkám to jako varování a ne jako hrozbu. Ale podle mého názoru už bylo svárů víc než dost. Kéž se jich v následujících letech vyvarujeme."

Neřekl 'navždy' všiml si Phostis a napadlo ho proč. Usoudil, že Krispos nevěří, že by taková věc jako mír mohla vydržet navždy. Všim, co Autokrat dělal a říkal, vytvářel rámec pro budoucnost, ale netrval na tom, aby se tento rámec stal pevnou zdí. Příliš dobře věděl, že historie nedává žádnou záruku úspěchu.

„Jak jsem řekl, obnovíme všechno a půjdeme dál," pokračoval Krispos. „Společně budeme pracovat co nejlépe a co nejdéle. Dobrý bůh ví, že nemůžeme udělat víc." Skončil projev a ustoupil dozadu.

Potlesk, který se rozlehl Palamovým náměstím byl o něco víc než zdvořilý a o něco méně než nadšený. Olyvria, Evripas i Phostis se kněmu také přidali. Co nejlépe a co nejdéle, pomyslel si Phostis. Pokud by si Krispos ta slova vybral, aby stručně charakterizoval sám sebe, nemohl zvolit lepší.

Ačkoliv mu Krispos naznačil, aby se s tím nezatěžoval, Barsymes před ním předpisově ulehl s tváří k zemi. „Vítám vás zpět v císařské rezidenci, Vaše Veličenstvo," řekl ještě vleže. Pak se zvedl stejně ladně jako ulehl a dodal: „Pravda je, že když jste na válečné výpravě, je tady poměrně nuda."

Krispos si odfrkl. „Pak jsem tedy rád, že jsem zpátky, i kdyby jenom proto, aby ses tak nenudil."

„Kuchaři jsou také rádi, že už jste se vrátil," pokračoval vestiarios.

„Těší se, že zase rozvinou své dovednosti, že?" řekl Krispos. „Mají smůlu. Budou muset počkat, až budu zase někdy večeřet s Iakovitzem. Ten dokáže jejich mistrovství náležitě ocenit. Co se týče mě, zvykl jsem si na vojenskou stravu. Miska polévky, patka chleba a džbán vína mi bohatě postačí."

Barsymova ramena udělala náznak toho, co by u někoho méně zdvořilého než eunuch byl povzdech. „Přednesu kuchařům vaše přání," řekl. „Budou zklamáni, ale asi ne překvapeni. Takto se chováte vždycky, když se vrátíte z nějakého válečného tažení."

„Opravdu?" zeptal se Krispos podrážděný, že je tak průhledný. Měl sto chutí poručit si honosné jídlo, jen aby nevěděli, jak se zachová. Problém ovšem byl, že měl na tu polévku opravdu chuť.

Barsymes řekl: „Snad nebude Vašemu Veličenstvu příliš nevhod, když to bude polévka z krabů a parmice, ačkoliv vím, že je to něco jiného, než čím vám plnili misku armádní kuchaři."

„Nebude to nevhodné," připustil Krispos. „Naopak, už se mi po mořských rybách stýskalo." Barsymes spokojeně přikývl. Krispos sice vládl císařství, ale tady měl navrch vestiarios. Na rozdíl od svých kolegů se nesnažil dávat svoji nadvládu najevo a nezacházet do krajnosti. Měl tušení, že by mu to Krispos netoleroval.

„Ještě je brzy," prohlásil Barsymes. „Bude Vaše Veličenstvo chtít večeři dřív?"

„Ne, děkuji," odpověděl Krispos. „Mohl bych se ponořit do hromady pergamenů, která bezpochyby dosáhla výšky kopule Nejvyššího chrámu. Udělám to... zítra nebo možná až pozítří. Hromada do té doby o moc nevyroste. Ale teď se odeberu do císařské ložnice

a udělám to, co jsem během válečného tažení nemohl dělat - odpočinu si." Zarazil se. „Ne."

„Vaše Veličenstvo?" řekl Barsymes. „Tak co tedy chcete dělat?"

„Půjdu do ložnice," řekl Krispos. „Možná si i odpočinu... časem. Ale nejdřív řekni prosím Dřině, že s ní chci mluvit."

„Ano," řekl Barsymes a Krispos z jeho bezbarvého hlasu vyčetl souhlas. Vestiaros dodal: „Jistě, jak si přejete."

V soukromí ložnice si Krispos sám vyzul boty. Když měl nohy volně, šťastně zahýbal prsty. Občas když tady v paláci udělal něco sám místo toho, aby přivolał komorníky, bylo to jako vzpoura, cítil se jako thana-siot, který zapaluje dům boháče. Barsymovi nějakou dobu trvalo, než si zvykl, že Autokrat je občas dost paličatý, aby si některé věci dělal po svém.

Zaťukání na dveře bylo tak nesmělé, že Krispa napadlo, jestli se nepřeslechl. Ale přesto vstal a šel otevřít. Dřina stála na chodbě a vypadala nervózně. „Já tě neukousnu," zažertoval Krispos, „zkazilo by mi to chuť před večerí, kterou mi ctěný pán Barsymes objednal." Nezasmála se. Usoudil, že vtip nepochopila. Potlačil povzdech a pokynul jí dovnitř. Pomalu vešla. Stále ještě zbývalo pár měsíců do porodu, ale břicho už se jí rýsovalo i pod volnou lněnou halenou, kterou měla na sobě. Krispos se sklonil a lehce ji políbil. Doufal, že ji tím trochu uklidní.

Povedlo se mu to, i když ne úplně tak, jak si představoval. Usmála se a řekla: „Ani jste mi nenarazil do břicha. Víte jak líbat ženu, která bude mít brzy dítě."

„Měl bych to vědět," řekl Krispos. „Měl jsem praxi i když je to už hodně dávno. Sedni si, jestli chceš. Vím, že je to zátěž na nohy. Jak se cítíš?"

„Docela dobře, Vaše Veličenstvo, děkuji za optání," odpověděla Dřina a s úlevou klesla na židli. „Jednou nebo dvakrát jsem vyhodila snídani, ale až na časté používání nočníku je mi dobře."

Krispos přecházel sem a tam. Nevěděl, co má říct dál. Už dlouho nebyl v takové situaci a vůbec nečekal, že se do ní ještě někdy dostane. Nebylo by to takové, kdyby Dřinu miloval nebo ji alespoň dobře znal. Přál si, aby to tak bylo, ale nebylo. Jen se s ní cítil příjemně a pomáhala mu ukojit touhu, kterou stále ještě někdy pociťoval. Věděl, že chvilkové uspokojení se během doby může změnit na něco jiného. Podle této zásady vládl a napadlo ho, že by ji mohl použít i pro soukromý život.

Ale neudělal to. Takže se z toho bude muset dostat nějak jinak. Po chvíli se zeptal: „Chovají se k tobě dobře?"

„Ach ano, Vaše Veličenstvo." Dřina vehementně kývala hlavou. „Lépe než kdykoliv předtím. Spousta dobrého jídla — ne, že bych předtím nejedla dobře, ale teď je jídla víc a je lepší. Taky nedělám tak namáhavou práci, zvláště od té doby, co je to na mně vidět." Sáhla si na břicho. Velice vážně pohlédla na Krispa. „A protože jste mě varoval, abych to nikde neroztroubovala, mlčela jsem. Dávala jsem si na to pozor."

„Výborně. Kdyby tak všichni věnovali takovou pozornost tomu, co říkám," posteskl si Krispos. Dřina vážně přikývla.

Ale i přes svůj vážný výraz, přes své těhotenství, vypadala mladičká. Náhle se zeptal: „Kolik je ti let, Dřino?"

Spočítala si to na prstech a pak prohlásila: „Myslím, že dvacet dva, Vaše Veličenstvo, ale může to být rok sem nebo tam."

Krispos se zase začal procházet. Nebylo na tom nic divného, že neznala přesný věk. Krispos si svým také nebyl jistý. Sedláci jako on a jeho rodiče se o takové věci příliš nestarali. Člověk byl starý podle toho, kolik práce zvládl. Ale dvaadvacet? Musela se narodit přibližně v době, kdy poprvé usedl na trůn.

„Co s tebou mám dělat?" zeptal se spíš sám sebe nebo Phose než jí.

„Vaše Veličenstvo?" vyhrkla poplašeně. „Řekl jste, že mi nebude nic chybět..." Hlas se jí ztratil, jako kdyby ji o všechnu odvalu připravilo připomenout mu slib, který jí dal a jakoby ji ani nepřekvapilo, kdyby jej porušil.

„Nebude... přísahám při dobrém bohu." Aby svůj slib zdůraznil, přežehnal se slunečním znamením.

„Tak co tedy?" Drininy tužby a přání, podobně jako jeho, když byl ještě sedlákem, nesahaly dál než k dostatku jídla a lehké práci. „Jediné co chci, je starat se o dítě."

„To budeš a dostaneš k tomu veškerou podporu," řekl. Poškrábal se ve vousech. „Umíš číst?" „Ne, Vaše Veličenstvo."

„Chceš se to naučit?"

„Nijak zvlášť, Vaše Veličenstvo," řekla Dřina. „Myslím, že bych to neměla jak využít."

Krispos nespokojeně zamlaskal. Veterán, který se usadil v jejich vesnici ho naučil číst ještě než mu začaly růst vousy a od té doby už svět nikdy nebyl jako předtím. Psané slovo dokáže spoutat čas a prostor způsobem, jakým to mluvené slovo nikdy nedokáže. Ale pokud Dřina takovou dovednost nechce získat, nemá cenu ji nutit. Opět si prohrábl vousy. „Vaše Veličenstvo," ozvala se. Zvedl obočí a čekal, s čím přijde. Pokračovala: „Vaše Veličenstvo, až se dítě narodí, budete — budete mě ještě chtít?"

To byla dobrá otázka, musel uznal Krispos. Z jejího pohledu to možná byla nejdůležitější otázka na světě. Chtěla vědět, jestli zůstane poblíž zdroje moci a vlivu v císařství. Problém byl, že Krispos nevěděl, jak jí na to odpovědět. Nemohl ani jí ani sobě předstírat, že se do ní bláznivě zamiloval, když byl navíc dost starý na to, aby mohl být její otec. A i kdyby se do ní zamiloval, výsledek by byl groteskní. Starý muž, který se zamiluje do dívky o tolik let mladší je všem jenom pro smích.

Čekala, co jí odpoví. „Uvidíme," prohlásil nakonec. Rád by jí řekl něco jiného, ale nechtěl jí lhát.

„Ano, Vaše Veličenstvo," řekla. Rezignace v jejím

hlase ho bodla u srdce. Nejlepší by bylo, kdyby s ní byl vůbec nespas. Ale neměl povahu na mnišský život. Co tedy měl dělat?

Měl jsem se znovu oženit, když Dara zemřela, pomyslel si. Ale tehdy to udělat nechtěl a druhá žena mohla vytvořit víc problémů než by vyřešila. Takže si čas od času bral do postele komorné... a proto má dnešní problém.

„Už jsem ti řekl, že ti dám slušné věno, pokud si najdeš někoho, kdo tě bude milovat a starat se o tebe jak si zasloužíš," řekl. „Myslím, že by ti v tom císařský levoboček neměl vadit."

„Ne, také si myslím," souhlasila. Byla nevzdělaná, ale ne hloupá. „Problém je, že nikoho takového momentálně nemám." Momentálně. Bylo jí dvaadvacet a proto jí momentálně připadalo jako navždy. Neviděla dál než k blížící se radostné události. Celý svět se jí změnil, jakmile poprvé vezme do náruče své dítě. Potřebuje čas. „Uvidíme," opakoval Krispos. „Dobře." Smířila se s tím. Neměla jinou možnost. Krispos věděl, že to vůči ní není spravedlivé. Většinu Autokratů by něco takového ani nenapadlo, ale on věděl o nespravedlnosti svoje, protože jí příslušný díl také dostal. Kdyby nebyl nespravedlivě vypuzen vysokými daněmi ze své farmy, nikdy by neodešel do města Videssos a nedostal by se na cestu, kterou zakončil až na císařském trůnu.

Ale co měl dělat? Říct jí, zeji miluje, když to nebyla pravda? To by taky nebylo správné — ani spravedlivé. Chápal, že nestačí Dřinu a její dítě finančně zajistit, ale nevěděl, co jiného by měl dělat.

Nebyla žádná bezmocná chudinka. V očích se jí blýsklo, když se zeptala: „Co si o tom myslí mladá Veličenstva? Evripos to ví už dlouho a kdykoliv mě potká, tak se mi směje."

„Opravdu?" Krispos nevěděl, jestli má být dotčený nebo se smát taky. „Když to chceš vědět, tak Phostis s Katakolonem si o mně myslí, že jsem nechutný, starý chlípík."

Dřina to odmítla jediným „Pííf." Krispos se nemohl ani nadmout pýchou, jako jiní muži. Strávil příliš dlouho na trůnu, kdy považoval všechno co slyšel za lichocení a snažil se nevěřit chvále, která ho obalovala jako hustý a sladký med. Myslel si, že za císařskou maskou, kterou si nasadil, zůstalo ještě něco z muže, kterým býval, ale jak si mohl být jistý? Opět začal přecházet sem a tam. Občas moc přemýšlíš, pokáral se v duchu. Věděl, že je to pravda, ale bylo to v něm už tak hluboko zakořeněné, že si nemohl pomoci. Nakonec, příliš pozdě, řekl Dřině: „Děkuji ti."

„Měla bych poděkovat já vám, Veličenstvo, že jste se o mě postaral a nevyhnal mě z paláce ani mě nedal do pytle a neutopil v Dobytčím průlivu, protože jsem vám svým břichem způsobila takové nesnáze," řekla Dřina.

„Zahanbuješ mě," řekl Krispos. Viděl, že to nepochopila, tak se jí to pokusil vysvětlit. „Když mě někdo děkuje, že se nechovám jako netvor, znamená to, že nejsem takový, jaký bych měl být."

„A kdo je?" řekla. „A vy jste Autokrat. Všechno to, na co musíte myslet, Vaše Veličenstvo - zbláznila bych se, kdybych si to všechno měla pamatovat jenom jediný den. Jen jsem tím chtěla říct, že jsem šťastná, že jste při tom všem na mě nezapomněl a pro to, co jste pro mě udělal."

Krispos se nad tím zamyslel. Autokrat si může dělat co chce — nemusel hledat příliš daleko v minulosti, aby ta slova potvrdil. Mocní často zapomínají na zodpovědnost. Když se na to podíval z této stránky, nevedl si zase tak špatně.

„Děkuji ti," řekl znovu Dřině, tentokrát už bez váhání.

Chlapecký sbor zpíval píseň díkůvzdání. Něžné, téměř nadpřirozené tóny se odrážely od kopule Nejvyššího chrámu a zaplavovaly věřící jásavými zvuky.

Phostis však naslouchal bez nadšení. Věděl, že není žádný thanasiot, ale přesto mu ohromné bohatství vystavené na odiv v Nejvyšším chrámu připadalo přehnané. A když Oxeites zvedl ruce, aby si vyprosil Phosovu přízeň, jediné na co mohl Phostis myslet, byly zlatem, perlami a drahokamy ozdobené široké rukávy obřadního roucha ekumenického patriarchy.

Šel sem jen kvůli smíření s Krispem. Pochopil, že oslava jeho bezpečného návratu do města Videssos v nejposvátnějším svatostánku ortodoxní víry byla politicky i nábožensky významná, tak to vydržel. Ale neznamenal to, že by se mu líbila.

Vedle něho stála Olyvria a posvátná bázeň změnila její tvář k nepoznání. Oči se jí třepetaly jako motýli, přelétávající sem a tam a s úžasem spočívající na patriarchově šatu, na achátových a mramorových sloupech, oltáři, bohatě vykládaných dřevěných lavicích a nakonec nevyhnutelně na mozaice představující Phose, přísného soudce, který shlížel na věřící z kopule.

„To je úchvatné," zašeptala Phostovi do ucha už potřetí od té doby, co začala mše. „Každé provinční město tvrdí, že jeho chrám je napodobeninou tohoto. Ale nikdo už nemluví o tom, že jejich chrámy jsou proti tomuto jen hračky."

Phostis si odkašlal. Co ona shledávala úchvatné, to ho odpuzovalo. Pak se i jeho oči mimoděk zvedly ke kopuli. Žádný člověk se necítí uvolněný, když se jeho oči setkají s Phosovými. Zdá se, že ty oči vidí do srdce, vidí a zaznamenávají všechna hnutí mysli a škraloupky na duši. I samotný Thanasios by dostal strach pod takovým zkoumavým pohledem. Kvůli tomuto obrazu Phose vzal Phostis na milost zbytek chrámu.

Sbormistr spustil ruce. Chlapci zmlkli. Jejich modrá hedvábná roucha se leskla ve světlech lamp a ozvěna jejich zpěvu pomalu doznívala. Oxeites začal odříkávat vyznání Phosovi. Dvořané, kteří zaplnili chrám se připojili k jeho modlitbě. Ozvěna jejich hlasů se také odrážela od kopule chrámu.

„Není to jen požehnání, co u tebe hledáme, Phosi. Chceme ti poníženě poděkovat za navrácení Phosta, Krispova syna, následníka videsánského trůnu a za tvoji pomoc, kterou jsi mu tak laskavě poskytl při překonávání všech strastí, které tak statečně snášel."

„Nikdy v životě nebyl ponížený. Rozhodně ne od té doby, co si obul modré boty," zamumlal Phostis k Olyvrii.

„Psst," okřikla ho. Podlehlá kouzlu chrámu.

Oxeites pokračoval: „Velkorysý a milosrdný Pane, bezpochyby jsi se ve své nekonečné milosti zasloužil i o ukončení těžké zkoušky císařství zasaženého kacířstvím a požehnal jsi způsobu, jakým byl jeho zánik symbolizován nedávným spojením mladého Veličenstva a jeho krásné nevěsty."

Shromáždění začali tleskat, mohutně podporováni Krispem. Phostis byl přesvědčen, že by Oxeites nepoznal symbol, ani kdyby ho měl přímo před očima. Podezřívá Autokrata, že mu do úst vložil svá vlastní slova.

„Pokorně tě prosíme, Phosi, abys požehnal míru a rozkvetu celého císařství a ještě jednou ti děkujeme za návrat mladého Veličenstva do náruče své rodiny a města Videssos," uzavřel svou řeč Oxeites zvonivým hlasem.

Sbor se dal opět do zpěvu. Když chvalozpěv skončil, patriarcha rozpustil shromáždění. Mše dikůvzdám nebyla úplná a formální bohoslužba.

Phostis si musel zaclonit oči proti slunci, když vyšel ven a kráčel dolů širokým schodištěm před Nejvyšším chrámem. Katakolon ho rýpl do žeber a poznamenal: „Jediná náruč, která tě v rodině zajímá je Olyvriina, vid’?”

„Dobrý bože, ty jsi sprost’ák,” řekl Phostis. Ale přesto se neubráníl smíchu. Protože Katakolon v sobě neměl žádnou zášť, mohl si dovolit drzosti, které by mezi druhými dvěma bratry skončily katastrofou.

Na prostranství před Nejvyšším chrámem se shromáždili lidé nižšího postavení, které je neopravňovalo k účasti na mši dikůvzdání. Když spatřili Phosta scházet dolů po schodech ke svému koni, začali mu provolávat slávu. Zamával jim a na mysli mu opět vytanula dotěrná otázka, kolik jich ještě nedávno provolávalo slávu cestě světla.

Halogajský strážce, který držel koně poznamenal: „Dneska jste hovořili se svým bohem jen krátce.” Znělo to uznale nebo přinejmenším s úlevou.

Phostis pomohl Olyvrii nasednout a pak se vyšvihl do sedla sám. Halogai obklopili císařskou rodinu, aby ji ochránili po cestě do paláce. Olyvria jela po Phostově levici, vpravo jel Evripos. Jeho starší bratr ohrnul rty a řekl: „Vrátil ses. Hurá!” Pak se zahleděl vpřed a dělal, že jediné, co ho zajímá je cesta před ním.

„Počkej chvíli,” řekl mu Phostis ostře. „Už mi lezou na nervy tyhle tvoje narážky. Pokud jsi chtěl, abych navždy zmizel, měl jsi příležitost to zařídit.”

„Už jsem ti řekl, že na něco takového nemám povahu,” odpověděl Evripos.

„Tak se mnou přestaň mluvit, jako bys měl.” Nato se Evripos opět zahleděl dopředu, nepřátelství z něj přímo číselo.

„Bratře, to, že nemám povahu, abych prolil vlastní krev ještě neznamená, že mám v úmyslu tě sevřít v náručí, když mám použít slova patriarchy.”

„Ale to nestačí,” řekl Phostis.

„Je to všechno k čemu jsem ochoten,” odpověděl Evripos.

„Říkám ti, že to nestačí,” řekl Phostis ostřeji a Evripos na něj konečně podíval. Phostis pokračoval: „Jednoho dne, pokud se toho dožiju si obuju rudé boty. Pokud Olyvria a já nebudeme mít syna, ty budeš další dědic v řadě. Ale i když ho budeme mít, bude dlouho malý. A pak může přijít den, kdy se rozhodneš, že na pokrevním poutu nezáleží nebo ti třeba bude stačit, že mi oholíš hlavu a strčíš mě někam do kláštera a tak získáš trůn a současně utišíš své soucitné svědomí.”

Evripos se na něho zamračil. „Neudělal bych to. Jak jsi řekl, měl jsem příležitost.”

„Neudělal bys to řed’,” namítl Phostis. „Ale co za deset, dvacet let, když usoudíš, že už nevydržíš být pořád na druhém místě? Nebo co se stane, jestli se rozhodnu, že ti už nemůžu věřit? Já můžu udeřit první, bratříčku. Napadlo tě to někdy?”

Evripos byl mistr v zakrývání svých myšlenek. Ale Phostis ho znal celý život a věděl, že ho překvapil. Ale překvapení rychle zmizelo. Evripos si Phosta pozorně prohlížel. Pomalu řekl: „Změnil ses.” Znělo to jako obvinění.

„Zdá se ti?” Phostis se snažil mluvit neutrálním tónem.

„Ano, změnil ses.” Bylo to obvinění. „Než jsi zmizel, neměl jsi ani ponětí o tom, co chceš, čeho chceš dosáhnout. Věděl jsi, že jsi proti -”

„Všemu, co mělo něco společného s otcem,” přerušil ho Phostis.

„Přesně tak,” souhlasil Evripos s náznakem úsměvu. „Ale být v opozici je snadné. Objevit a vědět, co opravdu chceš je mnohem těžší.”

„Ty víš, co chceš,” vložila se do hovoru Olyvria.

„Samozřejmě, že vím,” řekl Evripos. Rudé boty viselo nevysloveno ve vzduchu. „Ale vypadá to, že to mít nemohu. A teď, když i Phostis ví, co chce a co to pro něho znamená, stal se pro mě mnohem nebezpečnější než dřív.”

„Je to tak,” souhlasil Phostis. „Podle mě můžeš udělat dvě věci: můžeš se pokusit se mě zbavit, což říkáš, že udělat nechceš nebo můžeš pracovat se mnou. Už jsme o tom před mým malým výletem mluvili — možná si vzpomeneš.

Tenkrát ses mi vysmál. Budeš dneska zpívat jinou písničku? Druhý muž císařství si pro sebe najde nebo vytvoří svůj díl.”

„Ale není první,” řekl Evripos.

„Vím, o co ti jde,” odpověděl Phostis. „Když se podíváš na jednu stranu, uvidíš před sebou jednu jedinou osobu. Když se podíváš na druhou stranu, uvidíš všechny ostatní za sebou. Nestačí ti to?”

V každém případě to stačilo k tomu, aby se nad tím Evripos zamyslel. Když odpověděl: „To ale není to, co jsem chtěl,” jeho slova však už postrádala nepřátelství, se kterým dosud mluvil.

Krispos jel v čele mladších členů císařské rodiny. Jak vjel na dláždění před vládními budovami, kde byl vězněn Digenis, zavolal na něho nějaký muž: „Žehnej vám Phos, Vaše Veličenstvo!” Krispos mu pokynul a pokračoval dál.

„Tohle je to, co chce.” V hlase mu jasně zněla závist. „Kdo bude provolávat slávu ministrovi nebo generálovi? Při dobrém bohu, jenom Autokratovi se dostává takové cti.”

„Ale také je první, koho obviní,” upozornil ho Phostis. „Kdybych mohl, klidně bych všechnu slávu přenechal tobě, Evripe, protože co se mě týká, sláva může jít k ledu. Ale vládnout císařství znamená přece víc než se nechat oslavovat lidmi v ulicích. Nebral jsem to vážně, než jsem byl v zajetí, ale od té doby se mi oči otevřely.”

Napadlo ho, jestli to jeho bratr pochopí. Zdálo se, že ano, protože řekl: „Mně taky. Nezapomeň, že jsem měl na starost město Videssos, když byl otec na válečném tažení. I kdyby nebylo nepokojů, nepopírám, že by to byla zatraceně otravná práce. Všechny ty zprávy, záznamy a žádosti, pergameny, které ti nedávají smysl, dokud si je nepřečteš aspoň pětkrát a někdy ani potom ne.”

Phostis přikývl. Často se sám sebe ptal, jestli by chtěl jít v Krispových stopách a probírat se pergameny dlouho do noci. Vždyť proto se přece během uplynulých století ve videsánském císařství rozvinula administrativa — aby s

Autokrata částečně sňala obrovské množství úřednické práce.

Jako by Krispos promluvil nahlas, Phostis slyšel jeho názor: Ano a když necháš úředníky, aby vyřizovali záležitosti císařství, aniž bys je kontroloval, jak poznáš, že tě nevodí za nos a nepodvádějí tě? Dobrý bůh ví, zeje potřebujeme, ale ví také, že potřebují někoho, kdo by na ně dohlížel. Anthimos zruinoval císařství mimo jiné proto, že se těmto záležitostem nevěnoval.

„Nebudu jako Anthimos," ohradil se Phostis, jako kdyby to Krispos řekl nahlas. Olyvria, Evripos i Katakolon na něho udiveně pohlédli. Cítil, jak mu hoří tváře.

Evripos řekl: „No, já taky ne. Věřím tomu, že kdybych po otcově smrti zkusil žít jako on, vstal by z hrobu a uškrtil by mě vlastníma rukama." Ztišil hlas a nervózně mrkl dopředu na Krispa. Phostis měl pocit, že ani moc nežertoval.

„No, já jsem jenom rád, že mě rudé boty nečekají," prohlásil Katakolon. „Čas od času si rád pořádně vyhodím z kopýtka."

„Občasné hýření je jedna věc," řekl Phostis. „Ale podle toho, co jsem slyšel, Anthimos nikdy hýřit nepřestal, ani na chvíli."

„Měl krátký, ale veselý život," zasmál se Katakolon.

„Řekni to před otcem a tvůj život bude taky krátký, ale zdaleka ne tak veselý," odpověděl Phostis. „Vzpomínky na Anthima nejsou jeho nejoblíbenější."

Katakolon se zahleděl dopředu - nechtěl vzbudit Krispův hněv. Phostis náhle pochopil další důvod, proč Krispos tak opovrhoval svým předchůdcem, jehož trůn i manželku získal. Nepochybně všechny ty roky uvažoval o tom, zda mu Anthimos zanechal kukaččí vejce, aby se o něj staral.

A přesto byl Phostis ze všech tří povahou nejvíc po Krispovi, i když třeba víc času věnoval úvahám než činům.

Evripos byl zase po něm prohnáný, ale zahojl, protože odmítal přijmout fakt, že se narodil jako druhý. A Katakolon - Katakolon měl štěstí na lehkovážnou povahu, což ho právě od jeho bratrů tak odlišovalo.

Bez varování se Evripos zeptal: „Když si obuješ rudé boty, dáš mi příležitost něco získat pro sebe a někým se stát?"

„Už jsem ti řekl, že ano," odpověděl Phostis. „Udělalo by ti větší radost, kdybych ti to odpřisáhl?"

„Žádná z možností, kterou mám na výběr mi radost neudělá," řekl Evripos. „Ale jednu věc jsem nedávno pochopil — že někdy se prostě nedá nic jiného dělat... alespoň nic, co by bylo lepší. Ať je tedy po tvém, bratře. Budu ti sloužit a snažit se mít neustále na mysli, že všichni ostatní slouží mně."

Potřásli si rukama. Olyvria nadšeně zatleskala a dokonce i Katakolon na chvíli zvážněl. Evripos měl pevný stisk. Podle výrazu na její tváři si Olyvria myslela, že tím všechny problémy mezi nimi zmizely. Phostis by byl rád, kdyby to byla pravda. Pokud to však odhadl správně, budou se s Evripem navzájem hlídat po zbytek života, bez ohledu na sliby, které si dali a ještě dají. To s sebou nesla příslušnost k císařské rodině.

Kdyby byl Evripos řekl něco jako: Jsem rád, že jsme to jednou provždy vyřešili, Phostis by ho podezíral mnohem víc. Ale mladší bratr po něm jen střelil pohledem, aby se přesvědčil, jak vážně bere to gesto usmíření. Na chvíli se jejich pohledy setkaly. Oba se usmáli. Nemusí si věřit, ale hlavně, že si rozumí.

Vyjeli z Palamova náměstí a ocitli se v palácovém okrsku. Po rušném hluku města je ticho zahalilo jako plášť. Phostis cítil, že se vrátil domů. Pro něho to slovo mělo zvláštní význam po všem, co v minulých měsících prožil.

Vždycky používal svoji ložnici v císařské rezidenci jako skryš před Krispem. Teď, když ji obýval s Olyvrií, často se mu nechtělo ji ani opustit. Nebylo to proto, že by celou tu dobu strávili milováním, i když to bylo báječné. Ale našel v ní člověka, se kterým si ze všech lidí na světě nejradši povídal.

.Padl na postel jak široký tak dlouhý. Silná drátěnka pod matrací se zhoupla — bylo to jako kdyby padl do teplé sněhové závěje. Protože byl roztažený přes celou postel, sedla si mu Olyvria k nohám. Řekla: „Tohle všechno -" udělala pohyb rukou, který naznačil, že nemyslí jen pokoj, palác, ale i slavnostní přehlídku i dnešní mši. „- se mi pořád zdá neskutečné."

„Máš celý zbytek života na to, aby sis zvykla," odpověděl Phostis. „Mnohé z toho je pošetilé a nudné, dokonce i otec si to myslí. Ale dvorní etiketa a určitá obřadnost je tmelem, který drží Videssos pohromadě, takže zvyklosti dodržuje, ale když ho nikdo neslyší, tak si na ně stěžuje."

„To je pokrytecké." Olyvria se zamračila.

„Taky jsem mu to říkal," odpověděl Phostis. „Jen pokrčil rameny a řekl, že by to bylo ještě horší, kdyby lidem nedal co od něho čekají." Než byl unesen, byl by nad tím obrátil oči. Teď, po krátké úvaze připustil: „Něco na tom bude."

„Nevím." Olyvria se mračila čím dál víc. „Jak si to srovná se svým svědomím, když celá léta dělá něco, čemu nevěří?"

„Neřekl jsem, že otec v etiketu nevěří. Věří v ni, v zájmu císařství. Řekl jsem, že ji nemá rád. To není totéž."

„Pro někoho, kdo není teolog a není zvyklý na slovíčkaření je to ale hodně podobné." Olyvria však změnila předmět hovoru, což mohlo znamenat, že ustoupila. „Jsem ráda, že jsi se usmířil s bratrem — nebo on s tebou, jak se to vezme."

„Já taky," řekl Phostis. Nechtěl Olyvrii nic nalhávat, tak dodal: „Teď uvidíme, jak dlouho to vydrží."

Okamžitě to pochopila. „Ach," vzdychla smutně. „Myslela jsem si, že do toho vkládáš víc víry."

„Naděje, to ano. Ale víry?" Pokrčil rameny a opakoval: „Uvidíme, jak dlouho to vydrží. Dá-li bůh, vydrží to tak pořád. Když ne -"

„Když ne, uděláš co budeš muset," řekla Olyvria.

„Ano, co budu muset," opakoval Phostis jako ozvěna. S tímto pravidlem se dostal z Etchmiadzinu, ale kdyby člověk chtěl, ospravedlnil by tím všechno. Povzdychl a zeptal se: „Víš jaký je hlavní nedostatek Tha-nasiova učení?"

„Jaký?" zeptala se Olyvria. „Ekumenický patriarcha ti jich vyjmenuje stovku, ani nad tím nemusí přemýšlet."

„Oxeites toho dělá spoustu bez přemýšlení," řekl Phostis. „To mu jde dobře."

Olyvria se zahihňala, rozkošně pohoršená. „Ale jaký máš na mysli ty?"

„Skutečný háček Thanasiova učení," promluvil jako by kázal na synodu, „je, že vidí svět i život zjednodušeně a jednostranně. Zapaluj, nič a hladověj, třeba tím nějak zlepšíš svět. Ale co s lidmi, kteří nechťejí nic pod-palovat, ničít a kteří se rádi nají? Co s Makuránci, kteří si přivlastní území, když se Videssos rozpadne — a co s těmi, kteří se přičinili o jeho rozpad? Cesta světla o nikom takovém nemluví. Jede si ve svých kolejkách, které považuje za správné a nebere v úvahu žádné komplikace."

„To je pravda," řekla Olyvria.

„Jít cestou světla," pokračoval Phostis, „je vlastně jako začít nový milostný vztah, kdy vidíš na milované osobě jen to dobré a krásné, ale žádné nedostatky."

Olyvria mu věnovala neproniknutelný pohled. Jemu se ta analogie líbila a nechápal, co jí může vadit, dokud se tiše nezeptala: „A co to vypovídá o nás dvou?" „No...ehm..." Phostis se zarazil s otevřenou pusou. Pak ji zavřel a usilovně přemýšlel. Nakonec, zdaleka ne tak sebejistý jako před chvílí, odpověděl: „Myslím, že to znamená jen to, že nemůžeme považovat náš vztah za něco neměnného nebo si myslet, že když jsme teď spolu šťastní, že to tak musí zůstat navěky. Budeme šťastní jenom pokud se o to budeme stále snažit. V románech nakonec všichni žijí šťastně až do smrti, ale už se v nich nepíše o tom, jak to udělat. Na to musíme přijít sami."

„Byla bych ráda, kdybys přestal pořád útočit na

romány, zvlášť když právě prožíváme takovou románovou lásku," řekla Olyvria a usmála se, aby zmírnila ostrý tón.

„Ale jinak jsi to pochopil dobře. Zdá se, že ty na to přijdeš brzy."

„Díky," řekl vážně. Pak se natáhl a šťouchl jí do žeber. Vyjekla a zavrtěla hlavou ze strany na stranu, až se jí lokýnky rozkývaly. Přitáhl si ji k sobě a další protesty udusil polibkem. Když se musel nadechnout, zeptal se jí něžně: „Jak nám to jde teď?"

„Teď skvěle." Tentokrát ho políbila ona. „A příště se mě zeptej až za dvacet let."

Pohledem zkontroloval, jestli je závora na dveřích spuštěná. „Zeptám."

S těžkou císařskou korunou na hlavě seděl Krispos na trůnu ve Velkém paláci a čekal na příchod vyslance z Khatrishe. Před trůnem stáli Barsymes, Iakovitzes a Zaidas. Krispos doufal, že ti tři budou stačit, aby ho ochránili před Tribovými jízlivými poznámkami.

Vyslanec s rozčezeným vousem se blížil dlouhou střední uličkou mezi řadami dvořanů, kteří na něho hleděli s opovržením jako na barbara a ještě k tomu kacíře. Ale dokázal budit dojem, že ho jejich pohrdání baví, což je dráždilo ještě víc.

Na předepsaném místě ulehл před Krispem s tváří k zemi. Krispos zvažoval, jestli mají zvednout trůn, dokud se Tribova tvář bude dotýkat naleštěné mramorové podlahy. Nakonec se rozhodl, že ne.

Jako předtím, když Tribo vstal, zeptal se: „Porouchalo se vám zvedací zařízení nebo se už neobtěžujete?"

„Už se neobtěžuji," potlačil Krispos povzdech. Tak tedy skončila pošetilá naděje Autokratu na zastrašení vyslanců ze zaostalejších zemí. Pokynul hlavou k Tribovi. „S dychtivou zvědavostí čekám na vaše slova od té doby, co jste požádal o slyšení, ctěný vyslanče."

„Chcete říct, že už se nemůžete dočkat, čím vás naštve tentokrát?" V paláci to zašumělo pohoršením nad Tribovou nediplomatickou poznámkou. Podle jeho lišáckého výrazu šije vychutnával. Ale když pokračoval, bylo to už formálnější. „Mocný chán Nobad, syn Gu-mushe, mě požádal, abych Vašemu Veličenstvu tlumočil blahopřání Khatrishe k vítězství nad kacířskými thanasioi."

„Mocný chán je laskavý," řekl Krispos.

„Mocný chán je i přes své gratulace s Vaším Veličenstvem nespokojený," pokračoval Tribo. „Uhasil jste oheň ve vlastním domě, ale jiskry přeskočily na naše došky a chystají se spálit celou střechu. Stále máme v Khatrisi s thanasioi spoustu problémů."

„To je mi opravdu líto." Krispos si uvědomil, že ani nelže. Stejně jako thanasioi rozšířili své kacířství z Videssosu do Khatrishe, tak jej mohou vyznavači cesty světla přenést zpátky do císařství. Krispos pokračoval: „Nevím však, co by mohl chán chtít, abych ještě udělal."

„Myslí si, že od vás není správné rozšířit vaše problémy k nám a pak na ně zapomenout, když už sami žádné nemáte," odvětil Tribo.

„Co tedy ode mě chán chce?" opakoval Krispos. „Mám do vašich přístavů poslat císařskou armádu, aby pomohla vašim vojákům vykořenit kacíře? Mám poslat pravověrné kněze, aby u vás šířili čistou víru?"

Tribo se zatvářil kysele. „Myslíte jako jestli má Videssos obsadit Khatrish? Děkujeme, to nechceme, Vaše Veličenstvo. Kdybych vám na takovou nabídku kývnul, můj chán by mě pravděpodobně nechal roztrhat koňmi... pokud by pro mě nevymyslel ještě zajímavější konec. Khatrish se zbavil císařského jařma před více než třemi sty lety. Z důvodů, které asi nechápete, chce zůstat i nadále svobodný."

„Jak si přejete," řekl Krispos. „Naše země žije v míru a já jsem rád. Ale pokud nežádáte naši vojenskou pomoc ani naše kněze, ctěný vyslanče, co čekáte, že uděláme s thanasioi v Khatrisi?"

„Měl byste nám zaplatit odškodnění za rozšíření kacířství k nám," řekl Tribo. „Zlato nám umožní vyřešit tento problém vlastními silami."

Krispos zavrtěl hlavou. „Kdybychom k vám thanasioi vyslali úmyslně, byl by to oprávněný požadavek. Ale Videssos právě skončil válku, aby je potlačil tady. Nestojíme o ně samozřejmě ani jinde. Je mi líto, že se rozšířili do Khatrishe, ale nebylo to naší vinou. Mám snad mocnému chánovi předložit účet vždycky, když kacíři, uznávající vaši oblíbenou teorii Rovnováhy, vystrčí hlavu tady v císařství?"

„Vaše Veličenstvo, vím, že se tady říká 'Jsi-li ve městě Videssos, jez ryby', ale až dosud jsem nevěděl, že pod tím bohatým rouchem skrýváte žraločí ploutev."

„Ctěný vyslanče, od vás to vskutku sedí," řekl Krispos a Tribo nasadil nešťastný výraz. Autokrat pokračoval: „Má

mocný chán ještě nějakou záležitost, kterou mi máte předložit?"

„Ne, Vaše Veličenstvo," odpověděl Tribo. „Vyřídím mu vaše vzdorovitě odmítnutí udělat to, co žádá spravedlnost a varuji vás, že za následky nenesu žádnou zodpovědnost."

Od makuranského vyslance by to znamenalo vyhlášení války. Ale Videssos měl nad Khatrishem převahu a až na nějaké hašteření spolu oba státy neválčily celé generace. Tak Krispos řekl: Řekni mocnému chánovi, že obdivuji jeho drzost a pokud bych si mohl dovolit ho vydržovat, udělal bych to. Vypadá to tak, že si bude muset propašovat víc zboží a doufám, že zlato získá touto cestou."

„Vyřídím mu vaše urážlivé a ponižující poznámky spolu s vaším odmítnutím." Tribo se odmlčel. „Možná vás vezme za slovo s tím pašováním."

„Já vím. Udělám všechno, abych mu v tom zabránil." A v duchu už začal formulovat požadavky na zvýšení počtu celních inspektorů a bedlivější ostrahu podél hranic s Khatrishem. Ale stejně mu bylo jasné, že se jim sem podaří dostat jantar bez celních poplatků.

Tribo opět ulehл s tváří k zemi, pak vstal a čelem k trůnu došel až na místo, kde se mohl podle dvorní etikety otočit. Byl příliš ostřílený diplomat, aby udělal něco tak neomaleného jako odejít s nosem nahoru, ale byl tak skvělý herec, že dokázal vytvořit stejný dojem i když to neudělal.

Dvořané začali proudit ven z Velkého paláce za vyslancem. V pestrých šatech z blýskavého hedvábí vypadali jako vlnící se květinový záhon.

Zaidas se otočil ke Krispovi a tiše zatleskal. „Skvělá práce, Vaše Veličenstvo," řekl. „Nestává se každý den, aby vyslanec Khatrishe, ať je to kdokoliv, opouštěl audienci s takovým nezdarem."

„Khatrishané jsou drzí hulváti, kteří nemají žádnou úctu k těm, kteří je ve všem převyšují," prohlásil Barsymes.

„Porušují dvorní etiketu jen z čirého potěšení." Z jeho tónu bylo patrné, že tento čin se pohyboval někde mezi kacířstvím a vraždou nemluvněte na stupnici ohavnosti.

„Mně zase tak moc nevadí," přiznal se Krispos. „Dělá jim prostě potíže brát to všechno vážně." Už před léty prohrál svou vlastní bitvu s etiketou a zaběhanými zvyklostmi — pokud by potřeboval připomínku své prohry, poskytla mu ji váha císařské koruny na hlavě. Když se proto setkal s někým, kdo útočil proti stejnému nepříteli - jedinému nepříteli v císařství i mimo něj, který ho kdy pokořil - probouzelo to v něm sen, že se jednoho dne opět pustí do boje. Ale byl realista a věděl, že je to jenom sen.

Iakovitzes otevřel tabulku, uchopil písátka a napsal: „Nemám Khatrishany rád, protože jsou vždycky ochotni nás podvést, když s námi smlouvají. Samozřejmě, že oni totéž tvrdí o Videssosu."

„A mají pravdu stejně jako my," zamumlal Zaidas.

Krispos podezíral Iakovitze, že nemá Khatrishany rád spíš proto, že měli škodolibou radost, když mohli porušovat vážné videsánské zvyky — a někdy tím na sebe strhli veškerou pozornost. Tohle by ale nikdy neřekl nahlas ze strachu, že by se mohlo ukázat, že je to pravda a on by se tím Iakovitze dotkl.

Velký palác se pomalu vyprazdňoval. Několik lidí mířilo opačným směrem. Zvedali do výšky srolované a zapečetěné pergameny. Halogajští strážci dohlíželi na to, aby se nedostali moc blízko. Jeden ze severanů se ohlédl na Krispa. Ten pokynul a Haloga od nich petice vybral a donesl mu je. Skončí na hromadě na jeho stole. Byl zvědav, kdy na ně dojde řada. Jednoho dne se dostanou nahoru, pomyslel si.

Žadatelé odcházeli dlouhou uličkou k východu. Krispos vstal, protáhl se a sestoupil po schodech trůnu. Iakovitzes napsal další poznámku: „Víte, nebylo by špatné, kdyby thanasioi způsobili Khatrishanům tolik problémů, kolik zvládnou a ještě trochu navíc. Ať si Tribo říká co chce, mohl by přijít den, kdy by si chán musel vybrat jestli skončí neúspěchem nebo jestli požádá Videssos o pomoc."

„To by bylo skvělé," prohlásil Barsymes. „Krispos vrátil pod nadvládu Videssosu Kubrat, tak proč ne Khatrish?"

Proč ne? pomyslel si Krispos. Videssos se nikdy nevzdal svých nároků na Kubrat, Khatrish a Thatagush, země obsazené Khamorthskými kočovníky z Pardraj-ských stepí před třemi sty lety. Vrátit dvě z nich zpět císařství... mohl by se zapsat do kronik jako Krispos Dobytel.

To ovšem předpokládalo, že Khatrish bude zralý na dobytí. „To se mi nezdá moc pravděpodobné," řekl Krispos celkem bez lítosti. „Khatrish se daří vypořádávat se s problémy a vycházet z nich silnější. Taky jsou mnohem tolerantnější v otázkách víry než my a proto je kacířství tolik nepopouzí."

„Určitě ale nevěděli — neví — čeho jsou thanasioi schopni," přidal se Zaidas. Krispos hádal, že se mu do-byvatelská myšlenka také zalíbila.

„Uvidíme, jak se to všechno vyvine," řekl Autokrat. „Jestli nastane chaos, můžeme zkusit zakročit. Ale i tak bychom museli být opatrní a ujistit se, že se Khatrishané znovu nespojí — proti nám. Protože nic tak nedá zapomenout na problémy se sousedem jako vnější nepřítel."

„Vaše Veličenstvo, nezapomeňte také jak se thanasioi dokážou přetvařovat," upozornil ho Barsymes. „I když se bude zdát, že se Khatrish s kacířstvím a cestou světla vypořádá, může tato myšlenka ožít třeba už v další generaci."

„V další generaci?" odfrkl Krispos. „Jak to vypadá, bude to už Phostův problém, ne můj."

Před rokem by ho myšlenka, že přenechá trůn svému nejstaršímu synovi - pokud Phostis byl jeho nejstarší — naplnila obavami. Dnes... „Myslím, že se o to postará," řekl.